โครงการ

การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

เสนอต่อ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.)

จัดทำโดย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (๒๕๕๙)

บทสรุปผู้บริหาร

“การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และ ครอบครัว จัดทำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม กำกับดูแล การเฝ้าระวัง ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์และผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับกลุ่มนี้ การศึกษานี้เป็นวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร เทปรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยและต่างประเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับแหล่งข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อและสิทธิเด็ก และเยาวชน 3) ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และ 4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชน และครอบครัว

คณะผู้วิจัยได้นำระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณคือการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการสนทนากลุ่ม จำนวน 6 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ปกครองเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี 2) กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน 3) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนต้นอายุ 6 – 9 ปี 4) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี 5) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี และ 6) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับชม และความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า

1) ลักษณะการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในต่างประเทศ ไม่มีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมหรือแนวปฏิบัติโดยเฉพาะเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แต่ใช้วิธีการกำหนดกรอบจริยธรรมอย่างกว้าง เป็นลักษณะการกำกับดูแลกันเอง ควบคู่กับการกำกับดูแลร่วมกัน สำหรับการกำกับดูแลเรื่องนี้ในประเทศไทย ผู้ประกอบกิจการและผู้ผลิตรายการจะใช้คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเอง ที่ กสทช. จัดทำขึ้นเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งกำหนดหน้าที่และขอบเขตอย่างกว้างขวางเรื่องเด็ก เยาวชนและครอบครัว การกำกับดูแลจะทำทั้ง 3 ลักษณะคือ กำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กำกับดูแลร่วมกัน และกำกับดูแลตนเอง ทั้งนี้พบว่า ทั้งยูนิเซฟ คณะกรรมการนโยบาย องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) และสมาคมวิทยุและสื่อ เพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) ได้

จัดทำมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติ ที่มีขอบเขตคล้ายคลึงกัน คือ ให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง สาระความรู้ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว มุ่งสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี พฤติกรรมที่เป็นอันตราย การใช้ภาษาไม่สุภาพ หยาบคาย ส่อเสียด คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ให้ความสำคัญในการรักษาความลับและเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และเยาวชน

2) การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย จึงนำหลักการสากลด้านจริยธรรมในต่างประเทศและประเทศไทยมาปรับใช้ คือการส่งเสริมและคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในกลไกการส่งเสริมได้คำนึงถึง พัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม ปัญญา ของเด็กตามช่วงวัย การสร้างทักษะในการดำเนินชีวิต สิทธิการรับรู้ข่าวสารโดยถูกต้องชัดเจน และการมีส่วนร่วมทางสังคมในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม และการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว สำหรับกลไกการคุ้มครองนั้น ควรผลิตรายการที่คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาและภาพในเรื่องทางเพศ ความรุนแรง การใช้ภาษาไม่สุภาพ หยาบคาย ส่อเสียด และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และไม่สร้างสรรค์รายการที่ทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัว

ส่วนแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว แบ่งตามขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ คือ 1) ขั้นตอนการวางแผนและการเตรียมการก่อนการผลิต ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะเด็กตามจิตวิทยาพัฒนาการ ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สถานการณ์เด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 จริยธรรมคุ้มครองเด็ก บริบทด้านอื่นๆ ได้แก่ สภาพครอบครัว สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความเป็นดิจิทัลเนทีฟ ในด้านการเตรียมการก่อนการผลิต คำนึงถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ การประชุมทีมงานผลิตรายการ และการประสานงาน การคัดเลือกผู้ดำเนินรายการ และนักแสดง การเตรียมความพร้อม ได้แก่ ฉาก แสง ภาพและเสียง การแต่งกาย 2) ขั้นตอนการผลิตรายการ คำนึงถึงกระบวนการทำงานกับเด็ก ผู้ปกครอง การทำงานของทีมงาน 3) ขั้นตอนหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ คำนึงถึงการตัดต่อ ลำดับภาพ เสียง ความต่อเนื่องของรายการ และการทำกราฟฟิก

3) การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในต่างประเทศและในประเทศไทย รวมถึงผลการสัมภาษณ์ พบว่า รูปแบบรายการ วิธีการนำเสนอเพื่อ

ดึงดูดความสนใจ และหลักการสร้างสรรค์รายการ จะต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ตามช่วงวัย แบ่งเป็นเด็กเล็ก เด็กวัยเรียน เยาวชนที่เป็นวัยรุ่น รายการจะเสริมสร้างความรู้และทักษะจำเป็นในการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาความสามารถทั้ง 6 ด้าน คุณธรรม จริยธรรม ในขณะที่วิธีการนำเสนอสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กในแต่ละช่วงวัยได้ รายการครอบครัว ควรเป็นรายการที่สามารถรับชมร่วมกันได้ มีเป้าหมายคือมุ่งเสริมสร้างการยอมรับและความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว เทคนิคและวิธีการนำเสนอ ควรมีทั้งการให้ความรู้ควบคู่กับความสนุก ทั้งนี้ผู้ผลิตควรตระหนักในเรื่องนี้ในทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่การวางแผนการผลิต การเตรียมการผลิต การดำเนินการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต

ด้านความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง พบว่า พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน แตกต่างไปตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย อย่างเห็นได้ชัด โดยเด็กเล็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะเป็นผู้กำหนดช่วงเวลา ลักษณะรายการ และระยะเวลาในการรับชม เด็กจะตั้งใจดูรายการที่ชอบอย่างจดจ่อ และสามารถจดจำสิ่งที่ชอบได้ดี ด้านเด็กวัยเรียนตอนต้น (6 – 12 ปี) จะดูรายการพร้อมกับผู้ใหญ่ที่บ้าน แต่ถ้ามีโอกาสจะเลือกรับชมรายการที่ชื่นชอบเองทั้งจากสื่อโทรทัศน์ หรือจากช่องทางสื่อใหม่อื่นๆ รายการที่ชื่นชอบคือการ์ตูน เด็กผู้ชายชอบความตลกและตื่นเต้น ผจญภัย เด็กหญิง สนใจเรื่องตลก และความรักโรแมนติก เยาวชนที่เป็นวัยรุ่น (13 – 18 ปี) พบว่า เลือกรับชมรายการที่ชื่นชอบด้วยตนเอง แม้จะดูโทรทัศน์ร่วมกับผู้ปกครองแต่ก็ไม่ใส่ใจเท่ากับรายการที่เลือกชมเอง จะใช้อุปกรณ์มือถือแสวงหารายการที่ต้องการหรือกิจกรรมอื่นๆ ชอบรายการเรียลลิตี้ และซีรี่ย์เรื่องราวของวัยรุ่น สนใจรายการที่ตลก ตื่นเต้น มีเงื่อนงำ ผู้หญิงยังสนใจเรื่องรักโรแมนติก ดาราดังและเน็ตไอดอล ต้องการเนื้อหาเรื่องการงานอาชีพชัดเจน รองลงมาคือ เทคโนโลยี และปัญหาชีวิตวัยรุ่น

4) จากข้อมูลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างสรรค์รายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว 6 ประการคือ ช่วงวัยของเด็ก จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและเยาวชน การเรียนรู้ในหมวดวิชาการเรียนรู้ และทักษะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาความสามารถ 6 ด้าน คุณธรรมจริยธรรม รูปแบบรายการ และสิ่งดึงดูดความสนใจของเด็ก จากนั้นจึงออกแบบและผลิตเป็นรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 11 รายการ ประกอบด้วย รายการสำหรับเด็กเล็ก 2 รายการ รายการละ 15 นาที และรายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น (6 – 9 ปี) 2 รายการ รายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย (10 – 12 ปี) 2 รายการ รายการสำหรับเยาวชนวัยรุ่นตอนต้น (13 – 15 ปี) 2 รายการ เยาวชนวัยรุ่นตอนปลาย (16 – 18 ปี) 2 รายการ และรายการสำหรับครอบครัว 1 รายการ ทั้งหมดรายการละ 30 นาที

5) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง และการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้ กสทช. ใช้อำนาจที่มีในการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์ ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวอย่างเคร่งครัดและทันต่อสถานการณ์ ควรเร่งส่งเสริมการรวมกลุ่มและเสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กรวิชาชีพด้านสื่อโทรทัศน์และวิทยุเพื่อการกำกับดูแลกันเอง ส่งเสริมกลไกการกำกับร่วมจากองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และภาคประชาชน เพื่อเสริมพลังการรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการร่วมกันเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศให้ชัดเจนร่วมกัน และส่งเสริมความเข้าใจเรื่องคุณลักษณะของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่คำนึงถึงพัฒนาการเด็กตามช่วงวัย ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ สร้างทักษะที่เหมาะสมไปพร้อมกับคุณธรรม จริยธรรม ควรกำหนดการใช้สัญลักษณ์แสดงความเหมาะสมของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้ชัดเจนขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ส่งเสริมความรู้และทักษะให้ผู้ผลิตรายการและผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ เพื่อสร้างมาตรฐานวิชาชีพการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ไปพร้อมกับการสร้างผู้ผลิตรายการเด็ก ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านวิทยุและโทรทัศน์ ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม ประชาชน ประชาคมเด็ก และเยาวชน มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์รายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้เอง จากการสนับสนุนการผลิตรายการประเภทนี้ ผ่านกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

บทคัดย่อ

"การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว" มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จัดทำแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม กำกับดูแล การเฝ้าระวัง ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมและผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร เทปรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยและต่างประเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้กำหนดนโยบาย เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และนักจิตวิทยา เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเด็กและเยาวชนจำนวน 400 ชุด เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความต้องการรายการโทรทัศน์ตามช่วงวัย ผลการวิจัยพบว่า

การกำกับดูแลรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในต่างประเทศไม่ได้มีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ แต่เป็นการกำหนดกรอบจริยธรรมอย่างกว้าง ควบคู่กับการกำกับดูแลตนเองและกำกับร่วมกัน ส่วนการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย มีทั้ง 3 รูปแบบคือ กำกับดูแลโดยหน่วยงานรัฐ กำกับดูแลร่วมกัน และกำกับดูแลตนเอง

การกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวนี้ใช้หลักการสากลและประเทศไทยภายใต้แนวคิด "มาตรฐานจริยธรรมที่ส่งเสริมและคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว" และแนวปฏิบัตินั้นได้ถูกกำหนดขึ้นภายใต้แนวคิด "คู่มือที่เป็นมิตรกับผู้ผลิต และผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว" โดยได้แบ่งแนวปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ คือ 1) ขั้นตอนการวางแผนและการเตรียมการก่อนการผลิต 2) ขั้นตอนการผลิตรายการ และ 3) ขั้นตอนหลังการผลิตรายการโทรทัศน์

การวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว พบองค์ประกอบการสร้างสรรค์รายการที่ต้องคำนึงถึงคือ การกำหนดคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนตามหลักจิตวิทยาพัฒนาเด็กตามช่วงวัย รูปแบบรายการโทรทัศน์ วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก เยาวชน และครอบครัว และเนื้อหารายการ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิต คุณธรรมจริยธรรม ทักษะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 การเสริมสร้างความฉลาด 6 แบบ ทั้งนี้มาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติ รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่ได้จากการวิจัย ได้ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบ ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 11 รายการ

ABSTRACT

The objectives of "The Codes of Conduct Creation and the Production of Television Program Prototype for Children, Youths and Family" are to specify the ethical codes of practice and set up the practical guidelines for promoting, regulating and monitoring child, youth and family TV program production, as well as to analyze appropriate TV program formats for child, youth and family audiences. Qualitative methodology is applied in this project, including documentary analysis from related document, samples of child, youth and family TV program, both local and international sources; in-depth interview with a group of policy maker, concerned network and organization, TV broadcaster, TV producer, scholar in field of communication and child and family psychologist; focus group discussion with parents, children and youths; along with quantitative methodology by surveying 400 children and youths for their TV watching behavior and need of TV program by age. The result shows that

There is neither specified ethical standard nor guideline for child, youth and family TV program production among oversea countries. However, in these areas, self-regulation and co-regulation are used under the general outline of codes of conduct, while 3 different regulatory patterns which are public regulation, co-regulation and self-regulation are found in Thailand.

The creation of codes of conduct for child, youth and family TV production employs both universal and Thai media ethical standards, under the notion of "Child, Youth and Family Supportive and Protective codes of practice", whereas the practical guidelines are designed by the concept of "Child, Youth and Family TV Broadcasters and TV Producers' Friendly Manual", in which are broken down into 3 stages of TV production process; 1) preproduction, 2) production and 3) postproduction.

According to the analysis of content, format and presentation of qualified TV programs for child, youth and family audiences, the research finds that the sensible elements of TV program creation should contribute to characteristics of child and youth's psychological development, format of TV program, appeal of presentation that attracts theses audiences, while the content should be extracted from learning and living skills, morals and ethics, democratic citizen skills in 21st century, plus strengthened skills of 6 quotients. The crafted ethical codes of conduct and the practical guidelines, together with the analyzed content, format and presentation of proper TV programs are conceptualized for the creation of 11 television program prototypes for children, youths and family.

สารบัญ

บทที่		หน้า
บทสรุปผู้บริหาร		ก
บทคัดย่อภาษาไทย		จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ฉ
สารบัญ		ช
สารบัญภาพ		ฎ
สารบัญตาราง		ฎ
1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล	1
	1.2 คำถามนำวิจัย	2
	1.3 วัตถุประสงค์	3
	1.4 ขอบเขตการศึกษา	3
	1.5 นิยามศัพท์	4
2	ทฤษฎี แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรม	5
	2.1 แนวคิดเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก	6
	1) ความหมายของ “จิตวิทยาพัฒนาการ”	6
	2) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood)	8
	3) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood)	10
	4) จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น (Adolescence)	13
	5) โทรทัศน์กับพัฒนาการของเด็ก และเยาวชน	16
	2.2 แนวคิด ทฤษฎีเรื่องผลกระทบของสื่อโทรทัศน์	18
	1) การเรียนรู้ปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory)	18
	2) แนวคิดที่เกี่ยวกับเด็กในฐานะผู้บริโภค (Children as Consumer)	20
	2.3 แนวคิด ทฤษฎีเรื่องการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก	25
	1) ความหมายของการกำกับดูแล	25
	2) รูปแบบการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์	25
	3) การกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก	26
	4) หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์	27
	5) ตัวชี้วัดเพศ – ภาษา – ความรุนแรง - ภาพตัวแทน (S – L – V – R)	34
	6) นโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเด็ก	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	7) ภาพรวมการคุ้มครองเด็กในหลักการการกำหนดจริยธรรมและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพโทรทัศน์	38
	8) ความรับผิดชอบของสื่อต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว	40
	9) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ	40
	2.4 แนวคิดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	46
	1) ที่มารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	46
	2) ปัญหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทย	48
	3) บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว	50
	4) รูปแบบและเนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	55
	2.5 การทบทวนวรรณกรรม	63
	1) วรรณกรรมในประเทศ	63
	2) วรรณกรรมต่างประเทศ	80
	2.6 กรอบวิธีการวิจัย	81
3	ระเบียบวิธีวิจัย	85
	3.1 แหล่งข้อมูล	85
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
	3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	90
	3.4 แผนการดำเนินงาน	90
4	การกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว	92
	4.1 ภาพรวมการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชนและ ครอบครัวในต่างประเทศ	92
	1) องค์กรกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สาธารณะในต่างประเทศ	92
	2) การเฝ้าระวังการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในต่างประเทศ	109
	4.2 ภาพรวมการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย	111
	1) การกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทย	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

2) มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทย 130

4.3 แนวทางการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 160

4.4 ข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม การกำกับดูแล การเฝ้าระวัง และรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 170

5 การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 170

5.1 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศ 170

5.2 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของประเทศไทย 210

5.3 แนวทางการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 235

5.4 ความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง 242

5.5 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 331

6 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ 317

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 317

6.2 อภิปรายผลการกำกับดูแล มาตรฐานจริยธรรม และแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 331

6.3 สรุปการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 336

6.4 สรุปผลแนวทางการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 347

6.5 สรุปความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง 349

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

6.6 สรุปผลส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 357
6.7 อภิปรายผลแนวทางการสร้างสรรค์ ความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง และส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 366
6.8 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 376
6.9 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม การกำกับดูแล และการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 382
6.10 ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 389
บรรณานุกรม 428
ภาคผนวก 438
ก. คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 415
ข. เค้าโครงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 427
ค. บทสคริปต์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 451
ง. แบบสอบถามพฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน 508
จ. คู่มือตรวจสอบการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม 512

สารบัญภาพ

ภาพ **หน้า**

2.1 องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ปัญญาสังคม 19
2.2 กรอบวิธีการวิจัย 84
3.1 แผนการดำเนินการโครงการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ 91
4.1 สัญลักษณ์บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตนหรือบีบีซี 93
4.2 รูปแบบสื่อภายใต้บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตนหรือบีบีซี 94
4.3 รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านทางช่อง BBC 94
4.4 โครงการสร้างการบริหารงานและการกำกับดูแล 96
4.5 สัญลักษณ์สถานีโทรทัศน์สาธารณะพีบีเอส 99
4.6 ประเภทรายที่นำเสนอผ่านทางพีบีเอส 99
4.7 สัญลักษณ์บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งออสเตรเลียหรือเอบีซี 103
4.8 การบริการของ ABC TV 104
4.9 สัญลักษณ์บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งญี่ปุ่น (NHK) 105
4.10 การเผยแพร่ของ NHK 106

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

2.1 ระยะของวัยรุ่นในแต่ละช่วงอายุ 13

2.2 แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ 29

4.1 สรุปเนื้อหาจริยธรรมการดำเนินงานในการประกอบกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะในต่างประเทศ 110

4.2 สัญลักษณ์ระบุความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม 124

4.3 รูปแบบและบทบาทของการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย 130

4.4 ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ 146

4.5 ขอบเขตมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กเยาวชน และครอบครัว161

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 243

5.2 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม 246

5.3 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม 249

5.4 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม 251

5.5 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 252

5.6 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 253

5.7 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 256

5.8 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารานักแสดงตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 257

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

5.9 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 259
5.10 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 260
5.11 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 261
5.12 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 262
5.13 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 264
5.14 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดงตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 265
5.15 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 267
5.16 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 268
5.17 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 269
5.18 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 270

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

5.19 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 273
5.20 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดงตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 274
5.21 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 275
5.22 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 276
5.23 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 277
5.24 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 278
5.25 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 280
5.26 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดงตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 281
5.27 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 283

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

5.28 จำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 284

6.1 จุดร่วมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของต่างประเทศและประเทศไทย 343

6.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความคิดเห็น และความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามช่วงอายุ และระดับชั้นการศึกษา 351

6.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความชื่นชอบและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำแนกตามช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษา 354

6.4 ภาพรวมส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 358

6.5 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี 360

6.6 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี 361

6.7 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี 362

6.8 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี 363

6.9 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี 364

6.10 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับครอบครัว 365

6.11 สรุปเค้าโครงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 374

6.12 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี 377

6.13 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี 378

6.14 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี 379

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

6.15 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี 380
6.16 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 381
6.17 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับครอบครัว 382

บทที่ 1
บทนำ

1. 1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

ในพ.ศ. 2535 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the rights of the child) ซึ่งเป็นสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่ทุกประเทศในโลกได้ให้สัตยาบัน (ยกเว้นประเทศโซมาเลีย ซูดานใต้ และสหรัฐอเมริกา) ทั้งนี้ได้ระบุรายละเอียดของสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ว่า เด็กต้องได้รับประกันสิทธิในประเทศ รวม 4 ด้านคือ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง และสิทธิในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแสดงออก และตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบกับตนเอง

ในด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กในระยะ 5 ปี (2555 – 2559) ได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ด้านสื่อมวลชน ที่ควรส่งเสริมให้เด็กเข้าถึงสื่อมวลชนที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์และส่งเสริมสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม ให้เด็กมีส่วนร่วมในการผลิต วิพากษ์วิจารณ์ เฝ้าระวัง ติดตามงานของสื่อมวลชน และมีกลไกในระดับปฏิบัติการ พัฒนา เฝ้าระวัง ตรวจสอบ และติดตามงานสื่อที่เกี่ยวกับเด็ก (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาแนวคิดและงานวิจัย เรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ พัฒนาการรายการ สถานีและผู้ผลิตรายการ เนื้อหา รูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการ พฤติกรรมการบริโภคสื่อโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน รวมถึงบทบาทและอิทธิพลของทีวีจอตู้ต่อผู้ชมวัยเยาว์ โดยสรุปพบว่า รายการโทรทัศน์ที่เด็กดูส่วนใหญ่ไม่ใช่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ปัจจัยด้านการเศรษฐกิจและการตลาดมีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์และผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ พบว่าการกำหนดสัดส่วนและเวลาการออกอากาศรายการเด็กและเยาวชนทางโทรทัศน์มีจำนวนน้อย ปรับเปลี่ยนเวลาบ่อยครั้ง และออกอากาศในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม กระบวนการผลิต การสร้างสรรค์เนื้อหาและรูปแบบรายการเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เอื้อต่อพัฒนาการด้านจิตวิทยาของเด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งด้านกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ขณะที่ครอบครัวไทยยังใช้สื่อโทรทัศน์ในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้เด็กไทยใช้เวลากับการรับชมรายการโทรทัศน์มากถึง 6 ชั่วโมงต่อวัน (ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์, 2556)

จากกฎหมายสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน อาทิ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ฯ ปี 2553 ที่กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดสรรเวลาที่เหมาะสม สำหรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน (พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม, 2553) ประกาศ กสทช.ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดผังรายการที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ต้องมีการออกอากาศรายการสำหรับเด็กและเยาวชน และหลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการ (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ [กสทช.], 2556) ประกาศ กสทช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์เงื่อนไข วิธีการประมูลโทรทัศน์ระบบดิจิทัลเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่ต้องไม่มีเนื้อหาในประเด็น เพศ – ภาษา – ความรุนแรง – ภาพตัวแทน (S – L – V – R) (กสทช., 2556) รวมถึงแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องเด็กและเยาวชน จากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ (หนังสือคู่มือจริยธรรมการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, 2557) ได้สะท้อนถึงความตระหนักในบทบาทและอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายนี้ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจริยธรรมการผลิต และนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยล่าสุดปี 2558 ของมีเดียมอนิเตอร์ เรื่องจริยธรรมสื่อโทรทัศน์กับผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก ยังตอกย้ำว่าสื่อโทรทัศน์นำเสนอรายการโดยไม่ได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมที่ควรมีต่อเด็กและเยาวชน รายการจำนวนมากนำเสนอเนื้อหาในประเด็น เพศ-ภาษา-ความรุนแรง-ภาพตัวแทน (S – L – V - R) อันอาจก่อให้เกิดผลกระทบแง่ลบต่อพัฒนาการของเด็กและเยาวชน และเสนอแนะให้จัดทำกลไกเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานหลักจริยธรรมสื่อ (มีเดียมอนิเตอร์, 2558)

ดังนั้นจึงได้เสนอโครงการ “จัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบกิจการและผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งยังเสริมสร้างมาตรฐานการผลิตรายการสำหรับเด็ก ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพ และแนวทางการผลิตรายการเชิงคุณภาพที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย อันเป็นอนาคตสำคัญของประเทศชาติต่อไป

1.2 คำถามนำวิจัย

1) มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรเป็นอย่างไร

2) แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม กำกับดูแล การเฝ้าระวัง ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรเป็นอย่างไร

3) รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรเป็นอย่างไร

4) รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีลักษณะเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาและกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และ ครอบครัว

2) เพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม กำกับดูแล การเฝ้าระวัง ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

3) เพื่อศึกษาวิจัย วิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

4) เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) อันประกอบด้วย เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เทปรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งบริการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบรายการโทรทัศน์ ศึกษาจริยธรรม รูปแบบการกำกับดูแล และแนวทางปฏิบัติในการผลิตและนำเสนอรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูงระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว
- เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก และเยาวชน
- ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ / สื่อสารมวลชน และนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชน และครอบครัว

3) การสำรวจด้วยการแจกแบบสอบถามกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 6 กลุ่ม คือ

- กลุ่มผู้ปกครองเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี
- กลุ่มผู้ปกครองเด็ก และเยาวชน อายุ 6 – 18 ปี
- กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี
- กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี

- กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี
- กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี

ทั้งนี้ การแบ่งกลุ่มแหล่งข้อมูลเป็นไปตามแนวคิดจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก และแหล่งข้อมูลทั้ง 6 กลุ่มอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) การกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ หมายถึง การควบคุมการทำงานของผู้ประกอบกิจการและผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ การกำกับดูแลร่วมกันโดยหน่วยงานและผู้ประกอบกิจการ และการกำกับดูแลกันเองในกลุ่มผู้ประกอบกิจการและผู้ประกอบวิชาชีพ

2) มาตรฐานจริยธรรม หมายถึง หลักจริยธรรมที่ผู้ประกอบอาชีพนักสื่อสารมวลชนสร้างขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแนวทางประกอบการปฏิบัติงาน การใช้ดุลยพินิจอย่างมีเหตุผลในการพัฒนา คัดเลือก และผลิตรายการ ตามพันธกิจความรับผิดชอบในวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสังคม

3) การผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว หมายถึง การสร้างสรรค์รายการที่ออกอากาศผ่านสื่อโทรทัศน์โดยมีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อสื่อสาร ตามเป้าประสงค์ไปยังกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว แบ่งเป็น ขั้นตอนการวางแผน และการเตรียมงานก่อนการผลิตรายการ **(**Pre - production) ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production) และขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post – production)

4) รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว หมายถึง รายการที่เด็ก เยาวชน และครอบครัว สามารถรับชมได้เพียงลำพัง โดยไม่มีพิษภัย รายการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์ของเด็กในรายการและผู้ชม รายการที่รับชมได้ทั้งครอบครัว ช่วยส่งเสริมทั้งตัวเด็กเอง และความสัมพันธ์ในครอบครัว

5) เด็ก หมายถึง กลุ่มเป้าหมายการรับชม โดยในงานวิจัยนี้ได้แบ่งช่วงอายุเป็น 3 ช่วง ได้แก่ เด็กเล็ก ช่วงอายุ 3 – 5 ปี เด็กวัยเรียนตอนต้น ช่วงอายุ 6 – 9 ปี และเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี ตามแนวทางการศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก

6) เยาวชน หมายถึง กลุ่มเป้าหมายการรับชมที่พัฒนามาจากวัยเด็ก ในงานวิจัยนี้จะหมายถึงเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้นอายุ 13 – 15 ปี และเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี ตามแนวทางการศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น

7) ครอบครัว หมายถึง กลุ่มเป้าหมายการรับชมที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ เด็ก เยาวชน พ่อแม่ และ / หรือ ผู้ปกครองที่มีเด็กและเยาวชนในความอุปถัมภ์

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม

การศึกษา “โครงการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม มาเป็นแนวทางเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คือ

2.1 แนวคิดเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก

1) ความหมายของ “จิตวิทยาพัฒนาการ”

2) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood)

3) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood)

4) จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น (Adolescence)

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเรื่องผลกระทบของสื่อโทรทัศน์

1) ผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กและเยาวชน

2) การเรียนรู้ปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory)

3) แนวคิดที่เกี่ยวกับเด็กในฐานะผู้บริโภค (Children as Consumer)

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเรื่องการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก

1) ความหมายของการกำกับดูแล

2) รูปแบบการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์

3) การกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก

4) หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

5) ตัวชี้วัดเพศ – ภาษา – ความรุนแรง – ภาพตัวแทน (S – L – V – R)

6) นโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเด็ก

7) ภาพรวมการคุ้มครองเด็กในหลักการการกำหนดจริยธรรมและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพโทรทัศน์

8) ความรับผิดชอบของสื่อต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

9) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

2.4 แนวคิดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

1) ที่มารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

2) ปัญหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทย

3) บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

4) รูปแบบและเนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

2.5 การทบทวนวรรณกรรม

1) วรรณกรรมในประเทศ

2) วรรณกรรมต่างประเทศ

2.6 กรอบวิธีการวิจัย

2.1 แนวคิดเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก

1) ความหมายของ “จิตวิทยาพัฒนาการ”

อัปสรสิริ เอี่ยมประชา (2557) ได้ให้คำจำกัดความของ “จิตวิทยา” และ “พัฒนาการ” ไว้ดังนี้

จิตวิทยา เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีการศึกษาพฤติกรรมหรือการกระทำของสัตว์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้และเปรียบเทียบกับลักษณะการกระทำของมนุษย์ต่อไป นอกจากนั้น จุดมุ่งหมายของจิตวิทยาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือช่วยให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลได้ง่ายขึ้น และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้มากที่สุด

พัฒนาการ ในความหมายทั่วไป หมายถึง ความเจริญงอกงามและการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

จิตวิทยาพัฒนาการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นตลอดเวลา โดยเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนและมีลำดับขั้นตอน ซึ่งเป็นการทำงานตามหน้าที่และโครงสร้างของร่างกาย

Breckenridge and Vincent (1968 อ้างถึงใน อัปสรสิริ เอี่ยมประชา, 2557) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การเพิ่มพูนความสามารถในแต่ละด้านของบุคคล ทำให้บุคคลสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

Hurlock (1972: 321 อ้างถึงใน นฤมล ปิ่นดอนทอง, 2544: 21) อธิบายว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าอย่างมีขั้นตอนมากกว่าจะใช้กับความเสื่อมถอย

ถวิล ธาราโภชน์ และศรันย์ ดำริสุข (2541) อธิบายว่า พัฒนาการ หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์อย่างมีระเบียบแบบแผนอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้น

เป็นการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ก้าวหน้าทางด้านคุณภาพ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสมอง พร้อมทั้งแนวทางที่เสื่อมถอยด้วย

สุชา จันทน์เอม (2542) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของร่างกายและแบบแผนของร่างกายทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้ จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้นตอน จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต (2541 : 1) ได้ให้คำจำกัดความของพัฒนาการว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีขั้นตอน เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านเจริญเติบโตงอกงามและถดถอย และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลรวมของวุฒิภาวะและประสบการณ์

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ (2550) อธิบายว่า พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางภาษา พัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ เป็นต้น

Papalia, Feldman, & Martorell (2014); Santrock (2013) กล่าวว่า จิตวิทยาพัฒนาการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบแบบแผน และมีลำดับขั้นตอนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจ และสังคมตลอดเวลา โดยไม่มีสิ่งใดคงที่ ซึ่งพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตของมนุษย์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อาจมีการพัฒนาในทางดีขึ้น หรืออาจเสื่อมถอยลงได้

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ ได้แก่ (1) การเจริญเติบโต (Growth) คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เกี่ยวกับขนาด น้ำหนัก สัดส่วน ส่วนสูง กระดูก กล้ามเนื้อ รูปร่าง เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (2) วุฒิภาวะ (Maturation) คือ การเจริญเติบโตของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย เกิดขึ้นตามลำดับขั้นและเป็นไปตามธรรมชาติ มีผลทำให้บุคคลนั้นเกิดความพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับวัย (3) การเรียนรู้ (Learning) คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร โดยอาศัยการฝึกฝน ฝึกหัด หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ยิ่งมีการฝึกหัดมาก การแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นก็จะเกิดความเชี่ยวชาญชำนาญมากขึ้นเท่านั้น โดยวุฒิภาวะมีความสำคัญต่อพัฒนาการมากกว่าการเรียนรู้ เพราะถ้าร่างกายของบุคคลยังไม่เกิดการเจริญเติบโตที่สูงสุดเต็มที่ จนทำให้มีวุฒิภาวะที่จะทำกิจกรรมใด ๆ ได้แล้ว ไม่ว่าจะเรียนรู้ ฝึกฝนและฝึกหัดเท่าไร พัฒนาการย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้อย่างเด็ดขาด แต่ในทางตรงกันข้าม ถึงแม้จะไม่มีการเรียนรู้ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ก็สามารถเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ เพียงแต่จะไม่มีทักษะความชำนาญในพัฒนาการนั้น ๆ

สิ่งหนึ่งที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้เลยในการผลิตสื่อโทรทัศน์และรายการต่าง ๆ เพื่อเด็กและเยาวชน นั่นก็คือ การต้องคำนึงถึงความแตกต่างของพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย ซึ่งแต่ละวัยนั้นจะมีประเด็นของพัฒนาการที่โดดเด่นต่างกันไป ทว่าหากกล่าวกันอย่างแท้จริงแล้ว พัฒนาการในแต่ละช่วงวัยนั้นเป็นทั้งในรูปแบบของพัฒนาการที่ต่อเนื่อง และพัฒนาการบางอย่างอาจเป็นสิ่งที่ต้องรอให้ถึงช่วงวัยหนึ่ง จึงจะมีพัฒนาการเกิดขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาต้นแบบของสื่อที่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน ดังนั้นการทำความเข้าใจพัฒนาการเด็กและเยาวชนในช่วงวัยดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้จึงใคร่ขอศึกษาแนวคิดทฤษฎี เป็นไปตามช่วงวัยดังนี้ 1) พัฒนาการในวัยเด็กตอนต้น 2) พัฒนาการในวัยเด็กตอนกลางและตอนปลาย และ 3) พัฒนาการในวัยรุ่น ตามลำดับ โดยจะกล่าวถึงพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ พัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางบุคลิกภาพ

2) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood)

ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต (2541: 79-80); สุชา จันทน์เอม (2540: 129-130); Hockenberry; (2010) ได้ให้คำจำกัดความของวัยเด็กตอนต้น (early childhood) หรือวัยก่อนเรียน (pre-school age) เป็นวัยที่มีอายุอยู่ในช่วง 3 – 6 ปี วัยนี้พัฒนามาจากวัยทารก มีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพและมีพัฒนาการด้านจริยธรรมอย่างชัดเจน พัฒนาการของวัยเด็กตอนต้น แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) พัฒนาการทางกาย การเจริญเติบโตจะเป็นไปในลักษณะเพื่อให้อวัยวะต่าง ๆ สามารถทำงานได้เต็มที่ตามหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการเจริญเติบโตทางด้านน้ำหนักและส่วนสูง การเพิ่มของน้ำหนักเกิดจากการเจริญเติบโตของกระดูกและกล้ามเนื้อ ลักษณะร่างกายและสัดส่วนจะเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน กล่าวคือ ช่องท้องบางลง หน้าอกและไหล่กว้างและใหญ่ขึ้น แขนขายาวออกไป ศีรษะได้ขนาดกับลำตัว มือและเท้าใหญ่ขึ้น โครงกระดูกแข็งขึ้น กล้ามเนื้อเติบโตแข็งแรงขึ้น มีการเพิ่มความสูงอย่างสม่ำเสมอ 3 นิ้วต่อปี และน้ำหนักเพิ่มสม่ำเสมอปีละ 1.5 - 2 กิโลกรัม และในช่วงปลายของวัยนี้จะมีฟันแท้ขึ้น 1-2 ซี่

เด็กวัยนี้เริ่มมีทักษะการเคลื่อนไหวและสามารถใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ระบบกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นเด็กจะชอบช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การป้อนข้าวเอง แต่งตัว ใส่รองเท้า อาบน้ำ หวีผม เขียนหนังสือ การหยิบจับต่าง ๆ ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อน ๆ สามารถเดิน วิ่ง กระโดด ห้อยโหนอย่างคล่องแคล่ว และไม่รู้จักเหนื่อย เพราะการได้เล่นกับเพื่อนจะช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ไม่ถูกทอดทิ้ง (Santrock, 2013)

2.2) พัฒนาการทางอารมณ์ จะมีพัฒนาการการแสดงออกด้านอารมณ์ที่ชัดเจน เปิดเผย อิสระ ทั้งอารมณ์พึงพอใจและไม่พึงพอใจ อารมณ์ในทางลบที่แสดงออกจะค่อย ๆ ลดลงเมื่อเด็กต้องเข้าสังคมในกลุ่มเพื่อน อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้สามารถสร้างความรักและความผูกพันกับบุคคลอื่นได้ เช่น เพื่อนสนิท ผู้เลี้ยงดู เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยทางอารมณ์ สำหรับลักษณะอารมณ์เด่น ๆ ที่มักเกิดขึ้นในเด็กวัยนี้ ได้แก่ (1) โกรธ จะโกรธง่ายจากการต้องการเป็นตัวของตัวเอง เกิดเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการแสดงออกโดยการร้องไห้ กรี๊ด ทุบตีสิ่งของ ทำร้ายตัวเอง เป็นต้น (2) รัก รักบุคคลที่ให้การตอบสนองในสิ่งที่เขาต้องการ แสดงอย่างเปิดเผย เช่น การกอดจูบบุคคลหรือสิ่งของที่รัก (3) กลัว เกิดจากการได้พบสิ่งแปลกใหม่ หรือกลัวในสิ่งที่จินตนาการไปเอง เช่น ความมืด ผี และมักเลียนแบบความกลัวจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด แสดงออกโดยการหลบซ่อน วิ่งหนี วิ่งเข้าหาผู้ใหญ่ และจะลดลงหากได้รับการอธิบายและให้เด็กเกิดความรู้สึกคุ้นเคยกับสิ่งนั้น ๆ (4) อยากรู้อยากเห็น เป็นวัยช่างซักถาม เด็กจะสงสัยทุกเรื่องและถามได้ตลอดเวลา ไม่สิ้นสุด หากไม่ได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องจะทำให้ความอยากรู้อยากเห็นลดลงน้อยกว่าเด็กวัยเดียวกัน (5) อิจฉาริษยา มักจะเกิดขึ้นเมื่อรู้สึกว่าตนด้อยกว่าผู้อื่น หรือกำลังสูญเสียความสนใจที่ตนเคยได้รับ ถูกแบ่งปันให้บุคคลอื่น เช่น การมีน้องใหม่ อิจฉาพี่น้องคนอื่น มักแสดงออกคล้ายกับอารมณ์โกรธ เช่น ปัสสาวะรดที่นอน การดูดมือ ดื้อดึง ร้องไห้ งอแง เป็นต้น (6) ร่าเริง ดีใจหรือสนุกสนาน เกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการทันเวลา สม่ำเสมอ หรือประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แสดงออกด้วยการหัวเราะ ปรบมือ กระโดดโลดเต้น เป็นต้น (Denhham, Bassette, Wyatt, 2007); (Cole et al., 2009)

2.3) พัฒนาการทางสังคม เป็นไปอย่างรวดเร็ว ชัดเจน เด็กจะชอบการเข้าสังคม การพบปะพูดคุยกับผู้คน การมีเพื่อน การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ มีความคิดและการเล่นที่อิสระ ไม่ชอบกฎเกณฑ์ พยายามปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มซึ่งอาจแสดงออกโดยการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟัง แสดงออกถึงความเป็นผู้นำ ชอบเล่นบทบาทสมมติ เป็นพ่อ-แม่ คุณครู–นักเรียน ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างเพศ รู้แล้วว่าตนเป็นเพศอะไร สามารถระบุเพศของตนเองได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงเด็กสามารถเลือกของเล่นที่เหมาะสมกับเพศของตนเอง จะพยายามช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลืองานบ้าน เช่น เก็บของ ล้างจาน ปิด-เปิดไฟ พัดลม โทรทัศน์ได้จากการสังเกตผู้ใหญ่และลองกระทำเอง นอกจากนี้จะเรียนรู้การเข้าสังคมในกลุ่มที่มีอายุต่าง ๆ กัน รู้จักปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งวัยเดียวกันและวัยต่างกัน เรียนรู้มารยาทการไหว้ทักทาย พูดคุย จะพยายามเรียนรู้ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ตลอดจนเรียนรู้ที่จะระมัดระวังคนแปลกหน้า (Bem, 1981)

2.4) พัฒนาการทางสติปัญญา ในช่วงวัยนี้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่เพิ่มมากขึ้นจากวัยทารก โดยจะเห็นได้จากการแสดงออกซึ่งความจำ ทั้งระบบความจำระยะสั้น (Short- term memory) และระบบความจำระยะยาว (Long-term memory) ที่เด็กจะมีความจำที่เพิ่มมากขึ้น เป็นวัยที่ชอบแก้ปัญหาตามความคิดและวิธีการของตนเอง ชอบอิสระ แสวงหาวิธีการต่าง ๆ จากการทดลองปฏิบัติผิดถูก การซักถาม การเปรียบเทียบ การคิด การเจริญทางสติปัญญาสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงออกทางการเล่น จำสิ่งของหรือบุคคลต่าง ๆ อย่างถูกต้อง สามารถบอกความเหมือน ความต่าง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก ใช้ภาษาได้ดีขึ้น เข้าใจภาษา ความหมายของคำใหม่ ๆ อ่านและเขียนได้ดีขึ้น (Hockenberry, 2010)

นอกจากนี้เด็กในช่วงวัยนี้ยังมีพัฒนาการทางสติปัญญาในแง่ของการรู้จักวางแผนการกระทำของตนเอง การคงไว้ซึ่งความใส่ใจ จัดการกับพฤติกรรมของตนเองในการตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้เด็กในวัยนี้จะเริ่มแสดงความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและพยายามค้นหาคำตอบหรือเหตุผลของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่เด็กในวัยนี้มักจะมีคำถามว่า “ทำไม” อยู่ตลอดเวลา เช่น “ทำไมแม่ถึงมีหนู” “ทำไมพระอาทิตย์ต้องขึ้น” “หนูเกิดมาได้อย่างไร” เป็นต้น เด็กวัยนี้ยังมีจินตนาการที่ดี สามารถใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุจริง ซึ่งสังเกตได้จากการที่เด็กเล่นบทบาทสมมติได้ เช่น เอากล้วยมาเล่นเป็นปืน เอากล่องดินสอมาเล่นเป็นโทรศัพท์ เป็นต้น ในทางกลับกันเด็กมักคิดว่าวัตถุทุกอย่างมีชีวิต เช่น ถ้าเด็กเดินสะดุดเก้าอี้ล้มลง เด็กอาจคิดว่าเก้าอี้แกล้ง นอกจากนี้เด็กยังมีความลำเอียงบางประการคือ เด็กมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ เด็กยังมองที่มุมมองของตนเองเท่านั้น

ในส่วนของพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาษา พบว่าเด็กในวัยเด็กตอนต้นมีความเข้าใจด้านภาษามากขึ้น รู้จักการใช้คำที่ถูกต้องตามกาลเทศะ รู้ว่าคำพูดแบบใดเหมาะสมกับสถานการณ์ใดหรือบุคคลระดับใด ถึงแม้ว่าเด็กอาจจะยังไม่สามารถพูดเป็นประโยคได้ก็ตาม และเมื่ออายุมากขึ้นการใช้คำและประโยคก็จะมีความถูกต้องตามวัฒนธรรมและหลักไวยากรณ์ตามลำดับ

2.5) พัฒนาการทางบุคลิกภาพ วัยเด็กตอนต้น เป็นวัยที่มีพัฒนาการและมีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบุคลิกภาพซึ่งจะเด่นชัดที่สุด กล่าวคือเด็กวัยนี้จะมีความต้องการเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด ปฏิเสธความช่วยเหลือจากผู้อื่น ขณะเดียวกันเด็กวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้ในการมีเหตุผล และมีความสามารถในการคิดทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น การเลี้ยงดูที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการและมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมต่อไป (Santrock, 2013)

3) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood)

ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต (2541: 79-80); สุชา จันทน์เอม (2540: 129-130); Hockenberry; (2010) ได้ให้คำจำกัดความของวัยเด็กตอนปลายว่ามีอายุอยู่ในช่วง 7-12 ปี เป็นคาบเกี่ยวกับระยะก่อนวัยรุ่น ลักษณะพัฒนาการที่เกิดขึ้นในวัยนี้คือ “การเตรียมตัว” เพื่อเติบโตเป็นเด็กวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ที่พร้อมจะเผชิญและรับผิดชอบต่อตนเองในทุก ๆ ด้าน พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลายแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1) พัฒนาการทางกาย ค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ สม่ำเสมอ มีการเปลี่ยนแปลงของกล้ามเนื้อและระบบประสาทซึ่งทำงานประสานกันได้ดีขึ้น การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของอวัยวะภายในเกือบทุกระบบ การเปลี่ยนแปลงด้านน้ำหนัก การเจริญเติบโตของกระดูกและฟัน และการขยายออกของร่างกายซึ่งเปลี่ยนไปในด้านส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง โดยความสูงจะเพิ่มขึ้น 2 - 3 นิ้วต่อปี สัดส่วนร่างกายใกล้เคียงผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กผู้หญิงจะมีการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กผู้ชายประมาณ 1 - 2 ปี โดยมีการเปลี่ยนแปลงของทั้งสองเพศ ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้ (Munakata, Casey, & Diamond, 2004)

เด็กผู้หญิงช่วงอายุ 8 - 12 ปีจะมีลักษณะเพศขั้นที่สองปรากฏขึ้น ได้แก่ ตะโพกขยายออก ทรวงอกขยายโตขึ้น มีขนขึ้นที่บริเวณรักแร้และอวัยวะเพศ นอกจากนี้เด็กวัยนี้จะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกในช่วงอายุ 11 - 12 ปี การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้เด็กรู้สึกวิตกกังวลกับภาพลักษณ์ของตน ความคิดและความสนใจจะจดจ่อกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เด็กผู้ชายจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ได้แก่ ไหล่กว้างขึ้น มือและเท้าใหญ่ขึ้น มีขนขึ้นที่รักแร้และอวัยวะเพศ และมีการหลั่งอสุจิเริ่มเกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงอายุ 12 – 16 ปี ซึ่งแสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางเพศเจริญเต็มที่

จากลักษณะการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ทำให้เด็กวัยนี้เริ่มให้ความสนใจกับรูปร่างหน้าตา อยากรู้อยากเห็นในเรื่องราวทางกายของเพศตรงข้าม อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นทุกด้านของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะทางพันธุกรรม การเลี้ยงดูเอาใจใส่ทั้งจากครอบครัว และตัวเด็กเอง เช่น การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นต้น

3.2) พัฒนาการทางอารมณ์ มีลักษณะเป็นกลาง ๆ คือ ไม่ดีหรือร้ายจนเกินไป มีความคิดที่ละเอียดอ่อนมากขึ้น เข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น ควบคุมอารมณ์ของตนได้ เรียนรู้ที่จะแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้ ได้แก่ (1) โกรธ ควบคุมและระงับความโกรธได้ดีขึ้น ไม่โกรธง่ายและหายเร็วนัก การแสดงออกจะเปลี่ยนไป จะเป็นการคิดแก้แค้นในใจแต่ไม่ทำจริงดังที่คิด หรือหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่พึงใจในทันที ไม่มีพฤติกรรมแบบ

ต่อสู้โดยใช้กำลัง (2) รัก แสดงออกด้วยการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี ระมัดระวังไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจหรือกระทบกระเทือนใจ โดยเฉพาะขณะอยู่ในกลุ่มเพื่อน สังคม ต้องการความรัก ความอบอุ่นมั่นคงในครอบครัวและหมู่คณะ (3) กลัว เลิกกลัวสิ่งที่ไม่มีตัวตน พิสูจน์ไม่ได้ อารมณ์กลัวจะเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ได้รับมา สิ่งที่เด็กวัยนี้กลัวมากที่สุดคือ กลัวไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม กลัวไม่มีเพื่อน ไม่ชอบการแข่งขัน ไม่ต้องการเด่นหรือด้อยกว่ากลุ่ม ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบการเปรียบเทียบ นอกจากนี้เด็กยังกลัวอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนและบุคคลที่รัก การตอบสนองความกลัวจะเป็นลักษณะการต่อสู้ การถอยหนี และการทำตัวให้เข้ากับสิ่งนั้น ๆ ความกลัวจะเริ่มลดลงเรื่อย ๆ พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย เด็กจะเปลี่ยนจากความกลัวเป็นความกังวลเรื่องรูปร่างของตนเองแทน คือ กังวลจากความต้องการให้ตนมีรูปร่างที่แข็งแรงสวยงาม (Denhham, Bassette, Wyatt, 2007); (Cole et al., 2009)

3.3) พัฒนาการทางสังคม จะให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งต่อบุคคลใกล้ชิดและบุคคลอื่น ทั้งวัยเดียวกันและต่างวัยกัน จะแสวงหาเพื่อนที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านของบุคลิกลักษณะ ความชอบ และเป็นเพื่อนที่สามารถไว้วางใจได้ เข้าใจกัน มักยึดมั่นกับกลุ่มเพื่อน สังคมรอบข้าง มีความรู้สึกผูกพัน เป็นเจ้าของและซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม มีพฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจา และการแต่งกายที่เหมือนกลุ่ม สังคมของเพื่อนมักเป็นสังคมเฉพาะของเพื่อนเพศเดียวกัน และเด็กผู้ชายจะรักษาความสนใจที่มีต่อกลุ่มได้มากกว่าเด็กผู้หญิง (Bem, 1981)

3.4) พัฒนาการทางสติปัญญา จะสามารถคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้ชัดเจนมากขึ้น รู้จักการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา รับผิดชอบและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รับฟังคนอื่นมากขึ้น กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเพียงพอต่อการแก้ปัญหา การเสนอความคิดเห็นและการมีบทบาทในการช่วยเหลือกลุ่ม ตลอดจนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวจะนำมาซึ่งความรู้สึกเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง สำหรับความสนใจจะสนใจในเรื่องของธรรมชาติ การท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ดูภาพยนตร์ เลี้ยงสัตว์ โดยทั่วไปเด็กผู้ชายจะสนใจเรื่องการพิสูจน์ ทดลอง ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ ส่วนเพศหญิงจะสนใจเรื่องการครัว เย็บปักถักร้อย การอ่านหนังสือต่าง ๆ ที่ให้ความรู้สึกอ่อนโยน เป็นต้น

3.5) พัฒนาการทางบุคลิกภาพ เด็กจะต้องประเมินคุณค่าของตนเองโดยรวม (Self - esteem) และความสามารถที่ตนเองรับรู้ในแต่ละด้าน (Self - concept) นั้นมีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความสำเร็จที่ตนได้รับดังนั้นนอกจากประเด็นสำคัญทั้งสองแบบที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เด็กจำเป็นต้องมีความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพของตนเอง (Self - efficacy) การรู้จักจำกัดและควบคุมการกระทำของตนเอง (Self-regulation) เพื่อตอบสนองต่อโอกาสและการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งหากเด็กมีความเชื่อว่าตนเองมีศักยภาพ มีกลวิธีกำกับตนเองที่ดี รับรู้และประเมินตนเองโดยรวม

หรือแต่ละด้านดี ก็จะทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง น่าเชื่อถือ เป็นที่พึ่งพาได้ มองเห็นคุณค่าของตนเอง มองโลกในแง่บวกมากกว่าแง่ลบ เช่นเดียวกับที่นักจิตวิทยานาม Erickson (1959) กล่าวไว้ว่าในช่วงพัฒนาการนี้จะเป็นพัฒนาตัวตน (Self) ซึ่งจะแบ่งออกเป็นพัฒนาการสองขั้วที่แตกต่างกัน หากเป็นไปตามทฤษฎีของ Erickson (1959) โดยที่เด็กวัยนี้จะเข้ากลุ่ม 1 ใน 2 ของพัฒนาการทางบุคลิกภาพ คือ ด้านความมุ่งมั่นกับด้านความรู้สึกด้อยซึ่งหากเด็กมีความโน้มเอียงไปด้านใดด้านหนึ่งก็จะส่งอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก หากเด็กมีแนวโน้มมาทางความมุ่งมั่น เด็กจะสนใจว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือทำมาจากอะไร สิ่งต่าง ๆ มีกลไกและมีการทำงานอย่างไร หากเด็กได้รับการสนับสนุนตรงจุดนี้ เช่น ต่อโมเดล ซ่อมจักรยาน เด็กจะพัฒนา sense of industry หากเด็กมีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการไปทางมีความรู้สึกด้อย เด็กก็จะมีบุคลิกภาพไปในทางตรงกันข้าม หากไม่ได้รับการดูแลสนับสนุน และถูกปล่อยปละละเลย เด็กอาจหมดความสนใจง่าย แค่ทำให้รกเท่านั้น

วัยเด็กตอนปลายเป็นวัยเตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ กล่าวโดยสรุปคือเด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ซับซ้อนและเพิ่มมากขึ้นจากวัยเด็กตอนต้น และมีพัฒนาการด้านอารมณ์สังคม และบุคลิกภาพหลาย ๆ ด้านเกิดขึ้นในช่วงนี้ ซึ่งพัฒนาการในส่วนนี้จะส่งต่ออิทธิพลไปถึงอนาคตของเด็ก นั่นคือเมื่อเด็กก้าวเข้าสู่การเป็นวัยรุ่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่และเข้าใจพัฒนาการเป็นสำคัญเช่นกัน

4) จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น (Adolescence)

Papalia and Olds (1995); ศรีเรือน แก้วกังวาล (2538); Cole (อ้างถึงใน สุชา จันทน์เอม, 2536) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่น (Adolescence) ว่าเป็นวัยที่มีพัฒนาการปรับเปลี่ยนจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เริ่มตั้งแต่ช่วงอายุ 12 หรือ 13 ปี จนกระทั่งถึงอายุประมาณ 20 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเป็นสัญญาณสำคัญที่บอกถึงการพ้นระยะการเป็นเด็ก การแบ่งระยะของวัยรุ่น ออกได้เป็น 3 ระยะดังนี้

ตาราง 2.1 ระยะของวัยรุ่นในแต่ละช่วงอายุ

ระยะของวัยรุ่น	เพศหญิงอายุ (ปี)	เพศชายอายุ (ปี)
วัยรุ่นตอนต้น	13 – 15	15 – 17
วัยรุ่นตอนปลาย	16 – 18	17 – 19

พัฒนาการของวัยรุ่น แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1) พัฒนาการทางด้านร่างกาย Secondary Sex Characteristic (ลักษณะทางเพศหรือลักษณะทุติยภูมิทางเพศ) คือลักษณะที่แบ่งแยกความเป็นชายหนุ่ม ความเป็นหญิงสาวที่เพิ่งเริ่มเจริญเติบโตเต็มที่ในวัยแรกรุ่น การเจริญเติบโตของลักษณะทางเพศมีพัฒนาการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Pre–pubescence เป็นระยะลักษณะทางเพศส่วนต่าง ๆ เริ่มพัฒนา เช่น สะโพกเริ่มขยาย เต้านมของเด็กหญิงเริ่มเจริญ เสียงของเด็กชายเริ่มแตกพร่า แต่อวัยวะสืบพันธุ์ (Productive organs) ยังไม่เริ่มทำหน้าที่ (2) Pubescence เป็นระยะที่ลักษณะทางเพศส่วนต่าง ๆ ยังคงมีการเจริญต่อไป อวัยวะสืบพันธุ์เริ่มทำหน้าที่แต่ยังไม่สมบูรณ์ เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน เด็กชายเริ่มสามารถผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้ (3) Post-pubescence หรือ Puberty เป็นระยะที่ลักษณะทางเพศทุกส่วนเจริญเติบโตเต็มที่ อวัยวะสืบพันธุ์ทำหน้าที่ได้ มีวุฒิภาวะทางเพศสามารถมีบุตรได้ จึงถือเป็นระยะที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่แท้จริง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538)

4.2) พัฒนาการทางอารมณ์ จะอยู่ในขั้นพอใจในการรักเพศตรงข้าม (Genital stage) ความพึงพอใจและความสุขต่าง ๆ เป็นแรงขับมาจากวุฒิภาวะทางเพศ เริ่มสนใจเพศตรงข้าม มีแรงจูงใจที่จะรักผู้อื่น ต้องการอิสระจากพ่อแม่มากขึ้น เด็กชายจะเลียนแบบพ่อ เด็กหญิงจะเลียนแบบแม่ (ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต, 2541) อารมณ์ของวัยรุ่นเป็นอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่าย อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ มีอารมณ์รุนแรง การควบคุมอารมณ์ยังไม่สู้ดี บางครั้งเก็บกด บางคราวมั่นใจสูง บางครั้งพลุ่งพล่าน ลักษณะอารมณ์เหล่านี้เรียกกันว่า พายุบุแคม (Strom and stress) (สุชา จันทน์เอม, 2536 ; ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538) เพราะลักษณะอารมณ์แบบนี้จึงมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่ได้ง่าย ทำให้วัยรุ่นจึงคิดว่าผู้ที่เข้าใจตนเองดีที่สุดคือเพื่อนในวัยเดียวกัน เนื่องจากมีความคิดเห็นที่เป็นไปทางเดียวกัน ยอบรับกันและกัน การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นนี้มีผลมาจากหลายปัจจัยประกอบกัน เช่น การปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การปรับพฤติกรรมการแสดงออกจากการเป็นเด็ก เข้าสู่การเรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้ใหญ่ สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นต้น (Erickson, 1959)

4.3) พัฒนาการทางสังคม ด้านความมีเอกลักษณ์ประจำตัวหรือความสับสนในบทบาทของตนเอง (Identity vs. Identity diffusion) เป็นวัยที่พัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเอง สังคมของเด็กคือกลุ่มเพื่อน จะยึดแบบจากกลุ่มเพื่อนและบุคคลที่ตรงกับอุดมคติ อาจจะเกิดความขัดแย้งด้านสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ และเกิดความสับสนทางจิตใจ หากไม่สามารถแก้ไขความสับสนนี้ได้ เด็กจะเป็นคนที่มีบุคลิกภาพสับสน ไม่มั่นคง (Marcia, 1966)

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน จะมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมรอบ ๆ ตัว มีการรวมกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดหรือทำอะไรคล้าย ๆ กัน ช่วยเหลือกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเมื่ออยู่ในกลุ่ม กลุ่มเพื่อนนี้จะมีอิทธิพลมากต่อทัศนคติ

ความสนใจ และการแสดงออก มักมีความคิดว่าความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ไม่มีความสำคัญเท่ากับความเห็นของกลุ่ม และมีความต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับกลุ่มเพื่อนของตนด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ เมื่อเด็กอายุประมาณ 13 – 14 ปี เด็กหญิงเริ่มสนใจเด็กชายและพยายามที่จะเรียกร้องความสนใจจากเด็กชาย แต่เด็กชายยังไม่มีความรู้สึกนี้ เมื่อเด็กชายอายุประมาณ 14 – 16 ปี จะเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและบางคนเริ่มแยกตัวไปสนิทสนมกับเพศตรงข้าม วัยรุ่นหญิงจะพิถีพิถันเรื่องการแต่งกายอย่างมาก เอาใจใส่เรื่องรูปร่างความสวยงามของหน้าตาเช่นเดียวกันวัยรุ่นชายก็มีพฤติกรรมที่มุ่งให้วัยรุ่นหญิงสนใจตนเอง เช่น แซวหรือหยอกล้อ เมื่อวัยรุ่นชายและหญิงมีความสนใจซึ่งกันและกัน ทั้งสองฝ่ายเริ่มให้ความสำคัญต่อการแสดงออกของบทบาททางเพศ ความสนใจและความสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศนี้อาจยั่งยืนไปจนกระทั่งมีการแต่งงานเกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

4.4) พัฒนาการทางสติปัญญา วัยนี้จะมีการเจริญเติบโตของสมองอย่างเต็มที่ พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นไปอย่างรวดเร็ว สามารถเข้าใจเรื่องที่เป็นนามธรรมได้ มีความคิดกว้างไกล พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มีจินตนาการ มีความเชื่อมั่นในความคิดของตน ตามแนวคิดของเพียเจท์ (Piaget, 1958 cited in Lefrancois, 1996) เด็กวัยรุ่นพัฒนาความคิดจากความคิดแบบรูปธรรม (Concrete) มาจากวัยเด็กมาสู่กระบวนการพัฒนาความคิดแบบเป็นเหตุผล เป็นรูปแบบชัดเจน (Cognitive thought phase หรือ Formal operation period) ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ สามารถคิดอย่างมีเหตุผลโดยไม่ใช้วัตถุเป็นสื่อ มีการคิดแบบใช้ตรรกะจากเงื่อนไขที่กำหนด การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน การคิดแบบแยกตัวแปรเพื่อสรุปผล การคิดแบบใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม คาดการณ์อนาคตได้โดยมองย้อนอดีต (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538 ; ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต, 2541)

ความคิดแบบตัวเองเป็นศูนย์กลางในวัยรุ่น (Adolescent egocentrism) คือจะคิดว่าพฤติกรรมของตนถูกเฝ้ามองจากบุคคลอื่น ให้ความใส่ใจอย่างมากต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลอื่น (The imagination audience) โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งกาย ทรงผม และรูปร่างของตน วัยรุ่นมักคาดหวังว่าสิ่งที่ตนแสดงออกว่าสนใจ ชอบ บุคคลอื่นจะต้องรู้สึกเช่นนั้นด้วย และวัยรุ่นมีความคิดฝัน มีจินตนาการว่าตนเป็นคนเก่ง (hero) และมีโลกส่วนตัว (The personal fable)

4.5) พัฒนาการทางบุคลิกภาพ (Macia, 1979) ได้กล่าวว่าในช่วงวัยรุ่นนี้เด็กจะต้องพบเจอกับช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อมากมาย รวมไปถึงการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องประสบทั้งความล้มเหลวและความสำเร็จ เจอเรื่องที่ทำได้และยังทำไม่ได้ วัยรุ่นจะเกิดการประเมินตนเองตลอดเวลาและพยายามค้นหาตัวตนของตนเองว่าเขาหรือเธอนั้นสามารถอยู่จุดใดของสังคมได้ มีตัวตนในด้านต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ซึ่ง Macia ได้แบ่งลักษณะการค้นหาตัวตนออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

(1) แบบบรรลุซึ่งตัวตนของตนเอง (Achieved identity) เกิดจากการที่วัยรุ่นเผชิญกับปัญหาและความท้าทายอันเนื่องมาจากตัวเองพยายามหาทางเลือก แล้วสามารถที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนเลือกได้

(2) แบบยึดมั่นในตัวตน (Foreclosed identity) เกิดจากการที่วัยรุ่นไม่เคยเผชิญปัญหาหรือความท้าทายในระหว่างที่กำลังค้นหาตนเอง และตัวเองก็สามารถประสบความสำเร็จได้ด้วย จึงอาจยังไม่ค้นพบตัวตนที่แท้จริง

(3) แบบ Moratorium identity ในกรณีนี้หมายถึงวัยรุ่นเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในระหว่างค้นหาตนเองแล้ว แต่วัยรุ่นยังไม่สามารถก้าวข้ามปัญหาและความท้าทายนั้นสู่ตัวตนที่แท้จริงได้

(4) แบบสับสนในตัวตน (Identity diffusion) หมายถึง วัยรุ่นไม่เคยเผชิญปัญหาหรือความท้าทายใด ๆ เลย แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถก้าวข้ามและค้นหาตัวตนสำเร็จได้

จะเห็นได้ว่ารูปแบบตัวตนตามแนวคิดของ Macia ยังส่งอิทธิพลต่อวัยรุ่นในแง่พัฒนาการละเอียดมากขึ้น รูปแบบทั้ง 4 สามารถส่งผลต่ออารมณ์ การแสดงออกทางสังคม และบุคลิกภาพของวัยรุ่นโดยในแบบที่ 1 จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพในทางที่ดี มีอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ ในขณะที่แบบที่ 5 อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพทางลบมากกว่าทางบวก บุคคลขาดความมั่นใจในตนเอง และแปลกแยกออกจากสังคมที่สุด

5) โทรทัศน์กับพัฒนาการของเด็ก และเยาวชน

พรรณพิมล วิปุลาการ (2555: 45-47) กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 0 - 18 ปี เป็นช่วงของการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายจิตใจและทักษะทางสังคม ในแต่ละช่วงวัยมีโอกาสของการพัฒนาด้านต่าง ๆ หากปล่อยปละละเลยเรื่องสื่อที่เด็กได้รับจะส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของพัฒนาการที่ควรจะเป็นและอาจเกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะกับวัย พัฒนาการของเด็กกับการเปิดรับและใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ช่วง คือ

0 - 2 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญของพัฒนาการทางสมองที่สร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีให้กับเด็ก กิจกรรมที่เหมาะกับการเรียนรู้ของเด็ก คือการใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน ค้นคว้าเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย สัมผัส จัดการเรียนรู้ผ่านความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดจากผู้เลี้ยงดู และกระทำการเรียนรู้ซ้ำ ๆ จนเกิดการบันทึกจดจำ หัวใจการเรียนรู้อยู่ที่การใช้สัมผัสทุกด้าน การเคลื่อนไหว การเข้ากลุ่ม ซึ่งเป็นแบบที่มีการโต้ตอบ ไม่ใช่การนั่งรับชม และต้องมีเวลาในการพักผ่อนที่เพียงพอ ในวัยนี้จึงไม่แนะนำให้เด็กรับชมโทรทัศน์หรือสื่อเคลื่อนไหวแบบต่อเนื่องเป็นเวลานาน เนื่องจากโทรทัศน์หรือคอมพิวเตอร์ดึงให้เด็กจ้องมองที่หน้าจอที่มีแสงสว่าง มีการ

เคลื่อนไหวภาพที่รวดเร็ว เด็กไม่มีโอกาสเรียนรู้แบบโต้ตอบกับสิ่งที่รับเข้ามา และยังมีความเสี่ยงกับแสงสว่างที่วาบเข้ามาเป็นระยะ รวมทั้งการไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย

3 - 5 ปี เริ่มพัฒนาการเรียนรู้จากการเล่นแบบสมมติ ชอบการทดลอง การเลียนแบบ มีพัฒนาการด้านภาษา สามารถรับรู้อารมณ์ได้มากขึ้น ระบบคิดจะยังไม่สามารถแยกระหว่างความจริงกับจินตนาการ การรับรู้ผ่านสื่อจะรับรู้ข้อมูลแบบซึมซับว่าเป็นจริง เลียนแบบพฤติกรรมที่เห็น ไม่สามารถตัดสินใจแยกแยะได้ด้วยตนเองถึงอันตรายที่จะตามมา การรับชมภาพที่น่าหวาดกลัวจะสร้างความตื่นตระหนก และมองว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกน่ากลัว วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มสร้างรูปแบบพฤติกรรมสุขภาพ โดยเฉพาะพฤติกรรมสุขภาพที่เชื่อมโยงในชีวิตประจาวัน สื่อมีโอกาสสร้างทั้งรูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม

นอกจากนี้การรับชมที่มากเกินไปทำให้รบกวนการพัฒนาด้านสมาธิ การที่เด็กนั่งนิ่งหน้าจอไม่ได้หมายความว่าเด็กมีสมาธิ ในทางตรงข้ามเป็นการกระตุ้นเร้าสมองด้วยภาพที่มีความเร็วสูง เด็กมักจะหงุดหงิดง่าย ขาดสมาธิในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง และมีความเข้าใจผิดว่าเด็กจะพัฒนาทางภาษาได้ดี กลับพบว่าเด็กที่อยู่กับสื่อประเภทโทรทัศน์นานเกินไปมีปัญหาเรื่องพัฒนาการภาษา

6 - 12 ปี จะมีความอยากรู้อยากเห็น มีประสบการณ์ทางสังคมเพิ่มมากขึ้น เป็นวัยที่สร้างการเรียนรู้ การมีวินัยและความรับผิดชอบ แยกแยะการใช้เวลาเล่นกับการเรียนรู้ ยังมีลักษณะการเลียนแบบสูง เนื่องจากระบบคิดยังอยู่ในช่วงการพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะข้อมูลที่ได้รับว่ามีความหมายเช่นไร มีแนวโน้มสูงที่จะทดลองด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมโดยไม่เข้าใจความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ และยังสร้างค่านิยมต่อพฤติกรรมที่รับรู้ผ่านสื่อว่าเป็นค่านิยมที่ยอมรับทางสังคม การรับรู้ข้อมูลที่ดูเหมือนผ่านไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ใช้สื่อเป็นการรับรู้อย่างกระตุ้นสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กมักรับข้อมูลที่ถูกตอกย้ำเข้ามาเป็นแบบแผนวิธีคิดได้โดยง่าย

13 - 18 ปี เป็นวัยที่มีการพัฒนาระบบคิด การรับรู้ การแยกแยะ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ มีประสบการณ์ทางสังคมเพิ่มมากขึ้นตามวัย ต้องการการยอมรับและเลือกรับสิ่งที่เป็นกระแสหลักได้ง่าย เป็นวัยที่มีการแสวงหาต้นแบบทางอุดมคติ นักร้อง นักดนตรี ดารา เป็นต้นแบบ

ในการเลียนแบบของเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะการนำเสนอที่สร้างภาพลักษณ์ สร้างความรู้สึกร่วมจะมีอิทธิพลมากต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่น นอกจากนี้เด็กจะมีความต้องการเป็นแบบผู้ใหญ่อยากแสดงพฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่เพื่อแสดงว่าตนเองโตแล้ว

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ตั้งแต่ในช่วงวัยเด็กจนถึงวัยรุ่น พบว่ามีความแตกต่างของการรับรู้ ลักษณะพัฒนาการ และรูปแบบความคิดของแต่ละช่วงวัย การผลิตสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก และเยาวชน จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในความเหมือนและความต่างของพัฒนาการเสียก่อน จะส่งผลให้การผลิตสื่อนั้นเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย และสามารถดึงความสนใจ

ในกิจกรรมที่ปรากฏในสื่อมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม จากนั้นจึงนำมาเป็นทางแนวทางกำหนดช่วงอายุของเด็กและเยาวชน การออกแบบเนื้อหา และการนำเสนอให้เหมาะสมกับพัฒนาการของแต่ละช่วงวัยด้วย

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเรื่องผลกระทบของสื่อโทรทัศน์

ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เรื่องผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ต่อเด็กและเยาวชน พบแนวคิดที่เกี่ยวข้องได้แก่ การเรียนรู้ปัญญาทางสังคม (Social cognitive theory) และเด็กในฐานะผู้บริโภค (Children as Consumer) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การเรียนรู้ปัญญาทางสังคม (Social cognitive theory)

Bandara (1977 อ้างถึงใน ภัทรธิรา ผลงาม. 2554) มีความเชื่อในทฤษฎีนี้ว่าพฤติกรรมของคนเราส่วนใหญ่นั้น เกิดขึ้นจากการสังเกต (Observational learning) เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคม สามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การออกเสียง การขับรถยนต์ การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ เป็นต้น สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบในสภาพแวดล้อม ตัวแบบในสภาพแวดล้อม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง (Live model) ที่เผชิญในชีวิตจริง เช่น พ่อ แม่ญาติ พี่น้อง ครู เพื่อน เป็นต้น ตัวแบบอีกชนิดหนึ่งคือ ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic model) ที่เห็นโดยผ่านสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาพยนตร์ ทีวี หนังสือพิมพ์ การ์ตูน นิยาย เป็นต้น ตัวแบบทั้ง 2 ชนิดนี้มีผลต่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และมีผลในวงกว้างกว่า เนื่องจากตัวแบบที่มนุษย์ต้องเผชิญอยู่นั้นมีมากมาย ตัวแบบบางตัวมีอิทธิพลต่อบางคนมากกว่าอีกบางคน ขึ้นอยู่ที่กระบวนการลอกเลียนแบบมีอยู่ด้วยกัน 4 กระบวนการ คือ

1.1) กระบวนการสนใจ (Attention process) คือ ผู้สังเกตจะต้องมีความสนใจในตัวแบบเสียก่อน จึงจะมีความคิดอยากลองเลียนแบบ ซึ่งตัวแบบจะต้องมีลักษณะเด่น มีชื่อเสียงน่าสนใจหรือมีลักษณะคล้ายกับผู้สังเกต อีกทั้งเป็นตัวแบบที่แสดงออกแล้วได้รับการเสริมแรง หรือการลงโทษจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ตัวแบบที่ได้รับการเสริมแรงจะทำให้ผู้สังเกตอยากทำตาม แต่ในทางกลับกัน ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมแล้วถูกลงโทษ ผู้สังเกตก็จะไม่อยากลอกเลียนแบบพฤติกรรมนั้น นอกจากตัวลักษณะของตัวแบบแล้ว สภาวะของผู้สังเกตก็มีผลต่อการให้ความสนใจในตัวแบบด้วย ถ้าผู้สังเกตอยู่ในสภาวะตื่นตัวก็จะให้ความสนใจในตัวแบบ แต่ถ้าเพลียหรือง่วงนอนก็จะไม่สนใจตัวแบบ นอกจากนี้ผู้สังเกตจะต้องไม่ถูกสิ่งเร้าอื่น ๆ ดึงดูดความสนใจ

1.2) กระบวนการจดจำ (Retention process) เมื่อผู้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบแล้ว การที่จะเรียนรู้จากตัวแบบได้ดี จะต้องสามารถจดจำพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกได้ ซึ่งการที่จดจำได้ดีนั้น ลักษณะของตัวแบบจะต้องเป็นสิ่งที่มีความคุ้นเคย หรือไม่ก็จะต้องเห็นบ่อย ๆ และจะช่วย

ให้กระบวนการจดจำนั้นเป็นไปได้ด้วยดี ก็ควรจะต้องมีการซักซ้อมในการแสดงออกจริง ๆ หรือซักซ้อมในความคิดก็ได้

1.3) กระบวนการทำตาม (Reproduction process) คือ หลังจากที่ผู้สังเกตจดจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดีแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการทำตามตัวแบบ กระบวนการนี้จะทำได้ดีถ้ามีการให้ข้อมูลป้อนกลับ เมื่อลองทำตามพฤติกรรมของตัวแบบ อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับความสามารถเดิมที่ผู้สังเกตมีอยู่ เช่น การที่มีพื้นฐานทางด้านการเล่นเทนนิส เมื่อดูนักเทนนิสระดับโลกแข่งกันก็สามารถจดจำท่าต่าง ๆ ได้ง่าย และสามารถทำตามได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านการเล่นเทนนิสมาก่อน

1.4) กระบวนการแรงจูงใจ (Motivation process) เป็นกระบวนการสุดท้ายที่จะทำให้ผู้สังเกตตัดสินใจทำตามพฤติกรรมของตัวแบบนั้น คือ ผู้สังเกตจะพิจารณาดูว่าในสภาพการณ์ใดที่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้วได้รับการเสริมแรง การที่คาดว่าจะได้รับเสริมแรงนี้เองทำให้เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สังเกตแสดงพฤตกรรมตามตัวแบบที่ตนเองลอกแบบมา

หลักพื้นฐานของการเรียนรู้ปัญญาสังคม มี 3 ประการ คือ

(1) กระบวนการเรียนรู้ต้องอาศัยทั้งกระบวนการทางปัญญา และทักษะการตัดสินใจ

(2) การเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ ระหว่าง ตัวบุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งมีอิทธิพลต่อกันและกัน

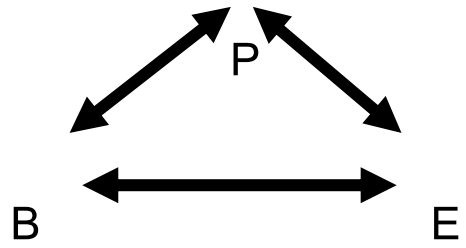

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = ตัวบุคคล (Person)

E = สิ่งแวดล้อม (Environment)

ภาพ 2.1 แสดงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ปัญญาสังคม

ที่มา : Bandara 1977 อ้างถึงใน ภัทรธิรา ผลงาม, 2544

(3) ผลของการเรียนรู้กับการแสดงออกอาจจะแตกต่างกัน สิ่งที่เรียนรู้แล้วอาจไม่มีการแสดงออกก็ได้ เช่น ผลของการกระทำ (Consequence) ด้านบวก เมื่อเรียนรู้แล้วจะเกิดการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ แต่ผลการกระทำด้านลบ อาจมีการเรียนรู้แต่ไม่มีการเลียนแบบ

พฤติกรรมเลียนแบบของเด็ก (Bandura, 1977 - 1986) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา มีแนวคิดว่า พฤติกรรมของบุคคล เรียนรู้โดยการ สังเกตหรือการเลียนแบบ (Observational or modeling learning) โดยสิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่า ๆ กัน ผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน เนื่องจากการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์หลายอย่างจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม

ดังนั้น การเลียนแบบเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมอย่างหนึ่งของเด็ก โดยการสังเกตและกระทำตามอย่างบุคคลใกล้ชิดที่ชอบหรือพอใจ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครู เพื่อน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เช่น สื่อต่าง ๆ โดยเด็กในช่วงทารกถึง 2 ปี จะเลียนแบบในด้านพฤติกรรมและบทบาททางเพศ เห็นอย่างไรจะทำตามอย่างนั้น ส่วนช่วง 2 - 6 ปี จะเลียนแบบทั้งทางด้านสังคมและจริยธรรม

กระบวนการเลียนแบบมีลำดับขั้น ดังนี้

(1) Attention ความตั้งใจที่จะมอง สังเกตหาตัวแบบจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

(1.1) ตัวแบบ (Model) ต้องมีบุคลิกลักษณะเป็นที่น่าสนใจ ชื่นชอบของเด็ก มีความคล้ายกับตัวเด็ก

(1.2) บุคลิกลักษณะของเด็กส่งผลต่อความตั้งใจ มีความสามารถในการรับรู้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับการรับรู้ที่มีอยู่ก่อนด้วยว่า ขัดแย้งหรือสอดคล้องกัน และยังขึ้นอยู่กับระดับการกระตุ้นเร้าหรือการได้รับแรงเสริม

(2) Retention การจดจำตัวแบบ สามารถจดจำได้ถึงบุคลิกลักษณะ การกระทำของตัวแบบและสามารถทบทวนสิ่งที่จดจำมาได้

(3) Motor reproduction สมรรถภาพในการแสดงพฤติกรรมออกมา จะมีการสังเกตตนเองและสิ่งแวดล้อม ถ้าเจอสภาพแวดล้อมคล้ายกับตัวแบบ ก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาหรือมีแรงจูงใจได้รับแรงเสริมในทางบวก เช่น มีความภาคภูมิใจ ก็จะเกิดการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ ถ้าได้รับแรงเสริมในทางลบก็มีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมเลียนแบบ การเลียนแบบสามารถเกิดขึ้นได้ทันทีหรือภายหลังจากนั้น หากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะกับการเลียนแบบ

กล่าวได้ว่า สื่อส่งผลกระทบต่อเด็กได้ในหลายลักษณะ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาหรือเกิดขึ้นได้ในปัจจุบันทันที และสำหรับเด็กแต่ละคนแต่ละกลุ่มก็จะได้รับอิทธิพลแตกต่างกัน

2) แนวคิดที่เกี่ยวกับเด็กในฐานะผู้บริโภค (Children as Consumer)

การศึกษาเด็กในฐานะผู้บริโภคสื่อนี้ ประกอบด้วย 3 ประเด็นคือ การวิเคราะห์สถานภาพทางเศรษฐกิจของสังคมเด็กในฐานะผู้ชมกลุ่มพิเศษและการรู้เท่าทันสื่อ และกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของเด็กในฐานะดิจิทัลเนทีฟ (Digital ative) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1) การวิเคราะห์ Social Economic Status (SES)

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (SES: socio economic status) ที่ว่าฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความแตกต่างในพฤติกรรมของคนมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการเมือง ฐานะตำแหน่งดังกล่าวอาจได้มาโดยกำเนิด เช่น เพศ ตระกูล หรือได้มาจากการกระทำขึ้นมาในภายหลัง เช่น ความร่ำรวย ระดับการศึกษา ฯลฯ ซึ่งในสังคมจะประกอบด้วยชนชั้นทางสังคมที่แตกต่าง ทั้งนี้ บุคคลต่างชนชั้นกันจะมีแบบแผนพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (ฑิตยา สุวรรณะชฎม, 2527: 37)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคประกอบกับการศึกษาจากตำราและบทความต่างๆ (พลกฤษณ์ ไพรสานต์วณิชกุลม, 2549, ออนไลน์) สรุปการจัดชนชั้นทางสังคมของประเทศไทยไว้ดังนี้

(1) ผู้บริโภคกลุ่ม A1: ผู้บริโภคกลุ่มนี้จัดอยู่กลุ่มที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงติดอันดับบนของประเทศไทยหรือที่เรารู้จักในนามของกลุ่มชนชั้นสูง ผู้บริโภคกลุ่มนี้มักมีชาติตระกูลที่ดี การศึกษาสูง อาชีพการงานเป็นที่ยอมรับในสังคม ใช้ชีวิตร่ำรวย หรูหรา อย่างเงียบ ๆ

(2) ผู้บริโภคกลุ่ม A2: ผู้บริโภคกลุ่มนี้มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงไม่ต่างจากกลุ่ม A1 แต่มีความแตกต่างกันที่รูปแบบวิถีการใช้ชีวิตที่ออกงานสังคมมากกว่า มีความหรูหรา เป็นหน้าเป็นตาในสังคม และมีข่าวคราวให้สังคมเห็นบ่อย เป็นผู้นำสมัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์เสมอ

(3) ผู้บริโภคกลุ่ม B1: ผู้บริโภคกลุ่มนี้มักจะเป็นที่รู้จักในนามของเศรษฐีใหม่ ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้ คือ ประสบความสำเร็จทางธุรกิจและอาชีพการงาน มีชื่อเสียงทางธุรกิจร่ำรวยจากรากฐานของธุรกิจส่วนตัว และมีภาพของความใกล้ชิดกับกลุ่มการเมืองของประเทศ

(4) ผู้บริโภคกลุ่ม B2: ผู้บริโภคกลุ่มนี้มีลักษณะเด่น คือ เป็นกลุ่มข้าราชการชั้นผู้ใหญ่รวมถึงนายตำรวจนายทหารชั้นผู้ใหญ่ นักการเมืองกลุ่มต่างๆ ระดับการศึกษาค่อนข้างหลากหลาย และมีพฤติกรรมการบริโภคที่ค่อนข้างอนุรักษ์นิยม

(5) ผู้บริโภคกลุ่ม C1: เป็นผู้บริโภคกลุ่มชนชั้นกลางตามหัวเมืองใหญ่ต่างๆ อาทิ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ชลบุรี เชียงใหม่ โคราชและหาดใหญ่ เป็นต้น มีวิถีชีวิตทันสมัย ส่วนมากจบปริญญาตรีออกมาแล้ว เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และเจ้าของธุรกิจ SMEs พฤติกรรมการบริโภคค่อนข้างมีเหตุผล แต่ใจถึงในเรื่องก่อหนี้สินเชื่อส่วนบุคคล เช่น บ้าน รถยนต์และบัตรเครดิต

(6) ผู้บริโภคกลุ่ม C2: เป็นผู้บริโภคกลุ่มชนชั้นกลางในชนบท ใช้ชีวิตเรียบง่ายไม่ทันสมัย แต่ก็ไม่ตกยุค ค่อนข้างมีภาวะเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบอาชีพตามความถนัดของท้องถิ่น

(7) ผู้บริโภคกลุ่ม D เป็นผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศ ส่วนมากมีการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพทั่วไป เช่น ค้าขาย รับจ้าง และเป็นพนักงานโรงงานตามชุมชนต่าง ๆ รายได้เฉลี่ยน้อยกว่าทุกกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น แต่อยู่ได้อย่างไม่ลำบาก บางกลุ่มอาจจะมีมาตรฐานการบริโภคสูงกว่าระดับรายได้ จึงจำเป็นต้องซื้อแบบผ่อนชำระ

(8) ผู้บริโภคกลุ่ม E เป็นผู้บริโภคกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุดเนื่องจากส่วนมากเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มหาเช้ากินค่ำ ราคาคือประเด็นที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มนี้

2.2) เด็กในฐานะผู้ชมกลุ่มพิเศษและการรู้เท่าทันสื่อ

นักวิจัย ผู้วางนโยบายและองค์การต่าง ๆ จัดให้เด็กเป็นผู้ชมกลุ่มพิเศษ เนื่องจากเด็กยังขาดทักษะต่าง ๆ ที่จะเข้าใจถึงกระบวนการและเนื้อหาที่สื่อสร้างขึ้น Potter (2015: 74-81) เสนอว่าการที่เด็กถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษนั้น เกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ

(1) การขาดวุฒิภาวะ (Lack of maturity) ในมุมมองของการรู้เท่าทันสื่อนั้น การขาดวุฒิภาวะในเด็กเกิดได้ใน 3 ประเด็นดังนี้

(1.1) พัฒนาการการเรียนรู้

(1.2) พัฒนาการทางอารมณ์

(1.3) พัฒนาการทางศีลธรรม

(2) การขาดประสบการณ์ทางโลก จากการขาดวุฒิภาวะที่ได้กล่าวไปในข้างต้นจึงทำให้นักวิจัยผู้วางนโยบายและองค์การต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างผลักดัน และขับเคลื่อน เพื่อการปกป้องเด็กจากรายการโทรทัศน์ที่เสนอเนื้อหาในเชิงลบ

การเสพข้อมูลข่าวสารจากสื่อโดยขาดการคิด วิเคราะห์ และความรู้เท่าทันสื่อทำให้เด็กและเยาวชนซึมซับแบบแผนการใช้ชีวิต พฤติกรรม ค่านิยม วัฒนธรรมต่างชาติ กระแสการบริโภคนิยม ส่งผลต่อทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อที่ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์จริง หรือไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความจริงในสังคม ซึ่งไม่สามารถป้องกันสื่อที่สร้างผลกระทบด้านลบกับชีวิตของเด็กและเยาวชนได้

หลายฝ่ายตระหนักถึงความเสี่ยงที่เกิดจากเนื้อหาโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก พยายามแก้ปัญหาเหล่านี้ร่วมกัน จึงได้ผลักดันให้มีการปลูกฝังการรู้เท่าทันสื่อขึ้น (Media literacy)

ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ดังได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนขององค์การยูเนสโก (UNESCO) (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2556: 9) อย่างไรก็ดี อุษา บิ้กกิ้นส์ (2555: 150-151) เสนอว่า การรู้เท่าทันสื่อต้องมีการนำไปปรับใช้ใน 4 รูปแบบ ดังนี้

(1) การเข้าถึง เป็นไปในลักษณะที่มีการเคลื่อนไหวและเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความต่อเนื่อง เมื่อประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อได้แล้ว ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ก็จะมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ทำให้ผู้บริโภคสื่อมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และมีความรู้เกี่ยวกับสื่อมากขึ้น

(2) การวิเคราะห์ผู้บริโภคสื่อ เมื่อเข้าถึงสื่อได้แล้วก็ต้องมีทักษะหรือความสามารถในการวิเคราะห์สื่อและความหมายที่สื่อสารออกมาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์ ผู้ชมมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจนับตั้งแต่ตัวแทนผู้ผลิตรายการ หมวดหมู่ประเภทรายการ เทคโนโลยี ภาษา กลุ่มตัวแทนที่สื่อสะท้อนให้เห็น รวมถึงประเภทของกลุ่มผู้ชม

(3) การประเมิน ในส่วนของการเข้าถึงหรือการวิเคราะห์นั้น จำเป็นต้องมีการประเมินสื่อไปพร้อม ๆ กัน ในขั้นตอนของการประเมิน เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากในการตัดสิน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ เช่น นโยบายของรัฐ ข้อกำหนด กฎหมาย หรือเกณฑ์ในการประเมินต่าง ๆ แม้แต่ขอบเขตและวัตถุประสงค์ในการประเมินเอง ก็ยังเป็นเรื่องที่บางครั้งค่อนข้างจะขัดแย้งกัน

(4) การสร้างสรรค์เนื้อหา ถ้าพิจารณาทักษะ 3 ด้านเบื้องต้น ทักษะในข้อนี้หรือการสร้างสรรค์เนื้อหาถือเป็นทักษะที่เสริมเข้ามา กล่าวคือผู้บริโภคสื่อจำเป็นจะต้องมีทักษะ 3 ข้อ คือ ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ และประเมินสื่อ ขณะที่ผู้ผลิตหรือผู้สร้างสื่อจำเป็นจะต้องมีทักษะหรือความสามารถทางด้านการสร้างสรรค์เนื้อหา ยกตัวอย่างเช่น การเรียนรู้กระบวนการในการสร้างข้อกำหนดต่าง ๆ การผลิตสื่อที่แสดงออกมาในเชิงสัญลักษณ์ ความเข้าใจอันลึกซึ้งเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมและจริยธรรมในการผลิตสื่อแบบมืออาชีพ

2.3) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของเด็กในฐานะดิจิทัลเนทีฟ

ยุคดิจิทัลเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้มีมากมายหลากหลายระดับ แต่ทว่ายังคงส่งข้อมูลต่าง ๆ ให้ตรงกับกลุ่มผู้รับสารที่ได้จากการวิจัย แบบพื้นผิว (Peripheral) การคัดกรองข้อมูลให้เหมาะสมเป็นเพียงวิธีการที่ทำขึ้นเพื่อปกป้องเจ้าของข้อมูล จากการทำผิดทางกฎหมายหรือสนับสนุนเจ้าของข้อมูลในเชิงพาณิชย์ ปัจจุบันมีการให้คำจำกัดความอย่างมากมายเพื่ออธิบายถึงเด็กรุ่นใหม่ที่ถูกเลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมที่อุดมไปด้วยความเป็นดิจิทัล คำว่า "ดิจิทัลเนทีฟ" (Digital natives) ถูกบัญญัติโดย Marc Prensky (2001 อ้างใน Jones, 2011:5) เนื่องจากการเป็นคนดิจิทัลโดยกำเนิดนั้นมักมีลักษณะและทักษะการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลได้อย่างชำนาญ เปรียบเสมือนลักษณะของความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาแม่ของมนุษย์ หรือที่เรียกว่า native speaker คนดิจิทัลโดยกำเนิดมี

ความแตกต่างกับคนในยุคก่อน หรือที่เรียกว่า “ดิจิทัลอิมิแกรนท์” (Digital immigrants) ซึ่งเป็นคนรุ่นที่ต้องพัฒนาทั้งทัศนคติ ความสามารถในการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ ใหม่ในยุคดิจิทัล การเกิดขึ้นของคนดิจิทัลโดยกำเนิดนั้น สร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เนื่องจากคนรุ่นนี้ มีวิธีการคิดที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน ๆ โดยสิ้นเชิง ความแตกต่างทางวิธีคิดเกิดจากกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบทางตรงที่ทำให้คนรุ่นนี้มีความแตกต่างทางกายภาพจากคนรุ่นก่อน

Digital native มีความสนใจสิ่งต่าง ๆ ชั่วครั้งชั่วคราว สิ่งที่ต้องการเรียนรู้จะต้องเกี่ยวข้องกับตัวเองและมีประโยชน์เฉพาะเวลาที่ต้องการเรียนรู้เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นลักษณะของสิ่งที่จะเรียนรู้ ต้องดูน่าสนุกสนานและบันเทิงใจ จากจุดนี้จึงใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ จึงเป็นลักษณะ "Infortainment" คือ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ให้ความรู้และความบันเทิงไปพร้อม ๆ กัน การออกแบบกลยุทธ์เพื่อการสื่อสาร ให้เหมาะกับผู้เรียนกลุ่มนี้ ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของ Fleming& Baume (2006: 4-7) ดังนี้

Visual: สิ่งที่สามารถสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้ คือ ภาพ เนื่องจาก Digital native มีความสนใจในข้อมูลที่หลากหลายที่เพิ่มขึ้นในระยะเวลาอันสั้น การใช้ภาพจึงเหมาะสมกับการเรียนรู้ และเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ในเวลาอันสั้น และเนื่องจากคนกลุ่มนี้นิยมหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่หลากหลาย การใช้สื่อ Multimedia จะช่วยให้สนับสนุนการเรียนรู้ได้มากขึ้น

Auditory: การเรียนรู้จากการได้ยินเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับกลุ่ม Digital native จะต้องมีการพูดคุยหรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบด้วย ดังนั้นการเชื่อมต่อและการมีปฏิสัมพันธ์จึงถือเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับคนกลุ่มนี้

Kinesthetic: การเคลื่อนไหวที่ทำให้เกิดการเรียนรู้สำหรับ Digital native เกิดจากการทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างควบคู่ในเวลาเดียวกัน จะช่วยให้สามารถเข้าใจสิ่งที่ต้องการปลูกฝังได้ แต่ลักษณะของกิจกรรมนั้นต้องมีระยะเวลาสั้น และต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกลุ่มนี้รู้สึกว่าได้รับรางวัลตอบแทนในทันที จึงจะเกิดการตระหนักในการเรียนรู้ ดังนั้นแนวคิดเชิงเกมจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเนื้อหา และรูปแบบการสื่อสารกับคนกลุ่มนี้ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของเด็กในฐานะดิจิทัลเนทีฟนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อการออกแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กในฐานะผู้บริโภคสื่อ ผู้วิจัยจะนำส่วนของการวิเคราะห์สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล และการศึกษาเด็กในฐานะผู้ชมกลุ่มพิเศษและการรู้เท่าทันสื่อ มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อคัดกรองกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่แตกต่างและหลากหลาย ทั้งในระดับของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และระดับการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้ การศึกษาความต้องการในการรับชมรายการโทรทัศน์จากเด็ก และ

เยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ในฐานะที่เป็นผู้ชมในยุคดิจิทัล เพื่อการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นดิจิทัลเนทีฟ และใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กในฐานะผู้บริโภคสื่อ

แนวคิด ทฤษฎีเรื่องผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในเรื่องผลกระทบต่อพัฒนาการ การเรียนรู้ทางปัญญา และทางสังคม พฤติกรรมการเลียนแบบ อิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ การบริโภคสื่อ การรู้เท่าทันสื่อ และลักษณะเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่พึงประสงค์กับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในยุคดิจิทัล จากนั้นจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบคำถามในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ในการจัดทำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม กำกับดูแล และการเฝ้าระวัง ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสม และผลิตรายการต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัวต่อไป

2.3 แนวคิด ทฤษฎี เรื่องการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก

1) ความหมายของการกำกับดูแล

Cave และ Baldwin (2553 อ้างถึงใน ชนัญสนา อรนพ ณ อยุธยา, 2556 : 16) ได้สำรวจความหมายของการกำกับดูแล พบว่ามีความหมายที่หลากหลาย อาทิ การกำกับดูแลเป็นการควบคุมของหน่วยงานภาครัฐที่ต่อเนื่องและมุ่งเน้นเป้าหมายในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ตามความเห็นของ Selznick (1985 อ้างถึงใน ชนัญสนา อรนพ ณ อยุธยา, 2556 : 16) มีความหมายเป็นการออกคำสั่งเป็นการเฉพาะที่มีผลผูกพันและบังคับใช้โดยองค์กรที่ดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ ดังกล่าวตามความเห็นของ Baldwin, Scott และ Hood (1988 อ้างถึงใน ชนัญสนา อรนพ ณ อยุธยา, 2556 : 17) หรือที่ Cave และ Baldwin (1999 อ้างถึงในชนัญสนา อรนพ ณ อยุธยา, 2556: 17) ได้ระบุว่าการกำกับดูแลมีความหมายที่กว้างและครอบคลุมการดำเนินการทั้งหมดของรัฐไม่เฉพาะแค่การออกคำสั่ง แต่รวมถึงการใช้อิทธิพลอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ด้านภาษี หรือเงินอุดหนุน การให้สิทธิพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อควบคุมพฤติกรรมอุตสาหกรรมหรือของสังคม นอกจากนี้ การกำกับดูแลยังหมายถึงการควบคุมหรือสร้างอิทธิพลทางสังคมทุกรูปแบบที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นกลไกจากภาครัฐหรือจากแหล่งอื่น ๆ อีกด้วย

2) รูปแบบการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์

Plazer and Scheuer (2003 อ้างถึงใน พัธนันท์ ฉุยกรม, 2556) ได้กำหนดรูปแบบที่ใช้ในการกำกับดูแลสื่อออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ๆ ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (2556)

กล่าวคือ กรอบการกำกับดูแลเนื้อหาในกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์โดยหลักนั้นจะประกอบไปด้วยการควบคุมเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย เนื้อหาที่เป็นอันตราย เนื้อหาที่ควรส่งเสริม (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556: 3) ซึ่งองค์ประกอบการกำกับดูแลมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ กำกับดูแลโดยรัฐ กำกับดูแลกันเอง และกำกับดูแลตนเองซึ่งทุกประเทศจะใช้ผสมผสานกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Plazer and Scheuer, 2003 อ้างถึงใน พัธนันท์ ฉุยกรม, 2556)

(1) การกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ (Public regulation) โดยหน่วยงานที่มีอำนาจใช้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ สามารถใช้เพื่อควบคุมให้เป็นไปตามที่กำหนด หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการกำกับดูแลแบบเข้มข้นมาก

(2) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) โดยหน่วยงานกำกับดูแลและผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล หรืออาจเรียกว่าเป็นการกำกับดูแลแบบเข้มข้นปานกลาง

(3) การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) หมายถึง ภาคอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพ สามารถกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกันเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภาคอุตสาหกรรมและร่วมรับผิดชอบในการควบคุมดูแลกันเอง หรืออาจเรียกว่าเป็นการกำกับดูแลในแบบเข้มข้นน้อย

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับที่หลากหลาย เช่น การจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา (Content rating) การแบ่งช่วงเวลาการนำเสนอ (Time zone) และการใช้เทคโนโลยีกลั่นกรองเนื้อหา เช่น ผ่านกล่องรับสัญญาณทีวีดิจิทัลซึ่งจะมีตัวบ่งชี้ลักษณะเนื้อหา (Content descriptor) คอยกลั่นกรอง นอกจากนั้นยังมีเครื่องมืออื่น ๆ เช่น ส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อ ให้ข้อมูลและการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งกับภาคประชาชนในการรับสื่อเป็นต้น (พิรงรอง รามสูต, 2556 อ้างถึงในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556: 3)

3) การกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก

ตามยุทธศาสตร์ที่ 5.2 ในแผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี 2555 – 2559 เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้แก่รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเด็กและหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งในการจัดสรรคลื่นความถี่นั้น “หมวดหมู่เด็ก เยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า การให้บริการโทรทัศน์ที่นำเสนอรายการ ส่งเสริมการเรียนรู้การศึกษาในวิทยาการสาขาต่าง ๆ รวมถึงรายการสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว โดยที่เนื้อหารายการและ

เวลาออกอากาศรายการจะต้องมีความปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับเด็ก และเยาวชน และต้องไม่มีเนื้อหาที่แสดงออกถึงความรุนแรง ผิดศีลธรรม หรือใช้ภาษาที่หยาบคาย และคำนึงถึงความเท่าเทียมและโอกาสของเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มในสังคม

ผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ องค์กรสื่อ เจ้าของสื่อ องค์กรวิชาชีพต้องมีความตระหนักในการกำกับดูแลกันเองภายใต้มาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพเพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อ การแสดงความรับผิดชอบของสื่อต่อสาธารณะ ทำให้ผู้ประกอบการสื่อแน่ใจได้ว่าตนเองและเพื่อนสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ จะพึงยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติยศ และศักดิ์ศรี ตลอดจนคุณภาพของข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพที่ประชาชนพึงได้รับ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพสื่อที่ต้องมีกรอบหลักการจริยธรรมกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อการกำกับดูแลกันเองและเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้ สำนักงาน กสทช. จึงได้สนับสนุนให้มีแนวปฏิบัติการทำหน้าที่สื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและธำรงไว้ซึ่งคุณค่าและบรรทัดฐานวิชาชีพสื่อ และประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว

4) หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้ประกาศแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ โดยกำหนดการพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ประกอบด้วย 2 หลักเกณฑ์ ดังนี้ (สำนักงาน กสทช., 2556: 3)

(1) **หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการจำกัด** พิจารณาจากภาพ เสียงและเนื้อหาในรายการ ประกอบกับเจตนาในการผลิต การจัดทำวัตถุประสงค์ และวิธีการในการนำเสนอภาพหรือเสียง น้ำหนักของการดำเนินเรื่อง รวมทั้งมุมกล้องของการถ่ายทำที่ทำให้ผู้ชมรับรู้ในทางที่ไม่เหมาะสม และอาจมีผลต่อการพัฒนาค่านิยมและพฤติกรรมในด้านลบ พิจารณาใน 3 ประเด็น คือ

(1.1) พฤติกรรมและความรุนแรงพิจารณาจากภาพเสียงและเนื้อหาที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในเรื่องพฤติกรรมที่รุนแรงหรือนำไปสู่ความรุนแรงและอันตราย ประกอบด้วย

(1.1.1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชมทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ เช่น ความหดหู่ ความเศร้า

ความเครียด ความสะเทือนใจอย่างรุนแรง รวมตลอดถึงองค์ประกอบของรายการที่ทำให้ผู้ชมตกใจกลัว ความน่าเกลียด สยดสยอง และขยะแขยง

(1.1.2) การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ

(1.1.3) การใช้อาวุธ ยาเสพติด การแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม

(1.1.4) การนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดอคติ การเลือกปฏิบัติ อันนำมาซึ่งการต่อต้าน หรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล รวมถึงการส่งเสริมการสร้างทัศนคติความเชื่อ การชักจูงใจให้เกิดการล่วงละเมิด หรือการต่อต้านการดูหมิ่นเหยียดหยาม การลดทอนหรือการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการส่งเสริมหรือชักจูงให้เกิดการต่อต้าน ดูหมิ่น สร้างทัศนคติเชิงลบ การล้อเลียนให้เกิดความอายกลายเป็น “ตัวตลกในสังคม” ที่มีผลต่อตัวบุคคล กลุ่มบุคคลทั้งในประเด็นของเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ เพศ รสนิยมทางเพศ ชนชั้น สถานะสภาพทางเศรษฐกิจ อายุ ศาสนา สีผิว โรคหรือภาวะสุขภาพ ความพิการทั้งทางร่ายกาย จิตใจ และสติปัญญา

(1.2) เรื่องทางเพศ พิจารณาจากภาพ เสียง และเนื้อหา ที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในด้านการแต่งกาย การแสดงออกทางเพศ การแสดงท่าทางหรือกิริยาที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ การสนทนาหรือใช้คำพูดเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศที่ล่อแหลมหรือไม่เหมาะสม การสร้างทัศนคติทางลบเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเหยียดเพศ เป็นต้น

(1.3) ภาษา พิจารณาจากภาพ เสียง และเนื้อหา ที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในเรื่องการใช้ภาษาไวยากรณ์ การใช้ภาษาที่ล่อแหลมหมิ่นเหม่ สื่อความหมายในเชิงลบ รวมถึงการใช้ภาษาที่ก้าวร้าว ดูหมิ่น นำมาซึ่งการลดทอนศักดิ์และศรีของผู้ฟัง

(2) **หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการส่งเสริม** พิจารณาเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่สนับสนุนด้านการศึกษา และการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยใช้เกณฑ์ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ 6 ประเด็น เป็นตัวชี้วัด ดังนี้

(2.1) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดระบบวิธีคิด กล่าวคือให้คิดเป็นตามความสามารถของสมองในแต่ละวัย ตลอดจนการส่งเสริมด้านพัฒนาการทางสมองและสติปัญญา ให้สามารถมีความรู้ มีความเข้าใจ มีความสามารถในการประยุกต์วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

(2.2) เนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ในเรื่องวิชาการ ตลอดจนความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ให้สามารถเรียนรู้วิชาการในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดจนศาสตร์ประยุกต์และศาสตร์ในเชิงบูรณาการ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ ตรรกะและคณิตศาสตร์ ดนตรี กีฬา ตลอดจนความรู้ในด้านวิชาชีพ รวมถึงการสร้างความรักในการเรียนรู้

(2.3) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนเกิดความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ แรงบันดาลใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมในมาตรฐานของความเป็นมนุษย์

(2.4) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต ให้รู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมที่เหมาะสมกับกาลและเทศะ สามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในชีวิตของตนเองได้ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตอย่างเหมาะสมได้

(2.5) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ และชื่นชมความหลากหลายในสังคม ทั้งในเรื่องของสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ สัญชาติ ภาษา สถานะทางสังคม เพศ และวัย เป็นต้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในความแตกต่างหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกันกับความแตกต่างหลากหลายนั้นได้อย่างสันติ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างหลากหลายนั้นได้

(2.6) เนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ในความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว ทั้งเรียนรู้และเข้าใจกันและกันของคนในครอบครัว ตลอดจนทำให้เกิดศรัทธาและแรงบันดาลใจในสถาบันครอบครัว

แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

ตาราง 2.2 แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

ระดับความเหมาะสม	สัญลักษณ์	เสียงประกอบ	พฤติกรรมและความรุนแรง	ภาษา	เรื่องทางเพศ
“ป” (3 – 5 ปี)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 3 – 5 ปี	0	0	0
“ด” (6 – 12 ปี)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 6 – 12 ปี	0	1	0

ตาราง 2.2 (ต่อ) แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

ระดับความเหมาะสม	สัญลักษณ์	เสียงประกอบ	พฤติกรรมและความรุนแรง	ภาษา	เรื่องทางเพศ
“ท” (ทุกวัย)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการทั่วไป สามารถรับชมได้ทุกวัย	1	1	1
“น 13” (น้อยกว่า ๑๓ ควรได้รับคำแนะนำ)		รายการต่อไปนี้เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี ควร ได้รับคำแนะนำ	2	2	1
“น 18” (น้อยกว่า 18 ควรได้รับคำแนะนำ)		รายการต่อไปนี้เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาจมี ภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปีควรได้รับคำแนะนำ	2	2	2
“ฉ” (เฉพาะผู้ใหญ่)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการเฉพาะผู้ใหญ่ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้าน พฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา เด็กและเยาวชนไม่ควรรับชม	3	3	3

ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้เสนอข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์ โดยเสนอให้ผู้ผลิตรายการควรระมัดระวังและใส่ใจเป็นพิเศษในการนำเสนอประเด็นต่างๆ ในรายการระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการระดับ “ป” “ด” และ “ท” ดังต่อไปนี้ (สำนักงาน กสทช., 2556)

(1) การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง โดยเฉพาะการแสดงถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่อันตรายและเด็กสามารถเลียนแบบได้ เช่น การพยายามทำร้ายตัวเองและผู้อื่น การฆ่าตัวตาย การเลียนแบบกีฬาที่เป็นการต่อสู้ การใช้ไม้ขีดไฟ ฯลฯ รวมทั้ง การทำร้ายสัตว์ และการใช้หรือดัดแปลงสิ่งของที่หาได้ง่าย ใกล้ตัว หรืออุปกรณ์ที่หาได้ในบ้านเป็นอาวุธ เช่น มีดในครัว ค้อน ตะปู ขวดน้ำแจกัน กรรไกร ฯลฯ ทั้งนี้ ผู้ผลิตควรพิจารณาใช้เทคนิคพิเศษเพื่อลดความรุนแรงในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเสนอได้ เช่น การลดความชัดเจนของภาพ (Blur) การเพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) การลดโทนสี ฯลฯ

(2) การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในรูปแบบจินตนาการ (Fantasy violence) สำหรับรายการในระดับ ป ซึ่งมีพฤติกรรมและความรุนแรง เป็น 0 ผู้ผลิตสามารถนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงได้ เฉพาะในกรณีที่ตัวละครเกี่ยวข้องกับความรุนแรงดังกล่าว ไม่ใช่มนุษย์หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับมนุษย์เท่านั้น ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่องในการนำเสนอ และต้องไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำหรือชักจูงด้วย หากตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเป็นมนุษย์ หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับมนุษย์ไม่ควรจัดอยู่ในระดับ ป ผู้ผลิตจะต้องพิจารณาประเด็นของความรุนแรงที่นำเสนอว่าควรอยู่ใน ระดับ “ด” หรือ “ท” แม้ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง จะไม่มีลักษณะเป็นมนุษย์หรือคล้ายคลึงกับมนุษย์ แต่ประเด็นความรุนแรงที่นำเสนอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระดับ ป โดยอาจมีการใช้ความรุนแรงต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น หรือเป็นเนื้อหาหลักของเรื่องหรือของการนำเสนอ หรือนำเสนอในลักษณะชี้นำชักจูง ผู้ผลิต ควรจะพิจารณาประเด็นของความรุนแรงที่นำเสนอว่าจะอยู่ในระดับ “ด” หรือ “ท” เช่นเดียวกัน

(3) รายการการ์ตูนสำหรับเด็กไม่ควรนำเสนอความรุนแรงเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง และควรหลีกเลี่ยงการเสนอความรุนแรงที่อาจเลียนแบบได้

(4) การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางจิตใจและความปลอดภัยของเด็ก เช่น ประเด็นความขัดแย้งในครอบครัว ความตาย อาชญากรรม ฯลฯ

(5) การนำเสนอภาพความรุนแรงที่สมจริงสมจัง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจว่า การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา หรือความขัดแย้ง

(6) การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการชักจูงหรือสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาที่มอมเมา หรือขัดต่อหลักเหตุผลที่เป็นจริงและศีลธรรมอันดีของสังคม เช่น การทำแท้ง การมีเพศสัมพันธ์ ที่ไม่ปลอดภัย

(7) การนำเสนอภาพความรุนแรงที่สมจริงสมจังที่อาจมีผลกระทบ ทั้งกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นเหยื่อ และเป็นผู้กระทำ

(8) การสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน รวมถึงการให้เด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ร่วมรายการ ต้องได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสัมภาษณ์ในประเด็นที่ละเอียดอ่อน เด็กไม่ควรต้องตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เกินความสามารถที่จะตอบได้อย่างเหมาะสม

(9) การร่วมรายการของเด็ก ไม่ควรส่งผลกระทบต่อเด็กในทางเสียหายในภายหลัง เช่น ถูกทำโทษ กลั่นแกล้ง ทำร้ายร่างกายหรือล้อเลียนให้อับอาย ฯลฯ

(10) การนำเสนอภาพหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสี่ยงอันตราย หรือบาดเจ็บ ต้องมีคำเตือนถึงอันตรายจากการเลียนแบบ โดยไม่มีผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เช่น การใช้เครื่องออกกำลังกาย การปีนป่าย การขับขี่รถยนต์ จักรยานยนต์ ฯลฯ

(11) การนำเสนอที่ทำให้เกิดทัศนคติในด้านลบเกี่ยวกับบุคคล เช่น ตำรวจ พระภิกษุ และสถานที่ที่ควรจะปลอดภัย เช่น บ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ

12) การใช้คำหรือภาษาที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ คำสบถเกี่ยวกับเรื่องเพศ ถ้อยคำ ที่เหยียดเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ คำที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ หรือลดทอนความเท่าเทียมของแต่ละเพศ การล้อเลียนเรื่องการเจ็บป่วย ความพิการ รสนิยมทางเพศ และความเชื่อทางศาสนา รวมทั้ง การนำคำทางศาสนามาใช้ในลักษณะดูหมิ่น

(13) การแต่งกายของพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์วิหาร หรือสถานที่เฉพาะ เช่น พระราชวัง พระที่นั่ง รวมถึงการร่วมกิจกรรมบางประเภท เช่น งานศพ ทำบุญใส่บาตร เวียนเทียน

(14) การผลิตรายการประเภทปกิณกะ (Variety) หรือ Talk show ผู้ผลิตควรกำหนดระดับความเหมาะสมของรายการที่ชัดเจนเป็นระดับเดียว ตลอดอายุการออกอากาศของรายการ ตามจุดประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายก่อนการผลิต แม้ว่าแต่ละตอนที่ออกอากาศ (Episode) หรือแต่ละช่วง (Segment) ของรายการในตอนนั้น ๆ อาจมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน โดยผู้ผลิตต้องควบคุมภาพ เสียงและเนื้อหาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระดับความเหมาะสมที่กำหนดด้วย

(15) การนำเสนอข่าวในลักษณะพูดคุย วิเคราะห์ วิจารณ์ มีการแสดงความคิดเห็นของพิธีกรหรือผู้ร่วมรายการ ซึ่งอาจมีการชี้นำ ชักจูง โน้มน้าวให้ผู้ชมคล้อยตามหรือขัดแย้ง หรือมีการ

พาดพิงถึงบุคคลที่สาม ขอให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานี ฯ ว่าสมควรต้องเป็นรายการที่ต้องมีการจัดระดับความเหมาะสมหรือไม่

(16) การพิจารณากำหนดความเหมาะสมระดับ “ด” และ “ท” ผู้ผลิตควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของรายการ เนื้อหาหลักที่นำเสนอ และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมประกอบกัน ทั้งนี้ ผู้ผลิตควรคำนึงว่าการนำเสนอภาพ เสียงและเนื้อหาในรายการระดับ ท จะต้องให้ผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนสามารถรับชมได้ตามลำพังอย่างปลอดภัยด้วย เช่น รายการที่มีเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายหลัก เป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือผู้ชมที่มี อายุ 12 ปีขึ้นไป และมีประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรง ด้านภาษา และเรื่องเพศในระดับ 1 ควร จัดอยู่ในระดับ “ท” เป็นต้น

(17) การพิจารณากำหนดความเหมาะสมของรายการแต่ละระดับ ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบในทุกประเด็น โดยให้ถือระดับที่สูงที่สุดของประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นหลัก เช่น รายการที่มีประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรงในระดับ 1 ประเด็นด้านภาษาในระดับ 2 และประเด็นเรื่องเพศในระดับ 1 จะต้องจัดความเหมาะสมอยู่ในระดับ “น๑๓” เนื่องจากประเด็นด้านภาษาระดับ 2 จัดอยู่ในระดับ “น๑๓” แม้ว่าประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรง และเรื่องเพศจะอยู่ในระดับ 1 เท่ากับรายการในระดับ “ท” ก็ตาม

(18) การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย เช่น การนอกใจคู่สมรส การมีภรรยาหลายคน การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหลายคนในช่วงเวลาเดียวกัน หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนเวลาและวัยอันควร ในรายการระดับ “ท” และ “น๑๓” ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในกรณีที่เป็นไปตามบริบทของเรื่อง หรือเค้าโครงเรื่องเดิมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั้น ผู้ผลิตต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง และเป็นองค์ประกอบที่พบบ่อย โดยควรพิจารณาวิธีในการนำเสนอ และพยายามหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ และเสียงที่แสดงถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับการแสดงออกถึงการมีสัมพันธภาพทางเพศ หรือกิริยาท่าทางที่สื่อความหมายทางเพศด้วย เช่น ประเด็นการนอกใจคู่สมรส ผู้ผลิตอาจสื่อให้ผู้ชมเข้าใจด้วยบทสนทนา หรือพฤติกรรมอื่น ๆ ของตัวละครแทน เช่น นั่งรถไปด้วยกัน จูงมือเดินเข้าห้อง ฯลฯ โดยไม่มีภาพการแสดงออกถึงการมีสัมพันธภาพทางเพศที่จะส่งผลให้ผู้ชมเกิดความรู้สึก เช่น การโอ้โลม ลูบไล้หรือกอดจูบ เป็นต้น

(19) ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ผู้ผลิตควรคำนึงถึงผลกระทบ พัฒนาการและประโยชน์สุขของผู้ชมเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน หากเนื้อหาที่นำเสนอในรายการมีประเด็นที่อาจล่อแหลม หรือเสี่ยงต่อประโยชน์สุข และความปลอดภัยทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และศักดิ์ศรีของเด็กและเยาวชน ผู้ผลิตควรพิจารณาจัดความเหมาะสมของรายการนั้น ใน

ระดับ “น๑๓” “น๑๘” หรือ “ฉ” เพื่อให้ผู้ชมและผู้ปกครองระมัดระวัง คอยให้คำแนะนำและไม่ปล่อยให้เด็กและเยาวชนรับชมตามลำพัง

(20) รายการบันเทิงที่มีความยาวไม่เกิน 5 นาที ไม่ว่าจะเป็นประเภทสาระความรู้หรือบันเทิง ผู้ผลิตและสถานีควรพิจารณาถึงรูปแบบ เนื้อหาของรายการ ตลอดจนภาพและเสียงที่นำเสนอว่า จำเป็นต้องมีการจัดระดับความเหมาะสมหรือไม่ หากเป็นรายการที่มีเนื้อหา ภาพหรือเสียงที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ชม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนควรมีการกำหนดระดับความเหมาะสมทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของทางสถานีฯ

ข้อแนะนำเพิ่มเติมสำหรับผู้ผลิตรายการระดับ “ป” และ “ด” (ประกาศ กสทช., 2556)

(1) ไม่ควรใช้เทคนิคพิเศษ เช่น ภาพซ้ำ (Repeat) ภาพช้า (Slow) เอฟเฟ็กต์ (Effect) รวมทั้งเสียงประกอบเพื่อเพิ่มความตื่นเต้น ระทึกขวัญ สยองขวัญ เช่น เสียงดนตรีเร่งเร้าอารมณ์ ก่อนการทำร้าย เสียงระเบิด ฯลฯ

(2) ไม่ควรนำเสนอเนื้อหาและภาพเกี่ยวกับความรุนแรงในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง หรือในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องปกติ สนุกสนาน หรือตลกขบขัน รวมถึง เหตุการณ์ที่เด็กหรือผู้หญิงตกเป็นเหยื่อ เช่น ความรุนแรงภายในครอบครัว ตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกับ พ่อแม่ ความรุนแรงต่อสัตว์เลี้ยง การบันดาลโทสะในที่สาธารณะ ฯลฯ

(3) ไม่ควรแสดงให้เห็นขั้นตอนวิธีการกระทำในฉากที่ใช้ความรุนแรง หรือการกระทำผิด

(4) ไม่ควรนำเสนอภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด

5) ตัวชี้วัดเพศ – ภาษา – ความรุนแรง - ภาพตัวแทน (S – L – V – R)

Gerbner (1980, อ้างถึงใน มีเดียมอนิเตอร์, 2558) ได้กำหนดลักษณะเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) เพศ (Sex) หมายความถึง การแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสม โดยคำนึงถึงมุมกล้องที่สื่อไปในทางเพศ และความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม

(2) ภาษา (Language) หมายความถึง การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม มีความรุนแรง หยาบคาย ดูหมิ่น เหยียดหยาม และรวมถึงภาษาที่สื่อทางเพศ

(3) ความรุนแรง (Violence) หมายความถึง ความรุนแรงต่อร่างกาย ความรุนแรงต่อจิตใจ ความรุนแรงต่อวัตถุสิ่งของ และความรุนแรงทางเพศ นอกจากนี้ ยังรวมถึงภาพที่เสนอความรุนแรงอย่างโหดเหี้ยม เช่น การทำลายล้าง และการฆ่าฟัน

(4) ภาพตัวแทน (Representation) หมายความถึง การใช้ภาพตัวแทนซึ่งเป็นการแสดงความดูหมิ่น เหยียดหยาม ก่อให้เกิดความเกลียดชัง หรือแบ่งแยกในด้านเชื้อชาติ ชนชั้น ชาติพันธุ์ อายุ คนพิการ และเพศ

มีเดียมอนิเตอร์ (2558) ได้อ้างอิงงานศึกษาของ Gerbner (1980) โดยนับจำนวนความถี่ของลักษณะ S – L – V – R ที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ โดยเสนอว่าความถี่ที่เกิดขึ้นจะเป็นการตอกย้ำทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกชินชาและเห็นว่าประเด็น S – L – V – R เป็นเรื่องธรรมดา

อย่างไรก็ตาม มีเดียมอนิเตอร์ (2558) ได้เพิ่มเติมในเรื่องการใช้การวัดระดับความเข้มข้นในประเด็น S – L – V – R นอกเหนือไปจากการวัดความถี่ ในแบบของ Gerbner โดยมีระดับความเข้มข้น 10 ระดับไล่เรียงไป เช่น S-Sex มีความเข้มข้น 10 ระดับตั้งแต่ระดับแรกคือ ความรักในอุดมคติ ไปจนถึงระดับ 10 ซึ่งมีความเข้มข้นสูงสุด ได้แก่ เพศสัมพันธ์ อนาจาร เป็นต้น

6) นโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเด็ก

เพื่อให้ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ผลิตรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเด็กและหลักสิทธิมนุษยชน กสทช. จึงได้กำหนด “หลักการจริยธรรมวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์” ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้ (สำนักงาน กสทช., 2556)

(1) หลักการจริยธรรมขององค์กรกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ องค์กรในกิจการโทรทัศน์ คือ หน่วยงาน บริษัท องค์กร สถาบัน ที่ดำเนินกิจการโทรทัศน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะและมีส่วนรับผิดชอบกับสังคมอย่างมาก เพื่อให้การบริหารงานให้องค์กรสื่อนั้น ๆ เป็นไปอย่างมีคุณธรรมและประสิทธิภาพ องค์กรในกิจการโทรทัศน์ ควรยึดถือหลักการจริยธรรม 8 ข้อ คือ

(1.1) หลักผลประโยชน์สาธารณะ องค์กรต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ด้วยการนำเสนอข่าว เรื่องราว หรือประเด็นข้อถกเถียงที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน หรือที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น อาชญากรรม การทุจริตคอรัปชั่น การใช้อำนาจในทางมิชอบ พฤติกรรมของบุคลากรภาครัฐที่ละเลยต่อหน้าที่ จนทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ การขูดรีด การค้ามนุษย์ ฯลฯ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ขององค์กรขัดแย้งกับผลประโยชน์สาธารณะ พึงตระหนักถึงความรับผิดรับชอบต่อสังคม

(1.2) หลักความเป็นอิสระ องค์กรต้องดำเนินงานบริหารองค์กรสื่ออย่างไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใด ๆ มิยอมให้อำนาจทุนเข้ามาครอบงำความอิสระขององค์กรในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ประชาชนควรรับรู้

(1.3) หลักสิทธิมนุษยชน องค์กรต้องให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของความแตกต่างหลากหลายของผู้คน ไม่เหยียดหยาม แบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติ เพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ อายุ ภาษา วัฒนธรรม เพศ ความพิการ สุขภาพ ฐานะทางการเงิน ศาสนา การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(1.4) หลักความสุจริต ซื่อสัตย์ องค์กรต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือผลประโยชน์ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต

(1.5) หลักความโปร่งใส องค์กรต้องดำเนินกิจการอย่างถูกกฎหมาย ซื่อสัตย์ทั้งในระดับนโยบายขององค์กรและการปฏิบัติงาน

(1.6) หลักการยอมรับการตรวจสอบ องค์กรต้องยอมรับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานสื่อ ทั้งจากภายในองค์กร และภายนอกองค์กร

(1.7) หลักธรรมาภิบาล องค์กรต้องยึดถือการดำเนินงานโดยใช้หลักการธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ทั้งในการบริหารจัดการองค์กร การผลิตและเผยแพร่รายการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

(1.8) หลักความคุ้มค่า องค์กรต้องยึดถือการใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และคุ้มแก่งบประมาณในการดำเนินงาน

(2) หลักการจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ผู้ประกอบวิชาชีพ หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหาร กรรมการ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบกิจการ พนักงาน ผู้ปฏิบัติงานในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักการ 14 ข้อดังต่อไปนี้

(2.1) จริยธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยสุจริต บริสุทธิ์ ยึดกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ เป็นแนวทางเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

(2.2) ความเป็นอิสระ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพ โดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ต้องไม่ละเว้นการนำเสนอข่าว รายงาน ผลิตรายการในเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สาธารณชนต้องรับรู้ สมควรได้รับรู้ แม้การนำเสนออาจส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม

(2.3) สิทธิมนุษยชน ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ

ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(2.4) ความทั่วถึง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงประชาชนคนส่วนมาก เพื่อให้ประชาชนส่วนมากได้เข้าถึงบริการของสื่อ และเพื่อประโยชน์ของสื่อที่ถูกใช้ประโยชน์ด้วยประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคมหรือรายได้

(2.5) หลักความเท่าเทียม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความแตกต่างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

(2.6) ความหลากหลาย ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม พื้นที่ ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ในการนำเสนอข่าวสาร สาระ บันเทิง ทั้งในแง่เนื้อหารายการ และกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็กกระจายตัว ไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ตอบสนอง ความสนใจที่หลากหลายในสังคม

(2.7) การพัฒนา ผู้ประกอบวิชาชีพต้องพัฒนายกระดับคุณภาพของวิชาชีพทั้งในแง่ของการผลิตและนำเสนอรายการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการพัฒนารายการและผู้ชมผู้ฟัง ให้ความสำคัญกับการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภคสื่อ ส่งเสริมให้มีเกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟังอย่างกว้างขวาง

(2.8) หลักพื้นที่สาธารณะ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างอย่างสรรค์

(2.9) หลักความถูกต้องเที่ยงตรง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลางของข้อมูลที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริง หรือเป็นรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

(2.10) วัตถุวิสัย ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ต่อสภาวะเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในการรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไปในรายงานข่าว ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนนำเสนอ

(2.11) หลักความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเสนอรายงานข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือรายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างตรงไปตรงมาตามสภาพข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่อคติ เอนเอียง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน

(2.12) ความสมดุลเป็นธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่ถูกพาดพิง กล่าวหา หรือมีส่วนได้เสียในเรื่องราวนั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวในการชี้แจงหรือปฏิเสธ และอภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และเหตุผล โดยเสมอหน้ากันบนหลักการประชาธิปไตย

(2.13) ผลประโยชน์สาธารณะ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะถือใบประกอบกิจการเพื่อบริการธุรกิจ บริการชุมชน หรือบริการสาธารณะ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือขององค์กรสำคัญสูงสุดเหนือผลประโยชน์สาธารณะ โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์วิกฤต เหตุการณ์ความไม่สงบ จลาจล สงคราม หรือความแตกแยกของผู้คนในสังคม ควรยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด

(2.14) เกียรติยศ ศักดิ์ศรี ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่าหรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

7) ภาพรวมการคุ้มครองเด็กในหลักการการกำหนดจริยธรรมและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพโทรทัศน์

นโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเด็กไว้กับการกำหนดจริยธรรมขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ในภาพรวม โดยกำหนดให้มีหลักการจริยธรรมขั้นต่ำ ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างน้อย 8 หลักการ ดังนี้

(1) ข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม

(2) สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวเกียรติยศชื่อเสียงข้อมูลส่วนตัว

(3) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค

(4) เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

(5) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(6) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

(7) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ

(8) การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

อย่างไรก็ดีหากพิจารณาทั้ง 8 หลักการ พบว่ามีการเชื่อมโยงกับเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ในหลักการที่ 1 ที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม มีการกำหนดให้กรณีที่ผู้ร่วมรายการเป็นเด็กและเยาวชน ควรแน่ใจว่าได้รับคำอนุญาต ยินยอม จากพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็ก หรือบุคคลที่เด็กไว้วางใจ หรือกรณีข่าวนั้นๆ เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบทางจิตใจ หรือตัวเด็กในทางลบจะต้องไม่นำเสนอให้ทราบถึงชื่อตัว อัตลักษณ์ของตัวเด็กโดยเด็ดขาด

ในส่วนของหลักการที่ 2 ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และข้อมูลส่วนตัวนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการนำเสนอ ข่าวสารรายการ ที่ไม่แสดงถึงการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใด ๆ ในสังคม ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เด็ก เยาวชน สตรี กลุ่มเพศหลากหลาย คนด้อยโอกาสทางสังคม เช่น ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สีผิว ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

นอกจากนั้น ในหลักการที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค ได้มีการกำหนดแนวทางให้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงผลกระทบต่อผู้ชม ผู้ฟังในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ การใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม โดยเฉพาะรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือในช่วงเวลาออกอากาศที่มีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ชม

ในส่วนของการโฆษณาสินค้า บริการนั้น ต้องควรระมัดระวังการนำเสนอภาพ พฤติกรรม ความรุนแรงที่ไม่เหมาะสม พึงระมัดระวังการเลียนแบบ และการตีความ โดยเด็ก และเยาวชน ต้องคำนึงถึงความรุนแรงทางจินตนาการที่อาจเป็นอันตรายสำหรับเด็ก นอกจากนั้นยังต้องระมัดระวังการโฆษณาโดยใช้จินตนาการที่เด็ก และเยาวชน เกิดความเข้าใจผิดจนนำไปสู่การเลียนแบบในชีวิตจริง และการโฆษณาจะต้องไม่ใช้เด็ก และเยาวชน ในทางที่ผิด เช่น

(1) เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ โป๊ เปลือย

(2) นำเสนอภาพความรุนแรง พฤติกรรมอันตราย หรือที่เป็นภัยต่อต้านสังคม

(3) ละเมิดสิทธิเด็กในการได้รับความคุ้มครองจากความปลอดภัยและการดูแล

(4) การเรียกร้องความน่าสงสาร ความสมเพช ความน่าเห็นใจ

(5) อันตรายที่อาจเกิดแก่สุขภาพกายและจิตใจต่อตัวเด็ก และเยาวชน

ที่สำคัญควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาแฝง โดยเฉพาะในรายการที่เน้นข้อเท็จจริง เช่น ข่าวสาร คดีข่าว หรือรายการเด็ก สารคดีความรู้ รายการสาระประโยชน์ หรือรายการที่เน้นข้อเท็จจริงอื่น ๆ

ในหลักการ 5 ซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคมตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่เน้นรายการเชิงวัฒนธรรมที่สามารถเสพรับได้อย่างเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องปรับประยุกต์เข้ากับความรับรู้ของเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในรากแก่นที่มาของวัฒนธรรม

8) ความรับผิดชอบของสื่อต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

อิทธิพลหรือผลกระทบของสื่อไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงจากสารที่ส่งผ่านสื่อออกมา แต่ยังรวมไปถึงกระบวนการผลิตอันมีเด็กเป็นองค์ประกอบของรายการ หรือเป็นแหล่งข่าว เพราะเด็กที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต ก็นับว่าเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งหากประสบการณ์นั้นทรงอิทธิพลมาก ก็มีแนวโน้มที่จะสามารถหล่อหลอมให้เด็กเติบโตไปในทิศทางนั้น ๆ ด้วย อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจึงมีมาตราที่จะคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กในด้าน

- การมีส่วนร่วมของเด็กในสื่อ (Children's participation in the media)
- การปกป้องเด็กจากอันตรายที่มาจากอิทธิพลของสื่อ (Protection of the child against harmful influences through the media)
- การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในการรายงานข่าวเกี่ยวกับเด็ก (Respect for the integrity of the child in media reporting)

9) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

จากหลักจริยธรรม 8 หลักการของสำนักงาน กสทช. มีหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงปรากฏอยู่ในส่วนของหลักการ 6 ที่ว่าด้วย การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ โดยสื่อต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ชม ผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชน ด้วยการเล็งเห็นถึงอิทธิพลและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กจากการได้รับชมเนื้อหาสื่อที่อาจแฝงไปด้วยเนื้อหาความรุนแรง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแสดงออก และทัศนคติที่มีต่อเรื่องเพศ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่อต้านกฎหมาย ภัยสังคม กระทั่งตระหนักถึงความสามารถในการแยกแยะความจริงกับจินตนาการที่เกิดขึ้นในเนื้อหาสำหรับเด็กเยาว์วัย ฉะนั้น จึงเป็นภาระความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ที่จะต้องปกป้องเด็กและเยาวชนที่ได้เสพรับเนื้อหาสื่อหรือ

ปรากฏอยู่ในสื่อ จากการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มีการกำหนดช่วงอายุของผู้ชม ไว้ดังนี้ (สำนักงาน กสทช., 2558)

เด็ก คือ บุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

ผู้ใหญ่ คือ บุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น ได้มีการแบ่งเป็นหลักการย่อย และแนวทางปฏิบัติดังนี้ (สำนักงาน กสทช. 2556)

(1) การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่มีความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาหยาบคาย มีแนวปฏิบัติดังนี้

(1.1) ผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพ ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความรุนแรง เรื่องเพศ เพศวิถี หรือเพศสัมพันธ์ และเรื่องที่เสียหายต่อสถาบันครอบครัวหรือเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่น ๆ

(1.2) ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงการนำเสนอเนื้อหา ภาษา ภาพ เสียง ที่อาจทำให้ผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชนเข้าใจผิด หรือก่อให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ เช่น รายการที่มีเนื้อหารุนแรง ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย อบายมุข และการกระทำผิดกฎหมาย

(1.3) ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหรือความสัมพันธ์ของครอบครัว

(1.4) ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณ ถูกคุกคาม ทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ สัญลักษณ์ที่จะสามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นข่าวได้ เว้นแต่จะทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง

(1.5) การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

(1.6) ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงแหล่งข่าวหรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก เยาวชน และ บุคคลที่กำลังมีความทุกข์หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมองเป็นพิเศษ เพราะพวกเขาอาจไม่ได้นึกถึงผลกระทบที่จะตามมาหลังจากการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมรายการ

(1.7) ในกรณีที่เกี่ยวกับเหตุการณ์อาชญากรรม การกระทำชำเรา การค้าแรงงานเด็ก ต้องไม่เปิดเผยชื่อ อัตลักษณ์ หรือข้อมูลแวดล้อมอื่นใดที่เกี่ยวกับตัวเด็ก

(2) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจ มีแนวปฏิบัติดังนี้

(2.1) ไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่อาจจะมีผลเสียต่อพัฒนาการด้านศีลธรรม ด้านกายภาพ และด้านสติปัญญาของเด็ก และเยาวชน หรือมีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัว

(2.2) กรณีภาพข่าวที่มีความรุนแรง เช่น ข่าวอุบัติเหตุร้ายแรง ภาพข่าวอาชญากรรม ภัยพิบัติธรรมชาติ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ สงคราม ควรคำนึงถึงระดับความรุนแรงของภาพและช่วงเวลาที่จะนำเสนอ หลีกเลี่ยงการนำเสนอในช่วงเวลาของรายการเด็ก ยกเว้นประกาศหรือเตือนภัยฉุกเฉิน

(2.3) หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวรุนแรงหรืออาจกระทบกระเทือนจิตใจเด็กและเยาวชนในช่วงรายการข่าวหัวค่ำ เพราะเด็กและเยาวชนอาจกำลังนั่งรับชมพร้อมกับผู้ใหญ่ได้

(2.4) ต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหา ภาพ เสียง ที่อาจชักจูงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชนไปในทางที่ผิด เช่น การเสนอรายการที่มีเนื้อหา ความรุนแรง การยั่วยวนทางเพศ กิจกรรมเสี่ยงภัยต่อร่างกายที่เด็กเยาวชนอาจลอกเลียนแบบ

(2.5) ต้องประกาศเตือนหรือแสดงข้อความ (label) เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังพิจารณา ว่าเนื้อหาของรายการเหมาะสมกับตนเองหรือเด็กเยาวชนในบ้านของตนหรือไม่

(2.6) ต้องระมัดระวังการใช้ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะในการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรง เรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ การนำเสนออย่างเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความต่างของสภาพร่างกาย เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น หรือฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม เรื่องที่มีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัว และเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่น ๆ

(2.7) ต้องระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การเสพยา พฤติกรรมอันธพาลที่ต้องไม่ส่อไปในทางสนับสนุนให้เห็นว่าเป็นเรื่องโก้เก๋ ทั้งต้องไม่มีรายละเอียดหรือชักนำให้เกิดการลอกเลียนแบบ

(3) การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรงการกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรม มีแนวปฏิบัติดังนี้

(3.1) ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนกับหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย

(3.2) ต้องคำนึงถึงสิทธิในการรับรู้ข่าวสารและการแสดงออกของความคิดเห็น ความต้องการ ทักษะ ความสามารถ จินตนาการ ฯลฯ ของเด็กและเยาวชน

(3.3) กำหนดเวลาการออกอากาศรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว แยกจากรายการเฉพาะผู้ใหญ่ หมั่นตรวจสอบ ดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการ ในช่วงเวลาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ การเลือกเพศ เพศสัมพันธ์ ภาษาหยาบคาย เนื้อหาที่เสนอความรุนแรง และเนื้อหาที่แสดงอคติหรือปฏิบัติต่อกลุ่มคนใดในสังคมอย่างไม่เหมาะสม

(3.4) คำนึงว่าเด็กและเยาวชนมีความอ่อนไหว และด้อยประสบการณ์ โดยปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม เช่น เนื้อหารายการที่มีความรุนแรง ด้วยการประกาศเตือนหรือแสดงข้อความ เพื่อให้ผู้ชม ผู้ฟังพิจารณาว่าเหมาะสมกับตนเอง หรือเด็ก และเยาวชนในครอบครัวหรือไม่

(3.5) การเชิญเด็กและเยาวชนมาร่วมในการบันทึกเทปหรือออกอากาศสด ต้องแจ้งเหตุผล เนื้อหา และรูปแบบรายการอย่างชัดเจนต่อเยาวชนที่มีอายุมากกว่า 18 ปี แต่สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ผู้ปฏิบัติงานต้องแจ้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อยินยอมให้เด็กและเยาวชนมาให้สัมภาษณ์หรือร่วมรายการ

(3.6) ในการผลิตรายการต้องไม่ทำให้เด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการ มีความกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล ไม่ควรตั้งคำถามที่ยากจนเกินไป หรือเป็นคำถามที่ซับซ้อน ยิ่งเด็กและเยาวชนมีอายุน้อยเท่าไหร่ ผู้ปฏิบัติงานต้องระมัดระวังมากเท่านั้น

(3.7) การให้เด็กและเยาวชนมาสัมภาษณ์หรือร่วมรายการ ต้องไม่เสนอเงินหรือสิ่งของเป็นการตอบแทน ยกเว้นแต่การดูแลค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าใช้จ่ายการเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

(3.8) การชักชวนให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในรายการ เช่น การส่งข้อความสั้นทางโทรศัพท์ (เอสเอ็มเอส) ต้องแจ้งค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ และควรแนะนำ ให้เด็กขออนุญาตพ่อแม่ ผู้ปกครองก่อน

(3.9) ควรให้รายละเอียดถึงผลกระทบที่อาจตามมา หลังจากที่ได้ร่วมรายการไปแล้วกับเด็ก และเยาวชนที่มาร่วมรายการ

(3.10) ในรายการที่เป็นการตีแผ่ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กหรือนักจิตวิทยาเด็กมาให้คำปรึกษาด้วย และอาจต้องเชิญพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชนที่ร่วมรายการมารับรู้ระหว่างการผลิตหรือการออกอากาศสด เพราะเด็กและเยาวชนอาจไม่ได้ใส่ใจถึงผลในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น

(3.11) บางครั้งเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการบางคน อาจพูดถึงข่าวลือหรือกล่าวอ้างโดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบการผลิตรายการต้องพยายามสร้างความสมดุลระหว่างการแสดงออกและความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา

(4) การถ่ายทำและสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในรายการข่าว/รายการทั่วไป แนวปฏิบัติมีดังนี้

(4.1) ขออนุญาตพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชน ตั้งแต่ก่อนการถ่ายทำและสัมภาษณ์ ไปจนถึงขั้นตอนก่อนออกอากาศ กรณีที่มีการเปลี่ยนใจภายหลังและขอให้ยกเลิกการนำเสนอข่าว ต้องเคารพสิทธิโดยไม่นำข่าวนั้นออกอากาศ

(4.2) แจ้งเหตุผล ประเด็นเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอข่าวอย่างละเอียดชัดเจนต่อเด็ก หรือเยาวชน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล

(4.3) ประเมินและแจ้งผลกระทบในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากข่าวออกอากาศไปแล้วให้เด็กหรือเยาวชน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือ ผู้ดูแลทราบอย่างละเอียด กรณีที่ประเมินแล้วว่า ถ้าเปิดเผยภาพใบหน้าของเด็กหรือเยาวชนในข่าวไปแล้ว อาจมีผลกระทบทางสังคมตามมา แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนจะยินยอมด้วยความสมัครใจ ก็ไม่ควรเปิดเผยภาพใบหน้าของเด็กหรือเยาวชนนั้น

(4.4) ในกรณีการนำเสนอข่าวเด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ควรใช้คำเรียก เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ตามขั้นตอนการดำเนินคดี ดังนี้ ขั้นตอน 1 ก่อนแจ้งความดำเนินคดี คำเรียกที่ใช้ คือ “เด็ก/เยาวชนผู้ต้องสงสัย” ขั้นตอน 2 หลังแจ้งข้อกล่าวหาระหว่างสอบสวนและพิจารณาคดี คำเรียกที่ใช้ คือ “เด็ก/เยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด” ขั้นตอน 3 หลังศาลตัดสินว่ามีความผิดจริง คำเรียกที่ใช้ คือ “เด็ก/เยาวชน ที่กระทำความผิด”

(4.5) ไม่เสนอสิ่งตอบแทน ทั้งที่เป็นเงินหรือสิ่งของให้กับเด็กหรือเยาวชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทำข่าวไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

(4.6) ไม่ทำให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในภาวะกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล

(4.7) ไม่ตั้งคำถามซับซ้อนหรือล่อหลอกเพื่อให้ได้คำตอบ

(4.8) กรณีการนำเสนอข่าวเรื่องเพศศึกษาสำหรับเด็กหรือเยาวชน ต้องไม่นำเสนอภาพจริงและภาพเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงอวัยวะเพศและการมีเพศสัมพันธ์

(5) การเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ มีแนวปฏิบัติดังนี้

(5.1) ต้องไม่ลงเปิดเผยชื่อ ชื่อสกุล หรือตำบลที่อยู่ของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ รวมทั้งชื่อ ชื่อสกุลและตำบลที่อยู่ของญาติของผู้เสียหาย ไม่ว่ากรณีใด ๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้หรือสามารถรู้ได้ว่าผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศเป็นใคร

(5.2) ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เสียชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

(5.3) การพาดหัวข่าวในรายการข่าวหรือการโปรยข่าวหรือการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาข่าวผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและ การคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและไม่ตอกย้ำ ให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการละเมิดทางเพศนั้น

(5.4) ต้องไม่เปิดเผยภาพข่าวของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศไม่ว่ากรณีใด ๆ และไม่ว่าผู้ที่ถูกละเมิดทางเพศนั้นจะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม

(5.5) ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต อาจเผยแพร่ภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือ ผู้อื่นโดยมิชอบ

(5.6) ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็กไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

(6) การสืบข่าวรายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

(6.1) ในกรณีที่มีการจัดแถลงข่าวที่มีเด็กอยู่ในคดีความอาชญากรรม เพศ ยาเสพติด หรือความรุนแรงอื่น ๆ และผู้สื่อข่าวไปสืบข่าวจากสถานที่แถลงข่าว และค้นพบว่ามีการนำเอาตัวเด็กมาเกี่ยวข้องปรากฏในพื้นที่ของการแถลงข่าว ให้หลีกเลี่ยงการถ่ายบันทึกภาพเด็กและเยาวชนนั้น เพราะกฎหมาย พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนด ให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเอาไว้ ไม่อนุญาตให้บันทึกภาพหน้าหรืออวัยวะส่วนใดที่ทำให้ทราบถึง ชื่อ อัตลักษณ์ที่สามารถระบุตัวบุคคลได้

(6.2) ไม่บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียง หรือเผยแพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเปิดเผยข้อมูลซึ่งอยู่ในกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาล ที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุลของเด็กและเยาวชนนั้น หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่สถานที่ทำงาน หรือ สถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้นโดยเด็ดขาด

จากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก พบว่า ในประเทศไทยมีการกำหนดกรอบจริยธรรมการนำเสนอเนื้อหา และข่าวที่เป็นการคุ้มครอง และปกป้องเด็กจากความรุนแรง และความไม่เหมาะสมต่าง ๆ และการเสนอแนะการนำเสนอเนื้อหารายการโทรทัศน์ให้ตรงตามระดับความเหมาะสม ทั้งนี้ยังไม่มีการกำหนดกรอบจริยธรรมและแนวทางการปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็กนี้ เป็นแนวทางในการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ได้รายการโทรทัศน์ต้นแบบที่สอดคล้อง กับ ยุทธศาสตร์การจัดสรรเวลาให้แก่รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเด็กและหลักสิทธิมนุษยชน

2.4 แนวคิดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

1) ที่มารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

นารากร ติยายน (2536 อ้างถึงใน อุษา บิ้กกิ้นส์ 2551: 27 - 19) ได้อธิบายที่มารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ว่าเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและคุณประโยชน์ของโทรทัศน์ด้านต่าง ๆ เกิดแรงดึงดูดอย่างมากให้ครอบครัวซื้อโทรทัศน์ ในปี 2494 (ค.ศ. 1951) มีรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กถึง 27 ชั่วโมง เหมือนกับรายการโทรทัศน์ส่วนมากที่นำเสนอรายการสำหรับเด็ก และเยาวชน เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสาระสำคัญต่อเนื่องมาจากเรื่องการผจญภัยในรายการวิทยุและออกอากาศในช่วงสาย และตอนเย็น ภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เช่น The lone ranger, Sky king หรือ Lassie ถูกทอนเวลาให้เหลือเพียงครึ่งชั่วโมง ในขณะที่รายการที่เกี่ยวกับสัตว์ เช่น Howdy doody and Kukl, Fran และ Olli มีการออกอากาศมากขึ้นช่วงทศวรรษ 1950 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้เวลาออกอากาศตอนเช้าวันเสาร์ ครึ่งชั่วโมงสัปดาห์ละครั้ง

ระหว่างช่วงทศวรรษ 1960 (พ.ศ. 2503) รายการสำหรับเด็กส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบอนิเมชั่น และนำเสนอตัวการ์ตูนสำหรับเด็กอย่างเด่นชัด ปรับเปลี่ยนตารางออกอากาศ และการ์ตูนสำหรับเช้าวันเสาร์กลายเป็นเหมือนสถาบันหนึ่งอย่างชัดเจน และกลายเป็นเครือข่ายที่ทำกำไรอย่างไม่น่าเชื่อ ยังรวมถึงรายการยอดนิยม เช่น The Flintstones, The Jetsons, Bullwinkle และ Space Ghost ในช่วงทศวรรษ 1970 (พ.ศ. 2513) เป็นช่วงการเสนอในรูปแบบของวิดีโอเทป ซึ่งมีความยาวตอนละ 60-90 นาที โดยเป็นเรื่องของ The new super friends hour หรือ Scooby Laff-a-Lympics รายการเหล่านี้ทำให้มีผู้ชมติดตามอย่างล้นหลามในช่วงเวลาออกอากาศในตอนเช้า รายการโทรทัศน์

สำหรับเด็กในช่วงทศวรรษ 1980 (พ.ศ. 2523) เป็นการปฏิวัติของโทรทัศน์ ซึ่งเป็นช่วงที่เติบโตของระบบเคเบิลทีวี VCR และการร่วมทุนระหว่างประเทศ เริ่มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต การ์ตูนยังคงเป็นรายการมาตรฐานสำหรับเด็ก แต่รายการเกี่ยวกับชีวิตจริงเริ่มเพิ่มจำนวนมากขึ้น เครือข่ายรายการทางเคเบิล เช่น Nickelodeon และ Disney ให้ความสำคัญกับเด็กเป็นอันดับแรก เช่นเดียวกับเครือข่ายเคเบิลทีวี เช่น Discovery, Learning channel, USA, TBS, The family channel และ Lifetime ได้ทดลองรายการสำหรับเด็กอย่างครอบคลุมเช่นเดียวกัน เครือข่ายเหล่านี้ได้ผลิตรายการที่เกี่ยวกับชีวิตจริงในรูปแบบของเกมโชว์ การแสดงของสัตว์เลี้ยง ข่าวที่นำเสนอในรูปแบบของนิตยสารและรายการวาไรตี้ต่าง ๆ และรายการที่เกี่ยวกับชีวิตจริงในรูปแบบของละคร รายการการผจญภัยได้ผสมผสานความเชื่อถือในพระเจ้าสร้างให้เป็นเรื่องเป็นราว

ในช่วงทศวรรษ 1990 (พ.ศ. 2533) เกิดพระราชบัญญัติรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ทำให้มีรายการที่เกี่ยวกับการศึกษาเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การมอบรางวัลสำหรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก Peabody awards รางวัลจะตกเป็นของรายการที่เกี่ยวกับความรู้และการศึกษา ในขณะเดียวกันรายการโทรทัศน์ที่เด็กดูเป็นส่วนใหญ่ไม่ใช่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ รายการสำหรับเด็กนั้นมีลักษณะที่เฉพาะ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่เป็นเด็กนั้น จะออกอากาศตอนเช้าวันเสาร์ รายการพวกนี้มักมีผลกำไร เนื่องจากว่าผู้ชมที่เป็นเด็กมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเด็ก ๆ ก็ไม่สนใจว่ารายการที่ดูนั้นจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร จึงมีการเปลี่ยนรูปแบบรายการ 4 ปี ต่อครั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยจากการลดต้นทุนการผลิตโดยไม่กระทบต่อการนำเสนอรายการและผลกำไร ยิ่งไปกว่านั้นกิจการทางการตลาด อย่างเข้มแข็งของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่อยู่นอกเครือข่ายก็สร้างผลกำไรเช่นเดียวกัน

จากเหตุผลดังกล่าวเหล่านี้ เครือข่ายหลัก ๆ จึงใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในการควบคุมการผลิตของบริษัทสื่อ 5 - 6 แห่ง ที่พวกเขาเป็นลูกค้าประจำ แต่ละเครือข่ายจะมีรองประธานของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก และมีที่ปรึกษา มีการทำวิจัยทางการตลาด การอบรมเชิงปฏิบัติการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก และเครือข่ายเคเบิ้ลของ Nickelodeon ทั้งผู้ซื้อและผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ดำเนินกิจการโดยตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับผู้ชมที่เป็นเด็กว่า แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง แต่ต้องให้ความสำคัญไว้ ยกตัวอย่างเช่น ความแตกต่างระหว่างเพศ ซึ่งมีการอนุมานข้อสันนิษฐานที่สำคัญคือ ในขณะที่เด็กหญิงจะดูรายการของเด็กผู้ชาย แต่เด็กผู้ชายจะไม่ดูรายการของเด็กผู้หญิง ข้อสันนิษฐานที่ว่าเด็กโตกว่าจะมีอิทธิพลในการดูรายการโทรทัศน์ซึ่งสัมพันธ์กับสูตรที่ว่าเด็กเล็กจะดูรายการของเด็กโต แต่เด็กโตจะไม่ดูรายการของเด็กเล็ก ข้อสันนิษฐานที่ว่าเด็ก ๆ จะให้ความสนใจในช่วงระยะเวลาที่สั้น การนำเสนอซ้ำ ๆ เป็นหัวใจที่สำคัญของการให้การศึกษาและความบันเทิง และเด็กจะจดจำบุคลิกของตัวละครและเนื้อเรื่อง (อุษา บิ้กกิ้นส์, 2551)

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเนื้อหาของรายการโทรทัศน์เกิดขึ้นมาจากแนวทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม และตั้งอยู่บนสมมติฐานที่คล้ายคลึงกันสำหรับรายการเด็กตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา เนื่องจากว่า เด็กเป็นชนชั้นหรือกลุ่มที่พิเศษ ซึ่งเด็กคือพลเมืองและผู้ชม จึงเกิดความห่วงใยกันมากในการพัฒนาสื่อเด็ก ด้วยเหตุดังกล่าว ความกังวลในประเด็นของเด็กกับโทรทัศน์จึงกลายเป็น “ปัญหาสังคม” ของกลุ่มคนจำนวนมาก มีการวิจัยของสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ที่ดำเนินการวิจัยผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ ตั้งแต่การตรวจสอบ การวิเคราะห์ และการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับโทรทัศน์ สภาคองเกรส สภานิติบัญญัติ กลุ่มที่ปรึกษา และเครือข่ายโทรทัศน์ มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการค้นคว้าข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการวิจัย ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การตอบสนองต่อความนิยม และการตัดสินใจในนโยบายที่สำคัญที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องอยู่บนพื้นฐานดังกล่าว และอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ (มีเดียมอนิเตอร์, 2558)

2) ปัญหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทย

ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์ (2557 หน้า 47-54) ได้สรุปปัญหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทย ไว้ดังนี้

2.1) ปัญหาการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน ในปัจจุบัน เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและไม่เท่าเทียมกัน ได้แก่

(1) ความแตกต่างทางด้านครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ ถิ่นที่อยู่อาศัยของครอบครัว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงสื่อได้เท่าที่ควร

(2) เนื้อหาและรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในปัจจุบันไม่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็ก และเยาวชนได้ ทำให้เด็กหลีกเลี่ยงที่จะเปิดรับ พื้นฐานทางจิตวิทยาของเด็กนั้น อยู่ในพัฒนาการแห่งการเรียนรู้ แสวงหาสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งสิ่งดึงดูดใจ และกระตุ้นเร้าความสนใจของเด็ก ต้องสามารถเข้าถึงพื้นฐานความคิด ความฝัน และจินตนาการของพวกเขา การผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องก้าวตามให้ทัน มีความน่าสนใจ สนองความต้องการพื้นฐานและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พบว่า รายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยไม่สามารถคงอยู่อย่างยาวนานและมั่นคง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของเด็กคือ การที่เนื้อหาและรูปแบบรายการ ในแต่ละรายการที่ผลิตนั้น ไม่ตอบโจทย์ตามความต้องการของพวกเขา อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงผู้ผลิตรายการซึ่งไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเป็นไปอย่างไม่มีเสถียรภาพ

(3) ช่วงเวลาการออกอากาศรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาว่างที่แท้จริงของเด็ก และเยาวชน ทำให้ไม่สามารถเปิดรับสื่อในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ได้ ปัจจัยที่ทำให้เด็กเข้าถึงสื่อได้ไม่เต็มที่ ส่วนหนึ่งเกิดจากช่วงเวลาการนำเสนอ รายการโทรทัศน์ของเด็กไม่มีความสอดคล้องกับช่วงเวลาของชีวิตจริง เด็กในเมืองมีชีวิตบนท้องถนนและการเรียนพิเศษ ทำให้การกลับบ้านไม่ตรงเวลา และยังมีสื่ออื่น ๆ จูงใจได้มากกว่า เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ การใช้โทรศัพท์มือถือตลอดเวลา และเด็กส่วนใหญ่จะเลือกสื่อได้ด้วยตนเอง จึงมักดูรายการโทรทัศน์ทั่วไปที่เป็นประเภทรายการของผู้ใหญ่โดยไม่ได้มีการเลือกชมตามเรตติ้งรายการ

(4) การขาดอุปกรณ์/เทคโนโลยี ที่เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงทำให้เด็กบางกลุ่มขาดโอกาสในการเปิดรับสื่อ การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนบางกลุ่มที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การมองเห็น เด็กพิเศษ ตลอดจนเด็กชาติพันธุ์ จะเข้าถึงสื่อได้ไม่เท่าเทียมเด็กปกติ เนื่องจากอุปกรณ์ และเทคโนโลยี ยังไม่มีการปรับสำหรับเด็กเหล่านี้มากนัก เช่น ภาษามือในโทรทัศน์ไม่ได้มีทุกรายการ ทุกช่วงเวลา ยิ่งในรายการเด็กและเยาวชนแทบจะไม่มีให้เห็นปรากฏทางหน้าจอ หรือเด็กที่มีความพิการทางสายตา รับรู้ได้เพียงทางเสียง จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์พิเศษช่วย เด็กชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงภาษาได้อย่างชัดเจน หรือแม้กระทั่งเด็กพิเศษซึ่งต้องมีลักษณะพิเศษของสื่อที่จะสื่อสารกับพวกเขาให้เข้าใจ จึงยังไม่สามารถทำให้การเข้าถึงสื่อเป็นไปอย่างเท่าเทียมในกลุ่มเด็กเหล่านี้

(5) เด็กและเยาวชนจะเปิดรับเนื้อหาสื่อตามความสนใจเฉพาะของตนเป็นหลัก และความสนใจของเด็กและเยาวชนมีความหลากหลาย เปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทำให้การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างคาดเดาได้ยาก

(6) สัดส่วนพื้นที่สื่อสำหรับเด็กทางสื่อโทรทัศน์มีไม่เพียงพอทำให้โอกาสในการที่เด็กและเยาวชนจะได้เปิดรับสื่อที่เหมาะสมกับวัยจึงลดน้อยลง รายการสำหรับเด็กและเยาวชนมีสัดส่วนที่น้อยมาก หากเทียบกับรายการของผู้ใหญ่ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันเป็นสื่อเพื่อผู้ใหญ่ที่เป็นผู้บริโภคหลัก ดังนั้น วงการโทรทัศน์จึงเป็นสื่อธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล รายการต่าง ๆ จึงต้องตอบสนองความต้องการส่วนใหญ่ของผู้ชม รายการสำหรับเด็กและเยาวชนในช่องทางโทรทัศน์จึงเป็นรายการที่มีผู้ผลิตรายการสนใจน้อย รายการจึงไม่สามารถคงอยู่ได้ยาวนาน ประกอบกับมีปัจจัยด้านค่าเช่าสถานี ค่าผลิตรายการ การหาผู้สนับสนุนรายการด้วย ทำให้การขยายรายการเพื่อเด็กและเยาวชนเป็นไปได้ยาก จนถึงต้องมีการประกาศกฎระเบียบกำหนดสัดส่วนรายการสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อเพิ่มพื้นที่สื่อให้กับเด็กและเยาวชน เมื่อพื้นที่สื่อน้อยโอกาสการเข้าถึงสื่อก็จะยิ่งน้อยลงไปด้วย

2.2) ปัญหาและอุปสรรคการใช้ประโยชน์จากสื่อของเด็กและเยาวชน ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์ได้อย่างเต็มที่อันเนื่องมาจาก

(1) เด็กและเยาวชน ตลอดจน ครอบครัว ขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ทำให้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางลบจากสื่อมากกว่า จะได้ใช้ประโยชน์จากสื่อ

(2) เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ไม่ตอบสนองต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กและไม่ครอบคลุมความหลากหลายของกลุ่มเด็ก และเยาวชน ทำให้ไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากสื่อ การใช้ประโยชน์จากสื่อของเด็กไม่หลากหลาย เนื้อหาของสื่อจึงเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็ก เมื่อเด็กเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่เหมาะสมทำให้ได้ประโยชน์ในด้านความบันเทิง ความรู้ การชักจูงใจ และข่าวสารต่างๆ

(3) การขาดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนนำเนื้อหาจากสื่อที่เปิดรับมาใช้ประโยชน์ การเรียนรู้ของเด็กที่ได้รับจากสื่อโทรทัศน์นับได้ว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตจะมากหรือน้อยย่อมเป็นไปตามพื้นฐานของครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการใช้ประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์ของเด็ก และเยาวชน พบว่า กิจกรรมเสริมการเรียนรู้สามารถบูรณาการกับสื่อโทรทัศน์ได้อย่างกลมกลืน สำหรับในประเทศไทยนโยบายภาครัฐ รวมถึงผู้ผลิตสื่อไม่ได้มีการใช้สื่อเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของเด็กอย่างชัดเจน

3) บทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

งามพิศ สัตย์สงวน (2532: 101) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น โดยลักษณะทั่วไปของบทบาทนั้นเป็นการทำตามสิทธิ และหน้าที่ของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ คือ หน้าที่ที่ต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งนั้น ๆ อยู่ ส่วนสิทธิ หมายถึง สิ่งที่พึงได้รับตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งนั้น ๆ

โสภา ชูพิกุลชัย (2522: 45) ได้กล่าวว่า บทบาทจึงเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่ทำในตำแหน่งที่ครองอยู่ โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน เป็นต้นว่า บทบาทของพ่อ แม่ ของลูก สามี หรือภรรยาบทบาทนี้ ทำให้คนในสังคม สามารถที่จะคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลอื่น รู้ว่าบุคคลอื่นต้องการอะไรจากตน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ในการที่จะทำงานรวมกันเป็นทีม บุคคลที่ละเมิดบทบาทของตนในสังคม ถือเป็นการละเมิดกฎของสังคม ผลคือ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมหรือบุคคลนั้นไม่อาจอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้

นอกจากนี้ สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 23-24) ยังได้แยกบทบาทออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

(1) บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์การกำหนดไว้ว่า เป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์การนั้น ๆ

(2) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ

(3) บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่ง คิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

(4) บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง

(5) บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งมักจะมีการเลือกรับรู้และรับรู้ที่ผิดไปจากความเป็นจริงได้

กาญจนา แก้วเทพ (2552: 186-187) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อสังคมว่า ร่างกายของมนุษย์จะมีส่วนต่าง ๆ ทำงานอย่างเป็นระบบ โดยถือว่า สื่อมวลชนนั้นเป็นเพียงระบบย่อยระบบหนึ่งของสังคมเท่านั้น ซึ่งระบบย่อย ๆ จะคอยทำหน้าที่ที่มีความเกี่ยวพันติดต่อถึงกันอย่างมีเสถียรภาพ (Stability) และสมดุล (Equilibrium) หากระบบย่อย ๆ ทำหน้าที่ได้อย่างดี ระบบทั้งหมดก็จะมีเสถียรภาพ แต่หากมีระบบย่อยใดทำหน้าที่ไม่ดีหรือทำหน้าที่ที่เป็นอันตรายต่อส่วนรวม ก็จะลดระดับเสถียรภาพของระบบทั้งหมด ดังนั้น สื่อมวลชนจึงพยายามที่จะสนองต่อความต้องการของสมาชิกในสังคมอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารหรือแม้กระทั่งการทำตัวให้เป็นกลางระหว่างคนในสังคม เพื่อเป็นการรักษาระบบความสมดุลของสังคมเอาไว้

Lasswell & C.R. Wright (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2556: 197-203) ได้แบ่งหน้าที่ย่อยของสื่อมวลชนไว้ดังนี้

(1) หน้าที่สอดส่องดูแล (Surveillance) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารและคอยตรวจตรา ติดตามเหตุการณ์ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างและจะได้มีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเหตุการณ์ร้าย ๆ ที่มักจะเป็นเหตุการณ์ที่บ่อนทำลายเสถียรภาพของสังคมเป็นหลัก

(2) หน้าที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Correlation) เป็นหน้าที่ที่มากขึ้นกว่าการรายงานข่าว โดยมีการเพิ่มการตีความ การให้คำอธิบายและชี้แนะ เพื่อให้ทุกส่วนเสี้ยวของสังคมที่สื่อมวลชนสามารถเข้าถึงมีความเข้าใจและมีการกระทำที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(3) หน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมของสังคม (Cultural transmission) เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสมบัติส่วนรวมของสังคมที่จะต้องสืบทอดให้เกิดความต่อเนื่องยาวนานจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ในการนี้สื่อมวลชนได้รับมอบหมายบทบาทให้ช่วยพิทักษ์รักษามรดกของสังคมให้มีความยังยืนต่อไปหลาย ๆ ชั่วอายุคน

จากกรอบพื้นฐานของ Lasswell ได้วางเอาไว้นี้ C.R. Wright ได้นำมาขยายหน้าที่ย่อย ๆ ต่อมา คือ เพิ่มในเรื่องของความบันเทิง และยังได้แบ่งระดับของเป้าหมายที่สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ออกเป็น 4 ระดับคือ

(1) ระดับสังคม

(2) ระดับปัจเจกบุคคล

(3) ระดับกลุ่มย่อยในสังคม

(4) ระดับวัฒนธรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าบทบาทของสื่อนั้นเปรียบเสมือนพฤติกรรมของคนหรือบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมีตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบและสภาพแวดล้อมรอบข้าง เป็นตัวกำหนดบทบาท ว่าควรจะกระทำการสิ่งใดหรือไม่ควรกระทำการสิ่งใด เพราะการทำงานของสื่อมวลชนนั้นมีบทบาทที่สำคัญต่อความคิด พฤติกรรมของคนในสังคม

นอกจากนี้ อุษา บิ้กกิ้นส์ (2551: 32-36) ได้กล่าวถึงบทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไว้ ดังนี้

(1) โทรทัศน์กับการพัฒนาการรับรู้

ความสนใจของเด็กกับโทรทัศน์บ่อยครั้งที่เป็นลักษณะของ “ความกระตือรือร้น” ตรงกันข้ามกับ “ความเฉื่อยชา” แนะนำว่า เด็กจะเปลี่ยนแปลงอยู่ในภวังค์ในขณะที่ดูโทรทัศน์ แต่แนวคิดนี้การทำวิจัยยังน้อย อย่างไรก็ตาม การยอมรับอย่างหนึ่งว่าการดูโทรทัศน์ของเด็กถูกควบคุมโดยภาพที่มีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ซับซ้อน ตัดต่อ ขยาย และระยะใกล้ ซึ่งก่อให้เกิดผลสะท้อนกลับ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการดูโทรทัศน์มีผลต่อความกระตือรือร้น ดังนั้น เมื่อภาพและเสียงที่แสดงอยู่ในเนื้อหาของโทรทัศน์แนะนำให้ผู้ชมอายุน้อยเห็นว่าได้สร้างขึ้นมาเพื่อเด็ก ๆ ความสนใจก็จะไปอยู่ที่นั่น เมื่อไม่สามารถทำความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ กลายเป็นความน่าเบื่อหน่าย หรือบิดเบือน ความสนใจก็จะหันเหออกไป รูปแบบความสนใจของเด็กได้รับการสนับสนุนและมีขั้นตอนที่แน่ชัด ความสนใจโทรทัศน์เกิดขึ้นอย่างไม่ปะติดปะต่อก่อนช่วงอายุ 2 ขวบ ความสนใจในภาพเริ่มมีมากขึ้นเมื่ออยู่ในวัยอนุบาล และไปสู่ความสนใจที่มากขึ้นภายใน 24 - 30 เดือนต่อมา บ่อยครั้งที่ความสนใจใน

ภาพที่เห็นในโทรทัศน์ลดลงเมื่ออายุประมาณ 8 ขวบ สันนิษฐานว่าภาพที่สื่อออกมากลายเป็นความเคยชิน และความสนใจเหล่านี้ก็จะคล้ายคลึงกันเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

ในการคำนึงถึงการรับรู้และการประเมินผลเนื้อหาของโทรทัศน์ การปฏิบัติต่อเด็ก ๆ มีมิติที่แตกต่างกับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ผลิตสื่อ ความเข้าใจของรายการโทรทัศน์ต้องกำหนดความซับซ้อนสำหรับเด็กๆ รวมทั้งการคัดเลือกอย่างใส่ใจในเนื้อหาที่นำเสนอ จัดระเบียบของเนื้อหา และทำให้ข้อมูลที่จะนำเสนอเป็นไปอย่างอ้อม ๆ การวิจัยที่ทดสอบในเรื่องของคำพูด การสื่อสาร และภาพสรุปว่า ความเข้าใจ เป็นหน้าที่ทั้งการพัฒนา การการรับรู้ และประสบการณ์ เด็กเล็กจะทำความเข้าใจในเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ได้ยาก แยกแยะหัวใจสำคัญออกจากภาพรวม ความเข้าใจลำดับของเนื้อเรื่อง การจดจำเหตุการณ์และเนื้อหาเป็นตอน ๆ และความเข้าใจในเหตุผล เป็นไปได้ยาก ในทำนองเดียวกันเป็นการยากที่เด็ก ๆ จะสรุปเนื้อหาที่มีการตัดต่อภาพเคลื่อนไหว ภาพต่อเนื่อง หรือประเมินว่าความเป็นจริงหรือตัวละครเป็นอย่างไร ความซับซ้อนของเนื้อหาและภาพสั้น ๆ หรือย้อนกลับไปกลับมา จึงเป็นภาพที่เด็กในช่วงทศวรรษแรก ๆ ไม่สามารถเข้าใจ

(2) โทรทัศน์กับครอบครัว

หลายกรณีที่การดูโทรทัศน์กับพัฒนาการด้านทักษะที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวมาจากกิจกรรมต่าง ๆ และขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยเฉลี่ยแล้วเด็กดูโทรทัศน์กว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน เด็กอายุ 12 ปี จะดูโทรทัศน์มากที่สุดและค่อย ๆ ลดลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เด็กใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันธรรมดา 10% ของเวลาในการดูโทรทัศน์ตอนเช้าวันเสาร์และอาทิตย์ การดูโทรทัศน์แตกต่างกันตามเพศ และเชื้อชาติ ผู้ทำงานใช้สมองดูโทรทัศน์น้อยกว่าผู้ใช้แรงงาน และคนผิวดำดูโทรทัศน์มากกว่าคนผิวขาว โทรทัศน์อยู่เบื้องหลังในการเจริญเติบโตโดยมีการศึกษาพบว่า เด็ก ๆ มักเล่น กิน ทำการบ้าน พูดคุย และดูโทรทัศน์ไปด้วย การดูโทรทัศน์ไม่ใช่เป็นการดูเพียงลำพัง ลูก ๆ และพ่อแม่จะดูโทรทัศน์ด้วยกันและทำกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วยในขณะที่ดูโทรทัศน์ ครอบครัวจะกำหนดว่าสมาชิกคนใดจะเป็นผู้ตัดสินว่าจะดูรายการอะไร พี่น้องหรือพ่อแม่ จะทะเลาะกันในการเลือกรายการโทรทัศน์ และการตั้งกฎขึ้นมาในการดูโทรทัศน์ ถึงแม้ว่าจะปรากฏรายงานเพียงเล็กน้อยในการกำหนดกฎในการดูโทรทัศน์ของครอบครัว แต่ก็อาจมีเงื่อนไขที่ซ่อนอยู่ หรือกฎโดยตรงที่นำโทรทัศน์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ เป็นต้นว่าเด็ก ๆ อาจไม่ได้รับอนุญาตให้ดูโทรทัศน์จนกว่าจะทำงานสำคัญ เช่น การบ้านหรืองานบ้านเสร็จ หรืออาจกำหนดว่าต้องปิดโทรทัศน์ตามเวลาที่ตกลงกัน เมื่อพ่อแม่บอกเล่าให้ทราบ พวกเขาจะควบคุมเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ของลูกเล็ก และเด็กโตพวกเขามีกฎในการดูโทรทัศน์อะไรบ้าง

บ่อยครั้งที่มีการปรับปรุงแก้ไขโดยการนำกระบวนการไตร่ตรองจนกลายเป็นบทบาทของปฏิสัมพันธ์ในสังคมมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และผลกระทบจากโทรทัศน์ที่มีอยู่ภายใน

ครอบครัว บางครั้งรายการโทรทัศน์ก็มีผลต่อการไตร่ตรองและเจตนาของพ่อแม่โดยตรง บางครั้งก็มีผลทางอ้อม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรม การพูดคุยในประเด็นทางสังคม หรือเรื่องส่วนบุคคล ในเนื้อหาที่สื่อได้นำเสนอ และพูดคุยในเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ อธิบายเนื้อหาหรือข้อความ หรือพูดคุยในเรื่องศีลธรรมหรือพฤติกรรมที่ควรกระทำ

จากผลดังกล่าวได้แสดงให้เห็นชัดในความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกับแนวทางปฏิบัติในการดูโทรทัศน์ ปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ในระหว่างที่ดูโทรทัศน์เกิดจากความเข้าใจและการเรียนรู้จากโทรทัศน์ ในวัยเด็ก การดูโทรทัศน์ร่วมกับเพื่อนและพี่น้องมีผลต่อการพูดคุยเรื่องที่ได้เห็นและการกระทำที่แสดงอยู่ในโทรทัศน์ การวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องที่สำคัญ ๆ ความถูกต้องและสัมพันธภาพเมื่อเป็นพ่อแม่อาจเกิดมาจากในช่วงวัยนี้

(3) จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ ได้กล่าวถึง ลักษณะการใช้สื่อโทรทัศน์ของครอบครัวไทย (อ้างถึงในอุษา บิ๊กกิ้นส์, 2551) ครอบครัวที่มีการเลี้ยงลูกแบบสมัยใหม่จะมีการเลี้ยงลูกตามกระแสสื่อต่าง ๆ ในสังคม เช่นถ้าสื่อพูดถึง E.Q. หรือ M.Q. กันมาก พ่อแม่ก็จะไปหาซื้อหนังสือ หรือเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้เหล่านี้เพื่อนำมาเลี้ยงลูก เป็นต้น มีการเลือกสื่อสำหรับลูกว่าควรดูรายการโทรทัศน์อะไร ฟังเพลงหรือเลือกสื่อเพื่อพัฒนาการสำหรับเด็ก

ครอบครัวไทยใช้โทรทัศน์เป็นสื่อในการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก มีพ่อแม่จำนวนไม่มากที่อ่านหนังสือให้ลูกฟังหรือดูหนังสือกับลูกที่มีอายุ 6 เดือน ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาและไม่เคยชิน แต่กลับพบว่า ครอบครัวกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์กับเด็กเป็นประจำ เพราะคิดว่าโทรทัศน์ให้ความบันเทิงและส่งเสริมพัฒนาการเด็กไปด้วย อีกทั้งเป็นความเคยชินของผู้เลี้ยงดู ที่มักจะหากิจกรรมอื่น ๆ มาทำระหว่างเลี้ยงดูเด็กมากกว่าการให้ความสนใจดูแลเด็กเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเด็กอายุ 1 ปีจะดูโทรทัศน์เฉลี่ยประมาณ ½ - 1 ชม./วัน ซึ่งเด็กจะมีพฤติกรรมในระหว่างดูโทรทัศน์แตกต่างกัน รวมถึงพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดูต่อการดูโทรทัศน์ของเด็กดังนี้

- เด็กดูโทรทัศน์ขณะที่กินนมก่อนนอนหรือขณะร้องไห้ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูหลักเป็นคนเปิดโทรทัศน์ให้เด็กดูเอง เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจเด็ก ให้เด็กไม่ร้องไห้โยเย ถ้าเด็กมีอาการไม่ยอมหรือไม่ให้ความร่วมมือ ผู้เลี้ยงดูจะเบี่ยงเบนความสนใจเด็ก โดยชี้ชวนให้เด็กดูโทรทัศน์

- เด็กดูโทรทัศน์เหมือนการฟังเพลงในวิทยุ คือ ผู้เลี้ยงดูจะเปิดโทรทัศน์ให้เด็กดู เด็กจะดูสักพักแล้วไปเล่น จากนั้นจะคอยฟังเสียงและเล่นไปด้วย เมื่อมีรายการที่ตนเองชอบ เด็กจึงจะกลับมาสนใจอีกครั้ง

- เด็กดูโทรทัศน์เพราะชอบดู พบว่าเด็กอายุ 1 ปี ในพื้นที่กรุงเทพฯ สามารถเปิดโทรทัศน์ดูได้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้เลี้ยงดูหลักไม่ได้ตั้งใจเปิดให้เด็กดู ครอบครัวส่วนใหญ่ไม่เลือกรายการ

โทรทัศน์สำหรับเด็ก หากจะเลือก ก็จะเลือกรายการที่กำลังเป็นกระแสนิยม เช่น การ์ตูนชุดสุดสาคร

สื่อโทรทัศน์เป็นสิ่งแวดล้อมในครอบครัวที่สามารถเข้ามาสู่ทุกมิติของการใช้ชีวิตประจำวันได้ ลักษณะการใช้เป็นความเคยชินมากกว่าความตั้งใจใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ประกอบกับความรู้เกี่ยวกับสื่อของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กยังไม่เพียงพอ ที่จะตระหนักรู้ถึงอิทธิพลในด้านบวก ด้านลบ จนสามารถใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์ได้อย่างแท้จริง ข้อแก้ตัวของสื่อที่ต้องการเสรีภาพในการผลิตรายการโดยละเลยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน หรือครอบครัว ด้วยการผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในขณะนี้ แม้พ่อแม่จะมีความรู้มากขึ้น แต่สภาวะทางเศรษฐกิจที่ทำให้ต้องออกไปทำงานนอกบ้านจนแทบไม่มีเวลาอยู่กับลูก ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่สื่อน่าจะมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

4) รูปแบบและเนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รูปแบบของรายการหมายถึงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีการวางรูปแบบรายการไว้เป็นลักษณะเฉพาะ ได้แก่ รายการที่เป็นการแสดงออกของเด็ก รายการวาไรตี้ รายการละคร หรือภาพยนตร์ รายการตอบปัญหาหรือเกม รายการสารคดี และรายการการ์ตูนหรือภาพยนตร์แนวการ์ตูน ลักษณะเนื้อหาโดยรวมของรายการ แบ่งเป็น 10 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความรู้ที่เป็นสาระวิชา 2) การแสดงดนตรี หรือการแสดงประกอบดนตรี 3) ศิลปะวัฒนะธรรม 4) การออกกำลังกายและกีฬาประเภทต่าง ๆ 5) การท่องเที่ยวในลักษณะการแนะนำสถานที่ต่าง ๆ 6) หลักคำสอนของศาสนาและจริยธรรม 7) การรักษาสุขภาพและความรู้ด้านโภชนาการ 8) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 9) ความสัมพันธ์ในครอบครัว และ 10) ผู้ใหญ่หรือเด็กที่เป็นตัวอย่างที่ดี (มีเดีย มอนิเตอร์, 2549)

อรนุช เลิศจรรยารักษ์ (2558) ได้สรุปลักษณะของสื่อโทรทัศน์ (The characteristics of television) ไว้ดังนี้

4.1) โทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย (Accessibility)

นอกจากโทรทัศน์จะเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียงปรากฏให้ผู้ชมทุกรุ่นทุกวัยได้เข้าใจได้ง่ายแล้ว ผู้ชมบางคนไม่ได้ตั้งใจจะชมรายการทางโทรทัศน์ แต่พอเปิดดูบางทีก็จะเต็มอกเต็มใจชมรายการนั้นโดยตลอด อีกอย่างหนึ่งนั้นก็คงเป็นเพราะความสะดวกสบาย เพราะการไปดูภาพยนตร์ หรือละครนอกบ้านจะต้องแต่งตัว นั่งรถไปยังโรงภาพยนตร์ หรือโรงละคร และเสียค่าชม ดังนั้นการดูโทรทัศน์อยู่กับบ้านจึงสะดวกสบายกว่าและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วย แต่ผู้ชมจะไม่คาดหวังมากจนเกินไปว่าเขาจะได้รับความบันเทิงโดยสมบูรณ์จากสิ่งที่ได้ดูทางโทรทัศน์

4.2) ความรวดเร็ว (Immediacy)

รายการสดได้เปรียบมากที่สุดในแง่ของความเร็ว คือสามารถนำเสนอเหตุการณ์ได้ทันที ทันควันในขณะที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น ผู้ชมจะได้เห็นทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจได้อย่างฉับพลัน และทำให้มีความรู้สึกร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย เมื่อผู้ชมทราบว่ากำลังดูรายการสดอยู่เขาจะคิดถึงความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่จะดำเนินต่อไป และผลของเหตุการณ์นั้นอาจจะมีสิ่งที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้ชมตื่นเต้น อยากรู้ อยากเห็น อึดอัด คาดการณ์ล่วงหน้าความคิดและความรู้สึกอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้อาจจะไม่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมาจากสีหน้าท่าทางของผู้ชม แต่อยู่ในความนึกคิด และอาจจะเกิดความสนุกสนานและความบันเทิงจากความสำเร็จของผู้ชมในการทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

4.3) ความใกล้ชิด (Intimacy)

ปรากฏการณ์ที่โทรทัศน์สามารถนำภาพไปเสนอให้กับผู้ชมถึงบ้าน สร้างความรู้สึกใกล้ชิดให้กับผู้ชมเป็นส่วนตัวเป็นครั้งแรก เป็นเหมือนกับเรื่องโกหกอย่างมาก ความคุ้นเคยหรือเคยชินนี้เป็นเพียงความรู้สึกของผู้ชมจำนวนหนึ่ง แต่สำหรับผู้ชมที่เป็นแฟนภาพยนตร์และละครเวทีสถานการณ์เช่นนี้ไม่สามารถลบความรู้สึกนิยมชมชอบที่เขามีต่อภาพยนตร์และละครเวทีได้เลย

สื่อโทรทัศน์ถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนเป็นอย่างมาก จากการรับชมรายการที่ให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) ความบันเทิง (Entertainment) การศึกษา (Education) และส่งเสริมความเข้าใจอันดี (Good understanding) ให้เกิดขึ้นในสังคม โทรทัศน์จึงมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารและการให้บริการประชาชนในหลาย ๆ ด้าน การจัดกลุ่มรายการโทรทัศน์สามารถจำแนกได้หลายวิธี เช่น การจำแนกตามวัตถุประสงค์ ตามกลุ่มเป้าหมาย และตามเนื้อหารายการ การนำเสนอรายการโทรทัศน์ในประเทศไทยนิยมนำเสนอหลายรูปแบบ มีทั้งประเภทดั้งเดิมและประเภทที่ประยุกต์ขึ้นใหม่ด้วยการผสมผสานประเภทหนึ่งกับอีกประเภทหนึ่ง จนเกิดเป็นประเภทรายการใหม่ขึ้นมา โดยสามารถแบ่งประเภทของรายการได้ออกเป็น 19 ประเภท ดังนี้ (อ้างถึงใน สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-5, 2550: 45-49)

(1) รายการข่าว (News) เป็นรายการที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในสังคม มีพื้นฐานตั้งอยู่บนข้อเท็จจริง ความถูกต้อง แม่นยำ ไม่เน้นการให้ความบันเทิง

(2) รายการสารคดี (Documentary) เป็นรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ด้วยวิธีการนำเสนอที่หลากหลายและน่าสนใจ ให้ความเพลิดเพลินในการรับชม ไปพร้อมกับการได้รับสาระความรู้ต่าง ๆ

(3) รายการละคร (Drama) เป็นรายการที่มุ่งเน้นการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องจริงเสมอไป อาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นหรือจินตนาการขึ้นมาก็ได้ มีหลักสำคัญอยู่ที่กลวิธีการ วางโครงเรื่อง การผูกปมเรื่อง การสร้างความขัดแย้ง การทวีความขัดแย้งจนนำไปสู่จุดไคลแมกซ์ของเรื่องและคลี่คลายในที่สุด ทำให้เรื่องราวสนุกสนาน ได้อรรถรสในการชม

(4) รายการเกม (Game) เป็นรายการที่มุ่งเน้นการแข่งขันของผู้ร่วมเล่นเกมในรายการเน้นการใช้ทักษะร่างกายเป็นสำคัญ โดยการแข่งขันภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์ที่ถูกกำหนดขึ้นภายในเวลาอันจำกัด รายการประเภทนี้ ผู้ชมจะมีส่วนร่วมด้วยการเชียร์หรือลุ้นผู้เล่นเกมฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้เกิดความสนุกสนาน

(5) รายการตอบคำถาม (Quiz) เป็นรายการที่มุ่งเน้นการแข่งขันคล้ายกับรายการเกม แต่ต่างกันตรงที่รายการตอบคำถามจะเน้นการแข่งขันกันโดยอาศัยความรู้ ไหวพริบและสติปัญญาของผู้เล่นเกมมากกว่าการใช้ทักษะร่างกาย

(6) รายการพูด (Talk show) เป็นรายการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพูดโดยพิธีกรจะพูดคุย ซักถามแขกรับเชิญ

(7) รายการวาไรตี้ (Variety) เป็นรายการที่ผสมผสานรูปแบบรายการที่หลากหลายไม่จำกัด แต่โดยมากมักมีสิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ คือ ดนตรีและเพลง ความตลกขบขัน การสนทนากับแขกรับเชิญ

(8) รายการดนตรี (Music) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิงเริงรมย์แก่ผู้ชมในอรรถรสของการบรรเลงดนตรี การขับร้องเพลง

(9) รายการกีฬา (Sport) เป็นรายการที่มีลักษณะเฉพาะ มุ่งเน้นการแข่งขันในเกมกีฬาประเภทใดประเภทหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นรายการถ่ายทอดสดและมีการนำเทปบันทึกการแข่งขันกีฬามาประยุกต์เป็นรายการใหม่ขึ้นมา

(10) รายการถ่ายทอดสด (Live) เป็นรายการที่นำเสนอภาพขณะที่เกิดเหตุการณ์โดยผู้ชมจะได้รับชมไปพร้อมกันในเวลาเดียวกันกับที่เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

(11) รายการสารคดีเชิงข่าว (News documentary) เป็นรายการที่นำประเด็นข่าวมานำเสนอใหม่ โดยใช้รูปแบบรายการสารคดีมานำเสนอ

(12) รายการวิจารณ์ข่าว (News commentary) เป็นรายการที่นำประเด็นข่าวมาพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ด้วยมุมมองของผู้ดำเนินรายการเองหรือมุมมองของแขกรับเชิญ ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแสดงทัศนะความคิดเห็นต่อประเด็นเรื่องที่เป็นข่าว

(13) รายการพูดคุยสนทนาเชิงวิเคราะห์ข่าว (News and talk) เป็นรายการที่หยิบยกประเด็นข่าวที่น่าสนใจมาพูดคุย ซึ่งมีทั้งแบบดำเนินรายการคนเดียว พูดคุยกับผู้ฟัง หรือผู้ดำเนินรายการสองคนขึ้นไปพูดคุยกัน

(14) รายการสารละคร (Docu-Drama) เป็นรายการที่นำเรื่องราวข้อเท็จจริงมาเสนอในรูปแบบละคร มีตัวละครเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการแสดงท่าทางและการพูด แทนที่จะใช้ภาพและเสียงบรรยายดังเช่นรายการสารคดี

(15) รายการวาไรตี้ทอล์กโชว์ (Variety talk show) เป็นรายการที่นำรูปแบบการพูดคุยมาผสมกับรายการวาไรตี้ กล่าวคือ มีการพูดคุยกับแขกรับเชิญเป็นหลัก แต่จะมีการนำเสนอรูปแบบความบันเทิงชนิดอื่น ๆ ผสมเข้ามาเพื่อสร้างความน่าสนใจ เช่น การเพิ่มส่วนที่เป็นการแสดงความสามารถพิเศษของแขกรับเชิญหรือการเพิ่มการแสดงตลกเข้าไปในรายการ ซึ่งตามปกติรายการพูดคุยมักไม่นำเสนอ

(16) รายการวาไรตี้เกมโชว์ (Variety game show) เป็นรายการที่นำเสนอรูปแบบเกมมาผสมกับรูปแบบวาไรตี้ กล่าวคือ มีพื้นฐานอยู่ที่การเล่นเกมการแข่งขันของผู้ร่วมรายการ แต่จะผสมผสานความบันเทิงรูปแบบอื่น ๆ เข้าไป เช่น การเพิ่มส่วนการแสดงตลก

(17) รายการข่าวบริการ (Service) เป็นการนำเสนอข่าวสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

(18) รายการโฆษณา (Advertising) เป็นรายการประกาศสินค้าหรือบริการที่ต้องการให้ประชาชนโดยทั่วไปทราบจุดประสงค์เพื่อให้คนทั่วไปรู้จักสินค้าหรือการบริการนั้น

(19) รายการประชาสัมพันธ์ (Public relation) เป็นรายการที่แสวงหาความสัมพันธ์ความร่วมมือ การสนับสนุน การยอมรับจากประชาชน เพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามกระบวนการนโยบาย วัตถุประสงค์และความเคลื่อนไหวของสถาบันหรือหน่วยงาน

กาญจนา แก้วเทพ (2554) แบ่งกระบวนการพิทักษ์ปกป้องเด็ก/เยาวชนจากอิทธิพลของสื่อ เป็น 2 ระดับ คือ กระบวนการ/กลไกตั้งแต่ระดับต้นทาง คือการสกัดกั้นก่อนที่สื่อจะเผยแพร่ไปถึงตัวเด็ก ตัวอย่างรูปธรรมที่ชัดเจนที่สุดก็คือ การจัด Rating อีกกระบวนการหนึ่งเป็นปลายทาง คือ การป้องกันเด็กเมื่อสื่อได้เผยแพร่แล้ว เช่น มีการเพิ่มตัวแปรของ “พ่อแม่” ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปิดรับสื่อร่วมกับเด็ก ๆ หรือแนวคิดเรื่องการติดตั้งความสามารถเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” (Media literacy) คือ การที่เด็กจะสามารถคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ สื่อที่เปิดรับได้อย่างมีเหตุผล การใช้ประโยชน์จากสื่อของเด็กและเยาวชนที่จะตอบสนองความต้องการของพวกเขา

การรู้เท่าทันสื่อเป็นทั้งศาสตร์ (Knowledge) และทักษะชีวิต (Life skill) ที่สำคัญ หมายถึงการทำให้ผู้รับสารมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการรับ เลือก วิเคราะห์ ประเมิน แยกแยะ ตอบโต้แสดงความคิดเห็นต่อสื่ออย่างมีเหตุผล รู้ถึงผลกระทบของเนื้อหาสื่อว่าส่งผลต่อพฤติกรรมได้อย่างไร การรู้เท่าทันสื่อเป็นการช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้สื่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรมีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่วัยเด็ก พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มบทเรียนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อในทุกระดับชั้น นอกจากเด็กแล้ว ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ต่างต้องเรียนรู้เรื่องการเท่าทันสื่อเช่นกัน เพื่อให้ความเข้าใจเรื่องสื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (สุชาดา จักรพิสุทธิ์, 2551)

อิทธิพล ปรีติประสงค์ (2555: 21) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนารายการโทรทัศน์ที่ต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระ และระดับคุณค่าของเนื้อหาสาระของรายการที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กที่รับชมรายการโทรทัศน์ อีกทั้ง การพัฒนารูปแบบของรายการที่ตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละประเด็นแล้ว ยังต้องคำนึงถึง ความสนุกเพื่อสร้างความน่าสนใจและเกิดการติดตามรายการโทรทัศน์ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นความรู้อันเป็นแนวทางของการพัฒนารายการโทรทัศน์ในเชิงประเด็นซึ่งประกอบด้วยคำสำคัญ (Keyword) 3 คำสำคัญ กล่าวคือ

ก. ประเด็นที่เด็กต้องรู้ หมายถึง ระดับคุณค่าของเนื้อหาสาระของรายการ โดยนอกจากจะเป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานสำคัญในแต่ละประเด็นแล้ว ยังต้องพิจารณาในประเด็นของการสร้างทักษะพื้นฐานสำคัญที่เด็กจำเป็นต้องมี เพื่อทำให้เด็กสามารถจัดการต่อสถานการณ์ในแต่ละประเด็นได้อย่างเหมาะสม ทั้งในเรื่องของการป้องกันไม่ให้ได้รับผลกระทบ และการแก้ไข หรือการเยียวยา หากเด็กได้รับผลกระทบจากประเด็นต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ข. ประเด็นที่เด็กควรรู้ หมายถึงเนื้อหาสาระของรายการโทรทัศน์สอดคล้องกับพัฒนาการและกระบวนการเรียนรู้ตามช่วงวัยของเด็ก

ค. ประเด็นที่เด็กอยากรู้ หมายถึงเนื้อหาสาระหรือรูปแบบของรายการที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของรายการ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจหรือความต้องการของเด็ก สามารถจำแนกได้เป็น 2 เรื่อง กล่าวคือ 1) เด็กสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวันเข้ากับเนื้อหารายการที่ปรากฏได้ และ 2) การสร้างพื้นที่ในการสื่อสารหรือพูดคุยกับเด็ก ทั้งเด็กที่ร่วมในรายการ และการสร้างพื้นที่ในการสื่อสารหรือพูดคุยกับเด็กที่รับชมรายการโทรทัศน์

Nikken & Voort (1999: 11-12) กำหนดมาตรฐานคุณภาพรายการสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

(1) ความเข้าใจง่าย (Comprehensibility) ความสามารถในการเข้าใจได้ง่ายในทุกด้าน ได้แก่ ความชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย ง่ายต่อการติดตาม สามารถเข้าใจได้สำหรับเด็กทุกคน

(2) คุณภาพด้านสุนทรียะ (Aesthetic quality) ประกอบด้วยภาพ การผลิต ดนตรี แสง เสียง ฉาก ที่งดงาม สร้างบรรยากาศที่ดี

(3) การมีส่วนร่วม (Involvement) สามารถทำให้เด็กมีส่วนร่วม กระตุ้นให้เด็กสามารถอภิปรายร่วมกับผู้อื่นได้

(4) ความบันเทิง (Entertainment) มีอารมณ์ขัน สนุก ทำให้เด็กมีความสุข

(5) ไม่มีอันตราย (Innocuousness) ต้องไม่ทำให้เด็กรู้สึกกลัว ไม่มีถ้อยคำหยาบคาย ลามก ไม่ทำให้เด็กรู้สึกเศร้าโศก ไม่มีฉากรุนแรง ไม่ใช้เด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า

(6) น่าเชื่อถือ (Credibility) สร้างความสมดุลในภาพความเป็นจริง มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ซื่อสัตย์

(7) นำเสนอภาพบุคคลตัวอย่าง (Presence of role model) นำเสนอภาพบุคคลที่เป็นแรงบันดาลใจให้เด็ก สามารถเป็นแบบอย่างให้เด็กได้เอาเป็นตัวอย่าง

(8) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality) น่าสนใจ มีการริเริ่มสิ่งใหม่ ไม่จำเจ

(9) ความสงบผ่อนคลาย (Restfulness) สร้างความรู้สึกสบายให้กับเด็ก สามารถเข้าใจได้ อย่างง่ายโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม

(10) กระตุ้นความคิด (Thought provocation) ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น สามารถคิดได้อย่างลึกซึ้ง สร้างจินตนาการให้เด็ก

(11) บทที่มีคุณภาพ (Quality of script) มีบทที่ดี มีเรื่องราวที่ดี

(12) จังหวะความเร็วการนำเสนอที่เหมาะสม (Having the right pace)

(13) มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (Informativeness) มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่มีเหตุผล

(14) ความสอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจของเด็ก (Attunement to the child's world of experience)

(15) เน้นให้เด็กเป็นตัวเด่นในรายการ (Featuring children)

(16) การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ตั้งใจ (Taking children seriously)

(17) คุณภาพของการแสดงและการนำเสนอ (Quality of acting/presentation)

(18) สร้างความสนใจให้ผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่ (Appeal to adults)

(19) มีอิสระโดยปราศจากการบังคับ (Freedom from constraint)

วรัชญ์ ครุจิต และคณะ (2555) ได้สรุปคุณลักษณะของรายการเด็กที่ดี นอกเหนือจากลักษณะตามมาตรฐานที่ควรเป็น เช่น การไม่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเรื่องเพศ ภาษา ความรุนแรง และการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ไม่ดูถูกเหยียดหยามตัวเด็ก ฯลฯ ที่สามารถวัดผล ได้ในระยะสั้น 6 ประการดังต่อไปนี้

(1) สนุก ดึงดูดความสนใจให้ติดตามได้จนจบรายการ

(2) มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ที่สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้ชม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นสาระทางวิชาการ อาจเป็นเนื้อหาที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวของช่วงวัย (แต่รายการส่งเสริมการเรียนรู้ควรมีระดับเนื้อหาที่สูงกว่าช่วงวัยเล็กน้อย และไม่ด้อยกว่าช่วงวัยที่รับชม)

(3) ก่อให้เกิดความคิดในเชิงบวก มีความสุข มีความภูมิใจในตัวเอง

(4) ก่อให้เกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจ

(5) กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การลงมือทำ เกิดปฏิสัมพันธ์ ทั้งกับรายการ และกับผู้ที่ชมร่วมกัน เช่น พ่อแม่ โดยเฉพาะการใช้ประสาทสัมผัส ที่มากกว่าแค่การรับชมและรับฟัง

(6) กระตุ้นให้เกิดการต่อยอดการเรียนรู้หลังชมรายการ

ในแต่ละขั้นตอนของการผลิตรายการโทรทัศน์นั้น มีความสำคัญเท่า ๆ กันโดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

(1) ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) ในขั้นตอนนี้คือจุดเริ่มต้นของการทำงาน หากมีการวางแผนเตรียมงานไว้ดี มีรายละเอียด ขั้นตอนวิธีการทำงานชัดเจน แม้จะต้องใช้งบประมาณใช้เวลามากกว่าขั้นตอนอื่นก็คุ้มค่า เพราะจะทำให้การทำงานในขั้นตอนอื่นสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังนี้ (อัศรินทร์ นนทิหทัย, 2551)

(1.1) การวางแผน (Plan) คือการกำหนดทิศทางขั้นตอนในการทำงานว่าจะทำอะไร จะทำ อย่างไร โดยมีหัวข้อได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์รายการ การกำหนดวิธีการทำงาน การกำหนดเวลา การกำหนดสถานที่ในการถ่ายทำ การกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน และ การกำหนดงบประมาณ

(1.2) การจัดทำเนื้อหา (Content) เนื้อหาสำหรับใช้เขียนบทที่มีความถูกต้องชัดเจนและมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเนื้อหาจะต้องไม่ส่งผลกระทบในทางที่เสื่อมเสียต่อสังคม มีสาระที่ให้ข้อคิดที่ดี มีประโยชน์ต่อผู้ชมโดยมีที่มาของแหล่งข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ

ได้แก่ การรวบรวม ค้นคว้าข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเนื้อหา การเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อการเขียนบท

(1.3) การเขียนบท (Script) บทเป็นเสมือนแผนที่เดินทางหรือแบบแปลนการก่อสร้าง หากมีรายละเอียดชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจ ก็จะทำให้การถ่ายทำสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยมีลำดับดังนี้คือ การสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอ (Creation) การกำหนดแก่นของเรื่อง (Theme) การกำหนดเค้าโครงเรื่อง (Plot/Treatment) การเขียนบทร่าง (Outline script) การเขียนบทสมบูรณ์ (Full script, Shooting script, Screenplay) การตรวจแก้ไขก่อนนำไปใช้ถ่ายทำ

(1.4) การประสานงาน (Co-ordinate) การทำงานเป็นกลุ่ม เรื่องการประสานงานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ต้องให้ทุกคนในกลุ่มรู้และเข้าใจตรงกัน การสื่อความหมายต้องชัดเจนไม่ คลุมเครือ กำหนดนัดหมาย ประชุมวางแผน ขั้นตอนการทำงาน

(2) การผลิตรายการ (Production stage)

ในการถ่ายทำนั้นควรเลือกใช้อุปกรณ์ให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบของรายการตามลักษณะของการถ่ายทำดังนี้

(2.1) การถ่ายทำในสถานที่ (Studio) มีข้อได้เปรียบคือสามารถ ควบคุมแสง เสียง และจัดตกแต่งฉากได้โดยไม่ต้องกังวลกับสภาพดินฟ้าอากาศ สามารถควบคุมได้ ทั้งหมดถ่ายทำได้รวดเร็ว เพราะมีกล้องมากกว่าหนึ่งตัวจึงทำให้ถ่ายทำได้อย่างต่อเนื่องจากหลายมุมมอง

(2.2) การถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor) แบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

(2.2.1) แบบใช้กล้องเดี่ยวเรียกว่าชุด ENG. (Electronic News Gathering) ลักษณะที่ตัวกล้องกับเครื่องบันทึกเทปประกอบติดกันทั้งแบบที่ถอดแยกส่วนได้ (Dockable) และแบบที่ประกอบเป็นชิ้นเดียวกัน (One-piece หรือ Camcorder) จึงเหมาะสำหรับงานถ่ายทำข่าวและสารคดี ที่ต้องการความคล่องตัวสะดวกรวดเร็วในการทำงาน ใช้ทีมงานไม่มากเพียงสองถึงสามคนก็ได้

(2.2.2) แบบใช้กล้องมากกว่า หนึ่งตัว เรียกว่าชุด EFP. (Electronic Field Product) ใช้อุปกรณ์คล้ายกับในห้อง Studio มีกล้องตั้งแต่สองกล้องขึ้นไปต่อสาย Cable จากกล้องเชื่อมไปเข้า เครื่องผสมสัญญาณภาพ (Vision Mixer) สามารถเลือกได้จากหลายกล้องและหลายมุมมองถ่ายทำ กิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์ตายตัว สามารถเคลื่อนย้ายติดตั้งได้ตามโอกาส และสภาพการใช้งานเหมาะกับรายการสนทนา สาธิต อภิปรายฯ ที่มีการถ่ายทำนอกสถานที่ตามเหตุการณ์จริง จึงมีลักษณะการทำงาน

(3) หลังการผลิตรายการ (Post-production)

ในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วยสองส่วนหลักด้วยกัน คือ

(3.1) การตัดต่อภาพ (Editing) เป็นการตัดต่อส่วนที่เกิน หรือไม่ต้องการออก ให้มีความน่าติดตาม มีการใช้เทคนิคการตัดต่อมาช่วยให้รายการมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น จะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตัดต่อ มีผู้กำกับรายการให้ความเห็นและตรวจสอบงานร่วมกัน งานตัดต่อช่วยส่งเสริมให้รายการให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากรายการโทรทัศน์เป็นจินตนาการของผู้เขียนบท และการตัดต่อให้รายการทำให้เกิดความกระชับ ต่อเนื่องและดำเนินไปอย่างราบรื่นน่าสนใจ

(3.2) การลงเสียงและดนตรี (Sound and music) เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการตัดต่อภาพ การลงเสียงและดนตรี เปรียบเสมือนการตกแต่งงานลงรายละเอียดขั้นสุดท้ายก่อนส่งงานเตรียมแพร่ภาพออกอากาศ คือหลังจากการตัดต่อภาพสมบูรณ์ทุกอย่างเล่าเรื่องได้ครบตามต้องการ หน้าที่ของเสียงเพลงดนตรีประกอบและเสียงประกอบ จะช่วยเสริมสร้างอารมณ์ให้กับแต่ละช่วงให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ผู้ชมที่ได้ชมภาพและเสียงที่สมบูรณ์จะได้ทั้งการลงเสียงและดนตรีประกอบ จะต้องคำนึงถึงความสมดุลของเสียง ความใกล้-ไกลของเสียงและความสำคัญระหว่างเสียงกับภาพ

จากการศึกษาแนวคิดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว พบว่าบทบาทของโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กและเยาวชนสูงมาก สื่อมวลชนในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อสำหรับเด็กเป็นอันดับแรก ขณะที่สังคมไทยยังใช้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหลักในการเสริมสร้างพัฒนาการให้กับเด็ก แต่ยังไม่ได้ใช้เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้อย่างจริงจัง ด้านสื่อมวลชนไทยก็ยังไม่ให้ความสำคัญกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเท่าที่ควรและยังพบว่าสื่อมวลชนไทยยังขาดองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กให้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัยของเด็ก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์รายการต้นแบบที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ เหมาะสมต่อพัฒนาการการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัยของเด็กและเยาวชน

2.5 การทบทวนวรรณกรรม

1) วรรณกรรมในประเทศ

มนัสวินี จันทะเลิศ (2548) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนต่อเด็กและเยาวชน” ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนพัฒนาไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย จากยุคแรกที่เชื่อในอิทธิพลและพลังของสื่อ สู่ยุคที่สองที่อำนาจของสื่อถูกท้าทาย เมื่อค้นพบว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ทำงานร่วมกับพลังของสื่อด้วย และกลับมาสู่

ยุคที่เชื่อในพลังของสื่ออีกครั้ง ในยุคสุดท้ายก็เชื่อว่าสื่อมีอิทธิพลและผลกระทบในวงกว้าง เพราะเป็นยุควัฒนธรรมโทรทัศน์ที่แทบทุกครัวเรือนมีเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ในบ้าน

สำหรับอิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนในบริบทสังคมไทย โดยในช่วงแรกราวทศวรรษ 2510 มีการศึกษาเรื่องอิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งที่ผลกระทบด้านลบเป็นหลัก ยุคต่อมาจึงเริ่มตระหนักถึงอิทธิพลทั้งด้านบวกและลบ จึงมีการศึกษาอิทธิพลทางด้านบวกมากขึ้น และในขณะนี้ประเด็นเรื่องผลกระทบด้านลบของสื่อมวลชนในสังคมไทยเริ่มมีบทบาทมากขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จากปรากฏการณ์แฟนคลับไปเฝ้าดูอาการนักร้องยอดนิยม การสักยันต์ตามแบบภาพยนตร์ เป็นต้น

ลักษณะการเข้าไปมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนของสื่อมวลชน เป็นไปในลักษณะของการเลียนแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่งของเด็ก ผู้ที่เปิดรับชมโทรทัศน์มาก มีแนวโน้มที่จะเชื่อตามสิ่งที่โทรทัศน์นำเสนอ ได้รับการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมความเชื่อจากโทรทัศน์

ลักษณะการใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน เปิดดูด้วยความเคยชิน เด็กส่วนมากดูรายการของผู้ใหญ่ และดูแทบทั้งวัน โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงเชื่อได้ว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มีบทบาทต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวค่อนข้างสูง

ความจำเป็นในการจัดสรรพื้นที่สื่อให้แก่เด็กจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กต้องได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และเหมาะสม พร้อม ๆ กับมีสิทธิได้รับการปกป้องจากข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม ที่สำคัญคือ สิทธิในการมีส่วนร่วมในการใช้สื่ออย่างเท่าเทียมกับผู้ใหญ่

เก็จมณี วรรธนะสิน (2550) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก: กรณีศึกษากลุ่มบูรพาเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า (1) เด็กชอบดูรายการโทรทัศน์ทางช่อง 3 วันจันทร์-ศุกร์ จะดูช่วงเวลา 16.00-17.00 น. วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะดูช่วงเวลา 8.00-10.00 น. ดูวันละ 15-30 นาที โดยดูจนจบรายการและดูกับพี่น้อง ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมหรือให้คำแนะนำ (2) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองชอบให้รายการโทรทัศน์มีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม รองลงมาชอบด้านเนื้อหาสาระของรายการด้านการมีส่วนร่วม ด้านการใช้เทคนิคพิเศษ ด้านผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร และด้านรูปแบบการนำเสนอ ด้านวัน-เวลาในการนำเสนอ และด้านความยาวในการออกอากาศตามลำดับ (3) ผู้ปกครองที่มีเพศ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุของเด็กในอุปการะต่างกันมีความคิดเห็นต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยรวมแตกต่างอย่างมีนัยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผู้ปกครองที่มีอายุ ระดับการศึกษา และจำนวนเด็กในอุปการะต่างกันมีความคิดเห็นต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยรวมแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัศรินทร์ นนทิหทัย (2551) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อการพัฒนารายการโทรทัศน์ TK Teen และศึกษาประสิทธิภาพของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนของรายการโทรทัศน์ TK Teen โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร จากผังรายการ บทรายการ เทปรายการ และการวิเคราะห์เนื้อหารายการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน และการจัดกลุ่มสนทนา กับเยาวชนผู้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ TK Teen โดยผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร ได้แก่ การรับชมรายการด้วยตนเองรวมถึงแนะนำให้คนรู้จักร่วมชมรายการ และการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางรายการจัดขึ้น 2) เยาวชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ในขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ ดังนี้ ขั้นก่อนการผลิต ได้แก่ เยาวชนได้เลือกประเด็นหัวข้อ หาข้อมูล เขียนบท และคัดเลือกตัวแสดง ขั้นการผลิต ได้แก่ การจัดเตรียมสถานที่ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำเป็นผู้แสดง พิธีกรหลักและพิธีกรภาคสนาม ส่วนขั้นตอนหลังการผลิตนั้น เยาวชนยังไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ 3) การมีส่วนร่วมในระดับบริหารงาน ซึ่งถือว่าเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมนั้น เยาวชนยังไม่มีส่วนร่วมในระดับนี้ ในขณะที่ประสิทธิภาพของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนของรายการโทรทัศน์ TK Teen พบว่าการใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน นำไปสู่การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในการทำงาน ก่อให้เกิดการไหลเวียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเยาวชนและผู้ผลิตรายการ และเกิดการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับเยาวชน

อุษา บิ๊กกิ้นส์ (2551) ศึกษาเรื่อง “บทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ” ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่สัมพันธ์กับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้แก่เยาวชน ส่วนใหญ่รายการเด็กจะสร้างจิตสำนึกสาธารณะใน 2 ประเด็นหลัก คือ การสนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์กับสาธารณชน โดยเน้นความสามัคคี และการให้อภัยกัน รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า โดยไม่หวังผลตอบแทน

บทบาทรายการโทรทัศน์ในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้แก่เยาวชน ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเน้นบทบาทรายการในการสอนให้เด็กเรียนรู้ทักษะชีวิตเป็นหลัก โดยให้ความเห็นว่า จิตสำนึกสาธารณะควรถ่ายทอดผ่านรายการการ์ตูน และให้เด็กทำกิจกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

ทัศนะของเยาวชนที่มีต่อการส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะในรายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชน เด็กนักเรียนจะเห็นว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ส่วนใหญ่มีการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความรู้ให้แก่กัน ส่วนเด็กวัยรุ่น เห็นว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนใหญ่

สอนให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และช่วยกันแก้ปัญหาในครอบครัว เด็กวัยรุ่นจะมีทัศนะเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะที่หลากหลายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน

นิษฐา หรุ่นเกษม (2555) “งานวิจัยเรื่อง "รูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์เด็กจากสื่อสาธารณะที่ประสบความสำเร็จเพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์เด็กและเยาวชนของไทยพีบีเอส" เจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างรายการจากสถานีโทรทัศน์สาธารณะในต่างประเทศ เป็นการสุ่มตัวอย่างรายการโดยอาศัยหลักเครือข่าย เพื่อให้คำแนะนำรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่นำเสนอผ่านโทรทัศน์สาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า

[1] กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประกอบด้วย การคิดแบบเด็กและนำเสนอแบบเด็ก การใช้ “ความใหม่” เป็นปัจจัยสำคัญในการนำเสนอ การสอดแทรกการนำเสนอกฎในการสื่อสารของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ๆ ผ่านเรื่องราวการใช้ภาษา และเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ) เพื่อให้เด็ก ๆ ผู้ชมรายการได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองในการรับสื่อด้วย ต้องใช้ “วัจนภาษา” ให้น้อยที่สุด และควรมีความรู้ที่จำเป็นโดยเฉพาะความรู้ทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศและอายุของเด็ก

[2] เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก ได้แก่ หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (Comedy) หลักการด้านความซ้ำ (Repetition) และหลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง (Recognizable stories and character)

[3] เทคนิคในการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการสำหรับเด็ก ได้แก่ ควรสร้างเรื่องราวที่มีความเป็นรูปธรรมสูง ดูแล้วสามารถตีความได้ทันที ลำดับของเรื่องราวควรง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ไม่ควรดำเนินเรื่องเร็วเกินไปนัก เพื่อที่เด็กจะได้ “คิด” คาดเดาเรื่อง หรือนึกตามเรื่องได้ทัน ในกรณีของเด็กเล็กควรใช้หลัก “Simple three-act” สำหรับการเล่าเรื่องใน 1 เหตุการณ์ และควรมีพล็อตย่อย ๆ ไม่เกิน 2 - 3 พล็อต อย่างไรก็ตาม หากเป็นรายการสำหรับเด็กโตอาจใช้ความขัดแย้งเป็นแก่นของเรื่องและเนื้อหามีความเป็นนามธรรมได้ นอกจากนั้น” เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และตัวละครควรทำให้เด็ก ๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเปรียบหรือเทียบเคียงได้ ภาษาและคำพูดที่ใช้ควรพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก

[4] Education benefits ของรายการเด็ก พบว่ามีการสอดแทรกความรู้และสาระต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับเด็ก ทั้งนี้ สิ่งที่สอดแทรกเข้าไปนั้น ข้อมูลจากการวิจัยพบว่าเป็นเนื้อหาทั่วไป ทักษะชีวิต ทักษะทางอารมณ์ และเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ในขณะที่วิธีการสอนหรือสอดแทรกลงไปในรายการ พบว่า มี 3 รูปแบบ คือ การสอนแบบตรง ๆ สอนแบบอ้อม ๆ และสอนแบบไม่ได้สอน ในลักษณะของการเชิญชวนให้เล่นเกมส์หรือช่วยกันคิดและตอบคำถามแทน

[5] “การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ” พบว่า การมีส่วนร่วมนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ ในกรณีนี้อาจมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้ร่วมดำเนินรายการหรือพิธีกร หรือเข้าร่วมในการถ่ายทำแต่อยู่ในสถานะของแขกรับเชิญในห้องส่งเท่านั้น และการมีส่วนร่วมในแบบของการเป็นผู้ชมรายการ (Active audience)

ลักษมี คงลาภและคณะ (2555) จัดทำ “โครงการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนทางสถานีโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะไทยพีบีเอส” โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group) กลุ่มเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 12 - 22 ปี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจในวัฒนธรรมต่างกลุ่มกันจะมีความสนใจและรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เห็นว่า สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความสำคัญที่สุด ด้วยเหตุผลคือ ความสะดวก รวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน ควรเป็นรายการที่สนุกสนาน แต่มีสาระแฝง ดูง่าย ๆ เหมาะสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี สถานีโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ เนื่องจากมีรายการสำหรับเด็กมาก มีการ์ตูนเยอะ มีสาระ และมีการสอนเด็ก รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนที่ส่วนใหญ่ชอบดูมากที่สุด คือ รายการการ์ตูน ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่จะเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนช่วงเช้าวันเสาร์-อาทิตย์

ภาพลักษณ์ของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส พบว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ มองว่าเป็นสถานีของผู้ใหญ่ หรือผู้สูงวัยที่มีความเป็นไทย สุขุม มีความรู้ มีบ้างที่มองว่าสถานีโทร ทัศน์ไทยพีบีเอสว่าเป็นสถานีของวัยรุ่นที่มีความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ช่างเลือก เมื่อพูดถึงสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส พบว่า มีการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง ส่วนใหญ่บุคคลใกล้ตัวเป็นผู้แนะนำให้ดู โดยนึกถึงรายการสารคดี และรายการข่าวมากที่สุด

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนรายการทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด คือรายการ English breakfast และรายการท้าให้อ่าน รองลงมาคือรายการขนมไทยอะไรเอ่ย และรายการกล่องนักคิด

รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของสถานีโทรทัศน์สาธารณะไทยพีบีเอสที่ส่วนใหญ่อยากให้มีมากที่สุด คือ รายการประเภทซิทคอม รองลงมาคือ รายการเกมโชว์ รายการการแสดงออกของเด็ก ส่วนเนื้อหารายการที่ต้องการคือเน้นความสนุกสนานและตลก มีสาระไม่มากนัก เทคนิคการผลิตรายการที่เสนอคือ สีสันสดใส ภาพสวย เทคนิคเหมือนจริง ต้องการให้เด็กมีส่วนร่วม และเข้าวันเสาร์ อาทิตย์เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับรายการเด็ก

ผลสรุปในการอภิปรายผล คือ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่เด็กและเยาวชนทุกกลุ่มให้ความสำคัญมากที่สุด ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนดูรายการของสถานีไทยพีบีเอสเพราะผู้ปกครองแนะนำ กลุ่มวัฒนธรรมย่อยบางกลุ่มต้องการการยอมรับจากสื่อและต้องการพื้นที่สื่อสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มตน เช่น กลุ่มเพศทางเลือก รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก และเยาวชน ที่ส่วนใหญ่อยากให้มีมากที่สุด คือรายการประเภทซิทคอม โดยต้องการชมรายการโทรทัศน์เพื่อความบันเทิงเป็นหลัก ต้องการให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในรายการโทรทัศน์ รวมทั้งดาราที่มีชื่อเสียงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดความสนใจของกลุ่มเด็กและเยาวชน

วรัชญ ครุจิต (2555) จัดทำ “โครงการศึกษากลุ่มความคิดใหม่และข้อเสนอแนะเชิงบูรณาการ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อรูปแบบเนื้อหารายการโทรทัศน์ สื่อสำหรับเด็กและเยาวชนในอนาคตของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส” เสนอต่อสถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ (สวส.) และองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) เป็นการวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก รวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

[1] การนำไปใช้เป็นเกณฑ์การประเมินรายการ สามารถประมวลคุณลักษณะของรายการเด็กที่ดี 6 ประการ ได้แก่ 1) สนุก ดึงดูดความสนใจ ให้ติดตามได้จนจบรายการ 2) มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ที่สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้ชม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นสาระทางวิชาการ อาจเป็นเนื้อหาที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวของช่วงวัย 3) ก่อให้เกิดความคิดในเชิงบวก มีความสุข มีความภูมิใจในตัวเอง 4) ก่อให้เกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจ 5) กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การลงมือทำ เกิดปฏิสัมพันธ์ทั้งกับรายการ และกับผู้ที่ชมร่วมกัน 6) กระตุ้นให้เกิดการต่อยอดการเรียนรู้หลังชมรายการ

จากคุณสมบัติทั้ง 6 ประการนี้ สามารถนำไปพัฒนาและปรับใช้กับเกณฑ์การประเมินรายการสำหรับเด็ก ควบคู่ไปกับคะแนนในส่วนของคุณภาพทางเทคนิคของการผลิต

[2] การสร้างสัญลักษณ์สำหรับรายการเด็ก ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้ชม อย่างไรก็ตาม ผู้ชมอาจไม่ทราบว่า รายการที่ตนรับชมอยู่นั้นเหมาะสำหรับช่วงวัยของตนเองหรือไม่ ซึ่งสัญลักษณ์ระบุระดับความเหมาะสมของรายการสำหรับเด็ก 15 ก็ยังไม่มีความละเอียดเพียงพอ และรายการของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ก็ไม่มีการระบุสัญลักษณ์ ดังกล่าวด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส สามารถที่จะรวมตัวกันเพื่อสร้างสัญลักษณ์อีกชุดหนึ่งสำหรับใช้กับรายการเด็กโดยเฉพาะ ซึ่งควรจะมีความละเอียดและระบุกลุ่มวัยที่เป็นเป้าหมายของรายการอย่างน้อย 4 – 5 ช่วงวัย ให้ละเอียดมากขึ้น ดังเช่นการจัดเรตติ้งของต่างประเทศ แทนที่จะมีเพียงระดับ ป๓+, ด๖+, ท, และ น๑๓+ นอกจากนั้น

อาจสามารถเพิ่มสัญลักษณ์เข้าไปได้ว่า รายการนี้มีเนื้อหาที่ส่งเสริมลักษณะที่พึงประสงค์ หรือเนื้อหาการเรียนรู้ในด้านใดบ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าดึงดูดใจในการรับชม (ซึ่งจะมีผลต่อการหาผู้สนับสนุนรายการด้วย)

[3] งบประมาณสนับสนุน อุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนารายการเด็ก คือ เรื่องของความลำบากในการหาผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งมาจากการได้เวลาออกอากาศที่ไม่ดี และมีผู้ชมน้อย ในประเด็นนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ผลิตรายย่อย และหน่วยงานที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส จึงควรรวมตัวกันเรียกร้องให้ภาครัฐ คือ กสทช. ได้ออกนโยบายที่เอื้อต่อการได้ช่วงเวลาออกอากาศที่ดีขึ้น และช่วยกันติดตามผลักดันกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้ผ่านออกมาเป็นร่างพระราชบัญญัติ นอกจากนั้น สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส อาจพิจารณาอนุญาตให้รายการเด็กมีผู้สนับสนุนได้โดยที่ปรับรูปแบบการสนับสนุนให้ไม่เป็นไปในเชิงการค้ามากเกินไป และไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ (ที่เป็นรูปแบบของโฆษณาแฝง) เพื่อให้ผู้ผลิตมีโอกาสทำรายการให้มีคุณภาพสูงขึ้น

[4] รายการเด็กที่ไม่ใช่เรื่องของเด็ก รายการที่เด็กรับชม ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของเด็ก หรือเกี่ยวกับเด็ก แต่อาจเป็นรายการสำหรับทุกคนในครอบครัวที่ได้การพัฒนาเด็กในแง่ของการที่ผู้ใหญ่ชวนเด็ก หรือเด็กชวนผู้ใหญ่มาดูด้วยกัน ซึ่งความสุขและความสนุกที่เกิดขึ้น จะมาจากการได้ดูโทรทัศน์ร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้ชม ซึ่งบางครั้งอาจส่งผลดีกว่าการดูรายการเด็กอยู่คนเดียวของเด็กด้วยซ้ำ ดังนั้น ผู้ผลิตรายการเด็ก สามารถผลิตรายการที่รับชมได้ทั้งครอบครัวในรูปแบบอื่น ที่มีลักษณะที่สอดคล้องกับคุณสมบัติของรายการเด็กที่ดี ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมทั้งตัวเด็กเอง และความสัมพันธ์ในครอบครัว และเพิ่มโอกาสที่รายการจะได้เวลาออกอากาศที่ดี ซึ่งจะนำมาสู่การสามารถหาผู้สนับสนุนรายการได้ง่ายยิ่งขึ้น

[5] เทคนิคการเรียนรู้ด้วยจิตใต้สำนึก เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยจิตใต้สำนึก และยิ่งมีการใช้อยาตนะ หรือประสาทสัมผัส ในการเรียนรู้มากเท่าใด ก็จะยิ่งเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืนกว่าการรับชมและรับฟังตามปกติ ดังนั้น ผู้ผลิต โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ สามารถนำเทคนิคนี้ไปปรับใช้กับการออกแบบรายการ เขียนบทพูดหรือวางพล็อตให้มีการตอกย้ำเรื่องเดิม ๆ ซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง โดยทางสถานี สามารถกำหนดแนวคิดหลัก (Theme) ที่ต้องการส่งเสริม แล้วแจ้งต่อผู้ผลิตให้ผลิตรายการให้สอดคล้องกับแนวคิดหลักนี้ เพื่อให้ผลิตรายการออกมาในแนวทางเดียวกัน ควรออกแบบรายการให้มีการใช้อยาตนะในการรับมากที่สุด นอกเหนือจากการชมและฟัง และควรกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่อยอด และมีข้อแนะนำให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ในเรื่องของการช่วยสอนย้ำแนวคิดหลังชมรายการด้วย

[6] บทบาทของไทยพีบีเอสในความเป็นผู้นำด้านสื่อเพื่อเด็ก ผู้วิจัยเห็นว่า สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ต้องยกระดับความเป็นผู้นำด้านสื่อของเด็กขึ้นไปอีกขั้น โดยทุ่มเทและใส่ใจกับคุณภาพของรายการเด็กที่จะสามารถสร้างผลกระทบต่อผู้ชมได้จริง ๆ โดยเริ่มจากการพัฒนาความน่าสนใจของรายการให้มีมากยิ่งขึ้น ควรมีการทำสำรวจความพึงพอใจต่อรายการสำหรับเด็ก โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างรายการที่สามารถ "ครองใจ" เด็ก และเป็นที่พูดถึงกันในทุกแวดวง และควรจะตั้งเป้าหมายในการสร้างรายการที่สร้างชื่อเสียงในระดับนานาชาติด้วย นั่นคือสามารถส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ นอกจากนั้น ควรพิจารณาปรับระยะเวลาการทดลองออกอากาศจาก 3 เดือน เป็น 6 เดือน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และอาจให้รางวัลแก่รายการที่ได้รับความนิยม ด้วยการช่วยโปรโมต และเลื่อนเวลาออกอากาศให้ได้เวลาดีขึ้น และสามารถดำเนินการทางการค้าต่อยอดจากรายการที่ได้รับความนิยม นอกจากนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการคัดเลือก โดยหากมีเกณฑ์ที่แน่ชัดและเป็นธรรม เช่น การมีเกณฑ์ประเมินรายการที่เป็นมาตรฐานจากกลุ่มต่าง ๆ ก็จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ผลิตที่สนใจจะส่งรายการเข้ามาร่วมคัดเลือกได้

อุษา บิ้กกิ้นส์ (2555) ศึกษาเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ” ว่าได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชน ขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ว่าการรู้เท่าทันสื่อที่จะต้องมีการ นำไปปรับ ใช้ใน 4 รูปแบบ ดังนี้

[1] การเข้าถึง เป็นไปในลักษณะที่มีการเคลื่อนไหวและเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความต่อเนื่อง เมื่อประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อได้แล้ว ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อก็จะมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ทำให้ผู้บริโภคสื่อมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และมีความรู้เกี่ยวกับสื่อมากขึ้น

[2] การวิเคราะห์ ผู้บริโภคสื่อทุกวันนี้ เมื่อเข้าถึงสื่อได้แล้วก็จะต้องมีทักษะหรือความสามารถ ในการวิเคราะห์สื่อและความหมายที่สื่อสารออกมาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์ ผู้ชมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจนับตั้งแต่ตัวแทนผู้ผลิตรายการ หมวดหมู่ประเภทรายการ เทคโนโลยี ภาษา กลุ่มตัวแทนที่สื่อสะท้อนให้เห็น จนกระทั่งประเภทของกลุ่มผู้ชม

[3] การประเมิน ในส่วนของการเข้าถึงหรือการวิเคราะห์นั้น จำเป็นจะต้องมีการประเมินสื่อไปพร้อม ๆ กันด้วย แต่ในขั้นตอนของการประเมินนี้ เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากในการตัดสิน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ เช่น นโยบายของรัฐ ข้อกำหนด กฎหมาย หรือเกณฑ์ในการประเมินต่าง ๆ แม้แต่ขอบเขตและวัตถุประสงค์ในการประเมินเอง ก็ยังเป็นเรื่องที่บางครั้งค่อนข้างจะขัดแย้งกัน

[4] การสร้างสรรค์เนื้อหา ถ้าพิจารณาทักษะหรือความสามารถ 3 ด้านที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้นทักษะในข้อนี้ หรือการสร้างสรรค์เนื้อหานั้น จะเป็นทักษะที่เสริมเข้ามา กล่าวคือผู้บริโภคสื่อจำเป็นจะต้องมีทักษะ 3 ข้อ คือ ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ และประเมินสื่อ ขณะที่ผู้ผลิต

หรือผู้สร้างสื่อจำเป็นจะต้องมีทักษะหรือความสามารถทางด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาด้วย ความสามารถในการสร้างสรรค์ที่ผู้ผลิตจะต้องมี ยกตัวอย่างเช่น การเรียนรู้กระบวนการในการสร้าง ข้อกำหนดต่าง ๆ การผลิตสื่อที่แสดงออกมาในเชิงสัญลักษณ์ ความเข้าใจอันลึกซึ้งเกี่ยว กับขนบธรรมเนียมและจริยธรรมในการผลิตสื่อแบบมืออาชีพ

สาขาวิชานิเทศศาสตร์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (2555) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบเนื้อหาและการนำเสนอรายการโทรทัศน์เด็กจากสื่อสาธารณะที่ประสบความสำเร็จเพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์เด็กและเยาวชนของไทยพีบีเอส” ด้วยการศึกษาเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหาจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จากการเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างรายการจากสถานีโทรทัศน์สาธารณะในต่างประเทศ การสุ่มตัวอย่างรายการอาศัยหลักเครือข่ายให้แนะนำรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่นำเสนอผ่านโทรทัศน์สาธารณะ เพื่อนำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ BBC (CBeebies) ได้แก่รายการ Mister Maker รายการ Bob the Builder รายการ Chugginton สถานีโทรทัศน์ ABC for kids ได้แก่ รายการ HI-5 รายการ The Fairies รายการ Play School และ สถานีโทรทัศน์ PBSKIDS ได้แก่ รายการ Dora the explorer รายการ Go Diego GO! รายการ Blue’s clue ผลการวิจัยพบว่า กฎกติกาเบื้องต้นในการนำเสนอ ใช้การคิดแบบเด็กและนำเสนอแบบเด็ก ใช้เทคนิคในเรื่องของภาษา มุมกล้อง และการลำดับภาพ โดยใช้วัจนภาษาให้น้อยที่สุด ในขณะที่เทคนิคในการนำเสนอจะใช้หลักการความสนุกสนาน และความบันเทิง (Comedy) หลักการซ้ำความ (Repetition) และ หลักการจดจำความได้ และความสามารถระลึกถึงตัวละคร และเนื้อเรื่องได้ (Recognizable stories and character) ในส่วนของการสร้างเนื้อหานั้น จะต้องสร้างเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม ตรงไปตรงมา เข้าใจได้ทันทีขณะรับชม มีการสอดแทรกความรู้ และ สาระที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ได้เสนอให้สร้างการมีส่วนร่วมของเด็ก ทั้งการร่วมผลิตรายการ และการมีส่วนร่วมในการชมรายการ (Active audience)

ชนัญสรา อรนพ ณ อยุธยา (2556) ศึกษาเรื่อง “การกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทยเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนิยามและขอบเขต ของเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยและบทเรียนการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของต่างประเทศกับประเทศไทย และเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงการกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม ด้วยวิธีการการวิเคราะห์เอกสารของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์และสหพันธรัฐเยอรมนี ร่วมกับการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหารายการที่อาจ

เป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ เป็นเนื้อหาที่มีความเสี่ยงจะก่อให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์ในเชิงลบ ความคิดและการใช้เหตุผลของเด็กและเยาวชนที่เปิดรับ ทั้งนี้ขอบเขตที่เป็นสากลในการกำกับดูแล ได้แก่ เพศ ความรุนแรง ภาษาหยาบคายและการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ในต่างประเทศที่ศึกษา ส่วนใหญ่จะใช้การกำกับดูแลร่วมกันในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกิจการโทรทัศน์ อีกทั้งได้ปรับปรุงการกำกับดูแล อาทิ การแสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน การส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อเพื่อรับมือกับความท้าทายจากภาวะสื่อหลอมรวม ส่วนพัฒนาการของการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ไทยหลังการปฏิรูปสื่อ แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนมี กสทช. (พ.ศ.2540 - 2554) ที่ริเริ่มการใช้เครื่องมือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ตามแนวทางการให้ข้อมูลเนื้อหาภายใต้การกำกับดูแลตนเองของผู้ให้บริการโทรทัศน์ ประกอบกับแนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก และช่วงของ กสทช. (พ.ศ.2554 - ปัจจุบัน) ที่เน้นการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ตามแนวทางการจำกัดการเข้าถึง แนวทางการให้ข้อมูลเนื้อหาและแนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก งานวิจัยเสนอแนะให้ประเทศไทยควรพัฒนาและปรับปรุงการกำกับดูแลในภาวะสื่อหลอมรวม ด้วยการจัดให้มีนโยบายการสื่อสารในระดับชาติ ที่สามารถปรับตามสภาวะสื่อหลอมรวมได้ เพื่อคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักการแสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน และเน้นที่แนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก กับแนวทางการส่งเสริมการศึกษาและการรณรงค์ผลักดัน รวมถึงการนำเอาระบบการกำกับดูแลร่วมกันมาใช้กำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ที่ กสทช. กำกับดูแล

มรรยาท อัครจันทโชติ (2556) วิจัยเรื่อง “การกำหนดช่วงเวลารายการสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย: จากนโยบายของ กสทช. สู่การปฏิบัติจริงของสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์” ในโครงการพัฒนาคุณภาพการสื่อสารผ่านสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างมีสุขภาวะ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผลการวิจัยพบว่า การออกอากาศรายการวิทยุและโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน มีสัดส่วนที่น้อยมากในช่วงเวลารายการสำหรับเด็กและเยาวชน คือ 16.00 - 18.00 น. ของทุกวัน คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อหนึ่งสถานีเพียงร้อยละ 3.10 หรือเท่ากับ 5 นาทีต่อวันเท่านั้น ส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน มีเพียงร้อยละ 24.35 ต่อหนึ่งสถานี หรือประมาณ 37 นาทีต่อวัน จากเวลาที่ กสทช.กำหนดทั้งหมด วันละ 2 ชั่วโมง

ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์ (2556) ศึกษาเรื่อง “การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการผลิต การสร้างสรรค์เนื้อหาและรูปแบบรายการ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เอื้อต่อพัฒนาการด้านจิตวิทยาของเด็กในแต่

ละช่วงวัย และเด็กไทยใช้เวลากับการรับชมรายการโทรทัศน์มากถึง 6 ชั่วโมงต่อวัน ด้านปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงสื่อของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ความแตกต่างทางด้านครอบครัวในด้านต่าง ๆ เนื้อหาและรูปแบบรายการสาหรับเด็กในปัจจุบันไม่สามารถดึงดูดความสนใจเด็กได้ และความสนใจของเด็กและเยาวชนมีความหลากหลาย สัดส่วนพื้นที่สื่อสำหรับเด็กมีไม่เพียงพอ ช่วงเวลาในการออกอากาศไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาว่างที่แท้จริงของเด็ก และเด็กบางกลุ่มขาดอุปกรณ์ / เทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือในการเข้าถึง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากสื่อของเด็กและเยาวชน ได้แก่ การขาดความรู้เรื่องการเท่าทันสื่อของเด็กและครอบครัว เนื้อหารายการสำหรับเด็กไม่ตอบสนองต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก ไม่ครอบคลุมความหลากหลายของเด็ก และการขาดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการนำเนื้อหาจากสื่อที่เปิดรับมาใช้ประโยชน์

แนวทางที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาทั้งกระบวนการสื่อสาร กล่าวคือ กล่าวคือผู้ผลิตรายการ (Source) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีจำนวนผู้ผลิตรายการที่มีคุณภาพสำหรับเด็กเพิ่มมากขึ้น เนื้อหารายการ (Message) ควรมีรายการสำหรับเด็กที่สามารถตอบสนองความต้องการและเหมาะสมกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัยของเด็ก ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channel) ควรเพิ่มช่องทางในการออกอากาศในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อ ผู้รับสารที่เป็นเด็กและเยาวชน (Receiver) ควรมีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงสื่อและเป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อ

ทั้งนี้ กสทช. ควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างมาตรฐานหรือแนวทาง (Guidelines) ด้านสื่อที่เกี่ยวกับเด็กที่มีผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ มาทำงานร่วมกัน

ส่วนผู้ผลิตรายการควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตรายการสำหรับเด็กและเยาวชนจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มีการพิจารณาการมอบรางวัลและการประกาศเกียรติคุณเพื่อการพัฒนาคุณภาพรายการอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการจัดตั้งสถาบันหรือองค์กรที่เป็นสื่อกลางการรวมตัวของผู้ผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์สำหรับเด็ก มีการร่วมมือกับสถาบันวิชาการให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการผลิตรายการสำหรับเด็ก และให้โควตาผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการและกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงสนับสนุนงบประมาณการผลิตสื่อรวมถึงจัดสรรช่วงเวลาให้ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กในราคาถูก

ด้านเนื้อหารายการ ควรสร้างระบบวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เรื่องสื่อกับเด็ก (Media Research) โดยจัดตั้งหน่วยงานพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการพัฒนาเนื้อหาสื่อสำหรับเด็ก ควรกำหนดหลักเกณฑ์การโฆษณาในรายการสำหรับเด็กและช่องรายการเป็นการเฉพาะ ตลอดจนมีมาตรการควบคุมการโฆษณาแฝงควรกำหนดให้มีสปอตให้ความรู้กับเด็ก

สำหรับช่องทางการสื่อสาร กสทช. ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องสัดส่วนรายการสำหรับเด็ก ให้มีสัดส่วนรายการที่เพียงพอและตอบสนองการเข้าถึงของเด็กได้มากขึ้น และควรกำหนดสัดส่วนรายการสำหรับเด็กกลุ่มต่าง ๆ ให้ชัดเจน เช่น กลุ่มเด็กพิเศษ เด็กชาติพันธุ์ มีการจัดสรรเวลาจัดผังรายการที่เน้นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก แต่มีการนำเสนอที่น่าสนใจ รวมทั้งจัดสรรพื้นที่ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นและกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับเด็กในปริบทต่าง ๆ มีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับผู้พิการทางสายตาและเด็กด้อยโอกาส และหากมีการประมูลทีวีดิจิทัลช่องรายการสำหรับเด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับมากกว่าผลประโยชน์เชิงธุรกิจ

ด้านผู้รับสาร ควรส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ด้วยการสนับสนุนมาตรการ สร้างหลักสูตรและกระบวนการรู้เท่าทันสื่อและเรื่องเรตติ้ง ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับชั้น มีการสร้างแนวทางการให้ข้อมูลความรู้ให้พ่อแม่มีส่วนร่วมรับผิดชอบการจำกัดเวลาการเข้าถึงสื่อของเด็ก การรู้เท่าทันสื่อ และหาแนวทางการสร้างจิตสานึกให้พ่อแม่ ครู ส่งเสริมให้มีเครือข่ายของพ่อแม่ที่เท่าทันสื่อ และปกป้องเด็กมากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (2556) ได้ศึกษาและเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางและกลไกการกำกับดูแลที่เหมาะสมสาหรับประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในปัจจุบัน 2) ศึกษาแนวทางและกลไกการกำกับกันเองในต่างประเทศกรณีศึกษาประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และกลุ่มประเทศอาเซียน 3) ศึกษาแนวทางและกลไกการกำกับกันเองที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และ 4) ศึกษาแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำ (ร่าง) คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Guideline for broadcasting self-regulation) โดยผลการศึกษาสถานการณ์ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในปัจจุบันเป็น 2 แนวทางคือ 1) ปัญหาจริยธรรมในกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพพบว่า ผู้ประกอบการขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ สมาชิกขององค์กรไม่ตระหนักหรือเห็นความสำคัญของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม ขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในฐานะของตนเอง และการใช้หลักการกำกับดูแลกันเองให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกไม่ยอมรับและเคารพกติกาที่กำหนด 2) ปัญหาจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาและการโฆษณา ที่พบจากการร้องเรียนมากที่สุดคือ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริงหรือเกินความจริง การนำเสนอเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลมล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน ผลการศึกษาแนวทางและกลไกการกำกับกันเองในต่างประเทศ พบว่า มี

ความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับรูปแบบการปกครอง ในประเทศที่มีการปกครองโดยมีรัฐเป็นศูนย์กลางจะมีรูปแบบการกำกับดูแลสื่อโดยภาครัฐ ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนามและลาว ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียและไทยมีรูปแบบการกำกับกันเอง การกำกับดูแลร่วมกันและการกำกับดูแลโดยภาครัฐ ส่วนประเทศอังกฤษและประเทศออสเตรเลียมีรูปแบบการกำกับดูแลร่วมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ผลการศึกษาแนวทางและกลไกการกำกับกันเองที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ควรใช้แนวทางการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) โดยมีองค์ประกอบคือ 1) องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ประกอบด้วยการสร้างองค์กร กฎระเบียบ หรือกระบวนการเฉพาะขึ้น เพื่อรับผิดชอบในการสร้างกฎที่ใช้ควบคุมตนเอง การนำกฎนั้นไปใช้ และมีกระบวนการบังคับใช้กฎให้บรรลุผลได้จริง 2) จุดเชื่อมโยงทางกฎหมายระหว่าง กสทช. และคณะกรรมการควบคุมจริยธรรม 3) การกระจายอำนาจในการตัดสินใจจากองค์กรกำกับดูแลภาครัฐให้คณะกรรมการควบคุมจริยธรรม 4) มาตรการรองรับจากภาครัฐ (Regulatory backstop) ในกรณีที่การกำกับดูแลกันเองล้มเหลว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตาม Code of conduct องค์กรวิชาชีพ 5) คณะกรรมการอุทธรณ์ (Appeal board) คณะกรรมการควบคุมจริยธรรมวิชาชีพที่ทำหน้าที่เสมือนเกราะป้องกันอำนาจจากภาครัฐ และช่วยให้การกำกับดูแลกันเองมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กานต์ เชาวน์นิรัติศัย (2557) ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็ก” ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์ของสื่อที่มีต่อเด็ก เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างง่ายผ่าน Smart phone และ Tablet เด็กยังไม่สามารถแยกแยะเนื้อหาที่ดีและไม่ดีได้ ผู้ปกครองจึงต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เนื้อหาปัจจุบันถูกนำเสนอ แบบกึ่งสำเร็จรูป มีความรวดเร็ว แต่เนื้อหากลับมีคุณภาพต่ำ รวมถึงสื่อยังนำเสนอความรุนแรงผ่านเรื่องตลก ในส่วนเนื้อหาของสื่อในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างทุกคนมองว่าผลกระทบในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤต จำนวนประชากรเด็กมีสูง แต่รายการที่มีสาระมีน้อย ซึ่งผลจากการบริโภคสื่อในแง่ของพฤติกรรมนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ขาดช่วง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเพราะกฎหมายการควบคุมสื่อในเด็กและเยาวชนของประเทศไทยที่ไม่เข้มข้น ประกอบกับสื่อใหม่ที่เด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ขาดการไตร่ตรองในการรับสาร เปรียบกับคลื่นสึนามิ (Tsunami) ที่ถาโถมเข้าใส่เด็ก สิ่งที่ทำได้ดีที่สุดคือผู้ปกครองต้องปรับตัวให้ทันกับสื่อใหม่ ๆ ใช้สื่อให้เป็นและเข้าไปมีส่วนร่วมกับเด็ก รวมถึงสอนวิธีความคิดไปพร้อม ๆ กับการรับชม

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (2557) ศึกษาเรื่อง คู่มือผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก “Kidchen” สูตรเด็ดรายการเด็ก พบว่า การรวมพลังสร้างรายการเด็กต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เป็นการจัดการองค์ความรู้ ทั้งผู้ผลิตรายการเด็ก นักจิตวิทยาและนักพัฒนาการเด็ก ครู นัก

โฆษณา นักการตลาด ฝ่ายวิชาการ ผู้ปกครอง โดยเอาเด็กและเยาวชนเป็นที่ตั้ง จากทัศนะของผู้ผลิตรายการเด็ก คนผลิตสื่ออื่น ๆ และ ผู้บริหารสื่อ พบประเด็นชวนคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการเด็ก ดังนี้

[1] การวิจัยค้นคว้าข้อมูลจากเด็กเป็นสิ่งสำคัญ แล้วนำมาผสมผสานกับสิ่งที่ผู้ผลิตอยากทำ ประยุกต์สองอย่างนี้เข้าด้วยกัน ควรทำรายการที่เด็กอยากดู โดยออกไปพูดคุยกับเด็ก ฟังเด็กคิด สังเกตปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อรายการต่าง ๆ มาใช้ในการทำหรือปรับปรุงรายการ ในการทำวิจัยที่เกี่ยวกับรายการเด็กอาจไม่ต้องวิจัยภาพใหญ่ แต่วิจัยกับจุดย่อยที่มีเป้าหมายเฉพาะ เช่น การทดสอบเรื่องการมุ่งมั่นทางจิตและความเห็นอกเห็นใจจากเด็กที่ดูรายการหนึ่ง ๆ ว่าไปถึงเป้าหมายนี้หรือไม่ อย่างไร

[2] การทำรายการเด็กไม่จำเป็นต้องสอนในกรณีของเด็กเล็ก เมื่อเทียบกับสื่อต่างประเทศแล้ว พบว่า จะเป็นการบอกเล่าเรื่องราวเพื่อให้เด็กได้สัมผัสกับเรื่องที่ท้าทายจินตนาการ กับตัวละครประหลาดที่ไม่เคยเห็น ให้ความรู้สึกสนุกสนาน มีความสุข ได้พบและรู้จักกับโลกที่เป็นอยู่ ตามความเป็นจริง สำหรับเด็กอายุ 7 ปีขึ้นไป ที่เริ่มมีความคิดและท่าทีเป็นผู้ใหญ่ขึ้น และเริ่มโต้เถียง การสอนควรให้ลึกซึ้ง แนบเนียน โดยการสอนเรื่องหนึ่งด้วยการเล่าเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง เป็นต้น เด็กจะสามารถเข้าใจได้เองจากการเรียงร้อยบทเรียนชีวิตที่ผ่านมา

[3] จุดอ่อนของเนื้อหารายการเด็กในไทยคือ บท ทั้งการเล่าเรื่อง คนเล่าเรื่องเด็ก ที่ยังไม่เข้าใจว่าเด็กต้องการอะไร โดยไม่จำเป็นต้องโลกสวย รายการเด็กควรเสนอคำตอบหรือกระบวนการอะไรบางอย่างว่าสิ่งที่เด็กอยากไปหา มีทางเลือกอย่างไรบ้าง การวิจัยน่าจะช่วยหาคำตอบเรื่องการนำเสนอคุณลักษณะตัวละคร บทสนทนา เนื้อเรื่อง วิธีการเล่าเรื่อง มากกว่าเรื่องทางกายภาพ สี และรูปทรง สำหรับเด็กเริ่มโต 7 ปีขึ้นไป ในต่างประเทศจะเลือก การเล่น การคุย การอ่าน มาสร้างกิจกรรมในพื้นที่ของสื่อแล้วเชื่อมโยงให้เกิดพัฒนาการ

[4] คนทำรายการเด็กควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ลงลึกมากขึ้น เป็นอีกหนึ่งงานวิชาชีพที่เลี้ยงตนเองได้

[5] การผลิตรายการเด็กมีแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ได้ ทั้งทฤษฎีอีคิว ไอคิว ทักษะในศตวรรษที่ 21 จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เนื้อเรื่อง วิธีการเล่าเรื่อง รายการเด็กเหมือนสูตรอาหาร ต้องมีปัจจัยปลีกย่อยอีกมากมาย

[6] ปัญหาของงบประมาณรายการที่ขาดโฆษณาและผู้สนับสนุนรายการ ทำให้รายการเด็กเมืองไทยมีข้อเสียเปรียบเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ควรได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐหรือเอกชน โดยสร้างแรงจูงใจจากการหักภาษีได้

แพทย์หญิงโชษิตา ภาวสุทธิไพศิฐ ได้แนะนำข้อควรรู้และระวังสำหรับคนทำรายการเด็ก คือ 1) คนทำรายการเด็กต้องทำความเข้าใจว่ากำลังสื่อสารกับเด็กวัยใดและสื่อสารให้เหมาะสม เช่น วัย 3 – 5 ปี รายการทีวีควรช่วยเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ช่วยให้สมองพัฒนาเต็มศักยภาพ จากการเห็น

คิด ต่อ วิเคราะห์ สังเกต ทำให้การทำงานของสมองสมบูรณ์มากขึ้น สิ่งที่สำคัญที่สุดของเด็กวัยนี้ คือ จินตนาการ รองลงมาคือการรู้จักตนเอง คือเริ่มรู้จักอารมณ์และวิธีการจัดการตนเอง คนอื่น เพื่อน สังเกตตนเอง และคนอื่น รายการควรใช้ภาษาสื่อสารกับเด็กให้เข้าใจ เด็กวัยเรียน สิ่งที่รายการในประเทศไทยขาดคือ การฝึกสังเกต การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ชักชวนให้เด็กมีส่วนร่วม คิดต่อยอด ชวนเด็กออกไปผจญภัย สังเกตธรรมชาติ สิ่งที่ดีที่สุดในการนำเสนอคือตั้งคำถามแล้วให้เด็กไปหาคำตอบเอง การให้ผู้ใหญ่เป็นคนตัดสินจะปิดกั้นการเรียนรู้สำหรับเด็ก ทั้งนี้รายการที่มีอยู่ในไทยดูเหมือนยังแบ่งกลุ่มเด็กไม่ชัด คือมีรายการช่วงวัยเด็กเล็ก แล้วก็เด็กโตเลยซึ่งมีอยู่มาก ผู้ผลิตรายการควรมีความเข้าใจว่า ถ้าต้องการทำรายการเพื่อเด็ก ควรมีเลนส์ของเด็กอยู่ด้วย คือการมองเด็กอย่างเข้าใจ และเข้าใจวิธีการสื่อสารไปยังเด็กอีกระดับหนึ่ง 2) คำนึงถึงความเหมาะสมของเด็กในการเปิดรับรายการทีวี ที่เด็กเล็กต่ำกว่า 2 ขวบไม่ควรดู อายุ 3 -5 ควรดูไม่เกิน 1 ชั่วโมง เด็กโตในวัยเรียนลำดับถัดมาไม่ควรเกิน 1 – 2 ชั่วโมง รายการในช่องเด็กควรสามารถส่งเสริมการพัฒนาและเติบโตหรือการเรียนรู้ของเด็กได้ รายการที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและมีผลกระทบมากที่สุดคือรายการที่มีภาษาและเนื้อหาไม่เหมาะสม รายการที่มีความรุนแรงและมีการสื่อสารเรื่องเพศมากไป เร็วเกินไป มีโอกาสสูงที่เด็กจะเลียนแบบ การ์ตูนบางเรื่องสื่อสารกับผู้ใหญ่ เช่นการใช้เสียงของตัวร้ายในเรื่อง ไม่เหมาะสมกับเด็กเล็กที่อาจมีการเลียนแบบเสียง การพูดและท่าทางได้ ภาษาและรูปแบบการนำเสนอก็สำคัญ เด็กเล็กควรใช้ภาษาน้อย การพากย์หรือใช้เสียงสูงต่ำ ขึ้นลงมากไป เสียงดัง เบาหรือแหลมเกินไป สร้างความรู้สึกอึดอัด จะเป็นการเร้าอารมณ์และไม่เหมาะสมกับเด็กเล็ก ทั้งนี้รวมถึงสีสันที่ฉูดฉาดเกินไป การมีตัวอิจฉาในรายการยังไม่เหมาะสมกับช่วงวัยนี้ ถ้าจะมีตัวร้ายควรเลี่ยงเป็นการใช้สัตว์จะดีกว่า ขณะที่การสื่อสารกับเด็กโต การใช้ภาษาและคำพูดสามารถนำเสนอให้โตขึ้น หรือใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ได้ 3) รายการที่มีการสั่งสอนมากไปจะเหมือนกับรายการสอน ไม่เปิดให้เด็กคิดเอง รายการทีวีควรใช้การเรียนรู้แบบใหม่คือใส่ความคิดสร้างสรรค์ลงไปด้วย ไม่ควรตีกรอบความคิด เปิดโลกให้กว้างขึ้น ไม่ต้องสรุปหรือสอน สนับสนุนให้เด็กคิดเอง 4) รายการประเภทเกมการแข่งขัน ควรอิงอยู่กับเด็ก เอาธรรมชาติของเด็กมานำเสนอเป็นหลัก โดยเด็กได้ประโยชน์ เนื้อหาหรือคำถามเหมาะกับช่วงวัย การมีความคิดเห็นต่างควรเปิดโอกาสให้มีการอธิบาย ไม่ควรตัดสินถูกผิด บางรายการพบว่านำเอาเด็กมาแข่งขันหรือเล่นเกมในรายการแต่ไม่ให้ประโยชน์ต่อเด็ก กลับเป็นรายการให้ผู้ใหญ่ดู ส่วนการแข่งขันในรายการเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม เกิดความภาคภูมิใจ แต่ไม่ควรเสนอในลักษณะว่าการแพ้เป็นสิ่งแย่และไม่ดี และควรดูความเหมาะสมของช่วงวัยด้วย ไม่ควรมีการแข่งขันและตัดสินในรายการสำหรับเด็กเล็ก 5) การโฆษณาคั่นรายการควรมีสินค้าที่หลากหลาย ไม่ควรเป็นลักษณะเชิญชวนมากเกินไป การมีป้ายในโฆษณาสามารถทำได้บนความพอเหมาะพอดี ไม่ควรให้ตัวเอกหรือพิธีกรเชิญชวนหรือทานขนมให้ดู เด็กเล็ก 3 – 8 ขวบ มี

แนวโน้มที่จะทำตาม และยังควบคุมความยับยั้งชั่งใจไม่ได้ เด็ก 11 ปีขึ้นไป จะรู้จักยับยั้งใจได้บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูของผู้ปกครองด้วย

จากการถอดสูตรการนำเสนอของรายการเด็กในต่างประเทศ พบว่ามีสูตรสำคัญดังนี้ 1) ความยาวรายการมีความเหมาะสมกับความสนใจตามช่วงวัย และในการวางผังรายการสำหรับเด็กควรให้มีการผสมผสานรายการหลายแบบด้วยกัน ทั้งเกม การ์ตูน เพลง ละคร เป็นต้น โดยจัดกลุ่มเนื้อหาในธีมเดียวกัน 2) นำเสนอเนื้อหารายการให้เห็นความเชื่อมโยง ให้เด็กคิดในลักษณะของการตั้งคำถาม ว่าจะเป็นอะไรได้บ้าง การได้ดูซ้ำ ๆ ก็จะสามารถเชื่อมไปเป็นสารคดีสัตว์สั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องมีการบรรยาย 3) เนื้อหา ภาษา และภาพ คือการเอาของใกล้ตัวมาให้เด็กได้เรียนรู้ ตั้งแต่สิ่งที่เป็นพื้นฐานของชีวิต การสื่อสารด้วยภาพและภาษา ให้ผู้ผลิตคิดตลอดว่ากำลังสื่อสารกับเด็ก จะทำให้เห็นภาพกว้าง และหยิบสิ่งต่าง ๆ มาใช้อย่างมีเป้าหมาย 4) การสอนในรายการเด็ก ควรเป็นการสอนเพื่อการเรียนรู้ โดยผู้ผลิตคิดต่อว่าเด็กที่ดูจะได้เรียนรู้อะไร จากอะไร และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้จากตนเอง ไปสู่สิ่งต่างภายนอก ทั้งคนในครอบครัว คนรอบข้าง สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และสภาพแวดล้อม 5) การเอาตัวของผู้ผลิตไปนั่งในสถานะเดียวกับเด็ก คำนึงถึงจิตวิทยาและพัฒนาการเด็กในช่วงวัยต่าง ๆ และไม่ควรเอาแต่ความสนุกเป็นที่ตั้ง แต่ควรสร้างรายการให้มีคุณค่าแก่เด็กในด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกัน 6) ทำความเข้าใจและรู้ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 7) รสนิยมต้องสร้างหน้าจอในรายการเด็ก ทั้งเรื่องสีที่ไม่จำเป็นต้องฉูดฉาด เลอะเทอะ รูปทรงต่าง ๆ และการใช้เสียงที่ควรพูดเป็นปกติให้ชัดเจนก็พอ 9) เด็กโตต้องการความสมจริง มีความจริงจังในเรื่องต่าง ๆ สามารถสอดแทรกเรื่องราวความหลากหลายเข้าไปได้ 10) การตั้งคำถามเรื่องความรู้สึกอย่างไร ดูแล้วนึกถึงอะไร คิดอะไรต่อได้อีก เวลาที่ดูรายการเด็กอื่น ๆ และเมื่อทำรายการเองก็ให้คำนึงถึงเด็กที่เป็นคนดูว่า รู้สึก-นึก-คิด อย่างไร จากรายการ 11) เริ่มต้นด้วยสิ่งใด ให้จบด้วยสิ่งนั้น เช่นเริ่มต้นด้วยคำถามจบด้วยข้อสรุป เริ่มต้นด้วยของเล่น จบที่ของเล่น เริ่มต้นด้วยแฟนตาซี ก็จบลงที่โลกแฟนตาซีเช่นกัน

สิ่งที่นักสร้างสรรค์ (creative) รายการทีวีสำหรับเด็กควรคำนึงถึง ประกอบด้วย 1) พัฒนาการและธรรมชาติของเด็ก 2) การมีที่ปรึกษาเรื่องเด็กที่เหมาะสมกับรายการ 3) ควรทำรายการตัวอย่างให้เด็กดูเพื่อทดสอบความสนใจของเด็กต่อรายการและนำมาพัฒนารายการต่อไป 4) ไอเดียรายการอาจมาจากความต้องการและประสบการณ์ในวัยเยาว์ 5) ควรเคารพผลงานสร้างสรรค์ของผู้อื่นโดยมีการอ้างอิงเป็นนิสัย 6) การหาข้อมูลกับเด็กจริง ๆ หรือทดลองทำในสิ่งที่คิดก่อน 7) เสนอรายการให้เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย 8) เปิดรับคำวิจารณ์ของผู้ดูรายการ 9) ไม่ยึดติดกับวิธีที่ใช้แล้วได้ผล

มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง“จริยธรรมสื่อโทรทัศน์กับผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก : ศึกษาเปรียบเทียบโทรทัศน์ดิจิตอลช่องที่ได้รับความนิยมช่วงตุลาคม 2557 และมกราคม 2558” เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมหรือเข้าข่ายละเมิดจริยธรรมว่า

อาจส่งผลกระทบต่อเด็ก และเพื่อจัดทำข้อเสนอต่อ กสทช.ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการโทรทัศน์และการปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมอย่างเคร่งครัดชัดเจน เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ชมกลุ่มเด็กจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย ซึ่งรูปแบบรายการที่ศึกษาคือ 1) รายการสำหรับเด็กและการ์ตูน 2) กลุ่มละครและภาพยนตร์ 3) กลุ่มบันเทิงที่ได้รับความนิยมในกลุ่มเป้าหมาย อายุ 10-14 ปี รูปแบบละ 3 อันดับ (โดย AC Nielsen) ผลการศึกษาพบว่า พบว่ารายการประเภทละคร (ไทย) มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ (7 รายการ) ภาษา ส่อทางเพศและภาษาหยาบคาย (10 รายการ) และความรุนแรง (18 รายการ) มากกว่ารายการประเภทอื่น ๆ ส่วนรายการประเภทการ์ตูนมีเนื้อหาความรุนแรงค่อนข้างมาก(12รายการ) ในขณะที่กลุ่มรายการบันเทิงอื่นๆ พบเนื้อหาเกี่ยวกับอคติและการเลือกปฏิบัติผ่าน ภาพตัวแทน (5 รายการ) มากกว่ากลุ่มรายการประเภทอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กใน 5 ด้านได้แก่ กระบวนการคิด (Cognitive - type effects) ทัศนคติหรือความเชื่อ (Belief - type effects) ด้านพฤติกรรม (Behavioral - type effects) การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional - type effect) และทางด้านกายภาพร่างกาย (Physiological - Type Effects) ผู้ประกอบการสื่อโทรทัศน์ทุกช่องจึงควรตรวจสอบการนำเสนอเนื้อหารายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ กสทช. อย่างคำนึงถึงจริยธรรมสื่อมวลชน ความรับผิดชอบต่อสังคม ที่สำคัญคือผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก รวมถึงควรจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการต่าง ๆ อย่างเป็นจริง ตามประกาศของ กสทช. ผลการศึกษาผังและเนื้อหารายการทีวีดิจิตอลช่องเด็ก เยาวชน และครอบครัว 3 สถานี ได้แก่ 1) ช่อง 3 Family 2) MCOT Family และ 3) Loca ระหว่างวันที่ 5-12 มิถุนายน 2557 พบรายการสำหรับกลุ่มผู้ชมทั่วไปมากถึง 65% รายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวพบเพียง 35% ไม่พบรายการเรตติ้ง “ป” ในทุกช่องสถานี (“ป” เนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย 3-5 ปี) ส่วนเรตติ้ง “ด” พบน้อยมาก (“ด” เนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี) ผลการศึกษาครั้งนี้ไม่ต่างจากผลการศึกษาเมื่อปี 2550

ส่วนเนื้อหาที่ส่งเสริมพัฒนาการ ตามช่วงวัย 4 ด้าน (สังคม – สติปัญญา – จิตใจ และอารมณ์ – ร่างกาย) นั้นยังขาดเนื้อหาที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ทั้งพบเนื้อหาที่อาจไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ ภาษา ความรุนแรง การพนันและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขณะที่เกณฑ์การจัดระดับเนื้อหาของกสทช. ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เรื่องการพนัน บริโภคนิยม ศาสนา ความเชื่อ และเรื่องเกินจริง เมื่อพิจารณาตามแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของโทรทัศน์ตามประกาศ กสทช. ควบคู่กับหลักเกณฑ์ของ Ofcom พบว่าประกาศ กสทช. ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่ห้ามนำเสนอในรายการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ตามหลักเกณฑ์ของ Ofcomในประเด็นความเชื่อเรื่องผีสาง คาถาอาคม และเรื่องเกินจริง เนื้อหาที่ขัดต่อสวัสดิภาพทางร่างกายจิตใจและศักดิ์ศรีของผู้ร่วมรายการที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี วิธีการประกอบอาชญากรรมที่นำมาเป็นตัวอย่างได้ และ รายการทางศาสนาที่แสวงหาผลประโยชน์จากความอ่อนไหวของผู้ชม

2) วรรณกรรมต่างประเทศ

Schramm, W., Lyle, J., & Parker E. B. (1961) ได้ศึกษาเรื่อง "Television in the lives of our children" สรุปไว้ว่า สำหรับเด็กบางกลุ่มภายใต้เงื่อนไขบางอย่าง โทรทัศน์บางรายการก็เป็นอันตราย แต่สำหรับเด็กคนอื่น ๆ ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน หรือแม้เป็นเด็กกลุ่มเดียวกันนี้ภายใต้เงื่อนไขอื่น รายการโทรทัศน์นั้นก็อาจเป็นประโยชน์ได้ และสำหรับเด็กส่วนใหญ่โดยปกติแล้ว ก็ไม่อาจยืนยันได้ว่ารายการโทรทัศน์ ส่วนมากจะไม่มีโทษหรือไม่เป็นประโยชน์เสียทีเดียว เพราะในปัจจุบันแม้ผลกระทบจากสื่อที่ปรากฏให้เห็นก็ยังไม่ได้เกิดกับเด็กทั้งหมดทุกคนทุกกลุ่มในวัยเดียวกัน

George Gerbner (1966) ศึกษาเรื่อง "On defining communication everyday encounters" ซึ่งกล่าวว่า สื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ได้ปลูกฝังปั้นแต่งความคิดของผู้รับสารเกี่ยวกับความเป็นจริงของโลก สมมติฐานนี้พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับเนื้อหารุนแรงทางโทรทัศน์และการรับรู้ของประชาชนต่อภัยอาชญากรรมในสังคมอเมริกัน โดยเปรียบเทียบว่าผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์มาก (Heavy viewer) จะรับรู้ว่าสังคมมีภัยอาชญากรรมมากเหมือนเช่นที่นำเสนอในโทรทัศน์หรือไม่ และผู้ที่เปิดรับน้อย (Light viewer) จะรับรู้ว่าสังคมมีภัยอาชญากรรมน้อยกว่าหรือไม่ หรือผู้ดูโทรทัศน์น้อยจะรับรู้ภัยอาชญากรรมตรงตามสถิติของหน่วยงานราชการได้มากกว่าผู้ดูโทรทัศน์มากหรือไม่ เนื่องจากว่าโทรทัศน์มักนำเสนอภาพของภัยอาชญากรรมอย่างโดดเด่นมาก ปรากฏว่าได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์น้อยจะรับรู้ภัยอาชญากรรมได้ตรงตามสถิติของหน่วยงานราชการมากกว่าผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์มาก ในขณะที่ผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์มากจะรับรู้ว่าสังคมมีภัยอาชญากรรมมากเกินกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์มักนำเสนอภัยอาชญากรรมอย่างโดดเด่นเข้มข้นจนดูมากเกินความเป็นจริง

ผลการศึกษาของเกิร์บเนอร์ ได้ชี้ถึงบทบาทในลักษณะ 3 Bs ของโทรทัศน์ที่นำไปสู่การปลูกฝังความจริง ดังนี้ (Baran, S.J. & Davis, D.K., 1995:310)

[1] Blurring หมายถึง โทรทัศน์มีบทบาทในการค่อย ๆ ลบภาพหรือลบแบบแผนการมองโลกแบบดั้งเดิมที่คนเคยมีให้จางหายไป ภาพที่นำเสนอทางโทรทัศน์ผ่านรูปแบบและเนื้อหารายการต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นรายการละคร มิวสิควิดีโอ ภาพยนตร์ รายการเรียลลิตี้โชว์ ส่งผลให้ค่านิยมหรือวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมของสังคมเลือนหายไป เช่น การรักนวลสงวนตัวของผู้หญิง ขณะเดียวกันคนในสังคมได้ซึมซับแบบแผนการมองโลกและค่านิยมใหม่ ๆ เข้ามาแทน โดยเฉพาะค่านิยมแบบตะวันตกที่เข้ามาอันเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น ค่านิยมในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน จะเห็นได้ชัดจากวัยรุ่นในยุคสมัยใหม่นี้มีแบบแผนการดำเนินชีวิตในเรื่องของคู่ครองเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ภาพหรือข่าวของดารา

นักแสดงหลาย ๆ คนที่เข้าสู่พิธีวิวาห์ในขณะที่ตั้งครรภ์ก่อนแล้วได้สะท้อนถึงแบบแผนชีวิตใหม่ที่ได้ซึมซับมาจากสื่อมวลชน

[2] Blending หมายถึง โทรทัศน์มีบทบาทในการผสมความเป็นจริงของคนให้เข้ากับค่านิยมหรือวัฒนธรรมหลักที่ปรากฏอยู่ในโทรทัศน์ เช่น ค่านิยมในการใช้สินค้าแบรนด์เนมจากต่างประเทศเพื่อบ่งบอกสถานภาพทางสังคม

[3] Bending หมายถึง โทรทัศน์มีบทบาทโน้มนำให้ผู้ชมเกิดค่านิยมที่ตอบสนองผลประโยชน์ของสินค้าที่โฆษณาทางโทรทัศน์ เช่น ค่านิยมความผอม ค่านิยมการมีผิวขาว ซึ่งงานโฆษณาสินค้าเกี่ยวกับการลดความอ้วนมักสะท้อนภาพของความน่าตลกขบขันของคนที่มีรูปร่างอ้วน ทำให้เด็กวัยรุ่นสมัยนี้นิยมมีรูปร่างผอมบาง หรือโฆษณาสินค้าเครื่องประทินผิวได้ทำให้ผู้หญิงยุคใหม่นี้นิยมมีผิวขาวมากขึ้น

จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลในการ “ปลูกฝัง” หรือ “สร้างโลก” หรือสร้างทัศนะของบุคคลต่อโลกรอบตัว ซึ่งบางครั้งอาจจะเป็นทัศนะที่เบี่ยงเบนผิดเพี้ยนหรือไม่ตรงกับ “โลกแห่งความเป็นจริง”

Lull (อ้างถึงใน ประภาวดี ธานีรนานนท์, 2540, หน้า 42) ได้ทำการศึกษาสื่อของวัยรุ่น พบว่า เด็กวัยรุ่นมีความต้องการที่จะเรียนรู้และค้นหาจุดยืนของตนเอง การติดต่อสื่อสารกับครอบครัวลดลง ในขณะที่เพิ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน สังคมและสื่ออื่น ได้แก่ วิทยุ ภาพยนตร์ ดนตรีมากขึ้น นอกจากนี้เด็กเลือกที่จะใช้เวลารับชมรายการโทรทัศน์กับพี่น้องหรือชมเพียงคนเดียวมากกว่า

McGrath (1981, p.3845) ได้ทำการศึกษาความตระหนักของผู้ปกครองถึงการใช้โทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่าผู้ปกครองตระหนักถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กและยอมรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเวลาที่เด็กใช้ในการชมโทรทัศน์ และอิทธิพลทั่วไป และผู้ปกครองควรมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในปกครองของตนในการรับชมรายการต่าง ๆ

Palmer (1986, p. 125) ได้ศึกษารายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์และความแตกต่างของเด็กในแต่ละระดับ ในการเลือกรับชมรายการวิทยุโทรทัศน์ โดยศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการวิทยุโทรทัศน์ ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

[1] เด็กชั้นประถมศึกษาชมรายการวิทยุโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นในปีต่อไป ในขณะที่เด็กมัธยมศึกษาชมรายการวิทยุโทรทัศน์สัปดาห์ละ 21 ชั่วโมง

[2] เด็กประถมศึกษาชอบชมรายการประเภทลึกลับ โลดโผน ผจญภัย เช่น รายการนักสืบ รองลงมาชอบการ์ตูน ส่วนเด็กมัธยมชอบชมรายการละครและภาพยนตร์ คติสอนใจ

[3] เด็กมัธยมศึกษาจะเลือกชมรายการโทรทัศน์เฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น รสนิยมและความสนใจในการชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของเด็กมัธยมระหว่างชายกับหญิงจะแตกต่างกัน

[4] เด็กส่วนใหญ่สนใจรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มากเท่าที่ควร

Wright, John C และ Huston, Aletha C (1986) ทำการศึกษาเรื่อง "A matter of form: Potentials of television for young viewers" โดยศึกษาองค์ประกอบพิเศษในรายการโทรทัศน์ และศึกษาผลกระทบ ที่มีต่อการเรียนรู้และทักษะทางสังคมของเด็ก ทั้งนี้องค์ประกอบพิเศษในรายการโทรทัศน์ประกอบด้วย การต่อสู้ จังหวะในการเคลื่อนไหว เทคนิคภาพ (เช่น การซูม การตัดต่อ และ special effect) และทางเสียงในรายการ (เช่น เพลง บทพูด และ เสียงประกอบ) ทั้งนี้พบว่า รายการโทรทัศน์ของเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายการที่เป็นการ์ตูนจะประกอบด้วยองค์ประกอบพิเศษนี้ในระดับสูง (การออกท่าทางต่าง ๆ จังหวะการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว และองค์ประกอบพิเศษทั้งภาพและเสียงที่อยู่ในระดับสูง) ในขณะที่รายการเพื่อการศึกษานั้นจะใช้องค์ประกอบพิเศษชนิดเดียวกันในบางประเภท แต่จะเพิ่มในส่วนของภาษาและองค์ประกอบพิเศษอื่น ๆ ที่กระตุ้นกระบวนการคิดของเด็ก อย่างไรก็ดีความสนใจของเด็กจะถูกกระตุ้นโดยองค์ประกอบพิเศษเหล่านี้ โดยเด็กจะให้ความสนใจกับแอนิเมชั่น เสียง ส่วนที่มีความตลกขบขัน และการออกท่าทางหรือการต่อสู้ ทั้งนี้องค์ประกอบพิเศษจะเป็นสิ่งที่ใช้กำหนดประเภทและเนื้อหารายการโทรทัศน์ องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นไวยากรณ์ของรายการและเป็นวิธีการแสดงข้อมูล เด็กจะใช้รูปแบบรายการโทรทัศน์ในการเรียนรู้เนื้อหารายการ ผู้ผลิตควรใช้องค์ประกอบเหล่านี้อย่างระมัดระวัง เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจถึงเนื้อหารายการ นอกจากนั้น ยังพบว่าการต่อสู้และจังหวะเคลื่อนไหวที่รวดเร็วยังมีผลกระทบทางอารมณ์ที่แตกต่างต่อเด็กอีกด้วย

Lillard AS&Peterson J. (2011) ศึกษาเรื่อง "The immediate impact of different types of television on young children's executive function" โดยศึกษาผลกระทบแบบฉับพลันของรายการโทรทัศน์ที่แตกต่างที่มีต่อพัฒนาการด้านการของเด็กเล็กในด้านการจัดการตัวเอง (เช่น การควบคุมตัวเอง และการทำงานของระบบความจำ) การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโดยการทดลองให้เด็กอายุ 4 ปี จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม เพื่อชมรายการ ความยาว 9 นาที ที่ต่างกันคือ รายการโทรทัศน์ ประเภทการ์ตูนที่นำเสนอภาพที่มีการเคลื่อนไหวด้วยความรวดเร็ว รายการการ์ตูนเพื่อการศึกษา และรายการที่ใช้ภาพวาด จากนั้นให้เด็กทำแบบทดสอบเกี่ยวกับการจัดการตัวเอง และให้ผู้ปกครองทำแบบสำรวจความสนใจของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่ชมการ์ตูนที่นำเสนอภาพที่มีการเคลื่อนไหว

ด้วยความรวดเร็วจะมีพัฒนาการด้านการจัดการตัวเองช้ากว่าอีก 2 กลุ่ม การ์ตูนที่นำเสนอภาพที่เคลื่อนไหวด้วยความรวดเร็ว จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการของเด็กเล็กในด้านการจัดการตัวเองอย่างฉับพลัน

Padilla-Walker, Coyne, Collier, และ Nielson (2015) ได้ทำการศึกษาระยะยาวเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหามุ่งเน้นให้คนมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Prosocial TV) กับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Prosocial behavior) และพฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive behavior) ของผู้เข้าร่วมวิจัยวัยรุ่นจำนวน 441 คน (อายุเฉลี่ย = 13.31 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.06; เพศหญิง = 52%; เพศชาย = 48%) โดยงานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลเป็นจำนวน 5 ช่วงเวลาด้วยกัน ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องระบุรายการโทรทัศน์ที่ตนเองชื่นชอบมา 3 รายการ ในช่วงการเก็บข้อมูลช่วงที่ 2 จากนั้นผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลอีก 3 ครั้งในช่วงเวลา 2 ปี ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่มุ่งให้มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นที่เข้าร่วมงานวิจัยใน 2 ปีถัดมา ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวก็มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่มีความก้าวร้าว นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นที่เข้าร่วมงานวิจัยจะมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อกับคนแปลกหน้าได้ และพฤติกรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับข้อมูลที่เก็บในครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 เรื่องพฤติกรรมการเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (Empathic concern) และการกำกับตนเอง (Self-regulation) อีกด้วย กล่าวได้โดยสรุปคือ เนื้อหาและความยาวนานในการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของเยาวชน หากเยาวชนได้ดูสื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเป็นเวลามากขึ้น เยาวชนก็อาจมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อที่เพิ่มขึ้น แม้กระทั่งต่อคนแปลกหน้า แต่หากเยาวชนได้ดูสื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรงและก้าวร้าวเป็นเวลาต่อเนื่อง โอกาสที่เยาวชนจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวก็สูงขึ้นเช่นกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง และผู้ผลิตสื่อจักต้องคำนึงถึงความสำคัญในแง่เนื้อหาที่นำเสนอและโอกาสที่เยาวชนจะได้รับสื่อต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดที่ได้เลือกมานั้น ประกอบด้วยประเด็นที่เกี่ยวกับความต้องการในการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กเนื้อหา รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับเด็ก ผลกระทบของเนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก จริยธรรมและแนวทางการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้แสดงให้เห็นเห็นถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต่อไป

2.6 กรอบวิธีการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก อันจะนำมาสู่กรอบวิธีการวิจัยเพื่อการจัดทำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมกำกับดูแลให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ในการจัดทำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมกำกับดูแล ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังที่กล่าวมาข้างต้นมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเอกสาร แนวทางในการสร้างคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งคู่มือปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการกำกับดูแล ซึ่งเป็นแนวทางเชิงจริยธรรมในการผลิตรายการต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งนี้ในการผลิตรายการต้นแบบนั้น ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ และแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็กเป็นหลัก ผู้วิจัยได้ทำมาสร้างเป็นกรอบวิธีการวิจัย ดังภาพ 2.2

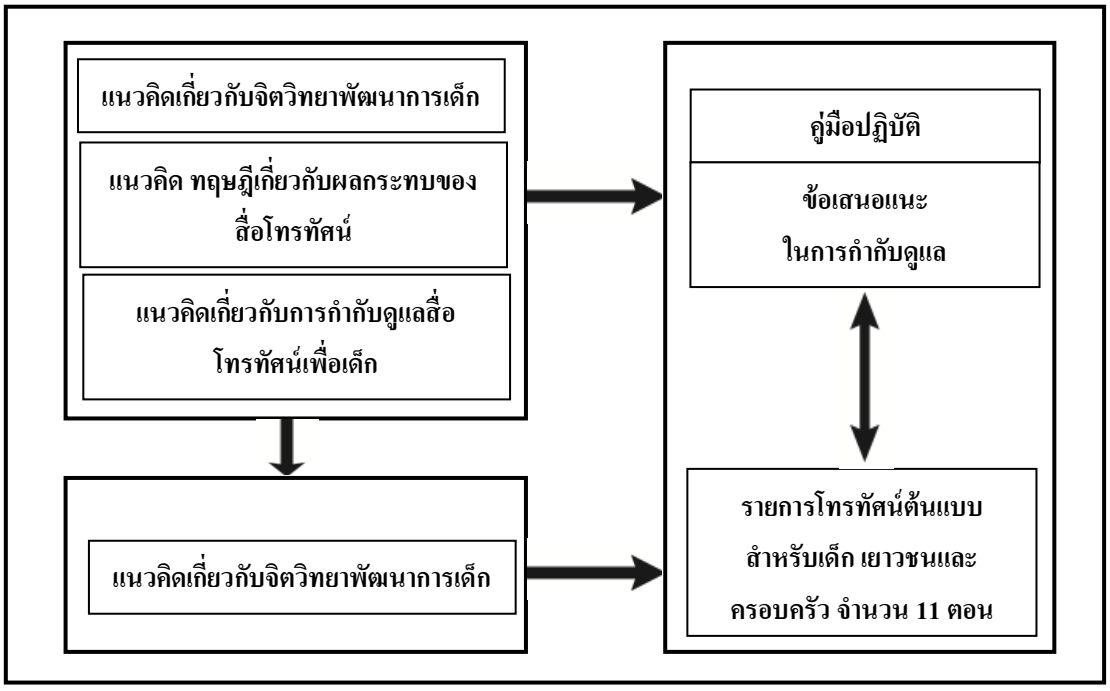

ภาพ 2.2 กรอบวิธีการวิจัย

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา “โครงการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ผู้วิจัยได้เลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group interview) และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูล

เนื่องจากโครงการนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผู้จัดทำโครงการได้จำแนกแหล่งข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร (Documentary analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group interview) และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

1) การศึกษาเอกสาร (Documentary analysis) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เทปรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งบริการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบรายการโทรทัศน์ ศึกษาจริยธรรม รูปแบบการกำกับดูแล และแนวทางปฏิบัติในการผลิตและนำเสนอรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) แหล่งข้อมูลการศึกษา ได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและกำหนดมาตรฐานจริยธรรม ข้อเสนอแนะ แนวทางการกำกับดูแลกันเอง และแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์เชิงคุณภาพ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

(1) ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูงระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 4 คน

(2) เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก และเยาวชน จำนวน 6 คน

(3) ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 9 คน

(4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ / สื่อสารมวลชน และนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 5 คน

โครงสร้างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

- กฎและกติกาสำหรับการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว
  - ปัจจัยภายในองค์กร
  - ปัจจัยภายนอกองค์กร
- รูปแบบรายการที่เหมาะสมสำหรับรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- การสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นความรู้สอดคล้องกลุ่มเป้าหมายรายการ
- เทคนิคการนำเสนอที่มีผลต่อการรับรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- การมีส่วนร่วมของผู้รับชมกลุ่มเป้าหมาย
- ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- ข้อเสนอต่อการกำกับดูแลรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว

3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ถึงพฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมทั้งสิ้น 400 ชุด โดยแบ่งเป็น

(1) เด็กวัยเรียนตอนต้น คือนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 – 3 อายุ 6 – 9 ปี

(2) เด็กวัยเรียนตอนปลาย คือนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 – 6 อายุ 10 – 12 ปี

(3) เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 – 3 อายุ 13 – 15 ปี

(4) เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 – 6 อายุ 16 – 18 ปี

4) การสนทนากลุ่ม (Focus group interview) แบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงแนวทางการกำกับดูแล และเฝ้าระวัง ให้มีรายการคุณภาพต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ประกอบด้วย 6 กลุ่มย่อย คือ

(1) กลุ่มผู้ปกครองเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี จำนวน 5 คน
(2) กลุ่มผู้ปกครองเด็กวัยเรียนและเยาวชน อายุ 13 – 18 ปี จำนวน 5 คน
(3) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี จำนวน 8 คน
(4) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี จำนวน 8 คน
(5) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี จำนวน 8 คน
(6) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี จำนวน 5 คน

เกณฑ์การคัดเลือกและโครงสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

(1) และ (2) กลุ่มผู้ปกครองของเด็กเล็ก และเด็กวัยเรียนถึงเยาวชน เป็นผู้รับสารที่มีความกระตือรือร้น คือ เป็นผู้เลือกเปิดรับข่าวสาร คัดกรองและให้คำแนะนำหรือบอกต่อกับกลุ่มเครือข่าย มีลักษณะเป็นผู้นำทางความคิดในกลุ่ม โดยใช้คำถามคัดกรองเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามประเด็นดังต่อไปนี้

คำถามคัดกรอง

พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของลูก

- ความถี่ต่อสัปดาห์
- จำนวนชั่วโมงต่อวัน
- รายการที่ชมและความชื่นชอบที่มีต่อรายการโทรทัศน์

พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ร่วมกันกับลูก

- การควบคุมเนื้อหาให้ลูก
- การจัดตารางการรับชมรายการโทรทัศน์ให้ลูก
- การให้คำแนะนำระหว่างการรับชมรายการโทรทัศน์แก่ลูก
- การสนับสนุนและส่งเสริมให้รับชมรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับลูก

โครงสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- ความต้องการที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- ข้อเสนอแนะที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(3) และ (4) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนต้น และเด็กวัยเรียนตอนปลาย ตามช่วงอายุที่ระบุ โดยใช้คำถามคัดกรองเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ตามประเด็น ดังต่อไปนี้

คำถามคัดกรอง

- ความถี่ในการรับชมรายการโทรทัศน์

โครงสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็ก และครอบครัว
- ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเด็ก และครอบครัว
- ความต้องการที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเด็ก และครอบครัว

(1) และ (6) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น และกลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย ตามช่วงอายุที่ระบุ โดยใช้คำถามคัดกรองเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ตามประเด็นดังต่อไปนี้

คำถามคัดกรอง

- ความถี่ในการรับชมรายการโทรทัศน์
- การมีส่วนร่วมต่อการรับชมรายการโทรทัศน์
- การคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ต่อเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ได้รับชม
- การมีส่วนในการกระจายเนื้อหาที่ได้รับชมรายการโทรทัศน์

โครงสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเยาวชน และครอบครัว
- ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเยาวชน และครอบครัว
- ความต้องการที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเยาวชน และครอบครัว
- ข้อเสนอแนะที่มีต่อรายการโทรทัศน์ของเยาวชน และครอบครัว

(4) การอภิปรายกลุ่มเพื่อการประเมินคู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และแนวคิดรายการโทรทัศน์ต้นแบบเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Group discussion)

การอภิปรายในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกผู้ร่วมอภิปรายแบบเจาะจง จากกลุ่มผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ เครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อและสิทธิเด็ก นักวิชาการด้านสื่อมวลชน นักวิชาการด้านจิตวิทยาเด็ก ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมและการปกป้องสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตัวแทนกลุ่มผู้ปกครองเด็ก และกลุ่มเยาวชน รวมจำนวน 8 คน ได้แก่

(1) คุณสุวิทย์ สาสนพิจิตร์ รองผู้อำนวยการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

(2) คุณภัทรจารีย์ อัยศิริ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณาณัฏฐ์ธัญ วงศ์บ้านดู่ นักวิชาการด้านสื่อมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(4) รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

(5) อาจารย์ ดร.นนทสรวง กลีบผึ้ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านสื่อสารองค์กร สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

(6) คุณอัญญาอร พานิชพึ่งรัถ ประธานเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อและครอบครัว

(7) คุณนรากร อมรฉัตร ตัวแทนจากกลุ่มผู้ปกครองเด็ก

(8) คุณชวิน ลิขิตเจริญพงษ์ ตัวแทนจากกลุ่มเยาวชน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มาตรฐานจริยธรรม การกำกับดูแล และแนวทางการปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(2) การสนทนากลุ่ม (Focus group interview)

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ความคิดเห็นและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ข้อเสนอแนะเรื่องการเฝ้าระวังในการผลิตรายการสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้

(3) การอภิปรายกลุ่มเพื่อการประเมิน (Group discussion)

ผู้วิจัยใช้แนวคำถามเปิดประเด็นการอภิปราย เพื่อการประเมินคู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และแนวคิดรายการโทรทัศน์ต้นแบบเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(4) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ การมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์จำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และการอภิปรายกลุ่มเพื่อการประเมิน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) โดยการจัดระเบียบ ตีความ และสรุปผลการศึกษา ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ในประเด็นที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์

การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS และสรุปผลการศึกษา ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ในประเด็นที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์

3.4 แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

<u>ขั้นตอนที่ 1</u>

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายการโทรทัศน์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม นำไป (ร่าง) มาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมและการปกป้องสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัวของผู้ประกอบการสถานีและผู้ผลิตรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร่างข้อเสนอแนะการกำกับดูแลกันเองของผู้ผลิตรายการ และแนวคิดการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 2

นำ (ร่าง) มาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ไปพัฒนา (ร่าง) ข้อเสนอแนะการกำกับดูแล และโครงร่างรายการโทรทัศน์ต้นแบบเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว จากนั้นนำเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อประเมินคู่มือจริยธรรมและแนวคิดรายการต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 3

นำผลการประเมินไปปรับเป็นมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่คำนึงถึงหลักจริยธรรมและการปกป้องสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงข้อเสนอแนะการกำกับดูแล และการปรับโครงร่างรายการ เพื่อนำไปผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Prototype TV Program Production) จำนวน 11 ตอน ความยาวตอนละ 15 นาที จำนวน 2 รายการ และความยาวตอนละ 30 นาที จำนวน 9 รายการ ดังภาพประกอบ 3.1

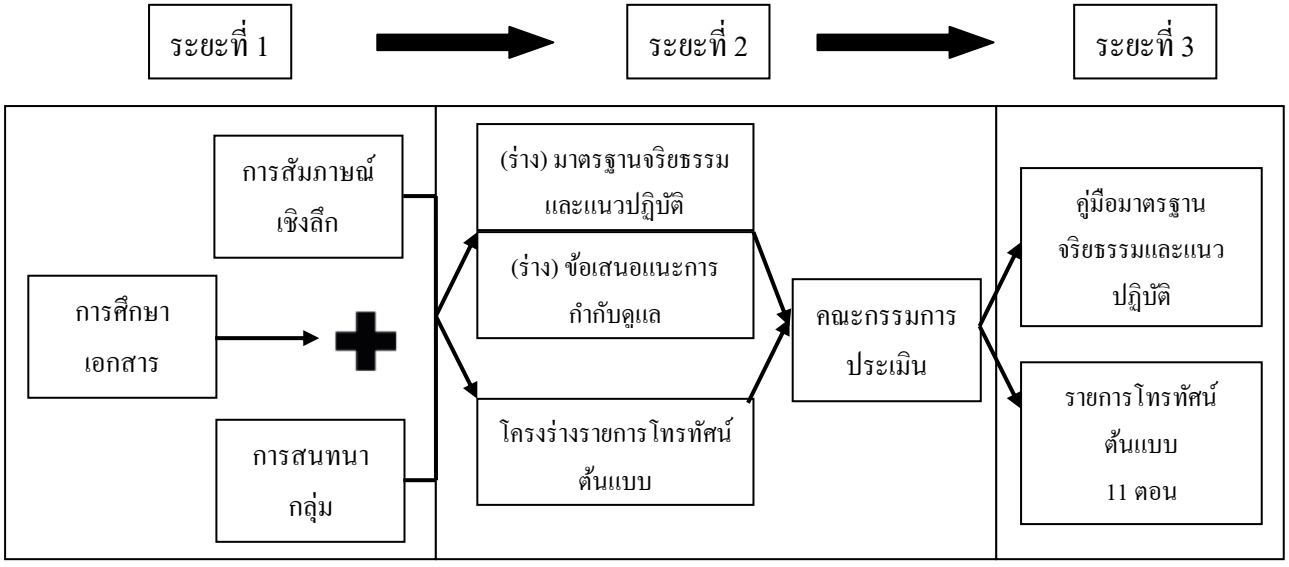

ภาพ 3.1 แผนการดำเนินการโครงการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

บทที่ 4
การกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ในบทนี้เป็นการรายงานผลการวิจัยซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการ เครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงนักวิชาชีพ ทั้งนี้ได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้ 4.1 ภาพรวมการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในต่างประเทศ 4.2 ภาพรวมการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย 4.3 แนวทางการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และ 4.4 ข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมการกำกับดูแล การเฝ้าระวัง และรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

4.1 ภาพรวมการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในต่างประเทศ

การศึกษามาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในต่างประเทศครั้งนี้ เป็นการเลือกศึกษาเฉพาะหลักการจริยธรรมขององค์กรกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สาธารณะ หรือสถานีโทรทัศน์สาธารณะ เนื่องจากในต่างประเทศนั้น สถานีโทรทัศน์สาธารณะเป็นสถานีที่มีการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีวิสัยทัศน์ / พันธกิจ นโยบาย และการกำกับดูแล เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะโดยแท้จริง มีประสบการณ์ในการกำกับดูแลและสร้างมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) องค์กรกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สาธารณะในต่างประเทศ

ในการศึกษาองค์กรกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สาธารณะในต่างประเทศครั้งนี้ จะทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิสัยทัศน์ / พันธกิจ นโยบาย และการกำกับดูแล ของบรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตนหรือบีบีซี (BBC: British Broadcasting Corporation) ประเทศสหราชอาณาจักร บริการกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะหรือสถานีโทรทัศน์สาธารณะพีบีเอส (PBS: Public Broadcasting Service) ประเทศสหรัฐอเมริกา บรรษัทการกระจายเสียง และ

แพร่ภาพแห่งออสเตรเลียหรือเอบีซี (ABC: Australian Broadcasting Corporation) ประเทศออสเตรเลีย และบรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งญี่ปุ่น (Japan Broadcasting Corporation) หรือเอ็นเอชเค (NHK: Nippon Hoso Kyokai หรือ Nibon Hoso Kyokai) ประเทศญี่ปุ่น รวมถึงการสรุปประเด็นเนื้อหาจริยธรรมการผลิตและการเผยแพร่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก และการการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตนหรือบีบีซี (BBC: British Broadcasting Corporation)

ภาพ 4.1 สัญลักษณ์บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตน หรือบีบีซี

1.1.1) ข้อมูลพื้นฐาน

British Broadcasting Company Ltd. เป็นองค์กรเผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงแห่งชาติตั้งขึ้นเมื่อ 18 ตุลาคม ค.ศ. 1922 โดยกรมไปรษณีย์ของอังกฤษ (British General Post Office - GPO)และกลุ่มบริษัทโทรคมนาคม Marconi, Radio Communication Company, Metropolitan-Vickers, General Electric, Western Electric และ British Thomson Houston เพื่อแพร่สัญญาณเสียง ปัจจุบัน BBC เป็นองค์กรแพร่สัญญาณวิทยุโทรทัศน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ให้บริการสาธารณะอย่างเป็นอิสระโดยไม่ต้องขึ้นกับหน่วยราชการใด เก็บค่าธรรมเนียมบริการรายปี (annual television license fee) จากผู้ชมในสหราชอาณาจักร ซึ่งรัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใน แต่ละปี ส่วน BBC World Service ให้บริการแพร่สัญญาณนอกสหราชอาณาจักร แม้จะใช้สถานที่และอุปกรณ์บางอย่างร่วมกับส่วนบริการในประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน แต่ BBC World Service นั้นมีผู้อำนวยการใหญ่ (Managing director) คนละคนกันกับของ BBC ทั้งนี้ค่าดำเนินการจะใช้เงินอุดหนุนโดยตรงจากรัฐบาล โดยพิจารณาแยกต่างหากจากค่าธรรมเนียมบริการในประเทศ งบประมาณของ BBC World Service ได้จากกระทรวงการต่างประเทศ (The Foreign and Commonwealth Office หรือมักเรียกกันว่า the Foreign Office หรือ the FCO) ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมผลประโยชน์ของสหราชอาณาจักรในต่างแดน นอกจากรายรับจากค่าธรรมเนียมรายปีและเงินอุดหนุน BBC World Service แล้ว BBC ยังมีรายได้จากกิจการในเครือ BBC คือ BBC World Ltd. ซึ่งขายรายการนิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์ของ BBC รวมทั้งรายได้จากการขายบริการด้านการผลิตรายการ โดย BBC Studios and Post Productions Ltd. ดังแสดงในภาพ 4.2

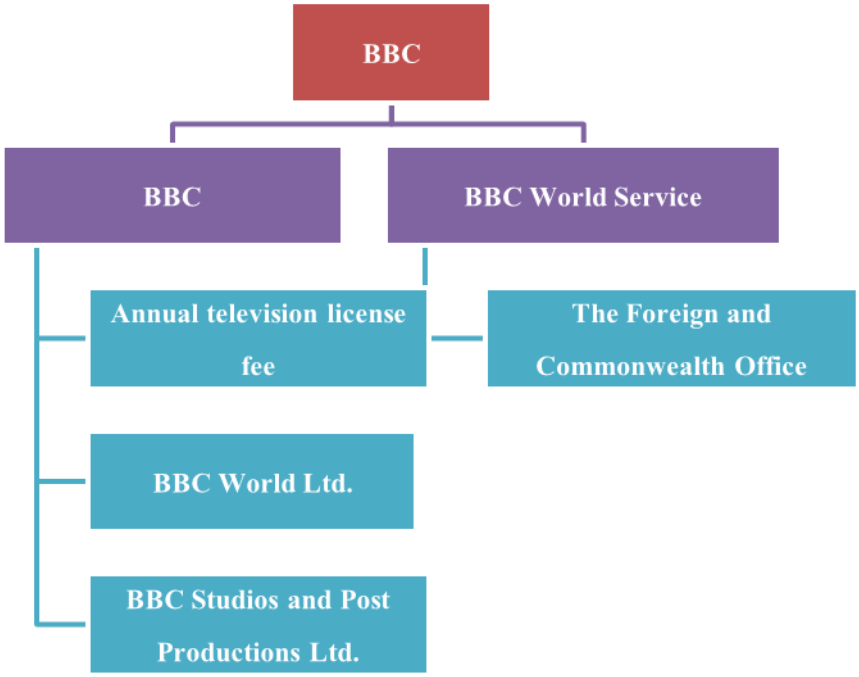

ภาพ 4.2 รูปแบบสื่อภายใต้บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตนหรือบีบีซี

ทั้งนี้ BBC มีการผลิตรายการนำเสนอทั้งในรูปแบบสถานีภายในประเทศ และ BBC World Service โดยนำเสนอไปทั่วโลก 4 ช่อง ได้แก่ BBC One, BBC Two, ช่องดิจิทัล และช่องรายการเด็ก ประกอบด้วย CBBC และ CBeebies ดังแสดงในภาพ 4.3

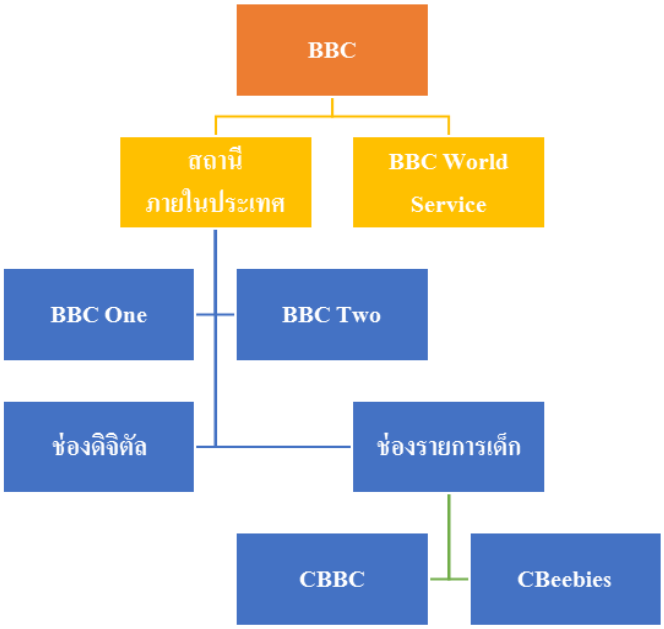

ภาพ 4.3 รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านทางช่อง BBC

1.1.2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ / นโยบาย

- วิสัยทัศน์ (Vision)

การเป็นองค์กรที่มีความคิดสร้างสรรค์ (To be the most creative organization in the world.)

- พันธกิจ (Mission)

เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้ชมด้วยการให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้การศึกษาและให้ความบันเทิง(To enrich people's lives with programs and services that inform, educate and entertain.)

- นโยบาย (Policy)

ก. ผดุงความเป็นพลเมืองและประชาสังคม (Sustaining citizenship and civil society.)

ข. ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ (Promoting education and learning.

ค. กระตุ้นความสร้างสรรค์และความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม (Stimulating creativity and cultural excellence.)

ง. เป็นเสมือนตัวแทนของสหราชอาณาจักรชาติต่างๆ ภูมิภาคและชุมชนต่างๆ ของสหราชอาณาจักร (Representing the UK, its nations, regions and community)

จ. นำพาสหราชอาณาจักรไปสู่โลกและนำพาโลกมาสู่สหราชอาณาจักร (Bringing the UK to the world and the world to the UK.)

ฉ. ส่งเสริมให้เกิดประโยชน์สาธารณะจากเทคโนโลยีและบริการด้านการสื่อสารใหม่ ๆ โดยรับหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปสู่โทรทัศน์ดิจิทัล

1.1.3) การกำกับดูแล

- การกำกับดูแลโดยองค์กร

ก. กำกับดูแลโดยองค์กรกำกับกิจกรรมบีบีซีหรือ BBC Trust

BBC เป็นบรรษัทที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐบาล โดยได้รับการรับรองตามพระบรมราชานุญาต กิจกรรมต่าง ๆ กำกับดูแลโดยองค์กรกำกับกิจกรรมบีบีซีหรือ BBC (ประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับกิจการ Trust the trustees) หน่วยกำกับกิจการและ (The Trust Unit) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อกำกับดูแลให้บุคลากรของ BBC ทำหน้าที่อย่าง

เหมาะสม องค์กรมีอำนาจมาก โดยใช้อำนาจแทนประชาชน และหากจำเป็นก็จะดำเนินการรวดเร็ว เด็ดขาดเพื่อประโยชน์ของประชาชน องค์กรวางยุทธศาสตร์และงบประมาณระดับสูงสุดของ BBC แต่งตั้งกรรมการบริหารระดับสูงและผู้อำนวยการใหญ่ กำกับดูแล BBC ให้มีมาตรฐานเหมาะสม และมีรายการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในภาพ 4.4

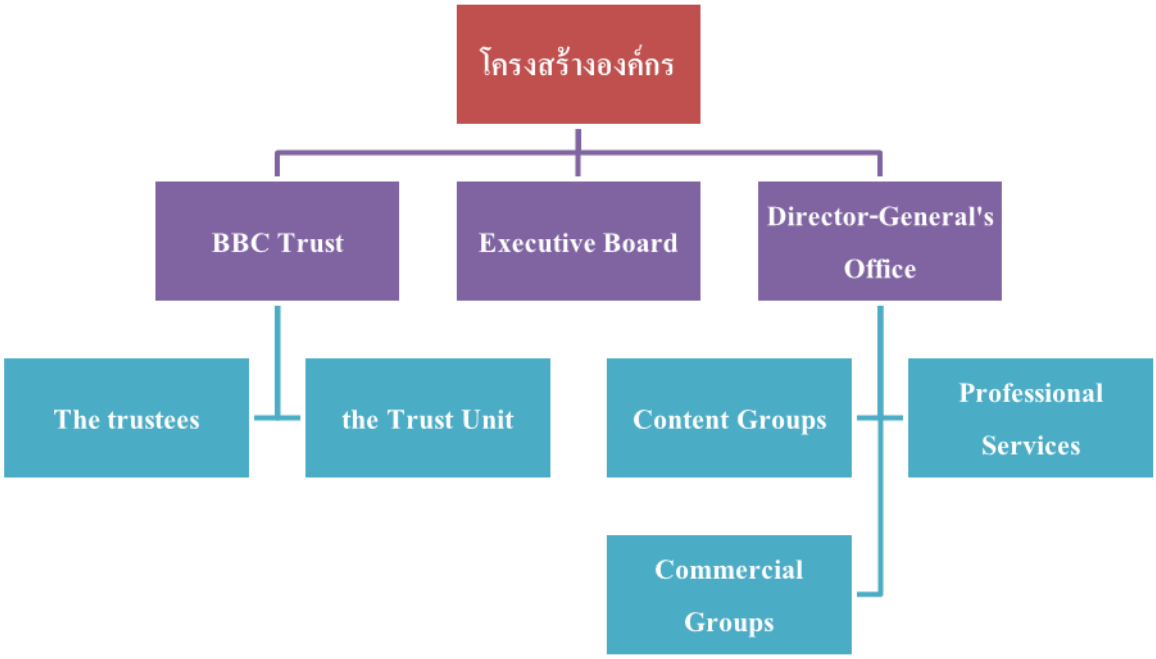

ภาพ 4.4 โครงการสร้างการบริหารงานและการกำกับดูแล

คณะกรรมการกำกับกิจการหรือ BBC Trust แต่งตั้งโดยพระราชินีประเทศอังกฤษตามคำแนะนำที่คณะรัฐมนตรีถวาย มีจำนวน 12 คน ทำหน้าที่โดยมีหน่วยกำกับกิจการ (The Trust Unit) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอาชีพในวงการต่าง ๆ คอยสนับสนุน เพื่อให้มั่นใจว่า BBC ฟังเสียงประชาชนและปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด คุ้มค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บ คณะกรรมการนี้มีพันธกิจในการสนับสนุนความเป็นอิสระของ BBC พระบรมราชานุญาตและข้อตกลงให้อำนาจ คณะกรรมการกำกับกิจกรรมวางยุทธศาสตร์ของบีบีซี อนุมัติงบประมาณระดับสูงสุด และพินิจทบทวนมาตรฐานต่าง ๆ ของบีบีซีอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนหน่วยกำกับกิจการ (The Trust Unit) มีหน้าที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการบริหารงาน ในฐานะผู้ชำนาญการที่เป็นอิสระ สมาชิกหน่วยกำกับกิจการรายงานต่อคณะกรรมการกำกับกิจการ ไม่ได้รายงานต่อคณะผู้บริหาร BBC เมื่อมีตำแหน่งว่างในหน่วยกำกับกิจการก็จะมีการลงประกาศรับสมัครในเว็บไซต์ของ BBC

ทั้งนี้องค์กรกำกับกิจกรรมบีบีซีหรือ BBC Trust จะอาศัยกลไกการกำกับดูแลหลากหลาย ดังนี้

(1) พระบรมราชานุญาต (The Royal Charter) พระบรมราชานุญาต เป็นพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับ BBC ระบุเป้าประสงค์สาธารณะ ประกันความเป็นอิสระ และกำหนดหน้าที่ขององค์กรกำกับกิจการและคณะกรรมการบริหารบีบีซี พระบรมราชานุญาตฉบับนี้มีอายุไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559

(2) ความตกลง (The Agreement) ความตกลงจะให้รายละเอียดประเด็น ต่าง ๆ ในพระบรมราชานุญาต และรายละเอียดเรื่องการให้ทุนและหน้าที่ควบคุมดูแล

(3) เกณฑ์วิธี (Protocols) เกณฑ์วิธีเป็นเอกสารทางการ ระบุว่าองค์กรกำกับกิจการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไรให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในพระบรมราชานุญาตและกรอบความตกลง เกณฑ์วิธีจะระบุกระบวนการทำงานขององค์กรกำกับกิจการ ตลอดจนบทบาทความรับผิดชอบอื่น ๆ ขององค์กรกำกับกิจการและคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย เป้าประสงค์ต่อสาธารณะ มาตรฐานและยุทธศาสตร์ การให้บริการ ภาระรับผิดชอบ ระเบียบปฏิบัติและการควบคุมดูแลและปฏิบัติการขององค์กรกำกับกิจการ

(4) แนวทางการทดสอบคุณค่าต่อสาธารณะ (Public value examination) ซึ่งถือเป็นหลักฐานที่เป็นรูปธรรม ใช้ประกอบการตัดสินใจขององค์กรกำกับกิจการในการอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้องค์กรเริ่มให้บริการอย่างใหม่หรือเปลี่ยนแปลงบริการปัจจุบัน

(5) การทบทวนบริการต่าง ๆ (Service review) องค์กรจะพิจารณาการให้บริการต่าง ๆ อย่างน้อยทุก 5 ปีโดยพิจารณาจากผลการวิจัยผู้ชม (Audience research) เพื่อประกอบการตัดสินใจ

(6) การอนุญาตให้บริการ (Service licences) ซึ่งองค์กรกำกับกิจการจะอนุญาตให้จัดบริการแต่ละอย่างได้ โดยจะตั้งเป้าความคาดหวังสำหรับบริการนั้น ๆ ไว้ด้วย

(7) เป้าประสงค์สาธารณะ (Public purposes) ประกอบด้วย เป้าประสงค์ 6 ประการ รวมทั้งการสำรวจประเมินผลว่าองค์กรได้ดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์เหล่านั้น หรือไม่

(8) บริการใหม่ (New services) องค์กรต้องขออนุญาตจากองค์กรกำกับกิจการหากจะเริ่มบริการใหม่ โดยจะทำการทดสอบ public value test ก่อนทุกครั้ง

(9) การหารือ (Consultations) องค์กรกำกับกิจการจะหารือกับสาธารณชนโดยตรง เพื่อช่วยให้การตัดสินใจมีข้อมูลที่รอบด้าน ทั้งนี้ ประชาชนสามารถสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลกับบีบีซีผ่านทางเว็บไซต์ได้

(10) นโยบายและจรรยาบรรณ (Policy and codes of conduct) ประกอบไปด้วยนโยบายและจรรยาบรรณหลายประการ อาทิ นโยบาย จรรยาบรรณ และแนวทางการดำเนินกิจการ นโยบายการค้าที่เป็นธรรม นโยบายการขายข่าวและข้อมูลจรรยาบรรณด้านการเงินทางเลือก นโยบาย และการหารือ เป็นต้น

- การกำกับดูแลตนเอง

ก. การร้องเรียน (Complaints) ประชาชนสามารถร้องเรียนฝ่ายบริหารของบีบีซีได้ หากเห็นว่ามีการบกพร่องในมาตรฐาน

ข. ความหลากหลายและความเสมอภาค ซึ่งบีบีซีมีการประกันโอกาสที่เท่าเทียมในการทำงาน มีแผนปฏิบัติเพื่อบรรลุความเสมอภาค และมีการประเมินผลความเสมอภาคในการบริการแก่สาธารณะ

ค. กิจกรรมอื่น ๆ อาจมีหลักการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

ง. ปฏิบัติงานจรรยาบรรณการ บีบีซียึดถือหลักแห่งความมีศักดิ์ศรี ความเที่ยงธรรม และความเป็นกลาง พร้อมที่จะตอบรับ และตอบสนองต่อความเห็นหรือข้อเรียกร้องของผู้จ่ายค่าบริการ

จ. คณะกรรมการต่าง ๆ นอกจากคณะกรรมการที่ได้กล่าวมาแล้ว บีบีซียังมีการทำงานโดยคณะกรรมการย่อยซึ่งจะรายงานผลต่อคณะกรรมการใหญ่ ได้แก่ คณะกรรมการผู้ชมและผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสภาผู้ชม คณะกรรมการมาตรฐานการบรรณาธิการ คณะกรรมการการเงินและกฎระเบียบ คณะกรรมการพิจารณาแผนยุทธศาสตร์ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนและการแต่งตั้งบุคคล และคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนทั่วไป

- การกำกับดูแลโดยผู้ชม

ก. สภาผู้ชม (Audience council) ประกอบด้วยผู้ชมโทรทัศน์ ผู้ฟังรายการวิทยุและผู้ใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งได้จากอาสาสมัครหลากหลายกลุ่มอายุ ประสบการณ์ และภูมิภาค ยกเว้นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูงกว่า Parish Council และลูกจ้างพนักงานของบีบีซีหรือองค์กรสื่ออื่น ๆ สมาชิกสภาผู้ชมเป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่ให้คำวิจารณ์รายการ บริการ และนโยบายขององค์กรบีบีซี ซึ่งองค์กรกำกับกิจการจะต้องหารือกับสภาผู้ชมก่อนที่จะมีการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ

1.2) บริการกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะ หรือสถานีโทรทัศน์สาธารณะพีบีเอส (PBS: Public Broadcasting Service)

ภาพ 4.5 สัญลักษณ์สถานีโทรทัศน์สาธารณะพีบีเอส

1.2.1) ข้อมูลพื้นฐาน

PBS เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงกำไร ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1969 โดยมีสมาชิกคือสถานีโทรทัศน์สาธารณะต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสถานีเครือข่ายสมาชิกของ PBS มีทั้งหมด 356 สถานี จัดรายการกว่า 2,000 ชั่วโมง และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องหลายพันหน้า ผ่านทาง National Program Service, PBS Plus, PBS Fundraising และ pbs.org โดย PBS จะให้สมาชิกนำชุดรายการหลัก (National Programming Service NPS) ไปออกอากาศ ประกอบด้วย รายการเด็ก วัฒนธรรม การศึกษา ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ ข่าว กิจสาธารณะ และวิทยาศาสตร์ รายการใน NPS ผลิตโดยสถานีของ PBS ผู้ผลิตอิสระ โดยที่ PBS ไม่มีนโยบายผลิตรายการเอง ดังแสดงในภาพที่ 4.6

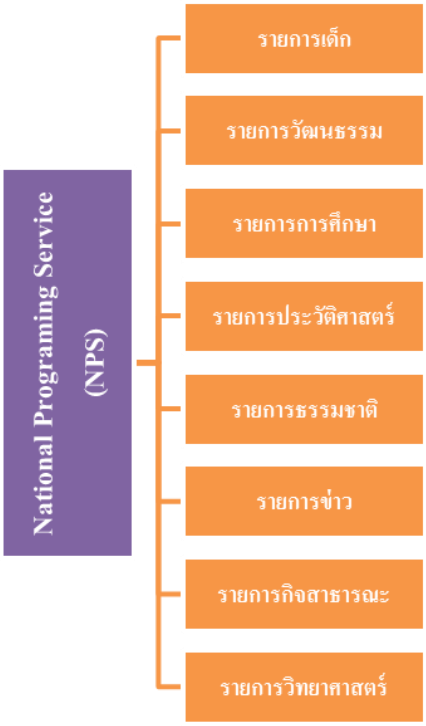

ภาพ 4.6 ประเภทรายการที่นำเสนอผ่านทางพีบีเอส

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเว็บไซต์สำหรับเด็กของ PBS ชื่อ pbskids.org ได้รับความเชื่อถือจากผู้ปกครองและครูว่าให้แรงบันดาลใจและหล่อหลอมให้เด็กอยากรู้อยากเห็นและรักในการเรียนรู้ และแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของผู้ผลิตในการผลิตรายการสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น รายการ Super Why แต่ละตอน จะเขียนบทโดยนักการศึกษาและตรวจบทก่อนการผลิตโดยนักการศึกษา แล้วยังมีผู้ทำงานด้านการศึกษาปฐมวัยและการอ่านออกเขียนได้เป็นผู้สำรวจผลงานเมื่อออกอากาศแล้ว

แหล่งเงินทุนของ PBS มาจาก Corporation for Public Broadcasting (CPB) ทุนอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง สถานีโทรทัศน์สมาชิก และเงินบริจาคจากบรรษัทหรือองค์กรธุรกิจ ผู้ชม และมูลนิธิ การที่ PBS เป็นองค์กรที่ไม่มุ่งการค้า ไม่แสวงกำไร ทำให้สามารถรักษาคำมั่นเรื่องการจัดหารายการที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาสาระใหม่ ๆ ที่ดีเด่นอยู่เสมอ ตรงกับที่ได้ประกาศพันธกิจไว้

1.2.2) วิสัยทัศน์ / พันธกิจ นโยบาย

- พันธกิจ (Mission)

เพื่อให้ข้อมูล แรงบันดาลใจใจ และให้การศึกษา (To inform, inspire and educate)

- นโยบาย (Policy)

นโยบายของพีบีเอส ใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 และทบทวนเมื่อปี ค.ศ. 1987 โดยคณะกรรมการทบทวนมาตรฐานการบรรณาธิการ (Editorial Standards Review Committee) กำหนดมาตรฐานสำคัญประการหนึ่งของพีบีเอส คือแนวทางและเนื้อหาต้องมีความโปร่งใส ทั้งนี้มีการขยายข้อกำหนดว่า นโยบายดังกล่าวให้ครอบคลุมไปถึงสื่ออินเตอร์เน็ตของพีบีเอสด้วย

1.2.3) การกำกับดูแล

- การกำกับดูแลตนเองโดย PBS

พีบีเอสรับผิดชอบดูแลเรื่องการทบทวนรายการและผลการปฏิบัติการ การจัดซื้อจัดหา การจัดจ้าง การให้ทุนการผลิต การกำหนดผังและตารางเวลา การส่งเสริมการชมรายการ และการกระจายเนื้อหาของรายการ โดยพีบีเอสมุ่งสนับสนุนการผลิตรายการที่มีคุณภาพ สำหรับรายการที่พีบีเอสกระจายไปยังสถานีสมาชิกซึ่งผลิตโดยบุคคลภายนอกและพีบีเอสไม่มีอำนาจสั่งการโดยตรง ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจการผลิต ส่วนพีบีเอสจะรับผิดชอบในการวินิจฉัยและตัดสินใจว่าควรรับงานมากระจายไปยังสถานีสมาชิกหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาว่าสมควรกระจายไปเมื่อใด โดยจะพิจารณาว่าผลงานหรือรายการนั้น ๆ ตรงตามมาตรฐานและนโยบายของพีบีเอสหรือไม่ และสมควรกระจายเพื่อการเผยแพร่ไปทั่วเครือข่ายระดับประเทศหรือไม่ ทั้งนี้การวางสัญลักษณ์หรือโลโก้ของ PBS ไว้ตอนจบรายการ แสดงถึงการยอมรับผลงานหรือรายการและเนื้อหาที่เผยแพร่

ซึ่งการวินิจฉัยรายการจะมุ่งประเด็นความหลากหลายในหัวข้อ มุมมอง รูปแบบ เทคนิค กลวิธีการผลิต และการนำเสนอ ตลอดจนแหล่งข้อมูล

ดังนั้นพีบีเอสจึงมีความรับผิดชอบในการแจ้งให้ผู้ผลิตรายการทราบถึงนโยบายและมาตรฐานการผลิตรายการ รวมทั้งแนวทางหลักของพีบีเอสเกี่ยวกับการผลิตและการให้ทุน ไม่ว่าจะเป็นทุนจากพีบีเอสหรือทุนจากที่อื่น ๆ โดยกำหนดว่าผู้ผลิตจะรับทุนจากที่ใดได้หรือไม่ได้หรือในกรณีใด และห้ามผู้ให้ทุนผลิตมีเงื่อนไขบงการครอบงำผู้ผลิต

นอกจากนี้พีบีเอสยังมีผู้ตรวจการ (Ombudsman) ถือว่าเป็นกลไกที่มีประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความโปร่งใส พร้อมตอบสนองต่อคำถาม ข้อสงสัย และข้อเรียกร้อง ตามที่องค์การสื่อสารมวลชนสมัยใหม่จำเป็นต้องมี ผู้ตรวจการมีวาระตลอดจนมีความน่าเชื่อถือ 2 ปี และอาจต่อวาระได้อีก 1 หรือ 2 ปี แล้วแต่การตกลงร่วมกัน ซึ่งผู้ตรวจการมีสัญญาชัดเจนเรื่องความเป็นอิสระ คือ สัญญาจ้างระบุชัดว่าผู้ตรวจการจะได้ทำหน้าที่โดยปราศจากการแทรกแซงหรือการไม่ใส่ใจฟังจากฝ่ายบริหารของพีบีเอส และเป็นอิสระจากการปิดกั้น การตอบโต้หรือการเลิกจ้าง เหตุเพราะปฏิบัติงานตามปกติอันเป็นธรรมชาติในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว โดยผู้ตรวจการมีหน้าที่เป็นเสียงหนึ่งที่เป็นเอกเทศเมื่อมีปัญหาเรื่องเนื้อหารายการ บรรณาธิการรายการ หรือปัญหาว่าพีบีเอสปฏิบัติตามมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยผู้ตรวจการจะทบทวน พินิจ วินิจฉัย คำเสนอแนะ วิจารณ์ ติชมจากผู้ชม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนและภารกิจของพีบีเอส เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ผลิตของพีบีเอสได้รับทราบและตระหนักร่วมกัน รวมทั้งรวบรวมคำอธิบายต่าง ๆ เพื่อตอบผู้ชมและดำเนินการประเมินคุณภาพอย่างเป็นอิสระเมื่อเกิดประเด็นโต้แย้งกัน ทั้งนี้ผู้ตรวจการจะพินิจงานของพีบีเอสแบบเดียวกับผู้ชม คือ พิจารณาในฐานะผู้ชมรายการโทรทัศน์และผู้ชมเว็บไซต์รายการออนไลน์ โดยจะไม่เกี่ยวข้องกับรายการที่ออกอากาศและการทำเนื้อหาออนไลน์ก่อนที่รายการและเนื้อหาดังกล่าวจะออกอากาศและเผยแพร่ออนไลน์

- การกำกับดูแลร่วมกัน

ก. ผู้ผลิตรายการ

การผลิตรายการเพื่อกระจายผ่านทางเครือข่ายพีบีเอสจะผลิตโดยกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งสถานีโทรทัศน์สาธารณะ องค์กรต่าง ๆ ผู้ผลิตเอกชน ผู้ผลิตต่างชาติ และองค์กรโทรทัศน์วิทยุต่างชาติ หรือบุคคลและองค์กรที่ปกติไม่ได้อยู่ในธุรกิจผลิตเนื้อหารายการ ซึ่งผู้ผลิตจะเป็นผู้รับผิดชอบเนื้อหาสาระ เนื่องจากอยู่ในฐานะที่ควบคุมการผลิตได้เต็มที่ พีบีเอสจะไม่คาดเดาการตัดสินใจต่าง ๆ ของผู้ผลิตในแต่ละขั้นตอนการผลิต แต่เคารพการให้อิสระแก่ผู้ผลิตในการทำงานเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ผู้ผลิตจึงต้องรับผิดชอบในการคัดสรรเนื้อหาเพื่อเผยแพร่ด้วยความซื่อสัตย์ ความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณ ทักษะความสามารถและความสุจริต รวมทั้งต้องรับรู้

และเคารพมาตรฐานและนโยบายของพีบีเอสในการผลิตรายการและในการให้ทุนการผลิตถือเป็นการกำกับดูแลร่วมกันระหว่างพีบีเอสและผู้ผลิตรายการ

ข. สถานีโทรทัศน์สาธารณะประจำท้องถิ่น

สถานีโทรทัศน์สาธารณะที่ได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมาธิการกลางด้านการสื่อสาร (FCC - Federal Communications Commission) จะต้องรับประกันว่ารายการที่ออกอากาศเป็นไปตามพันธะตามกฎหมายในฐานะเป็นผู้เผยแพร่สัญญาณวิทยุโทรทัศน์พีบีเอส รวมทั้งองค์กรอื่น ๆ อาจต้องช่วยสถานีท้องถิ่นในการปฏิบัติตามพันธะดังกล่าว แต่ความรับผิดชอบสุดท้ายในเรื่องคุณภาพและความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณของบริการแพร่สัญญาณวิทยุโทรทัศน์ย่อมขึ้นอยู่กับสถานีแต่ละแห่ง ดังนั้น แม้ว่าพีบีเอสจะยอมรับรายการและอนุญาตให้กระจายรายการแก่สถานีสมาชิกได้ แต่สถานีนั้น ต้องตัดสินใจเองว่าควรเผยแพร่สัญญาณหรือไม่และควรเผยแพร่เมื่อใด ดังนั้น การที่พีบีเอสปฏิเสธไม่กระจายรายการใด จึงไม่ได้หมายความว่ารายการนั้นไม่มีโอกาสออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สาธารณะท้องถิ่น การแพร่สัญญาณรายการของสถานีโทรทัศน์สาธารณะประจำท้องถิ่น จึงอาจถือเป็นการกำกับดูแลร่วมกันระหว่างพีบีเอสและสถานีโทรทัศน์สาธารณะประจำท้องถิ่นเช่นกัน

- การกำกับดูแลโดยองค์กร

องค์กรที่กำกับดูแล PBS คือ Corporation for public broadcasting (CPB) เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย Public Broadcasting Act ปี 1967 โดย CPB ได้แหล่งเงินทุนจากรัฐบาลกลาง ทำหน้าที่กำกับดูแลเรื่องคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพของรายการโทรทัศน์และวิทยุสาธารณะของอเมริกาที่ใช้เงินภาษีของประชาชน โดยจะกระจายทุนที่จัดสรรโดยสภาคองเกรสให้แก่สถานีโทรทัศน์สาธารณะประจำท้องถิ่นต่างๆ พีบีเอส และผู้กระจายและผู้ผลิตรายการสาธารณะ ทั้งนี้ CPB ถือเป็นแหล่งทุนสำหรับการแพร่สัญญาณวิทยุโทรทัศน์และให้เงินทุนเพื่อสนับสนุนการผลิตรายการแก่ PBS โดยตรง

CPB มีคณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยสมาชิก 9 คน แต่งตั้งโดยประธานาธิบดีสหรัฐและรับรองโดยสมาชิกวุฒิสภา โดยห้ามประธานาธิบดีแต่งตั้งกรรมการจากพรรคการเมืองใดมากกว่า 4 คน และให้อยู่ในตำแหน่งนาน 6 ปี ทั้งนี้ห้ามมิให้ CPB เป็นเจ้าของหรือดำเนินกิจการสถานีโทรทัศน์สาธารณะ ห้ามผลิตและห้ามกระจายรายการโทรทัศน์สาธารณะ เพื่อปกป้องผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สาธารณะและผู้กระจายรายการให้พ้นจากอิทธิพลทางการเมืองโดยกฎหมายการแพร่ภาพสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ The Public Broadcasting Act บัญญัติให้ CPB เอื้ออำนวยการพัฒนาโทรคมนาคมสาธารณะ อันประกอบด้วยรายการที่สูงด้วยคุณภาพ ความหลากหลาย ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นเลิศ และนวัตกรรม ซึ่งได้จากแหล่งผลิตที่หลากหลาย

และมีไว้ให้แก่องค์กรโทรคมนาคมสาธาณะนำไปใช้ โดยยึดมั่นอย่างเคร่งครัดในความเป็นภาววิสัย (objectivity) และดุลยภาพของรายการ อันอาจมีลักษณะโต้แย้งกันระหว่างความคิดที่แตกต่าง นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังกำหนดให้ CPB ปฏิบัติการให้บรรลุเป้าประสงค์ ปฏิบัติหน้าที่ จัดกิจกรรมในวิถีทางอันจะประกันเสรีภาพอย่างสูงสุดของสถานีโทรทัศน์สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดจากการแทรกแซงหรือการควบคุมเนื้อหารายการ

1.3) บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งออสเตรเลีย หรือเอบีซี (ABC: Australian Broadcasting Corporation)

ภาพ 4.7 สัญลักษณ์บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งออสเตรเลียหรือเอบีซี

1.3.1) ข้อมูลพื้นฐาน

Australian Broadcasting Corporation ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1929 ในชื่อ Australian Broadcasting Company และแปรสถานะมาเป็นองค์กรของรัฐ เมื่อ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1932 ภายใต้ชื่อ Australian Broadcasting Commission และเปลี่ยนชื่อครั้งสุดท้ายตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรกระจายเสียงออสเตรเลียในปี ค.ศ. 1983

แม้จะเป็นหน่วยงานรัฐ และดำเนินงานด้วยงบประมาณของรัฐ แต่กฎหมายแพร่สัญญาณออกอากาศฉบับที่ 1983 มีข้อความระบุประกันความเป็นอิสระเชิงเนื้อหาของ ABC ไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ABC จะได้รับงบประมาณรายปี 1.13 พันล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย เพื่อให้บริการวิทยุโทรทัศน์ online และ mobile ครอบคลุมทั่วประเทศและนอกประเทศ ในนาม Australian Network และ Radio Australia นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการขายรายการให้กับภาคธุรกิจในต่างประเทศ และการเปิดร้านขายปลีกทั่วประเทศ และ online อีกด้วย

ABC TV ให้บริการแพร่ภาพแบบปลอดโฆษณา 2 ช่อง ได้แก่ ABC1 และ ABC2 ออกอากาศรายการประเภทละคร และดนตรี โดย ABC2 ส่งสัญญาณในระบบดิจิทัล ดังภาพที่ 4.8

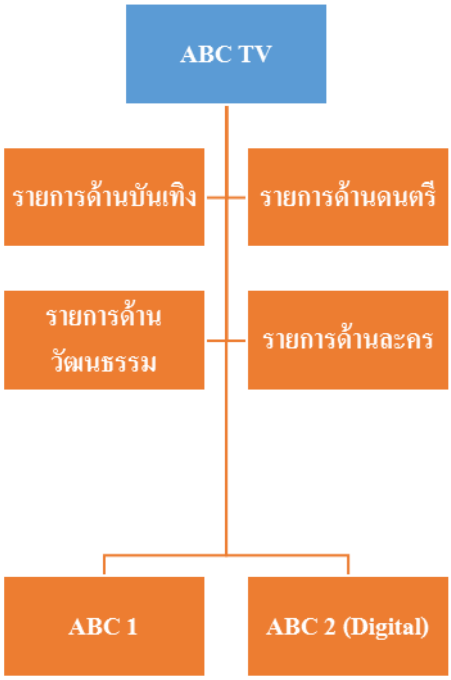

ภาพ 4.8 การบริการของ ABC TV

1.3.2) วิสัยทัศน์ / พันธกิจ นโยบาย

- วิสัยทัศน์ (Vision)

วิสัยทัศน์ของเอบีซี คือ การให้บริการเนื้อหาที่มีคุณภาพและเป็นบริการที่มีคุณค่ากับสังคมในแง่ของความน่าเชื่อถือและความคิดสร้างสรรค์ (The ABC's vision is to provide high quality content and services that will ensure the ABC is valued by the community as Australia's most trusted and creative media organization.)

- พันธกิจ (Mission/Purpose)

เป้าประสงค์หลักคือ การปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎบัตรเอบีซี (The ABC's purpose is to fulfil the functions set out in the ABC Act, particularly the ABC Charter.)

- นโยบาย (Policy)

นโยบายหลักคือ การสื่อสารสองทางกับผู้ชม ให้บริการ Multiplatform เน้นการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้มีรายการคุณภาพเชิงสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้เข้าถึงงานศิลปะ

1.3.3) การกำกับดูแล

- กำกับดูแลโดยองค์กร

คณะกรรมการกำกับกิจการของเอบีซีจะได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐบาล ซึ่งมักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอว่าเป็นการแต่งตั้งที่แฝงผลประโยชน์ทางการเมือง ประธานกรรมการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมี 5 คน ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผลพวงจากเส้นสายทางการเมืองของผู้มีอำนาจในการแต่งตั้ง

1.4) บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งญี่ปุ่น (Japan Broadcasting Corporation (หรือ เอ็นเอชเค) NHK: Nippon Hoso Kyokai หรือ Nibon Hoso Kyokai)

ภาพ 4.9 สัญลักษณ์บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งญี่ปุ่น(NHK)

1.4.1) ข้อมูลพื้นฐาน

สถานีวิทยุในนามของ Tokyo Broadcasting Station เริ่มกระจายเสียงต่อสาธารณะเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 22 มีนาคม ค.ศ. 1925 จากนั้นได้เปลี่ยนชื่อเป็น Nippon Hoso Kyosai (Japan Broadcasting Corporation) โดยรวมกับสถานีโอซากาและนาโงย่า และมีสถานี BBC ของอังกฤษเป็นต้นแบบ จนกระทั่งขยายบริการกระจายเสียงในขอบเขตทั่วประเทศเป็นครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1928 ทำงานภายใต้กระทรวงสื่อสารคมนาคม ต่อมา NHK ได้พัฒนามาสู่การเป็นสถานีโทรทัศน์ NHK ในปี ค.ศ. 1953 จากนั้นได้ผลิตและปรับปรุงรายการเรื่อยมา จนพัฒนาสู่โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในปี ค.ศ. 1959 และออกอากาศโทรทัศน์สีในปี ค.ศ. 1960 ปัจจุบัน NHK มีการออกอากาศในประเทศและต่างประเทศทั่วโลก แสดงดังภาพ 4.10

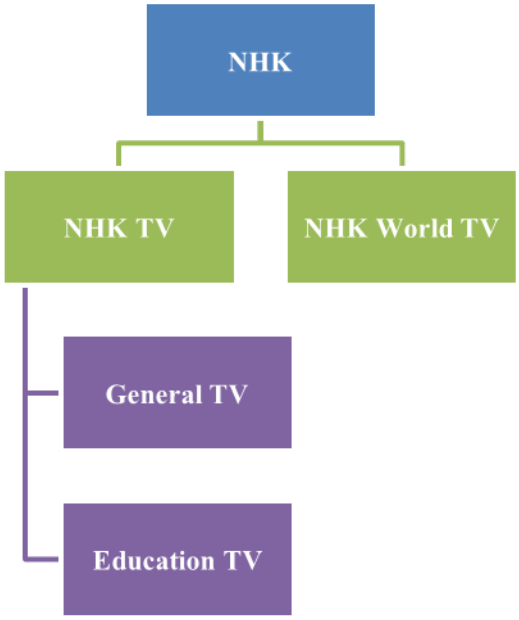

ภาพ 4.10 การเผยแพร่ของ NHK

NHK มีรายรับจากระบบค่ารับชมรายการ เป็นเงินสนับสนุนการปฏิบัติงานของ NHK ทั้งองค์กร ไม่ใช่เงินที่จ่ายให้เฉพาะรายการที่ผู้ชมเลือกรับ กล่าวคือ กฎหมายระบุให้ครัวเรือนและบริษัทห้างร้านที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ต้องจ่ายเงินรายเดือนหรือรายปี

1.4.2) วิสัยทัศน์/พันธกิจ นโยบาย

- วิสัยทัศน์ (Vision)

ความพยายามที่จะทำให้ NHK เผยแพร่และบริการด้วยมาตรฐานระดับสูงจากเทคโนโลยีระดับแนวหน้า (NHK endeavors to provide broadcasting and services of the world's highest standards, utilizing leading edge technologies.)

- นโยบาย (Policy)

ก. การรายงานที่ถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้ เนื้อหาตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย (Accurate reporting people can rely on; a wide range of fulfilling content.)

ข. นำเสนอความเป็นญี่ปุ่นให้โลกรับรู้ (Presenting Japan to the world.)

ค. การเผยแพร่และบริการใหม่ๆ (Creating broadcasting and services that open up new possibilities.)

ง. พยายามทำให้แน่ใจว่าประชาชนได้รับผลประโยชน์จากค่าบริการมากที่สุด (Maximum effort to ensure that receiving fees are borne fairly.)

จ. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และผลงานที่มีคุณภาพ (Further enhancing creativity and efficiency.)

1.4.3) การกำกับดูแล

- การกำกับดูแลโดยองค์กร

กฎหมายว่าด้วยการออกอากาศซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1950 ส่งผลให้การทำงานของ NHK ในฐานะองค์กรสื่อสาธารณะและองค์กรสื่อภาคธุรกิจอยู่ร่วมกันในบริบทการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของการออกอากาศโดยรวม หลักการสำคัญของ NHK คือ ความเป็นอิสระในการดำเนินงานและโครงสร้างองค์กร

การตัดสินใจในนโยบายสำคัญ ๆ ด้านการปฏิบัติงาน การพิจารณางบประมาณ แผนปฏิบัติงาน และนโยบายด้านรายการ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการนโยบาย (Board of Governor) ที่มีความรู้และประสบการณ์ 12 คน แต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี มีสภาผู้แทนและวุฒิสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง ประกอบด้วยประธาน รองประธานบริหาร และกรรมการ 10 คน ทำหน้าที่คอยดูแลให้การดำเนินงานของ NHK เป็นไปตามแนวทางที่กรรมการนโยบายกำกับ

กฎหมายจะระบุให้ครัวเรือนและบริษัทห้างร้านที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ต้องจ่ายเงินรายเดือนหรือรายปีให้กับ NHK เป็นค่าบริหารงานองค์กร จึงส่งผลให้ NHK เป็นองค์กรสื่อสาธารณะที่สามารถออกอากาศได้อย่างเที่ยงธรรมไม่เอนเอียง และมีคุณภาพ เพราะไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของรัฐบาลหรือองค์กรเอกชน

- การกำกับดูแลโดยผู้ชม

NHK ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน ทั้งด้านการจัดรายการ การจัดสรรงบประมาณ ปัญหาด้านเทคนิคการแพร่ภาพและเสียง กิจกรรมด้านการศึกษา และการให้บริการอื่น ๆ ผ่าน Call Center ซึ่งจะคอยรับฟังความเห็นจากผู้ชม ผู้ฟัง และตอบสนองอย่างทันท่วงที โดยแจ้งให้แผนกที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเหล่านั้นได้รับทราบเพื่อนำไปพิจารณาและปรับปรุงต่อไป

นอกจากนี้ยังมีการพบปะผู้ชมตามสถานีย่อยที่มีอยู่ทั่วประเทศ เพื่อรับฟังความเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้ชมโดยตรง ซึ่งผลจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ชมผู้ฟังนี้ มีการเปิดเผยผ่านรายการประชาสัมพันธ์ของ NHK เว็บไซต์ และรายงานประจำปี ในบทที่ว่าด้วยการให้บริการผู้รับชมรับฟังอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะในต่างประเทศ ทั้ง 4 สถานีข้างต้น พบว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาจริยธรรมการดำเนินงานในกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะ ที่ทุกประเทศให้ความสนใจ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ เช่น ไม่ขโมยความคิด ติดสินบน หรือบีบบังคับ ทุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนตน ลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญา เนื้อหาความถูกต้องแม่นยำ ยุติธรรม เป็นกลางและสมดุล เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างของบุคคล เช่น เชื้อชาติ เพศสภาพ และประเด็นเนื้อหาจริยธรรมการผลิตและการเผยแพร่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยตรง คือ จะต้องไม่นำเสนอเนื้อหาที่กระทบต่อเด็กและเยาวชน เช่น โป๊เปลือย ความรุนแรง ภาษา และสารเสพติด ฯลฯ ดังแสดงในตาราง

ตาราง 4.1 สรุปเนื้อหาจริยธรรมการดำเนินงานในการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ประเภทบริการสาธารณะในต่างประเทศ

ประเด็น	PBS	ABC	NHK	BBC
1. กำหนดแหล่งที่มาของรายได้และผลประโยชน์อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม				/
2. การโฆษณาแฝง การนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product or brand placement)				/
3. การขายข่าวหรืออนุญาตให้นำเนื้อหาไปเผยแพร่โดยยกเนื้อหาสำหรับสื่อสาธารณะและสื่อพาณิชย์				/
4. อิสระในการดำเนินงานจากการเมืองและแหล่งทุน	/			/
5. การปฏิบัติงานในองค์กรสื่อต้องยุติธรรม เท่าเทียม เคารพสิทธิ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่คุกคามทางเพศ			/	
6. การบริหารสื่อต้องบริหารอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม อยู่ภายใต้กฎหมายและตรวจสอบได้			/	
7. สภาพแวดล้อมการทำงานต้องมีความปลอดภัยและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			/	
8. มาตรฐานการทำงานต้องเข้าใจง่าย ประหยัด มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส			/	/
9. รับฟังความคิดเห็นและการสะท้อนจากผู้ชม	/		/	/

ประเด็น	PBS	ABC	NHK	BBC
10. การรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ชม				/
11. ไม่บิดเบือนเนื้อหา จัดฉาก หลอกลวงผู้ชม การใช้แฟ้มภาพ หรือกระตุ้นเร้าอารมณ์ให้เกิดความรุนแรง	/	/		/
12. มีความเป็นเมืออาชีพ เช่น ไม่ขโมยความคิด ติดสินบน บีบบังคับ ทุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนตน ลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญา	/	/	/	/
13. นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคการนำเสนอ	/		/	/
14. การได้สินค้าหรือบริการฟรี การลดราคา หรือการได้รับการสนับสนุนรางวัลต่าง ๆ				/
15. การทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหากำไร				/
16. ระมัดระวังไม่เป็นเครื่องมือในการรณรงค์จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง				/
17. เนื้อหาความถูกต้องแม่นยำ ยุติธรรม เป็นกลางและสมดุล	/	/	/	/
18. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างของบุคคล เช่น เชื้อชาติ เพศสภาพ	/	/	/	/
19. เคารพความเป็นส่วนตัว		/		/
20. ไม่นำเสนอเนื้อหาที่กระทบต่อเด็กและเยาวชน เช่น โป๊เปลือย ความรุนแรง ภาษา สารเสพติด	/	/	/	/

2) การเฝ้าระวังการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในต่างประเทศ

จากการศึกษาการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะในต่างประเทศ ทั้ง 4 สถานีข้างต้นพบว่า การเฝ้าระวังการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในต่างประเทศแบ่งเป็นระบบต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ระบบกำหนดช่วงเวลา

ระบบกำหนดช่วงเวลา เป็นการใช้ช่วงเวลาเป็นจุดแบ่งประเภท หรือลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอ รวมทั้งกำหนดแผนผังรายการที่พึงประสงค์ อาทิ ระบบ Watershed ของประเทศอังกฤษกำหนดช่วงเวลาก่อน 21.00 น. ในฟรีทีวี และก่อน 22.00 น. ในโทรทัศน์บอกรับสมาชิกให้เป็นช่วงเวลาในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ชม รวมถึงเด็ก โดยเนื้อหาที่นำเสนอจะต้องปลอด

จากการแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสม และความรุนแรงในการใช้ภาษาที่หยาบคาย Safe Harbor ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดช่วงเวลาออกอากาศให้กับรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี TV-M ให้ออกอากาศได้หลัง 21.00 น. และรายการผู้ใหญ่ออกอากาศได้ตั้งแต่เวลา 22.00 น. เป็นต้นไป

P Propgram และ C Program ของออสเตรเลีย กำหนดว่า P Program คือ รายการที่เหมาะกับเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งฉายในช่วงเช้าระหว่าง 08.30-09.30 น. ของวันธรรมดา และห้ามมีการโฆษณาใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วน C Program คือ รายการที่เหมาะสมกับเด็กในชั้นประถมศึกษา ซึ่งฉายในช่วงบ่าย ระหว่าง 16.00-16.30 น. ของวันธรรมดา สามารถโฆษณาได้ 5 นาที ในทุก ๆ 30 นาที ของการนำเสนอรายการ และการโฆษณานั้นจะต้องนำเสนออย่างชัดเจน ไม่ทำให้เด็กเกิดแรงกดดันหรือชักจูงให้เด็กร้องขอผู้ปกครองหรือคนอื่น ๆ ให้ช่วยซื้อสินค้าหรือบริการ

2.2) ระบบการแบ่งเนื้อหาออกเป็นระดับตามวัยของผู้ชมหรือระดับวิจารณญาณของผู้ชม

ระบบการแบ่งเนื้อหาออกเป็นระดับตามวัยของผู้ชมหรือระดับวิจารณญาณของผู้ชมที่แปรตามวัย อาทิ ระบบการแบ่งผู้ชมออกเป็น U - ทั่วไป, Uc - ทั่วไป + เด็ก, PG ผู้ใหญ่ดูร่วมและให้คำแนะนำกับเด็กในการรับชม, 15 - ผู้ชมอายุ 15 ปีขึ้นไป, 18 - ผู้ชมอายุ 18 ปีขึ้นไป และ 18R - ผู้ชมอายุ 18 ปีขึ้นไปและฉายในที่เฉพาะที่ใช้ในอังกฤษ ระบบการแบ่งผู้ชมออกเป็น TV - Y เด็กทั่วไป, Y7 / TV7 - เด็กอายุ 7 ปีขึ้นไป, G - TV - ทั่วไป, PG - TV - ผู้ใหญ่ดูร่วมและให้คำแนะนำแก่เด็กในการรับชม, TV - 14 - ผู้ชมอายุ 14 ปีขึ้นไป และ TV - M - ผู้ชมอายุ 17 ปีขึ้นไป ที่ใช้ในประเทศออสเตรเลีย และระบบการแบ่งผู้ชมออกเป็น P - เด็กก่อนวัยเรียน, G – ทั่วไป, PG -ผู้ใหญ่ควรดูร่วมและให้คำแนะนำแก่เด็กในการรับชม , M – MA - ผู้ชมอายุ 15 ปีขึ้นไปและมีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ ความรุนแรง และภาษาที่หยาบคายกว่า M และ AV - ผู้ชมอายุ 15 ปีขึ้นไปแต่มีความรุนแรงที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา

2.3) ระบบการประมวลทั้งสองแบบข้างต้นเข้าด้วยกัน

คณะกรรมการว่าด้วยการแบ่งประเภทเนื้อหาในภาพยนตร์ของประเทศอังกฤษ British Board of Film Classification หรือ BBFC ได้รวมเอาทั้งสองระบบเข้าด้วยกัน เพื่อแบ่งประเภทเนื้อหาภาพยนตร์สำหรับออกอากาศทางโทรทัศน์ คือ เรตติ้ง “12” ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ชมอายุต่ำกว่า 12 ปี ไม่ควรออกอากาศก่อน 20.00 น. บริการโทรทัศน์ทุกประเภท เรตติ้ง “15” ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ชมอายุต่ำกว่า 15 ปี (ไม่ควรออกอากาศก่อน 21.00 น. หรือก่อน 20.00 น. ในบริการบอกรับสมาชิกแบบขั้นสูง) เรตติ้ง “18” ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ชมอายุต่ำกว่า 18 ปี (ไม่ควรออกอากาศก่อน

22.00 น. ในบริการทุกประเภท) และรายการที่ไม่ได้รับการจัดประเภท / เรตติ้ง เนื้อหาจาก BBFC ไม่ควรออกอากาศทางโทรทัศน์ไม่ว่าเวลาใดก็ตาม

(2.4) ระบบใช้การติดป้ายหรือสัญลักษณ์ควบคู่กับระบบเรตติ้ง

ระบบใช้การติดป้ายหรือสัญลักษณ์ควบคู่กับระบบเรตติ้ง เป็นการแสดงระดับเนื้อหารายการให้เห็นก่อนการนำเสนอรายการ โดยอาจใช้สัญลักษณ์อย่างรูปแบบที่ใช้ในสหรัฐอเมริกาและอังฤษ ได้แก่ V = Violence คือ เนื้อหาที่มีนัยยะความรุนแรง, S = Sex คือ เนื้อหาที่มีนัยยะทางเพศ, L = Language คือ เนื้อหาที่ใช้ภาษาไม่เหมาะสม หรืออาจใช้รูปแบบข้อความแสดงรายการนั้น

(2.5) ระบบใช้เทคโนโลยีกลั่นกรองเนื้อหา

ระบบใช้เทคโนโลยีกลั่นกรองเนื้อหาซึ่งใช้ในสหรัฐอเมริกา โดยมีการใช้เทคโนโลยี V-Chip มาใช้ควบคู่กับเรตติ้ง กล่าวคือผู้ปกครองสามารถตั้งโปรแกรมควบคุมไว้ที่เครื่องรับโทรทัศน์ตามระดับเนื้อหารายการ ทำให้สามารถควบคุมการชมรายการโทรทัศน์ของเด็กได้

4.2) ภาพรวมการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทย

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย เป็นการศึกษาโดยเริ่มต้นจากภาพรวมของการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย และการสังเคราะห์มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่กำหนดโดยองค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าการกำกับดูแลในภาพรวมนั้นไม่ได้มี มาตรการหรือแนวทางเฉพาะเพื่อการดูแลเรื่องเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ส่วนมากจะมีคู่มือจริยธรรมหรือแนวทางปฏิบัติ (Code of Ethics) ซึ่งกำหนดหน้าที่ และขอบเขตอย่างกว้าง ๆ โดยครอบคลุมไปถึงเรื่องเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งบรรจุรวมอยู่ในมาตรฐานคู่มือจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติรายการโทรทัศน์ทั่วไป

อย่างไรก็ดีจากการศึกษาพบว่า ลักษณะการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ ในประเทศไทย ที่ครอบคลุมไปถึงการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับผู้ชมกลุ่มเหล่านี้ไว้อย่างกว้างนั้น สามารถจำแนกรูปแบบการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ได้ออกเป็น 3 ลักษณะคือ การกำกับดูแล โดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Public regulation) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) และการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) การกำกับดูแล โดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Public regulation)

การกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจใช้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเด็ก เยาวชน และครอบครัว พบว่าในประเทศไทย ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายประกอบไปด้วย 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.1.1) กฎหมายการคุ้มครองเด็ก และ เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับสื่อ

ในส่วนของกฎหมายการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับสื่อนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับดังนี้

ก. กฎหมายระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการผลิต รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว

องค์กรระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการผลิตรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวได้แก่ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ (Unicef) ซึ่งทำงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและปกป้องสิทธิของเด็ก โดยยึดแนวทางปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อรวบรวมเป็นกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the rights of the child = CRC) เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 และมีผลบังคับใช้ในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1990 หรือ พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับความเห็นชอบมากที่สุดในโลก โดยทุกประเทศ ในโลกได้ให้สัตยาบัน ยกเว้นประเทศโซมาเลียและสหรัฐอเมริกา ในส่วนของประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม ค.ศ. 1992 หรือ พ.ศ. 2535 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน ค.ศ. 1992 หรือ พ.ศ. 2535 (ยูนิเซฟ ประเทศไทย, อ้างถึงในพิรงรอง รามสูตร, 2557 น. 5)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการสำคัญว่า เด็กทุกคนมีสิทธิต่างๆ ติดตัวมาตั้งแต่เกิดเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้ใหญ่ซึ่งในอนุสัญญา ฯ ได้กำหนด

พันธกรณีให้ประเทศภาคีสมาชิกคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยแยกออกเป็นสิทธิ 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ (ยูนิเซฟ ประเทศไทย, ออนไลน์)

(1) สิทธิในชีวิตและการอยู่รอด (Survival Rights) เด็กที่เกิดมาแล้วต้องได้รับการดูแลให้รอดชีวิตเลี้ยงดูให้เจริญเติบโต ดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน มีสันติภาพและความปลอดภัย

(2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights) เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาทางกาย จิตใจ และสติปัญญา มีครอบครัวที่อบอุ่น มีมาตรฐานเพียงพอที่จะพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

(3) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง (Protection Rights) เด็กย่อมได้รับสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ การถูกล่วงละเมิดในทุก ๆ ด้าน (อันหมายรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศ) การถูกทอดทิ้งและการแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบ เช่น การใช้แรงงานเด็ก เป็นต้น

(4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบกับตนเอง มีช่องทางในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารตลอดจนสามารถส่งต่อความคิดและข้อมูลข่าวสารได้เอง

ในการทำงานร่วมกับรัฐบาลไทยและกลุ่มภาคี เพื่อช่วยเหลือเด็กในประเทศไทยให้รอดพ้นจากภัยคุกคามนั้น ยูนิเซฟได้กำหนดกรอบการดำเนินงาน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายใต้สหประชาชาติและรัฐบาลไทย เป็นข้อตกลงที่มีอายุ 5 ปี ปัจจุบันอยู่ในโครงการปี 2555 – 2559 ทั้งนี้ การทำงานจะเน้นไปที่การดำเนินโครงการที่พัฒนาระดับชาติ ระบบกฎหมายและนโยบายสำหรับเด็ก โดยมีแนวคิดหลัก 2 ประการ คือ เด็กมีสิทธิทุกประการเช่นเดียวกับที่มนุษย์คนอื่น ๆ พึงมี แต่เด็กมีสิทธิที่พิเศษกว่า

ในส่วนของสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์นั้น มีมาตราที่ใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ทั้งสิ้น 5 มาตรา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (พิรงรอง รามสูตร, 2557 น. 39-42)

- มาตรา 14 – เสรีภาพในการแสดงออก

(1) เด็กจะมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออก รวมถึงมีเสรีภาพที่จะแสวงหาได้รับ หรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และความคิดทุกลักษณะโดยไม่ถูกจำกัด ไม่ว่าโดยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ ในรูปศิลปะหรือผ่านสื่ออื่นใดตามที่เด็กเลือก

(2) การใช้สิทธิดังกล่าวนี้อาจอยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ ตามที่กฎหมายบัญญัติและจำเป็น คือ ก) เพื่อการเคารพต่อสิทธิและชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือ ข) เพื่อการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือความเรียบร้อย หรือสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

- มาตรา 16 – สิทธิในความเป็นส่วนตัว

เด็กจะไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการ หรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว บ้าน หรือหนังสือโต้ตอบ รวมทั้งจะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบต่อเกียรติ ชื่อเสียง และมีสิทธิได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายจากการแทรกแซงหรือการกระทำดังกล่าว

- มาตรา 17 – สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริมสื่อมวลชน ในการผลิต และเผยแพร่สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก

รัฐภาคียอมรับในหน้าที่อันสำคัญของสื่อมวลชน และประกันว่าเด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและวัสดุจากแหล่งต่าง ๆ กัน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารและวัสดุที่มุ่งส่งเสริมความผาสุก ทั้งทาง สังคม จิตใจ และศีลธรรม ตลอดจนสุขภาพกายและจิตของเด็ก เพื่อการนี้รัฐภาคีจะ

(1) ส่งเสริมให้สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวัสดุ ที่จะมีประโยชน์ทั้งทางสังคม และวัฒนธรรมแก่เด็ก

(2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการผลิต แลกเปลี่ยน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวัสดุดังกล่าว จากแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ

(3) ส่งเสริมการผลิต และเผยแพร่หนังสือสำหรับเด็ก

(4) ส่งเสริมให้สื่อมวลชนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความจำเป็นทางด้านภาษาของเด็กที่เป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อย หรือชนพื้นเมือง

(5) ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันเด็กจากข้อมูลข่าวสารและวัสดุที่เป็นอันตรายต่อความอยู่ดีกินดีของเด็ก

- มาตรา 30 – สิทธิในการนับถือและปฏิบัติตามศาสนาและ ใช้ภาษาท้องถิ่น/พื้นเมือง

ในรัฐที่มีชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา หรือกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมอาศัยอยู่ เด็กที่มาจากชนกลุ่มน้อยนั้น หรือที่เป็นชนพื้นเมืองจะต้องไม่ถูกปฏิเสธซึ่งสิทธิ ที่จะปฏิบัติตามวัฒนธรรม ที่จะนับถือและปฏิบัติทางศาสนา หรือสิทธิที่จะใช้ภาษาของตนในชุมชน กับสมาชิกอื่นในกลุ่มเดียวกัน

- มาตรา 36 – สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์

รัฐภาคีจะคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบอื่นทั้งหมดที่เป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็กไม่ว่าในด้านใด

ข. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก และ เยาวชน จากการละเมิดโดยสื่อในประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการละเมิดโดยสื่อในประเทศไทย ได้กำหนดขึ้นให้มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ตามแนวทางการทำงานร่วมกันกับกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ โดยในส่วนของการกำกับดูแลการผลิตรายการ โทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จากการละเมิดโดยสื่อในประเทศไทย ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ

หมวด 9 บทกำหนดโทษ

มาตรา 79 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 มาตรา 50 หรือมาตรา 61 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชน และครอบครัว พ .ศ. 2553

หมวด 6 การสอบสวนคดีอาญา

มาตรา 76 เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชนหรือพนักงานสอบสวนจัดให้มี หรืออนุญาตให้มี หรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

หมวด 10 การพิจารณาคดีอาญา

มาตรา 130 ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียงแพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความ ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัวหรือชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชน นั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา โดย ได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

หมวด 11 การพิพากษาคดีอาญา

มาตรา 136 ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่ได้รับอนุญาต จากศาล

มาตรา 153 เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ศาลจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยจะให้มีทนายความอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ในการโฆษณา ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นหนังสือ เผยแพร่ทางสื่อมวลชน สื่อสารสนเทศ หรือโดยวิธีการอื่นใดซึ่งคำคู่ความข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ใดๆ ในคดีหรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว หรือการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว ห้ามมิให้แพร่ภาพ แพร่เสียงระบุชื่อหรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณของบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือถูกกล่าวถึงในคดีเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

หมวด 18 บทกำหนดโทษ

มาตรา 192 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 130 มาตรา 136 หรือมาตรา 153 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคโดยตรง คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5 ประการดังนี้ (สำนักงาน กสทช., ออนไลน์)

- สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
- สิทธิที่จะได้อิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
- สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
- สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
- สิทธิที่จะได้การพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

หลักทั่วไปของการบังคับใช้กฎหมาย คือ เมื่อมีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจในการคุ้มครองผู้บริโภคไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ต้องบังคับตามกฎหมายฉบับนั้น ทั้งนี้นอกจากจะมีสิทธิพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ผู้บริโภคสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ ยังมีสิทธิเฉพาะ 7 ข้อ ดังนี้

(1) สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้บริโภค

(2) สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้

(3) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม

(4) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค

(5) สิทธิในความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อ

(6) สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการสื่อ

(7) สิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายเมื่อได้รับความเสียหาย

1.1.2) องค์กรของรัฐที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัว

องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชน และครอบครัวนั้นมี 2 องค์กรหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล คือ (1) องค์กรคุ้มครองเด็กของรัฐ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์โดยอ้อม และ (2) คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์โดยตรงโดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. องค์กรคุ้มครองเด็กของรัฐ

องค์กรของรัฐเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กประจำจังหวัด คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร โดยคณะกรรมการเหล่านี้มีอยู่ภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองเด็กในทุกกรณี ซึ่งรวมถึงการคุ้มครองเด็กในเรื่องที่เกี่ยวกับสื่อด้วย มีการประสานงานร่วมกัน ลักษณะการทำงานคือ (พิรงรอง รามสูตร, 2557 น.1) ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการ ประเมินติดตามการดำเนินงาน วิเคราะห์ วิจัย สรุป และประเมินผลองค์กร

ข. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ตามยุทธศาสตร์ที่ 5.2 (สำนักงาน กสทช., 2555 น. 11) ในแผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี 2555 –2559 เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไข การอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้แก่รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการ สำหรับเด็กและเยาวชน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเด็กและหลักสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการ กิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้กำหนดนโยบายในการกำกับดูแลเนื้อหาโดยมุ่งไปที่การคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และครอบครัวไว้ 2 ด้านคือ นโยบายการส่งเสริมให้มีพื้นที่สื่อสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และนโยบายการพิจารณาการกำกับดูแลเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1) นโยบายในการกำกับดูแลเนื้อหาโดยมุ่งไปที่การคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1.1) นโยบายการส่งเสริมให้มีพื้นที่สื่อสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้แก่การกำหนดสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในกิจการโทรทัศน์ทั่วไป และ จัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลสำหรับผู้ชมกลุ่มดังกล่าว ซึ่งเป็นแบบธุรกิจ 3 ช่อง และแบบบริการสาธารณะ 1 ช่อง โดยจะต้องนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อ เด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งในการจัดสรรคลื่นความถี่นั้น “หมวดหมู่เด็ก เยาวชน และครอบครัว” หมายความว่า การให้บริการโทรทัศน์ที่นำเสนอรายการส่งเสริมการเรียนรู้ การศึกษาในวิทยาการสาขาต่างๆ รวมถึงรายการสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว โดยที่เนื้อหารายการและ เวลาออกอากาศรายการจะต้องมีความปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน และต้องไม่มีเนื้อหาที่แสดงออถึงความรุนแรง ผิดศีลธรรม หรือใช้ภาษาที่หยาบคาย และคำนึงถึงความเท่าเทียมและโอกาสของเด็กและเยาวชน ทุกกลุ่มในสังคม ดังประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ (ประกาศ กสทช., ออนไลน์)" *ข้อ 7 ให้ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้คลื่นความถี่ต้องจัดให้มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. ของทุกวัน และระหว่างช่วงเวลา 07.00 – 09.00 น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในระหว่างช่วงเวลา 18.00 – 22.00 น. เป็นช่วงเวลาที่มีจำนวนผู้รับชมสูง ซึ่งเด็ก และเยาวชน อาจรับชมอยู่ด้วย ให้*

ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและจะไม่เป็นภัยต่อการพัฒนา ทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจประกาศกำหนด หรือแก้ไข เปลี่ยนแปลงสัดส่วนและช่วงเวลาออกอากาศที่เหมาะสมสำหรับรายการดังกล่าวเพิ่มเติมได้ รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชนตามวรรคแรก จะต้องเป็นรายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ ป หรือ ด หรือ ท ตามภาคผนวก ก หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด"

(1.2) นโยบายการพิจารณาการกำกับดูแลเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตาม**ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการ ให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556** (ประกาศ กสทช., ออนไลน์) *"ข้อ 11 เพื่อคุ้มครองเด็ก และเยาวชน ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการ และกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการแต่ละประเภท ดังนี้*

(ก) รายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ น13+ ห้ามมิให้ออกอากาศ ในช่วงเวลาก่อน 20.30 น. ของทุกวัน และให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 05.00 น.ของวันถัดไ

(ข) รายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ น18+ หรือรายการที่มี ลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ห้ามมิให้ออกอากาศในช่วงเวลาก่อน 22.00 น. ของทุกวัน และให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 05.00 น. ของวันถัดไป

(ค) รายการที่มีระดับความเหมาะสมของรายการในระดับ ฉ ห้ามมิให้ออกอากาศ ในช่วงเวลา ก่อน 24.00 น. ของทุกวัน และให้ออกอากาศได้จนถึงเวลา 05.00 น. ของวันถัดไป โดยให้รวมถึงรายการดังต่อไปนี้ด้วย

(1) มีการกระทำซึ่งอาจเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือยั่วยุทางเพศ หรือแสดงถึง ความรุนแรงทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศ หรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบในทางเพศ หรือมีเนื้อหาทางเพศ หรือการแต่งกายที่ล่อแหลมหรือไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาพ เสียง เนื้อหาและพฤติกรรมต่าง ๆ

(2) การใช้ภาษา หรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรุนแรง หรือนำไปสู่ความรุนแรง ทารุณโหดร้าย ที่ก่อให้เกิดผลต่อความรู้สึกทางจิตใจอย่างรุนแรง

(3) การนำเสนอที่ก่อให้เกิดการอคติ การเลือกปฏิบัติ การกระทำอันขัดต่อหลักมนุษยธรรม ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(4) การใช้ภาษา หรือมีพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของชาติ

(5) มีการกล่าวอ้างหรือจูงใจให้เชื่อว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจพิเศษ หรือความสามารถพิเศษเหนือธรรมชาติ

(6) ชี้นำหรือให้ข้อมูลหรือแสดงออกเพื่อจูงใจหรือสนับสนุนให้เกิดการเล่นการพนัน ทั้งนี้ การออกอากาศรายการที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการจัดทำเนื้อหารายการโดยต้องไม่ขัดกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการอาจกำหนดการจัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการ และกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการในแต่ละประเภทกิจการเพิ่มเติมได้"

จากประกาศข้างต้น กสทช. ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสม ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยมีการกำหนดไว้ 2 หลักเกณฑ์สำคัญคือ หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการจำกัดพิจารณาจากภาพ เสียง และเนื้อหาใน รายการ และหลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการส่งเสริมพิจารณาเนื้อหาของรายการ โทรทัศน์ที่สนับสนุนด้านการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงาน กสทช., 2556, น. 1 – 3)

(1.2.1) หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการจำกัด พิจารณาจากภาพ เสียงและ เนื้อหาในรายการ ประกอบกับเจตนาในการผลิตและการจัดทำวัตถุประสงค์และวิธีการในการนำเสนอภาพหรือเสียง น้ำหนักของการดำเนินเรื่อง รวมทั้งมุมกล้อง ของการถ่ายทำที่ทำให้ผู้ชมรับรู้ในทางที่ไม่เหมาะสม และอาจมีผลต่อการพัฒนาค่านิยมและ พฤติกรรมในด้านลบ โดยพิจารณาใน 3 ประเด็น คือ

พฤติกรรมและความรุนแรง

พิจารณาจากภาพเสียงและเนื้อหาที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในเรื่องพฤติกรรมที่รุนแรงหรือนำไปสู่ความรุนแรงและอันตรายประกอบด้วย

(1) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชมทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ เช่น ความหดหู่ความเศร้าความเครียด ความสะเทือนใจอย่างรุนแรง รวมตลอดถึงองค์ประกอบของรายการที่ทำให้ผู้ชมตกใจกลัว ความน่าเกลียด สยดสยอง ขยะแขยง

(2) การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ

(3) การใช้อาวุธ ยาเสพติด การแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม

(4) การนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดการอคติ การเลือกปฏิบัติ อันนำมาซึ่งการต่อต้าน หรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล รวมถึงการส่งเสริมการสร้างทัศนคติ ความเชื่อ

การชักจูงใจให้เกิดการล่วงละเมิด หรือการต่อต้าน การดูหมิ่นเหยียดหยาม การลดทอน หรือการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการส่งเสริมหรือชักจูงให้เกิดการต่อต้านดูหมิ่นสร้างทัศนคติเชิงลบการล้อเลียนให้เกิดความอายกลายเป็น “ตัวตลกในสังคม” ที่มีผลต่อตัวบุคคล กลุ่มบุคคลทั้งในประเด็นของเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ เพศ รสนิยมทางเพศ ชนชั้นสถานะ สภาพทางเศรษฐกิจ อายุ ศาสนา สีผิว โรคหรือภาวะสุขภาพ ความพิการทั้งทางร่ายกายจิตใจ และสติปัญญา

เรื่องทางเพศ

พิจารณาจากภาพเสียงและเนื้อหาที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในด้านการแต่งกาย การแสดงออกทางเพศ การแสดงท่าทางหรือกิริยาที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ การสนทนาหรือใช้คำพูดเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศที่ล่อแหลมหรือไม่เหมาะสม การสร้างทัศนคติทางลบเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเหยียดเพศ เป็นต้น

ภาษา

พิจารณาจากภาพเสียงและเนื้อหาที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในเรื่องการใช้ภาษาไวยากรณ์ การใช้ภาษาที่ล่อแหลมหมิ่นเหม่ สื่อความหมายในเชิงลบ รวมถึงการใช้ภาษาที่ก้าวร้าวดูหมิ่นนำมาซึ่งการลดทอนศักดิ์และศรีของผู้ฟัง

สำนักงาน กสทช. ได้กำหนดแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมเนื้อหาตามประเด็นความรุนแรง ภาษา และ เพศ โดยกำหนดระดับที่สามารถเผยแพร่ได้ในรายการโทรทัศน์ไว้ตามความเหมาะสมของผู้ชมดังนี้

- ระดับ 0 หมายถึง ไม่อนุญาตให้มีประเด็นดังกล่าว
- ระดับ 1 หมายถึง มีได้บ้างตามปริบทของเรื่อง
- ระดับ 2 หมายถึง มีได้ตามปริบทของเรื่อง
- ระดับ 3 หมายถึง มีได้โดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบ กฎหมาย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้สัญลักษณ์ระบุระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมประกอบด้วยรูปภาพ สี และตัวอักษร รวมทั้ง เสียงประกอบ และความเหมาะสมของผู้ชม กับระดับประเด็นความรุนแรง ภาษา และ เพศ สามารถสรุปได้ดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 สัญลักษณ์ระบุความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม

ระดับความเหมาะสม	สัญลักษณ์	เสียงประกอบ	พฤติกรรมและความรุนแรง	ภาษา	เรื่องทางเพศ
“ป” (3 – 5 ปี)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 3 – 5 ปี	0	0	0
“ด” (6 – 12 ปี)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย 6 – 12 ปี	0	1	0
“ท” (ทุกวัย)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการทั่วไป สามารถรับชมได้ทุกวัย	1	1	1
“น 13” (น้อยกว่า ๑๓ ควรได้รับคำแนะนำ)		รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ชมที่มี อายุ 13 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี ควรได้รับคำแนะนำ	2	2	1
“น 18” (น้อยกว่า 18 ควรได้รับคำแนะนำ)		รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษาซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปีควรได้รับคำแนะนำ	2	2	2

ตาราง 4.2 (ต่อ) สัญลักษณ์ระบุความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม

ระดับความเหมาะสม	สัญลักษณ์	เสียงประกอบ	พฤติกรรมและความรุนแรง	ภาษา	เรื่องทางเพศ
“ฉ” (เฉพาะผู้ใหญ่)		รายการต่อไปนี้ เป็นรายการเฉพาะผู้ใหญ่ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา เด็กและเยาวชนไม่ควรรับชม	3	3	3

(1.3) หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการส่งเสริมพิจารณาเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่สนับสนุนด้านการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยใช้เกณฑ์ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ 6 ประเด็นเป็นตัวชี้วัด ดังนี้

(1.3.1) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดระบบวิธีคิด กล่าวคือให้คิดเป็นตามความสามารถของสมองในแต่ละวัย ตลอดจนการส่งเสริมด้านพัฒนาการทางสมองและสติปัญญาให้สามารถมีความรู้ มีความเข้าใจ มีความสามารถในการประยุกต์วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวางแผน การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

(1.3.2) เนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ในเรื่องวิชาการตลอดจนความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆให้สามารถเรียนรู้วิชาการในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนศาสตร์ประยุกต์และศาสตร์ในเชิงบูรณาการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ ตรรกะและคณิตศาสตร์ ดนตรี กีฬา ตลอดจนความรู้ในด้านวิชาชีพ รวมถึงการสร้างความรักในการเรียนรู้

(1.3.3) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนเกิดความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ แรงบันดาลใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมในมาตรฐานของความเป็นมนุษย์

(1.3.4) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตให้รู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมที่เหมาะสมกับกาลและเทศะ สามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในชีวิตของตนเองได้ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตอย่างเหมาะสมได้

(1.3.5) เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ยอมรับเข้าใจและชื่นชมความหลากหลายในสังคมทั้งในเรื่องของสังคมวัฒนธรรม เชื้อชาติ สัญชาติ ภาษา สถานะทางสังคม เพศ และวัย เป็นต้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในความแตกต่างหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกันกับความแตกต่างหลากหลายนั้นได้อย่างสันติ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างหลากหลายนั้นได้

(1.3.6) เนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ในความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัวทั้งเรียนรู้และเข้าใจกันและกันของคนในครอบครัว ตลอดจนการทำให้เกิดศรัทธาและแรงบันดาลใจในสถาบันครอบครัว

1.2) การจัดการในการกำกับดูแลเนื้อหาโดยสำนักงาน กสทช.

ในกระบวนการการจัดการการกำกับดูแลเนื้อหาโดยสำนักงาน กสทช. ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน และครอบครัวนั้น ประกอบด้วย

1.2.1) การเปิดให้มีคำร้องเรียนในประเด็นต่าง ๆ

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน และครอบครัวนั้น สำนักงาน กสทช. เปิดให้มีการร้องเรียนในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้

- คำร้องเกี่ยวกับเนื้อหารายการและผังรายการในกิจการกระจายเสียงและจัดการโทรทัศน์
- คำร้องเรียนการใช้การโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควรหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค
- คำร้องเรียนเกี่ยวกับการออกอากาศที่เป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ภาพเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลที่ได้รับความเสียหาย

ในการร้องเรียนนั้นสามารถติดต่อสำนักงาน กสทช. ผ่านทางช่องทางการสื่อสาร ทุกประเภท รวมถึงแอพพลิเคชั่นสำหรับการร้องเรียน Mobile NBTC1200 โดยเมื่อผู้รับผิดชอบได้รับคำขอหรือคำร้องเรียนที่ถูกต้องครบถ้วนแล้ว จะมีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณา พร้อมรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และติดต่อเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำร้องเรียนทราบ

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบ และรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ และให้คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียน และพิจารณาและจัดการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2.2) การสนับสนุนทุนเกี่ยวกับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558 โดยได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ มีภารกิจดังนี้ (สสย., ออนไลน์)

1.2.2.1) รณรงค์ ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

1.2.2.2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

1.2.2.3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็ก เยาวชนและครอบครัว มีทักษะ ในการรู้เท่าทันสื่อ เฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ และสามารถใช้สื่อในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม

1.2.2.4) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

1.2.2.5) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย อบรม พัฒนาองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรม ด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

1.2.2.6) ส่งเสริมบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อให้มีการผลิตและพัฒนา สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

1.2.2.7) ดำเนินการและส่งเสริมให้มีสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

1.3) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation)

เป็นการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ภาคอุตสาหกรรมและเครือข่ายที่เป็นภาคี ในการดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เช่น กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ (Unicef) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) สมาคม

วิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) โครงการมีเดียมอนิเตอร์ ฯลฯ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล ต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล ทั้งนี้ บทบาทของเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยนั้น มี 3 ลักษณะ คือ

(1.3.1) จัดทำมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1.3.2) จัดการอบรมและสัมมนา หรือผลิตสื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้ผู้ชมมีภูมิคุ้มกันต่อเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ในขณะเดียวกัน ยังมีการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง และ โทรทัศน์ องค์กรสื่อเจ้าของสื่อ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ซึ่งทำควบคู่ไปกับการปลูกฝังให้คำนึง ถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(1.3.3) เฝ้าระวัง และเป็นตัวแทนผู้ชมในการร้องเรียนเมื่อพบการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม

ทั้งนี้ในการกำกับดูแลร่วมกันนั้น พบว่าเครือข่ายส่วนใหญ่มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นทางการ ได้แก่ การเปิดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียน เช่น โทรศัพท์ การเขียนจดหมายหรืออีเมล์กระทู้ในเว็บไซต์ แต่อย่างไรก็ดีส่วนใหญ่จะไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงช่องทางดังกล่าว นอกจากนี้เครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยตรงส่วนใหญ่จะใช้ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนแบบไม่เป็นทางการ เช่น โทรศัพท์ หรือบอกกล่าวกับหัวหน้าองค์กรโดยตรง เพราะมีความใกล้ชิดกับเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้ชม และหัวหน้าองค์กรมักเป็นผู้ดำเนินการเอง

1.4) การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation)

ภาคอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพ หรือองค์กรสื่อสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ การกำกับดูแตนเอง และกำกับดูแกันเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ ภาคอุตสาหกรรมในกา ร่วมรับผิดชอบในการควบคุมดูแลกันเอง โดยรูปแบบและแนวทางการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ องค์กรสื่อ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ต้องมีความตระหนักในการกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพ ด้วยเป็นหลักประกันว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อนั้น จะได้รับการพิทักษ์ปกป้องด้วยความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคมสาธารณะ ดังนั้น การกำกับกันเองทางจริยธรรมมาตรฐานวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสื่อแน่ใจได้ว่าตนเอง และเพื่อนร่วมสมาชิกวิชาชีพ จะพึงยึดถือกฎระเบียบ ข้อบังคับตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อ ดำรงไว้ซึ่ง

เกียรติยศ และศักดิ์ศรี ตลอดจนคุณภาพของข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพที่ประชาชนพึงได้รับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภาคอุตสาหกรรมในการร่วมรับผิดชอบในการควบคุมดูแล กันเอง และควบคุมตนเอง พิรงรอง รามสูตร (2557) ได้เสนอมาตรการการกำกับดูแลตัวเองไว้ 3 ด้าน คือ

- มาตรการทางนโยบาย

สถานีโทรทัศน์หลายแห่ง จะมีการมอบหมายนโยบายต่อหัวหน้างานในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในเรื่องต่างๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งจะมีการชี้แจงและทำความเข้าใจถึงกฎหมาย ข้อบังคับและกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจากสำนักงาน กสทช. หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

- มาตรการทางเทคนิค

องค์กรสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ มีวิธีการในการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กในสื่อด้วยมาตรการที่แตกต่างกันออกไป โดยส่วนมากจะใช้วิธีการทำภาพเบลอที่ใบหน้าเด็กที่ปรากฏในโทรทัศน์ และใช้ชื่อสมมติ เป็นต้น

- มาตรการในการกำกับดูแลตัวเอง

สื่อโทรทัศน์หลายแห่ง มีการตั้งหน่วยตรวจสอบและกลั่นกรองเนื้อหา ซึ่งมักถูก เรียกว่าหน่วยเซนเซอร์ขึ้นมา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา โดยแต่ละสถานีจะใช้วิธีกำกับดูแลกันเอง โดยจะมีการพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ทั้งในด้านการละเมิดรวมไปถึงการแสดงทัศนคติทางการเมือง เช่นในการผลิตรายการข่าว สื่อโทรทัศน์บางแห่ง จะมีการใช้นักข่าวประจำรายการช่วยตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเมื่อผ่านขั้นตอนของการผลิตรายการมาแล้ว โดยยึดหลักว่าหากมีเหตุผลอะไรก็ตามที่เป็นลบกับเด็กที่ตกเป็นข่าวจะไม่นำเสนอ

กล่าวโดยสรุป ภาพรวมการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยนั้น มีรูปแบบที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ การกำกับดูแล โดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Public regulation) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) และ การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการกำกับดูแล และบทบาทในการกำกับดูแล ได้ดังตาราง

ตาราง 4.3 รูปแบบและบทบาทของการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย

รูปแบบการกำกับดูแล	บทบาทของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	บทบาทของเครือข่ายในการกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐ	บทบาทสถานีโทรทัศน์
การกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	กำหนดกฎเกณฑ์และโทษตามกฎหมายตามแนวทางการจำกัดการเข้าถึง ความเหมาะสมของรายการ การส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก และการกำหนดการนำเสนอเนื้อหาโดยมีพื้นฐานมาจาก 1) แผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ ปี 2555 –2559 2) พรบ. เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 3) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 4) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	-	-
การกำกับดูแลร่วมกัน	กำหนดนโยบายการส่งเสริมในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดย	กำกับดูแลร่วมกันโดย 1) กำหนดมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์	

ตาราง 4.3 (ต่อ) รูปแบบและบทบาทของการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย

รูปแบบการกำกับดูแล	บทบาทของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	บทบาทของเครือข่ายในการกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐ	บทบาทสถานีโทรทัศน์
การกำกับดูแลร่วมกัน (ต่อ)	1) การรวมกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) การส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ 3) การให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย	2) จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว 3) เฝ้าระวัง และร้องเรียนเมื่อพบการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่ไม่เหมาะสม	-
การกำกับดูแลตนเอง	-	-	ผู้ประกอบการและผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหาเองตามประกาศ กสทช. โดยใช้มาตรการทางนโยบาย ทางเทคนิค และการกำกับดูแลตนเอง

อย่างไรก็ดี ในการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Public regulation) นั้น มีพื้นฐานการกำกับดูแลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว แผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี 2555 – 2559 และ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก **ทั้งนี้ข้อกฎหมายต่าง ๆ ไม่ได้มีการกำหนดในลักษณะที่แยกตัวออกเป็นบทเฉพาะสำหรับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว หากแต่จะอยู่ในลักษณะที่เป็นหมวดย่อยที่บรรจุอยู่ในปริบททางกฎหมายข้ออื่น ๆ ดังนั้นการจัดทำฐานข้อมูลฉบับรวมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) และ การจัดทำจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว**

ในส่วนของการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) และการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) นั้น มีพื้นฐานมาจากแนวทางการกำกับการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่ตามกฎหมาย **อย่างไรก็ดีจากการศึกษาเอกสารพบว่า ลักษณะการกำกับดูแลทั้ง 2 ประเภทนี้มีลักษณะซ้ำซ้อน เนื่องจากไม่ได้มีการกำกับดูแลร่วมกันในแบบบูรณาการทางข้อมูล ดังนั้น การกำกับดูแลร่วมกันในมาตรการการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการคุ้มครองสิทธิ และประโยชน์ สูงสุดของผู้ชมที่เป็นเด็ก และเยาวชน และเพื่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวด้วยเนื้อหาที่อยู่ในรายการโทรทัศน์**

2) มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว ในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารพบว่า ภาพรวมมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยนั้น มีองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชนและครอบครัว และ องค์กรที่เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ ได้จัดทำมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติไว้ อย่างไรก็ดี เพื่อให้สอดคล้อง และเป็นแนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว คณะผู้วิจัยจึงขอสรุปมาตรฐาน จริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์ โดยจัดหมวดตามขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (pre-production) 2) ขั้นผลิตรายการ (production) และ 3) ขั้นหลังการผลิตรายการ (post-production) โดยแบ่งมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชน และครอบครัวที่กำหนดโดยองค์กรต่างๆ ในระยะเวลาตั้งแต่การก่อตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) (2554 – ปัจจุบัน) โดยผู้วิจัยจะนำมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติในการผลิตรายการ

โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย มาประกอบเพื่อจัดทำเป็นมาตรฐานจริยธรรม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) มาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่กำหนดโดยกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือยูนิเซฟ (Unicef)

กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือ ยูนิเซฟ (Unicef) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและปกป้องสิทธิของเด็ก โดยยึดแนวทาง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก **ดังนั้นมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์ที่กำหนดโดยยูนิเซฟนั้น จะมีพื้นฐานมาจากการคุ้มครองสิทธิเด็กทั้ง** 4 **ด้าน ได้แก่** 1) สิทธิในชีวิตและการอยู่รอด (Survival Rights) 2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights) 3) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง (Protection Rights) และ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า การกำหนดมาตรฐานจริยธรรมนั้น**เน้นเรื่องการรายงานข่าวที่เกี่ยวกับเด็ก โดยพัฒนามาตรฐานจริยธรรมขึ้น และจัดอบรมให้แก่บุคคลในสายการผลิตข่าว โดยร่วมมือกับสำนักข่าวอิศรา** ซึ่งในการผลิตข่าวนั้นจะต้องคำนึงถึง**หลักการที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่**

ก. ดำรงไว้ซึ่งหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ และมาตรฐานทางวิชาชีพ

ข. ส่งเสริมให้สังคมเกิดการตระหนักในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ค. รายงานเมื่อเกิดการละเมิดสิทธิเด็ก

ง. เคารพในความเป็นส่วนตัวของเด็ก

จ. เข้าใจความเปราะบางของเด็ก

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ ยูนิเซฟ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการรายงานข่าวเกี่ยวกับเด็กไว้ดังนี้ (**สำนักข่าวอิศรา, ม.ป.ป.**)

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production)

ก. การพัฒนาแนวคิด

จากการถอดบทเรียนจากเอกสารการอบรมแนวทางในการปฏิบัติในการรายงานข่าวเกี่ยวกับเด็กพบว่า ในการพัฒนาแนวคิดในการทำข่าวนั้นต้องคำนึงถึงข้อมูลที่อาจสร้างความเสียหายแก่เด็ก **โดย *"หลีกเลี่ยงข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเป็นอันตรายต่อเด็ก"***

ข. งบประมาณ

นอกจากนั้นต้องไม่ตั้งงบประมาณเป็นเงินค่าตอบแทนการมีส่วนร่วม โดย *" ให้โอกาสเด็กได้เข้าถึงสื่อเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเองโดยปราศจากการจ่ายค่าตอบแทนใดๆ"* และ *"ไม่จ่ายเงินเพื่อให้ได้ข้อมูลหรือภาพของเด็ก ยกเว้นว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเด็ก*

ค. การประชุมเตรียมการ

ในส่วนของการประชุมเตรียมงาน ต้องมีวาระการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งต้อง *"พิจารณาถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเสนอ ลดอันตรายที่อาจเกิดกับเด็ก"*

ง. การค้นคว้าข้อมูล

ในการเตรียมข้อมูลข่าวนั้นจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องต่างๆ และได้รับอนุญาตโดยผู้ปกครองโดยต้อง *"มีความเป็นเลิศในความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล มีความละเอียดอ่อนต่ออารมณ์ ความรู้สึกของเด็ก" "ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากเด็ก โดยระมัดระวังไม่ทำให้ เด็กต้องตกอยู่ในอันตราย" "ตรวจสอบความมีอยู่จริง และความน่าเชื่อถือขององค์กรต่างๆ ที่ให้ข้อมูลในนามของเด็ก" "วิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งภาพถ่ายของเด็กต้องได้มาอย่างเป็นธรรม เปิดเผย ตรงไปตรงมา ถ้าเป็นไปได้ ควรได้รับอนุญาตจากเด็ก หรือผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบ"*

จ. การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์

ในการเขียนบทเพื่อการทำข่าวนั้นต้องปราศจากอคติ และการเร้าอารมณ์ โดย *"หลีกเลี่ยงการอ้างความคิด ความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง หลีกเลี่ยงการนำเสนอที่เน้นความตื่นเต้นเร้าใจ"*

- ขั้นผลิตรายการ (Production)

ไม่มีข้อจริยธรรมที่สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับสื่อ

- ขั้นหลังการผลิตรายการ (Post-production)

ใน**ขั้นตัดต่อภาพและเสียง**เพื่อออกอากาศนั้น ต้องคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จากการเปิดเผยอัตลักษณ์ต่างๆ และนำเสนอภาพที่เหมาะสม โดย ***"ไม่เปิดเผยตัวตนของเด็ก เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการแสดงออกเพื่อประโยชน์สาธารณะ"*** และ ***"ไม่นำเสนอภาพเด็กที่ล่อในเรื่องเพศ"***

กล่าวโดยสรุป จากเอกสารการอบรมการปฏิบัติการรายงานข่าวของยูนิเซฟและสำนักข่าวอิศราพบว่า จริยธรรมมุ่งเน้นไปที่เรื่องเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับมาตราที่ 13, 16, 17, 30 และ 36 ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยเน้นไปที่การทำข่าวที่เกี่ยวกับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งยังครอบคลุมรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนประเภทอื่น ๆ และยังไม่มีการเชื่อมโยงกับกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์อย่างชัดเจน

2.2) มาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่กำหนดโดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมีหน้าที่รับผิดชอบในการประกอบกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการโทรทัศน์อยู่ด้วยกัน 2 ระดับ คือ 1) การรับผิดชอบที่ต้องทำหรือไม่ทำตามที่กฎหมายกำหนด และ 2) สิ่งที่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดเป็นเรื่อง ของมาตรฐานทางจริยธรรม

ในทางกฎหมาย สื่อจะต้องได้รับใบอนุญาตและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรอิสระ คือ กสทช. ในส่วนของจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ กสทช. จะต้องส่งเสริมให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิต รายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมกลุ่มกัน เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการ ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเอง ภายใต้มาตรฐาน ทางจริยธรรมนั้นด้วย

กสทช. ได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จริยธรรมขั้นพื้นฐาน และแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ในที่เกี่ยวกับเด็กภาพรวม โดยกำหนดให้มีหลักการจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ในการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์อย่างน้อย 8 หลักการ ดังนี้

(1) ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม

(2) สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว

(3) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค

(4) เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

(5) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(6) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

(7) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ

(8) การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

อย่างไรก็ดีหากพิจารณาทั้ง 8 หลักการ พบว่ามีการเชื่อมโยงกับเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ในหลักการที่ 1 ที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และ

เป็นธรรมมีการกำหนดให้กรณีที่ผู้ร่วมรายการเป็นเด็กและเยาวชน ควรแน่ใจว่าได้รับคำอนุญาตยินยอม จากพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็ก หรือบุคคลที่เด็กไว้วางใจ หรือกรณีข่าวนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบทางจิตใจ หรือตัวเด็กในทางลบจะต้องไม่นำเสนอให้ทราบถึงชื่อตัว หรืออัตลักษณ์ของตัวเด็กโดยเด็ดขาด

ในส่วนของหลักการที่ 2 ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และข้อมูลส่วนตัวนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการนำเสนอ ข่าวสารรายการ ที่ไม่แสดงถึงการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ ในสังคมที่มีผลกระทบต่อกลุ่มเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เด็ก เยาวชน สตรี กลุ่มเพศหลากหลาย คนด้อยโอกาสทางสังคม เช่น ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สีผิว ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

นอกจากนั้น ในหลักการที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค ได้มีการกำหนดแนวทางให้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงผลกระทบต่อผู้ชมผู้ฟังในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ การใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม โดยเฉพาะรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือในช่วงเวลาออกอากาศที่มีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ชมผู้ฟัง

ในส่วนของการโฆษณาสินค้า และบริการนั้น ต้องควรระมัดระวังการนำเสนอภาพพฤติกรรมความรุนแรงที่ไม่เหมาะสม พึงระมัดระวังการเลียนแบบ และการตีความโดยเด็ก ๆ และเยาวชน ต้องคำนึงถึงความรุนแรงทางจินตนาการที่อาจเป็นอันตรายสำหรับเด็ก นอกจากนั้นยังต้องระมัดระวัง การโฆษณาโดยใช้จินตนาการที่เด็ก ๆ เกิดความเข้าใจผิดจนนำไปสู่การเลียนแบบในชีวิตจริง และการโฆษณาจะต้องไม่ใช้เด็กในทางที่ผิด เช่น

(1) เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ โป๊ เปลือย

(2) นำเสนอภาพความรุนแรง พฤติกรรมอันตราย หรือที่เป็นภัยต่อต้านสังคม

(3) ละเมิดสิทธิเด็กในการได้รับความคุ้มครองจากความปลอดภัยและการดูแล

(4) การเรียกร้องความน่าสงสาร ความสมเพช ความน่าเห็นใจ

(5) อันตรายที่อาจเกิดแก่สุขภาพกายและจิตใจต่อตัวเด็ก

ที่สำคัญควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาแฝง โดยเฉพาะในรายการที่เน้นข้อเท็จจริง เช่น ข่าว สารคดีข่าว หรือรายการเด็ก สารคดีความรู้ รายการสารประโยชน์ หรือรายการที่เน้นข้อเท็จจริงอื่นๆ

ในหลักการ 5 ซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคมตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่เน้นรายการเชิงวัฒนธรรมที่สามารถเสพรับได้อย่างเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องปรับประยุกต์เข้ากับความรับรู้ของเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในรากแก่นที่มาของวัฒนธรรม

(2.2.1) หลักจริยธรรมในการปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

จากหลักจริยธรรมทั้ง 8 หลักการนี้ กสทช. ได้กำหนดหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงไว้ในส่วนของ"**หลักการ 6 ที่ว่าด้วย การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ โดยสื่อต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ชม ผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชน ด้วยการเล็งเห็นถึงอิทธิพลและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กจากการได้รับชมเนื้อหาสื่อที่อาจแฝงไปด้วยเนื้อหาความรุนแรง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแสดงออก และทัศนคติที่มีต่อเรื่องเพศ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่อต้านกฎหมาย ภัยสังคม กระทั่งตระหนักถึงความสามารถในการแยกแยะ ความจริงกับจินตนาการที่เกิดขึ้นในเนื้อหาสำหรับเด็กเยาว์วัย ประกอบด้วยหลักการย่อย 6 หลักการได้แก่**

หลักการย่อยที่ 1 การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่มีความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาหยาบคาย

หลักการย่อยที่ 2 การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจ

หลักการย่อยที่ 3 การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรงการกระทำผิด กฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรม

หลักการย่อยที่ 4 การถ่ายทำและสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในรายการข่าวรายการ/ทั่วไป

หลักการย่อยที่ 5 การเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ และ

หลักการย่อยที่ 6 การสืบข่าวรายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ฉะนั้น จึงเป็นภาระความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่จะต้องปกป้องเด็กและเยาวชนที่ได้ เสพรับเนื้อหาสื่อหรือปรากฏอยู่ในสื่อ

ทั้งนี้ในส่วนของการการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น กสทช. มีการแบ่งเป็นหลักการย่อย และแนวทางปฏิบัติโดยผู้วิจัยได้สรุปหลักการย่อยทั้งหมด ตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) ขั้นการผลิตรายการ (Production) ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production) ไว้ดังนี้

หลักการย่อยที่ 1 การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่มีความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาหยาบคาย

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production)

เพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่มีความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาหยาบคายนั้น ในขั้นตอน**การพัฒนา แนวความคิดรายการ** ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ของครอบครัว ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 1.3 ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหรือความสัมพันธ์ของครอบครัว"*

นอกจากนั้น **การกำหนดแนวทางการผลิตรายการ**จะต้องปกป้องสวัสดิภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 1.5 การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน"*

ในส่วนของ**การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อผลิตรายการ**จะต้องคำนึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 1.6 ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงแหล่งข่าวหรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก เยาวชน และบุคคลที่กำลังมีความทุกข์หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมองเป็นพิเศษเพราะพวกเขาอาจไม่ได้นึกถึงผลกระทบที่จะตามมาหลังจากการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมรายการ"*

การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ จะต้องใช้ภาษาที่ไม่กระทบต่อสถาบัน ครอบครัว และภาษาที่ก่อให้เกิดการเลียนแบบ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 1.1 ผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพ ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความรุนแรง เรื่องเพศ เพศวิถี หรือเพศสัมพันธ์ และเรื่องที่เสียหายต่อสถาบันครอบครัว หรือเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่น ๆ"* และ *"ข้อที่ 1.2 ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงการนำเสนอเนื้อหา ภาษา ภาพ เสียง ที่อาจทำให้ผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชนเข้าใจผิด หรือก่อให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ เช่น รายการที่มีเนื้อหารุนแรง ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย อบายมุข และการกระทำผิดกฎหมาย"*

- ขั้นการผลิตรายการ (Production)

จริยธรรมที่เกี่ยวกับหลักการด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่มีความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาหยาบคาย ได้แก่ **การบันทึกเทป** (On videotape) โดยต้องคุ้มครองจากการเปิดเผยอัตลักษณ์ต่างๆ เมื่อเกี่ยวข้องกับคดีต่างๆ ซึ่ง

กำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 1.7 ในกรณีที่เกี่ยวกับเหตุการณ์อาชญากรรม การกระทำชำเรา การค้าแรงงานเด็ก ต้องไม่เปิดเผยชื่อ อัตลักษณ์ หรือข้อมูลแวดล้อมอื่นใดที่เกี่ยวกับตัวเด็ก"*

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

ใน**ขั้นตัดต่อภาพและเสียง** เพื่อออกอากาศนั้น ต้องคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจากการเปิดเผยอัตลักษณ์ต่างๆ เมื่อเกี่ยวข้องกับคดีต่างๆ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 1.4 ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณ ถูกคุกคาม ทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ สัญลักษณ์ที่จะสามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นข่าวได้ เว้นแต่จะทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง"*

หลักการย่อยที่ 2 การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจ

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจนั้น ใน**การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์** ต้องระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลภาพ เสียงและการใช้ภาษาที่มีผลเสียต่อเด็ก เยาวชนและสถาบันครอบครัว ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) พัฒนาการด้านศีลธรรม ด้านกายภาพ และด้านสติปัญญา และสถาบันครอบครัว ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.1 ไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่อาจจะมีผลเสียต่อการพัฒนาการด้านศีลธรรม ด้านกายภาพ และด้านสติปัญญาของเด็กเยาวชน หรือมีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัว"*

(2) เนื้อหาภาพ เสียง ที่อาจชักจูงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็ก และเยาวชนไปในทางที่ผิด ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.4 ต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหาภาพ เสียง ที่อาจชักจูงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็ก และเยาวชนไปในทางที่ผิด เช่น การเสนอรายการที่มีเนื้อหา ความรุนแรง การยั่วยวนทางเพศ กิจกรรมเสี่ยงภัยต่อร่างกายที่เด็กเยาวชนอาจลอกเลียนแบบ"*

(3) ภาษาที่นำเสนอความรุนแรง เพศ และเลือกปฏิบัติด้วยเพราะความแตกต่าง ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.6 ต้องระมัดระวังการใช้ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะในการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรง เรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ การนำเสนออย่างเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความต่างของสภาพร่างกาย เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น หรือฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม เรื่องที่มีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัว และเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่นๆ"*

(4) เนื้อหาที่ส่อไปในทางสนับสนุนอบายมุขต่างๆ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.7 ต้องระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การเสพยา พฤติกรรมอันธพาลที่ต้องไม่ส่อไปในทางสนับสนุนให้เห็นว่าเป็นเรื่องโก้เก๋ ทั้งต้องไม่มีรายละเอียด หรือชักนำให้เกิดการลอกเลียนแบบ"*

- ขั้นการผลิตรายการ (Production) ไม่มีข้อจริยธรรมที่สอดคล้องในหลักการที่เกี่ยวกับการปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจ

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

ในการประเมินในแง่ความถูกต้องด้านเนื้อหาสาระ ตามความเหมาะสมด้านรูปแบบรายการ คุณภาพทางเทคนิค และการขัดต่อระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมความดีงามพบว่า ข้อจริยธรรมที่ปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจ ได้แก่

(1) ระดับความรุนแรงของภาพข่าว และ เวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.2 กรณีภาพข่าวที่มีความรุนแรง เช่น ข่าวอุบัติเหตุร้ายแรง ภาพข่าวอาชญากรรม ภัยพิบัติธรรมชาติ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ สงคราม ควรคำนึงถึงระดับความรุนแรงของภาพและช่วงเวลาที่จะนำเสนอ หลีกเลี่ยงการนำเสนอในช่วงเวลาของรายการเด็ก ยกเว้นประกาศหรือเตือนภัยฉุกเฉิน"*

(2) นำเสนอภาพข่าวในเวลาหัวค่ำ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.3 หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวรุนแรงหรืออาจกระทบกระเทือนจิตใจเด็กและ เยาวชนในช่วงรายการข่าวหัวค่ำ เพราะเด็กและเยาวชนอาจกำลังนั่งรับชมพร้อมกับผู้ใหญ่ได้"*

(3) การประกาศเตือนเนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสม ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 2.5 ต้องประกาศเตือนหรือแสดงข้อความ (label) เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังพิจารณาว่าเนื้อหาของรายการเหมาะสมกับตนเองหรือเด็กเยาวชนในบ้านของตนหรือไม่ "*

หลักการย่อยที่ 3 การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรงการกระทำผิด กฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรม

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production)

ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรงการกระทำ

ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมนั้น ใน**การพัฒนาแนวความคิดเพื่อสร้างสรรค์รายการ** จะต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) หน้าที่สื่อมวลชนและการปกป้องเด็กและเยาวชน ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.1 ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนกับหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย"*

(2) สิทธิในความเป็นเด็กและเยาวชนกับสื่อ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.2 ต้องคำนึงถึงสิทธิในการรับรู้ข่าวสารและการแสดงออกของความคิดเห็น ความต้องการ ทักษะ ความสามารถ จินตนาการ ฯลฯ ของเด็กและเยาวชน"*

ในส่วนของ**การวิเคราะห์ผู้ชมเป้าหมาย** ต้องคำนึงถึงความอ่อนไหว และด้อยประสบการณ์จากผู้ชมเป็นหลัก ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.4 คำนึงว่าเด็กและเยาวชนมีความอ่อนไหวและด้อยประสบการณ์ โดยปกป้องเด็ก และเยาวชนจากเนื้อหาและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม เช่น เนื้อหารายการที่มีความรุนแรง ด้วยการประกาศเตือนหรือแสดงข้อความเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังพิจารณาว่าเหมาะสมกับตนเองหรือเด็ก และเยาวชนในครอบครัวหรือไม่"*

สำหรับ**การจัดทำงบประมาณเพื่อการผลิตรายงาน**นั้น จะต้องไม่จัดสรรเงินเป็นการตอบแทนแก่เด็ก และเยาวชนที่มาร่วมรายการ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.7 การให้เด็กและเยาวชนมาสัมภาษณ์หรือร่วมรายการ ต้องไม่เสนอเงินหรือสิ่งของเป็นการตอบแทน ยกเว้นแต่การดูแลค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าใช้จ่ายการเดินทาง ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม เป็นต้น"*

อย่างไรก็ดี**การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการผลิตรายการ**นั้น ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้จากเด็กและเยาวชนที่ให้ข้อมูลก่อน ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.11 บางครั้งเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการบางคน อาจพูดถึงข่าวลือหรือกล่าวอ้าง โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบการผลิตรายการต้องพยายามสร้างความสมดุลระหว่างการแสดงออกและความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา"* ในขณะที่บางกรณี ใน**การกำหนดวิธีในการผลิตรายการ**จะต้องมีกลไกการให้ผู้ปกครองและนักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องในกรณีที่เนื้อหารายการมีความซับซ้อน ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.10 ในรายการที่เป็นการตีแผ่ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ควรมี ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กหรือนักจิตวิทยาเด็กมาให้คำปรึกษาด้วย และอาจต้องเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก และ เยาวชนที่ร่วมรายการมารับรู้ระหว่างการผลิตหรือการออกอากาศสด เพราะเด็ก และเยาวชนอาจไม่ได้ใส่ใจถึงผลในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น"*

นอกจากนั้น **ในการประชุมทีมงานผลิตรายการ** ต้องมีวาระเกี่ยวกับการขอความยินยอมจากผู้ปกครองหากเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีมาร่วมรายการ และ ชี้แจงผลที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนหลังจากร่วมรายการ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.5 การเชิญเด็กและเยาวชนมาร่วมในการบันทึกเทปหรือออกอากาศสด ต้องแจ้งเหตุผล เนื้อหา และรูปแบบรายการอย่างชัดเจนต่อเยาวชนที่มีอายุมากกว่า 18 ปี แต่สำหรับเด็กอายุ ต่ำกว่า 18 ปี ผู้ปฏิบัติงานต้องแจ้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อยินยอมให้เด็กและเยาวชนมาให้สัมภาษณ์หรือร่วมรายการ "*และ *"ข้อที่ 3.9 ควรให้รายละเอียดถึงผลกระทบที่อาจตามมาหลังจากที่ได้ร่วมรายการไปแล้วกับ เด็กและเยาวชนที่มาร่วมรายการ"*

- ขั้นการผลิตรายการ (Production)

ใน**การบันทึกเทป** (On videotape) ควรระมัดระวัง ไม่กดดันเด็ก และเยาวชนที่มาร่วม รายการซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ (3.6) ในการผลิตรายการต้องไม่ทำให้เด็ก และเยาวชนที่ร่วมรายการ มีความกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล ไม่ควรตั้งคำถามที่ยากจนเกินไป หรือเป็นคำถามที่ซับซ้อน ยิ่งเด็กและเยาวชน มีอายุน้อยเท่าไหร่ ผู้ปฏิบัติงานต้องระมัดระวังมากเท่านั้น"*

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

เมื่อกำหนดเวลาการออกอากาศให้เหมาะกับผู้ชมแล้ว ควร**ประเมินรายการ** และตรวจสอบความเหมาะสมเสมอ เพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 3.3) กำหนดเวลาการออกอากาศรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว แยกจากรายการเฉพาะผู้ใหญ่ หมั่นตรวจสอบดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการ ในช่วงเวลาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ การเลือกเพศ เพศสัมพันธ์ ภาษาหยาบคาย เนื้อหาที่เสนอความรุนแรงและเนื้อหาที่แสดงอคติหรือปฏิบัติต่อกลุ่มคนใดในสังคมอย่างไม่เหมาะสม"*

หลักการย่อยที่ 4 การถ่ายทำและสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในรายการข่าวรายการ/ทั่วไป

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ(Pre-production)

การจัดทำงบประมาณ ในการทำรายการข่าวกับเด็กและเยาวชนนั้นต้องไม่จัดสรรงบประมาณเพื่อตอบแทนการทำข่าว ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 4.5 ไม่เสนอสิ่งตอบแทน ทั้งที่เป็นเงินหรือสิ่งของให้กับเด็กหรือเยาวชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทำข่าวไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น "*

การกำหนดวิธีในการผลิตรายการข่าวจะต้องมีกลไกการขออนุญาตผู้ปกครองในการให้เด็กเป็นแหล่งข่าว และมีสิทธิยกเลิกได้หากเปลี่ยนใจ และต้องแจ้งสาเหตุและรูปแบบการ

นำเสนออย่างละเอียด ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 4.1 ขออนุญาตพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชน ตั้งแต่ก่อนการถ่ายทำ และสัมภาษณ์ ไปจนถึงขั้นตอนก่อนออกอากาศ กรณีที่มีการเปลี่ยนใจภายหลังและขอให้ยกเลิกการนำเสนอข่าว ต้องเคารพสิทธิโดยไม่นำข่าวนั้นออกอากาศ "*และ *"ข้อ 4.2 แจ้งเหตุผล ประเด็นเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอข่าวอย่างละเอียดชัดเจนต่อเด็ก หรือเยาวชน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล "*

ใน**การเขียนบทโทรทัศน์ และบทสัมภาษณ์**นั้น จะต้องไม่ตั้งคำถามแบบหลอกล่อให้ตอบ และ ไม่ใช้ภาพที่สื่อถึงเรื่องเพศในข่าวเรื่องเพศ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 4.7 ไม่ตั้งคำถามซับซ้อนหรือล่อหลอกเพื่อให้ได้คำตอบ"* และ *"ข้อที่ 4.8 กรณีการนำเสนอข่าวเรื่องเพศศึกษาสำหรับ เด็กหรือเยาวชน ต้องไม่นำเสนอภาพจริงและภาพเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงอวัยวะเพศและการมี เพศสัมพันธ์"*

นอกจากนั้น **ในการประชุมทีมงานผลิตรายการข่าว** ต้องมีวาระเกี่ยวกับการประเมินและ แจ้งผลกระทบในแง่มุมต่างๆ ให้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 4.3 ประเมินและแจ้งผล กระทบในแง่มุมต่างๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจาก ข่าวออกอากาศไปแล้วให้เด็กหรือเยาวชน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือ ผู้ดูแลทราบอย่างละเอียด กรณีที่ประเมินแล้วว่า ถ้าเปิดเผยภาพใบหน้าของเด็ก หรือเยาวชนในข่าวไปแล้ว อาจมีผลกระทบ ทางสังคมตามมา แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนจะยินยอมด้วยความสมัครใจก็ไม่ควรเปิดเผยภาพใบหน้าของเด็กหรือเยาวชนนั้น"*

- ขั้นการผลิตรายการ (Production)

จริยธรรมที่เกี่ยวกับหลักการด้านการถ่ายทำและสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในรายการข่าว รายการทั่วไป ได้แก่ **การบันทึกเทป** (On videotape) กล่าวคือ ควรระมัดระวังการใช้คำเรียกเด็ก และ เยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 4.4 ในกรณีการนำเสนอข่าวเด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ควรใช้คำเรียกเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดตามขั้นตอนการดำเนินคดี ดังนี้ ขั้นตอน 1 ก่อนแจ้งความดำเนินคดี คำเรียกที่ใช้ คือ "เด็ก/เยาวชนผู้ต้องสงสัย" ขั้นตอน 2 หลังแจ้งข้อกล่าวหาระหว่างสอบสวนและพิจารณาคดี คำเรียกที่ใช้คือ "เด็ก / เยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด" ขั้นตอน 3 หลังศาลตัดสินว่ามีความผิดจริง คำเรียกที่ใช้ คือ "เด็ก / เยาวชนผู้กระทำความผิด"*นอกจากนั้น ในขณะบันทึกเทปต้องไม่กดดันเด็กหรือเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนยุติธรรม ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 4.6 ไม่ทำให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในภาวะกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล"*

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

ไม่มีข้อจริยธรรมที่สอดคล้องในหลักการที่เกี่ยวกับการถ่ายทำและสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในรายการข่าวรายการทั่วไป

หลักการย่อยที่ 5 การเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ(Pre-production)

ในการเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศนั้น ใน**การพัฒนาแนวความคิดเพื่อสร้างสรรค์รายการ** จะต้องคำนึงถึงประเด็นการละเมิดศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นข่าว ซึ่งกำหนดไว้ใน *" ข้อที่ 5.6 ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็กไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง"*

ใน**การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์**นั้น ต้องระมัดระวังภาษาที่ใช้และคำนึงถึง หลักสิทธิมนุษยชนในการเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 5.3 การพาดหัวข่าวในรายการข่าวหรือการโปรยข่าวหรือการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาข่าวผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและไม่ตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการละเมิดทางเพศนั้น"*

- **ขั้นการผลิตรายการ (Production)**

จริยธรรมที่เกี่ยวกับหลักการเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศอยู่ในขั้นตอน **การบันทึกเทป** (On videotape) โดยขณะถ่ายทำรายการหรือรายงานข่าวต้องรักษาข้อมูลส่วนตัวของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 5.1 ต้องไม่ลงเปิดเผยชื่อ ชื่อสกุล หรือตำบลที่อยู่ของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ รวมทั้งชื่อ ชื่อสกุล และตำบลที่อยู่ของญาติของผู้เสียหาย ไม่ว่ากรณีใดๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้หรือสามารถรู้ได้ว่าผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศเป็นใคร"* และ *"ข้อที่ 5.2 ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เสียชีวิตซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ"*

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

ใน**ขั้นตัดต่อภาพและเสียง** เพื่อเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศออกอากาศนั้น ต้องไม่เผยภาพข่าว แต่อาจเผยภาพหน้าตรงของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดจนเสียชีวิตได้ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนใจครอบครัว ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 5.4 ต้องไม่เปิดเผยภาพข่าวของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศไม่ว่ากรณีใดๆ และไม่ว่าผู้ที่ถูกละเมิดทางเพศนั้น จะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม"* และ *"ข้อที่ 5.5 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต อาจ เผยแพร่ภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ"*

หลักการย่อยที่ 6 การสืบข่าวรายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production)

ไม่มีข้อจริยธรรมที่สอดคล้องในหลักการที่เกี่ยวกับการสืบข่าวรายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- ขั้นการผลิตรายการ (Production)

จริยธรรมที่เกี่ยวกับหลักการการสืบข่าวรายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าว ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในขั้นตอน **การบันทึกเทป** (On videotape) โดยขณะแถลงข่าว ให้หลีกเลี่ยง การถ่ายบันทึกภาพ และเสียง เด็กและเยาวชนที่อยู่ในคดีความ ซึ่งกำหนดไว้ใน *"ข้อที่ 6.1 ในกรณีที่มีการจัดแถลงข่าวที่มีเด็กอยู่ในคดีความอาชญากรรม เพศ ยาเสพติด หรือความรุนแรงอื่นๆ และผู้สื่อข่าวไปสืบข่าวจากสถานที่แถลงข่าว และค้นพบว่ามีการนำเอาตัวเด็กมาเกี่ยวข้องปรากฏในพื้นที่ของการแถลงข่าว ให้หลีกเลี่ยงการถ่ายบันทึกภาพเด็กและเยาวชนนั้น เพราะกฎหมาย พรบ. ศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กำหนด ให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเอาไว้ ไม่อนุญาตให้บันทึกภาพหน้าหรืออวัยวะส่วนใด ที่ทำให้ทราบถึง ชื่อ อัตลักษณ์ที่สามารถระบุตัวบุคคลได้"* และ *"ข้อที่ 6.2 ไม่บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียง หรือเผยแพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเปิดเผยข้อมูลซึ่งอยู่ในกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาล ที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กและเยาวชนนั้น"*

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

ไม่มีข้อจริยธรรมที่สอดคล้องในหลักการที่เกี่ยวกับการสืบข่าวรายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(2.2.2) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (2556) ได้เสนอข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์ โดยเสนอให้ผู้ผลิตรายการควรระมัดระวัง และใส่ใจเป็นพิเศษในการนำเสนอประเด็นต่างๆ ในรายการระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการระดับ “ป” “ด” และ “ท” โดยสามารถสรุปและจำแนกข้อแนะนำตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.4 ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
1. ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) - **การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์**	**การนำเสนอประเด็นความรุนแรง**	**ข้อ 2** การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในรูปแบบจินตนาการ (Fantasy violence) สำหรับรายการในระดับ ป ซึ่งมีพฤติกรรมและความรุนแรง เป็น 0 ผู้ผลิตสามารถนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงได้เฉพาะในกรณีที่ตัวละคร ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงดังกล่าว ไม่ใช่มนุษย์หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับมนุษย์เท่านั้น ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่องของการนำเสนอ และต้องไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำหรือชักจูงด้วย หากตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเป็นมนุษย์ หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับมนุษย์ ไม่ควรจัดอยู่ในระดับ ป ผู้ผลิตจะต้องพิจารณาประเด็นของความรุนแรงที่นำเสนอว่าควรอยู่ในระดับ ด หรือ ท แม้ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง จะไม่มีลักษณะเป็นมนุษย์หรือคล้ายคลึงกับมนุษย์ แต่ประเด็นความรุนแรงที่นำเสนอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระดับ ป โดยอาจมีการใช้ความรุนแรงต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น หรือเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง หรือของการนำเสนอ หรือนำเสนอในลักษณะชี้นำชักจูง ผู้ผลิตควรจะพิจารณาประเด็นของความรุนแรงที่นำเสนอ ว่าจะอยู่ในระดับ ด หรือ ท เช่นเดียวกัน **ข้อ 3** รายการการ์ตูนสำหรับเด็กไม่ควรนำเสนอความรุนแรงเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง และควรหลีกเลี่ยงการเสนอความรุนแรงที่อาจเลียนแบบได้

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
1. ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) (ต่อ) - **การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ (ต่อ)**	**การนำเสนอประเด็นความรุนแรง (ต่อ)**	**ข้อ 4** การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางจิตใจและความปลอดภัยของเด็ก เช่น ประเด็นความขัดแย้งในครอบครัว ความตาย อาชญากรรม ฯลฯ **ข้อ 5** การนำเสนอภาพความรุนแรงที่สมจริงสมจัง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจว่า การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีที่ด ที่สุดในการแก้ไขปัญหา หรือความขัดแย้ง **ข้อ 6** การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการชักจูงหรือสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาที่มอมเมา หรือขัดต่อหลักเหตุผลที่เป็นจริง และศีลธรรมอันดีของสังคม เช่น การทำแท้ง การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย **ข้อ 7** การนำเสนอภาพความรุนแรงที่สมจริงสมจังที่อาจมีผลกระทบ ทั้งกรณีที่เด็กและเยาวชนเป็นเหยื่อและเป็นผู้กระทำ **ข้อ 2** ไม่ควรนำเสนอเนื้อหาและภาพเกี่ยวกับความรุนแรงในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง หรือในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องปกติ สนุกสนาน หรือตลกขบขัน รวมถึงเหตุการณ์ที่เด็กหรือผู้หญิงตกเป็นเหยื่อ เช่น ความรุนแรงภายในครอบครัวตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกับ พ่อแม่ ความรุนแรงต่อสัตว์เลี้ยง การบันดาลโทสะในที่สาธารณะ ฯลฯ* **ข้อ 3** ไม่ควรแสดงให้เห็นขั้นตอนวิธีการกระทำในฉากที่ใช้ความรุนแรง หรือการกระทำผิด* **ข้อ 4** ไม่ควรนำเสนอภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด*

หมายเหตุ * ข้อแนะนำเพิ่มเติมสำหรับผู้ผลิตรายการระดับ “ป” และ “ด”

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
1. ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) (ต่อ) - **การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ (ต่อ)**	**การนำเสนอบุคคลและสถานที่**	**ข้อ 11** การนำเสนอที่ทำให้เกิดทัศนคติในด้านลบเกี่ยวกับบุคคล เช่น ตำรวจ พระภิกษุ และสถานที่ที่ควรจะปลอดภัย เช่น บ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ
	การใช้ภาษา	**ข้อ 12** การใช้คำหรือภาษาที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ คำสบถเกี่ยวกับเรื่องเพศ ถ้อยคำ ที่เหยียดเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ คำที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ หรือลดทอนความเท่าเทียมของแต่ละเพศ การล้อเลียนเรื่องการเจ็บป่วย ความพิการ รสนิยมทางเพศ และความเชื่อทางศาสนา รวมทั้ง การนำคำทางศาสนามาใช้ในลักษณะดูหมิ่น
	การนำเสนอประเด็นเรื่องเพศ	**ข้อ 18** การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย เช่น การนอกใจคู่สมรส การมีภรรยาหลายคน การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหลายคนในช่วงเวลาเดียวกัน หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนเวลาและวัยอันควร ในรายการระดับ ท และ น13 ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในกรณีที่เป็นไปตาม บริบทของเรื่อง หรือเค้าโครงเรื่องเดิมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั้น ผู้ผลิตต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะไม่นำเสนอ ในลักษณะชี้นำ ชักจูง และเป็นองค์ประกอบที่พบบ่อย โดยควรพิจารณาวิธีในการนำเสนอ และพยายามหลีกเลี่ยง การนำเสนอภาพ และเสียงที่แสดงถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับการแสดงออกถึงการมีสัมพันธภาพทางเพศ หรือกิริยาท่าทาง

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
1. ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production) (ต่อ) - **การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ (ต่อ)**	**การนำเสนอประเด็นเรื่องเพศ (ต่อ)**	ที่สื่อความหมายทางเพศด้วย เช่น ประเด็นการนอกใจคู่สมรส ผู้ผลิตอาจสื่อให้ผู้ชมเข้าใจด้วยบทสนทนาหรือพฤติกรรมอื่นๆ ของตัวละครแทน เช่น นั่งรถไปด้วยกัน จูงมือ เดินเข้าห้อง ฯลฯ โดยไม่มีภาพการแสดงออกถึงการมีสัมพันธภาพทางเพศที่จะส่งผลให้ผู้ชมเกิดความรู้สึก เช่น การโอ้โลม ลูบไล้หรือกอดจูบ เป็นต้น
- การกำหนดวิธีในการผลิตรายการ	**การสัมภาษณ์**	**ข้อ 8** การสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน รวมถึงการให้เด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ร่วมรายการ ต้องได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสัมภาษณ์ในประเด็นที่ละเอียดอ่อน เด็กไม่ควรต้องตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เกินความสามารถที่จะตอบได้อย่างเหมาะสม
- การประชุมทีมงานผลิตรายการ	**การประเมินผลกระทบที่เกิดกับเด็กหลังร่วมรายการ**	**ข้อ 9** การร่วมรายการของเด็ก ไม่ควรส่งผลกระทบต่อเด็กในทางเสียหายแก่เด็กในภายหลัง เช่น ถูกทำโทษ กลั่นแกล้ง ทำร้ายร่างกายหรือล้อเลียนให้อับอาย ฯลฯ
- การจัดเตรียมเครื่องแต่งกาย	**การแต่งกายพิธีกร**	**ข้อ 13** การแต่งกายของพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ วิหาร หรือสถานที่เฉพาะ เช่น พระราชวัง พระที่นั่ง รวมถึงการร่วมกิจกรรมบางประเภท เช่น งานศพ ทำบุญ ใส่บาตร เวียนเทียน

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
2. ขั้นการผลิตรายการ (Production)	-	-
3. ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production) **- การตัดต่อ**	**การตัดต่อเพื่อหลีกเลี่ยงความรุนแรง**	**ข้อ 1** การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง โดยเฉพาะการแสดงถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่อันตราย และเด็กสามารถเลียนแบบได้ เช่น การพยายามทำร้ายตัวเองและผู้อื่น การฆ่าตัวตายการเลียนแบบกีฬาที่เป็นการต่อสู้ การใช้ไม้ขีดไฟ ฯลฯ รวมทั้ง การทำร้ายสัตว์ และการใช้หรือดัดแปลงสิ่งของที่หาได้ง่ายใกล้ตัวหรืออุปกรณ์ที่หาได้ในบ้านเป็นอาวุธ เช่น มีดในครัว ค้อน ตะปู ขวดน้ำ แจกัน กรรไกร ฯลฯ ทั้งนี้ ผู้ผลิตควรพิจารณาใช้เทคนิคพิเศษ เพื่อลดความรุนแรงในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเสนอได้ เช่น การลดความชัดเจนของภาพ (Blur) การเพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) การลดโทนสี ฯลฯ
- การควบคุมคุณภาพและความเหมาะสม	**การขึ้นคำเตือนเมื่อมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเสี่ยงอันตราย**	**ข้อ 10** การนำเสนอภาพหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสี่ยงอันตราย หรือบาดเจ็บ ต้องมีคำเตือนถึงอันตรายจากการเลียนแบบ โดยไม่มีผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เช่น การใช้เครื่องออกกำลังกาย การปีนป่าย การขับขี่รถยนต์ จักรยานยนต์ ฯลฯ

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
3. ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production) **- การควบคุมคุณภาพและความเหมาะสม (ต่อ)**	**การควบคุมความเหมาะสมของเนื้อหาในรายการข่าวและรายการทั่วไป**	**ข้อ 14** การผลิตรายการประเภทปกิณกะ(Variety) หรือ Talk show ผู้ผลิตควรกำหนดระดับความเหมาะสมของรายการที่ชัดเจนเป็นระดับเดียวตลอดอายุการออกอากาศของรายการ ตามจุดประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายก่อนการผลิต แม้ว่าแต่ละตอนที่ออกอากาศ (Episode) หรือแต่ละช่วง (Segment) ของรายการในตอนนั้นๆ อาจมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน โดยผู้ผลิตต้องควบคุมภาพ เสียงและเนื้อหาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระดับความเหมาะสมที่กำหนดด้วย **ข้อ 15** การนำเสนอข่าวในลักษณะพูดคุย วิเคราะห์ วิจารณ์ มีการแสดงความคิดเห็นของพิธีกรหรือผู้ร่วมรายการซึ่งอาจมีการชี้นำ ชักจูง โน้มน้าวให้ผู้ชมคล้อยตามหรือขัดแย้ง หรือมีการพาดพิงถึงบุคคลที่สาม ขอให้อยู่ใน ดุลยพินิจของสถานีฯ ว่าสมควรต้องเป็นรายการที่ต้องมีการจัดระดับความเหมาะสมหรือไม่ **ข้อ 16** การพิจารณากำหนดความเหมาะสมระดับ ด และ ท ผู้ผลิตควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของรายการ เนื้อหาหลักที่นำเสนอ และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมประกอบกัน ทั้งนี้ ผู้ผลิตควรคำนึงว่า การนำเสนอภาพ เสียงและ เนื้อหาในรายการระดับ ท จะต้องให้ผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนสามารถรับชมได้ตามลำพังอย่างปลอดภัยด้วย เช่น รายการที่มีเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายหลัก เป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือผู้ชมที่มี อายุ 12 ปีขึ้นไป และมีประเด็น ด้านพฤติกรรมและความรุนแรง ด้านภาษาและเรื่องเพศในระดับ 1 ควรจัดอยู่ในระดับ ท เป็นต้น

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
3. ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production) (ต่อ) - การควบคุมคุณภาพและความเหมาะสม (ต่อ)	**การควบคุมความเหมาะสมของเนื้อหาในรายการข่าวและรายการทั่วไป (ต่อ)**	**ข้อ 17** การพิจารณากำหนดความเหมาะสมของรายการแต่ละระดับ ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบในทุกประเด็น โดยให้ถือระดับที่สูงที่สุดของประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นหลัก เช่น รายการที่มีประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรงในระดับ 1 ประเด็นด้านภาษาในระดับ 2 และประเด็นเรื่องเพศในระดับ 1 จะต้องจัดความเหมาะสม อยู่ในระดับ น13 เนื่องจากประเด็นด้านภาษาระดับ 2 จัดอยู่ในระดับ น13 แม้ว่าประเด็นด้านพฤติกรรม และความรุนแรง และเรื่องเพศจะอยู่ในระดับ 1 เท่ากับ รายการในระดับ ท ก็ตาม **ข้อ 19** ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ผู้ผลิตควรคำนึงถึงผลกระทบ พัฒนาการ และประโยชน์สุขของผู้ชมเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน หากเนื้อหาที่นำเสนอในรายการมีประเด็นที่อาจล่อแหลม หรือเสี่ยงต่อประโยชน์สุข และความปลอดภัยทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และศักดิ์ศรีของเด็กและเยาวชน ผู้ผลิตควรพิจารณาจัดความเหมาะสมของรายการนั้น ในระดับ น13 น18 หรือ ฉ เพื่อให้ผู้ชมและผู้ปกครอง ระมัดระวัง คอยให้คำแนะนำและไม่ปล่อยให้เด็กรับชมตามลำพัง **ข้อ 20** รายการบันเทิงที่มีความยาวไม่เกิน 5 นาที ไม่ว่าจะเป็นประเภทสาระความรู้หรือบันเทิง ผู้ผลิตและสถานีควรพิจารณาถึงรูปแบบ เนื้อหาของรายการ ตลอดจนภาพและเสียงที่นำเสนอว่าจำเป็นต้องมีการจัดระดับความเหมาะสมหรือไม่ หากเป็นรายการที่มีเนื้อหา ภาพหรือเสียงที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ชม โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชน ควรมีการกำหนดระดับความเหมาะสม ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของทางสถานีฯ

ตาราง 4.4 (ต่อ) ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์	ประเด็นแนะนำ	รายละเอียดข้อแนะนำ
3. ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production) (ต่อ) **- การควบคุมคุณภาพและความเหมาะสม (ต่อ)**	**การควบคุมความเหมาะสมของ เนื้อหาในรายการข่าวและ รายการทั่วไป (ต่อ)**	**ข้อ 1** ไม่ควรใช้เทคนิคพิเศษ เช่น ภาพซ้ำ (Repeat) ภาพช้า (Slow) เอฟเฟ็กต์ (Effect) รวมทั้งเสียงประกอบ เพื่อเพิ่มความตื่นเต้น ระทึกขวัญ สยองขวัญ เช่น เสียงเร่งเร้าอารมณ์ เสียงระเบิด ฯลฯ*

หมายเหตุ * ข้อแนะนำเพิ่มเติมสำหรับผู้ผลิตรายการระดับ “ป” และ “ด”

จากตาราง 4.4 พบว่า ข้อแนะนำในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว กำหนดโดย กสทช.นั้น เมื่อมีการจำแนกตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์แล้ว จะพบว่าไม่มีข้อแนะนำในขั้นตอนการผลิต แต่มีข้อแนะนำในขั้นการวางแผนก่อนการผลิตและขั้นตอนหลังการผลิต นอกจากนั้นยังมีข้อแนะนำสำหรับการทำข่าวและรายการทั่วไปอย่างกว้าง ทั้งนี้สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า จากคู่มือจริยธรรมการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ โดยสำนักงานคณะกรรมการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีการพูดถึง หลักการปกป้องคุ้มครองเยาวชนในหลักการ 6 การปกป้องเด็ก และเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ พบว่าข้อจริยธรรมนั้น เกี่ยวข้องกับประเด็นหลักๆ คือ ประเด็นที่เกี่ยวกับ เพศ (Sex) ภาษา (Language) ความรุนแรง (Violence) และภาพตัวแทน (Representation) โดยเน้นไปที่การทำข่าวที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ยังครอบคลุมรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนประเภทอื่นๆ แต่ยังไม่มีการเชื่อมโยงกับกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ตามขั้นตอนต่างๆ อย่างชัดเจน

2.3) มาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัวที่กำหนดโดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

2.3.1) ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่ง ประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ พ.ศ.2552

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) หรือในนามไทยพีบีเอส (Thai PBS) เป็นสื่อที่ก่อเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ และตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 กำหนดคณะกรรมการนโยบายขององค์กรจัดทำข้อบังคับจริยธรรมวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ ดังนั้น ไทยพีบีเอสจึงได้ประกาศใช้ ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2552 อย่างไรก็ตาม ในข้อที่มุ่งคุ้มครองเด็กซึ่งมีข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยตรง เป็นการมุ่งคุ้มครองสิทธิเด็กร่วมกับการป้องกันการนำเสนอเนื้อหาที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กโดยเฉพาะนั้นอยู่ในข้อ 8 ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

ข้อ 8 จริยธรรมด้านการคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำอันผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาอันหยาบคาย ทั้งนี้ประกอบด้วยมาตรฐานจริยธรรมอีก 8 ข้อย่อย ดังนี้

ข้อย่อยที่ 8.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพ การใช้ภาษาไทย และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อเรื่องในการนำเนื้อหาความรุนแรง อัตลักษณ์ทางเพศ เพศวิถี เพศสภาพ รวมทั้งเรื่องที่มีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัวและเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่น

ข้อย่อยที่ 8.2 ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอเนื้อหา ภาษา ภาพ เสียง ที่อาจชักจูงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชนให้เห็นผิดเป็นชอบ หรือกระตุ้นพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ เช่น รายการที่มีเนื้อหาความรุนแรงการยั่วยวนทางเพศ การใช้ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสี่ยงภัยต่อร่างกาย อบายมุข การกระทำที่ผิดกฎหมายที่ขัดต่อศีลธรรม

ข้อย่อยที่ 8.3 ผู้ปฏิบัติงานต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพ และข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน หรือมีผลเสียต่อบทบาทหน้าที่ และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัว

ข้อย่อยที่ 8.4 ผู้ปฏิบัติงานต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกกระทำทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ทั้งนี้หมายรวมถึง การไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ และสัญลักษณ์ใด ที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงเด็ก และเยาวชนที่ตกเป็นข่าว ที่ถูกกระทำ ที่เป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย เว้นแต่กระทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้นเอง

ข้อย่อยที่ 8.5 การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเยาวชน ต้องดำเนินการอย่างคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพ ของเด็กและเยาวชน

ข้อย่อยที่ 8.6 ข้อบังคับด้านจริยธรรมเพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่กำหนด ในข้อ 8 นี้ ให้ครอบคลุมถึงสื่อทุกประเภทในองค์กร

2.3.2) แนวทางปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิต การจัดหา และการเผยแพร่ รายการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

ตามนิยามของ ส.ส.ท.นั้น เด็ก คือผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 13 เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นคือผู้ที่มีอายุระหว่าง 13 – 18 ปี และผู้ใหญ่คือผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อย่างไรก็ดี เพื่อการนำเสนอเนื้อหารายการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน และประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ส.ส.ท. แบ่งประเภทการนำเสนอเนื้อหารายการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้ (ไทยพีบีเอส: ออนไลน์)

2.3.2.1) ข่าวเด็กและเยาวชน แบ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อหาได้ 2 รูปแบบคือ

ก. เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำในข่าว โดยเป็นการกระทำในเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ หรือ การเป็นผู้ต้องหา หรือ ประผิดเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐาน หรือจารีตสังคม

ข. เด็กและเยาวชนเป็นผู้ถูกกระทำ โดยตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การล่วงละเมิดทางเพศ หรือได้รับผลกระทบจากนโยบายด้านต่างๆ ทั้งทางบวกและทางลบ

2.3.1.2) รายการเพื่อเด็กและเยาวชน

สสท. แบ่งลักษณะรายการเพื่อเด็กและเยาวชนออกเป็นรายการ ที่ผลิตขึ้นเองและรายการลิขสิทธิ์จากต่างประเทศโดยแบ่งเป็นรายการเพื่อเด็กและเยาวชนใน ประเภทต่างๆ ดังนี้

ก. รายการบันเทิงต่างๆ เช่น การ์ตูน ละครหุ่น ละคร แอนนิเมชั่น

ข. รายการส่งเสริมความรู้ จินตนาการ และกิจกรรมเพื่อสนับสนุนพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย

ค. รายการส่งเสริมการเรียนรู้ "ทักษะชีวิต" ของเด็กและเยาวชนในต่างบริบทแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม

ง. รายการแข่งขันความรอบรู้ต่างๆ ของเด็กและเยาวชน

นอกจากนั้น ส.ส.ท. ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อการผลิต การจัดหา และการเผยแพร่รายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวไว้ใน "แนวทางปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิตการจัดหา และการเผยแพร่รายการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย คู่มือการทำงานของผู้ปฏิบัติ" หรือ "งานด้านการผลิต จัดหา และเผยแพร่" โดยมีแนวปฏิบัติในส่วนที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งกำหนดไว้ใน **"ข้อ 8 แนวทางปฏิบัติเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรม"** ทั้งนี้หากพิจารณาตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ สามารถจัดแนวปฏิบัติได้ดังนี้

- ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre-production)

ในขั้นตอน**การพัฒนาแนวความคิดรายการ** ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงหน้าที่ในการนำเสนอสิ่งที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยและตระหนักถึงสิทธิในการรับข่าวสารและแสดงความคิดเห็นและความต้องการของด็กและเยาวชนด้วย ซึ่งกำหนดไว้ในข้อย่อยที่ *"8.1) ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนกับภารกิจในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมกับวัยของพวกเขา"* และ

ข้อย่อยที่ *"8.2) ต้องตระหนักถึงสิทธิของเด็กและเยาวชน ในการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงออกของความคิดเห็น ความต้องการ ทักษะ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ฯลฯ"*

อย่างไรก็ดี**การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการผลิตรายการ**นั้น ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้จากเด็กและเยาวชนที่ให้ข้อมูลก่อน ซึ่งกำหนดไว้ในข้อย่อยที่ *"8.11) บางครั้งเด็กและเยาวชนบางคนอาจพูดถึงข่าวลือหรือเรื่องกล่าวอ้างโดยปราศจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบการผลิตรายการต้องพยายาม สร้างความสมดุลระหว่างการสนับสนุนการแสดงออกและการตรวจทานความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหา ที่เด็กและเยาวชนนำเสนอ"*

ใน**การกำหนดวิธีในการผลิตรายการ**จะต้องมีกลไกการขออนุญาตผู้ปกครองในการให้เด็กเป็นเข้าร่วมรายการ และต้องแจ้งสาเหตุและรูปแบบการนำเสนออย่างละเอียดซึ่งกำหนด ไว้ในข้อย่อยที่ *"8.5) การเชิญเด็ก และเยาวชนมาร่วมในการบันทึกเทปหรือการออกอากาศสด ต้องแจ้งเหตุผล เนื้อหาและรูปแบบรายการอย่างชัดแจ้งต่อเยาวชนที่มีอายุมากกว่า 18 ปี แต่สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ผู้ปฏิบัติงานการผลิตรายการ ควรแจ้งพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เพื่อให้ยินยอมก่อนให้เด็กและเยาวชนมาให้สัมภาษณ์หรือร่วมรายการ"* และ ข้อย่อยที่ *"8.10) ในรายการที่เป็นการตีแผ่ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ควรมีนักสหวิชาชีพด้านเด็ก หรือนักจิตวิทยาเด็ก มาให้คำปรึกษาด้วย และอาจต้องเชิญพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ที่ร่วมรายการมาร่วมรับรู้ระหว่างการผลิตหรือการออกอากาศสดด้วย เพราะเด็กและเยาวชนอาจไม่มีวิจารณญาณเพียงพอที่จะประเมินผลสะท้อนที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาว"*

ใน**การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์** ต้องระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลภาพ เสียงและการใช้ภาษาที่มีผลเสียต่อเด็ก เยาวชนและสถาบันครอบครัว ซึ่งกำหนดไว้ในข้อย่อยที่ *"8.4) ตระหนัก มีความอ่อนไหวและได้ประสบการณ์ชีวิตของเด็กและเยาวชน โดยปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม เช่น เนื้อหารายการที่มีความรุนแรงหรือสะเทือนอารมณ์ หรือหากโนมน้าวให้เด็กและเยาวชนเกิดการเลียนแบบด้วยการประกาศเตือน หรือแสดงข้อความเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังพิจารณาว่าเหมาะสมกับตนเองหรือเด็กและเยาวชนและครอบครัวหรือไม่"*

สำหรับ**การจัดทำงบประมาณเพื่อการผลิตรายงาน**นั้น จะต้องไม่จัดสรรเงินเป็นการตอบแทนแก่เด็ก และ เยาวชนที่มาร่วมรายการ ซึ่งกำหนดไว้ใน *ข้อย่อยที่ "8.7) ไม่ใช่วิธีเสนอผลตอบแทนแก่เด็กและเยาวชนเป็นเงินหรือสิ่งของ เพื่อการยินยอมให้สัมภาษณ์ หรือมาร่วมรายการ ยกเว้นการดูแลค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งการมอบของขวัญหรือของรางวัล หรืออื่นใดที่คำนึงถึงประโยชน์และความเหมาะสมต่อเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ"*

นอกจากนั้น **ในการประชุมทีมงานผลิตรายการข่าว** ต้องมีวาระเกี่ยวกับการประเมินและแจ้งผลกระทบในแง่มุมต่างๆ ให้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งกำหนดไว้ใน ข้อย่อยที่ *"8.9) ควรให้รายละเอียดและแง่มุมต่างๆ ต่อเด็กและเยาวชนที่มาร่วมรายการถึงผลกระทบที่อาจตามมา หลังจากการเผยแพร่รายการออกไปแล้ว"*

- ขั้นผลิตรายการ (Production)

การบันทึกเทป (On videotape) ควรระมัดระวัง ไม่กดดันเด็ก และเยาวชนที่มาร่วมรายการซึ่งกำหนดไว้ในข้อย่อยที่ *"8.6) ในการผลิตรายการต้องไม่ทำให้เด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการ ตกอยู่ในภาวะกดดันมีความเครียดหรือวิตกกังวล ไม่ควรตั้งคำถามที่เกินขีดความสามารถในการตอบของเด็กและเยาวชน รวมทั้งคำถามที่มีความซับซ้อนและประเด็นที่อ่อนไหว ยิ่งเด็กและเยาวชนมีอายุน้อยเท่าไรผู้ปฏิบัติงานยิ่งต้องมีความระมัดระวังมากขึ้นเท่านั้น"*

- ขั้นหลังผลิตรายการ (Post-production)

ใน**การประเมินความนิยมของรายการ**นั้น จะต้องชี้แจงค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ปกครองทราบซึ่งกำหนดไว้ในข้อย่อยที่ *"8.8) การชักชวนให้เด็ก และเยาวชนมีส่วนร่วมในรายการ เช่น การส่งข้อความสั้น ต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์ และควรแนะนำให้เด็กและเยาวชนขออนุญาตจากพ่อแม่ผู้ปกครองก่อน"*

เมื่อกำหนดเวลาการออกอากาศให้เหมาะกับผู้ชมแล้ว ควร**ประเมินรายการ** และตรวจสอบความเหมาะสมเสมอ เพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำผิด กฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมซึ่งกำหนดไว้ใน

ข้อย่อยที่ *"8.3) กำหนดเวลาการออกอากาศรายการสำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัวจากเวลารายการเฉพาะผู้ใหญ่ ประเมินตรวจสอบดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการในช่วงเวลาสำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับเพศ เพศวิถี เพศสัมพันธ์ ภาษาที่หยาบคาย เนื้อหาที่เสนอความรุนแรง เนื้อหาที่แสดงถึงอคติ หรือการปฏิบัติต่อกลุ่มคนในสังคมอย่างไม่เหมาะสมไม่เป็นธรรม"*

กล่าวโดยสรุป ส.ส.ท. ได้มีการกำหนดกรอบจริยธรรมและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กและเยาวชนไว้ข้อ 8 จริยธรรมด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งนี้กรอบจริยธรรมและแนวปฏิบัตินั้นมีในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนก่อนการผลิต (Pre-production) ขั้นตอนการผลิต (Production) และ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-production) และเนื้อหากรอบจริยธรรมและแนวปฏิบัตินั้นมีลักษณะคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน และปกป้องเด็กและ

เยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ โดยพบว่าข้อจริยธรรมและแนวปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับประเด็น หลักๆ คือ ประเด็นที่เกี่ยวกับ เพศ (Sex) ภาษา (Language) ความรุนแรง (Violence) และภาพตัวแทน (Representation) โดยจำแนกรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งยังครอบคลุมการนำเสนอที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนประเภทอื่นๆ และมีการเชื่อมโยงกับกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ แต่ไม่ได้ มีการจัดแนวปฏิบัติเหล่านี้ตามขั้นตอนการผลิตอย่างชัดเจน

2.4) มาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการวิทยุเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่กำหนดโดยสมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.)

2.4.1) หลักการสำคัญของการเป็นสื่อวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) ได้กำหนดมาตรฐานจริยธรรมการปฏิบัติ งานในวิชาชีพสื่อมวลชนของวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยต้องยึดมั่นในหลักการในการเป็นสื่อที่มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สสดย., ออนไลน์)

หลักการที่ 1 เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ สาระบันเทิง อย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ครบถ้วน เพื่อประโยชน์แก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว (รู้เท่าทันสื่อ)หลักการที่ 2 ส่งเสริมการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ของเด็ก และเยาวชนในสังคมประชาธิปไตย

หลักการที่ 3 ชี้นำสังคมไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ เด็ก เยาวชน และครอบครัว

หลักการที่ 4 ปกป้องและคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัวเพื่อให้ รอดพ้นจากการถูกล่วงละเมิด ละเลย การนำไปขาย การใช้แรงงานเด็ก และการแสวงประโยชน์ โดยมิชอบ ในรูปแบบอื่น ๆ

หลักการที่ 5 สร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.4.2) แนวปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพ การผลิตและเผยแพร่รายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดย สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.)

วัตถุประสงค์ของแนวปฏิบัติ คือ ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตรายการ หรือพนักงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง มีแนวทางเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชน ที่ดี มีคุณภาพ โดยมีแนวปฏิบัติเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กในสื่อ ปรากฏในแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิด การเคารพ

สิทธิเสรีภาพ คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิส่วนบุคคล และความเป็นส่วนตัว (พิรงรอง รามสูตร, 2557) ทั้งนี้ สสดย. ได้เสนอแนวปฏิบัติเพื่อการผลิตและการเผยแพร่รายการ ดังนี้

ก. แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิเสรีภาพ คุ้มครองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิส่วนบุคคล และความเป็นส่วนตัว

ข. แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการค้นหาและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

ค. แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นอิสระของวิชาชีพและมีความเป็นธรรม

ง. แนวปฏิบัติเพื่อแสดงถึงความมีศีลธรรมและความรับผิดชอบ

จ. แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการค้นหาหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและวิธีการรายงาน

ฉ. แนวปฏิบัติเพื่อเป็นสื่อที่สร้างสุขภาวะทางการสื่อสารที่ดี

ช. แนวปฏิบัติด้านการปกป้องและการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

ฌ. แนวปฏิบัติด้านการปกป้องและการคุ้มครองสิทธิครอบครัว

จากแนวปฏิบัติข้างต้น สสดย. ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติย่อยที่เกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุซึ่งสอดคล้องกับจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กและเยาวชนที่กำหนดโดยองค์กรต่างๆ ซึ่งมีลักษณะคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน และปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ โดยพบว่าข้อจริยธรรมและแนวปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับประเด็น หลักๆ คือ ประเด็นที่เกี่ยวกับ เพศ (Sex) ภาษา (Language) ความรุนแรง (Violence) และ ภาพตัวแทน (Representation) ทั้งมีการเชื่อมโยงกับกระบวนการการผลิตรายการวิทยุแต่ไม่ได้ มีการจัดแนวปฏิบัติเหล่านี้ตามขั้นตอนการผลิตอย่างชัดเจน ทั้งนี้สามารถสรุปเป็นมาตรฐานจริยธรรมได้ ดังตาราง

ตารางที่ 4.5 แสดงขอบเขตมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

มาตรฐานจริยธรรม	ยูนิเซฟ	กสทช.	สสท.	สสดย.
1) มุ่งนำเสนอข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริง สาระความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความ สัมพันธ์ในครอบครัว	/	/	/	/
2) มุ่งสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม อันดีงาม		/	/	/
3) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาเสี่ยง (S,L,V,R)	/	/	/	/
4) คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลข้อมูลส่วนบุคคล	/	/	/	/
5) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	/	/	/	/
6) คำนึงถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และเยาวชน	/	/	/	/

4.3 แนวทางการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ หรือผู้ผลิตรายการ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ สื่อสารมวลชน และนักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก คณะผู้วิจัยได้ผลจากการศึกษา พบว่า การกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีหลายระดับ ตั้งแต่การกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ การกำกับร่วมกัน และการกำกับดูแลกันเอง โดยที่มีรัฐเป็นฝ่ายใช้กฎหมาย และควบคุม มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ (Public regulation) โดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ได้กำหนดนโยบายในการกำกับดูแลเนื้อหาโดยมุ่งไปที่การคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และครอบครัว คือ ส่งเสริมให้มีพื้นที่สื่อ และการพิจารณาการกำกับดูแลเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับกลุ่มดังกล่าว โดยมีแนวทางในการ

กำกับดูแล คือ เป็นอิสระ โปร่งใส และมีผลบังคับใช้ได้ ตอบสนองต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว และความต้องการของสังคม มีความเป็นกลาง กำกับดูแลในระดับที่เหมาะสม ด้านเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ ต้องเป็นการสร้างสมดุลระหว่างธุรกิจกับการรักษาประโยชน์ของสาธารณชน โดยวัตถุประสงค์หลักของการกำกับดูแลก็เพื่อการปกป้องคนกลุ่มน้อย ด้อยโอกาสหรือปกป้องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว คือการคงไว้ซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังได้ประเด็นในเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมทั่วไป (ท) ที่กำหนดว่าเด็ก เยาวชน และคนในครอบครัว สามารถรับชมตามลำพังได้โดยไม่มีพิษภัย พบว่า ยังไม่เหมาะสมกับความต้องการของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ที่เห็นว่าระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมทั่วไป (ท) ในบางกรณีไม่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

“กสทช. มีการกำกับดูแลช่องเด็กให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ทบทวนและปรับปรุงเกณฑ์การจัดเรตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในขณะที่รายการส่วนใหญ่จัดระดับที่ทั่วไป เนื้อหาบางรายการยังจัดระดับไม่ถูกต้อง รวมทั้งพบว่าสถานียังไม่มีการลงทุนเพื่อหารายการที่มีคุณภาพและส่งเสริมเด็ก เยาวชน และครอบครัวมาออกอากาศ แม้เจ้าของช่องรายการได้มีการผลิตรายการที่ตอบโจทย์ความเป็นช่องเด็ก เยาวชน และครอบครัวอยู่บ้าง แต่อยากส่งเสริมให้ผู้ผลิตทุกสถานีผลิตรายการที่จัดอยู่ในระดับ ป3+ และ ด6+ ให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน หรือควรจัดให้มี “ท” เฉพาะกลุ่มภาคพิเศษสำหรับเด็กดี” (คุณสุภิญญา กลางณรงค์: สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558)

“กฎระเบียบจากการกำกับของ กสทช.มีช่องโหว่อยู่ ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม อย่างเรื่องรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว บางช่องก็อาจตีความว่ารายการละคร ก็คือรายการครอบครัว นอกจากนี้ก็คือไม่ได้มีการนำมาบังคับอย่างจริงจัง” (คุณปัณณพงศ์ วงศ์ภูมิดิษฐ์: สัมภาษณ์ 23 ธันวาคม 2558)

(2) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) เป็นการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายร่วมกับองค์กรและเครือข่ายต่างๆ ที่เป็นภาคีกับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ในการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยภาครัฐจะทำหน้าที่สนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจ ทั้งอำนาจทางกฎหมายหรือการสนับสนุนเงินทุน เพื่อให้การกำกับดูแลร่วมกันทำงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะได้ดีขึ้น จากการสัมภาษณ์ เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก เยาวชน ได้แก่ ตัวแทนจากกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือยูนิเซฟ (Unicef) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) โครงการมีเดียมอนิเตอร์

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัย มหิดล และมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล เป็นการกำกับดูแลโดยมีการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับองค์กรธุรกิจ เพื่อป้องกันการถูกแทรกแซง องค์กรเหล่านี้จะรวมตัวกันเพื่อจัดการเสวนาร่วมกันตรวจสอบสื่อ และเฝ้าระวัง มีแนวทางในการกำกับดูแลด้านมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีการร่วมกันจัดการอบรมและสัมมนา ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ การปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม การปลูกฝังให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และ หลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ รวมทั้งคอยเฝ้าระวังและเป็นตัวแทนของผู้ชมในการร้องเรียนเมื่อพบการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม โดยมีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นทางการ

"ทางเราร่วมกับองค์กรสื่ออื่นๆ ร่วมกันจัดงานเสวนาเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายการ ช่อง สถานี รวมทั้งนักวิชาการทั้งทางด้านสื่อ ด้านจิตวิทยาเด็ก แนะนำ และให้ความรู้ มาร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำความเข้าใจร่วมกัน ชี้แจงข้อเท็จจริง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของ กสทช. เพื่อที่จะได้แนวทางในการกำกับดูแลร่วมกัน และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง" (ผศ.ดร. เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์: สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2558)

"พื้นที่สื่อสำหรับเด็กนั้น สสย. ได้มีการผลักดันเรื่องนี้มานาน แต่สุดท้ายก็มีเพียงไม่กี่ช่องหรือแทบจะไม่มีเลย เพราะด้วยกลไกทางธุรกิจ ขณะเดียวกันการทำรายการเด็กให้เหมาะสมกับเด็กจริงๆ ยิ่งเด็กเล็กก็ยิ่งทำรายการยาก เรื่องรายการเด็ก พื้นที่สื่อสำหรับเด็กแม้จะมีการพูดถึงกันบ่อย พยายามให้มีให้มากแต่ต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย เพราะสังคมไทยไม่มีบทเรียน ไม่มีอุดมการณ์ในการส่งเสริมการจัดรายการเด็ก ทางเราจึงพยายามให้เกิดการกำกับดูแลร่วมกับองค์กรหลายๆ ส่วน ดึงนักวิชาการ ผู้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเด็ก มาร่วมกันแสดงความคิดเห็น หาทางออกร่วมกัน และคอยตรวจสอบสื่อ" (คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์: สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2558)

"สสดย.มุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างเนื้อหาและรูปแบบที่มีคุณภาพเหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัย ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมและร่วมผลักดันให้เกิดพลังความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อเพื่อการพัฒนาและสร้างสุขภาวะทางสังคมอย่างแท้จริง" (ดร. ธีรารัตน์ พันทวี วงศ์ธนะอเนก: สัมภาษณ์ 31 ตุลาคม 2558)

“เครือข่ายของเรา ร่วมกับเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังสร้างสรรค์สื่อ จะคอยเฝ้าระวังและรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ชมในสิ่งที่เขาเห็นไม่สมควร เช่น กรณีของน้องสิทธัตถะ เอมเมอรัล ที่มีความผิดปกติทางจิตก็มีการร้องเรียนถึงความไม่เหมาะสม ขัดต่อหลักจริยธรรม หรือจรรยาบรรณ เหยียดหยามศักดิ์ศรี คนที่ได้รับผลกระทบคือตัวน้องเขา ที่กลายเป็นตัวตลก หรือต่อผู้ปกครองที่มีลูกหลานญาติเป็นผู้ที่มีความต้องการพิเศษ หรือเป็นกลุ่มคนที่มีความแตกต่างในสังคม และยังมีผลกระทบความรู้สึกต่อคนดูทั่วไปที่มองว่าเรื่องนี้ค่อนข้างแรง ซึ่งรายการและช่องไม่สมควรให้น้องเขาออกอากาศแต่แรก เราได้มีการช่วยในการดำเนินการเยียวยาจิตใจและเรียกความเป็นธรรมให้แก่น้องเขาค่ะ” (คุณฐาณิชชา ลิ้มพานิช: สัมภาษณ์ 20 สิงหาคม 2558)

(3) การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) เป็นการรวมตัวกันเองของภาควิชาชีพ เพื่อหาแนวทางการกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ด้วยการใช้จรรยาบรรณทางวิชาชีพตามความสมัครใจ และอยู่บนมาตรฐานทางเทคนิค จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์และผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว พบว่า มีการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์เองตามประกาศของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) มีแนวทางในการกำกับดูแลเป็นสากล เป็นที่ยอมรับของนักวิชาชีพ มีการดำเนินงานที่มีความน่าเชื่อถือต่อบุคคลภายนอก มีการกำหนดจรรยาบรรณทางวิชาชีพซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และปฏิบัติอย่างถูกต้อง คำนึงถึงสิทธิเด็ก และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความเที่ยงตรง ฉับไว และมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ และเด็ก เยาวชน และครอบครัว สามารถส่งข้อร้องเรียนได้

“ทางช่องเรากำกับดูแลกันเองค่ะ จะมีกองตรวจพิจารณารายการเอง ตรวจเรื่องคุณภาพกับเนื้อหาเทคนิคของภาพและเสียงที่เกี่ยวข้องจริยธรรม มีคู่มือของส่วนกลาง พระราชบัญญัติหลายตัวรองรับเกี่ยวกับสิทธิเด็ก เราก็จะต้องรู้ ทางเซ็นเซอร์จะดูแลในเรื่องของจริยธรรม ละเมิด เนื้อหารุนแรง เรื่องเพศ คล้ายๆ กับพระราชบัญญัติที่ถูกบังคับอยู่ค่ะ” (คุณวิไลภรณ์ จงกลวัฒนา: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

“เรื่องของความเหมาะสมทางทีมงานจะดูแล้วคั่นหนึ่ง ต้องตรวจดูก่อน ช่องไทยพีบีเอสไม่มีการกำหนดเรตติ้งเพราะดูได้หมดแต่จะรู้กันเองว่านี่คือรายการเด็กเล็ก หรือเด็กโต เด็กเล็กจะไปดูของเด็กโตก็ไม่มีความรุนแรง เราใช้แนวทางของต่างประเทศจากการที่ไปร่วมงานมา เรายึดมั่นในหลักจรรยาบรรณ รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรทำมาแล้วมีผลกระทบต่อเด็ก เราจะเลี่ยง เราใส่ใจในจุดนี้มากค่ะ” (คุณอิษฎา อัยศิริ: สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558)

4.4 ข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม การกำกับดูแล การเฝ้าระวัง และรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูง ระดับชาติ เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก เยาวชน ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน รวมถึงนักจิตวิทยาเด็ก ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม การกำกับดูแล การเฝ้าระวัง ในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) ข้อแนะนำเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

สถานการณ์ด้านจริยธรรมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย มีปัญหาในการนำเสนอเนื้อหาไม่ถูกต้อง รุนแรง ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การไม่ปฏิบัติตามหรือละเมิดจริยธรรมของสื่อมวลชน มีสาเหตุมาจากการไม่มีเกณฑ์ด้านจริยธรรมที่ชัดเจน รวมถึงขาดการใส่ใจด้านจริยธรรมอย่างจริงจังของหน่วยงานสื่อและผู้ผลิตรายการ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยอาจจัดอบรมมาตรฐานจริยธรรมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้แก่สื่อมวลชนและผู้ผลิตรายการ หรืออาจเชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ มารวมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน โดยมีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นผู้ดำเนินการและสนับสนุน

แม้ว่าปัจจุบันจะมีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษร หรือจัดอบรมอยู่แล้ว แต่ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง เนื่องด้วยความไม่น่าสนใจ ไม่ชัดเจนและการไม่เอาจริงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อใช้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติขององค์กรสื่อที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับร่วมกันของผู้ประกอบวิชาชีพและเจ้าขององค์กรสื่อ

"ผู้ผลิต ควรได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพ มีการศึกษาดูต้นแบบ การเวิร์คช็อปจากต่างประเทศ" (คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ: สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม 2558)

"อยากได้รับการส่งเสริมค่ะ จัดให้มีการอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมา เรายินดีเป็นสื่อกลาง เป็นผู้ติดต่อให้ เพราะเราก็ทำกันอยู่แล้ว ผู้ผลิตเราเดินทางไปดูงาน ไปเอาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในงานของเราจริง ซึ่งพวกเขาชัพพอร์ทค่าใช้จ่ายกันเอง ถ้าทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือ ส่งเสริม พี่ว่าผู้ผลิตที่ได้รับการฟังจากผู้เชี่ยวชาญ จะมีความคิด

เกี่ยวกับรายการเด็กที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นแน่นอนค่ะ" (คุณวิไลภรณ์ จงกลวัฒนา: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

"การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เป็นสิ่งที่ดีมากค่ะ แต่เมื่อทำแล้วก็ต้องนำมาใช้จริง ให้สื่อ ผู้ประกอบการ ผู้ผลิตรายการ นำไปทดลองใช้ร่วมกันหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันค่ะ" (ดร.นนทสรวง กลีบผึ้ง: สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2558)

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีกองทุนพัฒนารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยระดมทุนจากภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชน ประชาชน รวมถึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการลดภาษีสัมปทาน มีการสร้างแรงจูงใจ จัดทำแนวทางการจัดซื้อ การจัดหารายการโทรทัศน์ เพื่อช่วยให้รายการขนาดเล็กอยู่รอดได้และผลิตเนื้อหาให้มีคุณภาพปลอดภัยและสร้างสรรค์ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

"ผู้ที่มีอำนาจควรส่งเสริมรายการเด็กมากกว่านี้ค่ะ ทุกวันนี้ไม่มีใครอยากทำรายการเด็กเพราะทำไปก็ไม่ได้รับการสนับสนุน ทั้งจากภาครัฐที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร รวมถึงผู้ประกอบการสถานีที่ไม่สนับสนุน เพราะรายการเด็กมันทำแล้วได้กำไรน้อยกว่ารายการประเภทอื่น เขาก็ไม่อยากลงทุน ควรจัดทำกองทุน หรือลดภาษีสัมปทาน ผู้ผลิตขนาดเล็กจะได้อยู่รอดค่ะ" (คุณวรินทร์เนตร ศิริโชติชำนาญ: สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558)

(2) ข้อแนะนำเกี่ยวกับการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

การกำกับดูแลโดยกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) สุ่มเสี่ยงต่อการปิดกั้นด้านเสรีภาพของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จึงเกิดการกำกับดูแลกันเองขึ้น แต่เท่าที่ผ่านมาการกำกับดูแลกันเองยังทำได้ไม่ครบถ้วน ทั้งที่มีจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสื่อที่มีเนื้อหาครอบคลุมอยู่แล้ว และเป็นข้อกำหนดที่มาจากการประชุมร่วมกันหลายภาคส่วน โดยหวังจะใช้มาตรฐานนี้ในการกำกับดูแลกันเอง

"ระบบการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์ เป็นลักษณะกำกับดูแลร่วม คือ กสทช.มีอำนาจนั้นจริงแต่จะไม่ใช้อำนาจนั้นก่อน หากปรากฏกรณีการกระทำผิดของสื่อ ก็จะต้องมีการร้องเรียนไปที่สมาคมวิชาชีพสื่อก่อน และหากองค์กรวิชาชีพไม่สามารถกำกับดูแลได้ ค่อยเป็นหน้าที่ของ กสทช. ดังนั้นหากผู้ประกอบการรายใดไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ ก็ต้องมีความเสี่ยงที่จะถูกกำกับดูแลโดยตรงจาก กสทช." (คุณสุภิญญา กลางณรงค์: สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558)

“น่าจะถึงเวลาที่จะเกิดความร่วมมือในระหว่างสื่อด้วยกัน เลิกแข่งขันกัน มาทำให้เป็นมาตรฐานก่อน ต่อไปพอเข้าระบบ ทุกช่องใครกระทำผิดก็โดนเหมือนกันหมด ไม่ได้โดนจากคนที่เกลียดชัง ไม่ได้โดนเพราะเรื่องส่วนตัว แต่โดนโดยกฎหมาย เราอยากเห็น ถ้าทำได้มันก็มีแต่ผลดี” (ผศ.ดร. เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์: สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2558)

“รัฐมีการกำกับดูแลสื่อมวลชนอยู่แล้ว แต่ในบางเรื่องก็สุ่มเสี่ยงต่อการปิดกั้นเสรีภาพของเขา สื่อเลยกำกับดูแลกันเอง แต่ก็ยังไม่ได้ผลเพราะกฎหมายที่บังคับใช้ในเรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวยังไม่ชัดเจน” (คุณธนิดา กิจบำรุง: สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2558)

“กสทช. ต้องเร่งให้มีประกาศส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพทางด้านสื่อโทรทัศน์ เพื่อมาทำหน้าที่กำกับดูแลกันเอง จะได้เกิดความชัดเจนว่า อะไรที่ กสทช. ไม่ควรมาก้าวล่วง เพราะเป็นเรื่องของวิชาชีพและจริยธรรม” (ดร. ธีรารัตน์ พันทวี วงศ์ธนะอเนก: สัมภาษณ์ 31 ตุลาคม 2558)

การกำกับดูแลโดยกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) พบปัญหาในการเปิดเผยข้อมูล การกำหนดนโยบาย การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ การจัดการเรื่องร้องเรียน การรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกที่เพียงพอ กีดกันการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากกลุ่มประชาชนผู้บริโภค และไม่มีอำนาจในการควบคุม มีเพียงอำนาจลงโทษหลังจากที่รายการออกอากาศไปแล้ว และพบว่ากระทำผิด ต้องมีอำนาจในการตัดสินใจและห้ามการออกอากาศภาพและข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหรือความสัมพันธ์ของครอบครัว รวมถึงไม่มีบังคับใช้เรื่องเวลาการออกอากาศรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้ได้จริง ควรหมั่นตรวจสอบ ดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการ ในช่วงเวลาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

“กสทช. มีการเปิดรับร้องเรียนก็จริงค่ะ อย่างกรณีที่เจอคือ น้องเอเมอรอล ไทยแลนด์ก็อตทาเล้นท์ น้องเขามีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เมื่อรายการออกอากาศ เขาได้ผลกระทบ โดนเพื่อนล้อ ครอบครัวเขาก็ได้ผลกระทบทางจิตใจ ทางเราก็เลยเป็นสื่อกลางร้องเรียนไปให้ รายการก็โดนปรับค่ะ ก็จบไป แต่เขาไม่ได้เข้าไปช่วยเยียวยาน้องและครอบครัวน้อง ทั้งที่เขาควรจะมีวิธีการจัดการกับเรื่องร้องเรียนที่ดีกว่านี้ค่ะ” (คุณฐาณิชชา ลิ้มพานิช: สัมภาษณ์ 20 สิงหาคม 2558)

"ต้องยอมรับว่า กสทช. ไม่มีอำนาจกำหนดว่า รายการเด็กต้องทำงานอย่างไร ไม่มีอำนาจที่จะเล่นบทบาทกำกับดูแลว่าคนทำรายการเด็กต้องผลิตเนื้อหาอย่างไร ซึ่งเป็นอำนาจเข้ามาควบคุมในขั้นตอนการผลิตก่อนเผยแพร่ กสทช. มีเพียงอำนาจสั่งลงโทษเจ้าของสถานีที่ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาต้องห้าม ซึ่งเป็นการลงโทษภายหลัง ซึ่งรายการออกอากาศไปแล้วและตรวจสอบพบว่าเป็นความผิด" (คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์: สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2558)

นอกจากนี้ พบปัญหาว่าภาคประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะขาดช่องทางเข้ามามีส่วนร่วม และขาดความรู้เท่าทันสื่อ ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานอิสระเพื่อการมีส่วนร่วมกำกับดูแลโดยภาคประชาชนและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ มีการกำกับดูแลที่รักษาความเป็นอิสระของสื่อมวลชน มีขอบเขตการคุ้มครองเสรีภาพ และการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อ ใช้วิธีการประสานสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาชน และองค์กรกำกับดูแลของรัฐที่เป็นอิสระ อีกทั้งเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมของสื่อมวลชน

"ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้ชม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแล ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ อาจใช้เป็นสภากลาง ซึ่งมีหน้าที่กำหนดมาตรฐาน คอยให้ความรู้ทางวิชาการ สร้างแรงจูงใจ เช่น ฝึกอบรม ให้ความรู้ประชาชนให้เท่าทันสื่อ" (คุณณัฐฐา กีนะพันธ์: สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2558)

"สถาบันการศึกษา ก็เป็นองค์กรหนึ่งที่สามารถเข้ามามีส่วนในการกำกับดูแล อาจจะเป็นแง่ในทางวิชาการ เช่น การศึกษาเอกสาร งานวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ควรปลูกฝังให้เด็กที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยเข้าใจจริยธรรม จรรยาบรรณ ในการผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว" (คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ: สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม 2558)

(3) ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเฝ้าระวังในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

รายการโทรทัศน์ที่เด็กและเยาวชนรับชมต้องมีความเหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ มีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน การเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวเป็นสิ่งที่จำเป็น ผู้ปกครองและเด็กสามารถกลั่นกรอง เลือกรายการตามพัฒนาการตามช่วงวัยของตนเอง ส่งเสริมให้เด็กได้ประโยชน์ รวมถึงเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองสามารถเป็นผู้ให้คำแนะนำกับเด็ก ในเนื้อหาที่ต้องผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็ก

จากการสัมภาษณ์ พบว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการตระหนัก และให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เกิดจากปัญหาการเสพสื่อที่มีความรุนแรงซึ่งส่งผลต่ออิทธิพลด้านทัศนคติและพฤติกรรมของเด็ก รวมถึงรายการโทรทัศน์ที่มีอยู่ไม่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เด็กดูรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม แต่เข้าถึงเด็ก เยาวชน และครอบครัวได้ง่ายและใกล้ชิด

การเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว คือการปกป้องเด็กและเยาวชนจากสื่อที่ไม่เหมาะสม ควรมีการจัดระบบการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กและอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม รวมถึงรายการที่เด็กและเยาวชนต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง ซึ่งมีการกำหนดช่วงเวลา และลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอออกเป็นระดับตามวัยของเด็ก หรือวิจารณญาณของผู้ชมที่แปรผลตามวัย

“ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ด้วยการคำนึงถึงช่วงวัยของเด็ก อิทธิพลและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับชมรายการโทรทัศน์ที่แฝงไปด้วยเนื้อหาความรุนแรง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการแสดงออกเรื่องเพศ” (รศ.ดร. สายฤดี วรกิจโภคาทร: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

รวมทั้งควรคำนึงถึงการนำเสนอเนื้อหา ภาษา ภาพ เสียง ที่อาจทำให้ผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนเข้าใจผิด หรือก่อให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ เช่น เนื้อหารุนแรง ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย อบายมุข และการกระทำผิดกฎหมาย และการจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมทั่วไป (ท) ในบางกรณีไม่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

การเฝ้าระวังโดยการจัดตั้งหน่วยงาน คณะกรรมการ จัดระดับความเหมาะสมของสื่อ จัดระดับความเหมาะสมของรายการที่ออกอากาศในแต่ละช่อง ควรมีการจัดตั้งองค์กรกลางในการเฝ้าระวังที่ครอบคลุมสื่อ เป็นอิสระจากรัฐและทุน มีฝ่ายกำกับนโยบาย บริหารกองทุน รับเรื่องร้องเรียนที่มีระบบการพิจารณาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรม ซึ่งอาจส่งต่อมาจากองค์กรวิชาชีพสื่อหรือภาคประชาชน ซึ่งองค์กรกลางต้องถูกเลือกขึ้นมาอย่างรอบคอบ ทั้งทางด้านกฎหมายรองรับและการคัดสรรคน ต้องมีการวางแผนในการบริหารจัดการ ความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อรองรับบทบาทในฐานะที่พึ่งพาของสื่อมวลชนและประชาชน

“อยากให้ กสทช. มีการจัดตั้งอค์กรกลางในการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยเฉพาะ อาจจะคัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความชำนาญ ไม่ขึ้นตรงกับรัฐหรือนายทุน มีวิธีการคัดเลือก คัดสรรอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม” (คุณนิรมล เมธีสุวกุล: สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558)

นอกจากนี้ ควรจัดให้มีระบบสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ เพื่อช่วยสะท้อนผลการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ และการกำกับดูแลกันเองของสื่อ รวมถึงควรมีการประเมินและแจ้งผลกระทบในแง่มุมต่างๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากรายการออกอากาศไปแล้วให้เด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง ทราบอย่างละเอียด

"ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนารายการเด็กให้ครอบคลุม โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนคือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมิน และร่วมรับประโยชน์ โดยมาจากความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วย จะก่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นว่ารายการเด็กเป็นสมบัติของประชาชน" (ผศ.ดร. เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์: สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2558)

"เราอยากให้มีการจัดทำการประเมินและให้ประชาชนมีส่วนร่วมสามารถแจ้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการชมรายการโทรทัศน์ เพราะเราไม่มีทางรู้เลยว่ารายการที่ออกอากาศไปนั้นมีผลดีหรือผลเสียอย่างไรกับเด็กบ้าง ถ้าไม่สอบถามจากผู้ได้รับผลกระทบจริงๆ" (คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์: สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2558)

บทที่ 5
การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ในบทนี้เป็นการรายงานผลการวิจัย ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการ เครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และนักวิชาชีพ รวมถึงการสนทนากลุ่ม และการสำรวจความต้องการในการรับชมรายการโทรทัศน์จากกลุ่มผู้ชมที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง อันจะนำไปสู่การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งนี้ได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ 5.1 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศ 5.2 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของประเทศไทย 5.3 แนวทางการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 5.4 ความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง และ 5.5 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

5.1 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดรหัสรายการ ศึกษารูปแบบ และเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในต่างประเทศ ดังนี้

(1) รายการ Sid The Science Kid ช่อง PBS

(2) รายการ Super Why ช่อง PBS

(3) รายการ Semme Street ช่อง PBS

(4) รายการ Show Me Show Me ช่อง CBeebies

(5) รายการ Gigglebiz ช่อง CBeebies

(6) รายการ The Dog Ate My Homework ช่อง CBBC

(1) รายการ Sid The Science Kid ช่อง PBSKid ตอน Getting a Shot: You can do it!

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- ละคร	- นำเสนอเรื่องราวของตัวละครหลักที่เป็นเด็กชายอายุประมาณ 3 - 5 ปี ในรูปแบบการ์ตูนแอนิเมชั่น เริ่มตั้งแต่เช้าตื่นนอน รับประทานอาหารเช้า ไปโรงเรียน และเข้านอน
- เพลงและดนตรี	- ใช้เพลงประกอบในช่วงต่างๆ ที่ต้องการเน้นย้ำเนื้อหาให้เกิดการจดจำ
- ข่าว	- การให้ตัวละครหลักในเรื่อง สัมภาษณ์เรื่องราวที่นำเสนอในแต่ละตอนกับเพื่อนๆ ในลักษณะของการรายงานข่าว
- สาธิต/ทดลอง - สถานการณ์จำลอง	- การสร้างเรื่องราวให้ตัวละครแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับการป้องกันไวรัสด้วยวัคซีน เพื่อเน้นย้ำเนื้อหา - การแทรกภาพเคลื่อนไหว (VDO) เพื่อสาธิตในประสบการณ์จริงของเด็กที่ได้รับวัคซีน - การนำเสนอภาพกราฟฟิกที่ผสมผสานกับสถานการณ์ เพื่อสาธิตให้เห็นถึงสถานการณ์ที่เด็กๆ จะได้รับเชื้อไวรัส

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy	- การใช้ความตลกขบขันของการสนทนา และการละเล่นของเด็กที่เป็นตัวละคร ซึ่งมีความน่ารักทั้งในกริยาท่าทาง และบทสนทนา
- Excited	- การนำเสนอเรื่องราวที่ตื่นเต้นและน่าเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันให้เด็กๆ ได้เรียนรู้

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- นำเสนอเนื้อหาในรายการ จะเห็นว่ามีการนำเสนอโดยผ่านมุมมองของเด็กทั้งความคิดและการแสดงออก เช่น ความสงสัยในเรื่องการฉีดวัคซีน การหลงลืมระเบียบ การเล่นบทบาทสมมุติ
	- ใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- ใช้ความใหม่ในการนำเสนอเนื้อหาวิทยาศาสตร์ที่เด็กควรจะเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันออกไปทุกตอน
	- นำเสนอด้วยภาพ สิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายการด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- นำเสนอด้วยภาพที่มองเห็นได้ชัดเจน ด้วยสีสันสดใส สะดุดตา โดยเฉพาะภาพของเชื้อไวรัสที่จำลองเป็นตัวการ์ตูน
	- ใช้วัจนภาษาน้อย	- ใช้อวัจนภาษา ได้แก่ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวแทนวัจนภาษา เมื่อต้องการอธิบายในสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น การติดเชื้อไวรัส
	- จังหวะในการนำเสนอช้า และมีการทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ	- จังหวะในการนำเสนอช้า และมีการทำซ้ำในรูปแบบของการใช้เพลงเพื่อทบทวนเนื้อหา

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เรื่องวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันที่ง่าย และเหมาะกับเด็ก 3-5 ปี
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับไวรัส การติดเชื้อไวรัส รวมทั้งการฉีดวีคซีน
	- ใช้วิธีการนำเสนอซ้ำๆ เมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมในรายการ	- นำเสนอประสบการณ์ของตัวละครในการให้พบเห็นการฉีดวัคซีนซ้ำๆ เพื่อให้เด็ก มีส่วนร่วมในการคิดถึงประสบการณ์ของตนเอง
	- สอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษาและเทคนิคกล้อง เช่น การสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- การสอดแทรกกฎเกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสมจริงด้วยการใช้ประสบการณ์จริงร่วม
3.2 ความรู้ด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- ช่วยเหลือตนเอง	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นการนำเสนอถึงสิ่งที่เด็กควรจะทำ และวิธีการทำ ในการช่วยเหลือตนเอง เช่น การล้างมือ
	- เรียนรู้การเข้าสังคม	- การเข้าสังคมกับเพื่อนและครูในโรงเรียน
	- วิ่งกระโดดสนุกสนาน	- ความสนุกสนานจากการร้องเพลงและกิจกรรมเข้าจังหวะที่สอดแทรกในเรื่องราว - การนำเสนอการเคลื่อนไหว และการทรงตัวของเด็กๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กในช่วงวัยดังกล่าว โดยให้ตัวละครเด็กเคลื่อนไหว และทรงตัวในหลากหลายรูปแบบ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอรายการมีทั้งการสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านเสียงเพลงและเรื่องราวที่นำเสนอ
	- หลักการด้านความซ้ำ (repetition)	- การใช้ความซ้ำ โดยถามคำถามซ้ำๆ และใช้คำพูดที่ต้องการเน้นย้ำซ้ำๆ เช่น การให้ตัวละครเด็กบางคนลืมล้างมือ เพื่อที่ครูจะได้ถามว่า ตัวละครนั้นได้ทำขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การล้างมือ การถูสบู่ การเช็ดมือ การทิ้งกระดาษลงในถึงขยะแล้วหรือยัง
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่อง บุคลิกลักษณะตัวละครในเรื่อง (recognizable stories and character)	- การใช้ตัวละครหลักเป็นการ์ตูนเด็กในวัย 3-5 ปี เพื่อสร้างการจดจำและสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกตัวละครที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเด็ก
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- เรื่องราวที่มีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนที่เด็กมีประสบการณ์ ชีวิตประจำวัน จึงมีความเป็นรูปธรรมสูง และเด็กตีความได้ทันทีสามารถนำไปเปรียบเทียบกับสถานการณ์ของตนเองได้
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไป ตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา เป็นการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียน
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็ว มีการนำเสนอเนื้อหาเดิมซ้ำหลายรอบเพื่อให้เด็กตามได้ทัน
	- วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็กเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	-ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ เช่น การถามตอบ การยกภาพประกอบ การแสดงบทบาทสมมุติ เหมาะกับเด็กเล็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- ทำซ้ำๆ เพื่อตอกย้ำและให้คาดเดาเรื่องได้ - เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็กๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้	
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นภาษาที่ง่ายแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาอายุหรือวัยของเด็ก
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพที่มีการตัดต่อภาพแบบตามลำดับเวลา แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กที่ยังไม่สามารถลำดับเรื่องที่ซับซ้อน
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	-เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการนำเสนอเรื่องราว
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Art - Society - Humanity	- การสอดแทรกผ่านเนื้อหาของรายการมีทั้งการสอนตรงๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์อย่างง่ายๆ ในชีวิตประจำวัน อาทิ การล้างมือ การฉีดวัคซีน - การสอนแบบอ้อมๆ โดยการนำเสนอกิจกรรมที่ตัวละครทำในเรื่อง อาทิ การวาดภาพ การพูดคุย การทำกิจกรรมร่วมกัน - การสอน แบบไม่สอน คือการใช้ตัวแบบผ่านตัวละครในเรื่อง
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy**,** Environment Literacy**,** Civic Literacy	- การนำเสนอเนื้อหาทักษะชีวิตและทักษะอารมณ์ มีทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพในการล้างมือและการป้องกันโรคด้วยการฉีดวัคซีน - ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วม กับเพื่อนของเด็กๆ ว่าจะต้องมีความ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- Life Skill: Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility	รับผิดชอบ อาทิ ต้องดูแลตัวเองไม่ให้ติดเชื้อไวรัส เพราะเมื่อได้รับเชื้อไวรัสแล้วทำให้แพร่เชื้อไปยังผู้อื่นได้
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - กตัญญู	- ตอนที่ศึกษาเป็นตอนที่ตัวละครเด็กที่เป็นตัวละครหลัก แสดงความภาคภูมิใจที่ย่าซึ่งเป็นพยาบาลจะมาฉีดวัคซีนให้กับเด็กๆ ในโรงเรียน และการให้เด็กๆ แสดงความขอบคุณกับผู้ที่มาให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือในการฉีดวัคซีน แสดงถึงการปลูกฝังความกตัญญูให้กับเด็ก
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมเป็นผู้ชมรายการ (active audience) โดยมีการเรียกร้องอย่างสูงจากผู้ดำเนินรายการหรือตัวละครหลักของเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยเรียกร้องให้ผู้ชมรายการตอบคำถามเดียวกับที่ตัวละครเด็กได้ถามกับเพื่อนๆ ในแต่ละตอนถึงประสบการณ์ของตนเอง

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดใน	-ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	รูปแบบต่างๆ รวม ถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม - การนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดการอคติ - เรื่องเพศที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม - ภาษาที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมะสมในเรื่องการใช้ภาษาไวยากรณ์ การใช้ภาษาที่ล่อแหลมหมิ่นเหม่ สื่อความหมายในเชิงลบ รวมถึงการใช้ภาษาที่ก้าวร้าวดูหมิ่นนำมาซึ่งการลดทอนศักดิ์และศรีของผู้ฟัง	
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- การลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - การเพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	-ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

(2) รายการ Super Why ช่อง PBSKid ตอน Mystery

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- ละคร	- การนำเสนอเรื่องราวของตัวละครหลักอายุประมาณ 6-9 ปี ในรูปแบบการ์ตูนแอนิเมชั่น ซึ่งเป็นกลุ่ม super reader ที่จะร่วมกันทำภารกิจตามหาการ์ตูน (commics) และโน้ตเพลง (Music book) ที่หายไป
- เกม หรือการตอบปัญหา	- การใช้วิธีการเล่นเกมเกี่ยวกับคำศัพท์ เพื่อให้ผู้ชมตอบคำถามเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ตัวละครนำเสนอเพื่อกระตุ้นความสนใจ โดยนำเสนอภาพกราฟฟิคเพื่อแสดงให้เห็นคำศัพท์อย่างชัดเจน
- เพลงและดนตรี	- การใช้เพลงประกอบซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับภารกิจในตอนนั้นๆ เพื่อสร้างความสนุกสนานและการใช้เพลงเพื่อตอกย้ำคำศัพท์ที่สอน

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy	- การใช้ความตลกขบขันของตัวละครเด็ก และตัวละครนักร้องที่ชอบร้องเพลงแม้ว่าอยู่ในสถานการณ์ใด ต้องการพูดหรือเห็นสิ่งใดก็ตาม
- Excited	- การนำเสนอเรื่องราวที่ตื่นเต้นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเพื่อค้นหาสิ่งของที่หายไป และความตื่นเต้นน่าสนใจเกี่ยวกับคำศัพท์ใหม่ๆ ที่ผู้ชมได้เรียนรู้
- Fantasy	- การนำเสนอตัวละครเด็กที่มีพลังวิเศษ ประกอบไปด้วย super reader 5 ตัวละคร ได้แก่ ABC Power, Word Power, Spelling Power, Read Power และ Dictionary Power ซึ่งช่วยทำให้ภารกิจแต่ละอย่างสำเร็จลุล่วง เป็นการนำเรื่องราวเหนือจินตนาการมาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก โดยในตอนนี้เด็กๆ ได้ท่องไปในโลกของหนังสือเรื่องราวเกี่ยวกับ Roxie's Missing Music Book. และร่วมกันไขปริศนาจากหนังสือดนตรี (Music book) ของร็อกซี่ที่หายไปเหมือนกับที่หนังสือการ์ตูน (Commics book) ของไวน์ที่เป็นหนึ่งใน super reader หายไปด้วยพลังวิเศษและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อรวบรวมตัวอักษรที่ใช้ในการไขปริศนาให้ครบ

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- การนำเสนอเนื้อหาในรายการจะเห็นว่ามีการนำเสนอโดยผ่านมุมมองของเด็กทั้งความคิดและการแสดงออก เช่น ความหมายของคำศัพท์
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การใช้ความใหม่ของคำศัพท์ในการนำเสนอเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเด็ก
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- นำเสนอด้วยภาพที่มองเห็นได้ด้วยสีสันสดใส สะดุดตา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงคำศัพท์ให้เห็นถึงรูปแบบไวยากรณ์ที่แตกต่างโดยใช้การแบ่งแยกสีให้ชัดเจน
	- จังหวะในการนำเสนอช้าและมีการทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ	- จังหวะในการนำเสนอช้ามีการรอจังหวะเพื่อให้ผู้ชมคิดตาม และมีการทำซ้ำในรูปแบบของการใช้เพลงและใช้ภาพกราฟฟิคแสดงคำศัพท์เพื่อทบทวนเนื้อหา
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องคำศัพท์ง่ายๆ ที่ควรเรียนรู้ เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 6-9 ปี
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์
	- ใช้วิธีการนำเสนอซ้ำๆ เมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมในรายการ	- นำเสนอโดยการถามคำถามซ้ำเกี่ยวกับคำศัพท์เมื่อต้องการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม
	- การสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษาและเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ	- การสอดแทรกกฎเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยการให้ตัวละครแปลงร่างและขึ้นพาหนะไปยังอีกโลก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ)เช่น การสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	หนึ่งเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องราวในจินตนาการ
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- ความสามารถแยกความแตกต่างของเพศ	- เนื้อหาที่นำเสนอมีการกำหนดให้ตัวละครมีทั้งเพศชาย เพศหญิง และสัตว์ เพื่อให้เด็กสามารถแยกความแตกต่างของเพศได้
	- สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	- สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้ผู้ชมด้วยการแสดงให้เห็นถึงภารกิจที่ทำว่าสามารถแก้ไขได้หากมีความรู้ในเรื่องคำศัพท์เป็นอย่างดี
	- ความตื่นเต้น ทดลองในเด็กชาย	- สร้างความตื่นเต้นและต้องการทดลองในเพศชาย ที่จะเห็นได้จากตัวละครเพศชายจะคิดแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ได้มา
	- ความอ่อนหวาน ละมุนละไมในเด็กหญิง	- ความอ่อนหวาน ละมุนละไมในเพศหญิง โดยการให้ตัวละครหญิงเป็นตัวแทนของเจ้าหญิงในเทพนิยาย
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุก สนานและบันเทิง (comedy)	-เทคนิคในการนำเสนอของรายการมีทั้งการสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านเสียงเพลง และเรื่องราวความตื่นเต้นจากการแก้ไขปัญหา
	- หลักการด้านความซ้ำ (repetition)	- การใช้ความซ้ำโดยถามคำถามซ้ำๆ ใช้คำพูดที่ต้องการเน้นย้ำซ้ำๆ และใช้ภาพกราฟฟิคเน้นย้ำถึงคำศัพท์ที่สอน
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง	- การใช้ตัวละครหลักเป็นการ์ตูนเด็กในวัย 6-9ปี เพื่อสร้างการจดจำและสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่อง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	(recognizable stories and character)	และบุคลิกตัวละครที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเด็ก รวมถึงการสร้างสถานการณ์เพื่อให้ super readerไปแก้ไขปัญหาให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ตัวละครพบเจอ เพื่อให้ผู้ชมจดจำเรื่องราวที่มีความสอด คล้องและสามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- เรื่องราวในเรื่องมีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวเกี่ยวกับคำศัพท์ โดยแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมด้วยกราฟฟิคแสดงคำศัพท์และเรื่องราวที่สามารถอธิบายความหมายได้
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไป ตรงมา ตั้งแต่ปัญหาที่เกิดคือหนังสือหาย วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการกลับไปหาที่เดิม จนกระทั่งแก้ไขปัญหาได้คือสามารถหาหนังสือที่หายไปเจอ ซึ่งรายการโทรทัศน์มีการเล่าโครงเรื่องอย่างคร่าวๆ แต่ละตอนที่นำเสนอตอนต้นเรื่อง เช่น บอกเล่าว่าเรื่องราวในตอนนี้จะเริ่มต้นจาก Roxie’s Missing Music Book. ซึ่งผู้ชมได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ และการแก้ไขปัญหาของเหล่า super reader
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน - ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็กเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต - ทำซ้ำๆ เพื่อตอกย้ำและให้คาดเดา	- การดำเนินเรื่องไม่เร็ว มีการนำเสนอเนื้อหาเดิมซ้ำหลายรอบเพื่อให้เด็กตามได้ทันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอและทบทวนคำศัพท์

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	เรื่องได้ - เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็กๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้	- เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเป็นเรื่องของการค้นหาสิ่งของที่หายไป ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็ก ทำให้เด็กสามารถเอาตัวเองไปเปรียบเทียบหรือเทียงเคียงได้
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นการพยายามสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ การสะกดคำ การเทียบเคียงคำที่มีความหมายใกล้เคียง และการประกอบประโยค ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยที่จะต้องเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพที่มีการตัดต่อภาพแบบตามลำดับเวลา แต่มีการสลับภาพระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ที่มีความใกล้เคียง คือ การที่การ์ตูนของไวน์หาย และโน้ตเพลงของร็อกซี่หาย แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในวัย 6-9 ปี ที่สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวที่ซับซ้อนขึ้นได้
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	- เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการนำเสนอเรื่องราว โดยการใช้เทคนิคภาพกราฟฟิคเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้คำศัพท์ที่นำเสนอพร้อมกับตัวละครได้

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Language	- การสอดแทรกผ่านเนื้อหาของรายการมีการสอนตรงๆ ในเรื่องของภาษา ได้แก่ 1. การแสดงภาพให้เห็นถึงการสะกดคำที่ถูกต้องของคำศัพท์ที่ต้องการนำเสนอในตอนนั้นพร้อมทั้งอธิบายความหมาย เช่น Mystery 2. การสอนเทคนิคการสะกดคำโดยให้จดจำตัวอักษรขึ้นต้นจากเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เช่น P-piano, X-xylophone, T-tuba 3. การสอนรูปแบบการถามตอบประโยค เช่น you found the music book?- If you fond you say=OK 4. การสอนให้รู้จักตัวอักษร เช่น grow ประกอบด้วยตัวอักษร g, r, o,w โดยการสอนให้ออกเสียงทีละตัวอักษร และออกเสียงรวมกันโดยออกเสียง เกรอ-เออะ=โกร หมายถึง over 5. การเสนอคำที่ออกเสียงใกล้เคียงในชุดเดียวกัน เช่น glow, bow, slow 6. การสอนคำที่มีความหมายตรงข้าม เช่น grow-low 7. การสอนคำที่มีความหมายใกล้เคียง เช่น grow-high 8. การสอนความหมายของคำเพื่อเชื่อมโยงความคิดจากสิ่งหนึ่งไปยังสิ่งหนึ่งจากสถานที่ใกล้เคียงหรือใช้แทนกันได้ stage - garden

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
		9. การสอนการประสมประโยค เช่น Roxie runs to the stage. – Roxie runs to the garden. 10. การสอนให้ผู้ชมคาดเดาตัวอักษรที่หายไป เช่น_ _ _ _ _ ค่อยๆ เพิ่มเป็น _o _ _ _ K – GO B _CKและผสมเป็น GO BACK ซึ่งเป็นปริศนาของการแก้ปัญหา -การสอนแบบไม่สอน คือ การสอนให้คิดอย่างมีเหตุผล และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถหาสิ่งของที่หายได้เหมือนอย่างตัวละคร โดยให้ผู้ชมคิดเองจากการชมเรื่องราวทั้งหมดของตัวละครที่ใช้วิธีการคิดอย่างมีเหตุผลว่าสิ่งของที่หายควรอยู่ที่ใด และแก้ปัญหาทีละขั้นตอนจนกระทั่งประสบความสำเร็จ
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy, Environment Literacy, Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill, Flexibility & Adaptability, Leadership & Responsibility **- Learning & Innovative Skill:** Information & Technology Literacy, Creativity & Innovation, Critical Thinking & Problem Solving, Collaboration)	-การนำเสนอเนื้อหาทักษะชีวิตและทักษะอารมณ์ มีทั้งการแก้ไขปัญหาด้วยความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และวรรณกรรม - ทักษะการใช้ปัญญาแก้ไขปัญหามากกว่าการใช้อารมณ์และการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาของตัวละครทุกตัว ที่จะผลัดกันเป็นผู้นำในส่วนของการค้นหาคำตอบที่ตนเองมีความถนัด - การนำเสนอนวัตกรรมต่างๆ ซึ่งกลุ่มเด็กใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีในอนาคต

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - กตัญญู - ใฝ่รู้ รอบรู้	- สอนให้ผู้ชมแก้ปัญหาจากตัวอักษรและความรอบรู้ในเรื่องราวเกี่ยวกับตัวอักษรและการอ่าน การสอนให้เด็กมีความใฝ่รู้และรอบรู้ - นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกความกตัญญู ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ในช่วง 3-5 ปี ได้แก่ การให้นักร้องขอบคุณ super reader ที่ช่วยหา music book ให้เธอจนพบอีกด้วย
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมเป็นผู้ชมรายการ (active audience) โดยมีการเรียกร้องอย่างสูงจากผู้ดำเนินรายการหรือตัวละครหลักของเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยเรียกร้องให้ผู้ชมรายการร่วมตอบคำถามในกิจกรรมต่างๆ ที่ตัวละครทำ เช่น การถามชื่อผู้ชมหลังจากแนะนำชื่อตัวละครแต่ละตัวแล้วหยุดรอคำตอบ การให้ผู้ชมตอบคำถามถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำหน้าด้วยตัวอักษรที่ต้องการ การถามผู้ชมว่าสามารถมองเห็นตัวอักษรที่หายไปเช่นเดียวกับตัวละครหรือไม่ การให้ผู้ชมสะกดตัวอักษรตามตัวละคร การให้ผู้ชมตอบคำถามว่าสถานที่ไหนจะใช้แทน stage ได้ระหว่าง garden, bathroom, sky และการถามผู้ชมว่าเห็นหนังสือการ์ตูนที่หายไปของไวน์หรือไม่

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1 พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชมทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม	- ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- การลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - การเพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	- ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

(3) รายการ Semme Street ช่อง PBSKid ตอน Elmos's World: Play Ball!

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- การพูดหรือบรรยายคนเดียว	- การนำเสนอเรื่องราวโดยการพูดหรือบรรยายคนเดียวของหุ่นมือ ประกอบกับการนำเสนอกราฟฟิคภาพวาด วัตถุจริง วีดีโอเหตุการณ์จริง การใช้แอนิเมชั่น
- การสนทนา	- การสนทนาระหว่างหุ่นมือกับมนุษย์หรือหุ่นมือด้วยกัน
- เพลงและดนตรี	- การใช้เพลงในตอนต้นเรื่องและท้ายเรื่องเพื่อสร้างความสนุกสนาน
- สาธิต/ทดลอง	- การสาธิตโดยบุคคล

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy	- การใช้ความตลกขบขันของตัวตลกที่มาสาธิตการรับลูกบอลและหุ่นมือ Elmo ที่มักประสบอุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ เสมอ
- Excited - Suspense	- การดึงดูดความสนใจด้วยความตื่นเต้นและใจจดใจจ่อกับสิ่งต่างๆ ที่จะหลุดออกมาจากประตูหรือลิ้นชักที่ Elmo เปิดในแต่ละครั้ง หรือภาพที่ปรากฏบนจอภาพวาดทีวี

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- การนำเสนอเนื้อหาในรายการจะเห็นว่ามีการนำเสนอโดยผ่านมุมมองของเด็กทั้งความคิดและการแสดงออก เช่น การนำเสนอภาพวาดกราฟฟิคของฉากซึ่งเป็นภาพอย่างหยาบๆ ไม่ประณีตและไม่เหมือนจริงเสมือนภาพวาดของเด็ก
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การใช้ความใหม่ของรูปแบบการนำเสนอด้วยหุ่นมือผสมผสานกับเทคนิคต่างๆ
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่	- นำเสนอด้วยภาพที่มองเห็นได้ด้วย

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	สีสันสดใสสะดุดตา โดยเฉพาะหุ่นมือ Elmo ที่เป็นสีแดงสดใส
	- จังหวะในการนำเสนอช้าและมีการทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ	- จังหวะในการนำเสนอเนื่องจากเป็นการนำเสนอเด็กโต จึงมีลักษณะการพูดที่ค่อนข้างเร็ว แต่ก็มีการทำซ้ำในลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาที่ใกล้เคียงให้เปรียบเทียบ เช่น การนำเสนอเรื่องราวของบอลเหมือนกันแต่ใช้ในกีฬาต่างชนิดกัน
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องของการนับจำนวน และการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของสิ่งของรอบตัว เหมาะสมกับเด็ก 6-9 ปี
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสิ่งของที่แตกต่างกับบอลและชนิดของบอลที่ใช้ในกีฬาต่างๆ
	- ใช้วิธีการนำเสนอซ้ำๆ เมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมในรายการ	- นำเสนอโดยการถามคำถามซ้ำเกี่ยวกับวิธีการรับบอลเมื่อต้องการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม
	- การสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษา และเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ) เช่น สร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- การสอดแทรกกฎเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยการใช้วิธีการเปิดประตูภาพวาด เมื่อต้องการแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่อยู่ข้างหลังประตูคือของจริง ไม่ใช่จินตนาการ
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	- สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้ชม ด้วยการการสาธิตวิธีการรับลูกบอลด้วยอุปกรณ์ต่างๆ และวิธีการรับลูกบอลที่เด็กแต่ละคนมาสาธิต ซึ่งใน

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
		ครั้งแรกๆ เด็กๆ หรือคนที่สาธิตจะไม่สามารับรับบอลได้ แต่เมื่อรับบ่อยครั้งด้วยความชำนาญจะทำให้สามารถรับบอลได้ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้ชม ไม่ให้ละความพยายามหากไม่สามารถทำสิ่งใดได้ในครั้งตอน
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอของรายการมีทั้งการสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านเสียงเพลง และเรื่องราวความตื่นเต้นจากการนำเสนอเรื่องราวด้วยเทคนิคที่แตกต่างหลากหลาย
	- หลักการด้านความซ้ำ (repetition)	- การใช้ความซ้ำโดยการนำเสนอเรื่องราวของบอลผ่านเทคนิคที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งภาพวาดแอนิเมชั่น ภาพจริง เป็นต้น
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง (recognizable stories and character)	- การใช้ภาพเหตุการณ์จริงของเด็กกับประสบการณ์ในการใช้บอลทำกิจกรรมต่างๆ และการนำเสนอภาพแอนิเมชั่นของกีฬาที่ใช้บอล และการนำเสนอบุคลิกของ Elmo ที่มีลักษณะลีลาการพูดที่โดดเด่น จะทำให้ผู้ชมสามารถจดจำและระลึกได้ในเนื้อเรื่องและบุคลิกของตัวละคร
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- เรื่องราวในเรื่องมีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบอล ซึ่งมีการนำเสนอภาพให้เห็นชัดเจนทั้งภาพวาด แอนิเมชั่นและของจริง จึงมีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ สามารถตีความได้ทันที
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา โดยทั้ง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
		ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับลูกบอลเพียงอย่างเดียว
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็ว แม้หุ่นมือที่ทำหน้าที่ดำเนินรายการหลักจะมีลีลาการพูดที่ค่อนข้างเร็วแต่การใช้ภาพประกอบด้วยเทคนิคที่หลากหลายและการนำเสนอเพียงเรื่องลูกบอลประเด็นเดียว ทำให้ผู้ชมสามารถติดตามเรื่องได้ทัน
	- เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็กๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องเกี่ยวกับลูกบอลซึ่งเด็กๆ ในวัย 6-9 ปี จะต้องเคยสัมผัส ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สามารถเอาตัวเองไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นแม้จะเป็นการพูดที่ค่อนข้างเร็ว แต่เมื่อพิจารณาช่วงวัยของผู้ชมคือ 6-9 ปี ก็ถือว่าเหมาะสม เนื่องจากเป็นวัยที่เรียนรู้คำศัพท์ได้มากแล้ว และจะต้องฝึกพูดและฟังเป็นประโยคที่ยาวขึ้น
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพที่มีการตัดต่อภาพแบบตามลำดับเวลา แต่มีการสลับภาพระหว่างเทคนิคที่หลากหลายแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในวัย 6-9 ปี ที่สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวที่ซับซ้อนและรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างได้
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	- เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการให้นับเลข ถามวิธีการรับบอลที่เด็กๆ เคยมีประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Art - STEM - Language - Culture	- การสอดแทรกผ่านเนื้อหาของรายการมีการสอนตรงๆ ได้แก่ 1. STEM ได้แก่ ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ คือ การนับเลขจากจำนวนครั้งที่บอลกระทบผนัง 2. ภาษาที่ใช้เรียกสิ่งที่มีความแตกต่างกับลูกบอลที่เมื่อตกพื้นแล้วไม่กระดอน เช่น ไข่ เด็กที่นั่งบนเบาะนั่งสมุดโทรศัพท์ เค้กวันเกิด 3. วัฒนธรรมการละเล่น โดยนำเสนอกีฬาที่ใช้ลูกบอลในการเล่น - การสอนแบบไม่สอน คือสอดแทรกทักษะทางด้านศิลปะโดยใช้กราฟฟิคภาพวาดอย่างหยาบๆ เป็นฉากในรายการ และความสัมพันธ์ในครอบครัวที่สามารถทำได้จากการใช้บอลเป็นอุปกรณ์
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy**,** Environment Literacy**,** Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility	- การนำเสนอทักษะชีวิตเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพที่จะได้จากการออกกำลังกายที่มีลูกบอลเป็นอุปกรณ์ - ทักษะทางด้านสังคมและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยจะเห็นว่าจากการนำเสนอการสาธิตของเด็กๆ และวีดีโอสาธิตการรับลูกบอลและการเล่นลูกบอกนั้น มีการพยายามเลือกนำเสนอเด็กที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ - เรียนรู้การนับเลข และกีฬาที่ใช้ลูกบอลเป็นอุปกรณ์
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - กตัญญู	- การสอนให้ผู้ชมมีความกตัญญูโดยรู้จักขอบคุณจากการที่ผู้ดำเนินรายการ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- ใฝ่รู้ รอบรู้	หลัก คือ หุ่นมือขอบคุณผู้ที่มาร่วมสาธิต ปลาที่เป็นสัตว์เลี้ยง และหุ่นลูกบอล - การสอนให้ผู้ชมมีความใฝ่รู้และรอบรู้เพื่อที่จะให้สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้รอบตัว เช่น ความรู้เกี่ยวกับลูกบอลได้
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมเป็นผู้ชมรายการ (active audience) โดยมีการเรียกร้องอย่างสูงจากผู้ดำเนินรายการหรือตัวละครหลักของเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมในการผลิตรายการโดยมีการให้เด็กๆ มาร่วมกิจกรรม เช่น สาธิตการรับลูกบอล - รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยเรียกร้องให้ผู้ชมรายการร่วมนับเลขและร่วมตอบคำถามเกี่ยวกับวิธีการรับลูกบอลของผู้ชม

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1 พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุข	- ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- ลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - เพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	- ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

(4) รายการ The Dog Ate My Homework ช่อง CBBC

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- เกม หรือการตอบปัญหา	- เป็นรายการเกมและตอบปัญหาของผู้เข้าแข่งขันจากทางบ้าน โดยมีพิธีกรหลักดำเนินรายการ 1 คน และมีหุ่นมือสุนัขร่วมสร้างบรรยากาศในการแข่งขัน 1 ตัว
- ละคร	- นอกจากนี้ยังมีการแทรกละครหรือมุขตลกสั้นๆ เพื่อสร้างความสนุกสนานของนักแสดงประจำของรายการหรือหุ่นมือด้วย

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy	- ใช้ความตลกขบขันของพิธีกร นักแสดงประจำรายการ หุ่นมือ และผู้เข้าแข่งขัน
- Conflict - Suspense	- ใช้ความขัดแย้งในการแข่งขันระหว่างทีมของผู้เข้าแข่งขันทั้ง 2 ทีม ที่มีจิตใจจดจ่ออยู่กับการแข่งขัน
- Reward	- ของรางวัลที่ได้รับจากการแข่งขันเป็นการดึงดูดความสนใจ

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- การใช้คำถามที่เด็กสามารถตอบได้หรือช่วยคิดหาคำตอบได้
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การใช้ความใหม่ของเกมที่แตกต่างออกไปในแต่ละเทป
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- นำเสนอด้วยภาพที่มองเห็นได้ด้วยสีสันสดใสสะดุดตา โดยใช้อุปกรณ์การแข่งขันที่ผู้เข้าชมการแข่งขันสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเกมที่สามารถใช้ความรู้รอบตัวและความรู้ในบทเรียนมาใช้ตอบคำถามได้จึงเหมาะสำหรับเด็กโตตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป รวมทั้งผู้ปกครองหรือบุคคลทั่วไป
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอดแทรกความรู้เนื่องจากเป็นการถาม-ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปและความรู้ในบทเรียนของเด็ก
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	-	- เนื่องจากเป็นการนำเสนอรายการโทรทัศน์กับผู้ชมในช่วงอายุที่กว้างจึงไม่พบเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตที่การใช้ความรู้ด้านจิตวิทยามาใช้ในการนำเสนอรายการสำหรับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอของรายการมีทั้งการสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านการเล่นเกม และความตลกผ่านละครสั้นหรือมุกตลกของนักแสดงประจำรายการและหุ่นมือ ซึ่งเรื่องของการแข่งขันและความตลกขบขันเป็นสิ่งที่คนทุกเพศและทุกวัยชื่นชอบ
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละคร (recognizable stories and character)	- การใช้พิธีกรที่มีบุคลิกโดดเด่น หุ่นมือตัวเดิม และนักแสดงประจำที่แต่งตัวแบบเดิมในทุกตอนทำให้ผู้ชมสามารถจดจำและระลึกรายการได้
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- เรื่องราวในเรื่องมีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการแข่งขันและการตอบคำถามที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การลำดับเรื่องราวของรายการง่ายๆ และตรงไปตรงมา คือ มีลำดับช่วงของรายการชัดเจน
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินรายการแม้จะมีความเร็วเพราะเป็นการแข่งขัน แต่เป็นระดับความเร็วที่ไม่เร็วเกินไป เด็กโตสามารถคิดหาคำตอบตามและติดตามเกมการแข่งขันได้
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็กเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	- เกมการแข่งขันและคำถามมีความซับซ้อนมากขึ้นในระดับที่เด็กโตสามารถทำความเข้าใจได้
	- เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็กๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้	- คำถามที่ใช้ในรายการ เด็กๆ สามารถเอาไปเทียบเคียงกับบทเรียนของตนเองได้

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นแม้จะเป็นการพูดที่ค่อนข้างเร็ว แต่เมื่อพิจารณาช่วงวัยของผู้ชมคือ เด็กโตก็ถือว่าเหมาะสม
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	- เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ชมในห้องส่งและผู้เข้าแข่งขันจากทางบ้าน
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Art - Society - Humanity - STEM - Language - Culture - ASEAN - Region - World - Media Skill - Communication - Work - Life	- การสอดแทรกผ่านเนื้อหาของรายการมีการสอนตรงๆ ในเนื้อหาทุกๆ ด้าน เนื่องจากผู้เข้าแข่งขันจากทางบ้านมีทั้งเด็กโตและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ค่อนข้างกว้าง และมีความรู้ความสามารถที่ครอบคลุม - การสอนแบบไม่สอน คือ สอดแทรกทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy, Environment Literacy, Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill, Flexibility & Adaptability, Leadership & Responsibility **- Learning & Innovative Skill:**	**-** เนื่องจากรายการเป็นการแข่งขันของเด็กโตและผู้ปกครอง ดังนั้นเนื้อหาในการนำเสนอรายการจึงมีทั้งการนำเสนอทักษะด้านชีวิตและทักษะด้านอารมณ์อย่างรอบด้าน เช่น ทักษะทางด้านร่างกายและการนำเสนอทักษะความเป็นผู้นำในการแข่งขัน หรือทักษะด้านความรู้ในการ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	Information & Technology Literacy, Creativity & Innovation, Critical Thinking & Problem Solving, Collaboration)	ตอบคำถาม
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - อดทน เข้มแข็งทั้งกายใจ - มีวินัย	- เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม สร้างความอดทนและความเข้มแข็งทั้งกายและใจให้กับเด็กและผู้ปกครองในการแข่งขันและการยอมรับความพ่ายแพ้ รวมถึงความมีวินัยในการแข่งขันที่ต้องทำตามกติกาของการแข่งขัน
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมในการผลิตรายการ (sender/receiver)เช่น ร่วมเป็นพิธีกร ร่วมเป็นผู้ชม ร่วมกิจกรรม	- สร้างการมีส่วนร่วมในการผลิต โดยให้เด็กๆ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ คือ ร่วมเป็นผู้เข้าแข่งขันและร่วมเป็นผู้ชมในห้องส่ง

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม	- ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- ลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - เพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	- ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง

(5) รายการ Show Me Show Me ช่อง CBeebies ตอน Legs & Straws

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- การสนทนา	- การนำเสนอเรื่องราวโดยการสนทนาระหว่างพิธีกรหลัก 2 คน ได้แก่ Chris Jarvis และ Pui Fan Lee นอกจากนี้ยังมีการนำตุ๊กตามาใช้เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินรายการ ได้แก่Mo Mo Bot- a robot, Stuffy- a squishy cube, Toddler Tom- a felt doll, Miss Mouse- a knitted mouse, Teddington- a teddy และ Penelop- a blue koala
- สาธิต/ทดลอง	- การใช้รูปแบบการสาธิตในบางตอน เช่น การสาธิตการใช้หลอดเพื่อดูดกระดาษ เป่ากระดาษ และเป่าฟองในน้ำ

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy	- การใช้ความตลกขบขันของพิธีกรมาดึงดูดความสนใจของผู้ชม
- Excited	- การดึงดูดความสนใจด้วยความตื่นเต้นกับการเรียนรู้เรื่องราวใหม่ๆ

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- การนำเสนอเนื้อหาในรายการพิธีการมีการพูดและแสดงท่าทางคล้ายกับเด็ก นอกจากนี้ยังมีการพากย์เสียงและการจับตุ๊กตาให้แสดงอาการท่าทางเหมือนเด็กเล่นตุ๊กตาอีกด้วย
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การใช้ความใหม่ของเรื่องราวการผจญภัยหรือการเรียนรู้เรื่องราวใหม่ๆ ในทุกๆ ตอน
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- นำเสนอด้วยภาพที่มองเห็นได้ด้วยสีสันสดใสสะดุดตา โดยเฉพาะฉากและกราฟฟิdต่างๆ
	- ใช้วัจนภาษาน้อย	- พิธีกรใช้การแสดงท่าทางและการลงมือทดลองมากกว่าการอธิบายด้วยคำพูด รวมทั้งการใช้ภาพในการบรรยายความคิดของเด็กที่มีต่อขาแทนการอธิบาย
	- จังหวะในการนำเสนอช้าและมีการทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ	- จังหวะในการนำเสนอเป็นกานำเสนอด้วยจังหวะที่ค่อนข้างช้าและมีการทำซ้ำโดยการให้เด็กหลายๆ คนกล่าวถึงขาและการทดลองให้หลอดทำกิจกรรมต่างๆ ซ้ำหลายๆ ครั้ง
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของ	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องของการ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	เด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	เรียนรู้กับสิ่งของรอบตัว การเรียนรู้ผ่านการเล่น การเรียนรู้คำศัพท์และการนับเลข ซึ่งเหมาะกับเด็กวัย 3-5 ปี
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอนคำศัพท์และการใช้หลอดทำกิจกรรมต่างๆ
	- ใช้วิธีการนำเสนอซ้ำๆ เมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมในรายการ	- พิธีกรถามคำถามและเว้นจังหวะให้ผู้ชมทางบ้านตอบ เช่น การถามว่าขาของคุณใช้ทำอะไรได้บ้าง
	- การสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว ภาษา และเทคนิคกล้อง เช่น การสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- การสอดแทรกกฎเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยการใช้แอนิเมชั่นการ์ตูนที่มีลักษณะคล้ายผึ้งบินวนทำให้เกิดกลุ่มควันเป็นวงกลมเพื่อแยกภาพระหว่างในห้องส่งกับภาพเด็กๆ ที่ตัดต่อร่วมกับกราฟฟิก
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- การช่วยเหลือตนเอง	- สร้างการช่วยเหลือตนเองโดยการหัดให้เด็กใช้สิ่งของต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้หลอด
	- การวิ่งกระโดดสนุกสนาน	- สร้างให้เด็กอยากเคลื่อนไหวร่างกายโดยการที่พิธีกรเดิน วิ่ง กระโดด เพื่อสาธิตว่าขาให้ทำอะไรได้บ้าง
	- ความอยากรู้อยากเห็น	- สร้างความอยากรู้อยากเห็นด้วยการชักชวนให้ผู้ชมนำสิ่งของต่างๆ มาทดลองใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หลอดดูด

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอของรายการมีทั้งการสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านพิธีกร รวมถึงตุ๊กตาต่างๆ และกิจกรรมทดลอง
	- หลักการด้านความซ้ำ (repetition)	- การใช้ความซ้ำโดยการนำเสนอเรื่องราวของประโยชน์ของขาและการเชื่อมโยงเรื่องขากับสิ่งต่างๆ โดยให้เด็กหลายๆ คนที่ถ่ายทำมาแสดงความคิดเห็น
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละคร (recognizable stories and character)	- การใช้ตุ๊กตาที่มีความแตกต่างหลากหลายและการใช้ทั้งพิธีกรชายและพิธีกรหญิงที่มีท่าทางเป็นมิตรใจดี ผู้ชมสามารถจดจำตัวละครได้
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- มีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องราวเกี่ยวขาและการใช้ประโยชน์จากหลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ชมรู้จักและเคยเห็น จึงมีความเป็นรูปธรรมและผู้ชมสามารถตีความได้ทันที
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา โดยทั้งตอนเป็นการนำเสนอเรื่องราวเพียงเรื่องเดียวในหนึ่งตอน
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป ผู้ชมสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามได้ทัน เพราะมีการเน้นย้ำหรือตอกย้ำในประเด็นเดิมๆ หลายรอบ
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็กเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต - ทำซ้ำๆ เพื่อตอกย้ำและให้คาดเดาเรื่องได้	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องเกี่ยวกับขาและหลอดซึ่งเด็กๆ ในวัย 3-5 ปี จะต้องรู้จักและเคยเห็น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สามารถเอา

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็กๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้	ตัวเองไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นภาษาง่ายๆ ประกอบด้วยการสื่อสารเป็นคำๆ หรือประโยคสั้นๆ ซึ่งเหมาะกับเด็กเล็กวัย 3-5 ปี
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	- เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการให้ผู้ชมตอบคำถาม และการถามความคิดเห็นของเด็กนำมาเสนอผ่านรายการ
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	- Humanity - Language	- การสอดแทรกผ่านเนื้อหาของรายการมีการสอนตรงๆ ได้แก่ 1. การเคลื่อนไหวร่างกาย 2. ภาษาที่ใช้เรียกสิ่งต่างๆ และคำหรือกริยาท่าทางที่เกี่ยวข้อง - การสอนแบบไม่สอน คือ สอดแทรกให้ผู้ชมระวังตัวในการเคลื่อนไหวร่างกาย
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy, Environment Literacy, Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill, Flexibility & Adaptability, Leadership & Responsibility **- Learning & Innovative Skill:** Information & Technology Literacy, Creativity & Innovation,	- การนำเสนอทักษะชีวิตเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพที่จะได้จากการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยขา - ทักษะทางด้านสังคมและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยจะเห็นว่าจากการนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับของของเด็กๆ นั้น มีการพยายามเลือกนำเสนอเด็กที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ - การนำเสนอทักษะการเรียนรู้ โดย

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	Critical Thinking & Problem Solving, Collaboration)	การให้ผู้ชมเชื่อมโยงความรู้ในสิ่งที่นำเสนอว่ามีความคิดเห็นอย่างไร
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - ใฝ่รู้ รอบรู้	- การสอนให้ผู้ชมมีความใฝ่รู้และรอบรู้เพื่อที่จะให้สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และกระตือรือร้นในการทดลอง
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมในการผลิตรายการ เช่น ร่วมเป็นพิธีกร ผู้ชม ร่วมกิจกรรม - ร่วมเป็นผู้ชมรายการ (active audience) โดยมีการเรียกร้องอย่างสูงจากผู้ดำเนินรายการหรือตัวละครหลักของเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ โดยมีการให้เด็กๆ มาร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อสิ่งที่รายการนำเสนอ - รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยเรียกร้องให้ผู้ชมรายการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ และร่วมทดลองไปพร้อมกัน

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรม ความสงบสุขของสังคม	-ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- ลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - เพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	-ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

(6) รายการ Gigglebiz ช่อง CBeebies ตอน Milkshake Jake & Packed Lunch Pete, Arthur Sleep and Gail Force

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- ละคร	- การนำเสนอเรื่องราวโดยเสนอในรูปแบบละครตลกขนาดสั้นที่จะนำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยนักแสดงประจำที่เปลี่ยนแปลงบทบาทการแสดงแตกต่างไปในแต่ละตอน

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy	- การใช้ความตลกขบขันของนักแสดงที่แสดงเป็นตัวละครต่างๆ ในตอนนั้นๆ เป็นหลัก

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- การนำเสนอเนื้อหาในการแสดงมีการนำเสนอมุกตลกที่เด็กโตสามารถเข้าใจได้ นอกจากนี้คนทั่วไปยังสามารถเข้าใจได้อีกด้วย
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การใช้ความใหม่ของมุกตลกที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกตอน
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- แม้จะเป็นการนำเสนอโดยใช้ละครตลก แต่ก็ยังมีความพยายามใช้การแต่งกายของตัวละครที่มีสีสันสดใสสะดุดตา เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก
	- ใช้วัจนภาษาน้อย	- พิธีกรใช้การแสดงสีหน้าและท่าทางมากกว่าการใช้คำพูดเพื่อก่อให้เกิดความตลกขบขัน
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องของมุกตลกที่เด็กๆ สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กโต อีกทั้งคนทั่วไปก็สามารถเข้าใจได้ด้วย
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- อารมณ์ที่แปรปรวน	- การนำเสนอมุกตลกส่วนใหญ่จะเป็นมุกตลกที่ตัวละครได้รับผลกระทบจากการกระทำของคนอื่น สิ่งแวดล้อม หรือธรรมชาติ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ แต่จะเห็นว่าตัวละครไม่ได้แสดงอารมณ์โกรธในเหตุการณ์เหล่านั้นแต่อย่างใด เป็นการสร้างการควบคุมอารมณ์ที่แปรปรวนให้กับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอด้วยความตลกเป็นหลัก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและด้านบุคลิกลักษณะของตัวละคร (recognizable stories and character)	- การใช้นักแสดงประจำที่แม้จะเปลี่ยนแปลงบทบาทไปในทุกตอน แต่ด้วยบุคลิกภาพและการแสดงท่าทางที่มีเอกลักษณ์ทำให้ผู้ชมสามารถจดจำตัวละครได้
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- มีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องราวมุกตลกที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาไม่ต้องอาศัยจินตนาการหรือการตีความ
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาจากจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ไปยังจุดสิ้นสุด
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เนื่องจากในการนำเสนอมุกตลกแต่ละมุกนั้นจะใช้เวลาพอสมควร ทำให้ผู้ชมสามารถที่จะติดตามได้
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็กเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	- เรื่องราวที่นำเสนอมุกตลกมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยบางอย่างต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้ชมเข้ามาร่วมด้วย
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดที่ใช้จะเป็นภาษาง่ายๆ โดยจะเน้นการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางตัวละครมากกว่า
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพและจังหวะการนำเสนอที่มีการเว้นจังหวะท้ายของมุกตลก แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กโตที่สามารถจะประมวลเหตุการณ์ทั้งหมดและมองเห็นมุมมองของความตลกขบขันได้เอง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Communication - Work - Life	- สอนแบบไม่สอน คือ สอดแทรกให้ผู้ชมเรียนรู้จากการสื่อสารกับผู้อื่น การทำงาน และการใช้ชีวิตที่ผิดของตัวละครจนทำให้เกิดความตลกขบขัน เพื่อที่ผู้ชมจะได้ระมัดระวังไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy**,** Environment Literacy**,** Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility **- Learning & Innovative Skill:** Information & Technology Literacy**,** Creativity & Innovation**,** Critical Thinking & Problem Solving**,** Collaboration)	- การนำเสนอทักษะชีวิตเรื่องการรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ - ทักษะทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเมื่อจะต้องสื่อสารกับผู้ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด - การนำเสนอทักษะการเรียนรู้ โดยการให้ผู้ชมรู้จักเรียนรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากความผิดพลาด
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - มีสติพอเพียงและมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต	- การสอนให้ผู้ชมมีสติพอเพียงและมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต จึงจะไม่ทำให้อารมณ์โกรธเข้าครอบงำเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ
3.6 การมีส่วนร่วม		-ไม่พบการมีส่วนร่วม

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1พฤติกรรมและความรุนแรง		-ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง		-ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

5.2 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ของประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทยที่เป็นที่น่าสนใจของกลุ่มเป้าหมาย โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการถอดรหัสรายการ และศึกษารูปแบบและเนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทย ดังนี้

(1) รายการ ขบวนการ Fun น้ำนม ช่อง Thai PBS

(2) รายการคิดวิทย์ช่อง Thai PBS

(3) รายการ ซีรีย์ Hormones วัยว้าวุ่นSeason 3 ช่อง GTH ตอน Oxytoxin ฮอร์โมนผูกรัก

(4) รายการ ซิทคอม บ้านนี้มีรัก ช่อง One ตอน คุณพ่อกะทันหัน

(1) รายการ ขบวนการ Fun น้ำนม ช่อง ThaiPBS ตอน ราชา

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- ละคร - การพูดหรือบรรยายคนเดียว - การสนทนา - เพลงและดนตรี - สถานการณ์จำลอง	- การนำเสนอเรื่องราวของตัวหลักที่เป็นการ์ตูนสัญลักษณ์ (mascot) เป็นสัตว์ชนิดต่างๆ 3 ตัว ได้แก่ แหลมคม (เม่น) ว่องไว (กระต่าย) และนุ่มนิ่ม (นิ่ม) โดยเล่าประวัติและพระราชกรณียกิจของพระราชาของประเทศไทย - การนำเสนอเรื่องเป็นละครผ่านการ์ตูนแอนิเมชั่น - สนุกกับราชา เป็นเรื่องราวท่องไปในโลกแห่งดาวดาว - การใช้เพลงและดนตรีประกอบในช่วงต่างๆ ที่ต้องการเน้นย้ำเนื้อหาให้เกิด

รูปแบบรายการ	อธิบาย
	การจดจำ - รูปแบบการพูดหรือบรรยายคนเดียว ในช่วงหนูน้อยนักสะกด โดยผู้ดำเนินรายการเป็นเด็กหญิงอายุประมาณ 3-5 ปี มาสอนสะกดคำว่า เต้นรำ ซึ่งมาจากการ์ตูนแอนิเมชั่นในรายการก่อนหน้านี้ - การสร้างเรื่องราวให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติโดยการเต้นรำ เพื่อเน้นย้ำเนื้อหา - ใช้ผู้ดำเนินรายการที่เป็นวัยรุ่น ในช่วงวาดเรื่องราวให้เป็นรูปแสนสนุก โดยวาดเป็นรูปทรงอย่างง่าย เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม เส้นตรง เส้นโค้ง มาวาดเป็นสาวน้อยเต้นรำ - การให้เด็กทางบ้านมีส่วนร่วมกับทางรายการโดยการโทรศัพท์พูดคุย ให้เด็กมีส่วนช่วยในการช่วยเลือกสีเสื้อและกระโปรงของสาวน้อยเต้นรำ และเชื่อมโยงกับ การ์ตูนแอนิเมชั่น สนุกกับราชา และเพลงพระราชนิพนธ์ (เพลงชะตาชีวิต) - ช่วงแสดงผลงานการวาดรูปของเด็ก นำมาเล่าเป็นเรื่องราวโดยมีการแสดงสถานการณ์จำลอง - จากนั้นก็ถึงเวลาเต้นสนุกกับครูหนุ่ม นุ่มนิ่ม และเพื่อนๆ ราชา โดยเป็นเด็กที่สมัครเข้ามาร่วมสนุกกับทางรายการมาร่วมเต้นรำตามจังหวะเพลง และให้แสดงบทบาทตามโจทย์ เช่น เป็นราชาผลไม้ทุเรียน เด็กๆ ก็จะแสดงบทบาทออกมาตามจินตนาการ - สะกดคำว่าราชาเป็นภาษาอังกฤษ และดัดแปลงตัวอักษรเป็นรูปสิงโต - ปิดท้ายด้วยการสนทนาของการ์ตูนสัญลักษณ์ (mascot) และผู้ดำเนินรายการวัยรุ่น

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Excited	- เรื่องราวที่ตื่นเต้นและน่าเรียนรู้เกี่ยวกับราชา ทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ราชาแห่งดวงดาว และราชาแห่งสัตว์ป่า
- Suspense	- การใช้ความน่าสนใจในเรื่องที่เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ ทำให้เด็กเกิดความใจจดใจจ่อรอคอย
- Fantasy	- ใช้ความแฟนตาซี สีสัน การผสมผสานระหว่างเหตุการณ์จริงกับเหตุการณ์ที่สร้างขึ้น

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- นำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- นำเสนอโดยผ่านมุมมองของเด็กทั้งความคิดและการแสดงออก
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การใช้ความใหม่ในการนำเสนอที่เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ เป็นเรื่องที่เด็กควรจะเรียนรู้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันออกไป
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- นำเสนอด้วยภาพที่มองเห็นได้ชัดเจนด้วยสีสันสดใสสะดุดตา จำลองเป็นตัวการ์ตูน การ์ตูนสัญลักษณ์ (mascot)
	- ใช้วัจนภาษาน้อย	- ใช้อวัจนภาษา ได้แก่ ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวแทนอวัจนภาษาเมื่อต้องการอธิบายในสิ่งที่เป็นนามธรรม
	- จังหวะในการนำเสนอช้าและมีการทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ	- จังหวะในการนำเสนอช้าและมีการทำซ้ำ เพื่อทบทวนเนื้อหา
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องในชีวิตประจำวันที่ง่ายและเหมาะกับเด็ก 3-5 ปี
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับราชา - นำเสนอประสบการณ์ในการพบเห็นของการ์ตูนสัญลักษณ์ (mascot) และผู้ดำเนินรายการ
	- การสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษา และเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ) เช่น การสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- การสอดแทรกกฎเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสมจริงด้วยการใช้ประสบการณ์จริงร่วม

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- การวิ่งกระโดดสนุกสนาน	- ความสนุกสนานจากการร้องเพลงและกิจกรรมเข้าจังหวะที่สอดแทรกในเรื่องราว - การนำเสนอการเคลื่อนไหวและการเต้นรำของเด็กๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กในช่วงวัยดังกล่าวโดยให้ตัวละครเด็กเคลื่อนไหวและเต้นรำในหลากหลายรูปแบบ
	- ความอยากรู้อยากเห็น	- สอนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นอยากทำตาม
	- การเรียนรู้การเข้าสังคม	- การเข้าสังคมกับเพื่อนร่วมรายการ
	- การสร้างเหตุผล	- สอนในเรื่องคุณธรรมในเรื่องการเป็นเด็กดี
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- การสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านเสียงเพลงและเรื่องราวที่นำเสนอ
	- หลักการด้านความซ้ำ (repetition)	- ใช้คำพูดที่ต้องการเน้นย้ำซ้ำๆ เช่น เรื่องการเต้นรำ
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง	- ใช้การ์ตูนสัญลักษณ์ (mascot) เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก สร้างการจดจำและระลึกเนื้อเรื่องได้และบุคลิกที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเด็ก
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา เป็นการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการเรียนรู้ของเด็ก
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็ว มีการนำเสนอเนื้อหาเดิมซ้ำหลายรอบเพื่อให้เด็กตามได้ทัน
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็กและเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ เช่น การยกภาพประกอบ การแสดงบทบาทสมมุติเหมาะกับเด็กเล็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- ภาษาและคำพูดแสดงถึงการพิจารณาช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นภาษาที่ง่ายแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาอายุหรือวัย
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพที่มีการตัดต่อภาพแบบตามลำดับเวลา แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กที่ยังไม่สามารถลำดับเรื่องที่ซับซ้อน และการนำเสนอภาพกราฟฟิคที่ผสมผสานกับสถานการณ์
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	- เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการนำเสนอเรื่องราว
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Art - Society - Humanity - Language	- การสอดแทรกผ่านเนื้อหาของรายการมีทั้งการสอนตรงๆ เกี่ยวกับราชา - การสอนแบบอ้อมๆ โดยการนำเสนอผ่านกิจกรรม อาทิ การวาดภาพ การพูดคุย การทำกิจกรรมร่วมกัน ภาษา - การสอนแบบไม่สอน คือการใช้ตัวแบบผ่านตัวละครในการ์ตูนแอนิเมชั่น
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy**,** Environment Literacy**,** Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility	- การนำเสนอเนื้อหาทักษะชีวิตและทักษะอารมณ์ มีทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การเป็นเด็กดี - ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับเพื่อนของเด็กๆ การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	- รายการนำเสนอเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของประเทศไทยนำเสนอได้ด้านพระราชกรณียกิจ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมในการผลิต (sender/receiver) เช่น ร่วมเป็นพิธีกร ร่วมเป็นผู้ชมร่วมกิจกรรม	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในรายการ
	- ร่วมเป็นผู้ชมรายการ (active audience) โดยมีการเรียกร้องอย่างสูงจากผู้ดำเนินรายการหรือตัวละครหลักของเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยผู้ชมรายการมีส่วนร่วม เช่น ช่วงโทรศัพท์พูดคุย ให้เด็กได้มีส่วนในการช่วยเลือกสีเสื้อและกระโปรงของสาวน้อยเต้นรำ

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1 พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชมทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม	- ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- ลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - เพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	-ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

(2) รายการ คิดวิทย์ (Science Yard) ช่อง ThaiPBS ตอน น้ำแข็งแห้ง

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- การสนทนา - การอภิปราย - สาธิต/ทดลอง - สถานการณ์จำลอง - โต้วาที	- การดำเนินเรื่องราวโดยเด็กอายุประมาณ 6-12 ปี และมีผู้ดำเนินรายการที่เป็นผู้ใหญ่คอยให้ความรู้เพิ่มเติม เป็นรูปแบบการสนทนากลุ่มมีทั้งการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกันเอง และการสนทนาร่วมกับผู้ใหญ่ เป็นการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน - การให้เด็กร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามความคิดของตัวเอง และให้ผู้ใหญ่อภิปรายเพิ่มเติมในสิ่งที่ถูกต้อง โดยการอธิบายรายละเอียด - รายการสาธิต ทดลอง เป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ โดยทำการทดลอง และสามารถหาเหตุผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว อีกทั้งยังรู้จักใช้จินตนาการเพื่อเชื่อมโยงความรู้ในสมองไปสู่การคิดค้น ทดลอง และประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ในอนาคตได้ และหากการทดลองอันตรายก็จะต้องอยู่ในการควบคุมของผู้ใหญ่เสมอ - การเรียนรู้อย่างสนุก สร้างสรรค์แก่เด็กให้ได้ฝึกฝนและพัฒนาสติปัญญา ใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล รู้จักตั้งคำถาม แล้วลองปฏิบัติจริง - การทดลองจริงผ่านสถานการณ์จำลอง โดยให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ทดลองทำตาม โดยแทรกภาพเคลื่อนไหว (VDO) เพื่อสาธิตในประสบการณ์จริง

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Excited	- การนำเสนอเรื่องราวที่ตื่นเต้นและน่าเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันให้เด็กๆ ได้เรียนรู้
- Suspense	- การนำเสนอเรื่องราวที่เป็นลำดับขั้นตอน มีการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่น่าสนใจ พบเจอในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กๆ รู้สึกใจจดใจจ่อ รอคอยกับผลที่ตามมาจากการทดลอง

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- เสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก	- การนำเสนอเนื้อหาในรายการจะเห็นว่ามีการนำเสนอโดยผ่านมุมมองเด็ก ทั้งความคิดและการแสดงออก เช่น ความสงสัย ความแปลกใจ ความมหัศจรรย์ ของน้ำแข็งแห้ง - การใช้ความใหม่ในการนำเสนอ
	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	เนื้อหาวิทยาศาสตร์ที่เด็กควรจะเรียนรู้ในชีวิต ประจำวันแตกต่างกันออกไป
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่มองเห็นได้ในรายการด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- ภาพที่มองเห็นได้ชัดเจน สะดุดตา
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เรื่องวิทยาศาสตร์ในชีวิต ประจำวันที่ง่ายและเหมาะกับเด็ก 6-12 ปี
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- มีการใช้วิธีการบอกตรงๆ ในการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับน้ำแข็งแห้ง การนำไปใช้ประโยชน์ โทษที่อาจเกิดขึ้น

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- การสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษา และเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ) เช่น การสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- สอดแทรกกฎเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสมจริงด้วยการใช้ประสบการณ์จริงร่วม
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- ความอยากรู้อยากเห็น	- ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง
	- การเรียนรู้การเข้าสังคม	- การเข้าสังคมกับเพื่อนและผู้ดำเนินรายการที่เป็นผู้ใหญ่
	- สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	- เชื่อมั่นในตัวเองในการแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถาม การตอบคำถาม และสามารถหาเหตุผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว
	- ความตื่นเต้น ทดลองในเด็กชาย	- แปลกตา แปลกใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทดลอง มีการแสดงออกถึงความตื่นเต้น
	- การแสวงหาความจริง	- อยากแสวงหาความจริง ผ่านการเรียนรู้อย่างสนุก และการทดลอง
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	-หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- การสร้างความสนุกสนานและบันเทิงผ่านเสียงเพลงและเรื่องราวที่นำเสนอ
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง (recognizable stories and character)	- การใช้ผู้ดำเนินรายการหลักเป็นเด็กในวัย 6-12 ปี เพื่อสร้างการจดจำและสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกผู้ดำเนินรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเด็ก
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- มีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวเกี่ยวกับน้ำแข็งแห้ง เด็กๆ เคยพบเห็นในชีวิตประจำวัน มีความเป็นรูปธรรมสูงและเด็กๆ ตีความได้

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไป ตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไป ตรงมา เป็นการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการเรียนรู้ของเด็ก
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็ว เด็กเข้าใจได้ในทันที
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็ก และเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ เช่น การถามตอบ ภาพประกอบ การทดลองให้เห็นจริง ประโยชน์ของการทดลอง
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดเป็นภาษาที่ง่ายแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาอายุหรือวัยของเด็ก
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพที่มีการตัดต่อภาพแบบตามลำดับเวลา แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก
	- เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม	- เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กในการนำเสนอเรื่องราว
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	- Language - Region - World - Media Skill - Communication	- ผ่านเนื้อหาของรายการ ภาษาสอนตรงๆ เนื้อหาวิทยาศาสตร์อย่างง่ายๆ - ความเป็นไปของโลก ความก้าวหน้าในด้านต่างๆ เช่น การนำน้ำแข็งแห้งมาใช้ในการแช่แข็งปลา หรือเนื้อสัตว์อื่นๆ ไอศกรีม นม ไส้กรอก ผักและผลไม้ เพื่อให้มีความสดเป็นระยะเวลานานๆ หรือเพื่อยืดอายุ รวมถึงใช้ในการทำหมอก ควัน ในคอนเสิร์ต ถ่ายทำภาพยนตร์หรือการแสดงต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
		- ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ สติปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารอย่างมีเหตุมีผล
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy**,** Environment Literacy**,** Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility **- Learning & Innovative Skill:** Information & Technology Literacy**,** Creativity & Innovation**,** Critical Thinking & Problem Solving**,** Collaboration)	- การนำเสนอเนื้อหาทักษะชีวิต มีทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำแข็งแห้ง ประโยชน์และโทษ การนำไปใช้ - ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับเพื่อนและผู้ใหญ่ ว่าจะต้องมีความรับผิดชอบ รู้จักการปรับตัว ความอ่อนน้อม - มีการเรียนรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - ใฝ่รู้ รอบรู้ - อดทน เข้มแข็งทั้งกายใจ	- สอนให้เด็กเป็นผู้ใฝ่รู้ รอบรู้ - สอนให้เด็กอดทน รู้จักการรอคอย ใจเย็น
3.6 การมีส่วนร่วม	- ร่วมผลิตรายการ (sender / receiver) เช่น ร่วมเป็นพิธีกร ร่วมเป็นผู้ชม ร่วมกิจกรรม	- รายการให้เด็กมีส่วนร่วนในการผลิตโดยการร่วมเป็นพิธีกร และการทำกิจกรรมร่วมกัน
	- ร่วมเป็นผู้ชมรายการ (active audience) เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก	- รายการสร้างการมีส่วนร่วมโดยเรียกร้องให้ผู้ชมรายการตอบคำถามเดียวกับที่ผู้ดำเนินรายการเด็กได้ถามกับเพื่อนๆ ถึงประสบการณ์ของตนเอง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- อื่นๆ เช่น การโหวตรายการในดวงใจ การจัดเวทีสัญจร	- มีการจัดเวทีสัญจรไปตามโรงเรียนให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำการทดลอง

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1 พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชมทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - การใช้อาวุธยาเสพติดการแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคม	-ไม่พบการนำเสนอเนื้อหาและภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมและความรุนแรง
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- ลดความชัดเจนของภาพ (Blur) - เพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed) - การลดโทนสี	-ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

(3) รายการ ซีรีย์ Hormones วัยว้าวุ่น Season 3 ช่อง GTH ตอน Oxytoxin ฮอร์โมนผูกรัก

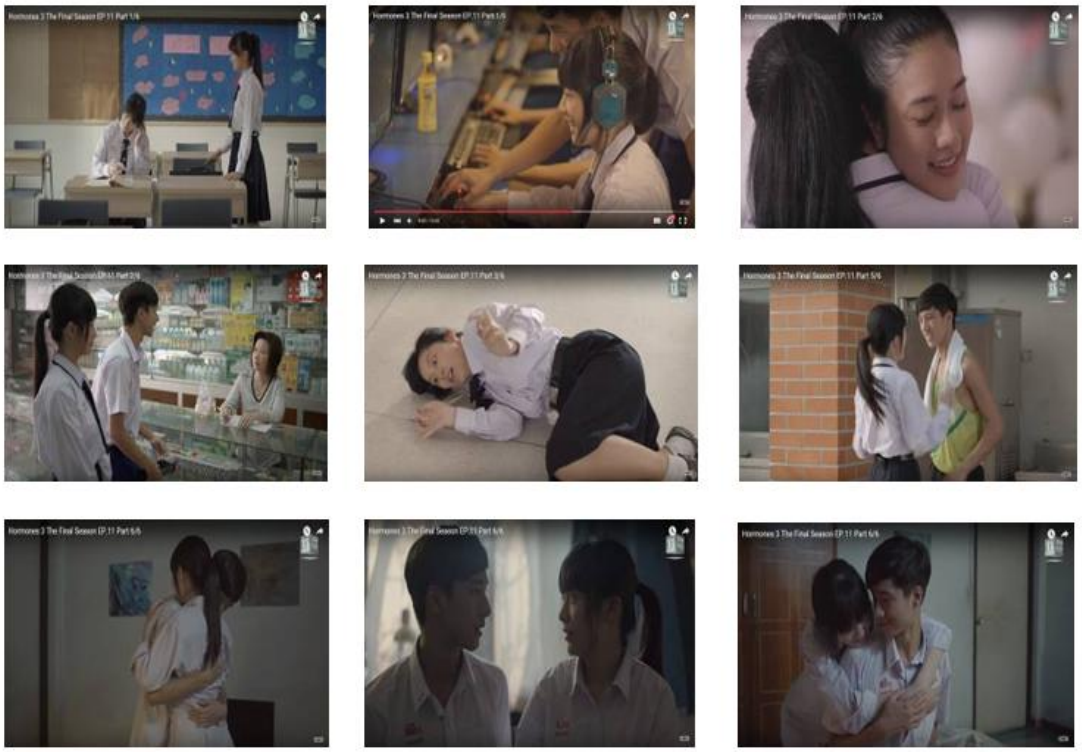

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- ละคร - สถานการณ์จำลอง	- การนำเสนอเรื่องราวโดยเสนอในรูปแบบละครซีรีย์ที่จะนำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยตัวละครประจำ ที่เรื่องราวเปลี่ยนแปลง แตกต่างไปตามสถานการณ์จำลองในแต่ละตอน

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Excited - Romantic - Conflict - Sadly	- ความตื่นเต้นในเรื่องราว ในตอนนั้นๆ เป็นหลัก เช่น เรื่องเกี่ยวกับเพื่อนที่รักมาก แต่ก็เกลียดมาก จึงมีความตื่นเต้นสอดแทรกอยู่ในตัวละครนั้น - ความโรแมนติก รักในวัยเรียน มีทั้งที่ผู้ปกครองรับรู้ รับได้ ไม่รับรู้ หรือรับไม่ได้ - ความขัดแย้งกับเพื่อนในเรื่องความอิจฉาริษยา ความน้อยใจ - ความเศร้าในเรื่องความผิดหวังจากความรัก ผิดหวังในตัวเพื่อน

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การนำเสนอเนื้อหาที่สดใหม่ เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปในทุกตอน
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- แม้จะเป็นการนำเสนอโดยใช้ละครซีรีย์ แต่ก็ยังมีความพยายามใช้การแต่งกายของตัวละครให้เหมาะกับช่วงวัย สะดุดตา ช่วยในเรื่องการดึงดูดความสนใจ
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เนื้อหาเข้ากับช่วงวัย เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกถึงการเข้าถึง
	- ใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการแทรกความรู้	- บอกอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องที่ต้องการสอดแทรกความรู้
	- สอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่อง ราว การใช้ภาษาและเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ) เช่น สร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- มีการใช้เทคนิคในการลำดับเรื่องราวของเรื่อง การใช้ภาษาที่เป็นเรื่องจริง การตัดต่อ การลำดับภาพ รู้ที่มาที่ไปเข้าใจในทันที
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องการนำเสนอ	- การเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน	- โดยตัวละครที่เป็นคนดี จะได้การยอมรับจากเพื่อน แต่ก็มีในลักษณะตรงกันข้าม คือตัวละครที่ดูแรง เพื่อนก็จะไม่ยอมรับและต่อต้าน
	- สร้างอัตลักษณ์	- การสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวละคร ซึ่งอาจไปตรงกับชีวิตของเด็กจริง ทำให้เด็กรู้สึกเข้าถึงได้ง่าย

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- การแสวงหาความจริง	- การแสวงหาความจริง ความถูกต้อง โดยการลองผิดลองถูก สอบถามจากผู้รู้ หรือ หลักการของเหตุและผล
	- ภาวะทางเพศที่เปลี่ยนแปลง	- ภาวะทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัยนี้ คือมีความรู้สึกและความต้องการทางเพศ ละครมีวิธีการนำเสนอที่พิจารณามาอย่างถี่ถ้วนแล้ว
	- อารมณ์ที่แปรปรวน	- ตัวละครหลักในตอนนี้มีอารมณ์แปรปรวน มองภาพลักษณ์ของคนอื่นในเชิงลบ แสดงออกโดยการโกหก เรียกร้องความสนใจ ให้คนอื่นเห็นใจ แต่ผลสุดท้ายที่ออกมาคือเพื่อนทุกคนไม่ยอมรับ เป็นการสร้างการควบคุมอารมณ์ที่แปรปรวนให้กับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี
	- ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก	- การตัดสินใจโดยคิดว่าความคิดของตัวเองดีที่สุด แต่เมื่อเกิดข้อผิดพลาด ก็พร้อมจะยอมรับและแก้ไข
	- ความรู้ในการควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ	- ละครสอดแทรกความรู้ในการฝึกการควบคุมอารมณ์ต่างๆ พร้อมบอกวิธีแก้ไข
	- การพูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว	- ตัวละครหลักบางตัวมีการปรึกษาความรักเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศ รวมถึงการปรึกษาความรักในเพศเดียวกันกับครอบครัว
	- การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์	- ตัวละครบางตัวเกิดจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์แบบ แต่ละครจะนำเสนอในมุมที่ดี ยอมรับครอบครัวตัวเองได้ และการใช้ชีวิตได้เหมือนครอบครัวปกติทั่วไป

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- ใช้หลักการด้านความสนุกและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอด้วยความเป็นจริงเป็นหลัก
	- ใช้หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและตัวละคร(recognizable stories and character)	- การใช้นักแสดงประจำ บุคลิกภาพและการแสดงท่าทางที่มีเอกลักษณ์ทำให้ผู้ชมสามารถจดจำตัวละครได้
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- มีความเป็นรูปธรรมสูง เด็กๆ ตีความได้ทันที	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวันมองเห็นได้ด้วยตาไม่ต้องอาศัยจินตนาการหรือการตีความมากนัก
	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไปตรงมา	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาจากจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ไปยังจุดสิ้นสุด
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็ก และเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	- เรื่องราวที่นำเสนอในแต่ละตอนมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยบางอย่างต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้ชมเข้ามาร่วมด้วย
	- เรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็กๆ สามารถเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้	- เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในช่วงวัยของกลุ่มเป้าหมาย จึงสามารถนำไปเปรียบเทียบกับชีวิตจริงได้
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดที่ใช้จะเป็นภาษาง่ายๆ โดยจะเน้นการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางตัวละครมากกว่า
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- ลักษณะการตัดต่อภาพและจังหวะการนำเสนอที่มีการเว้นจังหวะ แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กโต ที่สามารถจะประมวลเหตุการณ์ทั้งหมดและมองเห็นมุมมองของซีรีย์ได้เอง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	- Media Skill - Communication - Life	- การสอนอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง หน้าที่ที่ควรทำ - การสอนแบบไม่สอน สอดแทรกให้ผู้ชมเรียนรู้จากการสื่อสารกับผู้อื่นและการใช้ชีวิตที่ผิดของตัวละครจนทำให้เกิดความผิดพลาด เพื่อที่ผู้ชมจะได้ระมัดระวังไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility **Learning & Innovative Skill:** Information & Technology Literacy**,** Creativity & Innovation**,** Critical Thinking & Problem Solving**,** Collaboration)	- ทักษะทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเมื่อจะต้องสื่อสารกับผู้ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด - การนำเสนอทักษะการเรียนรู้ โดยการให้ผู้ชมรู้จักเรียนรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากความผิดพลาด
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - อดทน เข้มแข็งทั้งกายใจ - มีวินัย - มีประชาธิปไตย - จิตสาธารณะ	- การสอนให้ผู้ชมมีความอดทน อดกลั้น ในสิ่งที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง หรือความผิดพลาด - การสอนให้มีวินัย ในเรื่องการเรียนรวมถึงการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี - การสอนให้มีประชาธิปไตย เคารพการตัดสินใจของคนส่วนมาก - การสอนให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.6 การมีส่วนร่วม		- ไม่พบการมีส่วนร่วม

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1พฤติกรรมและความรุนแรง	- การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชมทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ	- การพูดจากับพ่อแม่โดยใช้ภาษาหยาบคาย เป็นลักษณะของการตะคอก การพูดจาดูถูก การใส่ร้ายผู้อื่น
	- การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ	- มีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง	- ลดความชัดเจนของภาพ (Blur)	- ใช้เทคนิคการนำเสนอภาพโดยการเบลอในส่วนที่ไม่เหมาะสม
	- เพิ่มความเร็วของภาพ (Fast speed)	- ภาพที่ไม่เหมาะสมจะไม่แช่ไว้นาน มีเพื่อให้เข้าใจเรื่องราว แต่ไม่เน้นใส่รายละเอียดในความรุนแรงนั้น

(4) รายการ ซิทคอม บ้านนี้มีรัก ช่อง One ตอน คุณพ่อกะทันหัน

1. รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการ	อธิบาย
- ละคร - สถานการณ์จำลอง	- การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวๆ หนึ่ง โดยเสนอในรูปแบบละครซิทคอมขนาดสั้นจบในตอน นำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยนักแสดงประจำ และนักแสดงรับเชิญที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างไปตามสถานการณ์จำลองในแต่ละตอน

2. วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

วิธีการนำเสนอ	อธิบาย
- Comedy - Romantic - Conflict - Nostalgia	- การใช้ความตลกขบขันของนักแสดงที่แสดงเป็นตัวละครต่างๆ ในตอนนั้นๆ เป็นหลัก - ความโรแมนติกจากความรักที่เกิดขึ้น มีทั้งความรักแบบแม่ลูก หนุ่มสาว สามีภรรยา พี่น้อง เจ้านายลูกน้อง - ความขัดแย้งภายในครอบครัว การทำงาน เพื่อน ซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งจากความจริง หรือความเข้าใจผิด - ความคิดถึง ใส่ใจ เอาใจใส่กัน ของคนในครอบครัว

3. หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
3.1 กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- การใช้ความใหม่ (novelty) ในการนำเสนอ	- การนำเสนอเนื้อหาที่สดใหม่ เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปในทุกตอน
	- นำเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายด้วยสีสันสดใสสะดุดตา	- เป็นการนำเสนอโดยใช้ละครซิทคอม แต่ก็ยังมีความพยายามใช้การแต่งกายของตัวละครให้เหมาะกับช่วงวัย สะดุดตา ช่วยในเรื่องการดึงดูดความสนใจ
	- เนื้อหาง่ายเหมาะสมสำหรับวัยของเด็กๆ ในแต่ละช่วงอายุ	- เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกถึงการเข้าถึง
	- การบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้	- บอกอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องที่ต้องการสอดแทรกความรู้
	- การสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษา และเทคนิคกล้อง (ขนาดของภาพ การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ)เช่น การสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ	- มีการใช้เทคนิคในการลำดับเรื่องราวของเรื่อง การใช้ภาษาที่เป็นเรื่องจริง การตัดต่อ การลำดับภาพ รู้ที่มาที่ไป เข้าใจในทันที
3.2 ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ	- การช่วยเหลือตนเอง	- สอนเรื่องการช่วยเหลือตัวเอง การเอาตัวรอด การแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
	- ความอยากรู้อยากเห็น	- สอนให้มีความอยากรู้ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ และมีการขวนขวายข้อมูลเพิ่ม
	- การเรียนรู้การเข้าสังคม	- การเรียนรู้การเข้าสังคมของทุกช่วงวัย เพื่อช่วยให้เข้ากับผู้อื่นได้ - สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
		- มีเรื่องความแตกต่างของเพศ ซึ่งเด็กดูแล้วสามารถแยกได้ทันที
	- สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	- มีการสอนเรื่องความเชื่อมั่นทั้งในเรื่องการเรียน การทำงาน การปฏิบัติตัว แต่ต้องเชื่อมั่นอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมและไม่ทำให้ใครเดือดร้อน
	- สร้างการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน	- สอนเรื่องการปฏิบัติตัวให้เป็นที่ยอมรับของคนอื่น
	- สร้างอัตลักษณ์	- สร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของตัวละครแต่ละตัว เพื่อความน่าสนใจ
	- การแสวงหาความจริง	- การแสวงหาความจริงในเรื่องที่สงสัย และหากมีปัญหาตามมาก็พร้อมจะแก้ไข
	- อารมณ์ที่แปรปรวน	- อารมณ์แปรปรวนตามช่วงวัย แต่ก็มีคนในครอบครัวที่พร้อมจะเข้าใจ
	- การพัฒนาศักยภาพในอนาคต	- มีการเห็นการพัฒนาศักยภาพของคนในครอบครัว การเรียน ทำงาน การทำธุรกิจ
	- เติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์	- ครอบครัวในเรื่องเป็นครอบครัวที่ขาดพ่อ มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่สามารถดูแลลูกหลานได้อย่างดี สะท้อนให้เห็นว่า แม้ครอบครัวจะไม่ได้สมบูรณ์แบบก็สามารถใช่ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ
3.3 เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก	- หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง (comedy)	- เทคนิคในการนำเสนอด้วยความเป็นครอบครัว - การนำเสนอมุกตลกส่วนใหญ่จะเป็นมุกตลกที่ตัวละครได้รับผลกระทบจากการกระทำของคนอื่น สิ่งแวดล้อม หรือธรรมชาติ ทั้งโดย

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
		ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ แต่จะเห็นว่าตัวละครไม่ได้แสดงอารมณ์โกรธในเหตุการณ์เหล่านั้นแต่อย่างใด เป็นการสร้างการควบคุมอารมณ์ที่แปรปรวนให้กับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี
	- หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและละคร (recognizable stories and character)	- การใช้นักแสดงประจำที่แม้จะเปลี่ยนแปลงบทบาทไปในทุกตอน แต่ด้วยบุคลิกภาพและการแสดงท่าทางที่มีเอกลักษณ์ทำให้ผู้ชมสามารถจดจำตัวละครได้
3.4 เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	- การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวง่ายๆ ตรงไป ตรงมา	- เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเรื่องราวในครอบครัวที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาไม่ต้องอาศัยจินตนาการหรือการตีความ - การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องราวเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาจากจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ไปยังจุดสิ้นสุด
	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดหรือนึกตามเรื่องได้ทัน	- การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป ค่อยเป็นค่อยไป เป็นลำดับๆ
	- ใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ ในเด็กเล็ก และเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในเด็กโต	- เรื่องราวที่นำเสนอบางอย่างมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยบางอย่างอาจต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้ชมเข้ามาร่วมด้วย
	- ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงอายุหรือวัยเป็นหลัก	- ภาษาและคำพูดที่ใช้จะเป็นภาษาง่ายๆ โดยจะเน้นการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางตัวละครมากกว่า

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะของการใช้เสียงของเรื่องแสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก	- มีการเว้นจังหวะ มีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กโตที่สามารถจะประมวลเหตุการณ์ทั้งหมดและมองเห็นมุมมองของครอบครัว
3.5 สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ	**เนื้อหาทั่วไป** - Society - Humanity - Culture - Media Skill - Communication - Work - Life	- สอดแทรกผ่านเนื้อเรื่อง การสอนการใช้ชีวิต สังคม วัฒนธรรม - การสอดแทรกให้ผู้ชมเรียนรู้จากการสื่อสารกับผู้อื่นจากตัวละคร จากการทำงาน และการใช้ชีวิตที่ถูกหรือผิดของตัวละคร เพื่อที่ผู้ชมจะได้นำไปใช้หรือระมัดระวังไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีขึ้น
	เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ (Content 21st Century Skill) **- Global Awareness:**Health Literacy**,** Environment Literacy**,** Civic Literacy **- Life Skill:** Social & Cross-Cultural Skill**,** Flexibility & Adaptability**,** Leadership & Responsibility **- Learning & Innovative Skill:** Information & Technology Literacy**,** Creativity & Innovation**,** Critical Thinking & Problem Solving**,** Collaboration)	- การสอดแทรกความเป็นไปของโลก ความรู้ สุขภาพ - ทักษะการใช้ชีวิต สังคม วัฒนธรรมที่แตกต่าง การปรับตัว ความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบ - การเรียนรู้และความสามารถด้านเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุมีผล การรู้จักแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
	เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ - กตัญญู	- สอดแทรกเนื้อหา โดยกระจายไปแต่ละตอน ทั้งในเรื่องการรักชาติ ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ความ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
	- ซื่อสัตย์ - เสียสละ แบ่งปัน - มีศีลธรรม - ใฝ่รู้ รอบรู้ - รักษาวัฒนธรรมอันดี - อดทน เข้มแข็งทั้งกายใจ - มีวินัย - มีประชาธิปไตย - จิตสาธารณะ	ซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้กับคนที่ด้อยกว่า - สอดแทรกเรื่องการเป็นคนดี มีศีลธรรม มีความใฝ่รู้ รอบรู้ - สอดแทรกให้เป็นคนอยู่ในวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความอดทน - การสอนให้ผู้ชมมีวินัย เคารพการตัดสินในร่วมกัน มีสติพอเพียง มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต และมีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น
3.6 การมีส่วนร่วม		-ไม่พบการมีส่วนร่วม

4. จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	อธิบาย
4.1พฤติกรรมและความรุนแรง	- พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ - ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ - ภาษาที่อาจเกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมะสมในเรื่องการใช้ภาษาไวยากรณ์ ใช้ภาษาที่ล่อแหลมหมิ่นเหม่ สื่อความหมายในเชิงลบรวมถึงการใช้ภาษาที่ก้าวร้าวดูหมิ่นนำมาซึ่งการลดทอนศักดิ์และศรีของผู้ฟัง	- มีพฤติกรรมการพูดจาหยาบคาย ไม่สุภาพ - การใช้ความรุนแรง แม้จะเป็นการแสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิงของผู้ชมเท่านั้น - การใช้ภาษาที่ล่อแหลมในเรื่องเพศ ดูหมิ่นผู้อื่น ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ
4.2 เทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง		-ไม่พบเทคนิคการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรุนแรง

5.3 แนวทางการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1) รูปแบบและเทคนิค วิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

รูปแบบและเทคนิควิธีการนำเสนอของรายการโทรทัศน์ที่ดี จากการสัมภาษณ์ พบว่า ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหารายการให้เหมาะสมกับช่วงวัย สร้างความเข้าใจในพัฒนาการของแต่ละวัยที่แตกต่างกัน ไม่เป็นรายการเฉพาะกลุ่ม หากเป็นรายการที่มีผู้ชมเฉพาะกลุ่มต้องทำให้เกิดความเชื่อมโยงหรือเห็นผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง สะท้อนมุมมองที่หลากหลาย ไม่จำกัดอยู่แต่ความคิดความเข้าใจในบริบทของ “เมือง” หรือ “ชนบท” เท่านั้น ต้องเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กทั้งประเทศ เด็กสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคมได้ เน้นการผลิตเนื้อหาที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับเด็ก โดยมีแนวคิดในเรื่องสิ่งที่พึงระมัดระวังในการนำเสนอต่างกันไป เช่น เรื่องของธรรมชาติในความเป็นเด็ก ความเป็นตัวของตัวเอง สิ่งที่จะกระทบอารมณ์ความรู้สึกในจิตใจของเด็ก แม้กระทั่งรายการที่เป็นการแข่งขัน ต้องให้เด็กเรียนรู้ชีวิตมากกว่าการเอาชนะ หลีกเลี่ยงการนำเสนอความรุนแรง สิ่งสำคัญคือ การสร้างจิตสำนึกในใจให้เด็กคิดและนำไปใช้ในชีวิต

“ต้องเป็นรายการที่มีเนื้อหาสะท้อนว่าผู้ผลิตทำการบ้านเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้งเนื่องจากเด็ก เยาวชนแต่ละวัยจะมีความสนใจในรูปแบบเนื้อหาของสื่อที่แตกต่างกัน ต้องเข้าใจธรรมชาติ พัฒนาการแต่ละช่วงวัยของเด็ก ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย เป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก มีข้อควรคำนึง และพึงระวังมากมายที่ต้องรู้” (คุณสุภิญญา กลางณรงค์: สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558)

“ควรจะฝังไปเลยว่ารายการนี้กลุ่มเป้าหมายคือใคร แบ่งไปเลยว่าอันนี้สำหรับเด็ก 3 - 5 ปี อันนี้ 6 -12 จริงๆ เด็กยังแบ่ง 6 - 10 10 - 12 เพราะว่าเด็กตอนปลาย ทักษะและประสบการณ์ก็จะเยอะกว่าเด็กตอน ต้น ประสบการณ์ต่างกัน ถ้าทำแล้วเราตีความออกมาเป็นแค่เรื่องพื้นๆ ไม่ใช่เชิงวิชาการ เป็นแค่ทักษะ ประสบการณ์ การเรียนรู้ ดูได้หมด ถ้าเป็นความรู้ที่เน้นการอ่าน วิทยาศาสตร์ ภาษา ต้องต่างกัน เด็กเล็กควรสั้นๆทำที 5 -10 นาที และทุกๆ 15- 20 นาที ต้องมีการให้เด็กเปลี่ยนแปลงอิริยาบถ” (คุณวิไลภรณ์ จงกลวัฒนา: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

รายการโทรทัศน์ควรมีนักจิตวิทยาเด็ก ผู้ที่มีความรู้ ให้คำแนะนำ เพื่อให้รายการที่ผลิตออกมาเป็นรายการที่ดีมีประโยชน์ มีคุณภาพ และเหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัย เพื่อให้รายการมีลักษณะตามข้อกำหนดในใบอนุญาต ที่ระบุว่า “ต้องมีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก และเยาวชน ทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว” ขณะเดียวกันต้องผลิต ด้วยความระมัดระวัง เช่น เนื้อหาของวัยรุ่นก็ต้องคำนึงว่าอาจมีกลุ่มเด็กเข้าไป

ดูด้วย การ์ตูนทุกเรื่องไม่ใช่เหมาะสำหรับเด็กเสมอไป ต้องดูที่เนื้อหาด้วย และฝากให้ระมัดระวังการนำเสนอโฆษณาอาหารและเครื่องดื่มในรายการสำหรับเด็ก

"รายการเด็ก หรือรายการที่มีเด็กเข้ามาเกี่ยวข้อง ควรมีนักจิตวิทยาด้านเด็ก ด้านพัฒนาการเด็กเป็นที่ปรึกษา พี่เห็นด้วยอย่างยิ่ง รู้สึกว่าก็มีบางช่อง บางรายการที่ใช้วิธีนี้เหมือนกัน ควรทำรายการเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ภาษา พัฒนาการทางสติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ" (คุณวิไลภรณ์ จงกลวัฒนา: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

"ต้องมีนักจิตวิทยา มีที่ปรึกษา อะไรที่เราไม่มั่นใจเราปรึกษา แล้วก่อนทำรายการเรามีคนมาพูดภาพรวมให้เราฟัง เรามีนักวิชาการในแต่ละเรื่อง เราทำรายการเด็กเล็ก เราก็จะมีที่ปรึกษาเรื่องเด็กเล็ก เราทำรายการเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ จะมีอาจารย์มาเต็มห้องจะบอกว่าถูกไม่ถูก ใช่ไม่ใช่ คือเรารู้ว่าเราอยู่แต่ไหน เราคือผู้ผลิตแต่เราไม่ใช่ผู้รอบรู้ในทุกด้าน ดังนั้นเมื่อเราจะทำอะไร เราปรึกษาคนที่รู้มากกว่าเรา และนำเอาสิ่งที่นักวิชาการรู้มาทำเป็นสารที่แปลงให้เข้าใจได้ง่าย เพราะว่านั่นคืออาชีพเรา เอาความรู้มาผ่านกระบวนการผลิตให้ผู้ชมเข้าใจง่าย" (คุณวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ: สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2558)

นอกจากนี้ ต้องเป็นรายการส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ใน 6 ด้าน คือ ส่งเสริมระบบคิด วิชาการ คุณธรรม การใช้ชีวิตในสังคม การเข้าใจยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย และความสัมพันธ์ในครอบครัวและควรระมัดระวังเนื้อหาที่แสดงออกถึงความรุนแรง ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย หรือใช้ภาษาที่หยาบคาย ไม่ควรมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม การแกล้งและ/หรือรังแกกัน การก่อให้เกิดความไม่พอใจ การก่อให้เกิดความเข้าใจผิด การใช้เวลาในทางที่ไม่สร้างสรรค์ การกระทำผิดกฎหมาย และการก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาเป็นวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพร่างกาย การขาดปฏิสัมพันธ์แก่คนรอบข้างและการแสดงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้จากเกิดการเลียนแบบ

"เนื้อหารายการที่เป็นข้อมูลจริง ต้องระมัดระวังเรื่องคำ เพศ วัย ส่งเสริมเนื้อหาในเรื่องครอบครัว มีการเรียนรู้ร่วมกับคนในครอบครัว เป็นรายการที่ครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน" (ผศ. ดร. เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์: สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2558)

"การมีเด็กในรายการไม่ได้หมายถึงว่าเป็นรายการเด็ก การเอาเด็กเข้าไปอยู่ในรายการแล้วมีอะไรสนุกๆ อาจจะมีการแกล้งเด็ก เด็กอาจจะร้องไห้ เด็กโดนหลอก ซึ่งมันคือความบันเทิงของผู้ใหญ่ รายการพวกนั้นส่วนใหญ่คนดูจะเป็นพ่อแม่ ที่เขาสนุกกัน เราต้องถามว่าสิ่งที่ทำเด็กได้อะไร คนดูได้อะไร ถ้าตอบไม่ได้ หรือสิ่งที่ตอบมาไม่ใช่เราก็ไม่ทำ" (คุณวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ: สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2558)

ด้านรายการสำหรับครอบครัว ต้องเป็นรายการที่ใครดูก็ได้ มีความหลากหลาย สร้างการเรียนรู้ สร้างคุณค่า สร้างพลังให้กับครอบครัว ไม่ควรกำหนดเนื้อหาด้วยเหตุผลว่ากลุ่มผู้ชมทั่วไป คือ รายการสำหรับครอบครัว เพราะรายการสำหรับครอบคัวต้องมีเนื้อหามุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

"รายการครอบครัวอาจที่เป็นรายการชุดความรู้ของพ่อแม่ สามารถรู้ได้ว่าจะดิวกับลูกยังไง แล้วถ้าลูกยังไม่ถึงวัยไหน ถ้าลูกถึงวันนั้นพ่อแม่จะรู้เลยว่า เตรียมตัวเลยว่า จะมีลักษณะยังไง แล้วก็จะมีนักวิชาการมาแนะนำว่า ถ้ากรณีแบบนี้ทำอย่างไร" (ดร. นนทสรวง กลีบผึ้ง:สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2558)

ด้านเทคนิควิธีการนำเสนอคือ ต้องมีความรู้ ควบคู่กับความสนุก พิธีกร ผู้ดำเนินรายการต้องเป็นตัวอย่างที่ดี มีการนำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นรายการที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ของเด็ก การใช้ดนตรี กราฟฟิค แอนิเมชั่น การนำเสนอด้วย แสง สี เสียง ตามประเภทของรายการ เสนอจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ที่สุนทรี มีรสนิยม ตามค่านิยมและวัฒนธรรมอันดี รวมทั้งการที่ให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วม หรือการสร้างรูปแบบใหม่จากปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจริง เช่น การท้องไม่พร้อม มีวิธีการตัดสินใจ การแก้ปัญหาอย่างไร การพนัน ยาเสพติด เป็นต้น เพราะถ้าสร้างในรูปแบบเดิม เด็กจะชาชิน รู้สึกเป็นเรื่องธรรมดาจากการเห็นซ้ำๆ ใช้วิธีการสอนด้วยภาพ เป็นการสอนอย่างแยบยล ต้องรู้เทคนิคทำรายการให้สนุก อาจไม่ต้องมีตัวตลก แต่ต้องน่าดูและน่าติดตาม และต้องสอดแทรกสาระ มีมุมมองในการนำเสนอที่สร้างสรรค์

"มุมมองของภาพที่จะนำเสนอในรายการเด็ก คือต้องศึกษาโจทย์ว่า จะทำให้ใครดู ต้องเอาชนะเด็กให้ได้ ทำอย่างไรให้เด็กสนใจและดูต่อเนื่อง ควรทำรายการอย่างตั้งใจ อย่าคิดว่ารายการเด็กทำอย่างไรก็ได้ และควรทำให้เหนือกว่ารายการของผู้ใหญ่ อย่าให้เด็กเป็นตัวตลก อย่ามีความสุขบนความทุกข์ของเด็ก ตั้งใจทำให้ดีที่สุด สร้างกระบวนการให้เด็กได้เรียนรู้ รู้ว่าเด็กชอบอะไร และมีวิธีเล่นกับเด็กอย่างไร และห้ามคิดแทนเด็ก" (คุณอิษฎา อัยศิริ: สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558)

"เทคนิคการนำเสนอที่มีผลต่อการรับรู้ของเด็ก และเยาวชน คือการตลาด / Cross Media สร้างความเชื่อ ความสัมพันธ์ การเชื่อมโยงกิจวัตรประจำวันของเด็ก ไม่ยาวมาก กระชับ เข้าใจง่าย การเข้าถึงในเรื่องของเวลาที่ต่างกัน platform ต่างกัน ช่องทางการสื่อสารที่สะดวก ค้นหาเจอง่าย รับชมได้สะดวก" (คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ: สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม 2558)

"ความแฟนตาซี เด็กต้องรู้ว่าคือแฟนตาซี เด็กต้องสนุก คิดสร้างสรรค์ไปอย่างแฟนตาซี เพราะแฟนตาซีคิดสร้างสรรค์ไปได้เยอะแยะ สร้างความขยัน สร้างความอดทน แฟนตาซีให้รสชาติ

ให้เรื่องที่ก้าวไกล เรื่องเหนือจินตนาการ มันดี แต่สมัยนี้ผสมกับความรุนแรง เซ็กส์ เรื่องเพศ มันก็ก้าวไม่ผ่านอคติเรื่องนี้" (รศ.ดร. สายฤดี วรกิจโภคาทร: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

ด้านแนวทางการทำงานกับเด็กต้องรู้จักเด็กอย่างแท้จริง มีหลายวิธีการ เช่น การทำวิจัย การพูดคุย การไปพบปะ รู้พฤติกรรม การให้เด็กลงมือทำ รวมถึงการศึกษาหาข้อมูล ดูต้นแบบเพิ่มเติมจากต่างประเทศ

"ต้องดูว่าตอนนี้โลกไปถึงไหนแล้ว พัฒนาเป็นอย่างไร รายการทีวีต่างประเทศเขาทำอะไรกัน ก็พยายามเปิดกว้างเปิดรับ ศึกษาเรื่องราวที่เป็นวิวัฒนาการของโลกทั้งทีวี ทั้งสิ่งที่อยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ในการทำรายการ" (คุณวรินทร์เนตร ศิริโชติ: สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558)

"ถ้าต้องการให้เด็กเรียนรู้ ต้องพาเด็กออกไปทำ ไปทำท่าต่าง ไปแสดง ไปประดิษฐ์ ระบายสี ปั้นโคลน เลี้ยงควาย เราต้องการให้เขาตระหนักตรงนี้ว่าทำได้ การเรียนรู้ของเราถูกจำกัดเพราะเราจับเด็กให้อยู่ในห้อง นั่งนิ่งๆ ฟังครูอ่านนิทาน" (รศ.ดร. สายฤดี วรกิจโภคาทร: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

"รายการในแต่ละช่วงวัย ควรต้องคุยกับเด็ก คืออาจจะคุยแบบไม่ได้ถามตรงๆ ว่าชอบรายการแบบไหน แต่ว่าคุยว่าไลฟ์สไตล์เป็นยังไง แนวทาง วิธีที่ชอบ วิถีที่เป็น อะไรคือสิ่งที่เขาอยากเห็น ทีวีปัจจุบันเป็นยังไง อะไรคือสิ่งที่ทีวีที่ชอบ ลองจับมา เป็นสิ่งที่อยากทำ เราไม่ได้ทำรายการที่อยากให้เด็กดูอย่างเดียว แต่เราทำรายการที่เด็กอยากดูด้วย" (คุณวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ: สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2558)

รูปแบบและเทคนิควิธีการนำเสนอนับได้ว่าเป็นหนึ่งในทักษะที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ควรต้องมี เป็นศาสตร์และศิลป์สำหรับการถ่ายทอดความคิดต่างๆ ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว การนำเสนอที่ดีจึงต้องคำนึงถึงการเลือกรูปแบบ เทคนิควิธีการและขั้นตอนของการนำเสนอให้เหมาะสม นอกจากนี้ผู้ผลิตเองก็นับเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญ ที่จะส่งผลให้กระบวนการนำเสนอไปสู่ความสำเร็จ เทคนิควิธีการของผู้ผู้ผลิตจะมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวชักจูงให้เกิดความสนใจ ความไว้วางใจ ให้เกิดการยอมรับและเชื่อถือ ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่น การตรึงพฤติกรรมของเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้คล้อยตามไปกับเรื่องราวของการนำเสนอ ดังนั้นการนำเสนอที่ดีก็จะเป็นส่วนเสริมให้น่าสนใจและมีคุณค่าสูงสุด

(2) เนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(2.1) เนื้อหาที่ส่งเสริมการเรียนรู้

เนื้อหาที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้เด็ก และเยาวชน เรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ สร้างความคิดจินตนาการ ความหวังและความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม การประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัด ความสนใจ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเนื้อหารายการควรส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชน มีระบบวิธีคิด ให้ความรู้ในวิทยาการสาขาต่างๆ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม ชุมชน นวัตกรรม ส่งเสริมความเข้าใจในหลักธรรมตามศาสนาต่างๆ การใช้ชีวิตที่แตกต่างของกลุ่มคนที่หลากหลายเชื้อชาติ และต่างภูมิภาค ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนความแตกต่าง เปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนที่คิดหรือทำต่าง ได้แสดงแนวคิด ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ที่หลากหลายต่อการตัดสินใจเลือกเรียนหรือการใช้ชีวิตในสังคม การใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ให้หลากหลายรูปแบบ การรู้เท่าทันสื่อ การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ รายการที่ช่วยให้เด็กเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สังคมและการเมือง รวมถึงรายการความรู้ใหม่ๆ เพื่อก้าวทันโลกให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการใช้ชีวิต ควรส่งเสริมซึ่งช่วยในการสร้างอัตลักษณ์ สำหรับเด็ก และเยาวชนในแนวทางที่สร้างสรรค์

“รายการที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจระหว่างเด็กต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค สร้างความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายแห่งวิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรมของกลุ่มคน ชุมชนต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ” (คุณสุภิญญา กลางณรงค์: สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558)

“ควรส่งเสริมการใช้สื่อที่สร้างสรรค์ สนับสนุนให้เด็กเข้าถึงพื้นที่สื่อดีที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เด็กเยาวชนมีเครื่องมือที่หลากหลายในการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลมากกว่าการท่องจำ เช่น การส่งเสริมการอ่าน การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ” (คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ: สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม 2558)

“เนื้อหารายการควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่แสดงออกทางความคิดของเด็กๆ เสมือนเป็นเวทีทางความคิด โดยมุ่งเน้นในการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัว ที่จะรักษาไว้ซึ่งค่านิยมและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น” (ดร. นนทสรวง กลิบผึ้ง: สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2558)

(2.2) เนื้อหาที่สอดแทรกคุณธรรม ศีลธรรม

การพัฒนาด้านคุณธรรม รวมทั้งศีลธรรมให้แก่เด็ก และเยาวชน ให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รายการโทรทัศน์จะมีหน้าที่เป็นตัวแทนสังคมในการหล่อหลอมเด็ก และเยาวชน ให้มีความรู้คู่คุณธรรมโดยปลูกฝังจิตสำนึก เสริมสร้างคุณธรรม และทัศนคติที่ดีแก่เด็ก และเยาวชน โดยเนื้อหารายการโทรทัศน์ควรสอดแทรกในเรื่องความรักชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ ครอบครัว ความพอดี ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ มีวินัย การเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น มีสติสัมปชัญญะ เพราะรายการโทรทัศน์จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมคุณค่าอันดีงามของวัฒนธรรมไทย การนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

"รายการโทรทัศน์ควรสอดแทรกคติธรรมและจริยธรรมแก่วัยรุ่นให้มากกว่านี้ เพราะสื่อรายการโทรทัศน์ สามารถเข้าถึงตัวเด็ก ๆ ได้มากและเร็วกว่าทางอื่น จึงมีผลต่อพฤติกรรม ควรสนับสนุนพลังบริสุทธิ์ของเด็กเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างสันติและสร้างสรรค์ เช่น จิตอาสาช่วยเหลือสังคม หรือการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ของบ้านเมือง" (คุณธนิดา กิจบำรุง: สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2558)

"การสอนเรื่องวินัยและการเรียนรู้กติกาที่จะอยู่ร่วมกันในครอบครัวก็เป็นเรื่องสำคัญ เช่น การหัดให้เด็กได้จัดการกิจวัตรประจำวันของตัวเองตามวัย เช่น การพับผ้าห่ม เก็บที่นอน ตื่นเป็นเวลา เข้านอนเป็นเวลา ไม่ดูทีวีในห้องนอน กินให้เป็นเวลา ไม่เล่นไปกินไป หัดช่วยเหลืองานเล็กๆ น้อยๆ" (คุณฐาณิชชา ลิ้มพานิช: สัมภาษณ์ 20 สิงหาคม 2558)

"รายการควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น เชิงธรรมะ หรือทางวัฒนธรรมไทย เป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมแบบไทย เช่น การแต่งกาย การละเล่นแบบไทย พร้อมทั้งจัดเวทีแสดงออกที่เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น" (รศ. ดร. สายฤดี วรกิจโภคาทร: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

"การสอดแทรกสังคมประชาธิปไตยที่เป็นธรรม สันติ สมานฉันท์ และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมด้วยความเข้าใจ อดทน อดกลั้น เสียสละ แบ่งปันและเกื้อกูล เสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงแทรกคุณภาพชีวิต การใช้ชีวิตที่พอเพียง ส่งเสริมสุขภาพกาย ใจ" (คุณภัทราพร สังข์พวงทอง: สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2558)

(2.3) เนื้อหาที่เสริมสร้างทักษะ

รายการโทรทัศน์ควรมีการเสริมสร้างทักษะทางด้านสติปัญญา เชาวน์ไหวพริบ ด้านอารมณ์ ให้เด็กและเยาวชนมีความสามารถในการระงับอารมณ์ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะสร้างสรรค์ มีจิตนาการ ควรเปิดโอกาสให้เด็กและได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การวาดรูป การทำงานศิลปะ การลงมือประดิษฐ์สิ่งของ ด้านศีลธรรมจริยธรรม ให้เด็กและเยาวชนมีจิตใจดี คิดดีต่อผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น รวมทั้งการเรียนรู้จากการเล่น สามารถพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความเฉลียวฉลาดทั้งทางอารมณ์และสังคม และทักษะทางด้านการเผชิญปัญหาหรือความสามารถที่จะเผชิญกับความ

ยากลำบาก ไม่ย่อท้อ ไม่ถอดใจอะไรง่ายๆ นอกจากนี้ ควรเสริมสร้างทักษะความรู้เรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม พัฒนาการตามช่วงวัย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์ การใช้ชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งความเข้าใจในเรื่องเพศ

"รายการโทรทัศน์ควรให้มุมมองที่หลากหลายต่อการส่งเสริมทักษะชีวิต สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ให้ความรู้ และวิทยาการสาขาต่างๆ ที่มีคุณค่าน่าสนใจเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับสภาพสังคมส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย 4 ด้าน คือ สังคม สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์-ร่างกาย โดยต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมและโอกาสของเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มในสังคม" (คุณวิไลภรณ์ จงกลวัฒนา: สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558)

"การสอนทักษะชีวิตง่ายๆ ให้เด็กก็เป็นเรื่องสำคัญ เช่น การปั่นจักรยาน ว่ายน้ำ การฝึกที่จะแก้ปัญหา หรือการที่เด็กถูกขัดใจบ้าง จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะจัดการความรู้สึกเวลาไม่ได้ดั่งใจ ทำให้เป็นคนไม่เอาแต่ใจตนเอง ปฏิเสธเป็น คิดเป็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นเกราะป้องกันให้เด็กเป็นอย่างดี" (คุณวรินทร์เนตร ศิริโชติชำนาญ: สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558)

"ควรเสริมสร้างเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิต ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ถ้าเด็กโตหน่อยก็สามารถเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องเพศและความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อการเป็นที่มีคุณภาพและมีความสุขทั้งสามารถสร้างและแบ่งปันความสุขให้ผู้อื่น" (ดร. นิป๊ทม์ พิชญโยธิน: สัมภาษณ์ 24 กันยายน 2558)

(3) การสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม

การผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงหลักจริยธรรม เพราะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ถือเป็นกลุ่มที่มีความอ่อนไหว ทางด้านการรับรู้ การเรียนรู้ และพัฒนาการด้านอารมณ์ความรู้สึก กล่าวคือ ต้องเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องสิทธิของเด็ก เยาวชน และสิทธิมนุษยชนก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ การให้ข้อมูลกับเด็กและเยาวชนต้องไม่มีวัตถุประสงค์อื่นๆ แอบแฝง เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ หรือโฆษณาทางการค้า ใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบในการนำเสนอภาพ ข้อความ หรือสัญลักษณ์ ของสินค้า บริการ ให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรง เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคล กลุ่มบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ ภาษา การศึกษา สถานภาพ อายุ สภาพร่างกายหรือสุขภาพ สถานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม เนื้อหาต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ อย่างมีเหตุมีผล เนื้อหาที่นำเสนอต้องไม่เป็นเรื่องน่ากลัว น่าหวาดเสียว สยองขวัญ หรือเร้าอารมณ์เกินไปกว่าวัยของเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่เด็กและเยาวชนรับฟังได้โดยไม่มีพิษมีภัย และไม่เป็นการทำร้ายไม่ว่าทางด้านร่างกาย จิตใจ หรืออารมณ์ความรู้สึก ต้องตระหนักถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนในการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น

ความต้องการ ทักษะ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอเนื้อหา ที่อาจเป็นการชักจูงเด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ไม่นำเสนอข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน หรือกระทบต่อบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัว

ในการเชิญให้เด็กหรือเยาวชนมาให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมในรายการ ต้องได้รับการยินยอมอย่างเป็นทางการจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ต้องแจ้งให้เด็ก เยาวชน พ่อแม่ หรือผู้ปกครองทราบและเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหารายการที่เด็กจะเข้าร่วมในรายการ

นอกจากนี้ต้องไม่หลอกล่อหรือหยิบยื่นผลตอบแทนที่เป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อแลกกับการยินยอม หรือการตอบรับเข้าร่วมรายการของเด็กและเยาวชน ยกเว้นการชดเชยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม

"ตระหนักในคุณค่าของความแตกต่าง หลากหลายแห่งวิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรมของกลุ่มคน ชุมชนต่างๆทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เช่น เด็กออทิสติก เด็กที่มีความผิดปกติในร่างกาย ให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ หรือแนวทางที่สร้างแรงบันดาลใจเพื่อพัฒนาศักยภาพครอบครัว เป็นรายการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิเด็ก ตามหลักสิทธิมนุษยชน" (คุณนิรมล เมธีสุวกุล: สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558)

"สร้างโอกาสในการแสดงออกตามวัยอย่างเหมาะสม ไม่ส่งเสริมให้เด็กเลียนแบบหรือแสดงออกสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับวัย เช่น รายการที่มีเนื้อหาสนับสนุนให้เกิดการใช้ความรุนแรง การกลั่นแกล้งการยั่วยวนทางเพศ การใช้ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสียงภัยต่อร่างกาย การกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม" (คุณณัฐฐา กีนะพันธ์: สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2558)

"ปกป้องข้อมูลของเด็ก คุ้มครองเด็ก ปกป้องอัตลักษณ์ การเลียนแบบพฤติกรรม และสิทธิเด็กที่นำมาออกรายการหรือข่าว ไม่นำเสนอเด็กในลักษณะที่เบี่ยงเบน ทำให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างรอดปลอดภัย อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิที่เด็กควรได้รับตามวัยของเขา นึกถึงส่วนรวม ร่วมรับผิดชอบสังคม นึกถึงผลดี หรือผลกระทบที่ตามมาเสมอ" (ผศ. มรรยาท อัครจันทโชติ: สัมภาษณ์ 19 สิงหาคม 2558)

5.4 ความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็น เด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง

5.4.1 แบบสอบถามพฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการศึกษาในส่วนนี้ เป็นผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยในการนำเสนอผลการวิเคราะห์

ข้อมูล และการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยเรียงลำดับหัวข้อเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์จำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 413 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน อาศัยอยู่กับ อาชีพบิดา อาชีพมารดา อาชีพผู้ปกครอง (กรณีไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา) และจำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนในแต่ละวัน สรุปได้ดังตาราง

ตาราง 5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 413)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	161	39.0
หญิง	252	61.0
2. อายุ		
6 – 8 ปี	53	12.8
9 – 12 ปี	126	30.6
13 – 15 ปี	141	34.1
16 – 18 ปี	93	22.6

ตาราง 5.1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 413)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน		
ประถมศึกษาปีที่ – 3	112	27.1
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	66	15.9
มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	132	32.1
มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6	103	24.9
4. อาศัยอยู่กับ		
ทั้งบิดาและมารดา	310	75.1
บิดาคนเดียว	14	3.4
มารดาคนเดียว	41	9.9
ผู้ปกครอง(กรณีไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา)	48	11.6
5. อาชีพบิดา		
รับราชการ	67	16.2
ทำงานบริษัทเอกชน	74	17.9
ทำธุรกิจส่วนตัว	104	25.2
รับจ้าง	107	25.8
ทำการเกษตร	6	1.6
พ่อบ้าน	6	1.6
อื่นๆ	19	4.4
ไม่ได้ระบุ	30	7.3
6. อาชีพมารดา		
รับราชการ	47	11.4
ทำงานบริษัทเอกชน	73	17.7
ทำธุรกิจส่วนตัว	92	22.3
รับจ้าง	92	22.3
ทำการเกษตร	4	1.0
พ่อบ้าน	77	18.6
อื่นๆ	12	2.9
ไม่ได้ระบุ	16	3.9

ตาราง 5.1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 413)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. อาชีพผู้ปกครอง (กรณีไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา)		
รับราชการ	12	2.9
ทำงานบริษัทเอกชน	24	5.8
ทำธุรกิจส่วนตัว	35	8.5
รับจ้าง	32	7.7
ทำการเกษตร	4	1.0
พ่อบ้าน	16	3.9
อื่นๆ	9	2.2
ไม่ได้ระบุ	281	68.0
8. จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนในแต่ละวัน		
1-50 บาท	118	28.6
51-100 บาท	176	42.6
101-150 บาท	55	13.3
151-200 บาท	30	7.3
201-250 บาท	6	1.5
251-300 บาท	10	2.4
301-350 บาท	4	1.0
ไม่ได้ระบุ	14	3.4

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยการแจกแจงเป็นจำนวนและค่าร้อยละ สามารถสรุปผลโดยจำแนกเป็นรายข้อได้ ดังนี้

เพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 และเพศชายจำนวน 151 คนคิดเป็นร้อยละ 39.0 มีอายุอยู่ในช่วง 13-15 ปี 141 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคืออายุ 9 -12 ปี 126 คน, 16-18 ปี 93 คน และ 6-8 ปี 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6, 22.6 และ 12.8 ตามลำดับ

ระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน พบว่าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 112 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 132 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 103 คนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 27.11, 32.1, 24.9 และ 15.9 ตามลำดับ

อาศัยอยู่กับทั้งบิดาและมารดาจำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1 รองลงมาคือ อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง จำนวน 48 คน, อาศัยอยู่กับมารดาคนเดียว จำนวน 41 คน 9.9 และอาศัยอยู่กับบิดาคนเดียว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6, 9.9 และ 3.4 ตามลำดับ

อาชีพของบิดา ส่วนใหญ่คือ อาชีพรับจ้างจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัวจำนวน 104 คน, ทำงานบริษัทเอกชนจำนวน 74, รับราชการจำนวน 67 คน, ไม่ได้ระบุ จำนวน 30 คน, ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 19 คน, และทำการเกษตรและพ่อบ้านมีจำนวนเท่ากันคือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2, 17.9, 16.2, 7.3, 4.4 และ 1.06 ตามลำดับ

อาชีพของมารดา ประกอบธุรกิจส่วนตัวและรับจ้างมีจำนวนเท่ากันคือ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาคือ แม่บ้าน จำนวน 77 คน, ทำงานบริษัทเอกชนจำนวน 73 คน, รับราชการจำนวน 47 คน,ไม่ได้ระบุ จำนวน 16 คน, ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 12 คน และทำการเกษตรจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6, 17.7, 11.4, 3.9, 2.9 และ 1.0 ตามลำดับ

อาชีพของผู้ปกครอง (กรณีไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา) ไม่ได้ระบุ จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 35 คน, รับจ้าง จำนวน 32 คน,ทำงานบริษัทเอกชนจำนวน 24 คน, เป็นแม่บ้านจำนวน 16 คน, รับราชการ จำนวน 12 คน, ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 9 คน และทำการเกษตร มีจำนวน ภ คน คิดเป็นร้อยละ 8.5, 7.7, 5.8, 3.0, 2.9, 2.2 และ 1.0 ตามลำดับ

จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนในแต่ละวันพบมากสุด คือ 51-100 บาท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ 1-50 บาท จำนวน 118 คน, 101-150 บาท จำนวน 55 คน, 151-200 บาท จำนวน 30 คน,ไม่ได้ระบุ จำนวน 14 คน, 251-300 บาท จำนวน 10 คน, 201-250 บาท จำนวน 6 คน และ 301-350 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6, 13.3, 7.3, 3.4, 2.4, 1.5 และ 1.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5.2 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา		
วันจันทร์	41	9.9
วันอังคาร	22	5.3
วันพุธ	47	11.4
วันพฤหัสบดี	22	5.3
วันศุกร์	258	62.5
ไม่ได้ระบุ	23	5.6

ตาราง 5.2 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา		
ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.)	11	2.7
ช่วงบ่าย (13.00-16.00 น.)	11	2.7
ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.)	84	20.3
หัวค่ำ (18.31-20.30 น.)	100	24.2
ช่วงหลังข่าว (20.31-22.30 น.)	146	35.4
ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.)	48	11.6
ไม่ได้ระบุ	13	3.1
3. การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์และวันอาทิตย์		
วันเสาร์	231	55.9
วันอาทิตย์	98	23.7
ไม่ได้ระบุ	84	20.3
4.ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์และวันอาทิตย์		
ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.)	56	13.6
ช่วงบ่าย (13.00-16.00 น.)	96	23.2
ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.)	55	13.3
หัวค่ำ (18.31-20.30 น.)	40	9.7
ช่วงหลังข่าว (20.31-22.30 น.)	88	21.3
ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.)	67	16.2
ไม่ได้ระบุ	11	2.7
5. ระยะเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์		
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	68	16.5
1 - 3 ชั่วโมง	214	51.8
3 - 6 ชั่วโมง	89	21.5
มากกว่า 6 ชั่วโมง	34	8.2
ไม่ได้ระบุ	8	1.9

ตาราง 5.2 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ร่วมกับ		
บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง	189	45.8
ญาติผู้ใหญ่	11	2.7
พี่ น้อง	58	14.0
พี่เลี้ยง	2	0.5
ดูคนเดียว	148	35.8
ไม่ได้ระบุ	5	1.2
7. บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีการแนะนำ หรือออกกฎในการชมโทรทัศน์		
มี	172	41.6
ไม่มี	237	57.4
ไม่ได้ระบุ	4	1.0

จากตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงเป็นจำนวนและค่าร้อยละ สามารถสรุปผลโดยจำแนกเป็นรายข้อได้ดังนี้

การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดาพบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในวันศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 62.5รองลงมาคือรับชมโทรทัศน์ในวันพุธ, วันจันทร์, ไม่ได้ระบุวัน วันอังคารและวันพฤหัสบดี จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.4, 9.9, 5.6, 5.3 ตามลำดับ

ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดาพบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในช่วงเวลาหลังข่าว (20.31-22.30 น.) คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ ช่วงเวลาหัวค่ำ (18.31-20.30 น.), ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.), ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.), ไม่ได้ระบุ, ช่วงเช้า (05.01-08.00 น.) และช่วงบ่าย (13.01-16.00 น.) จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 24.2, 20.3, 11.6, 3.1 และ 2.07 ตามลำดับ

การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์และวันอาทิตย์พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในวันเสาร์ คิดเป็นร้อยละ 55.9 วันอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 23.7 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 20.3

ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์ อาทิตย์พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ช่วงเวลาบ่าย (13.00 – 16.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาคือ ช่วงหลังข่าว (20.31-22.30 น.), ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.), ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.), ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.), ช่วงหัวค่ำ (18.31-20.30 น.) และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 21.3, 16.2, 13.6, 13.3, 9.7 และ 2.7 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์วันละ 1 - 3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคือ 3 - 6 ชั่วโมง, น้อยกว่า 1 ชั่วโมง, มากกว่า 6 ชั่วโมง และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 21.5, 16.5, 8.2 และ 1.9 ตามลำดับ

การรับชมโทรทัศน์ร่วมกับบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองคิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ รับชมโทรทัศน์คนเดียว, พี่ น้อง, ญาติผู้ใหญ่, ไม่ได้ระบุ และรับชมโทรทัศน์กับพี่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 35.8, 14.0, 2.7, 1.2 และ 0.5 ตามลำดับ

บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีการแนะนำ หรือออกกฎในการชมโทรทัศน์ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์โดยไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองแนะนำ หรือออกกฎคิดเป็นร้อยละ 57.4 รับชมโทรทัศน์โดยมีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองแนะนำ หรือออกกฎคิดเป็นร้อยละ 41.6 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.0

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5.3 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่างๆในรายการโทรทัศน์		
เคย	103	24.9
ไม่เคย	307	74.3
ไม่ได้ระบุ	3	0.7
2. การติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการโทรทัศน์		
เคย	48	11.6
ไม่เคย	362	87.7
ไม่ได้ระบุ	3	0.7
3. การเข้าร่วมรายการโทรทัศน์		
เคย	66	16.0
ไม่เคย	344	83.3
ไม่ได้ระบุ	3	0.7

ตาราง 5.3 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือ เป็นความคิดเห็น		
ใช่	201	48.7
ไม่ใช่	40	9.7
ไม่แน่ใจ	167	40.4
ไม่ได้ระบุ	5	1.2
5. การแชร์ หรือแนะนำรายการโทรทัศน์ที่ได้รับชมให้ผู้อื่นได้ชมต่อไป		
ใช่	188	45.5
ไม่ใช่	144	34.9
ไม่แน่ใจ	76	18.4
ไม่ได้ระบุ	5	1.2
6. เมื่อแชร์แล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ และไม่เกิดโทษกับผู้อื่น		
ใช่	184	44.6
ไม่ใช่	82	19.9
ไม่แน่ใจ	143	34.6
ไม่ได้ระบุ	4	1.0

จากตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงเป็นจำนวนและค่าร้อยละ สามารถสรุปผลโดยจำแนกเป็นรายข้อได้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่างๆในรายการโทรทัศน์พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 74.3 เคยแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 24.9 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.7

การติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการโทรทัศน์ พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการ คิดเป็นร้อยละ 87.7 เคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการ คิดเป็นร้อยละ 11.6 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.7

การเข้าร่วมรายการโทรทัศน์พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมรายการคิดเป็นร้อยละ 83.3 เคยเข้าร่วมรายการคิดเป็นร้อยละ 16.0 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.7

รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือ เป็นความคิดเห็นพบว่าส่วนใหญ่รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือเป็นความคิดเห็นคิดเป็นร้อยละ 48.7 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 40.0 ไม่รู้ คิดเป็นร้อยละ 9.7 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.2

การแชร์ หรือแนะนำรายการโทรทัศน์ที่ได้รับชมให้ผู้อื่นได้ชมต่อไปพบว่า ส่วนใหญ่มีการแชร์ให้ผู้อื่นได้รับชมต่อไป คิดเป็นร้อยละ 45.5 ไม่มีการแชร์ คิดเป็นร้อยละ 34.9 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 18.4 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.2

เมื่อแชร์แล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ และไม่เกิดโทษกับผู้อื่นพบว่า ส่วนใหญ่มีการแชร์ให้ผู้อื่นได้รับชมต่อไปแล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 44.6ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 34.6 ไม่มีการแชร์ คิดเป็นร้อยละ 19.9 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.0

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5.4 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเพียงพอกับเด็กและเยาวชน		
พอ	174	42.1
ไม่พอ	138	33.4
ไม่แน่ใจ	99	24.0
ไม่ได้ระบุ	2	0.5
2.รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน		
ดี	178	43.1
ไม่ดี	63	15.3
ไม่แน่ใจ	165	40.0
ไม่ได้ระบุ	7	1.7

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงเป็นจำนวนและค่าร้อยละ สามารถสรุปผลโดยจำแนกเป็นรายข้อได้ ดังนี้

รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเพียงพอกับเด็กและเยาวชนพบว่า ส่วนใหญ่คิดว่ารายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเพียงพอ กับเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 42.1ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 33.4 ไม่แน่ใจคิดเป็นร้อยละ 24.0 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.5

รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนพบว่า ส่วนใหญ่คิดว่ารายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีคุณภาพ ดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 40.0 ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 15.3 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.7

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์จำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านต่างๆ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ, รายการโทรทัศน์ที่ชอบ, สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ, ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ, ประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น และเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนคิดว่าควรเพิ่มขึ้นจำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน ของผู้ตอบแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

5.1) การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

5.1.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.5 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ช่อง 7	2	4	6
ช่องวัน	6	3	9
ช่องโมโน	2	-	2
ช่องเวิร์คพอยท์	2	2	4
ช่องจีเอ็มเอ็ม	-	1	1
ช่องบูมเมอแรง	1	10	11
ช่องบีบีอาร์ ทีวี (BBR TV- online tv)	2	2	4
ช่องทูนามิ (Toonami- ดาวเทียม)	3	-	3
ช่อง ฟ๊อก แฟมิลี่(Fox Family-online tv)	1	-	1

ตาราง 5.5 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ช่องนิค เจอาร์ (Nick JR-online tv)	1	-	1
ช่อง ไอเพลย์บ๊อกซ์(I Play Box- online tv)	1	-	1
ดาวเทียม	-	7	7
เคเบิ้ล	-	4	4
ช่องการ์ตูน	4	-	4
ยูทูป	3	17	20
ไม่ได้ระบุ	29		88

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า ชื่นชอบสถานีโทรทัศน์ ดังนี้ ช่องยูทูป จำนวนรวม 20 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 17 คน ช่อง บูมเมอแรง จำนวนรวม 11 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 10 คน ช่อง วันจำนวนรวม 9 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 3 คน ช่อง 3 จำนวน 8 คนเป็นชาย 1 คน และหญิง 7 คน ดาวเทียมจำนวน 7 คน เป็นหญิง 7 คน ช่อง 7 จำนวน6 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 4 คน ช่อง เวิร์คพอยท์จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน ช่องบีบีอาร์ทีวี จำนวน4 คน เป็น ชาย 2 หญิง 2 ช่องเคเบิ้ล จำนวน 4 คน เป็นหญิง 4 คน และ ช่องการ์ตูนอื่นๆ จำนวน4 คน เป็นชาย 4 คน ช่อง ทูนามิ จำนวน 3 คน เป็นชาย 3 คน ช่อง 5 จำนวน2 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 1 คน และ ช่อง โมโนเป็นชาย 2 คน ช่อง จีเอ็มเอ็มเป็นหญิง 1 คน ช่อง ฟ๊อกแฟมิลี่เป็นชาย 1 คน ช่อง นิค เจอาร์เป็นชาย 1 คน และ ช่องไอ เพลย์บ๊อกซ์ เป็นชาย 1 คน

5.1.2) รายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

ช่อง	รายการโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง 3HD	ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ	-	11	**11**
ช่อง 3HD	ละครบ้านนี้ผีไม่ปอบ	1	5	6
ช่อง 3HD	ละครสะใภ้จ้าว	2	2	4

ตาราง 5.6 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

ช่อง	รายการโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง 3HD	ละครห้องหุ่น	-	2	2
ช่อง 3HD	ละครกลกิโมโน	-	1	1
ช่อง 3SD	ละครสามีตีตรา	-	2	2
ช่อง 3SD	ละครดาวเรือง	1	4	5
ช่อง 3HD	เรื่องเล่าเช้านี้	-	1	1
ช่อง 5	การ์ตูนไลน์ ทาวน์ เพื่อนรัก	-	1	1
ช่อง 7	ละครสาวน้อยอ้อยควั่น	-	11	**11**
ช่อง 7	ละครคนละโลก	-	10	**10**
ช่อง 7	ละครรักล้นดอย	-	7	**7**
ช่อง 7	ละครตะพดโลกัน	-	5	5
ช่อง 7	ละครคู่ปรับฉบับหัวใจ	-	3	3
ช่อง 7	ละครจุมพิตพยัคฆ์สาว	-	2	2
ช่อง 7	ละครสาวน้อยซอยรจนา	-	1	1
ช่อง 7	ละครสุสานคนเป็น	1	1	2
ช่อง 7	ตกสิบหยิบล้าน	-	6	6
ช่อง 7	ดาราเฮโย	-	1	1
ช่อง 7	ดีสนีย์คลับ	-	1	1
ช่อง เวิร์คพอยท์	พระพุทธเจ้า	3	6	**9**
ช่อง เวิร์คพอยท์	ปริศนาฟ้าแลบ	1	6	**7**
ช่อง เวิร์คพอยท์	ชิงร้อยชิงล้าน	4	-	4
ช่อง เวิร์คพอยท์	ตลก 6 ฉาก	2	-	2
ช่อง จีเอ็มเอ็ม	แฉแต่เช้า	-	1	1
ช่อง โมโน	ภาพยนตร์	1	-	1
ช่องวัน	ละครผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด	-	1	1
ช่อง วัน	งานเข้าที่เล้าเป็ด	-	1	1
ช่อง วัน	ซิทคอมบ้านนี้มีรัก	2	-	2
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูนสไปร์เดอร์แมน	2	-	2

ตาราง 5.6 (ต่อ) แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

ช่อง	รายการโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูน ราชสีห์กับหนู	1	-	1
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูนทอมแอนด์เจอรี่	1	2	3
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูนสกู๊ดปี้ดู	-	1	1
ช่อง บีบีอาร์ ทีวี	บีบีอาร์ (คลิป แคสเกมส์)	2	2	4
ช่อง ทูนามิ	การ์ตูน ทูนามิ	5	-	5
ช่องนิค เจอาร์	การ์ตูนสปองบ๊อบ	1	-	1
ช่องนิค เจอาร์	การ์ตูน เกด เบส	1	-	1
ช่อง เอ็มชาแนล	ภาพยนตร์	3	1	4
ช่อง สบายดี ทีวี	สบายดี ทีวี	1	3	4
รวม				136

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า

ชื่นชอบ ช่อง 3HD และ 3SD ได้แก่อันดับหนึ่ง ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ 11 คน เป็นหญิง 11 คนอันดับสอง ละครบ้านนี้ผีไม่ปอบ 6 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 5 คน อันดับสามละครดาวเรือง 5 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน อันดับสี่ ละครสะใภ้จ้าว 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน อันดับห้าละครห้องหุ่น 2 คน เป็นหญิง 2 คน อันดับหก ละครสามีตีตรา 2 คน เป็นหญิง 2 คน อันดับเจ็ด เรื่องเล่าเช้านี้ช่อง 3HD 1 คน เป็นหญิง 1 และละครกลกิโมโน 1 คน หญิง 1 คน

ช่อง 5 ได้แก่ อันดับหนึ่ง การ์ตูนไลน์ ทาวน์ เพื่อนรัก 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง 7 ได้แก่อันดับหนึ่ง ละครสาวน้อยอ้อยควั่น 11 คน เป็นหญิง 11 คน อันดับสอง ละครคนละโลก 10 คน เป็นหญิง 10 คนอันดับสาม ละครรักล้นดอย 7 คนเป็นหญิง 7 คนอันดับสี่ รายการตกสิบหยิบล้าน 6 คน เป็นหญิง 6 คน อันดับห้า ละครตะพดโลกัน 5 คน เป็นหญิง 5 คน อันดับหก ละครคู่ปรับฉบับหัวใจ 3 คน เป็นหญิง 3 คน อันดับเจ็ด ละครจุมพิตพยัคฆ์สาว 2 คน เป็นหญิง 2 คน และ ละครสุสานคนเป็น 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง อันดับแปด ละครสาวน้อยซอยรจนา 1 คน เป็นหญิง 1 คน รายการดาราเฮโย 1 คน เป็นหญิง 1 คน และ ดีสนีย์คลับ 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง เวิร์คพอยท์ ได้แก่ อันดับหนึ่ง พระพุทธเจ้า 9 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 6 คน อันดับสองรายการปริศนาฟ้าแลบ 7 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 6 คนอันดับสาม รายการชิงร้อยชิงล้าน4 คน เป็นชาย 4 คน และ อันดับสี่ รายการตลก 6 ฉาก 2 คน เป็นชาย 2 คน

ช่องวัน ได้แก่ อันดับหนึ่ง ซิทคอมบ้านนี้มีรัก 2 คน เป็นชาย 2 คน อันดับสอง ละครผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด 1 คน เป็นหญิง 1 คน และรายการงานเข้าที่เล้าเป็ด 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง บูมเมอแรงได้แก่ อันดับหนึ่ง การ์ตูนทอมแอนด์เจอรี่ 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คนอันดับสอง การ์ตูนสไปร์เดอร์แมน 2 คน เป็นชาย 2 คนอันดับสาม การ์ตูน ราชสีห์กับหนู 1 คน เป็นชาย 1 คนและการ์ตูนสกู๊ดปี้ดู 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง บีบีอาร์ ทีวี ได้แก่ บีบีอาร์ (คลิป แคสเกมส์) 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน

ช่อง ทูนนามิ ได้แก่ การ์ตูน ทูนามิ 5 คน เป็นชาย 5 คน

ช่องนิค เจอาร์ได้แก่ การ์ตูนสปองบ๊อบ เป็นชาย 1 คนและการ์ตูน เกด เบส เป็นชาย 1 คน

ช่อง เอ็มชาแนล ได้แก่ ภาพยนตร์ 4 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 1 คน

ช่อง สบายดี ทีวีได้แก่ รายการสบายดี ทีวี 4 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 3 คน

5.1.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.7 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์	**ชาย (คน)**	**หญิง(คน)**	**ผลรวม**
ความตลก	41	50	**91**
ความตื่นเต้นผจญภัย	16	27	**43**
ความรักโรแมนติก	5	15	20
ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย	8	8	16
ความเศร้า สงสาร	6	17	23
ความขัดแย้ง	8	1	9
โชคลาภ รางวัล	7	11	18
ดารา ผู้มีชื่อเสียง	6	15	21
ความสวยงาม	6	20	26
เรื่องย้อนยุค	13	18	**31**
รวม	**116**	**182**	**298**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ อันดับหนึ่งเรื่องความตลก 91 คน เป็นชาย 41 คน และหญิง 50 คน อันดับสอง ความตื่นเต้นผจญภัย 43 คน เป็นชาย 16 คน และหญิง 27 คนอันดับสาม เรื่องย้อนยุค 31 คน เป็นชาย 13 คน และหญิง 18 คน อันดับสี่ ความสวยงาม 26 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 20 คน อันดับห้า ความเศร้า สงสาร 23 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 17 คน อันดับหก ดารา ผู้มีชื่อเสียง 21 คน ชาย 6 คน และหญิง 15 คน อันดับเจ็ด ความรักโรแมนติก 20 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 15 คน อันดับแปด โชคลาภ รางวัล 18 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 11 คน อันดับเก้า ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย 16 คน เป็นชาย 8 คน และหญิง 8 คน และ อันดับสิบ ความขัดแย้ง 9 คน เป็นชาย 8 คน และหญิง 1 คน

5.1.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.8 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ณเดช คูกิมิยะ	2	13	15
มาริโอ้เมาเร่อ	7	5	12
เจมส์ จิรายุ	2	6	8
เจมส์มาร์	-	3	3
หมาก ปริญ	-	2	2
เบิร์ด ธงไชย	-	1	1
หม่ำ 3ช่า	1	-	1
โหน่ง 3ช่า	1	-	1
เท่ง 3 ช่า	1	-	1
กัน นภัทร	-	1	1
ดีเจพุฒ	-	1	1
ป๊อ ณัฐวุฒิ	-	1	1
ต่อ ฮอนโมน	1	-	1
ญาญ่า	-	13	13

ตาราง 5.8 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
อั้ม พัชราภา	-	8	8
แพนเค้ก	-	2	2
คิม เบอร์ลี่	-	1	1
แอน ทองประสม	-	1	1
เกรซกาญจน์เกล้า	-	1	1
ใหม่ ดาวิกา	-	1	1
ปู ไปรยา	-	1	1
ยุ้ย จิรนันท์	-	1	1
ทับทิม	-	1	1
พลอย เฌอมาลย์	1	1	2
มิ้นชลิดา	-	1	1
เวสป้า อาร์สยาม	1	-	1
ไมเคิลโอเว่น	2	-	2
แก้วหน้าม้า	4	5	9
พระปิ่นทอง	4	4	8
กระสือ	3	2	5
การ์ตูน	2	3	5
สไปเดอร์แมน	2	-	2
นางสาวทองสร้อย	-	1	1
มิกกี้เม้าส์	1	-	1
รวม			**115**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า

ชื่นชอบ ดารา / นักแสดงชาย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ณเดช คูกิมิยะ 15 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 13 คนอันดับสองมาริโอ้เมาเร่อ 12 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 5 คน**อันดับสาม** เจมส์จิรายุ 8 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 6 คนอันดับสี่เจมส์มาร์เป็นหญิง 3 คนอันดับห้า หมาก ปริญเป็นหญิง

2 คน และ อันดับหก เบิร์ด ธงไชย เป็นชาย 1 คน หม่ำ 3 ช่า เป็นชาย 1 คน เท่ง เป็นชาย 1 คน โหน่ง เป็นชาย 1 คนกัน นภัทร เป็นหญิง 1 คน ดีเจพุฒเป็นหญิง 1 คน และป๋อ ณัฐวุฒิ เป็นหญิง 1 คน

ดารา / นักแสดงหญิง อันดับหนึ่ง ญาญ่าเป็นหญิง 13 คนอันดับสองอั้มพัชราภาเป็นหญิง 8 คนอันดับสาม แพนเค้กเป็นหญิง 2 คนและ พลอย เฌอมาลย์ 2 คน เป็นชาย 1 คนหญิง 1 คนและ อันดับสี่ คิม เบอร์ลี่ เป็นหญิง 1 คนแอน ทองประสม เป็นหญิง 1 คนเกรซกาญจน์เกล้า เป็นหญิง 1 คนใหม่ ดาวิกา เป็นหญิง 1 คน

ตัวละคร / การ์ตูน ได้แก่ อันดับหนึ่ง แก้วหน้าม้า 9 คน เป็นชาย 4 คนหญิง 5 คน อันดับสอง พระปิ่นทอง 8 คน เป็นชาย 4 คนหญิง 4 คน อันดับสาม กระสือ 5 คน เป็นชาย 3 คนหญิง 2 คน และ การ์ตูน 5 คน เป็นชาย 2 คนหญิง 3 คน อันดับสี่ สไปเดอร์แมนเป็นชาย 2 คนอันดับห้า นางสาวทองสร้อยเป็นหญิง 1 คนและมิกกี้เม้าส์เป็นชาย 1 คน

5.1.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.9 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

ประเภทรายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
รายการการ์ตูน	35	50	**85**
รายการเพลง/คอนเสิร์ต	15	23	38
รายการสารคดี	15	24	**39**
รายการเล่านิทาน	14	30	**44**
รายการนำเที่ยว	6	11	17
รายการเกมส์โชว์	17	13	30
รายการเรียลลิตี้	7	16	23
รายการตลก	16	38	**54**
ละคร	10	40	**50**
ละครซิทคอม	8	13	21
รายการกีฬา	8	12	20
รายการแสดงความสามารถพิเศษ	6	10	16
รายการข่าวของเด็กและเยาวชน	6	8	14
รวม			**451**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่าควรเพิ่มรายการประเภทการ์ตูน เป็นชาย 35 คน และหญิง 50 คน, รายการเพลง/คอนเสิร์ต เป็นชาย 15 คน และหญิง 23 คน, รายการสารคดี เป็นชาย 15 คน และหญิง 24 คน, รายการเล่านิทาน เป็นชาย 14 คน และหญิง 30 คน, รายการนำเที่ยว เป็นชาย 6 คน และหญิง 11 คน, รายการเกมส์โชว์ เป็นชาย 17 คน และหญิง 13 คน, รายการเรียลลิตี้ เป็นชาย 7 คน และหญิง 16 คน, รายการตลก เป็นชาย 16 คน และหญิง 38 คน, ละคร เป็นชาย 10 คน และหญิง 40 คน, ละครซิทคอม เป็นชาย 8 คน และหญิง 13 คน, รายการกีฬา เป็นชาย 8 คน และหญิง 12 คน,รายการแสดงความสามารถพิเศษ เป็นชาย 6 คน และหญิง 10 คน และรายการข่าวของเด็กและเยาวชน เป็นชาย 6 คน และหญิง 8 คน

5.1.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.10 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 117)

เนื้อหารายการโทรทัศน์	**ชาย(คน)**	**หญิง(คน)**	**ผลรวม**
เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน	15	10	**25**
แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ	4	2	6
ชีวิตดารา คนดัง	5	2	7
ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น	2	6	**8**
วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย	1	2	3
ข่าวสารเทคโนโลยี	-	4	4
อาชีพและการศึกษาต่อ	7	4	**11**
รวม			**64**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่าอันดับหนึ่ง รายการการ์ตูน 85 คน เป็นชาย 35 คน และหญิง 50 คน อันดับสอง รายการเล่านิทาน 44 คน เป็นชาย 14 คน และหญิง 30 คน อันดับสาม รายการสารคดี 39 คน เป็นชาย 15 คน และ หญิง 24 คน อันดับสี่ รายการเพลง/คอนเสิร์ต 38 คน เป็น ชาย 15 และหญิง

23 คน อันดับห้า รายการนำเที่ยว 17 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 11 คน อันดับหก อาชีพและการศึกษาต่อ 11 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 4 คน อันดับเจ็ด ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น 8 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 6 คน อันดับแปด ชีวิตดารา คนดัง 7 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 2 คน อันดับเก้า แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ 6 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 2 คน อันดับสิบข่าวสารเทคโนโลยี 4 คน เป็นหญิง 4 คน และ อันดับสิบเอ็ด วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย เป็น 3 คน ชาย 1 คน และหญิง 2 คน

5.2) การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

5.2.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6

ตาราง 5.11 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 81)

สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ช่อง 3	4	8	12
ช่อง 7	2	2	4
ช่องเวิร์คพอยท์	-	1	1
ช่องวัน	-	1	1
ช่องบูมเมอแรง	2	-	2
เคเบิ้ล	1	4	5
การ์ตูน	1	1	2
สคิส ทีวี (SKIZZ TV –cartoon online tv)	1	-	1
ยูทูป	10	6	16
รวม			**49**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 พบว่าอันดับหนึ่ง ยูทูป จำนวน 16 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 6 คน อันดับสอง ช่อง 3 จำนวน 12 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 8 คน อันดับสาม ช่องดาวเทียมจำนวน 5 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน และ ช่องเคเบิ้ลจำนวน 5 คน

เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน อันดับสี่ ช่อง 7 จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน อันดับห้า ช่อง บูมเมอแรง จำนวน 2 คน เป็นชาย 2 คน และ ช่องการ์ตูนอื่นๆ จำนวน 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คนอันดับหก ช่อง เวิร์คพอยท์เป็นหญิง 1 คน ช่อง วันเป็นหญิง 1 คน และ สคิส ทีวี (รายการการ์ตูน ออนไลน์ทีวี) จำนวน เป็นชาย 1 คน

5.2.2) รายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.12 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 81)

ช่อง	รายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง 3HD	เปาบุ้นจิ้น	4	-	4
ช่อง 3HD	ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ	1	1	2
ช่อง 3HD	ละครบ้านนี้ผีไม่ปอบ	1	2	3
ช่อง 3HD	ละครสะใภ้จ้าว	1	2	3
ช่อง 3HD	เรื่องเล่าเช้านี้	1	2	3
ช่อง 3HD	3 แซ่บ	1	1	2
ช่อง 3HD	ละครห้องหุ่น	-	1	1
ช่อง 7	ดาราเฮโย	-	7	**7**
ช่อง 7	ละครรักล้นดอย	2	3	**5**
ช่อง 7	ละครสาวน้อยอ้อยควั่น	-	2	2
ช่อง 7	ละครตะพดโลกันต์	-	2	2
ช่อง 7	ละครคู่ปรับฉบับหัวใจ	-	3	3
ช่อง 7	ตกสิบหยิบล้าน	-	1	1
ช่อง 7	ละครสาวน้อยซอยรจนา	-	1	1
ช่อง 9	โดเรม่อน	1	-	1
ช่อง 9	โทริโกะ	1	-	1
ช่อง วัน	ซีรีย์ฮอร์โมน	2	10	**12**
ช่อง วัน	ซิทคอมเป็นต่อ	1	1	2
ช่องวัน	ละครรักนะเป็ดโง่	-	1	1

ตาราง 5.12 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 81)

ช่อง	รายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง วัน	งานเข้าที่เล้าเป็ด	-	1	1
ช่อง วัน	4 โพดำ	-	1	1
ช่องเวิร์คพอยท์	ตลก 6 ฉาก	1	6	**7**
ช่องเวิร์คพอยท์	ชิงร้อยชิงล้าน	1	3	4
ช่องเวิร์คพอยท์	ปริศนาฟ้าแลบ	3	3	**6**
ช่องเวิร์คพอยท์	พระพุทธเจ้า	-	1	1
ช่อง เวิร์คพอยท์	คนอวดผี	2	-	2
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูน	3	-	3
ช่อง บูมเมอแรง	เบนเทน (Ben Ten)	2	-	2
ช่อง สบายดี ทีวี	สบายดี ทีวี	-	1	1
	สคิส ทีวี(รายการการ์ตูน ออนไลน์)	4	1	**5**
ยูทูป	ฟู้ดทราเวลทีวี(Food Travel TV-รายการสอนทำอาหาร ออนไลน์)	-	2	2
ยูทูป	Zbing(online game casting)	2	1	3
ยูทูป	Jedz (online game casting)	2	-	2
ยูทูป	Xcros 7 (online game casting)	1	-	1
รวม				**97**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า

ชื่นชอบ ช่อง 3HD ได้แก่ อันดับหนึ่ง เปาบุ้นจิ้น 4 คน เป็นชาย 4 คน อันดับสอง ละครบ้านนี้ผีไม่ปอบ 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน ละครสะใภ้จ้าว 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน และ รายการ 3 แซ่บ 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน อันดับสาม ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 และรายการเรื่องเล่าเช้านี้ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน และ อันดับสี่ ละครห้องหุ่น 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง 7 ได้แก่ อันดับหนึ่ง รายการดาราเฮโย 7 คน เป็นหญิง 7 คน อันดับสอง ละครรักล้นดอย 5 คนเป็นชาย 2 คน และหญิง 3 คนอันดับสาม ละครคู่ปรับฉบับหัวใจ 3 คน เป็นหญิง 3 คน

อันดับสี่ ละครสาวน้อยอ้อยควั่น 2 คน เป็นหญิง 2 คน และ ละครตะพดโลกัน 2 คน เป็นหญิง 2 คน และ อันดับห้า รายการตกสิบหยิบล้าน 1 คน เป็นหญิง 1 คน และละครสาวน้อยซอยรจนา 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง เวิร์คพอยท์ ได้แก่ อันดับหนึ่ง ตลก 6 ฉาก 7 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 6 คนอันดับสอง ปริศนาฟ้าแลบ 6 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 3 คนอันดับสาม ชิงร้อยชิงล้าน 4 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 3 คนอันดับสี่ คนอวดผี เป็นชาย 2 คน และอันดับห้า พระพุทธเจ้า เป็นหญิง 1 คน

ช่องวัน ได้แก่ อันดับหนึ่ง ซีรีย์ฮอร์โมน 12 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 10 คน อันดับสอง ซิทคอมเป็นต่อ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน และอันดับสาม ละครรักนะเป็ดโง่ 1 คน เป็นหญิง 1 คน รายการงานเข้าที่เล้าเป็ด 1 คน เป็นหญิง 1 คน และรายการ4โพดำ 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง ยูทูปได้แก่อันดับหนึ่ง สคิส ทีวี (รายการการ์ตูน ออนไลน์ ทีวี) 5 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 1 คน **อันดับสอง** zbing 3 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 1 คน อันดับสาม jedzเป็นชาย 2 คน และอันดับสี่ ฟู้ดทราเวลทีวี (รายการสอนทำอาหาร ออนไลน์) หญิง 1 คน และ Xcros 7 ชาย 1 คน

5.2.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.13 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 81)

สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์	**ชาย (คน)**	**หญิง(คน)**	**ผลรวม**
ความตลก	26	29	**55**
ความตื่นเต้นผจญภัย	18	12	**30**
ความรักโรแมนติก	10	11	21
ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย	11	11	**22**
ความเศร้า สงสาร	6	7	13
ความขัดแย้ง	4	9	13
โชคลาภ รางวัล	2	1	3
ดารา ผู้มีชื่อเสียง	2	8	10
ความสวยงาม	6	7	13
เรื่องย้อนยุค	7	6	13
รวม			**193**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ อันดับหนึ่งเรื่องความตลก 55 คน เป็นชาย 26 คน และหญิง 29 คน อันดับสอง ความตื่นเต้นผจญภัย 30 คน เป็นชาย 18 คน และหญิง 12 คนอันดับสาม ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย 22 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 11 คน อันดับสี่ ความรักโรแมนติก 21 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 12 คน อันดับห้า ความเศร้า สงสาร 13 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 7 คน ความขัดแย้ง 13 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 9 คน ความสวยงาม 13 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 7 คน และเรื่องย้อนยุค 13 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 6 คน อันดับหก ดารา ผู้มีชื่อเสียง 10 คนชาย 2 คน และหญิง 8 คน และอันดับเจ็ด โชคลาภ รางวัล 3 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 1 คน

5.2.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.14 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 81)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
มาริโอ้ เมาเร่อ	2	4	6
แบงค์ฮอร์โมน	1	5	6
ต่อ ฮอร์โมน	-	2	2
เท่ง 3ช่า	-	2	2
หม่ำ 3ช่า	2	-	2
ดาว ขำมิน	2	-	2
กัน นภัทร	-	1	1
เจมส์ จิรายุ	-	1	1
ดีเจพุฒ	1	-	1
หมาก ปริญ	1	-	1
โหน่ง 3ช่า	-	1	1
แจ็ค แฟนฉัน	1	-	1
บอล เชิญยิ้ม	-	1	1
พอลวอล์กเกอร์	2	-	2
วิน ดีเซล	2	-	2

ตาราง 5.14 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 81)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ต้าหนิง ฮอร์โมน	-	3	3
แพรวา ฮอร์โมน	-	3	3
ญาญ่า	-	2	2
พลอยชมพู	-	2	2
ทับทิม	-	2	2
ใหม่ ดาวิกา	-	1	1
มาร์กี้ราศรี	-	1	1
มิวนิษฐา	-	1	1
กระแต อาร์สยาม	-	1	1
เนย์มาร์ (นักฟุตบอลบราซิล)	3	1	4
โนบิตะ	1	-	1
รวม			**52**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า

ชื่นชอบ ดารา / นักแสดงชาย ได้แก่ อันดับหนึ่ง มาริโอ้เมาเร่อ 6 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 4 คนและ แบงค์ฮอร์โมน 6 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 5 คนอันดับสอง ต่อ ฮอร์โมน เป็นหญิง 2 คน เท่ง 3 ช่าเป็นหญิง 2 คน หม่ำ 3 ช่า เป็นชาย 2 คน ดาว ขำมินเป็นชาย 2 คน พอลวอล์กเกอร์ เป็นชาย 2 คน และวิน ดีเซล เป็นชาย 2 คน และ อันดับสาม กัน นภัทร เป็นหญิง 1 คน เจมส์จิ รายุ เป็นหญิง 1 คนดีเจพุฒ เป็นชาย 1 คน หมาก ปริญ เป็นชาย 1 คน โหน่ง 3ช่า เป็นหญิง 1 คน บอล เชิญยิ้ม เป็นหญิง 1 คน และแจ๊ค แฟนฉัน เป็นชาย 1 คน

ดารา / นักแสดงหญิง ได้แก่อันดับหนึ่ง ต้าหนิง ฮอร์โมน เป็นหญิง 3 คน และแพรวา ฮอร์โมน เป็นหญิง 3 คน อันดับสอง ญาญ่าเป็นหญิง 2 คน พลอย ชมพู เป็นหญิง 2 คน และทับทิม เป็นหญิง2 คน **และ อันดับสาม** ใหม่ ดาวิกาเป็นหญิง 1 คน มาร์กี้ราศรี และมิวนิษฐา เป็นหญิง 1 คน

ไอดอล ผู้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อันดับหนึ่ง และเนย์มาร์ 4 คน เป็นชาย 3 คนและหญิง 1 คน และอันดับสอง กระแต อาร์สยามเป็นหญิง 1 คน

ตัวละคร / การ์ตูน ได้แก่ โนบิตะเป็นชาย 1 คน

5.2.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.15 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 81)

ประเภทรายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
รายการการ์ตูน	21	20	**41**
รายการเพลง/คอนเสิร์ต	13	21	34
รายการสารคดี	21	14	**35**
รายการเล่านิทาน	7	10	17
รายการนำเที่ยว	10	12	22
รายการเกมส์โชว์	18	18	**36**
รายการเรียลลิตี้	2	9	11
รายการตลก	24	27	**51**
ละคร	15	24	**39**
ละครซิทคอม	3	10	13
รายการกีฬา	14	10	24
รายการแสดงความสามารถพิเศษ	9	8	17
รายการข่าวของเด็กและเยาวชน	8	10	18
อื่นๆเช่น การศึกษา	1	4	5
รวม			**363**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่าอันดับหนึ่ง รายการตลก 51 คน เป็นชาย 24 คน และหญิง 27 คนอันดับสอง รายการประเภทการ์ตูน 41 คน เป็นชาย 21 คน และหญิง 20 คน อันดับสาม ละคร 39 คน เป็นชาย 15 คน และหญิง 24 คน อันดับสี่ รายการเกมส์โชว์ 36 คน เป็นชาย 18 คน และหญิง 18 คน อันดับห้า รายการสารคดี 35 คน เป็นชาย 21 คน และหญิง 14 คน อันดับหก 34 คน รายการเพลง/คอนเสิร์ต เป็นชาย 13 คน และหญิง 21 คน อันดับเจ็ด 24 คน รายการกีฬา เป็นชาย 14 คน และหญิง

10 คน อันดับที่แปด 22 คน รายการนำเที่ยว เป็นชาย 10 คน และหญิง 12 คน อันดับที่เก้า 18 คน รายการข่าวของเด็กและเยาวชน เป็นชาย 8 คน และหญิง 10 คน อันดับที่สิบ รายการเล่านิทาน 17 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 10 คน และ รายการแสดงความสามารถพิเศษ 17 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 8 คน อันดับที่สิบเอ็ด ละครซิทคอม 13 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 10 คน อันดับที่สิบสอง รายการเรียลลิตี้ 11 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 9 คน และ อันดับที่สิบสาม รายการอื่นๆ ได้แก่ รายการการศึกษา 5 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน

5.2.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.16 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 81)

เนื้อหารายการโทรทัศน์	**ชาย(คน)**	**หญิง(คน)**	**ผลรวม**
เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน	3	9	**12**
แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ	1	9	**10**
ชีวิตดารา คนดัง	1	5	6
ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น	1	7	8
วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย	1	5	6
ข่าวสารเทคโนโลยี	2	7	9
อาชีพและการศึกษาต่อ	4	14	**18**
รวม			**69**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่าอันดับหนึ่งอาชีพและการศึกษาต่อ 18 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 14 คนอันดับสอง เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน 12 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 9 คน อันดับสาม แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ 10 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 9 คน อันดับสี่ ข่าวสารเทคโนโลยี 9 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 7 คน อันดับห้า ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น 8 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 7 คน และอันดับหก ชีวิตดารา คนดัง 6 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 5 คน และวิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย 6 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 5 คน

5.3) การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

5.3.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.17 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ช่อง 3	10	29	**39**
ช่อง 7	2	4	6
ช่องวัน	3	6	9
ช่องโมโน	1	1	2
ช่องเวิร์คพอยท์	4	4	8
ช่องจีเอ็มเอ็ม	1	4	5
ช่องจีทีเอช	4	6	**10**
ช่อง ทรู	1	3	4
ช่องบูมเมอแรง	-	2	2
ดาวเทียม	1	2	3
เคเบิ้ล	1	1	2
การ์ตูน	1	1	2
ฟ๊อกไทย	1	4	5
ช่อง เอ เอ็กซ์ เอ็น(AXN -รายการ หนังต่างประเทศ ทาง ทีวี ออนไลน์)	-	1	1
สคิส ทีวี (SKIZZ TV – cartoon tv online)	1	-	1
ช่อง ฮาร์ดร็อคเกอร์ (Heart Rocker) (รายการวีดีโอคลิปเกมส์ ออนไลน์)	-	1	1
ยูทูป	10	12	**22**
รวม			**125**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า ชื่นชอบสถานีโทรทัศน์ ดังนี้ อันดับหนึ่ง ช่อง 3 จำนวน 39 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 29 คน ยูทูปจำนวน 22 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 12 คนช่องจีทีเอช จำนวน 10 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 6 คน ช่องวัน จำนวน 9 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 6 คน ช่อง เวิร์คพอยท์ จำนวน 8 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 4 คน ช่อง 7 จำนวน 6 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 4 คน ช่องจีเอ็มเอ็มจำนวน 5 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน และ ฟ๊อกไทย จำนวน 5 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน ช่อง ทรู จำนวน 4 คน ชาย 1 คน และหญิง 3 คน ช่องดาวเทียมจำนวน 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน ช่องโมโนจำนวน 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน ช่องบูมเมอแรง จำนวน 2 คน เป็นหญิง 2 คน ช่องเคเบิ้ล จำนวน 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน และ ช่องการ์ตูนอื่นๆ จำนวน 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน ช่องไลน์ ทีวี เป็นหญิง 1 คน ช่อง เอ็มชาแนล เป็นหญิง 1 คน ช่อง เอ็น บี เอ เป็นหญิง 1 คน ช่อง เอ เอ็กซ์ เอ็น เป็นหญิง 1 คน สคิส ทีวี เป็นชาย 1 คน และ ช่อง ฮาร์ดร็อคเกอร์เป็นหญิง 1 คน

5.3.2) รายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.18 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

ช่อง	รายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง 3HD	เดอะ เฟส ไทยแลนด์	4	31	**35**
ช่อง 3HD	เดอะวอยซ์	2	15	**17**
ช่อง 3HD	เรื่องเล่าเช้านี้	5	6	11
ช่อง 3HD	3 แซ่บ	-	3	3
ช่อง 3HD	ละครหัวใจนี้เพื่อเธอ	-	2	2
ช่อง 3HD	เรื่องเด่นเย็นนี้	-	2	2
ช่อง 3HD	ละครสะใภ้จ้าว	-	1	1
ช่อง 3 5 7 9 11	คืนความสุขให้ประชาชน	2	-	2
ช่อง 5	ไลน์ ทาวน์	1	-	1
ช่อง 7	เชฟกะทะเหล็ก	-	2	2
ช่อง 7	คู่ปรับฉบับหัวใจ	-	2	2
ช่อง 7	ดีสนีย์ คลับ	-	1	1

ตาราง 5.18 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

ช่อง	รายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง 9	กบนอกกะลา	-	3	3
ช่อง 9	โดเรม่อน	-	1	1
ช่อง 9	ตื่นมาคุย	-	1	1
ช่อง โมโน	โมโน	2	1	3
ช่อง วัน	ฮอร์โมน	5	21	**26**
ช่อง วัน	เทยเที่ยวไทย	1	2	3
ช่อง วัน	บ้านนี้มีรัก	1	-	1
ช่องวัน	เป็นต่อ	1	1	1
ช่อง วัน	ซุปตาร์ ปาร์ตี้	-	1	1
ช่องเวิร์คพอยท์	ปริศนาฟ้าแลบ	5	4	9
ช่องเวิร์คพอยท์	ชิงร้อยชิงล้าน	5	3	8
ช่องเวิร์คพอยท์	ตลก 6 ฉาก	2	-	2
ช่องเวิร์คพอยท์	คนอวดผี	5	4	9
ช่อง ทรูฟอร์ยู	คิสมี แกล้งจุ๊บให้รู้ว่ารัก	-	2	2
ช่อง จีเอ็มเอ็ม	รักนะเป็ดโง่	-	1	1
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูน	-	4	4
ช่อง บูมเมอแรง	การ์ตูน คลับ	1	2	3
ช่อง ฟ๊อกแคม	ฟ๊อก แคม (Fox Cam –รายการหนังต่างประเทศทางทีวีออนไลน์)	2	1	3
ช่อง เอ็มชาแนล	ภาพยนตร์	1	-	1
ยูทูป	Zbing(คลิป game casting)	1	-	1
รวม				**162**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า

ชื่นชอบ ช่อง 3HD ได้แก่ อันดับหนึ่ง เดอะ เฟส ไทยแลนด์ 34 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 31 คน อันดับสองเดอะวอยซ์ 17 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 15 คน อันดับสาม รายการเรื่องเล่าเช้านี้ 11 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 6 คน อันดับสี่ รายการ 3แซ่บ 3 คน เป็นหญิง 3 คน อันดับห้า ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ 2 คน เป็นหญิง 2 คน และเรื่องเด่นเย็นนี้ 2 คน เป็นหญิง 2 คน และอันดับหก ละครสะใภ้จ้าว 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ทุกช่อง ได้แก่รายการคืนความสุขให้ประชาชน 2 คน เป็นชาย 2 คน

ช่อง 5 ได้แก่ การ์ตูนไลน์ ทาวน์ เพื่อนรัก 1 คน เป็นชาย 1 คน

ช่อง 7 ได้แก่อันดับหนึ่ง รายการเชฟกระทะเหล็ก 2 คน เป็นหญิง 2 คน และ ละครคู่ปรับฉบับหัวใจ 2 คน เป็นหญิง 2 คน และอันดับสอง รายการดิสนีย์ คลับ 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง 9 ได้แก่อันดับหนึ่ง กบนอกกะลา 3 คน เป็นหญิง 3 คน และ อันดับสอง โดเรม่อน 1 คน เป็นหญิง 1 คน และตื่นมาคุย 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง โมโน ได้แก่ ภาพยนตร์ 3 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 1 คน

ช่องวัน ได้แก่ อันดับหนึ่ง ซีรีย์ฮอร์โมน 26 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 21 คนอันดับสอง รายการเทยเที่ยวไทย 3 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน อันดับสาม ซิทคอมเป็นต่อ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน และ อันดับสี่ ซิทคอมบ้านนี้มีรัก 1 คน เป็นชาย 1 คน และรายการซุปตาร์ ปาร์ตี้ 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง เวิร์คพอยท์ ได้แก่ อันดับหนึ่ง ปริศนาฟ้าแลบ 9 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 4 คนและคนอวดผี 9 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 4 คน อันดับสอง ชิงร้อยชิงล้าน 9 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 3 คนและอันดับสาม ตลก 6 ฉากเป็นชาย 2 คน

ช่อง ทรูฟอร์ยู ได้แก่ คิสมี แกล้งจุ๊บให้รู้ว่ารัก 2 คนเป็นหญิง 2 คน,

ช่อง จีเอ็มเอ็ม ได้แก่ รักนะเป็ดโง่ 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง บูมเมอแรงได้แก่ การ์ตูน 4 คนเป็นหญิง4คน

ช่อง ฟ๊อกแคมได้แก่ ฟ๊อก แคม (รายการหนังต่างประเทศ ทีวี ออนไลน์) 3 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 1 คน

ช่อง เอ็มชาแนล ได้แก่ ภาพยนตร์เป็นชาย 1 คน

ช่อง ยูทูป ได้แก่ zbing 1 คน เป็นชาย 1 คน

5.3.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.19 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ความตลก	42	55	**97**
ความตื่นเต้นผจญภัย	32	36	**68**
ความรักโรแมนติก	11	33	44
ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย	55	33	**88**
ความเศร้า สงสาร	10	17	27
ความขัดแย้ง	9	12	21
โชคลาภ รางวัล	6	5	11
ดารา ผู้มีชื่อเสียง	9	33	42
ความสวยงาม	6	21	27
เรื่องย้อนยุค	12	8	20
รวม			**445**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์อันดับหนึ่งเรื่องความตลก 97 คน เป็นชาย 42 คน และหญิง 55 คน อันดับสอง ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย 88 คน เป็นชาย 55 คน และหญิง 33 คนอันดับสาม ความตื่นเต้นผจญภัย 68 คน เป็นชาย 32 คน และหญิง 36 คน อันดับสี่ความรักโรแมนติก 44 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 33 คน อันดับห้า ดารา ผู้มีชื่อเสียง 42 คน ชาย 9 คน และหญิง 33 คน อันดับหก ความเศร้า สงสาร 27 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 17 คน และ ความสวยงาม 27 คนเป็นชาย 6 คน และหญิง 21 คน อันดับเจ็ด ความขัดแย้ง 32 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 12 คน อันดับแปด เรื่องย้อนยุค 20 คน เป็นชาย 12 คน และหญิง 8 คน และ อันดับเก้า โชคลาภ รางวัล 11 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 5 คน

5.3.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.20 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
มาริโอ้ เมาเร่อ	3	4	**7**
เอก ฮอร์โมน	1	2	3
บอย ปกรณ์	1	1	2
หมาก ปริญ	-	2	2
ณเดช คูกิมิยะ	-	2	2
บี้ เดอะสตาร์	2	-	2
แบงค์ ธิติ	2	1	3
เจมส์ จิรายุ	-	1	1
แจ็ค แฟนฉัน	1	-	1
หม่ำ 3ช่า	1	-	1
เจมส์มาร์	-	1	1
ลูกเกด เมธินี	2	3	**5**
พิมฐา	-	4	**4**
คิม เบอร์รี่	-	1	1
พลอยชมพู	1	-	1
พลอย เฌอมาลย์	-	1	1
อั้ม พัชราภา	-	1	1
แป้งโก๊ะ	1	-	1
ญาญ่า	-	1	1
เอ็มม่า วัตสัน	-	1	1
ป๋อมแป๋ม	1	1	2
น้องมันแกว	2	-	2
ไซตามะ	2	-	2
รวม			**47**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล ที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า

ชื่นชอบ ดารา / นักแสดงชาย ได้แก่ อันดับหนึ่ง มาริโอ้เมาเร่อ7 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 4 คนอันดับสอง เอก ฮอร์โมน 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คนและ แบงค์ ธิติ 3 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 1 คนอันดับสามบอย ปกรณ์ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คนหมาก ปริญ เป็นหญิง 2 คน ณเดช คูกิมิยะ เป็นหญิง 2 คน และ บี้ เดอะสตาร์ เป็นชาย 2 คนอันดับสี่เจมส์ จิรายุ เป็นหญิง 1 คน แจ๊ค แฟนฉัน เป็นชาย 1 คน หม่ำ 3ช่า เป็นชาย 1 คน และเจมส์มาร์ เป็นหญิง 1 คน

ไอดอล ดารา / นักแสดงหญิง ได้แก่อันดับหนึ่ง ลูกเกด เมธินี 5 คน เป็นชาย 2 คนและหญิง 3 คน, อันดับสอง พิมฐาเป็นหญิง 4 คนและ อันดับสาม คิมเบอร์รี่เป็นหญิง 1คนพลอยชมพูเป็นชาย 1 คน อั้ม พัชราภา หญิง 1 คน ญาญ่า หญิง 1 คน เอ็มม่า วัตสัน หญิง 1 คน และแป้งโก๊ะ ชาย 1 คน

5.3.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.21 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

ประเภทรายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
รายการการ์ตูน	27	38	**65**
รายการเพลง/คอนเสิร์ต	17	39	**56**
รายการสารคดี	28	37	**65**
รายการเล่านิทาน	9	10	19
รายการนำเที่ยว	13	22	35
รายการเกมส์โชว์	23	22	45
รายการเรียลลิตี้	12	31	43
รายการตลก	26	23	**49**
ละคร	11	19	30
ละครซิทคอม	12	23	35
รายการกีฬา	20	12	32
รายการแสดงความสามารถพิเศษ	14	15	29
รายการข่าวของเด็กและเยาวชน	17	14	31
อื่นๆ การศึกษา	5	3	8
รวม			**542**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่าอันดับหนึ่ง รายการประเภทการ์ตูน 65 คน เป็นชาย 27 คน และหญิง 38 คนและ รายการสารคดี 65 คน เป็นชาย 28 คน และหญิง 37 คนอันดับสอง รายการเพลง/คอนเสิร์ต 56 คน เป็นชาย 17 คน และหญิง 39 คน อันดับสาม รายการตลก 49 คน เป็นชาย 26 คน และหญิง 23 คน อันดับสี่ รายการเกมส์โชว์ 45 คน เป็นชาย 23 คน และหญิง 22 คน อันดับห้า รายการเรียลลิตี้ 43 คน เป็นชาย 12 คน และหญิง 31 อันดับหก รายการนำเที่ยว 35 คน เป็นชาย 13 คน และหญิง 22 คน และ ละครซิทคอม 35 คน เป็นชาย 12 คน และหญิง 23 คน อันดับเจ็ด รายการกีฬา 32 คน เป็นชาย 20 คน และหญิง 12 คน อันดับแปด รายการข่าวของเด็กและเยาวชน 31 คน เป็นชาย 17 คน และหญิง 14 คนอันดับเก้า ละคร 30 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 19 คน อันดับสิบ รายการแสดงความสามารถพิเศษ 29 คน เป็นชาย 14 คน และหญิง 15 คน อันดับสิบเอ็ด รายการเล่านิทาน 19 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 10 คน อันดับที่สิบสองรายการอื่นๆ รายการการศึกษา 8 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 3 คน

5.3.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตาราง 5.22 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (n = 137)

เนื้อหารายการโทรทัศน์	**ชาย(คน)**	**หญิง(คน)**	**ผลรวม**
เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน	7	22	29
แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ	11	35	**46**
ชีวิตดารา คนดัง	6	14	20
ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น	27	49	**76**
วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย	8	8	16
ข่าวสารเทคโนโลยี	22	13	35
อาชีพและการศึกษาต่อ	17	49	**66**
อื่นๆ ระบุรายการอาหาร	2	2	4
รวม			**292**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่าอันดับหนึ่ง ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น 76 คน เป็นชาย 27 คน และหญิง 49 คนอันดับสอง อาชีพและการศึกษาต่อ 66 คน เป็นชาย 17 คน และหญิง 49 คน อันดับสาม แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ 46 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 35 คนอันดับสี่ ข่าวสารเทคโนโลยี 35 คน เป็นชาย 22 คน และหญิง 13 คน อันดับห้า เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน 29 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 22 คน อันดับหก ชีวิตดารา 20 คน คนดัง เป็นชาย 6 คน และหญิง 14 คน อันดับเจ็ด วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย 16 คน เป็นชาย 8 คน และหญิง 8 คน และ อันดับแปด อื่นๆ เช่น รายการอาหาร 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2

5.4) การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

5.4.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ตาราง 5.23 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 109)

สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ช่อง 3	9	14	**23**
ช่อง 5	1	-	1
ช่อง 7	2	3	5
ช่องวัน	2	7	**9**
ช่องโมโน	2	2	4
ช่องเวิร์คพอยท์	1	-	1
ช่องจีเอ็มเอ็ม	-	3	3
ช่องบูมเมอแรง	-	1	1
ช่องไลน์ ทีวี		2	2
ช่องจีทีเอช	1	2	3
ช่อง ทรูฟอร์ยู	1	1	2

ตาราง 5.23 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 109)

สถานีโทรทัศน์ที่ชอบ	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ช่องฟ๊อกไทย	2	2	4
ดาวเทียม	-	2	2
เคเบิ้ล	1	5	6
ยูทูป	13	14	**27**
รวม			**93**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสถานีโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 พบว่า ชื่นชอบสถานีโทรทัศน์ ดังนี้ ยูทูป จำนวน 27 คน เป็นชาย 13 คน และหญิง 14 คน ช่อง 3 จำนวน 23 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 14 คน ช่อง วัน จำนวน 9 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 7 คน ช่องเคเบิ้ล จำนวน 6 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 5 คน ช่อง 7 จำนวน 5 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 3 คน ช่องโมโน จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน และ ช่องฟ๊อกไทย จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน ช่องจีเอ็มเอ็มจำนวน 3 คน เป็นหญิง 3 คน และ ช่องจีทีเอช จำนวน 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน ช่องไลน์ ทีวี จำนวน 2 คน เป็นหญิง 2 คน ช่อง ทรูฟอร์ยู จำนวน 2 คนเป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน และ ช่อง ดาวเทียม เป็นชาย 2 คน และ ช่อง 5 เป็นชาย 2 คน ช่อง เวิร์คพอยท์ เป็นชาย 1 คน และ ช่อง บูมเมอแรง เป็นหญิง 1 คน

5.4.2) รายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.24 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 109)

ช่อง	รายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ผลรวม
ช่อง 3	เดอะเฟสไทยแลนด์	2	26	**28**
ช่อง 3	เดอะวอยซ์	5	19	**24**
ช่อง 3	3 แซ่บ	-	1	1

ตาราง 5.24 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (n = 109)

ช่อง 3	เป้าบุ้นจิ้น	-	3	3
ช่อง 3	เรื่องเล่าเช้านี้	4	1	5
ช่อง 7	ตกสิบหยิบล้าน	-	1	1
ช่อง 7	ดีสนีย์ คลับ	-	2	2
ช่อง 7	เชฟกะทะเหล็ก	1	-	1
ช่อง 9	กบนอกกะลา	-	1	1
ช่อง วัน	4 โพดำ	-	1	1
ช่อง วัน	ซุปตาร์ปาร์ตี้	-	3	3
ช่อง วัน	บ้านนี้มีรัก	1	-	1
ช่องวัน	ฮอร์โมน	-	13	**13**
ช่อง วัน	เป็นต่อ	1	2	3
ช่องวัน	งานเข้าที่เล้าเป็ด	-	3	3
ช่อง โมโน	ฟอร์เอฟเวอร์	1	1	2
ช่อง เวิร์คพอยท์	ปริศนาฟ้าแลบ	1	1	2
ช่อง เวิร์คพอยท์	คนอวดผี	1	2	3
ช่อง เวิร์คพอยท์	ตลก 6 ฉาก	1	-	1
ช่อง จีเอ็มเอ็ม	คลับ ฟรายเดย์	1	3	4
ยูทูป	สคิส ทีวี	2	-	2
ยูทูป	ฟ๊อกไทย	-	2	2
รวม				**106**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า

ชื่นชอบ ช่อง 3HD ได้แก่ อันดับหนึ่ง เดอะเฟสไทยแลนด์ 28 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 26 คนอันดับสอง เดอะวอยซ์ 24 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 19 คน อันดับสาม รายการเรื่องเล่าเช้านี้ 5 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 1 คน อันดับสี่ เปาบุ้นจิ้น 3 คน เป็นหญิง 3 คน และอันดับห้า รายการ 3แซ่บ 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง 7 ได้แก่อันดับหนึ่ง รายการดิสนีย์ คลับ 2 คน เป็นหญิง 2 คน และ อันดับสอง รายการตกสิบหยิบล้าน 1 คน เป็นหญิง 1 คน และรายการเชฟกะทะเหล็ก 1 คน เป็นชาย 1 คน

ช่อง 9 ได้แก่กบนอกกะลา เป็นหญิง 1 คน

ช่องวัน ได้แก่ อันดับหนึ่ง ซีรีย์ฮอร์โมน 13 คน เป็นหญิง 13 คนอันดับสอง รายการซุปตาร์ปาร์ตี้ 3 คน เป็นหญิง 3 คน ซิทคอมเป็นต่อ 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน และ รายการงานเข้าที่เล้าเป็ด 3 คน เป็นหญิง 3 คน และ อันดับสาม รายการ 4 โพดำ 1 คน เป็นหญิง 1 คน และ ซิทคอมบ้านนี้มีรัก 1 คน เป็นหญิง 1 คน

ช่อง เวิร์คพอยท์ ได้แก่ อันดับหนึ่ง คนอวดผี 3 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 2 คน อันดับสอง ปริศนาฟ้าแลบ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน และ อันดับสาม ตลก 6 ฉาก1 คน เป็นชาย 1 คน

ช่อง จีเอ็มเอ็มได้แก่ รายการคลับฟรายเดย์ 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1คน

ช่อง ยูทูปได้แก่สคิส ทีวีเป็นชาย 2 คน และฟ๊อกไทย เป็นหญิง 2 คน

5.4.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.25 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 109)

สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์	**ชาย (คน)**	**หญิง(คน)**	**ผลรวม**
ความตลก	34	51	**85**
ความตื่นเต้นผจญภัย	22	33	**55**
ความรักโรแมนติก	15	18	33
ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย	15	26	**41**
ความเศร้า สงสาร	8	3	11
ความขัดแย้ง	5	4	9
โชคลาภ รางวัล	2	2	4
ดารา ผู้มีชื่อเสียง	16	18	34
ความสวยงาม	9	9	18
เรื่องย้อนยุค	8	8	16
รวม			**306**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านสิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ในเรื่องความตลก เป็นชาย 34 คน และหญิง 51 คน, ความตื่นเต้นผจญภัย เป็นชาย 22 คน และหญิง 33 คน, ความรักโรแมนติก เป็นชาย 15 คน และหญิง 18 คน, ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย เป็นชาย 15 คน และหญิง 26 คน, ความเศร้า สงสาร เป็นชาย 8 คน และหญิง 3 คน, ความขัดแย้ง เป็นชาย 5 คน และหญิง 4 คน, โชคลาภ รางวัล เป็นชาย 2 คน และหญิง 3 คน, ดารา ผู้มีชื่อเสียง ชาย 16 คน และหญิง 18 คน, ความสวยงาม เป็นชาย 9 คน และหญิง 9 คน และเรื่องย้อนยุค เป็นชาย 8 คน และหญิง 8 คน

5.4.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.26 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 109)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
ฌอห์ณ จินดาโชติ	-	3	**3**
มาริโอ้เมาเร่อ	-	2	2
กัน นภัทร	-	2	2
ดีเจพุฒ	-	2	2
ป๋อ ณัฐวุติ	2	-	2
ณเดช คูกิมิยะ	-	2	2
ต่อ ฮอร์โมน	1	-	1
เคน ธีรเดช	1	-	1
ดาว ขำมิน	1	-	1
บี้ เดอะสตาร์	1	-	1
เพชร กรุณ	-	1	1
พอลวอล์กเกอร์	1	1	2
วิน ดีเซล	2	-	2
ชมพู่อารยา	-	5	**5**

ตาราง 5.26 (ต่อ) แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 109)

ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอล	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
มาร์กี้ราศรี	-	1	1
อั้ม พัชราภา	1	-	1
เนย โชติกา	-	1	1
พลอยชมพู	1	-	1
แพนเค้ก	-	1	1
ปันปัน ฮอร์โมน	-	1	1
พิมฐา	-	1	1
เทเลอร์สวิฟท์	1	1	2
น้องมันแกว	1	-	1
เอก ฮาร์ดร๊อค	1	1	2
โน๊ต อุดม	1	1	2
รวม			**41**

ข้อมูลพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ด้านดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า

ชื่นชอบ ดารา / นักแสดงชาย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ฌอห์ณ จินดาโชติ เป็นหญิง3คนอันดับสอง มาริโอ้ เมาเร่อ เป็นหญิง 2 คน กัน นภัทร เป็นหญิง 2 คน ดีเจพุฒเป็นหญิง 2 คน ป๊อ ณัฐวุติเป็นชาย 2 คน ณเดช คูกิมิยะ เป็นหญิง 2 คน วิน ดีเซลเป็นชาย 2 คน และ พอลวอล์กเกอร์ 2 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 1 คนและ อันดับสาม ต่อ ฮอร์โมน เป็นชาย 1 คนเคน ธีรเดช เป็น คน ชาย 1 คน ดาว ขำมิน เป็นชาย 1 คน บี้ เดอะสตาร์เป็นชาย 1 คน และเพชร กรุณ เป็นหญิง1คน

ดารา / นักแสดงหญิง ได้แก่อันดับหนึ่ง ชมพู่อารยา 5 คน เป็นหญิง 5 คน อันดับสอง เทเลอร์สวิฟท์ 2 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 1 คน และ อันดับสาม มาร์กี้ราศรีเป็นหญิง 1 คนอั้ม พัชราภา เป็นชาย 1 คน เนย โชติกาเป็นหญิง 1 คน พลอย ชมพู เป็นชาย 1 คน แพนเค้ก เป็นหญิง 1 คน ปันปัน ฮอร์โมนเป็นหญิง 1 คน และพิมฐาเป็นหญิง 1 คน

ไอดอล ผู้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อันดับหนึ่ง เอก ฮาร์ดร๊อคและโน๊ต อุดม 2 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 1 คน และ อันดับสอง น้องมันแกว เป็นชาย 1 คน

5.4.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.27 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 109)

ประเภทรายการโทรทัศน์	ชาย (คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
รายการการ์ตูน	18	35	**53**
รายการเพลง/คอนเสิร์ต	10	17	24
รายการสารคดี	17	34	**51**
รายการเล่านิทาน	2	4	6
รายการนำเที่ยว	5	25	30
รายการเกมส์โชว์	9	24	33
รายการเรียลลิตี้	9	29	**38**
รายการตลก	12	25	37
ละคร	3	18	21
ละครซิทคอม	5	21	26
รายการกีฬา	10	11	21
รายการแสดงความสามารถพิเศษ	5	13	18
รายการข่าวของเด็กและเยาวชน	6	14	20
อื่นๆ	-	-	0
รวม			**358**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่าอันดับหนึ่ง รายการประเภทการ์ตูน 53 คน เป็นชาย 18 คน และหญิง 35 คนอันดับสอง รายการสารคดี 51 คน เป็นชาย 17 คน และหญิง 34 คน อันดับสาม รายการเรียลลิตี้ 38 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 29 คนอันดับสี่ รายการตลก 37 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 18 คน อันดับห้า รายการเกมส์โชว์ 33 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 24 คน อันดับหก รายการนำเที่ยว 30 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 25 คน อันดับเจ็ด ละครซิทคอม 26 คนเป็นชาย 5 คน และหญิง 13 คน อันดับแปด รายการเพลง/คอนเสิร์ต 24 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 17 คน อันดับเก้า ละคร 21 คน

เป็นชาย 3 คน และหญิง 18 คน และ รายการกีฬา 21 คน เป็นชาย 10 คน และหญิง 11 คน อันดับสิบ รายการข่าวของเด็กและเยาวชน 20 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 14 คน อันดับสิบเอ็ด รายการแสดงความสามารถพิเศษ 18 คน เป็นชาย 5 คน และหญิง 13 คน และอันดับสิบสอง รายการเล่านิทาน 6 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 4 คน

5.4.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตาราง 5.28 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 (n = 109)

เนื้อหารายการโทรทัศน์	ชาย(คน)	หญิง(คน)	ผลรวม
เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน	9	14	23
แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ	14	37	**51**
ชีวิตดารา คนดัง	3	11	14
ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น	17	34	**51**
วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย	11	9	20
ข่าวสารเทคโนโลยี	18	15	**33**
อาชีพและการศึกษาต่อ	21	42	**63**
รวม			**255**

ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรเพิ่มขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่าอันดับหนึ่ง อาชีพและการศึกษาต่อ 63 คน เป็นชาย 21 คน และหญิง 42 คน อันดับสอง แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ 51 คน เป็นชาย 14 คน และหญิง 37 คน และ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น 51 คน เป็นชาย 17 คน และหญิง 34 คน อันดับสาม เทคโนโลยี 33 คน เป็นชาย 18 คน และหญิง 15 คน อันดับสี่ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน 23 คน เป็นชาย 9 คน และหญิง 14 คน อันดับห้า วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย 20 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 9 คน, ข่าวสารและอันดับหก ชีวิตดารา คนดัง 14 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 11 คน

สรุปผลแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถสรุปเป็น 5 ส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง **ด้านเพศ** ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.0 และเพศชายจำนวน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีอายุอยู่ในช่วง 13-15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคือ อายุ 9-12 ปี อายุ 16-18 ปี และ 6-8 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.6, 22.6 และ 12.8 ตามลำดับ **ระดับชั้นที่กำลังศึกษา** พบว่ามากที่สุดเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 รองลงมาคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 คิดเป็นร้อยละ 32.1, 27.1, 24.9 และ 15.9 ตามลำดับ **การอาศัยอยู่กับครอบครัว** พบว่า อาศัยอยู่กับทั้งบิดาและมารดามากที่สุดร้อยละ 75.1 รองลงมาคือ อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง อาศัยอยู่กับมารดาคนเดียว และอาศัยอยู่กับบิดาคนเดียว ตามลำดับ **อาชีพของบิดา** พบว่า ประกอบอาชีพรับจ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.8 รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัว ทำงานบริษัทเอกชน รับราชการ ไม่ได้ระบุ ประกอบอาชีพอื่นๆ ทำการเกษตรและพ่อบ้านที่มีจำนวนเท่ากันคือ 6 คน ตามลำดับ **อาชีพของมารดา** พบว่า ประกอบธุรกิจส่วนตัวและรับจ้าง มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาคือ แม่บ้าน ทำงานบริษัทเอกชน รับราชการ ไม่ได้ระบุ ประกอบอาชีพอื่นๆ และทำการเกษตร ตามลำดับ **อาชีพของผู้ปกครอง** (กรณีไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา) ไม่ได้ระบุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง ทำงานบริษัทเอกชน เป็นแม่บ้าน รับราชการ ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน และทำการเกษตร ตามลำดับ **จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนในแต่ละวัน** พบมากสุด คือ 51-100 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ 1-50 บาท, 101-150 บาท, 151-200 บาท, ไม่ได้ระบุ, 251-300 บาท, 201-250 บาท และ 301-350 บาท ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้ **การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา** พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในวันศุกร์ คิดเป็นร้อยละ62 รองลงมาคือ รับชมโทรทัศน์ในวันพุธ, วันจันทร์, ไม่ได้ระบุวัน วันอังคารและวันพฤหัสบดี จำนวนเท่ากัน ตามลำดับ **ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา** พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในช่วงเวลาหลังข่าว (20.31-22.30 น.) คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ ช่วงเวลาหัวค่ำ (18.31-20.30 น.), ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.), ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.), ไม่ได้ระบุ, ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.) และช่วงบ่าย (13.00-16.00 น.) จำนวนเท่ากัน ตามลำดับ **การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์และวันอาทิตย์** พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในวันเสาร์ คิดเป็นร้อยละ 55.9 วันอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 23.7 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 20.3 **ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์อาทิตย์** พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ช่วงเวลาบ่าย (13.00-16.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาคือ ช่วงหลังข่าว (20.31-22.30 น.), ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.), ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.), ช่วง

เย็น (16.01-18.30 น.), ช่วงหัวค่ำ (18.31-20.30 น.) และไม่ได้ระบุ ตามลำดับ **ระยะเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์** พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์วันละ 1 - 3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา คือ 3-6 ชั่วโมง, น้อยกว่า 1 ชั่วโมง, มากกว่า 6 ชั่วโมง และไม่ได้ระบุ ตามลำดับ **การรับชมโทรทัศน์ร่วมกับ**บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมาคือรับชมโทรทัศน์คนเดียว, พี่น้อง, ญาติผู้ใหญ่, ไม่ได้ระบุ และรับชมโทรทัศน์กับพี่เลี้ยง ตามลำดับ **บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีการแนะนำ หรือออกกฎในการชมโทรทัศน์** พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์โดยไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แนะนำ หรือออกกฎ คิดเป็นร้อยละ 57.4 รับชมโทรทัศน์โดยมีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แนะนำ หรือออกกฎ คิดเป็นร้อยละ 41.6 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้ **การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในรายการโทรทัศน์** พบว่า ไม่เคยแสดงความคิดเห็นมากที่สุด ร้อยละ 74.3 เคยแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 24.9 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 0.7 **การติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการโทรทัศน์** พบว่า ไม่เคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการมากที่สุด ร้อยละ 87.7 เคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการ ร้อยละ 11.6 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 0.7 **การเข้าร่วมรายการโทรทัศน์** พบว่า ไม่เคยเข้าร่วมรายการมากที่สุด ร้อยละ 83.3 เคยเข้าร่วมรายการ ร้อยละ 16.0 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 0.7 **รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือ เป็นความคิดเห็น** พบว่า ส่วนใหญ่รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้นหรือเป็นความคิดเห็น ร้อยละ 48.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 40.4 ไม่รู้ ร้อยละ 9.7 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.2 **การแชร์ หรือแนะนำรายการโทรทัศน์ที่ได้รับชมให้ผู้อื่นได้ชมต่อไป** พบว่า ส่วนใหญ่มีการแชร์ให้ผู้อื่นได้รับชมต่อไป ร้อยละ 45.5 ไม่มีการแชร์ร้อยละ 34.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.4 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 1.2 **หลังแชร์แล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ และไม่เกิดโทษกับผู้อื่น** พบว่า ส่วนใหญ่มีการแชร์ให้ผู้อื่นได้รับชมต่อไปแล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ ร้อยละ 44.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 34.6 ไม่มีการแชร์ ร้อยละ 19.9 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 1.0

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ ของตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้ **รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเพียงพอกับเด็กและเยาวชน** พบว่า มีเพียงพอกับเด็กและเยาวชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.1 ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 33.4 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 24.0 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.5 **รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน** พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่ามีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 40.0 ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 15.3 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.7

ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์ ความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ จำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษาของตัวอย่าง สามารถสรุปแยกตามระดับชั้นปีการศึกษาดังนี้

5.1) พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์ และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ ของตัวอย่างใน*ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3*

5.1.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบของตัวอย่าง พบว่า ชื่นชอบการใช้ *ช่องยูทูป* มากที่สุด จำนวน 20 คน รองลงมาคือช่อง *บูมเมอแรง ช่องวัน* ช่อง 3 ช่องดาวเทียมทั่วไป ช่อง 7 อันดับเจ็ด ช่อง เวิร์คพอยท์ ช่องบีบีอาร์ทีวี (ทีวีออนไลน์) ช่องการ์ตูน และช่องเคเบิ้ล มีจำนวนผู้ชมเท่ากัน อันดับแปด ช่องทูนามิ ช่อง 5 และช่อง โมโน (Mono) จำนวนผู้ชมเท่ากัน อันดับเก้า ช่องจีเอ็มเอ็ม (GMM) ช่องออนไลน์ทีวี ฟ็อก แฟมิลี่ ช่อง นิค เจอาร์ และช่องไอ เพลย์ บ๊อกซ์ จำนวนผู้ชมเท่ากัน และที่ไม่ได้ระบุสถานีโทรทัศน์ที่ชื่นชอบจำนวน 29 คน สถานีโทรทัศน์ที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ *ช่องวัน ช่องการ์ตูน และ ยูทูป* สถานีที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อับดับแรกคือ *ยูทูป มากที่สุด รองลงมาช่องดาวเทียมและช่อง 3* ในจำนวนเท่ากัน และอันดับสามช่อง 7

5.1.2) รายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชื่นชอบ พบว่า รายการที่ชอบมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ (ช่อง3) และละครสาวน้อยอ้อยควั่น (ช่อง7) มากที่สุดเท่ากัน รองลงมาคือ ละครคนละโลก (ช่อง7) ละครพระพุทธเจ้า (ช่องเวิร์คพอยท์) อันดับสี่ ละคร รักล้นดอย (ช่อง7) และเกมส์โชว์ ปริศนาฟ้าแล่บ (ช่องเวิร์คพอยท์) จำนวนเท่ากันคือ 7 คน รายการที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ การ์ตูนทูนามิ รายการชิงร้อยชิงล้าน และภาพยนตร์ช่องเอ็มชาแนล ตามลำดับ รายการที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ และละครสาวน้อยอ้อยควั่น จำนวนเท่ากัน ละครคนละโลกจำนวน และละครรักล้นดอย ตามลำดับ

5.1.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชอบ พบว่า สิ่งดึงดูดที่ชอบตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย เรื่องย้อนยุค ความสวยงาม ความเศร้าสงสาร ดาราผู้มีชื่อเสียง ความรักโรแมนติก โชคลาภรางวัล ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย และความขัดแย้ง สิ่งดึงดูดที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และความย้อนยุค สิ่งดึงดูดที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และความสวยงาม

5.1.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ตัวอย่างชื่นชอบ ประกอบด้วย ดารา นักแสดง รวม 26 คน นักกีฬาต่างประเทศ 1 คน (ไมเคิล โอเว่น) และ ตัวละคร 7 ตัว ดารา นักแสดง ที่ตัวอย่างชื่นชอบ 5 อันดับแรก คือ ณเดชน์ คูกิมิยะ ญาญ่า อุรัสยา มาริโอ้ เมาเร่อ และ เจมส์ จิรายุ กับอั้ม พัชราภา ตามลำดับ โดยเจมส์ และอั้ม มีผู้เลือกเท่ากันคือ 8 คน ตัวละครที่ตัวอย่างชื่นชอบ 5 อันดับแรกคือ แก้วหน้าม้า พระปิ่นทอง กระสือและการ์ตูน ที่มีผู้เลือกเท่ากัน และสไปเดอร์แมน ตามลำดับ ดารา นักแสดง ตัวละคร ที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มาริโอ้ อันดับสองคือ แก้วหน้าม้าและพระปิ่นทองจำนวนเท่ากัน และอันดับสามคือ กระสือ ดารา นักแสดง ตัวละคร ที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ณเดชน์ ญาญ่า จำนวนเท่ากัน 13 คน รองลงมาคือ เจมส์ จิรายุ และ มาริโอ้ ตามลำดับ

5.1.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีมากขึ้น 5 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน รายการตลก ละคร รายการเล่านิทาน รายการสารคดี ตามลำดับ รายการที่ถูกเลือกน้อยที่สุด 5 อันดับ โดยเรียงจากน้อยที่สุด ได้แก่ รายการข่าวเด็กและเยาวชน รายการ แสดงความสามารถพิเศษ รายการนำเที่ยว รายการกีฬา และรายการละครซิทคอม ประเภทรายการที่เพศชายคิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน รายการเกมส์โชว์ และรายการตลก ประเภทรายการที่เพศหญิง คิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน ละคร และ รายการตลก

5.1.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน อาชีพและการศึกษาต่อ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น ชีวิตดาราคนดัง แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ ข่าวสารเทคโนโลยี และวิเคราะห์การเมืองเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย เนื้อหารายการที่เพศชายคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรกได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน อาชีพและการศึกษาต่อ ชีวิตดาราคนดัง สำหรับ เนื้อหารายการที่เพศหญิงคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น อาชีพและการศึกษาต่อและข่าวสารเทคโนโลยี ในจำนวนที่เท่ากัน

5.2) พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ ของตัวอย่างใน*ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6*

5.2.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบของตัวอย่าง พบว่า ชื่นชอบการใช้ *ช่องยูทูป* มากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมาคือช่อง3 *อันดับสาม ช่องเคเบิ้ล*และดาวเทียม จำนวน 5 คนเท่ากัน ช่อง 7 จำนวน 4 คน ช่องบูมเมอแรงและช่องการ์ตูน จำนวน 2 คนเท่ากัน และช่องวัน ช่องเวิร์คพอยท์ และสคิส ทีวี (การ์ตูนออนไลน์ ทีวี) จำนวน 1 คนเท่ากัน สถานีโทรทัศน์ที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ ยูทูป ช่อง 3 ส่วนช่อง7 และช่อง บูมเมอแรง จำนวนเท่ากัน สถานีฯที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อับดับแรกคือ *ช่อง 3 ยูทูป และ ช่องดาวเทียมและช่องเคเบิ้ล* ในจำนวนเท่ากัน

5.2.2) รายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชื่นชอบ พบว่า รายการที่ชอบมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ซีรีย์ฮอร์โมน (ช่อง วัน) อันดับสอง รายการตลก 6 ฉาก (ช่องเวิร์คพอยท์) และรายการดาราเฮโย (ช่อง 7) จำนวนเท่ากัน อันดับสาม เกมส์โชว์ปริศนาฟ้าแล่บ (ช่องเวิร์คพอยท์) อันดับสี่ ละครรักล้นดอย (ช่อง 7)และ สคิสทีวี (การ์ตูนออนไลน์) จำนวนเท่ากัน รายการที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ เปาบุ้นจิ้น (ช่อง 3) และ สคิสทีวี จำนวนสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ ปริศนาฟ้าแล่บ และรายการการ์ตูน รายการที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุดคือ ซีรีย์ฮอร์โมน รายการดาราเฮโย และ รายการตลก 6 ฉาก

5.2.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชอบ พบว่า สิ่งดึงดูดที่ชอบตามลำดับจำนวนมากไปหาน้อย คือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ความรักโรแมนติก ส่วนสิ่งดึงดูด เรื่องย้อนยุค ความสวยงาม ความเศร้าสงสาร ความขัดแย้ง มีผู้เลือกเท่ากันเป็นลำดับ 5 รองลงมาคือดาราผู้มีชื่อเสียง และน้อยที่สุดคือโชคลาภรางวัล สิ่งดึงดูดที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และความมีเงื่อนงำชวนสงสัย สิ่งดึงดูดที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และความรักโรแมนติกและความมีเงื่อนงำชวนสงสัย มีผู้เลือกเท่ากันเป็นลำดับ 3

5.2.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ตัวอย่างชื่นชอบ ประกอบด้วย ดารา นักแสดง รวม 24 คน นักกีฬาต่างประเทศ 1 คน คือ เนย์มาร์ และ ตัวละคร 1 ตัว คือ โนบิตะ ดารา นักแสดง ที่ตัวอย่างชื่นชอบ 3 อันดับแรก คือ มาริโอ้ เมาเร่อ และ แบงค์ ฮอร์โมน มีผู้เลือกสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ เนย์มาร์ (นักกีฬา) อันดับสาม ต้าหนิง ฮอร์โมน และแพรวา ฮอร์โมน มีผู้เลือกเท่ากัน ดารา นักแสดง ตัว ละคร ที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เนย์มาร์ อันดับสอง มาริโอ้ หม่ำ 3 ช่า ดาว ขำมิน วิน ดีเซล พอล วอล์กเกอร์ จำนวนเท่ากัน ดารา นักแสดง ตัวละคร ที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ แบงค์ ฮอร์โมน มาริโอ้ และอันดับสาม ต้าหนิง ฮอร์โมน และแพรวา ฮอร์โมน จำนวนเท่ากัน

5.2.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีมากขึ้น 5 อันดับแรกคือ รายการตลก รายการการ์ตูน ละคร รายการเกมส์โชว์ รายการสารคดี ตามลำดับ รายการที่ถูกเลือกน้อยที่สุด 5 อันดับ โดยลำดับจากน้อยที่สุด ได้แก่ รายการการศึกษาและอื่นๆ รายการเรียลลิตี้ รายการละครซิทคอม รายการข่าวเด็กและเยาวชน และรายการเล่านิทาน กับรายการแสดงความสามารถพิเศษ ที่มีผู้เลือกเท่ากัน ประเภทรายการที่เพศชายคิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการตลก อันดับสอง รายการการ์ตูนและรายการสารคดี ที่มีผู้เลือกเท่ากัน และอันดับสาม รายการเกมส์โชว์ ประเภทรายการที่เพศหญิง คิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการตลก ละคร และ รายการเพลง/คอนเสิร์ต ตามลำดับ

5.2.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ อาชีพและการศึกษาต่อ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ ข่าวสารเทคโนโลยี ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น และชีวิตดาราคนดัง และวิเคราะห์การเมืองเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย ในจำนวนที่เท่ากัน เนื้อหารายการที่เพศชายคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรกได้แก่ อาชีพและการศึกษาต่อ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน ข่าวสารเทคโนโลยี เนื้อหารายการที่เพศหญิงคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรกได้แก่ อาชีพและการศึกษาต่อ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนและแนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ ในจำนวนที่เท่ากัน

5.3) พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ ของตัวอย่างใน*ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3*

5.3.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบของตัวอย่าง พบว่า ชื่นชอบการใช้ ช่อง 3 มากที่สุด จำนวน 39 คน รองลงมาคือ *ช่องยูทูป* จำนวน22 คน ช่องจีทีเอช จำนวน 10 คน ช่องวัน จำนวน 9 คน ช่องเวิร์คพอยท์ จำนวน 8 คน ช่อง 7 จำนวน 6 คน ช่องจีเอ็มเอ็ม และช่องฟ๊อก ไทย จำนวน 5 คนเท่ากัน ช่องทรู จำนวน 4 คน ช่องดาวเทียม 3 คน ช่องที่มีจำนวนผู้ชมเท่ากัน 2 คน ได้แก่ ช่องโมโน ช่องบูมเมอแรง ช่องการ์ตูน ช่อง เคเบิ้ล ช่องที่มีจำนวนผู้ชมเท่ากัน 1 คนได้แก่ ช่องไลน์ทีวี ช่องเอ็มแชนแนล ช่องเอ็นบีเอ ช่องเอ เอ็กซ์ เอ็น (ช่องหนังต่างประเทศ ออนไลน์) ช่องสคิสทีวี และช่องฮาร์ดร๊อคเกอร์ สถานีโทรทัศน์ที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ ยูทูป และช่อง 3 จำนวนเท่ากัน รองลงมาคือ ช่องเวิร์คพอยท์ และช่อง จีทีเอชจำนวนเท่ากัน สถานีฯที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อับดับแรกคือ *ช่อง 3 ยูทูป และ ช่องวัน และช่องจีทีเอช* ในจำนวนเท่ากัน

5.3.2) รายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชื่นชอบ พบว่า รายการที่ชอบมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ เดอะเฟส (ช่อง 3) ซีรีย์ฮอร์โมน (ช่อง วัน) เดอะว๊อยซ์ (ช่อง 3) เรื่องเล่าเช้านี้ (ช่อง3) และอันดับห้า เกมส์โชว์ปริศนาฟ้าแล่บ และคนอวดผี (ช่องเวิร์คพอยท์) จำนวนเท่ากัน รายการที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ อันดับหนึ่ง รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ซีรีย์ฮอร์โมน ปริศนาฟ้าแล่บ คนอวดผีและ ชิงร้อยชิงล้าน (ช่องเวิร์คพอยท์) จำนวนเท่ากัน อันดับสอง เดอะเฟส อันดับสาม เดอะว๊อยซ์ รายการช่องโมโน ตลก6ฉาก รายการคืนความสุขให้ประชาชน และ รายการหนังต่างประเทศช่อง ฟรอกแคม จำนวนเท่ากัน รายการที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุดคือ เดอะเฟส ซีรีย์ฮอร์โมน และ เดอะว๊อยซ์ ตามลำดับ

5.3.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชอบ พบว่า สิ่งดึงดูดที่ชอบตามลำดับจำนวนมากไปหาน้อย คือ ความตลก ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ความตื่นเต้นผจญภัย ความรักโรแมนติก ดาราผู้มีชื่อเสียง ลำดับหก ความสวยงาม และความเศร้าน่าสงสาร มีจำนวนเท่ากัน ลำดับเจ็ด ความขัดแย้ง เรื่องย้อนยุค และน้อยที่สุดคือโชคลาภรางวัล สิ่งดึงดูดที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย มากที่สุด สิ่งดึงดูดที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และ ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ความรักโรแมนติกและดาราผู้มีชื่อเสียง มีผู้เลือกเท่ากันเป็นลำดับ 3

5.3.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ตัวอย่างชื่นชอบ ประกอบด้วย ดารา นักแสดง รวม 20 คน เน็ตไอดอล 2 คน คือ ป๋อมแป๋ม และ มันแกว และตัวละคร 1 ตัว คือไซตามะ ดารา นักแสดง ที่ตัวอย่างชื่นชอบ 3 อันดับแรก คือ มาริโอ้ เมาเร่อ ลูกเกด เมธินี และพิมฐา ดารา นักแสดง ตัว ละคร ที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มาริโอ้ อันดับสอง บี้ เดอะสตาร์ แบงค์ ธิติ ลูกเกด เมธินี มันแกว และตัวละครไซตามะ จำนวนเท่ากัน ดารา นักแสดง ตัวละคร ที่เพศ

หญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ มาริโอ้ และพิมฐา จำนวนเท่ากัน อันดับสอง ลูกเกด เมธินี และอันดับสาม เอก ฮอร์โมน หมาก ปริญ และณเดชน์ จำนวนเท่ากัน

5.3.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีมากขึ้น 5 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน และรายการสารคดี จำนวนเท่ากัน อันดับสอง รายการเพลง/คอนเสิร์ต รายการตลก รายการเกมส์โชว์ รายการเรียลลิตี้ ตามลำดับ รายการที่ถูกเลือกน้อยที่สุด 5 อันดับ โดยลำดับจากน้อยที่สุด ได้แก่ รายการอื่น เช่น การศึกษา รายการเล่านิทาน รายการแสดงความสามารถพิเศษ รายการข่าวเด็กและเยาวชน และ รายการกีฬา ประเภทรายการที่เพศชายคิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการสารคดี รายการการ์ตูน และรายการตลก ตามลำดับ ประเภทรายการที่เพศหญิง คิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการเพลง/คอนเสิร์ต รายการการ์ตูน และรายการสารคดี ตามลำดับ

5.3.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น อาชีพและการศึกษาต่อ แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ ข่าวสารเทคโนโลยี เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน ชีวิตดาราคนดัง และวิเคราะห์การเมืองเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย ตามลำดับ และพบการตอบอื่นๆระบุว่าเป็นรายการทำอาหาร เนื้อหารายการที่เพศชายคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรกได้แก่ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น ข่าวสารเทคโนโลยี อาชีพและการศึกษาต่อ เนื้อหารายการที่เพศหญิงคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรกได้แก่ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น และ อาชีพและการศึกษาต่อ มีจำนวนเท่ากัน แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ และ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน ตามลำดับ

5.4) พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ ของตัวอย่างในระดับชั้น*มัธยมศึกษาปีที่ 4-6*

5.4.1) สถานีโทรทัศน์ที่ชอบของตัวอย่าง พบว่า ชื่นชอบการใช้ ช่องยูทูป มากที่สุด จำนวน 27 คน รองลงมาคือ *ช่อง3* จำนวน 23 คน ช่องวัน จำนวน 9 คน ช่องเคเบิ้ล จำนวน 6 คน ช่อง 7 จำนวน 5คน ช่องโมโน และช่องฟ๊อกไทย จำนวน 4 คนเท่ากัน ช่องจีเอ็มเอ็ม และช่องจีทีเอช จำนวน 3 คนเท่ากัน และ ช่องที่มีจำนวนผู้ชมเท่ากัน 2 คน ได้แก่ ไลน์ทีวี ช่องทรูฟอร์ยู ช่องดาวเทียม ช่องที่มีจำนวนผู้ชมเท่ากัน 1 คนได้แก่ ช่อง 5 ช่องเวิร์คพอยท์ และช่องบูมเบอแรง สถานีโทรทัศน์ที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ ยูทูป ช่อง 3 และอันดับสาม ช่อง 7 ช่องวัน ช่องโมโน ช่องฟ๊อกไทย จำนวนเท่ากัน สถานีฯที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อับดับแรกคือ *ช่อง 3 และ ช่องยูทูป จำนวนเท่ากัน รองลงมา ช่องวัน และช่องเคเบิ้ล ตามลำดับ*

5.4.2) รายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชื่นชอบ พบว่า รายการที่ชอบมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ เดอะเฟส (ช่อง 3) เดอะว๊อยซ์ (ช่อง 3) ซีรีย์ฮอร์โมน (ช่อง วัน) เรื่องเล่าเช้านี้ (ช่อง3) และอันดับห้า ซีรีย์คลับฟรายเดย์ (ช่องจีเอ็มเอ็ม) รายการที่ตัวอย่างเพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ อันดับหนึ่ง เดอะว๊อยซ์ รายการเรื่องเล่าเช้านี้ อันดับสาม รายการเดอะเฟส กับ ช่องสคิสทีวี

จำนวนเท่ากัน รายการที่ตัวอย่างเพศหญิงชอบมากที่สุดคือ เดอะเฟส เดอะว๊อยซ์ และซีรีย์ฮอร์โมน ตามลำดับ

5.4.3) สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างชอบ พบว่า สิ่งดึงดูดที่ชอบตามลำดับจำนวนมากไปหาน้อย คือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ดาราผู้มีชื่อเสียง ความรักโรแมนติก ความสวยงาม เรื่องย้อนยุค ความเศร้าน่าสงสาร ความขัดแย้ง และน้อยที่สุดคือโชคลาภรางวัล สิ่งดึงดูดที่เพศชายชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และดาราผู้มีชื่อเสียง ตามลำดับ สิ่งดึงดูดที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความตลก ความตื่นเต้นผจญภัย และ ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ตามลำดับ

5.4.4) ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่ตัวอย่างชื่นชอบ ประกอบด้วย ดารา นักแสดง รวม 22 คน เน็ตไอดอล และผู้มีชื่อเสียง 3 คน คือ มันแกว เอก ฮาร์ดร๊อค และโน้ต อุดม ดารา นักแสดง ที่ตัวอย่างชื่นชอบ 3 อันดับแรก คือ ชมพู่ อารยา ฉอห์ณ จินดาโชติ อันดับสามจำนวนเท่ากันคือ มาริโอ้ กัน นภัทร ดีเจพุฒ ป๊อ ณัฐวุฒิ ณเดชน์ เทเลอร์ สวิฟท์ เอก ฮาร์ดร๊อค และโน้ต อุดม ดารา นักแสดง ตัว ละคร ที่เพศชายชอบมากที่สุด อันดับแรกคือ ป๊อ ณัฐวุฒิ และวินดีเซล จำนวนเท่ากัน อันดับสอง ได้แก่ ต่อ ฮอร์โมน เคน ธีรเดช ดาวขำมิน บี้ เดอะสตาร์ พอล วอร์คเกอร์ อั้ม พัชราภา พลอยชมพู เทเลอร์ สวิฟท์ มันแกว เอก ฮาร์ดร๊อค และโน้ต อุดม ดารา นักแสดง ตัวละคร ที่เพศหญิงชอบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ชมพู่ อารยา ฉอห์ณ จินดาโชติ และอันดับสามจำนวนเท่ากัน คือ มาริโอ้ กัน นภัทร ดีเจพุฒ และ ณเดชน์

5.4.5) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีมากขึ้น 5 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน รายการสารคดี รายการเรียลลิตี้ รายการตลก รายการเกมส์โชว์ ตามลำดับ รายการที่ถูกเลือกน้อยที่สุด 5 อันดับ โดยลำดับจากน้อยที่สุด ได้แก่ รายการเล่านิทาน รายการแสดงความสามารถพิเศษ รายการข่าวเด็กและเยาวชน อันดับสี่ รายการกีฬาและละคร จำนวนเท่ากัน อันดับห้า รายการเพลง/คอนเสิร์ต ประเภทรายการที่เพศชายคิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน รายการสารคดี และ รายการตลก ตามลำดับ ประเภทรายการที่เพศหญิง คิดว่าควรมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ รายการการ์ตูน และรายการสารคดี และรายการเรียลลิตี้ ตามลำดับ

5.4.6) เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ อาชีพและการศึกษาต่อ อันดับสอง ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น และ แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ จำนวนเท่ากัน ข่าวสารเทคโนโลยี เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน วิเคราะห์การเมืองเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย ชีวิตดาราคนดัง ตามลำดับ เนื้อหารายการที่เพศชายคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรก ได้แก่ อาชีพและการศึกษาต่อ ข่าวสารเทคโนโลยี ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น เนื้อหารายการที่เพศหญิงคิดว่าควรมีเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรกได้แก่ อาชีพและการศึกษาต่อ แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่นชีวิต ตามลำดับ

การสนทนากลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง พฤติกรรมการรับชม ความชื่นชอบและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตามช่วงวัย ดังนี้

(1) วัย 3-5 ปี จากการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

การรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กเล็กจะขึ้นอยู่กับ พ่อ แม่และผู้ปกครอง ที่เลือกเปิดรายการให้ลูกดู ทำให้เด็กรู้จักโทรทัศน์ หรืออุปกรณ์ในการรับชมอื่น เช่น แทปเล็ด คอมพิวเตอร์ หรือมือถือ จากนั้น เด็กจะสามารถเรียนรู้การเข้าถึงรายการผ่านช่องทางที่เคยได้รับการแนะนำได้เอง ในบางกรณีผู้ปกครองจึงตั้งค่าล็อคการเข้าถึงได้เฉพาะรายการที่เหมาะสม การรับชมจึงมีทั้งที่ดูจากโทรทัศน์ และ จากช่อง youtube เด็กสามารถจดจำเลขช่อง และองค์ประกอบรายการได้ เช่น Logo ชื่อรายการ ตัวละครและเพลงที่ชื่นชอบได้ เด็กจะเลือกชมรายการที่อยากดูจาก youtubeอย่างไรก็ตามผู้ปกครองมักกำหนดเวลาการรับชมรายการของเด็ก ประมาณครั้งละ 10 นาที แต่ไม่เกินครึ่งชั่วโมง และถ้ามีโอกาสดูอยู่ด้วยก็จะสอนเด็กไปพร้อมกัน

เด็กในวัยนี้จะดูการ์ตูนเป็นหลัก ทั้งทางทีวี และ Youtube ได้แก่ รายการ cartoon Disney ทางช่อง true , Hi 5, Boomerang, Disney Junior 34, มดเอ๊กซ์ มดแดง , mask rider, dinosaur ก็อง

รายการประเภทอื่นทาง youtube ที่ช่วยเสริมทักษะต่างๆ เช่น ภาษาอังกฤษ การ์ตูน barnie ,teletubbieเด็กจะเลือกดูรายการที่เด็กชอบเองได้เมื่อเริ่มคุ้นเคยกับอุปกรณ์แล้ว

รายการทางโทรทัศน์เด็กมักจะได้ดูตามที่ผู้ใหญ่เปิด เช่นละครเย็นทางช่อง 3 ที่เป็นเรื่องเด็กสนใจ คือ บุรัมปรัมปรา ละครเช้าเสาร์ อาทิตย์ คือ แก้วหน้าม้า รายการโฆษณาสามารถดึงความสนใจของเด็กได้เด็กจะจดจำเพลง และร้องตามได้แม่นยำ เด็กสามารถจำพิธีกรรายการที่ตนสนใจได้

เวลาในการดูรายการจะเป็นช่วงเช้าก่อนไปโรงเรียน และเย็นหลังเลิกเรียนวันหยุดเสาร์อาทิตย์จะดูช่องการ์ตูนได้นานถ้าไม่ถูกจำกัดเรื่องเวลา ในตอนเย็นราว 6 โมงเป็นต้นไป ผู้ใหญ่จะเป็นผู้กำหนดช่องและรายการทีวีที่อยากดู และเด็กจะร่วมดูอยู่ด้วย ซึ่งอาจสนใจหรือไม่ตามแต่ธรรมชาติของเด็ก เสียงจะดึงความสนใจของเด็กเล็กได้ดี สามารถจดจำและสนใจทำตามเช่น เพลง บทสวดคาถา เด็กจะเข้าใจเรื่องราวจากภาพในเรื่องที่ตนสนใจ เช่นเด็กชายจะชอบเรื่องการต่อสู้ จะจำการใช้อุปกรณ์ตามที่เห็นในละครทีวีเรื่องที่ชอบ และต้องการให้ผู้ปกครองจัดหาให้ (เด็กจะดูและหาของมาเล่นตามที่เห็นในทีวี เช่นอุปกรณ์จากตะพดโลกันตร์ คมแฝก)

- รายการที่เด็กเล็กชอบ

เด็กก่อนเข้าเรียน สามารถเรียนรู้จากสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งการพัฒนาทักษะจากเพลงของเด็ก รายการHi5 ที่มีการประกอบของเล่นทีละชิ้น การใช้สื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษ สอน

คณิตศาสตร์ เป็นวิธีที่ดีในการเรียนรู้ ทั้งศัพท์และสำเนียง ซึ่งพบว่ารายการจากyoutubeหลายรายการสามารถช่วยเรื่องพัฒนาการของเด็กได้ เพราะน่าสนใจดึงดูดเด็กได้ มีสีสันสวยงาม มีการซ้ำทวน มีเพลง สนุกสนาน ไม่เชยและช้าแบบสื่อในอดีตที่เรียนมาข้อสังเกตจากผู้ปกครองพบว่ารายการที่สืบค้นได้ทาง Youtube ควรอยู่ในทีวี เพราะจอใหญ่ และพ่อแม่ร่วมดูได้ด้วย เนื่องด้วยตระหนักว่าการดูผ่านจอเล็กจะทำให้ดูได้ไม่นาน และเสียสุขภาพ

เด็กวัย 5-6ขวบ ชอบรายการ ซุปเปอร์จิ๋ว ที่ท้าให้เล่น ชอบตอบคำถาม ได้ทดลอง มีส่วนร่วมกับรายการทีวีด้วย เด็กผู้ชายจะชอบความสนุก ชอบรถ และตัวต่อlego เด็กผู้หญิงชอบการทำอาหาร การประดิษฐ์ เช่นรายการสอนเด็กทำอาหาร (ทำ “สลาม”) ช่องทรู การที่เด็กสนใจเรื่องใดทำให้เด็กอยากรู้ต่อและส่งเสริมให้ไปหาข้อมูลต่อได้อีกจากอุปกรณ์ipadช่องอาหารทำให้เด็กสามารถไปหยิบแป้งปั้นโดมาทำอาหาร

ตัวละครที่เด็กชอบจะมาจากการ์ตูนต่างประเทศที่ชื่นชอบ ได้แก่ โดเรมอน บาร์บี้ บาร์นี่ (ไดโนเสาร์สีม่วง) ยอดมนุษย์ เช่น อุลตราแมน มดเอ็กซ์ มดดำ มดแดง เจ้าหญิงเอลซา ราพันเซล ตัวละครจากรายการเทเลทับบี้ กล้วยหอมจอมซน ทั้งนี้การมีคำพูดซ้ำในรายการทำให้เด็กจดจำถึงเวลาได้ เช่น คำที่ใช้ประจำในรายการเทเลทับบี้ คือ ถึงเวลาสนุกแล้ว หรือหมดเวลาสนุกแล้ว เป็นต้น จากตัวละครดังกล่าวได้มีการต่อยอดไปสู่รายการ review ของเล่นหรือตุ๊กตาที่ปรากฏในรายการด้วย

ทั้งนี้เมื่อเด็กดูรายการแล้ว บางส่วนอยากไปร่วมกับรายการภายใต้การสนับสนุนของผู้ปกครอง เช่น ร่วมแข่งขันในรายการคิดซ่าส์ ทางช่อง 3บางส่วนก็สนใจวาดภาพตามรายการทีวี หรือ การติดตามโชว์ของรายการนอกสถานที่

- ความต้องการรายการให้กับเด็กเล็ก

ผู้ปกครองต้องการให้รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็กมากขึ้น ลักษณะรายการที่ต้องการ ได้แก่

ก. รายการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ทั้งทักษะแนววิชาการ ด้านปัญญา อารมณ์และสังคม รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน ตามวัยของเด็ก โดยการนำเสนอในภาพและเสียงที่เด็กสนใจ อยากติดตาม

ข. รายการสอนทักษะด้านต่างๆในแบบที่โรงเรียนอนุบาลที่มีชื่อเสียงสอน เชื่อมโยงจากโรงเรียนมาสู่บ้าน เป็นการทบทวนบนจอทีวี ให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าใจการสอนของโรงเรียน แล้วเอาเชื่อมโยงกับการสอนที่บ้าน หรือต่อยอดเพิ่มเติมได้

ค. รายการแบบสื่อการสอนที่ปรากฏใน youtube ที่สอนทักษะด้านต่างๆ มาอยู่บนทีวี ทำให้ไม่ต้อง ซื้อสื่อการสอนแพงๆ

ง. รายการที่มีเพลง มีจังหวะดนตรี ภาพกราฟฟิกสวยๆ

จ. รายการที่สอนวินัย คุณธรรม ก็จำเป็นสำหรับเด็กเล็กที่ยังอยู่ในวัยเชื่อฟังพ่อแม่มาก รายการทีวีสามารถเสนอภาพและเรื่องราวในมุมบวก มุมดีงามของคนและสังคมได้ เช่น ชุมชนนิมนต์ยิ้ม การเล่านิทานทางทีวีที่ทำให้เด็กสนใจ การใช้สื่อเพลงดีๆมาช่วย

ฉ. รายการสารคดีสัตว์ ดูได้พร้อมผู้ใหญ่ เป็นรายการครอบครัวได้ และควรให้เกิดการมีส่วนร่วมหน้าจอ เช่นตอบคำถาม รายการที่ผสมผสานของภาพจริงกับภาพเสมือน และให้เกิดการกระตุ้นความคิดและมีกิจกรรมร่วมไปด้วย เป็นสารคดีสัตว์แบบเด็ก ภาพสวย สนุก ไม่มีเรื่องโหดร้าย พ่อแม่มีส่วนร่วมได้ เช่นพาไปเที่ยวสวนสัตว์

ช. รายการครอบครัว มีความสุข ไม่หยาบคาย สอนลูกไปพร้อมกันได้ นั่งดูร่วมกัน ช่วยกันร่วมกันตอบได้ เช่น หลานปู่กู้อีจู้

ซ. ช่วงเวลาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการติดตามรายการด้วยเช่นกัน ควรอยู่ช่วงเช้ามากกว่าช่วงเย็น เพราะเด็กจะตื่นตอนเช้าและมีเวลาดูวันธรรมดา ราว 7-8 น. และ ตอนเย็นเวลา 17-19 น. เพราะพ่อแม่กลับบ้านมาทันดูโทรทัศน์กับลูก ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ ควรมีรายการเด็กตอนเช้าตั้งแต่ 6 น. เป็นต้นไป เพราะเด็กจะตื่นเช้ามาดูโทรทัศน์ และมีรายการเด็กหรือรายการครอบครัวในช่วงเวลาบ่ายถึงเย็นบ้าง เพราะปรากฏว่ามีรายการเด็กน้อยมากในปัจจุบัน ถ้าเทียบกับรายกายพูดคุยดารา รายการผู้ใหญ่บันเทิง ที่มีจำนวนมาก

เมื่อนำรายการเด็กมาออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม สถานีควรมีการประชาสัมพันธ์รายการ วัน เวลาออกอากาศทางช่องให้รับทราบด้วย เพื่อให้รู้ว่ามีรายการเด็ก และจะได้ติดตามถูก

ช่องสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในเวลานี้ยังไม่ใช่รายการเด็กและครอบครัว ไม่ตอบโจทย์ของผู้ปกครองที่จะให้ดูรายการเพื่อเด็ก ขณะที่มีช่องดิจิทัลจำนวนมากขึ้น แต่กลับหารายการเด็กได้น้อยลงเมื่อเทียบกับอดีต ที่มีช่องจำนวนไม่มากแต่พบรายการเด็กที่ดีมีมากกว่าเช่น รายการเจ้าขุนทอง รายการผึ้งน้อย เป็นต้น ดังนั้นควรมีรายการเด็กให้มากขึ้นในช่องฟรีทีวีเดิม (6ช่องเดิม) ดีกว่าเพื่อง่ายในการรับรู้และเข้าถึงของผู้ปกครอง จากนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ในช่องให้ถี่ขึ้นเกี่ยวกับรายการ หรือการใช้ช่องฟรีทีวีประชาสัมพันธ์รายการเด็กให้กับช่องเด็กได้ด้วย

(2) เด็กวัย 6-9 ปี จากการสนทนากลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางบอน

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

ส่วนใหญ่ผู้ปกครองหรือพี่ จะเป็นคนเปิดและเลือกรายการโทรทัศน์เด็กจึงได้ดูทีวีกับผู้ปกครอง โดยมีโอกาสกดรีโมทบ้างแต่น้อย ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะคุมจอทีวี ทำให้ได้ดูรายการโทรทัศน์ที่ผู้ใหญ่ดู เช่นละครแก้วหน้าม้า หรือละครตอนเย็น ในขณะที่ดูด้วยกันก็มีทั้งที่ถูกสอนและไม่เคยถูกสอนโดยผู้ปกครอง เวลาที่ดูทีวีส่วนใหญ่เป็นเวลาเย็นราว 6 โมง หลังทำการบ้านเสร็จแล้ว ส่วนใหญ่เป็นเวลาละครเย็นและหลังข่าว แต่อาจดูไม่จบเพราะต้องเข้านอน ในวันเสาร์อาทิตย์

จะได้ตื่นเช้าดูโทรทัศน์ได้นานขึ้นบางคนตื่นมาติดตาม my craft เป็นการ์ตูนที่สามารถสร้างสิ่งต่างๆ ได้ตามจินตนาการ รายการการ์ตูน ของ Disney club และละครแก้วหน้าม้าเด็กส่วนน้อยได้ดูรายการทาง youtube โดยดูร่วมกับผู้ใหญ่ เช่น ดูหนังผีเรื่อง อาปัติ

- รายการที่เด็กติดตามและชื่นชอบ

ช่องที่ชอบและดูประจำคือ ช่อง 7 ดู หนัง starwar5ทุ่มวันอาทิตย์ เนื่องจากชอบเรื่องการต่อสู้ ดูละครแก้วหน้าม้า ละครเย็นและละครค่ำ ทำให้ชอบละครที่กำลังฉายอยู่ในขณะนั้นและจดจำได้ เช่น ละครรักเร่ บ้านทรายทอง แก้วหน้าม้า ชื่นชอบดาราที่นำแสดงเช่น แพนเค้ก หรือพี่ไก่จ๋า ในละครแก้วหน้าม้า และจดจำเรื่องราวของละครได้ นอกจากนี้ยังมีละครช่อง 3 เช่น เรื่องไฟล้างไฟ สองหัวใจนี้เพื่อเธอ จดจำลักษณะละครว่าเป็นแบบตบจูบ ชื่นชอบมาริโอ้ ในบทละครเรื่องนี้ เพราะตัวละครมีพลัง อิทธิฤทธิ์ ปล่อยพลัง ดูรายการเพลง the voice ช่องworkpointดูรายการปริศนาฟ้าแล่บ ที่แม้นจะตอบคำถามไม่ได้ แต่ก็สนุกและให้ความรู้บ้าง

ช่องการ์ตูนทางดาวเทียมที่เด็กสามารถจดจำเลขช่องได้ แต่จำชื่อได้ไม่แม่นยำนักและติดตามประจำคือ ช่อง บูมเมอแรง ชอบเรื่อง ช่อง tom and jerry, pony การ์ตูนเรื่อง ben ten ทางช่องการ์ตูนเน็ตเวิร์คการ์ตูนBatman และโดเรมอน

เด็กชายจะชื่นชอบการ์ตูนสัตว์น่ารัก เหมือน ทอมและเจอร์รี่ หรือเรื่องต่อสู้ ผจญภัยเหมือนสตาร์วอร์ ละครที่มีเวทย์มนต์ พระเอกและลูกพระเอกมีพลัง เช่นเดียวกับมาริโอ้ใน สองหัวใจนี้เพื่อเธอ การมีพลัง อำนาจพิเศษ เช่นสุดสาครในละคร บุรัมปรัมปรา

เด็กหญิงชอบเรื่องราวแบบในละครที่มีความเร้าใจ น่าสงสาร อย่างบ้านทรายทอง ละครสนุกแนวตบจูบ หรือละครแบบมีเวทย์มนต์ เช่นสาวน้อยอ้อยควั่น ที่ยังถูกสอนเรื่องการเป็นคนดีมีน้ำใจ การช่วยเหลือตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น ชอบเรื่องราวน่ารัก อย่างรักนะเป็ดโง่ ทำให้ชอบพุฒ

ทั้งเด็กชายและหญิง ส่วนใหญ่ชอบดูรายการผี โดยเฉพาะที่แฝงความตลกไว้ด้วย สามารถจำชื่อและเรื่องราวของผีต่างๆเช่นผีนางนาค ผีนางตะเคียน ผีปอบ เด็กสามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างเรื่องราวในหนังกับความเป็นจริง

เด็กส่วนน้อยเคยร่วมโหวตในรายการทีวี มีอยู่สองคนที่สนใจอยากร่วมโชว์ความสามารถในรายการคิดซ่าส์ ทางช่อง3 โดยไม่เสียใจถ้าตกรอบเพราะจะมาเมื่อไหร่ก็ได้ ขณะที่บางคนก็ไม่อยากไป ทั้งหมดอยากให้มีรายการโทรทัศน์มาถ่ายทำที่โรงเรียน และยินดีมีส่วนร่วมในรายการทีวี

- ความต้องการรายการของเด็ก

เด็กกลุ่มนี้ต้องการรายการให้มีรายการโทรทัศน์ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

ก. อยากให้มีรายการเวทย์มนต์ มีแม่มด

ข. รายการนิทาน เรื่องเล่า ให้ความรู้ เช่นนิทานอิสปเช่น ราชสีห์กับหนู แม่ไก่กับแม่เป็น กระต่ายกับเต่า หมาป่ากับหนู กระต่ายตื่นตูม

ค. อยากได้ละครเรื่อง สองหัวใจนี้เพื่อเธอภาคสอง ให้เป็นเรื่องของลูกที่มีเวทย์มนต์ มีเรื่องย้อนอดีต โดยใช้เครื่องย้อนอดีต ทำให้ได้รู้ที่มีเรื่องของสมัยก่อน

ง. สัตว์ที่เด็กชื่นชอบมีแตกต่างออกไป เด็กชายจะชอบสุนัข ร็อตไวเลอร์ ตัวใหญ่ ดุ สีดำน้ำตาล ไว้กัดกับคนแปลกหน้า มีปลอกคอหนาม หมาป่าและ ตัวด้วงสีดำ ทีหนวดยาว ขณะที่เด็กหญิงชอบกระต่าย แมวน่ารัก สีขาว/ส้ม ขนปุย น่ารัก มุ้งมิ้งและหมาปอม ตัวเล็กสีที่ชอบจะเป็นสีสว่าง เห็นเด่นชัดได้แก่ สีฟ้า แดง ส้ม สีทอง สีเขียว

(3) เด็กวัย 10-12 ปี จากการสนทนากลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

เด็กจะใช้เวลากับการชมโทรทัศน์มากในวันธรรมดาและยาวนานกว่าในวันหยุด โดยวันธรรมดามักจะดูในตอนเย็น หลังเลิกเรียนราว 4 ถึง 5 โมงเย็น ส่วนใหญ่เลือกช่องและรายการดูเอง จึงสามารถจดจำตัวเลขช่องและชื่อรายการที่ชอบได้ ซึ่งมีทั้งช่องฟรีทีวีและช่องดาวเทียม และดูทีวีอีกครั้งในช่วงค่ำกับครอบครัวซึ่งมักเป็นละครหลังข่าว และเข้านอนในเวลาประมาณ 3-5 ทุ่ม ในวันเสาร์และอาทิตย์เด็กตื่นแต่เช้าตรู่และเปิดดูรายการทีวียาวถึงช่วงสาย และกลับมาดูทีวีอีกครั้งในช่วงบ่ายถึงค่ำ ใช้เวลาราว 5-7 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ในวันหยุดช่วงเช้า เด็กไม่ค่อยได้ดูทางyoutube เนื่องจากดูไม่สนุกและต้องขอโทรศัพท์จากผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะปล่อยให้ดูเด็กดูทีวีเอง และเด็กจะเห็นฉากไม่ดีบ้าง เช่น การตบตี ลักขโมย เล่นการพนัน ชกต่อย ยิงปืนและฆ่ากัน ผู้ปกครองบางคนจะไม่ได้บอกอะไร แต่บางคนจะบอกว่าไม่ควรทำ เด็กจะไม่เลือกดูหนังโป๊เพราะทราบว่าไม่เหมาะสมหรือหนังผีทางทีวีเพราะกลัว และจะเปลี่ยนช่อง รายการคสช.ตอนเย็น 6 โมง ทำให้เด็กได้ออกมาเล่นข้างนอกเพราะไม่ชอบดู และทำให้นอนเร็วในวันศุกร์เพราะละครเริ่มช้าเนื่องจากการถ่ายทอดรายการคืนความสุขให้ประเทศไทย

- รายการที่เด็กติดตามและชื่นชอบ

เด็กจะชอบดูรายการจากช่องการ์ตูนหลัก 2 ช่องคือ boomerang และtoonamiซึ่งเป็นช่องดาวเทียม เช่นเรื่อง superman, cartoon dinosaur gong, tom and jerryเป็นต้น และการ์ตูนจากช่องฟรีทีวีคือช่อง 7 และช่อง 9 เช่น Disney club กล้วยหอมจอมซน sofiatransformer ben ten ดูละครหลังข่าว ช่อง 7 และ 3เช่นเรื่อง แก้วหน้าม้า รักล้นดอย บ้านทรายทอง ห้องหุ่น ดูสารคดีช่อง 9 ตอนเช้าเรื่อง ชุด โลกของเรา รายการตลก สนุก ทางช่อง 7 คือ คดีเด็ด ช่อง 3 คือ strawberry cheesecake

รายการที่เด็กชอบจะเป็นการ์ตูน เด็กผู้ชายจะชองเรื่องการต่อสู้ผจญภัย จากการ์ตูนเรื่อง ben ten , mcot kid club cartoonชินจัง ชอบรายการคดีเด็ด เพราะสนุกและตลก เด็กผู้หญิงชอบรายการประกวดร้องเพลง ที่ผู้ร้องเป็นเด็กและใส่เป็นชุดนักเรียน เนื่องจากเห็นแต่ผู้ใหญ่ประกวดหรือที่เป็นเด็กก็แต่งตัวมาก การ์ตูน shower ให้เด็กทำ ผู้ใหญ่ห้ามพูด

ชื่นชอบดาราที่เป็นนักแสดง ช่อง 7 และ 3 เพราะความสวย น่ารัก เก่ง เท่ห์ ได้แก่ ใหม่ ดาวิกา แพนเค้ก เวียร์สกุลวัฒน์ อั้ม พัชราภา ณเดชน์ ญาญ่า มิ้น ชลิดา

- ความต้องการรายการของเด็ก

เด็กต้องการรายการที่มีความหลากหลาย แต่มักได้รับอิทธิพลจากรายการผู้ใหญ่ที่เด็กดู และเป็นที่มาของการอยากดูรายการผู้ใหญ่ แต่ผลิตให้เพื่อเด็ก หรือถ้าเป็นรายการเด็กก็จะคิดถึงรายการการ์ตูน ดังนี้

ก. การ์ตูนเรื่องที่ชอบ แต่เป็นตอนใหม่ๆ

ข. รายการสอนทำอาหาร ที่เป็นการแข่งขัน หรือให้ทำตามที่ผู้ใหญ่สอน

ค. รายการที่แข่งขันประกวดกันเรื่องอาชีพ แบบรายการดาวประดับเมือง แต่เป็นภาคของเด็ก รายการวาไรตี้ แบบ สตอเบอรี่ชีสเค้ก ในแบบเพื่อเด็ก เกมส์โชว์ ปริศนาฟ้าแล่บแบบเด็ก มีคำถามที่เด็กตอบได้ และชอบการเลื่อนขึ้นลงของผู้เล่นแต่ให้เบากว่าผู้ใหญ่ ประดิษฐ์สิ่งของรายการตกหยิบสิบล้าน ในแบบเพื่อเด็ก

ง. รายการสารคดีโลก เรื่องของสัตว์ เสนอเหมือนรายการท่องเที่ยว ให้ผู้ใหญ่หรือพิธีกรพาไป เป็นผู้ชายรักสัตว์ หรือเป็นดารา

จ. พิธีกรรายการควรเป็นเด็ก ที่ไม่ต้องเป็นดาราเด็กก็ได้

(4) เด็กวัย 10-12 ปี จากการสนทนากลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

เด็กโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งที่ดูรายการทีวีและไม่ดู แต่จะดูรายการที่ชื่นชอบจากช่อง youtubeโดยมีสัดส่วนครึ่งต่อครึ่ง กลุ่มที่ดูรายการโทรทัศน์จะดูกับผู้ปกครอง เช่น รายการฟุตบอล หนังจีนเปาปุ้นจิ้น รายการท้าให้อ่าน ทาง TPBS กลุ่มที่ดูจากช่อง youtubeจะเลือกรายการที่ตนชื่นชอบ ซึ่งมีทั้งรายการcast game หนัง เกมส์โชว์ running man รายการญี่ปุ่น ทำซูชิ หนังแฟนตาซี เช่น starwar, harry potter รายการเกมส์my craft

การดูทีวีในวันธรรมดา จะใช้เวลาราววันละราว 1-2 ชั่วโมง หลังจากทำการบ้านหรือภารกิจอื่นเสร็จสิ้น แต่ผู้ปกครองจะไม่ปล่อยให้ดูทีวีหรือyoutubeยาวนาน เด็กจะมีเวลาดูทีวี

หรือyoutubeในวันหยุดเสาร์อาทิตย์มากกว่าราว 3-5ชั่วโมงต่อวัน บางคนดูยาวทั้งคืนเพราะดูรายการยาวต่อเนื่องทาง youtube ในช่วงปิดเทอมก็จะใช้เวลาในการดูยาวนานขึ้นเช่นกัน การดูทีวีหรือyoutubeของเด็กจะไม่เสียการเรียนเนื่องจากเด็กทราบเงื่อนไขในการดู และพ่อแม่ดูแลเรื่องดังกล่าว ในบางคนผู้ปกครองจะกำหนดเงื่อนไขว่าห้ามดูการ์ตูนเนื่องจากเป็นการนำให้น้องดูตามไปด้วย ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดูโทรทัศน์คือ วันเสาร์ อาทิตย์ ตอนเย็นช่วง 5 โมงเย็นไปแล้วไม่ควรเป็นช่วงเที่ยงที่ติดเรียนพิเศษ ส่วนวันธรรมดา ควรเป็นเวลาหลังเลิกเรียนตั้งแต่ 1ทุ่มถึง 2 ทุ่ม

- รายการที่เด็กติดตามและชื่นชอบ

ผู้ชายจะชอบดูหนังสยองขวัญ และชอบตัวละครเช่น ชัคกี้ หรือ เจสัน หนังเรื่อง the saw และ รายการcast game cartoon oaky (แมวกับแมลงสาบ) โดเรมอน football boxing หนังจีน เปาปุ้นจิ้น

ผู้ชายจะชอบดูละครเปาปุ้นจิ้นโดยสนใจเรื่องวิธีการสอบสวน ทำให้ได้ตั้งคำถามไปด้วยชอบเรื่อง โดเรมอน ในเรื่องการสร้างจินตนาการ รายการตลก เช่นคลิปของ บี้ the scarคลิปชุด react รายการfedfaeที่เกรียน มีลักษณะเฉพาะแบบแนวอินดี้ที่แฝงพฤติกรรมชั่วร้ายบ้าง และการ์ตูนตลกoaky ที่เป็นเรื่องของแมวกับแมลงสาบ นอกจากนี้ยังชอบรายการ hard rocker ที่เป็นแนว cast game ที่ ช่วยสอนการเล่นเกมส์และตลกด้วยรายการกีฬาที่ชอบ คือการ์ตูนฟุตบอลที่ให้จินตนาการที่แตกต่างจากการเล่นฟุตบอลจริง ที่ความจริงไม่สามารถเล่นได้ และการถ่ายทอดกีฬาฟุตบอลจริง หนังที่ชื่นชอบเป็นแนวตื่นเต้น ผจญภัย สืบสวนสอบสวน สนุก แฝงจินตนาการ มีเรื่องพ่อมดและแม่มด เช่น แฮรี่ พอตเตอร์และ Hawai 5 0 (ฮาวาย ไฟว์ โอ)

ผู้หญิงแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ชอบเรื่องแปลกใหม่ เห็นความรุนแรง เรื่องตื่นเต้นสนุก เร้าใจ เช่น เกมส์running man เรื่องต่อสู้ เห็นการฆ่า ความตาย กระบวนการสืบสวนสอบสวน เช่น CSI การ์ตูนโคนันresidence evil เรื่องแฟนตาซี สร้างจินตนาการเช่น แฮร์รี่ พอตเตอร์ สตาร์วอร์ เรื่อง Alice in wonderland

เด็กผู้หญิงอีกกลุ่มหนึ่ง จะชื่นชอบการ์ตูนญี่ปุ่นหรือซีรีย์แนวรัก โรแมนติก เรื่องชายและหญิง อาจมีเรื่องเวทมนต์มาเกี่ยวข้อง หรือเรื่องราวที่ผสมผสานกันทั้งความสัมพันธ์ของคนกับอมนุษย์ มีการต่อสู้ ตื่นเต้น แฝงด้วยเรื่องราวเชิงอารมณ์โรแมนติก เช่น การ์ตูน bloody mary

แม้นเด็กกลุ่มนี้จะดูรายการที่ออกแนวรุนแรง แต่ให้เหตุผลว่าเพื่อทำให้เข้าใจโลกแห่งความโหดร้าย ที่ปรากฏแต่เพียงในสื่อ ขณะที่ชีวิตจริงทุกอย่างยังคงเป็นปกติที่ดำเนินต่อไป และตั้งข้อสังเกตว่า เพื่อนในห้องที่เป็นคนเรียบร้อยตั้งใจ มักชอบเสพสื่อที่สร้างความตื่นเต้นตรงกันข้ามกับคนที่ไม่เรียบร้อยแต่มักดูหนังที่เรียบง่ายไม่หวือหวา

- ความต้องการรายการของเด็ก

เด็กได้เสนอแนะทั้งเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ และการมีส่วนร่วม ดังนี้

- *เนื้อหารายการ*

ก. รายการที่ให้แง่คิด เรื่องใกล้ตัว และเรื่องของคนวัยเดียวกัน เช่นเรื่องการโกงข้อสอบ หรือรายการที่ได้พิสูจน์ความจริงด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเชื่อตามคำบอกของผู้ใหญ่ไปทั้งหมด

ข. รายการที่สนุก ผ่อนคลายความเครียด เช่นตอบปัญหาแบบตลกTeletubbie กล้วยหอมจอมซน sponge รายการมีความแปลก ตลก สนุก น่ากลัว สร้างความจดจำได้

ค. รายการมีสาระที่สอดแทรกการรักษาวัฒนธรรมไทย ความรู้ หรือข่าวสาร แต่การนำเสนอต้องไม่ธรรมดา หรือน่าเบื่อ

ง. รายการที่มีการทดลอง ค้นคว้า ค้นหา ผสมผสานระหว่างความสนุกกับความรู้ ในการทดลอง เกิดปฏิกิริยาน่าตื่นเต้น ตกใจ เป็นการทดลองที่ไม่ธรรมดาเกินไป แปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิมอาจเป็นรายการทำขนมสูตรใหม่ ที่มีการทดลองทางวิทยาศาสตร์ร่วมด้วย ไม่ชอบรายการทำกับข้าวธรรมดาทั่วไป

จ. รายการสารคดีสัตว์โลก มีความเป็นธรรมชาติ เรื่องราวแปลกที่ไม่ค่อยมีโอกาสได้ดู

ง. รายการเกมส์โชว์ ควรยกตัวอย่างคำถามแล้วให้ตอบตามได้ โดยตอนจบควรทิ้งท้ายปริศนาไว้ให้ติดตามต่อในครั้งต่อไป เพื่อจะได้มีอะไรให้ติดตามดู

- *การนำเสนอและการมีส่วนร่วม*

ก. การนำเสนอในรายการควรมีหลายช่วง แต่ละช่วงควรมีรูปแบบ ลีลาการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป เพื่อตอบสนองความต้องการได้หลากหลาย แต่ไม่ชอบการนำเสนอที่มีคนมาคั่นกลางเรื่อง

ข. ชอบพิธีกร น่าตาตลก ทำให้สนุก มีเอกลักษณ์น่าจดจำ ขบขัน ไม่ชอบพิธีกรวัยเด็กกว่าตนเอง แล้วทำเป็นผู้รู้ มาพูดมาสอน ไม่สนใจการนำคนมาผสมกับตัวละคร ในลักษณะของหุ่นมือ หรือ หุ่นคน

ค. ชอบรายการที่ออกนอกสถานที่ มากกว่าในสตูดิโอชอบฉากของห้องที่สีสันสดใส ไม่ชอบความมืดมน และผู้ชมสามารถมองเห็นได้โดยรอบ เช่นรายการที่เราสามารถเห็นได้ในจอทั้งซ้าย ขวา เครื่องเล่นประเภทหนึ่ง เมื่อมองไปทางไหนจะหลอกให้ดูตาม

ง. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมในรายการ เช่นนำดารากับแฟนคลับมาร่วมในรายการเดียวกัน ร่วมทำกิจกรรมมากกว่าแค่การตอบคำถาม หรือเปิดช่องทางที่ง่าย ไม่ซับซ้อนกับการตอบคำถามในรายการเช่นทางเฟสบุ๊ค

(5) เด็กวัย 13-15 ปี โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

ส่วนใหญ่จะดูรายการโทรทัศน์กับผู้ใหญ่ และไม่ได้เป็นผู้เลือกรายการทางช่องโทรทัศน์เอง แต่ดูตามพ่อแม่หรือผู้ปกครอง จึงดูแบบสนใจบ้างไม่สนใจบ้าง ถ้าไม่สนใจก็จะใช้โทรศัพท์มือถือในขณะที่ดูโทรทัศน์ เวลาที่ชมรายการโทรทัศน์ร่วมกันจะเป็นเวลาเย็นดูกับครอบครัว บางครอบครัวก็ไม่ได้จริงจังกับการดู แต่เปิดโทรทัศน์ไว้เป็นเพื่อนให้มีเสียงแก้เหงา ในเวลาดึกอาจแยกกันดูกรณีที่เด็กมีโทรทัศน์ในห้องนอน หรือผู้ปกครองขึ้นนอนแล้ว ถ้าบ้านที่มีโทรทัศน์ในห้องนอน สิทธิ์ขาดในการดูจะอยู่ที่พ่อแม่ ปฏิสัมพันธ์ในระหว่างการดูจะเป็นลักษณะชวนเล่น ชวนคุย ชวนดูหนังผี สารคดี หรือข่าว อาจมีเตือนบ้างกรณีที่มีข่าวไม่ดี กรณีที่เด็กอยากดูรายการที่ชื่นชอบแต่ไม่ได้ดูทางทีวี ก็จะติดตามทาง youtube

เด็กจะติดตามดูรายการที่ชื่นชอบแบบเฉพาะเจาะจง เช่นซีรีย์ฮอร์โมน การแข่งขันฟุตบอล รายการอื่นๆที่ได้สนใจก็ดูได้แบบผ่านแต่ไม่ได้ให้ความสนใจ และจดจำ ไม่ชอบดูรายการข่าวสาร จะมีเวลาดูทีวีวันละประมาณ 2-3 ชั่วโมง ตอนรับประทานอาหารเย็น ในวันธรรมดา ส่วนวันเสาร์ อาทิตย์ กลางวันจะไม่ได้ดูเนื่องจากเรียนพิเศษ ถ้ามีเวลาว่างจะเปิดทีวีไปเรื่อยอย่างไม่มีจุดหมาย จะหยุดเมื่อรายการน่าดู ถ้าไม่มีอะไรดูก็จะอยู่กับโทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้มีเด็กบางคนไม่ค่อยได้ดูทีวี แต่จะติดการใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นมาตั้งแต่ชั้น ประถมปลาย

- รายการที่เด็กติดตามและชื่นชอบ

การชมรายการโทรทัศน์ของเด็กจะแบ่งเป็นการดูแบบเฉพาะเจาะจง กับการดูแบบไม่เจาะจง รายการที่ชอบดูแบบเจาะจงจะเป็นรายการภาพยนตร์ฆาตกรรม สยองขวัญสืบสวนสอบสวน ทางช่องfox Thai , ช่องทีวีดิจิทัลmono ช่อง GTH รายการประเภทอื่นที่ชื่นชอบคือ the face ซีรีย์ ฮอร์โมนซีรีย์เกาหลี ช่องทรูรายการที่ดูแบบไม่เจาะจง คือจะติดตามหรือไม่ก็ได้ เป็นการดูตามๆกันไปพร้อมกับครอบครัว หรือเพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา ได้แก่ ละครหลังข่าว ทางช่อง3และ 7 แต่ไม่ชอบดูรายการข่าวกรณีของเด็กชายจะดูรายการกีฬาฟุตบอล และดูหนังโป๊โดยแอบผู้ปกครองทางทีวีดิจิทัลและช่องดาวเทียม รายการข่าวสนใจแต่ข่าวกีฬาที่ชื่นชอบ

เหตุผลที่เด็กหญิงชอบดูรายการ The face เพราะความแรงของความขัดแย้งกัน เป็นรายการ reality ที่มีความเป็นละคร มีการแข่งขัน และการตัดสินโดยเฉพาะในห้องดำ ที่ต้องคัดคนออก ส่วนละครซีรีย์ฮอร์โมน จะเป็นเรื่องใกล้ตัวของเด็ก สะท้อนสังคมของวัยรุ่น ชอบตัวละครที่หน้าตาดี เช่น ต่อ สไปร์สเจ สิ่งที่ชอบในละครเกาหลีคือ เรื่องราวของคู่รัก คู่จิ้นความสัมพันธ์ชายหญิง และชายชาย รายการของเกาหลีจะมีเพลงแปลกใหม่ สนุก มีประกวด และการแสดงโชว์สดที่น่าสนใจ ติดตามสำหรับเด็กชายที่ชอบดูกีฬาฟุตบอล เพราะความน่าตื่นเต้น ชวนติดตามในการแข่งขัน การติดตามข่าวสารกีฬาเพื่อทราบความเคลื่อนไหวของทีม และการแข่งขัน

เด็กกลุ่มนี้ไม่เคยเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกับรายการที่ดู แต่อาจนำไปพูดคุยกันในกลุ่ม เหตุผลที่ไม่ค่อยอยากเข้าร่วมเพราะคุณสมบัติ ไม่สอดคล้องกับที่รายการต้องการ เลยดูเฉยๆ เช่น รายการ the face หลังจากดูรายการจบก็ไม่ได้นำไปพูดคุยต่อในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เข้าใจว่าเรื่องราวและภาพเสนอในละครฮอร์โมนเป็นเรื่องปกติ และรู้ว่าอะไรควรและไม่ควรทำ การดูเรื่องที่ด่าว่าในรายการ the face ทำให้เกิดความสนุก เร้าใจ แต่รู้ว่าเป็นการแสดง หรือเรื่องกรณีเด็กชายที่ชอบติดตามเรื่องฟุตบอล ก็รู้ว่าการพากษ์ที่เกิดในเกมส์ไม่เป็นกลาง

- ความต้องการรายการของเด็ก

เด็กมีทัศนะว่ารายการบันเทิงของประเทศไทยยังทำได้ไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดความสนใจเท่ารายการต่างประเทศ มักแยกสาระออกจากความบันเทิง และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ก. รายการบันเทิงสามารถสอดแทรกความรู้ลงไปให้ดูง่าย และสร้างความเข้าใจได้ชอบสาระที่อยู่ในโลกของความเป็นจริงทีปรากฏในละคร ไม่มีความเป็นละครมากเกินไป เช่นกรณีการเสนอเรื่องเอดส์ ในซีรีย์ฮอร์โมน ที่ทำออกมาได้น่าสนใจ

ข. ไม่ได้มีรายการเกี่ยวกับเรื่องเพศให้เหมาะสมกับช่วงวัยนี้ในเวลาที่เข้าถึงได้ จึงไม่ได้ดูรายการเช่น ชูรักชูรส

ค. รายการอาหาร ที่สอนกระบวนการ ทักษะ การทำอาหารเพื่อได้เรียนรู้นำไปใช้ได้

ง. รายการแข่งขันวิทยาศาสตร์ ที่มีความสนุก ให้ลุ้นตาม

จ. รายการเพลง ที่มีการเต้นเป็นกลุ่ม เน้นทีมเวิร์ค เช่น ก๊วนในโรงเรียน

ฉ. รายการสารคดี เรื่องสัตว์ หรือรายการท่องเที่ยวแนะนำสถานที่ที่รับความนิยมตามกระแส มีความน่าสนใจ ไปใช้บริการและถ่ายรูป เช่น แนะนำร้านกาแฟน่ารัก ตามเทรนด์หรือสารคดีสืบสวนสอบสวนที่แสดงให้เห็นกระบวนการสืบสวน สอบสวน ไม่ใช่การตีแผ่แบบเรื่องจริงผ่านจอ

ช. ดารา ผู้มีชื่อเสียง พิธีกร ที่ชื่นชอบ ได้แก่ ศรีริต้า เจนเสน ต่อ เจ สไปร์ส ฮอร์โมน ดีเจต้นหอม วินดีเซล สไปร์ เจมส์มาร์ เคที่ เพอร์รี่ จัสติน บีเบอร์ ศิลปินเกาหลีเอ็กซ์โซ เอสเจ นักฟุตบอล

(6) เด็กวัย 16-18 ปี โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว มัธยมศึกษาปีที่ 6

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

เด็กมัธยมปลายโรงเรียนราชวินิต บางแก้ว มีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ 2 ลักษณะคือ การดูร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งมักเป็นเวลาช่วงหัวค่ำยาวไปจนถึงดึก อาจมีช่วงเวลาข่าวตอนเช้าบางคน เด็กอาจมีความสนใจหรือไม่สนใจรายการที่ผู้ปกครองเปิดชม แต่ก็ดูได้เรื่อยๆ ส่วนรายการที่สนใจและต้องการดู ถ้าไม่มีโอกาสได้ดูทางโทรทัศน์ ก็จะรับชมย้อนหลังผ่าน youtube กรณีที่เด็กดูทีวีเอง ก็จะเลือกเปิดในเวลาที่ออกอากาศ จึงเป็นเวลาที่ไม่สามารถระบุได้

แน่นอน เด็กจะเลือกดูเฉพาะรายการที่ชอบ บางคนสนใจแต่การเล่นเกมส์ จะไม่ค่อยดูรายการโทรทัศน์ กรณีเด็กที่ไม่ชอบเล่นเกมส์ กรณีที่เด็กไม่ชอบเล่นเกมส์ จะเลือกรอดูรายการที่ชอบทางโทรทัศน์ หรือดูย้อนหลังทางออนไลน์ ผ่านช่องyoutubeเป็นหลัก หรือเลือกทำกิจกรรมอย่างอื่นนอกบ้าน

ในขณะที่ดูรายการโทรทัศน์ ผู้ปกครองก็จะมีบอกสอนบ้าง ในเวลาดูรายการข่าว ที่บอกว่าอะไรไม่สมควรทำ แต่ไม่ได้บังคับหรือวางกฎเกณฑ์อะไร

- รายการที่เด็กติดตามและชื่นชอบ

เด็กวัยนี้มีความหลากหลายในการดูรายการที่ชอบ ทั้งรายการข่าว ซึ่งมักเป็นช่วงเช้า ช่อง 3 รายการสารคดี เช่น national geography ภาพยนตร์ต่างประเทศ เช่นภาพยนตร์แนวสืบสวน สอบสวน สยองขวัญผจญภัย บางคนระบุว่าไม่ชอบแนวชีวิตโรแมนติกละคร ได้แก่ แก้วหน้าม้า และซีรีย์เรื่องของวัยรุ่นหรือเรื่องรักโรแมนติก ทางช่อง ONE GMM GTH ได้แก่ ฮอร์โมน ละครซิทคอม ได้แก่ เป็นต่อ รายการประเภทโชว์ ได้แก่The voice รายการเรียลลิตี้ ได้แก่ The Face Thailand สงครามนางงาม และ Casting Project ในปีที่ 2 รายการDiary of Tootsyรายการวาไรตี้บันเทิงได้แก่ รายการแก็งค์เม้นท์ จิกหน้าจอ และรายการพูดคุยเรื่องบันเทิง รายการเพลงทางช่องเพลงสากล

กรณีของเด็กที่สนใจเล่นเกมส์มากกว่าดูทีวี จะสนใจเกมส์ประเภท Casting game แนว MOBA หรือดูการ์ตูน อนิเมะ ของญี่ปุ่น เป็นต้น

สาเหตุในความชื่นชอบดูรายการแต่ละประเภทจะแตกต่างกัน ดังนี้ การติดตามรายการละครซีรีย์วัยรุ่น เช่นฮอร์โมน ทำให้เข้าใจชีวิตวัยรุ่นที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพการเลี้ยงดูของครอบครัว หรือการดูละครเรื่องต่างๆก็มักจะได้ข้อคิดเรื่องความรัก ครอบครัว ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่นซิทคอม เป็นต่อ รายการประเภทเรียลลิตี้ ทำให้ได้เห็นคนในหลายรูปแบบและลักษณะ และชื่นชอบบทบาทของผู้วิจารณ์และตัดสิน (Commentator) รายการข่าวและสารคดีทำให้รับรู้ความจริง และความเคลื่อนไหวของสังคมและบ้านเมือง บางครั้งเป็นประโยชน์ในการเรียน

ความสนใจในการดูโทรทัศน์ของเด็กวัยนี้จะสอดคล้องกับไลฟ์สไตล์และเป้าหมายอนาคตเรื่องการเรียน และอาชีพการงาน โดยได้ประโยชน์จากความชื่นชอบในรายการโทรทัศน์แต่ละประเภท ได้แก่ ผู้สนใจอาชีพไกด์และแอร์โฮสเตท จะได้เรื่องภาษาต่างชาติ จากการชมซีรีย์ต่างประเทศ หรือทีวีและรายการทางเว็บไซด์ต่างประเทศ ชอบรายการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เด็กที่อยากเป็นเชฟหรือการโรงแรม ก็จะสนใจรายการอาหาร เช่น เชฟกระทะเหล็ก VRZO cookingหรือความสนใจในการเรียนนิเทศศาสตร์ มาจากการดูรายการประเภทต่างๆทางโทรทัศน์เป็นประจำ

- ความต้องการรายการของเด็ก

ก. รายการเกี่ยวกับการงาน อาชีพที่ตนสนใจ จบในตอน เป็นแนวเรียลลิตี้ ที่เป็นความจริงมากกว่าจะจัดฉากหรือบท เพราะต้องการทราบว่าความจริงที่ต้องเผชิญในโลกความเป็นจริงมีเหตุการณ์ใดบ้าง มีทั้งมุมที่ดีและไม่ดี ของแต่ละอาชีพ

ข. รายการเรียลลิตี้ทั่วไปที่เข้าใจง่าย ไม่เครียด และมีความเป็นจริงมากที่สุด ไม่อยากให้เน้นความรดทด (drama) ไม่มีบทให้หรือถ้ามีก็ใกล้เคียงกับความจริงที่คนดูจับไม่ได้

ค. รายการการ์ตูน ที่มีแอนิเมชั่น (animation) น่ารัก

ง. รายการที่ทำให้เข้าใจเรื่องการเข้ามหาวิทยาลัย ว่าไม่จำเป็นต้องเลือกมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้วยการยึดติดกับภาพลักษณ์เดิม

จ. รายการที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ไม่ซ้ำกับรูปแบบรายการอื่นที่มีอยู่แล้ว ดูแล้วไม่เครียด

ฉ. รายการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ แบบตลกและเกรียน

ช. รายการที่มีการพูดปะทะกัน เป็นการแข่งขันที่ได้รับรางวัลใหญ่ เช่นการทำศัลยกรรม

ซ. พิธีกรไม่จำเป็นต้องเป็นดาราหรือคนดัง แต่ขอให้มีทักษะ พูดเก่ง เข้าใจวัยรุ่น แต่งกายตามสบาย เรียบง่าย ไม่จำเป็นต้องแต่งเต็มที่ให้แตกต่างจากปกติ

ฌ. รายการควรมีการโฆษณา และประชาสัมพันธ์รายการ

(7) กลุ่มผู้ปกครอง ของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบนนทบุรี

- พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กและผู้ปกครองและทัศนะที่ต่อรายการโทรทัศน์

ผู้ปกครองยอมรับว่าการเลือกรายการโทรทัศน์กับบุตรหลานตามการจัดเรตติ้งรายการที่เหมาะสมตามช่วงวัยเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ส่วนใหญ่จะปล่อยให้เด็กจะดูรายการเดียวกับที่ผู้ใหญ่ดูและดูร่วมกันในบ้าน สำหรับบางครอบครัวให้เด็กดูรายการโทรทัศน์ตามลำพัง ทำหน้าที่เสมือนเป็นพี่เลี้ยงลูก ขณะที่ผู้ปกครองทำงานอย่างอื่น เพราะคิดว่าน่าจะปลอดภัยกว่าการให้เด็กออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน

เด็กโตก็จะเลือกดูรายการที่ชื่นชอบและอยากดูมากกว่า หรือรายการที่เป็นกระแสสังคมเพื่อให้พูดคุยกับกลุ่มรู้เรื่อง เด็กจะไม่ติดทีวีแล้ว โดยอาจไปทำกิจกรรมอื่นๆที่ชื่นชอบ หรือเรียนพิเศษ หรือเลือกดูรายการทีวีที่ต้องการผ่านโทรศัพท์มือถือ ไปพร้อมกับการพูดคุยกับเพื่อนทางช่องทางออนไลน์ เล่นเกมส์ และกิจกรรมอื่นที่ต้องการ ทั้งนี้ผู้ปกครองมองว่าเด็กสามารถเรียนรู้เองได้แล้วถึงความชอบ ความเหมาะสม และสิ่งที่ควรกระทำ แต่ก็ยอมรับว่าไม่สามารถควบคุมการเปิดรับสื่อของเด็กทางโทรศัพท์มือถือได้ ขณะที่การดูทีวีสามารถควบคุมได้ง่ายกว่า

ผู้ปกครองล้วนแต่มองว่ารายการโทรทัศน์มีทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ รายการที่มีประโยชน์จะเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งด้านภาษา มารยาทและความคิดสร้างสรรค์ เช่นรายการเจ้าขุนทอง รายการทุ่งแสงตะวัน ตรงกันข้ามรายการที่ไม่ดีจะเป็นแบบอย่างเรื่องการพูด การใช้ภาษาหยาบคาย กริยาและการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่นความก้าวร้าว รุนแรง และพบว่ารายการที่ดีปัจจุบันมีน้อยมากเมื่อเทียบกับรายการละครน้ำเน่า และเกมส์โชว์เด็กจึงซึมซับลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากทีวี เนื่องจากไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรควรหรือไม่ควร อะไรถูกหรือผิด จะติดตามสิ่งที่สนุก น่าสนใจ และจำไปเลียนแบบ ผลกระทบที่เห็นคือการใช้ภาษาก้าวร้าว หยาบคาย พฤติกรรมที่รุนแรง หรือค่านิยมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

ทั้งนี้ผู้ปกครองก็มีการสอนด้วยการเตือนบ่น หรืออาจห้ามในบางกรณี ว่าสิ่งใดที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำตาม เช่นเรื่องการพนัน การแสดงโป๊เปลือย หรือการเลือกคู่ หรือควรเลือกดูรายการที่ได้สาระมากกว่านี้ บางครอบครัวจะพูดคุยกับเด็กไปด้วยขณะที่ดู ในเชิงสอบถามความเห็น ตามสาระรายการที่ดู และสอนไปพร้อมๆกัน แต่แบบไม่เป็นทางการ บางท่านอาจอธิบายให้เข้าใจลักษณะของรายการว่าไม่ใช่เป็นชีวิตจริง แต่เป็นการแสดงซึ่งไม่เหมาะสม เช่น รายการ The Face Thailand ผู้ปกครองตระหนักว่าการห้ามปรามเด็กเป็นเรื่องยากในยุคที่เด็กสามารถแสวงหารายการดูได้หลายช่องทาง ก็จะใช้การสอนระหว่างที่ดูทีวี และแอบติดตามพฤติกรรม ความสนใจของเด็กเพื่อเข้าใจความสนใจของเด็กในขณะนั้น

- ความต้องการรายการเด็กของผู้ปกครอง

ก. รายการที่สนุกสนาน บันเทิง เบาสมอง แต่แฝงสาระให้เด็กเรียนรู้ไปพร้อมกัน สามารถส่งเสริมสิ่งดีงามเรื่องธรรมะ วัฒนธรรมไทยการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สังคมและการเมือง เป็นต้น

ข. รายการการ์ตูน ที่สอดแทรกเรื่องคุณธรรม ศีลธรรม ให้ข้อคิดในการใช้ชีวิต หรือการสร้างการ์ตูน หรือตัวละคร ในเรื่องราวเกี่ยวกับการเป็นนักกีฬา การแข่งขันกีฬา ทำให้มีความสนุก น่าตื่นเต้น ไปพร้อมกับสอดแทรกจริยธรรมได้หลายประการ ตลอดเรื่องราวของอาชีพนักกีฬา ทั้งยังสามารถสร้างต้นแบบ (idol) จากตัวละครนั้นๆด้วย

ค. รายการทดลองที่ฝึกพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก ให้สามารถทำได้ด้วยตนเอง

ง. รายการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์ของเด็ก กระตุ้นให้ลงมือทำหรือการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ ที่แสดงธรรมชาติของเด็กปราศจากการปรุงแต่ง

จ. รายการที่สอนเด็กไปในรายการว่าสิ่งใดดี ไม่ดี ควรและไม่ควรทำ เป็นการสรุปทิ้งท้าย

ฉ. พิธีกรรายการควรเป็นเด็กในวัยเดียวกันหรือโตขึ้นมาอีกวัยหนึ่ง สามารถบอกหรือสอนเด็กได้ เป็นคนมีลูกเล่น สร้างความบันเทิงได้

ช. พิธีกรวัยรุ่นควรเลือกคนที่เป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็กรุ่นน้องหรือในวัยเดียวกัน ทั้งเรื่องความประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริง คำพูด กริยา มารยาท การแต่งตัวที่สุภาพเรียบร้อย ไม่ล่อแหลม

- ความหมายรายการครอบครัวและความต้องการรายการครอบครัวของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมองว่ารายการครอบครัวคือรายการที่ทุกคนในครอบครัวสามารถดูได้ด้วยความเพลิดเพลิน แฝงแง่คิดให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เห็นแนวทางปฏิบัติการทำให้ครอบครัวอบอุ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ไปพร้อมกับข้อคิด ควรเป็นรายการตลก สร้างความบันเทิง เพื่อดึงดูดให้เด็กสนใจ เช่นละครเรื่องบางรักซอย 9 บ้านนี้มีรัก รายการ The Voice ชุมชนนิมนต์ยิ้ม หรือเป็นรายการส่งเสริมกิจกรรมในครอบครัวทั้งเรื่องการกิน และการท่องเที่ยว เช่น รายการเปรี้ยวปาก รายการสารคดี รายการเนวิเกเตอร์ นอกจากนี้ รายการละครทั่วไป บางเรื่องบางตอน บางเรื่องราวไม่เหมาะกับเด็ก หรือละครเช้าวันเสาร์ อาทิตย์ แม้นว่าจะดูได้ทั้งครอบครัว แต่ก็มองว่ายังไม่มีสาระสมกับความเป็นรายการครอบครัว

ช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการนำเสนอรายการสาระ ให้เด็กและครอบครัว ควรเป็นวันธรรมดาช่วงเย็นหลังเลิกเรียน 6 โมงเย็นถึง 3 ทุ่ม หรือวันสุดสัปดาห์ในเวลาเช้า

ผู้ปกครองทั้งหมดต้องการเห็นรายการเด็กและครอบครัวที่สร้างคุณค่าด้านจริยธรรม คุณธรรม ที่มีลดน้อยลงไปกว่าเดิมมาก ส่วนรายการเด็กที่ดีก็หายไป หรืออยู่ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ขณะเดียวกันก็เข้าใจว่ารายการเด็กอยู่ได้ยากในเชิงธุรกิจ พร้อมเสนอแนะให้ภาครัฐเข้ามาช่วยผู้ผลิตรายการดีเพื่อเด็กเหล่านี้ ให้สามารถผลิตรายการต่อไปได้ ในช่องทางที่เหมาะสม ไม่กระจัดกระจายจนเกินไป

5.5 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศและในประเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึกแหล่งข้อมูลในกลุ่มผู้กำกับดูแล ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และนักจิตวิทยาเด็ก และการสำรวจพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ ความชื่นชอบ และความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และการสนทนากลุ่มเด็กและผู้ปกครองในประเด็นที่สอดคล้องกัน เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตรายการต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพ สามารถอธิบายองค์ประกอบการผลิตรายการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.5.1 รูปแบบรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากการศึกษาพบรูปแบบรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยจำแนกตามประเภทของรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1) ละคร (Drama)

ละคร สถานการณ์และบทบาทสมมติ เป็นรูปแบบรายการที่เด็กๆให้ความสนใจ เพราะเข้าใจง่าย มีความเป็นรูปธรรมชัดเจน สร้างการจดจำด้วยบทบาท เหตุการณ์ บทสนทนา และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร จากการสนทนากลุ่มพบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจกับละครและบทบาทของตัวละคร อาทิ ละครตอนเย็น ละครหลังข่าวที่มีนักแสดงที่ได้รับความนิยม ของช่อง 3 และช่อง 7 ละครแสดงอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ เวทมนตร์ เช่น แก้วหน้าม้า บุรำปรำปรา หรือภาพยนตร์แฮรี่พอตเตอร์ เป็นต้น

2) วรรณกรรม (Literature)

การใช้นิทาน เรื่องเล่า บทกลอนสัมผัส หรืออาขยาน เป็นรูปแบบการนำเสนอที่ช่วยสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาได้ดี เนื่องจาก เด็กวัย 3-5 ปี จะเป็นเป็นวัยแห่งการพัฒนาเรียนรู้และจดจำเรื่องราวต่างๆรอบตัว รวมไปถึงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันด้วย ดังนั้นผู้ผลิตรายการสามารถสร้างเสริมการเรียนรู้ทางภาษาผ่านรูปแบบการเล่านิทาน เรื่องเล่าที่สร้างเสริมจินตนาการและบทกลอนสัมผัส หรืออาขยานที่สร้างการจดจำ

3) ความหลากหลาย (Variety)

รูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายเหมาะสมกับพัฒนาการ และช่วงวัยของเด็กที่ยังมีสมาธิจดจ่อไม่มากนัก เช่น วัย 3-5 ปี วัย 6-9 ปี ความหลากหลายของการนำเสนอจะช่วยดึงดูดความสนใจ ส่งผลให้เด็กยังคงจดจ่อกับเรื่องราวบนหน้าจอโทรทัศน์ได้อย่างต่อเนื่อง และอีกทั้งยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อ ถือเป็นการสร้างความเคลื่อนไหวในการนำเสนอ (Dynamic of Presentation) ทดแทนการใช้การ์ตูนเพื่อเรียกความสนใจของเด็กเพียงอย่างเดียว

4) นิตยสาร (Magazine)

รูปแบบนิตยสาร คือการนำเสนอที่บรรจเนื้อหาที่หลากหลาย ภายใต้รายการเดียว โดยจะนำเสนอเนื้อหาต่างๆอย่างสั้นๆ เหมาะสมกับรายการที่ไม่ต้องการนำเสนอเนื้อหาเชิงลึกจนเกินไป เน้นความหลากหลายของเนื้อหามากกว่าที่จะนำเสนอเนื้อหาเดียวด้วยรูปแบบเดียว

5) ความจริง (Reality)

เรียลลิตี้เป็นรูปแบบการนำเสนอที่เน้นการสร้างความเป็นจริง มากกว่าที่จะปรุงแต่งสถานการณ์จนมากเกินไป ดังนั้นรูปแบบรายการนี้จึงเหมาะกับเด็กโตที่สามารถแยกแยะ

เรื่องราวสมมติ ออกจากเรื่องจริง สถานการณ์จริงได้ และเด็กที่เริ่มเข้าสังคม มีกลุ่มเพื่อน เรียนรู้การใช้เหตุผล การตัดสินใจ และการแข่งขันการเปรียบเทียบ

6) ตอบคำถาม (Quiz Show)

เด็กโตเป็นเด็กที่ชื่นชอบสถานการณ์การแข่งขัน ที่สร้างความตื่นเต้น ท้าทาย การลองผิด ลองถูก จากสถานการณ์ต่างๆ ความสนุกของรายการแข่งขันตอบคำถาม คือ ความท้าทาย และความลุ้นระทึก ดังนั้นในด้านของผู้ร่วมสนุกต่อโจทย์ปัญหาที่ได้รับ โดยผู้ร่วมสนุกต้องใช้ทักษะความรู้ที่มีวิเคราะห์ และตอบคำถาม โดยมีเวลาหรือคะแนนเป็นตัวกำหนด ในด้านของผู้ชมจะได้ร่วมตอบคำถามไปกับผู้ร่วมเล่น และยังได้เห็นถึงกระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามของผู้เล่นด้วย ในขณะเดียวกันยังรู้สึกตื่นเต้น ลุ้นไปกับการแข่งขันอีกด้วย ดังนั้นผู้ผลิตรายการจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ร่วมคิดไปกับผู้ร่วมเล่นในรายการ เมื่อเฉลยควรแสดงคำตอบและเหตุผลหรือการคิดวิเคราะห์ที่ถูกต้องให้กับผู้ชมด้วย จึงถือเป็นการได้เรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ไปพร้อมกับความตื่นเต้นเร้าใจ

7) แสดงความสามารถ (Talent Show)

การแสดงความสามารถ คือ การเปิดพื้นที่ในการแสดงออกของเด็กโตและเยาวชน เป็นช่วงวัยที่มีความพร้อมของพัฒนาการด้านร่างกาย และยังเป็นช่วงวัยที่เริ่มหล่อหลอมบุคลิกภาพของตนเอง ประเมินคุณค่าตนเอง (Self-esteem) และความสามารถของตนเอง (Self-concept) และนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ เด็กโตและเยาวชน จึงเป็นวัยที่มีพลังมาก ดังนั้นการสร้างพื้นที่ในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์จะนำไปสู่การหล่อหลอมอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ในอนาคต แต่การแสดงความสามารถของเด็กนั้น จะต้องคำนึงถึงการความเชื่อมั่นของเด็ก เพราะการตัดสินผลแพ้ชนะ อาจทำให้เด็กรู้สึกเสียความเชื่อมั่น อาจกลายเป็นปมด้อย หรือบาดแผลในชีวิต กลายเป็นการปฏิเสธความสามารถที่เคยมี การสับสนตนเอง ในที่สุด

8) สารคดี (Documentary)

สารคดีเป็นรูปแบบการนำเสนอที่เน้นการให้สาระอยู่แล้ว แต่การนำเสนอสารคดีให้แก่เด็กและเยาวชน ควรสอดแทรกความรู้ หรือแฝงสาระประโยชน์ โดยเน้นความสนุก ตื่นเต้นในรูปแบบบันเทิง เพราะธรรมชาติของเด็กโต จะเลือกรับสื่อจากความสนุกบันเทิงเป็นหลัก เช่น เรื่องตลก เรื่องตื่นเต้น เหตุการณ์ท้าทาย ลุ้นระทึก แต่หากความบันเทิงเหล่านั้นแฝงความรู้ไว้อย่างแยบยล เด็กๆจะได้รับทั้งความรู้สาระประโยชน์ในขณะที่สนุกสนานกับการรับชมไปด้วย

9) ข่าวและการพูดคุย (News &Talk)

รูปแบบการนำเสนอของข่าว คือ การนำเสนอความจริง เด็กที่เริ่มให้ความสนใจกับสิ่งที่เป็นจริงมากกว่าสิ่งที่เป็นจินตนาการ คือ เด็กโต อายุ 10 ปีขึ้นไป เนื้อหาที่น่าสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก คือ ธรรมชาติรอบตัว การค้นหาความจริง เช่นการสืบสวน สอบสวน การติดตามที่มา หรือต้นตอของเรื่องราวต่างๆ บนโลกแห่งความเป็นจริง

(10) เพลง (Music)

เสียงเพลง และดนตรี เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญและสร้างแรงดึงดูดของเด็กๆ โดยเฉพาะเด็กเล็ก เพราะเด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อได้ยินจังหวะ เสียงเพลงหรือเสียงดนตรี จากการศึกษารายการตัวอย่างทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า รายการที่เด็กๆให้ความสนใจจะเป็นรายการที่นำเสนอเรื่องราวต่างๆผ่านบทเพลงและเสียงดนตรี ผู้ผลิตจึงสามารถสอดแทรกเนื้อหาสาระส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเนื้อเพลง ด้วยวิธีการทวนซ้ำเพื่อเน้นการจดจำ

5.5.2 แนวทางเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

การผลิตรายการโทรทัศน์นอกจากต้องมีรูปแบบรายการที่เหมาะสมแล้ว เนื้อหารายการยังเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญมาก จากการศึกษาพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กแต่ละช่วงวัย พบว่า ในครอบครัวที่กระตือรือร้นในการรับสื่อของเด็กเล็ก ผู้ปกครองจะมีบทบาทสำคัญในการเลือกรับสื่อ การรับชมรายการโทรทัศน์ร่วมกับผู้ปกครอง บางครอบครัวผู้ปกครองให้ความสนใจในการให้คำแนะนำระหว่างการรับชมรายการโทรทัศน์ ในขณะที่ผู้ปกครองบางส่วนก็ไม่ได้แนะนำอะไร และการเปิดรับชมรายการต่างๆในบ้าน พบว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับ และยังพบว่าเด็กโตไปจนถึงวัยรุ่น มีอุปกรณ์การสื่อสารเป็นของตนเอง จึงให้ความสนใจกับเนื้อหาที่อยู่ในอุปกรณ์เหล่านั้น โดยที่เนื้อหาที่ปรากฏมีทั้งเกมส์ชนิดที่รุนแรงและไม่รุนแรง สื่อยูทูป (Youtube) ที่สามารถเลือกรับชมได้ตามความสนใจ จดจำลักษณะเนื้อหาที่รับชมและจัดหาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันมาเสนอให้รับชมด้วย และยังรวมไปถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำให้เด็กรู้จักเรียนรู้วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งดีและไม่ดีได้อย่างง่ายดาย

จะเห็นได้ว่า เด็กแต่ละช่วงวัยจะมีพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ที่แตกต่างกันด้วยปัจจัยหลายประการ ผู้ผลิตรายการควรตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีผลมาจากสื่อและเทคโนโลยี รวมไปถึงความหลากหลายของผู้รับสารที่แตกต่างกันด้วยปัจจัยที่ได้กล่าวในข้างต้น ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จึงต้องสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชน เติบโตอย่างสมบูรณ์ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงและพร้อมเผชิญปัญหาสถานการณ์ต่างๆได้

จากการศึกษาผู้วิจัยได้จำแนกเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ตามวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมพัฒนาดังนี้

1) เนื้อหาที่เสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้และทักษะชีวิตในอนาคต

รายการโทรทัศน์มีส่วนช่วยเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของอนาคต โดยใช้หลักการเสริมสร้างความฉลาดทั้ง 6 ด้านและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียด ดังนี้

- **ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน**

การเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ด้วย ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน ไม่ได้หมายถึงความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคำนวณการใช้เหตุผล รับรู้เข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และยับยั้งชั่งใจตนเองและแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความคิดจินตนาการรวมถึงความคิดเห็นใหม่ๆซึ่งในการทำสิ่งต่างๆสามารถสร้างนวัตกรรมหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆได้ มีความประพฤติดีรู้จักผิดชอบชั่วดีมีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ หรือความยากลำบากต่างๆ ในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ กันได้ ความฉลาดทั้ง 6 ด้านนี้ จะเป็นภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดียิ่งขึ้น และมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมในอนาคต ได้แก่ (กรมสุขภาพจิต, 2553)

- ความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ)
- ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ)
- ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity Quotient: CQ)
- ความฉลาดทางศีลธรรมจริยธรรม (Moral Quotient: MQ)
- ความฉลาดทางพลานามัย (Physical Quotient : PQ)
- ความฉลาดในการแก้ไขปัญหา (Adversity Quotient : AQ)

- **ทักษะในศตวรรษที่ 21** (สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน, 2555)

ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 คือทักษะที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยทักษะที่จำเป็นสามารถเสริมสร้างผ่านการนำเสนอของรายการโทรทัศน์ สามารถจำแนกเป็นหมวดใหญ่ ได้ดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ประกอบไปด้วย ความรู้เท่าทันเรื่องสุขภาพพลานามัยตนเอง การเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) และการตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

- ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียน เข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

- ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ เด็กและเยาวชนในอนาคตจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

2) เนื้อหาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

จากผลการศึกษา ความต้องการเนื้อหารายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนในสามอันดับแรก พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน อาชีพและการศึกษาต่อ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษาต่อ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน และแนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการเนื้อหาด้านชีวิตและปัญหาวัยรุ่น อาชีพและการศึกษาต่อ แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษาต่อ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น และแนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนไม่ได้คาดหวังกับรายการโทรทัศน์เพียงแค่สร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังต้องการให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ด้วย

แม้ว่ารายวิชาที่เด็กต้องเรียนในโรงเรียนจะมีแยกย่อยไปหลายวิชา แต่หากจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะสามารถจำแนกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

- กลุ่มศิลปะ สังคม และความเป็นมนุษย์
- กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
- กลุ่มภาษาและวัฒนธรรม
- กลุ่มอาเซียน ศาสนาและโลกศึกษา
- กลุ่มสื่อสารสนเทศและทักษะการสื่อสาร
- กลุ่มการงาน การอาชีพ

ผู้ผลิตรายการสามารถบูรณาการสาระเรียนรู้จากในโรงเรียนให้มีความสนุกสนาน โดยอาศัยรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับความสนใจและพัฒนาการตามช่วงวัย และนำเสนอสาระความรู้อย่างไม่ตั้งใจ คือ สอนแบบไม่สอน แต่นำเสนอควบคู่ไปกับความบันเทิง หรือสร้างสิ่งดึงดูดใจให้กลุ่มเป้าหมายไม่รู้สึกว่ากำลังเรียนหนังสือจากโทรทัศน์ แต่เป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดทัศนคติว่า สาระความรู้ก็สามารถเกิดความสนุกสนานได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น รายการสาธิตปั้นแป้งสีต่างๆ เพื่อเลียนแบบ สิ่งของในบ้าน เป็นการสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็กอายุ 3-5 ปี รายการแข่งขัน

ทำอาหารโดยฝึกการชั่ง ตวง วัด ตามสูตรที่กำหนด หรือการกำหนดงบประมาณในการจ่ายตลาด เป็นการบูรณาการวิชาคณิตศาสตร์และสังคม สำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6-9 ปี รายการเรียลิตี้ท่องเที่ยวของเด็กประถมปลายในช่วงปิดเทอมที่ต้องเรียนรู้ความแตกต่างของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม หรือการบูรณาการกลุ่มการเรียนรู้วัฒนธรรมศึกษาและโลกศึกษาสำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10-12 ปี รายการแข่งขันผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสังคม บูรณาการกลุ่มการเรียนรู้ทักษะสื่อและการสื่อสาร สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13-15 ปี รายการเรียลลิตี้ทดลองฝึกงานอาชีพที่ใฝ่ฝันโดยมีภารกิจกำหนดให้ใน 1 วัน เป็นการเรียนรู้ทักษะการประกอบอาชีพ รวมถึงแนวทางการศึกษาต่อในอนาคต สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16-18 ปี

3) เนื้อหาที่สอดแทรกคุณธรรม ศีลธรรมอันดีงาม

เด็กคือเมล็ดพันธุ์ที่จะเติบโตในอนาคต ดังนั้น การปลูกฝังค่านิยมที่ดี คุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม จะช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต หลายหน่วยงานจะมีการรณรงค์เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ดังนั้น การสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรมในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ จึงบูรณาการข้อมูลจากหลายส่วน อาทิ คุณธรรม จริยธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน การปลูกฝังความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสังคม และยุคสมัย มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

- รู้จักสิทธิ บทบาทหน้าที่ ต่อตนเอง และสังคม ปลูกฝังให้เด็กรู้จักหน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ตามความเหมาะสมกับช่วงวัย ซึ่งสามารถสอนให้รับผิดชอบต่อตนเองได้ตั้งแต่เด็กเล็ก เช่น การ ตื่นนอนแล้วพับผ้า ปิดไฟ ปิดน้ำ ทุกครั้งที่ไม่ใช้ ทิ้งขยะลงถังขยะ เป็นต้น

- ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน สอนให้เด็กมีซื่อสัตย์ และความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักที่จะทำตามกติกา แข่งขันเกมด้วยความซื่อสัตย์ฝึกให้เคยชินว่าเมื่อเห็นคนลำบากกว่าต้องช่วยเหลือ แบ่งปัน โดยส่งเสริมชื่นชมผู้ที่เสียสละ และแบ่งปันผู้อื่น

- เคารพและยอมรับในความแตกต่าง การใช้ชีวิตท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายของผู้คน ในอนาคต ควรปลูกฝังให้เด็กเคารพ เห็นถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน และให้เกียรติกัน ไม่มองเรื่องเพศชายเหนือกว่าหญิง ไม่ให้ความสำคัญกับคนจากฐานะทางการเงิน การศึกษา เพื่อสร้างสังคมที่สันติสุขในอนาคต ข้ามพ้นเรื่องการแบ่งแยก แตกต่าง

- มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย นอกเหนือจากการยอมรับความแตกต่างแล้ว การฝึกให้เด็กรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ถือเป็นพื้นฐานในการสร้างการ

มีส่วนร่วมตามแนวทางประชาธิปไตย เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กได้พูด ได้แสดงออกทางความคิด เหตุและผล อย่างสร้างสรรค์ และมองความเห็นส่วนรวมมากกว่าความคิดเห็นส่วนตน

- มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต เด็กและเยาวชนในยุคดิจิทัลเนทีฟ จะมีกระบวนการคิดและการตัดสินใจที่รวดเร็ว ซึ่งสืบเนื่องมาจากการสื่อดิจิทัลรอบตัวเด็ก จึงส่งผลให้เด็กตัดสินใจโดยขาดการคิด ทบทวน ไตร่ตรองให้รอบคอบ ถือเป็นการสร้างสติ และมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต ในอนาคตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม

- ขยัน อดทน พากเพียร รายการโทรทัศน์สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้สนใจไขว่คว้า และยังสามารถกระตุ้น ให้เกิดการฝึกฝน ลงมือทำ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนั้นยังสะท้อนให้เห็นความทุ่มเท การบากบั่น พากเพียร เพื่อขับเคลื่อนให้เยาวชนเกิดการสร้างสรรค์ พัฒนาสิ่งใหม่ๆได้ ในอนาคตได้

- จิตสำนึกสาธารณะ จิตอาสา หรือ จิตสาธารณะ สามารถปลูกฝังได้ตั้งแต่เด็กเล็ก โดยเริ่มต้นอย่างง่ายๆ เช่น เห็นสิ่งรอบตัวที่ไม่เข้าที่ ไม่เหมาะสม แล้วไม่นิ่งดูดาย กระตุ้นให้เด็กๆ กล้าที่จะลงมือทำ เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ นำมาสู่ความภาคภูมิใจ ลดทอนตัวตนของเด็กเยาวชนในยุคดิจิทัลเนทีฟ

- รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อ และเทคโนโลยี ท่ามกลางการเติบโตของเด็กยุคดิจิทัลเนทีฟ ที่ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีต่างๆเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เข้าใจคุณลักษณะของสื่อ และตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้สื่อโดยขาดการไตร่ตรองและยั้งคิด

แต่อย่างไรก็ดี การผลิตรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรม ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงความน่าสนใจของรายการตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย โดยแต่ละช่วงวัยต้องใช้สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน และการนำเสนอที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย โดยสามารถสอดแทรกหรือสร้างตัวละคร สถานการณ์เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกว่ากำลังถูกสอนคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการหลีกหนีการรับชมได้ ยกตัวอย่างเช่น เรียลลิตี้การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนของลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับเด็กอายุ 6-9 ปี การท่องเที่ยวในช่วงปิดเทอมของนักเรียนประถมปลายจากในเมืองหลวงสู่การไปเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ การกินอยู่อย่างพอเพียง และมีกฎเกณฑ์ในการใช้จ่าย การผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสังคมของเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น การสร้างสถานการณ์ในการตัดสินใจด้วยเหตุและผลของตัวละคร เพื่อยับยั้งอารมณ์ชั่ววูบ ในละครซีรีย์วัยรุ่น

5.5.3 วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก และ เยาวชน และครอบครัว

จากการศึกษา ส่วนประกอบในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว นอกจากรูปแบบรายการ และแนวทางเนื้อหาที่เหมาะสมแล้ว ยังมีส่วนประกอบที่สำคัญอีกก็คือ วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก และ เยาวชน และครอบครัว ประกอบด้วย

1) ความตลกขบขัน (Comedy)

จากการศึกษารายการเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ พบว่าความตลกขบขัน เป็นสิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์อันดับแรกที่ผู้ผลิตจะนำเสนอ สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนในประเทศไทยพบว่า สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่เด็กและเยาวชนในทุกช่วงวัยให้ความสนใจคือ ความตลกขบขัน เพราะผู้ชมมักคาดหวังที่จะได้รับความบันเทิงและความเพลิดเพลินจากการรับชมรายการโทรทัศน์ และความตลกขบขันก็เป็นความบันเทิงอันดับต้นๆที่ผู้ชมให้ความสนใจ โดยเฉพาะประเทศไทย ความตลกขบขันในรายการโทรทัศน์สามารถนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ความสนุกสนานเป็นกันเองของพิธีกร ความตลกจากบุคลิกของตัวละคร ตัวการ์ตูน ความเป็นมิตรของการ์ตูนสัญลักษณ์ของรายการ (Mascot) บทสนทนาที่สอดแทรกมุขตลก หรือเสียงประกอบช่วยเสริมบรรยากาศให้ดูชวนหัวมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ผู้ผลิตควรคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการนำเสนอความตลกขบขันว่าจะต้องไม่ตลกจากการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ หรือนำความผิดพลาด บกพร่องมาล้อเลียน เป็นต้น

2) ความตื่นเต้น (Excited)

ความตื่นเต้น หรือ ตื่นตาตื่นใจ เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของเด็กๆ ทั้งเด็กเล็กอายุ 3-5 ปี และเด็กโต 6-9 ปี แต่ลักษณะความตื่นเต้นนั้นอาจมีความแตกต่างกันตามพัฒนาการในการรับรู้ เช่น เด็ก 3-5 ปี เป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ เรื่องราวต่างๆรอบตัวคือเรื่องใหม่ที่น่าตื่นเต้น จึงง่ายต่อการนำเสนอเนื้อหาให้ดูน่าตื่นตาตื่นใจ ด้วยวิธีการนำเสนอผ่านบทพิธีกรที่สื่อถึงความกระฉับกระเฉง บทเพลง ฉาก กราฟิกสีสันสดใส ส่วนเด็ก 6-9 ปี เริ่มสามารถรับรู้เหตุผล และการเรียนรู้ที่รวดเร็วขึ้น สามารถนำเสนอสาระความรู้การทดลองที่ตื่นเต้น น่าตื่นตาตื่นใจ และสร้างเสริมการสังเกต การตั้งคำถาม อันเป็นกระบวนการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Thinking) เพื่อฝึกฝนการคิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆรอบตัว

3) สร้างจินตนาการ (Fantasy)

ความแฟนตาซีเหนือจินตนาการ เป็นสิ่งดึงดูดที่เหมาะสมกับช่วงวัยเด็กอายุ 3-5 ปี ไปจนถึง วัย 6-9 ปี เพราะเด็กวัยนี้จะชอบเรื่องราวที่เหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ปาฏิหาริย์ เวทย์มนตร์ จากการศึกษา รายการต่างประเทศและในประเทศไทย นิยมใช้ความแฟนตาซี เพื่อสร้างความตื่นตาตื่นใจของเรื่องราว เหตุการณ์ ง่ายต่อการสอดแทรก สาระความรู้ ดังนั้น ผู้ผลิตสามารถนำเสนอความแฟนตาซีโดยบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์กับเวทย์มนต์ มายา เป็นต้น

4) เรื่องย้อนอดีต (Nostalgia)

การนำเสนอเรื่องย้อนยุค ย้อนอดีต เป็นสิ่งดึงดูดที่เด็กๆวัย 6-9 ปี ให้ความสนใจ ตัวอย่างเช่น ละครเรื่องสองหัวใจนี้เพื่อเธอ ที่มีฉากการย้อนอดีตของตัวละคร ละครเรื่องบุรำปรัมปรา ละครเรื่องแก้วหน้าม้า ความน่าสนใจของเรื่องย้อนอดีต ย้อนยุค คือการได้เห็นสิ่งที่แตกต่างจากความเป็นจริง ณ ปัจจุบัน เด็กๆจะได้เรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ผู้คนที่แตกต่าง รวมไปถึง เวทย์มนต์ อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์เหนือจินตนาการ

5) เงื่อนงำ (Suspense)

ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย เป็นสิ่งดึงดูดที่นำไปสู่การติดตาม ค้นคว้า ค้นหาความจริง จึงเป็นหลักการหรือกระบวนการคิดเชิงวิทยาศาสตร์อีกรูปแบบหนึ่ง จากการศึกษาพบว่า เด็กประถมศึกษาตอนปลายจะเริ่มสนใจรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องเงื่อนงำชวนสงสัย และเป็นสิ่งดึงดูดที่เด็กชายมัธยมศึกษาตอนต้นให้ความสนใจเป็นอันดับต้นๆ ดังนั้น การสืบสวนสอบสวน การค้นหาความจริงที่ถูกปิดบัง อย่างซีรีย์ต่างประเทศจึงเป็นสิ่งที่เด็กมัธยมศึกษาตอนต้นให้ความสนใจ ผู้ผลิตสามารถนำเสนอความมีเงื่อนงำสงสัย ผ่านรายการสารคดี โดยนำเสนอเรื่องราวให้ชวนติดตาม สร้างการตั้งคำถาม คาดเดา การหาคำตอบ เหตุผลหรือหลักฐานสามารถบ่งชี้ความจริงได้

6) ความมีชื่อเสียง (Famous)

ความมีชื่อเสียง หมายถึงการใช้สิ่งดึงดูดในรายการจากดารา ศิลปิน ผู้มีชื่อเสียง ในการสร้างความน่าสนใจให้กับรายการ แต่อาจรวมถึงบุคคลต้นแบบ หรือไอดอล ของเด็กๆ จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า นอกจาก ศิลปินดาราที่โด่งดังแล้ว เด็กเล็ก จะชื่นชอบหรือให้ความสนใจ ตัวละครทั้งในเกมส์ การ์ตูนที่รับชม หรือ มาสคอท เด็กโตจะเริ่มชอบตัวละครจากละคร หรือซีรีย์ และวัยรุ่น ชื่นชอบเน็ทไอดอล หรือ บุคคลที่มีความโดดเด่น หรือมีลักษณะเฉพาะที่ได้รับการกล่าวถึงจากในโลกออนไลน์ด้วย ดังนั้น การใช้สิ่งดึงดูดด้วยบุคคลที่มีชื่อเสียง ผู้ผลิตต้องทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งถึงบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่น่าปฏิบัติตามของบุคคลเหล่านั้นควบคู่ไปด้วย

7) โชคลาภ รางวัล (Reward)

โชคลาภ รางวัล เป็นสิ่งดึงดูดหนึ่งที่นำมาใช้ในรายการโทรทัศน์ แต่จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชน พบว่า โชคลาภ รางวัล จะเป็นสิ่งที่เด็กๆให้ความสนใจเป็นลำดับท้ายๆ ยกเว้น เด็กวัย 6-9 ปี ที่สนใจการแข่งขัน ประกวด สอดคล้องกับผลการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ ไม่พบการใช้สิ่งดึงดูดประเภทของรางวัลเป็นสิ่งจูงใจในการรับชมรายการ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า รูปแบบรายการแข่งขัน ประกวด รางวัลอาจไม่ใช่สิ่งจูงใจของ

การเข้าร่วมรายการ และการรับชมเสมอไป แต่ผู้ผลิตรายการสามารถนำเสนอความพยายาม ความอดทน ประสบการณ์ การแข่งขันกับตัวเอง เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กควรจะได้รับ

8) เรื่องรักใคร่ชวนฝัน (Romantic)

ความรักโรแมนติก เป็นสิ่งดึงดูดสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กหญิงเมื่อก้าวเข้าสู่วัย 10-12 ปี จะเริ่มสนใจความรัก ความโรแมนติก เด็กๆจะเริ่มจินตนาการถึงความรักของตัวละคร เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ละมุนละไมได้ และจะเริ่มพัฒนาอารมณ์เหล่านี้ไปจนถึงวัยรุ่น จากการศึกษาการชมรายการโทรทัศน์พบว่า เด็กหญิงวัยประถมศึกษาตอนปลายเริ่มสนใจดูละคร จินตนาการไปกับตัวละครบทบาทพระเอก นางเอก แต่ยังไม่เข้าใจถึงกระบวนการทางเพศหรือแรงขับทางเพศของตนเอง จนกว่าจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้น ผู้ผลิตจะสามารถนำเสนอความรักโรแมนติก หรือความรักมุมมองเชิงบวกให้กับเด็กหญิงชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ สามารถสอดแทรกเนื้อหาเพื่อสร้างความตระหนักถึงคุณค่าแห่งความรักและการคุณค่าแห่งความเป็นหญิง ผ่านสถานการณ์การตัดสินใจของตัวละครได้

9) ความขัดแย้ง (Conflict)

จากการศึกษารายการโทรทัศน์ต่างประเทศ จะเลือกนำเสนอความขัดแย้งกับเด็กโตขึ้นไป เนื่องจากเด็กโต เป็นวัยที่สามารถรับรู้เหตุผล การนำเสนอความขัดแย้งอย่างอ้อมๆ ผ่านสถานการณ์การแข่งขันที่ผู้แข่งขันต้องจดจ่อและลุ้นระทึก ส่วนรายการโทรทัศน์ในประเทศไทยรายการที่ได้รับความนิยมของวัยรุ่น มักจะมีการนำเสนอความขัดแย้งจากสถานการณ์ ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร ความขัดแย้งในตัวเอง เป็นต้น การนำเสนอความขัดแย้งมีหลายระดับ ผู้ผลิตสามารถเลือกนำเสนอตามความเหมาะสมของช่วงวัยตามพัฒนาการในการรับรู้เหตุผล เช่น การตัดสินใจเลือกสิ่งหนึ่ง ไม่เลือกสิ่งหนึ่ง ถือเป็นความขัดแย้งในเหตุผลในระดับต้น เด็กจะได้เรียนรู้การใช้ความคิดวิจารณญาณจากเหตุผล และความถูกต้อง

10) ความโศกเศร้า (Sadly)

ความโศกเศร้าน่าสงสาร เป็นอรรถรสหนึ่งที่เด็กไทยมักได้รับอิทธิพลจากการรับชมละครโศกนาฏกรรม (Melodrama) ร่วมกับผู้ปกครอง แต่ความโศกเศร้าน่าสงสาร สะเทือนใจก็ยังเป็นสิ่งดึงดูดในการรับชมโทรทัศน์ของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นละคร หรือ โฆษณา ดังนั้นหากผู้ผลิตต้องการนำเสนอสิ่งดึงดูดในรายการด้วยความโศกเศร้าน่าสงสาร สะเทือนใจ อาจต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามช่วงวัย เพื่อสอดแทรกบทเรียนแห่งการสูญเสีย ผิดหวัง พลัดพราก ว่ามีที่มาจากการกระทำบางอย่าง อย่างไรก็ดี ตามพัฒนาการช่วงวัยรุ่น ที่เด็กเริ่มเห็นความเป็นจริงของโลกว่า โลกแห่งความเป็นจริงไม่ได้มีแค่ความสุขเท่านั้น การนำเสนอห้วงเวลาแห่งความโศกเศร้า จึงมีคุณค่าต่อการเผชิญหน้ากับโลกแห่งความเป็นจริงของเยาวชนได้

บทที่ 6
สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

“การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัย วิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงศึกษาและกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และ ครอบครัว เพื่อกำหนดมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และ ครอบครัว และจัดทำแนวทางการปฏิบัติ เกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม กำกับดูแล การเฝ้าระวัง ให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) อันประกอบด้วย เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เทปรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งบริการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบรายการโทรทัศน์ ศึกษาจริยธรรม รูปแบบการกำกับดูแล และแนวทางปฏิบัติในการผลิตและนำเสนอรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) กับแหล่งข้อมูลต่างๆที่ได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 1 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูงระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษาเกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก และเยาวชน 3) ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และ 4) นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ / สื่อสารมวลชน และนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชน และครอบครัว

อย่างไรก็ดีการศึกษาพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ และความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัวนั้น เป็นส่วนประกอบหนึ่งของวิธีการดำเนินการวิจัย ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้การสำรวจด้วยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการสนทนากลุ่ม (Focus group interview) โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ปกครองเด็กตอนต้นและตอนปลาย และกลุ่มเด็กตอนปลายและเยาวชน จำนวน 6 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ปกครองเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี 2) กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน อายุ 6 - 18 ปี 3) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนต้นอายุ 6 - 9 ปี 4) กลุ่มเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 - 12 ปี 5) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 - 15 ปี และ 6) กลุ่มเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 15 - 18 ปี ทั้งนี้

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

6.1.1 ลักษณะการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในต่างประเทศและในประเทศไทย

ใน*การศึกษาเอกสาร*ที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรมการผลิต รายการโทรทัศน์ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในต่างประเทศทั้งบรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งบริเตนหรือบีบีซี (BBC: British Broadcasting Corporation) ของสหราชอาณาจักร บริการกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะ หรือสถานีโทรทัศน์สาธารณะพีบีเอส (PBS: Public Broadcasting Service) ของสหรัฐอเมริกา บรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งออสเตรเลียหรือเอบีซี(ABC: Australian Broadcasting Corporation) ของออสเตรเลีย และบรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งญี่ปุ่น (Japan Broadcasting Corporation) เอ็นเอชเค (NHK: Nippon Hoso Kyokai หรือ Nibon Hoso Kyokai) พบว่าการกำหนดกรอบจริยธรรมและการเผยแพร่โทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น มีการกำหนดไว้เพียงกว้างๆ เท่านั้น เนื่องจากส่วนใหญ่พบว่าการกำหนดกรอบอย่างกว้างๆ จะช่วยในการตีความ เมื่อมีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับจริยธรรมการผลิตและการเผยแพร่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้ครอบคลุมมากกว่าการกำหนดอย่างเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ การกำหนดกรอบกว้างๆ นั้น สามารถสรุปประเด็นได้ว่าได้ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ทั้ง 4 ประเทศ จะต้องไม่นำเสนอเนื้อหาที่กระทบต่อเด็กและเยาวชน ในประเด็นต่างๆ เช่น โป๊เปลือย ความรุนแรง ภาษา และสารเสพติด ฯลฯ

สำหรับการดำเนินงานในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะในต่างประเทศ จะใช้การกำกับดูแลเพื่อดูแลเรื่องจริยธรรมการผลิต และการผลิตรายการโทรทัศน์เป็นหลัก ทั้งการกำกับดูแลโดยภาครัฐ การกำกับดูแลตนเองโดยสถานีโทรทัศน์ การกำกับดูแลร่วมกันของสถานีโทรทัศน์และผู้ผลิตรายการ และการกำกับดูแลโดยผู้ชม โดยสิ่งที่แต่ละสถานีต่างให้ความสำคัญคือการกำหนดให้สถานีโทรทัศน์หรือคณะกรรมการกำกับดูแลไม่เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับการผลิตและการเผยแพร่รายการโทรทัศน์

นอกจากนี้ การเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนจากสื่อที่ไม่เหมาะสม เพื่อปกป้องด้วยทั้งระบบกำหนดช่วงเวลา ระบบการแบ่งเนื้อหาออกเป็นระดับตามวัยของผู้ชมหรือระดับวิจารณญาณของผู้ชม ระบบการประมวลทั้งสองแบบข้างต้นเข้าด้วยกัน ระบบใช้การติดป้ายหรือสัญลักษณ์ควบคู่กับระบบเรตติ้ง และระบบใช้เทคโนโลยีกลั่นกรองเนื้อหา ก็ยังเป็นอีกแนวทางที่น่าสนใจในการจัดระบบการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเช่นกัน

ดังนั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า การกำหนดกรอบจริยธรรมและการดำเนินงานในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะในต่างประเทศนั้น ไม่มีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมหรือแนวปฏิบัติโดยเฉพาะเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แต่จะใช้วิธีการกำหนดกรอบจริยธรรมอย่างกว้างๆ ควบคู่กับการใช้วิธีการกำกับดูแลจากหลากหลายภาคส่วนโดยปราศจากอำนาจครอบงำ ร่วมกับการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อปกป้องเด็กและเยาวชนจากสื่อที่ไม่เหมาะสมด้วยระบบต่างๆ ที่เหมาะสม การกำกับดูแลในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่แตกต่างกันนั้น ไม่มีตัวแบบใดใดของประเทศไหนที่จะนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยได้ แต่สามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

สำหรับในประเทศไทยนั้นพบว่าการกำกับดูแลในภาพรวมนั้นไม่ได้มีมาตรการหรือแนวทางเฉพาะเพื่อการดูแลเรื่องเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ส่วนมากจะมีคู่มือจริยธรรมหรือแนวทางปฏิบัติ (Code of ethics) ซึ่งกำหนดหน้าที่ และขอบเขตอย่างกว้างๆ โดยครอบคลุมไปถึงเรื่องเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งบรรจุรวมอยู่ในมาตรฐานคู่มือจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติรายการโทรทัศน์ทั่วไป ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์ได้ออกเป็น 3 ลักษณะคือ การกำกับดูแล โดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Public regulation) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co - regulation) และการกำกับดูแลตนเอง (Self - regulation)

ทั้งนี้การกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Public regulation) นั้น มีพื้นฐานการกำกับดูแลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว แผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี 2555 – 2559 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ทั้งนี้ข้อกฎหมายต่างๆ ไม่ได้มีการกำหนดในลักษณะที่แยกตัวออกเป็นบทเฉพาะ สำหรับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว หากแต่จะอยู่ในลักษณะที่เป็นหมวดย่อยที่บรรจุอยู่ในปริบททางกฎหมายข้ออื่นๆ ดังนั้นการจัดทำฐานข้อมูลฉบับรวมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) การกำกับดูแลตนเอง (Self - regulation) และ การจัดทำจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ในส่วนของการกำกับดูแลร่วมกัน (Co - regulation) และ การกำกับดูแลตนเอง (Self - regulation) นั้น มีพื้นฐานมาจากแนวทางการกำกับการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจ หน้าที่ตามกฎหมาย อย่างไรก็ดีจากการศึกษาเอกสารพบว่า ลักษณะการกำกับดูแลทั้ง 2 ประเภทนี้มีลักษณะซ้ำซ้อน เนื่องจากไม่ได้มีการกำกับดูแลร่วมกันในแบบบูรณาการทางข้อมูล ดังนั้น การกำกับดูแลร่วมกันในมาตรการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการผลิตรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการคุ้มครองสิทธิ และประโยชน์สูงสุดของผู้ชมที่เป็นเด็ก และเยาวชน และเพื่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว โดยเนื้อหาที่อยู่ในรายการโทรทัศน์

นอกจากนั้นภาพรวมมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยนั้น มีองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชนและครอบครัว และ องค์กรที่เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ ได้จัดทำมาตรฐานจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติไว้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับกรอบมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการผลิตรายการเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้ง ยูนิเซฟ กสทช. ส.ส.ท. (ไทย พีบีเอส) และสสดย. พบว่า มีขอบเขตที่คล้ายคลึงกันในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) มาตรฐานจริยธรรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการกำหนดเรื่องมาตรฐานจริยธรรม ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว

2) มุ่งสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม

3) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง ส่วนใหญ่ระบุในมาตรฐานจริยธรรมเกี่ยวกับเนื้อหาที่มีความเสี่ยงหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีที่ไม่ควรนำเสนอ เพื่อเป็นการปกป้องเด็กและเยาวชน อาทิข้อมูลลามกอนาจาร และความรุนแรง

4) การปกป้องเด็กจากพฤติกรรมที่เป็นอันตราย การใช้ภาษาไม่สุภาพ หยาบคาย ส่อเสียดไม่รักษาวัฒนธรรม ในการใช้ภาษา

5) การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลข้อมูลส่วนบุคคล โดยระบุในมาตรฐานจริยธรรมให้คุ้มครองหรือเคารพสิทธิในครอบครัวหรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น รวมถึงให้ความสำคัญในการรักษาความลับและเคารพสิทธิส่วนบุคคล

6) สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นำเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยความระมัดระวังเพื่อคุ้ม ครองสิทธิเด็ก เคารพสิทธิเด็ก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ซ้ำเติมความทุกข์ของผู้ตกเป็นข่าว หลีกเลี่ยงการดูถูกเหยียดหยามผู้อื่นอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงร่างกายจิตใจ

7) คำนึงถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และเยาวชน โดยให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ

ในส่วนของการศึกษา*จากการสัมภาษณ์เชิงลึก*ถึงลักษณะการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว พบว่ามีหลายระดับ ดังนี้

(1) การกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ (Public regulation) โดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ได้กำหนดนโยบายโดยมุ่งไปที่การคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และครอบครัว คือ ส่งเสริมให้มีพื้นที่สื่อ และดูแลเนื้อหาให้เหมาะสม โดยมีแนวทางในการกำกับดูแล คือ เป็นอิสระ โปร่งใส ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก เยาวชน ครอบครัว และสังคม มีความเป็นกลาง ด้านเนื้อหาต้องเป็นการสร้างสมดุลระหว่างธุรกิจกับการรักษาประโยชน์ของสาธารณชน โดยวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อการปกป้องคนกลุ่มน้อย ด้อยโอกาส หรือปกป้องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การคงไว้ซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ยังได้ประเด็นในเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมทั่วไป (ท) ที่กำหนดว่าเด็ก เยาวชน และคนในครอบครัว สามารถรับชมตามลำพังได้โดยไม่มีพิษมีภัย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ยังไม่เหมาะสมกับความต้องการของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ที่เห็นว่าระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมทั่วไป (ท) ในบางกรณีไม่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(2) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) เป็นการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายร่วมกับองค์กรและเครือข่ายต่างๆ ที่เป็นภาคีกับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ในการกำกับดูแลภาครัฐจะทำหน้าที่สนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจ ทั้งอำนาจทางกฎหมายหรือสนับสนุนเงินทุน เพื่อให้การกำกับดูแลร่วมกันทำงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะได้ดีขึ้น

เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก เยาวชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล โดยมีการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับองค์กรธุรกิจ เพื่อป้องกันการถูกแทรกแซง องค์กรเหล่านี้ จะรวมตัวกันเพื่อจัดการเสวนาร่วมกันตรวจสอบสื่อ และเฝ้าระวัง โดยจะมีแนวทางการกำกับดูแลด้านมาตรฐานจริยธรรม การร่วมกันจัดการอบรมและสัมมนาในประเด็นที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ การปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม การปลูกฝังให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมทั้งคอยเฝ้าระวังและเป็นตัวแทนของผู้ชมในการร้องเรียนเมื่อพบการผลิตรายการที่ไม่เหมาะสม โดยมีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นทางการ

(3) การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) เป็นการรวมตัวกันเองของภาควิชาชีพเพื่อหาแนวทางการกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ด้วยการใช้จรรยาบรรณทางวิชาชีพตามความสมัครใจ และอยู่บนมาตรฐานทางเทคนิค มีการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์เองตามประกาศของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) มีแนวทางในการกำกับดูแลเป็นสากล เป็นที่ยอมรับของนักวิชาชีพ มีการดำเนินงานที่มีความน่าเชื่อถือต่อบุคคลภายนอก มีการกำหนดจรรยาบรรณทางวิชาชีพซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และปฏิบัติอย่างถูกต้อง คำนึงถึงสิทธิเด็ก และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความเที่ยงตรง ฉับไว และมีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ และเด็ก เยาวชน และครอบครัว สามารถส่งข้อร้องเรียนได้

6.1.2 มาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปได้ ดังนี้

- มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวนี้ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งนี้หลักการสำคัญเพื่อการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และ เยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวนั้น สื่อมวลชนควรมุ่งนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง สาระความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว และมุ่งสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์และเคารพในความแตกต่าง คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนตามหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก นอกจากนั้นสื่อมวลชนยังควรคำนึงถึงความเปราะบางของเด็ก เยาวชนและความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงทั้งความรุนแรง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแสดงออกและทัศนคติที่มีต่อเรื่องเพศ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่อต้านกฎหมายภัยสังคม มาตรฐานจริยธรรมนี้เป็นมาตรฐานจริยธรรมที่มีกรอบอย่างกว้าง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ได้นำไปปรับใช้กับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวในรูปแบบและปริบทที่แตกต่างกัน โดยมาตรฐานนี้มีกลไกสำคัญคือ การส่งเสริมและคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ในส่วนของกลไกการส่งเสริมนั้น ผู้ผลิตควรผลิตรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย ซึ่งควรครอบคลุมถึงพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม ปัญญาของผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน อีกทั้งการสร้างทักษะในการดำเนินชีวิต สิทธิของเด็กและเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารโดยถูกต้องชัดเจนและการมีส่วนร่วมทางสังคมในฐานะพลเมืองโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่แบ่งแยกความแตกต่าง หลากหลายในประเด็นต่างๆ นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน และควรส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

สำหรับกลไกการคุ้มครองนั้น ผู้ผลิตควรผลิตรายการโทรทัศน์ที่คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากจากเนื้อหาและภาพที่มีความเสี่ยงในเรื่องทางเพศ ความรุนแรง หรือเนื้อหาและภาพที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี การใช้ภาษาไม่สุภาพ หยาบคาย ส่อเสียด และทำลายวัฒนธรรมไทย และควรคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเป็นส่วนตัวของเด็ก เยาวชน และไม่ควรสร้างสรรค์รายการที่ทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัว

- แนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว

แนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัวนี้สามารถแบ่งตามขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ 3 ขั้นตอนหลัก ได้ดังนี้

(1) ขั้นตอนการวางแผนและการเตรียมการก่อนการผลิต แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1.1) การวางแผนก่อนการผลิตรายการ เป็นขั้นตอนที่สำคัญ และยากที่สุด หากวางแผนไม่ดี หรือผิดพลาด ก็ยากจะสำเร็จได้ด้วยเช่นกัน สิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่

- คุณลักษณะเด็ก ตามจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก

เด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี มีการพัฒนาด้านร่างกาย เริ่มมีทักษะการเคลื่อนไหวสามารถใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ดีขึ้น ชอบช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีอารมณ์ที่ชัดเจน เปิดเผย อิสระ ทั้งพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ชอบเข้าสังคม พบปะพูดคุย เล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ มีความคิด การเล่นที่อิสระ สามารถจำสิ่งของหรือบุคคลต่างๆ อย่างถูกต้อง สามารถบอกความเหมือน ความต่าง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก นำเอาสิ่งที่มีอยู่มาสัมพันธ์กัน เรียนรู้ในการมีเหตุผล และสามารถคิดทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

เด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6-9 ปี และเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10-12 ปี เริ่มให้ความสนใจกับรูปร่างหน้าตา อยากรู้อยากเห็นในเรื่องราวทางกายของเพศตรงข้าม ความคิดละเอียดอ่อนมากขึ้น เข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น ควบคุมอารมณ์ของตนได้ เรียนรู้ที่จะ

แสดงอารมณ์ได้เหมาะสม ให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งที่ใกล้ชิดและบุคคลอื่น ทั้งวัยเดียวกันและต่างวัย ต้องการเพื่อนมาก จะแสวงหาเพื่อนที่มีความคล้ายคลึงกัน สามารถคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา รับผิดชอบและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รับฟังคนอื่นมากขึ้น และกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้

เยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13-15 ปี และเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16-18 ปี ไม่แตกต่างกัน มีการพัฒนาทางด้านร่างกายที่แบ่งแยกความเป็นชายหนุ่ม ความเป็นหญิงสาวที่เพิ่งเริ่มเจริญเติบโตเต็มที่ในวัยแรกรุ่น พอใจในการรักเพศตรงข้าม สนใจเพศตรงข้าม มีแรงจูงใจที่จะรักผู้อื่น ต้องการอิสระจากพ่อแม่ อารมณ์เปลี่ยนแปลง อ่อนไหวง่าย อารมณ์รุนแรง ควบคุมอารมณ์ยังไม่ดี มีจุดมุ่งหมายในชีวิต สังคมคือกลุ่มเพื่อน ยึดแบบจากกลุ่มเพื่อนและบุคคลที่ตรงกับอุดมคติ ต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมรอบๆ ตัว มีการรวมกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกัน มีอิทธิพลมากต่อทัศนคติ ความสนใจ และพฤติกรรมการแสดงออก คิดอย่างมีเหตุผลโดยไม่ใช้วัตถุเป็นสื่อ มีการคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน ใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม คาดการณ์อนาคตได้โดยมองย้อนอดีต

- นโยบายภายในประเทศจากภาครัฐบาล โดยให้สถานีหรือผู้ผลิตรายการยึดหลักในเรื่องค่านิยม 12 ประการตามนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งนโยบายจากส่วนอื่นๆ ทั้งภาคเอกชน ควรให้การส่งเสริม สนับสนุน สื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ด้านกระทรวงศึกษาธิการ หรือสถาบันการศึกษาควรเข้ามาเกี่ยวข้องและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถร่วมลงทุนกับผู้ผลิต หรือลงทุนให้เกิดการผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ และหากเกิดผลกำไรจากการประกอบการผลิตก็นำเงินส่วนที่เป็นผลกำไรนั้นเข้าเป็นเงินในหน่วยงาน

- ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Citizenship - DC) เด็กและเยาวชน จะเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของประเทศนั้น ต้องตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมในตามแต่ละช่วงวัย เมื่อเด็กและเยาวชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ย่อมเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและประเทศ การเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ต้องเคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข

ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน จึงควรคำนึงถึงหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา สอดแทรกหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต สอนให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศ ให้เป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักประชาธิปไตย

- สถานการณ์เด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 โลกในปัจจุบันเปลี่ยนไปเป็นโลกไร้พรมแดน เพราะฉะนั้นกระบวนการเรียนรู้ก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย สิ่งจำเป็นสำหรับเด็กในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี 4 ข้อ ได้แก่ มีทักษะชีวิต มีทักษะในการเรียนรู้ให้เท่าทันบริโภคสื่อให้เป็น และมีจิตสำนึก ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน ควรคำนึงถึงและให้การสนับสนุน การพัฒนาความฉลาดทั้ง 6 ด้าน (6 Quotients – 6Q) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีศักยภาพทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม ทักษะทางสังคม มุ่งมั่น และเผชิญปัญหาอุปสรรคอย่างไม่ท้อถอย

- สิทธิเด็ก / จริยธรรมคุ้มครองเด็ก การละเมิดสิทธิเด็กยังเป็นสิ่งที่พบบ่อยในสื่อโทรทัศน์ และเป็นสิ่งที่ต้องคำถึงอย่างมาก ต้องเคารพ คำนึง และระมัดระวังสิทธิของเด็ก อย่าให้เด็กเป็นตัวตลก อย่ามีความสุขบนความทุกข์ของเด็ก มีความตั้งใจทำให้ดีที่สุด รู้จักสร้างกระบวนการให้เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจเด็ก มีวิธีเล่นกับเด็ก และไม่ควรคิดแทนเด็ก

ผู้ประกอบการสถานี ควรมีกองตรวจพิจารณารายการเอง ตรวจเรื่องคุณภาพกับเนื้อหา เทคนิคของภาพและเสียงให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม รวมถึงการมีคู่มือของส่วนกลาง พระราชบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเด็กรองรับ ดูแลในเรื่องของจริยธรรม การละเมิดสิทธิเด็ก ความเหมาะสม เนื้อหาที่รุนแรง และเรื่องเพศ

- บริบทด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ดังนี้

ก. สภาพครอบครัว สภาพครอบครัวไทยในปัจจุบันไม่ค่อยมีความใกล้ชิดกันมากนัก เพราะต้องออกไปหารายได้นอกบ้าน มาช่วยจุนเจือครอบครัว ลูกต้องจ้างคนอื่นเลี้ยงหรือให้ญาติดูแล ความผูกพัน เอาใจใส่กันลดลง รวมสิ่งแวดล้อมภายนอก คือ กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากกว่าครอบครัว ขาดการดูแลจากคนในครอบครัว รวมถึงการบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมทั้งเรื่องของความรุนแรง เรื่องเพศ อบายมุข และการพนันในรูปแบบต่างๆ การหาทางออก คือ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันและองค์กรสื่อ จัดสรรพื้นที่สื่อทางเลือก สนับสนุนการผลิตสื่อโดยกลุ่มเยาวชน และมีการผลักดันให้มีกฎหมายควบคุมสื่อสำหรับเด็ก และเยาวชน

ข. สภาพสังคม เด็กและเยาวชนเริ่มสนใจอยากเรียนรู้โลกภายนอกมากขึ้น ต้องการอิสระ อยากเป็นตัวของตัวเอง มีความรู้สึกตื่นเต้นที่จะได้รู้จัก และเรียนรู้กับสิ่งใหม่ๆ ในชีวิต รวมถึงปัญหาทางสังคมทางด้านพฤติกรรมการเลียนแบบ ที่เกิดจากการใช้สื่อที่ไม่ถูกต้อง ฉะนั้น การเป็นแบบอย่างที่ดีผ่านสื่อโทรทัศน์นั้นสำคัญยิ่งสำหรับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เพราะพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนจะไปในทางด้านบวกหรือลบ สังเกตได้จากการที่เขาคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม และสื่อโทรทัศน์แบบใด

ค. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลเนทีฟ (Technology and Digital Natives) เด็กและเยาวชนกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญสำหรับการทำการสื่อสารผ่านโทรทัศน์ดิจิตอลในอนาคต เนื่องจากโทรทัศน์ยังมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและดารา นักแสดง ตัวละคร หรือเน็ตไอดอล ยังคงเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อเด็กกลุ่มนี้

สื่อโทรทัศน์ควรตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนให้ตรงจุด ความสะดวกและรวดเร็ว ขั้นตอนไม่เยอะ ผลักดันให้ตราสินค้าปรากฏอยู่ในสายตา โดยใช้ช่องทางหลักๆ ที่มีอยู่แล้วในโลกออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ค ยูทูป อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ไลน์ รวมไปถึงพันทิพ และการแชร์ความเห็นต่างๆ ผ่านกลุ่มเพื่อน เป็นต้น ควรสร้างเนื้อหาให้แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร และควรมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน

(1.2) การเตรียมการก่อนการผลิต (Pre – production) หากมีการเตรียมงานไว้ดี มีรายละเอียดขั้นตอน วิธีการทำงานชัดเจน ทำให้สะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่

- การกำหนดวัตถุประสงค์ ต้องกำหนดให้แน่นอนว่า ต้องการให้อะไรแก่เด็ก เยาวชน และครอบครัว และดูกลุ่มเป้าหมาย ในเรื่องเพศ ช่วงอายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคม และสถานภาพทางเศรษฐกิจ จากนั้นจึงกำหนดรูปแบบของรายการให้เหมาะสมกับระยะเวลา รวมถึงการนำเสนอที่ต้องมีความสนุก น่าสนใจ หรือการเรียนรู้ผ่านเพลง เป็นต้น

- การเขียนโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงแนวคิดของรายการ (Concept) ความสำคัญของประเด็นต่างๆ การวางโครงรายการต้องมีแก่น (Theme) ที่ชัดเจน มีความเชื่อมโยงของแต่ละประเด็นที่ร้อยเรียงกันให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ นำเสนอด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ใช้อย่างเหมาะสม จะช่วยทำให้รายการมีมิติน่าติดตาม

ด้านการเขียนบทโทรทัศน์ ต้องคิดถึงด้านภาพเสมอว่าสามารถเล่าเรื่องได้ และคำนึงถึงการใช้ภาษา ถ้อยคำ ภาษาที่สื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน สื่ออารมณ์

ความรู้สึกและกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ หลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ฉายภาพความชัดเจนเรื่องเพศ ความรุนแรง และภาษาหยาบคาย

- การประชุมทีมงานผลิตรายการ และการประสานงาน เป็นการระดมสมอง การแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน การทำงานเป็นทีมเวิร์ก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผน ตรงกับวัตถุประสงค์ การกำหนดทิศทาง การแบ่งงานตามหน้าที่ให้กับทีมงาน เพื่อจะได้ดำเนินงานได้ทันกับเวลาที่กำหนด

การประสานงาน นอกจากจะประสานงานกันในหน่วยงานแล้ว ยังต้องประสานงานกับเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่ติดต่อขออนุญาตถ่ายทำอย่างเป็นทางการ ขอความอนุเคราะห์ นัดหมายเวลา การพูดคุยอย่างคร่าวๆ เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการนำเสนอ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องได้เตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อให้ทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและขอบเขตการทำงานของตนเอง

นอกจากนี้ ทีมงานผู้ผลิตรายการจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจพื้นฐานจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ด้านผู้ปกครองหรือคุณครูที่พาเด็กเข้าร่วมรายการ จะมีการชี้แจงรายละเอียด ซึ่งถ้าเป็นเด็กเล็ก จะมีความห่วงและใส่ใจเป็นพิเศษ ทีมงานจะตรวจสอบความเหมาะสมก่อนเสมอ ด้านวัยรุ่นก็ต้องมีการพูดคุยทำความเข้าใจโดยเฉพาะฉากที่เสี่ยงอันตราย ฉากรัก ฉากโป๊ เป็นต้น และหากผู้ปกครองไม่ยอมรับ ทางทีมงานก็ต้องหาวิธีแก้ไข ให้ผู้ปกครองยอมรับข้อตกลงก่อนถึงไปสู่ขั้นตอนต่อไป

- การคัดเลือกผู้ดำเนินรายการ และนักแสดง ผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกรต้องมีการซักซ้อม ทำความเข้าใจกับบทหรือข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ก่อนออกอากาศหรือบันทึกเทปต้องนำเสนอเนื้อหารายการตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การคัดเลือกนักแสดง หากเด็กเข้ามามีส่วนร่วมกับรายการ จะมีทั้งการคัดเลือกโดยการเปิดรับสมัคร จากทางโรงเรียนและโมเดลลิ่ง (modeling) โดยดูจากความสามารถไหวพริบ การกล้าแสดงออก การใช้ภาษาไทยได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดี เนื่องจากเป็นผู้มีอิทธิพลแก่เด็กและเยาวชนที่มักเลียนแบบสิ่งที่ตนชื่นชอบ นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการ Workshop ทั้งนักแสดงหน้าใหม่ที่ต้องการฝึกในเรื่องพื้นฐานก่อนก้าวเข้ามาเป็นมืออาชีพ หรือนักแสดงอาชีพแล้วที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องบท ต้องการแสดงบทบาทให้เหมาะกับบทที่ได้รับมา ส่วนใหญ่แล้วนักแสดงจะไม่รู้จักกัน ต้องมาพูดคุย ซ้อมบทคร่าวๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในวันที่ถ่ายทำจริง

- การเตรียมความพร้อมในการบันทึกรายการ

ก. การเตรียมฉาก ความประทับใจแรกของเด็กก็คือฉาก ฉากที่มีการออกแบบที่ดีได้ผลในการสื่อความหมายของรายการ มุ่งหมายให้เกิดบรรยากาศที่ดีอาจจะมีอุปกรณ์ประกอบฉากเข้ามาด้วย โดยฉากจะมีทั้งที่ถ่ายทำจากสถานที่จริง ฉากที่อยู่ในห้องที่จะบันทึกรายการมีการตกแต่งขึ้นมา และฉากแบบใช้ Blue Screen หรือ Green Screen โดยมีองค์ประกอบสองส่วน คือ ส่วนแรกเรียกว่าฉากหน้ากล้อง เป็นภาพของพิธีกรที่อยู่ด้านหน้าฉาก ส่วนที่สองเรียกว่า ฉากหลัง เป็นภาพเคลื่อนไหวจากวิดีทัศน์ หรือจากกล้องอีกตัวหนึ่ง ซึ่งบางรายการอาจจะมีการผสมผสานฉากทั้งสามแบบก็ได้

ข. แสง จุดมุ่งหมายในการจัดแสงก็เพื่อให้กล้องรับภาพได้อย่างสมจริงเป็นธรรมชาติ เพื่อลบเงา เพื่อให้ได้สีที่ถูกต้องและสวยงาม สร้างอารมณ์ให้กับภาพ การบอกเวลาและสถานที่ เช่น กลางวัน กลางคืน โดยการใช้ความแตกต่างในเรื่องความสว่างความมืดของแสงช่วยให้ภาพมีมิติ คือ มีความลึก ความตื้นในภาพ ให้มีความแตกต่างของจุดมืดและจุดสว่างที่สมดุลสามารถถ่ายทอดภาพออกมาได้

ค. ภาพและเสียง จะทำงานควบคู่กับการสร้างฉากเสร็จแล้วจึงติดตั้งแสงวางระบบเสียง ด้านของภาพต้องตรวจเช็คสัญญาณสีและระดับของสัญญาณภาพจากกล้องว่าได้ภาพที่ดีและสมบูรณ์แบบ เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบในด้านลบต่อเด็ก ส่วนเสียงต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกร่วม สนใจ อยากรู้ เสียงที่เปล่งออกมาต้องมีความชัดเจนแจ่มใสร่าเริง น้ำเสียงแสดงออกถึงความมั่นใจปราศจากความลังเลใจหรือไม่แน่ใจ

ง. การแต่งกาย ทั้งของผู้ดำเนินรายการ และเด็กที่เข้ามีส่วนร่วมในรายการโทรทัศน์ ต้องระมัดระวังเป็นอย่างมาก เพราะเด็กอาจจะเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบ ควรแต่งกายให้เหมาะสมกับรายการและช่วงวัยของเด็ก

(2) ขั้นตอนการผลิตรายการ (**P**roduction) อาจมีการเดินทางไปถ่ายทำไปยังสถานที่ต่างๆ หรือแก้ไขหลายครั้งจนเป็นที่พอใจ จำเป็นต้องเก็บภาพ/เสียงบรรยากาศทั่วไป ภาพเฉพาะมุมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการขยายความให้เด็กได้เห็นและเข้าใจรายละเอียดมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึง ในขั้นตอนนี้ ได้แก่

- กระบวนการทำงานกับเด็ก เยาวชน รวมถึงเด็ก เยาวชนที่มีความต้องการพิเศษ ต้องให้เด็กสนใจที่จะฟัง ใช้คำพูดที่ง่าย สั้น ชัดเจน สิ่งที่ต้องการต้องเป็นสิ่งที่เด็กทำได้ ลงมือทำจริง เชื่อมั่นตัวเด็ก อย่าสั่งหรือคาดหวังให้ทำในสิ่งที่เกินความสามารถ ถ้าในรายการมีเด็กหลาย

คนต้องเปิดโอกาสให้พูดคุยกันได้ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการทำงาน ไม่จำเป็นต้องพูดถึงเรื่องงานตลอดเวลา ทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บางเวลาต้องเด็ดขาดเวลาเด็กต่อต้าน และเมื่อเด็กเชื่อฟัง ทำตามที่บอก ควรให้คำชม หรือแสดงความชื่นชมโดยการกอด ลูบหัว เป็นต้น พูดด้วยน้ำเสียงที่ราบเรียบ นุ่มนวล ให้โอกาสเด็กได้เลือกสิ่งที่ต้องการทำ แต่สิ่งที่ทำต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับได้

ระหว่างการถ่ายทำ จะมีเทคนิคการเรียกชื่อเด็กซ้ำๆ ช่วยดึงความสนใจของเด็ก หลีกเลี่ยงคำว่าอย่า ไม่ ห้าม พูดแต่ในสิ่งที่ต้องการให้เด็กทำ ควรสบตาเมื่อสื่อสารกับเด็ก ต้องก้มลงหรือนั่งลงให้อยู่ในระดับเดียวกับเขา สำหรับเด็กเล็ก มักมีปัญหาในการทำตามคำสั่งที่มากเกินไปในครั้งเดียว ต้องใช้ความอ่อนโยนแต่หนักแน่นมั่นคง

- กระบวนการทำงานกับผู้ปกครอง ในขั้นตอนผลิตรายการผู้ปกครองต้องเป็นคนพาเด็กมาเข้าร่วมรายการ ทีมงานจะชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ปกครองฟัง ในขณะที่ถ่ายทำรายการ บางรายการจะไม่ให้งอยู่ในสถานที่ถ่ายทำ จะมีทีมงานค่อยดูแลและมีการถ่ายทอดสดมาให้ดู หากสิ่งไหนเห็นว่าไม่สมควรกับเด็ก สามารถแจ้งทีมงานและขอให้เด็กพักหรือยกเลิกการถ่ายทำได้ทันที เพราะหากเด็กเห็นผู้ปกครองอาจจะรู้สึกเกร็ง ขาดความเป็นธรรมชาติ และกลัวโดนตำหนิ

- กระบวนการทำงานของทีมงาน มีลักษณะ “การทำงานเป็นทีม” และมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน มีการสร้างหลักให้กับการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เสียเวลาไปกับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เมื่อเข้าใจทิศทางของการทำงานอย่างถูกต้องครบถ้วนเหมือนกันแล้ว ทำให้การทำงานง่ายและสะดวกมากขึ้น มีการสร้างความรู้สึกร่วม มีแรงบันดาลใจในการทำงาน รับผิดชอบร่วมกัน โดยสร้างภาวะผู้นำให้กับทุกๆ คน และดึงความสามารถที่ตนเอง นอกจากนี้รายการสำหรับเด็กอาจต้องมีนักจิตวิทยาเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้รายการเหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัย

(3) ขั้นตอนหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ (**P**ost – production) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงได้แก่

- การตัดต่อ / ลำดับภาพ สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอย่างมากคือเรื่องสิทธิของเด็กและจริยธรรมคุ้มครองเด็ก เพราะเด็กยังไม่มีความสามารถแยกแยะมากนักว่าอะไรดี ไม่ดี ต้องใช้ภาพที่เด็กสนใจ อยากรู้ อยากดูต่อเนื่อง เหมาะสมกับช่วงวัย เทคนิคในการตัดต่อภาพคือเลือกภาพที่ดีที่สุด นำภาพมาร้อยเรียงให้มีการเชื่อมโยงกัน ภาพแต่ละภาพไม่จำเป็นต้องสำคัญเท่ากัน อาจลดหลั่นลงไปตามเนื้อหา ควรให้มีองค์ประกอบภาพที่สมเหตุสมผลและเป็นที่ยอมรับได้ปรากฏอยู่

การตัดต่อภาพจะทำให้เด็กถูกกระตุ้นความรู้สึกขึ้น แล้วความรู้สึกนั้นค่อยๆ ลดลง จนกระทั่งมีการตัดภาพใหม่อีกครั้งหนึ่ง ถ้าความยาวของภาพพอเหมาะ อารมณ์ของเด็กจะถูกกระตุ้นตามจังหวะ ถ้าความยาวของภาพมากไป อารมณ์ของเด็กจะราบเรียบไม่ตื่นเต้น

- การตัดต่อเสียง เสียงเป็นการเตรียมให้เด็กเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนฉาก สถานที่ ควรมีรูปแบบของเสียงที่ต่อเนื่องหรือพัฒนาการของเสียง เสียงและภาพนั้นคือส่วนที่เสริมซึ่งกันและกัน เสียงในที่นี้รวมถึง เช่น เสียงบรรยาย เสียงพากย์ เสียงประกอบต่างๆ เสียงดนตรี ซึ่งอาจเป็นการทำดนตรีขึ้นมาใหม่โดยนักแต่งเพลง ลักษณะรายการที่ต้องการดนตรีเฉพาะ เรียบเรียงเสียงประกอบ หรืออาจใช้ดนตรีประกอบที่ได้ทำไว้แล้ว และอีกส่วนสำคัญส่วนหนึ่งคือเพลงประกอบ ที่บอกเรื่องราวต่างๆ ในรายการ ช่วยสร้างสรรค์ และกล่อมเกลาจิตใจของเด็ก

- ความต่อเนื่องของรายการ ควรมีความต่อเนื่องของเนื้อหา ความต่อเนื่องของการเคลื่อนไหว ทิศทางการเคลื่อนไหว ตำแหน่งผู้มีส่วนร่วมในรายการหรือบุคคลในฉาก ความต่อเนื่องของเสียง และสัดส่วนของเสียงเป็นส่วนที่สำคัญมาก ถ้าการกระทำกำลังเกิดขึ้นในที่เดียวกันและเวลาเดียวกัน เสียงจะต้องต่อเนื่องจากภาพหนึ่งไปยังภาพต่อไป

สิ่งที่ควรพึงระวังในเรื่องความต่อเนื่องของรายการคือ การตัดภาพมุมที่คล้ายกันหรือขัดกัน มีความซับซ้อน ควรใช้ภาพแทรกเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เห็นภาพชัดเจนขึ้น คำนึงความเป็นจริง มีความถูกต้องตามเนื้อหาข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือน และมีคุณธรรม รับผิดชอบในฐานะของสื่อมวลชน

- การทำกราฟฟิก ควรสอดคล้องกับแก่นรายการ กลุ่มเป้าหมาย ต้องกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดความสนใจในตัวกราฟิกผ่านการออกแบบ โทนสี พื้นผิว แสง การจัดวางองค์ประกอบ ควรสร้างกำหนดทิศทางกราฟฟิกให้ชัดเจน หากเป็นงานแอนิเมชั่นควรกำหนดจังหวะการเข้าออกของกราฟฟิก การซ้อนภาพกราฟิกกับภาพเคลื่อนไหวควรเสมือนจริง และเข้ากันจะปรับปรุงกราฟฟิกต่างๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ตัวอักษรให้มีความแปลกตา สวยงาม โดยเน้นความชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์ การกำหนดสีต้องทำให้สะดุดตา สร้างสรรค์ โดดเด่น เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย รายการจะใช้สีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด และการจัดวางตำแหน่งต้องคำนึงถึงจุดเด่นที่ควรเน้น ความสมดุลต่างๆ ความสบายตาในการมอง

6.2 อภิปรายผลการกำกับดูแล มาตรฐานจริยธรรม และแนวปฏิบัติการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น สามารถ*อภิปรายผล*ว่าในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัวนั้น ควรมีมาตรฐานจริยธรรม และแนวปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว เนื่องจาก พบว่า ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ยังขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ สมาชิกขององค์กรไม่ตระหนักหรือเห็นความสำคัญของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม ขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในฐานะของตนเอง และการใช้หลักการกำกับดูแลกันเองให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกไม่ยอมรับและเคารพกติกาที่กำหนด และจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาและการโฆษณา ที่พบจากการร้องเรียนมากที่สุดคือ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริงหรือเกินความจริง การนำเสนอเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556) การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์มาตรฐานจริยธรรมนี้ จึงได้มีขึ้นเพื่อเป็นขอบเขตให้สื่อมวลชนใช้เป็นเครื่องมือกำกับดูแลกันเองในการให้บริการโทรทัศน์ ซึ่งมีหน้าที่นำเสนอรายการส่งเสริมการเรียนรู้ การศึกษา ในวิทยาการสาขาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน และให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมและมีพฤติกรรมเหมาะสมตามวัย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่แท้จริงสำหรับประชาชน โดยมีประเด็นอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ในการดำเนินการกำกับดูแลโดยกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ควรส่งเสริมให้มีนโยบายการสนับสนุนการพัฒนาโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชน และครอบครัว โดยระดมทุนจากภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชน ประชาชน เพื่อช่วยให้รายการโทรทัศน์สามารถผลิตเนื้อหาที่มีคุณภาพปลอดภัยและสร้างสรรค์ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ดังเช่นที่ ชนัญสรา อรนพ ณ อยุธยา (2556) ได้เสนอแนะให้ประเทศไทยพัฒนาและปรับปรุงการกำกับดูแลในภาวะสื่อหลอมรวม ด้วยการจัดให้มีนโยบายการสื่อสารในระดับชาติ ที่สามารถปรับตามสภาวะสื่อหลอมรวมได้ เพื่อคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักการแสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน และเน้นที่แนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก กับแนวทางการส่งเสริมการศึกษาและการรณรงค์ผลักดัน

นอกจากนั้น การกำกับดูแลของ กสทช. ยังอยู่ในลักษณะปิดกั้นด้านเสรีภาพของผู้ผลิตและผู้ประกอบการ กล่าวคือ ยังคงรักษาวัฒนธรรมในการกำกับดูแลแบบดั้งเดิม ที่มุ่งเน้นการกำกับดูแล

โดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายตามแนวทางการจำกัดการเข้าถึง ซึ่งกระบวนการออกกฎหมายนั้นมีความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ในกิจการวิทยุโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทย (ชนัญสรา อรนพ ณ อยุธยา, 2556) และยังพบปัญหาในการเปิดเผยข้อมูล การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ การจัดการเรื่องร้องเรียน การรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกที่ไม่เพียงพอ และขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากกลุ่มประชาชนผู้บริโภค ซึ่งมีผลเสียต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริม ความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว ประกอบกับปัญหาจริยธรรมในกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพยังขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ โดยสมาชิกขององค์กรไม่ตระหนักหรือเห็นความสำคัญของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม ขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ่งในฐานะของตนเอง และการใช้หลักการกำกับดูแลกันเองให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกไม่ยอมรับและเคารพกติกาที่กำหนด (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556)

ดังนั้น จึงควรนำเอาระบบการกำกับดูแลร่วมกันมาใช้กำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ที่ กสทช. กำกับดูแล และควรส่งเสริมให้มีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อใช้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติขององค์กรสื่อที่เหมาะสม ทั้งนี้ กสทช. ควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างมาตรฐานหรือแนวทาง (Guidelines) ด้านสื่อที่เกี่ยวกับเด็กที่มีผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ มาทำงานร่วมกัน (ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์, 2556) โดยควรเป็นมาตรฐานจริยธรรมอย่างกว้าง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตได้นำไปปรับใช้กับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวในรูปแบบและบริบทที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี มาตรฐานจริยธรรมนี้ ควรเป็นมาตรฐานที่มีกลไกสำคัญคือ ส่งเสริม และคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยเนื้อหาที่ควรส่งเสริม ควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับพัฒนาการตามช่วงวัย 4 ด้าน (กาย อารมณ์ สังคม ปัญญา) เนื่องจากยังขาดเนื้อหาที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา, 2558) และ เนื้อหาและความยาวนานในการนำเสนอของสื่อโทรทัศน์จะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของเยาวชน หากเยาวชนได้ดูสื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเป็นเวลามากขึ้น เยาวชนก็อาจมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อที่เพิ่มขึ้น แต่หากเยาวชนได้ดูสื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรงและก้าวร้าวเป็นเวลาต่อเนื่อง โอกาสที่เยาวชนจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวก็สูงขึ้นเช่นกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง และผู้ผลิตสื่อจักต้องคำนึงถึงความสำคัญในแง่เนื้อหาที่นำเสนอและโอกาสที่เยาวชนจะได้รับสื่อต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในอนาคต (Padilla-Walker, Coyne, Collier, และ Nielson, 2015)

นอกจากนั้น ควรส่งเสริมความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยคำนึงถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนในการรับรู้ข่าวสาร ดังเช่น มนัสวินี จันทะเลิศ (2548) เสนอว่าการจัดสรรพื้นที่สื่อให้แก่เด็ก

มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กต้องได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และเหมาะสม พร้อมๆ กับมีสิทธิได้รับการปกป้องจากข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม ที่สำคัญคือ สิทธิในการมีส่วนร่วมในการใช้สื่ออย่างเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้ควรสร้างสรรค์เนื้อหาที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่แบ่งแยกความแตกต่าง หลากหลายในประเด็นต่างๆ และสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน อีกทั้งควรส่งเสริมการปลูกฝัง และอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้แก่เด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนควรได้รับการคุ้มครองจากเนื้อหาและภาพที่มีความเสี่ยงในเรื่องทางเพศ การใช้ภาษาและความรุนแรงหรือเนื้อหา และภาพที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี เนื่องจาก รายการที่มีสาระนั้นมีน้อย ซึ่งผลจากการบริโภคสื่อในแง่ของพฤติกรรมนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ขาดช่วง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเพราะกฎหมายการควบคุมสื่อในเด็กและเยาวชนของประเทศไทยที่ไม่เข้มข้น ประกอบกับสื่อใหม่ที่เด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ขาดการไตร่ตรองในการรับสาร และยังพบเนื้อหาที่อาจไม่เหมาะสมในเรื่อง เพศ ภาษา ความรุนแรง การพนันและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (กานต์ เชาวน์นิรัติศัย, 2557) และ จากการวิจัยของอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2543) พบว่า ยังคงมีปัญหาในการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของเด็กที่ตกเป็นข่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวการปฏิบัติทางวิชาชีพในองค์กรสื่อแต่ละองค์กร มีลักษณะไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องมีการถกเถียงและหาทางออกร่วมกัน ดังนั้นมาตรฐานจริยธรรมนี้จึงควรคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและความเป็นส่วนตัวของเด็ก เยาวชนและครอบครัว คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่ผลิตรายการที่กระทบต่อชื่อเสียงร่างกาย จิตใจ ของเด็ก และเยาวชน

ด้านมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์นำมาตรฐานทางจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กและเยาวชนและครอบครัวไปใช้แต่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในฐานะของตนเอง และการใช้หลักการกำกับดูแลกันเองให้มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556) แนวปฏิบัตินี้จึงถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นข้อแนะนำในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่เป็นมิตรกับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์และผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในแต่ละขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยจำแนกตามแนวทางในการปฏิบัติตามกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ 3 ขั้นตอน (อัศรินทร์ นนทิหทัย, 2551) ได้แก่ การวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre – Production) ขั้นผลิตรายการ (Production) และขั้นตอนหลังการผลิต

รายการ (Post - Production) ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำแนว ปฏิบัตินี้ ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการโทรทัศน์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) การวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre – Production)

ในการวางแผนเพื่อการสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กเยาวชน และครอบครัว สิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ประโยชน์สูงสุดของเด็ก เยาวชน และ การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเชื่อมโยงถึงนโยบายต่างๆ ทั้งทางการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์และทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เด็กและเยาวชน และ การคุ้มครองผู้บริโภค นอกจากนั้น ต้องคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กตามช่วงวัยโดยแบ่งเป็น ผู้ชมที่เป็นเด็กเล็กอายุ 3 – 5 ปี ผู้ชมที่เป็นเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี ผู้ชมที่เป็นเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี ผู้ชมที่เป็นเยาวชนวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี และผู้ชมที่เป็นเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี (ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต (2541); สุชา จันทน์เอม (2540); Hockenberry; (2010)) เนื่องจากประเด็นของพัฒนาการในแต่ละวัยนั้นโดดเด่นต่างกันไป การเปลี่ยนแปลงนี้ จะก้าวหน้าไปเรื่อยๆ เป็นขั้นตอน จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (สุชา จันทน์เอม, 2542) ดังนั้นจึงควรสร้างเนื้อหาที่เข้าถึง และเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาตามวัยของผู้ชมเหล่านี้ และควรมีนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชนและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์รายการให้เหมาะสม โดยวางแผนเพื่อการสร้างสรรค์รายการบนพื้นฐานของมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการ โทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

อย่างไรก็ดี ในขณะที่ยังมีการนำเสนอเนื้อหาและการโฆษณา ที่พบจากการร้องเรียนมากที่สุดคือ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริงหรือเกินความจริงนั้น (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556) การโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ ในรายการ ควรคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว และควรคำนึงถึงการไม่ชี้นำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบ โดยไม่เน้นย้ำสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ของเพื่อการโฆษณา

(2) ขั้นผลิตรายการ (Production)

ในขั้นตอนนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือกระบวนการการทำงานกับบุคคล 3 ฝ่าย ได้แก่ เด็ก ทั้งนี้ครอบคลุมถึงเด็กที่มีลักษณะพิเศษด้วย โดยจะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก และ

คำนึงถึงสวัสดิภาพและความปลอดภัยให้แก่เด็ก นอกจากจากนั้นจะต้องคำนึงถึงการสื่อสารกับผู้ปกครองให้เข้าใจในรายละเอียดการถ่ายทำและ ทราบถึงผลที่จะได้รับหลังจากถ่ายทำ อีกทั้งทีมงานการถ่ายทำ ยังถือเป็นกลุ่มสำคัญที่จะควรเข้าใจมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว และควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และเยาวชนที่ร่วมงานด้วย

(3) ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)

เพื่อให้ได้ภาพและเสียง และเนื้อหารายการที่มีคุณภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการตัดต่อ และการควบคุณคุณภาพรายการเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ชมตามช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดต่อ ในเรื่องการเคลื่อนไหว ทั้งนี้ผู้ผลิตควรใช้องค์ประกอบเหล่านี้อย่างระมัดระวัง เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจถึงเนื้อหารายการ เนื่องจากจังหวะเคลื่อนไหวที่รวดเร็วมีผลกระทบทางอารมณ์ที่แตกต่างต่อเด็ก (Wright, John C และ Huston, Aletha C, 1986) และ Lillard AS&Peterson J. (2011) เสนอว่า ผลกระทบแบบฉับพลันของรายการโทรทัศน์ที่แตกต่างที่มีต่อพัฒนาการด้านการของเด็กเล็กในด้านการจัดการตัวเอง (เช่น การควบคุมตัวเอง และการทำงานของระบบความจำ) เด็กกลุ่มที่ชมการ์ตูนที่นำเสนอภาพที่มีการเคลื่อนไหว ด้วยความรวดเร็วจะมีพัฒนาการด้านการจัดการตัวเองช้ากว่าอีก 2 กลุ่ม การ์ตูนที่นำเสนอภาพที่เคลื่อนไหวด้วยความรวดเร็ว จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเล็กในด้านการจัดการตัวเองอย่างฉับพลันนอกจากนั้นควรมีการขึ้นคำเตือน หรือนำเสนอถึงความไม่เหมาะสม หรืออันตรายต่างๆ จากการเลียนแบบเนื้อหาที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากพฤติกรรมของคนเราส่วนใหญ่นั้น เกิดขึ้นจากการสังเกต (Observational learning) เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคม ลักษณะการเข้าไปมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนของสื่อมวลชน เป็นไปในลักษณะของการเลียนแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่งของเด็ก ผู้ที่เปิดรับชมโทรทัศน์มาก มีแนวโน้มที่จะเชื่อตามสิ่งที่โทรทัศน์นำเสนอ ได้รับการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมความเชื่อจากโทรทัศน์ (Bandara, 1977 อ้างถึงใน ภัทรธิรา ผลงาม, 2554)

กล่าวโดยสรุป การกำกับดูแล มาตรฐานจริยธรรมและแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และ ครอบครัวนั้น เป็นแนวทางอย่างกว้างที่ใช้ในการกำกับดูแลกันเอง โดยมีหลักการสำคัญเพื่อการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และ เยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว มุ่งนำเสนอข้อมูล

ข่าวสาร ข้อเท็จจริง สาระความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว และ มุ่งสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรมอันดีงาม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์และเคารพในความแตกต่าง คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน

6.3 สรุปการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

6.3.1 การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของต่างประเทศและในประเทศไทย

- รายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัวของต่างประเทศ

แหล่งข้อมูลให้สัมภาษณ์ว่าเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 6 รายการคือ รายการ Sid The Science Kid ช่อง PBS, รายการ Super Whyช่อง PBS, รายการ Semme Street ช่อง PBS, รายการ Show Me Show Me ช่อง CBeebies, รายการ Gigglebiz ช่อง CBeebies และรายการ The Dog Ate My Homework ช่อง CBBC ปรากฏผลการศึกษา รูปแบบ วิธีการนำเสนอ และหลักการผลิตรูปแบบและวิธีการนำเสนอของรายการดังกล่าวต่อไปนี้

(1) รูปแบบ

จากการศึกษาพบว่า ในการผลิตรายการเด็กสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี และเด็กวัยเรียน อายุ 6-12 ปี ในรายการหนึ่งจะประกอบไปด้วยรูปแบบรายการที่นำเสนอหลากหลายรูปแบบเพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็กเล็กที่มีสมาธิค่อนข้างสั้น การทำให้จดจ่อกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคในการนำเสนอที่หลากหลาย อาทิ การนำเสนอในรูปแบบละครด้วยการ์ตูนแอนิเมชั่น การนำเสนอด้วยหุ่นมือ การใช้พิธีกรดำเนินรายการ หรือพูดคุย นำเสนอกราฟฟิคภาพวาด วัตถุจริง วีดิโอเหตุการณ์จริง การสาธิตโดยบุคคล การทดลอง เป็นต้น ส่วนการผลิตรายการสำหรับเด็กโต ตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปจะมีรูปแบบที่ค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากเด็กในช่วงอายุดังกล่าวเริ่มมีสมาธิกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นเวลานาน รูปแบบรายการจึงสามารถใช้พิธีกรดำเนินรายการหรือการใช้นักแสดงประจำเพียงไม่กี่คนนำเสนอเรื่องราวได้

(2) วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

จากการศึกษาพบว่า ส่วนมากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไม่ว่าจะในช่วงอายุเท่าใดจะใช้ความตลกขบขันเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมเป็นหลัก เนื่องจากเป็นความสนใจที่ตรงกับช่วง

วัยของเด็กตามทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการ นอกจากนี้ยังใช้ความตื่นเต้น และใช้เรื่องราวเหนือจินตนาการ ในการดึงดูดความสนใจเพิ่มเติมบ้าง ส่วนเด็กโตจะมีการเพิ่มการดึงดูดความสนใจด้านความขัดแย้ง การจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และของรางวัลเพิ่มเติมขึ้นมา เนื่องจากเป็นวัยที่สามารถแยกแยะสิ่งต่างๆได้มากขึ้น การให้เด็กได้เรียนรู้การแข่งขันและยอมรับชัยชนะ หรือความพ่ายแพ้จึงเป็นวิธีการดึงดูดความสนใจที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ได้กับเด็กในช่วงวัยดังกล่าว

(3) หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก มีการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้แก่

(3.1) กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นของกฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีกฎกติกาการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้แก่ผลิตเสมือนว่าตนเองเป็นเด็ก การใช้ความใหม่ การเสนอด้วยภาพหรือสิ่งต่างๆที่มองเห็นด้วยสีสันสดใสสะดุดตา การใช้วิธีการบอกตรงๆ เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้ ใช้การเสนอซ้ำเมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วม การสื่อสารผ่านเรื่องราว การใช้ภาษาและเทคนิคมุมกล้อง การตัดต่อและลำดับภาพ รวมถึงการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ จะเห็นว่ารายการสำหรับเด็กเล็กส่วนใหญ่จะใช้หลักการผลิตดังกล่าวเป็นหลัก

ยกเว้นรายการที่ผลิตสำหรับเด็กโตและคนทั่วไป ที่จะใช้วัจนภาษามากขึ้น และการนำเสนอค่อนข้างเร็ว ไม่ค่อยเสนอซ้ำและย้ำทวน ทั้งนี้เพราะความสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเนื่องจากเป็นรายการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าแข่งขันที่มาจากทางบ้านและผู้ชมในห้องส่ง จึงไม่มีการนำเสนอซ้ำๆ เพื่อต้องการให้ผู้ชมทางบ้านมีส่วนร่วม รวมถึงการเป็นรายการบันทึกการแข่งขันที่ต้องบันทึกอย่างต่อเนื่องเป็นส่วนใหญ่จึงไม่มีการสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษา และเทคนิคกล้อง ช่วยในการสื่อสารมากนัก

นอกจากนี้เนื้อหาในการนำเสนอจะมีความง่ายและไม่ซับซ้อนในรายการที่นำเสนอเด็กเล็ก ส่วนรายการสำหรับเด็กโตและคนทั่วไปเนื้อหาจะมีความซับซ้อนมากกว่า การนำเสนอลำดับภาพที่แตกต่างระหว่างการนำเสนอภาพตามลำดับเวลาในรายการสำหรับเด็กเล็ก 3 – 5 ปี รายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6-9 ปี มีการนำเสนอภาพที่สลับเหตุการณ์ระหว่าง 2 เหตุการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกันในรายการ หรือเหตุการณ์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย แสดงให้เห็น

ว่าผู้ผลิตมีความใส่ในใจในการใช้เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่พัฒนาการแตกต่างกัน โดยเด็กที่มีอายุมากกว่าจะสามารถเข้าใจเรื่องราวที่มีความซับซ้อนได้มากกว่า

(3.2) ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต้องนำเสนอ

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนใหญ่มีการใช้ความรู้ด้านจิตวิทยามาใช้ในการผลิต โดยจะพบว่ารูปแบบและเนื้อหาของรายการที่นำเสนอมีความสอดคล้องกับความต้องการด้านจิตวิทยาของเด็กในช่วงวัยต่างๆ ที่รายการต้องการนำเสนอ ยกเว้นรายการ ที่นำเสนอให้ผู้ชมในช่วงอายุที่กว้างถึงผู้ใหญ่ จึงไม่พบเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตที่การใช้ความรู้ด้านจิตวิทยามาใช้ในการนำเสนอรายการ

(3.3) เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยส่วนมากใช้หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง และใช้หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละคร ปรากฏเพียงบางรายการที่ไม่ใช้หลักการผลิตด้านย้ำซ้ำทวน ในรายการที่ผลิตสำหรับเด็กโตและคนทั่วไป

(3.4) เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนมาก มีเทคนิคการสร้างเรื่อง หรือวางโครงเรื่องเพื่อให้ตีความได้ทันที เรื่องราวมีความเป็นรูปธรรมสูง ลำดับเรื่องอย่างง่าย ตรงไปตรงมา การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราว และนึกตามเรื่องได้ทัน ขณะที่การสร้างเรื่องสำหรับเด็กโตจะเริ่มมีความซับซ้อนขึ้น มีการใช้เรื่องราว สถานการณ์และตัวละครที่เด็กสามารถคาดเดาเรื่องได้ หรือเปรียบเทียบเคียงกับเรื่องของตนได้ การใช้ภาษา คำพูดเป็นไปตามความเหมาะสมกับช่วงวัย รวมถึงการใช้ภาพ การตัดต่อและจังหวะเสียงตามพัฒนาการการรับรู้ของเด็ก ที่เป็นผู้ชมรายการ แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตมีการคำนึงถึงการใช้เทคนิคการการสร้างเรื่องและเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุ

(3.5) สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ

จากการศึกษาพบว่า การผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกรายการมีการสอดแทรกสาระที่ต้องการผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการได้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งเนื้อหาทั่วไป เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ และเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งการสอนแบบตรงๆ เช่น การสอน

เกี่ยวกับคำศัพท์ การนับจำนวน การเคลื่อนไหวร่างกาย และการสอนแบบอ้อม เช่น ความกตัญญู การทำงาน การใช้ชีวิต หรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

(3.6) การมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่า การผลิตรูปแบบ เนื้อหา การนำเสนอ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนใหญ่เน้นการมีส่วนร่วมของเด็ก ทั้งในลักษณะการร่วมผลิต เช่นร่วมเป็นพิธีกร ร่วมเป็นผุ้ชม ร่วมกิจกรรม และลักษณะการร่วมเป็นผู้ชมที่มีความกระตือรือร้น ตอบสนองการเชิญชวนจากผู้ดำเนินรายการ หรือตัวละครหลักของเรื่อง ให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามที่ผู้ดำเนินรายการบอก

(3.7) จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

จากการศึกษาพบว่า ไม่ปรากฏการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ขัดนอเนื่องราวต่อจริยธรรม ทั้งด้านพฤติกรรมและความรุนแรง จึงไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิคการนำเสเกี่ยวกับความรุนแรงแต่อย่างใด

6.3.2) การถอดรหัสรายการโทรทัศน์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ของประเทศไทย

แหล่งข้อมูลให้สัมภาษณ์ว่าเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 4 รายการคือ รายการขบวนการ Fun น้ำนม ช่อง Thai PBS, รายการคิดวิทย์ช่อง Thai PBS, รายการ ซีรีย์ฮอร์โมน วัยว้าวุ่น Season 3 ช่อง GTH ตอน Oxytoxin ฮอร์โมนผูกรัก และรายการ ซิทคอม บ้านนี้มีรัก ช่อง One ตอน คุณพ่อกะทันหันปรากฏผลการศึกษา รูปแบบ วิธีการนำเสนอ และหลักการผลิตรูปแบบและวิธีการนำเสนอของรายการดังกล่าวต่อไปนี้

(1) รูปแบบ

จากการศึกษาพบว่า การผลิตรายโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี ใช้รูปแบบละครและแอนิเมชั่น เพื่อสร้างเรื่องราว โดยมีตัวการ์ตูนสัญลักษณ์ (Mascot) ใช้บทเพลงและดนตรีประกอบเพื่อสร้างการจดจำเนื้อหา ใช้ผู้ดำเนินรายการที่เป็นวัยรุ่น พาเด็กๆวาดรูปสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างง่ายๆเหมาะสมกับวัย เชื่อมโยงการวาดรูปสู่การเขียนตัวอักษรแล้วพัฒนาไปสู่การสะกดคำ และปิดท้ายด้วยการสอนเรื่องคุณธรรม ด้านเด็กวัยเรียนอายุ 6-12 ปี เน้นทักษะการสังเกต คิดทดลอง หาเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ ผ่านรูปแบบการทดลองโดยผสมผสานจินตนาการสู่การทดลองวิทยาศาสตร์ และบูรณาการไปสู่การคิดประดิษฐ์ของในอนาคต เน้นการลงมือทำ สาธิตจริง และยังฝึกให้เด็กตั้งคำถาม แล้วลองปฏิบัติจริง

ด้านรายการโทรทัศน์ที่เยาวชนให้ความสนใจ ซีรีย์ฮอร์โมนเป็นการนำเสนอเรื่องราวโดยเสนอในรูปแบบละครซีรีย์ โดยเป็นตัวละครในโรงเรียนมัธยม มีความโดดเด่นที่การนำคุณลักษณะของเด็กวัยรุ่นมาสร้างจุดขัดแย้งนำไปสู่ปัญหามากมายในเรื่องที่ชวนให้ผู้ชมติดตาม

(2) วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

จากการศึกษาพบว่า รายการขบวนการ Fun น้ำนม สำหรับเด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี ดึงดูดความสนใจด้วยความแฟนตาซีเหนือจินตนาการ สอดแทรกความชวนสงสัยไปพร้อมกับความตื่นเต้น กับเรื่องราวที่เด็กๆไม่เคยได้เรียนรู้ ด้านรายการ คิดวิทย์ก็ยังเน้นความตื่นเต้น น่าตื่นตาตื่นใจกับการเรียนรู้เรื่องราววิทยาศาสตร์โดยผสานกับจินตนาการ และฝึกให้เด็กเกิดความสงสัย ตั้งคำถามนำมาสู่การคิดทดลอง

ด้านซีรีย์ฮอร์โมน ดึงดูดความสนใจกลุ่มเป้าหมายเยาวชนด้วยการนำเสนอความขัดแย้งของตัวละคร ความโศกเศร้าเสียใจ จากความขัดแย้งเหล่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังนำเสนอมุมมองความรักโรแมนติก ของตัวละครภายใต้ความขัดแย้งต่างๆ

(3) หลักการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว มีการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ถูกต้อง ได้แก่

(3.1) กฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประเด็นของกฎและกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เลือกศึกษานั้น พบว่าส่วนใหญ่มีการผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กการนำเสนอเสมือนว่าตนเองเป็นเด็กเป็นไปตามกฎกติกา ทั้งการใช้ความใหม่ การนำเสนอด้วยภาพลักษณะต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในรายการ ด้วยสีสันสดใสสะดุดตา ใช้วิธีการบอกแบบตรงไปตรงมา เมื่อต้องการสอดแทรกความรู้ ใช้วิธีการนำเสนอซ้ำๆ เมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมในรายการ และการสอดแทรกกฎในการสื่อสารของรายการผ่านเรื่องราว การใช้ภาษาและเทคนิคกล้อง ภาพขนาด การตัดต่อภาพ การลำดับภาพ เช่นการสร้างกฎเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราวในอดีตด้วยลักษณะภาพแบบต่างๆ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็ก 3 – 5 ปี

แต่รายการสำหรับเด็กอายุ 6 ปีขึ้นไป สามารถใช้วัจนภาษาสื่อสารได้ และเด็กมีความสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ เป็นกิจกรรมการทดลองซึ่งเด็กจะใช้ทักษะการสังเกต คิดวิเคราะห์ แต่ยังมีการอธิบายให้เด็กทราบถึงขั้นตอนวิธีการเพื่อนำไปใช้ทดลองได้ด้วยตนเอง

ด้านรายการสำหรับเยาวชน เนื้อหาเข้ากับช่วงวัย เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียน ทำให้เด็กเข้าถึงและเข้าใจ บอกอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องที่ต้องการสอดแทรกความรู้ และใช้เทคนิคในการลำดับเรื่องราว การใช้ภาษาที่เป็นเด็กใช้อยู่จริง การตัดต่อ การลำดับภาพ รู้ที่มาที่ไป เข้าใจในทันที

ด้านเนื้อหาของรายการสำหรับเด็กเล็กจะนำเสนอเรื่องง่าย ไม่ซับซ้อน ซึ่งต่างจากรายการของเด็กโตและวัยรุ่นจะมีเนื้อหาซับซ้อนกว่า เพื่อชวนให้ติดตาม

(3.2) ความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนใหญ่มีการใช้ความรู้ด้านจิตวิทยามาใช้ในการผลิต โดยจะพบว่ารูปแบบและเนื้อหาของรายการที่นำเสนอ มีความสอดคล้องกับความต้องการด้านจิตวิทยาของเด็กในช่วงวัยต่างๆ ที่รายการต้องการนำเสนอ โดยเฉพาะซีรีย์ ฮอร์โมน ที่นำเสนอลักษณะตัวละครที่เป็นสภาวะทางอารมณ์และความคิดของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างน่าสนใจ

(3.3) เทคนิคในการนำเสนอรายการสำหรับเด็ก

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยส่วนมากใช้หลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง และใช้หลักการด้านความจดจำได้และสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง

(3.4) เทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กส่วนมากมีเทคนิคการสร้างเรื่องหรือเนื้อหาในรายการโดยเรื่องราวมีความเป็นรูปธรรมสูง การวางโครงเรื่องหรือการลำดับเรื่องเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา การดำเนินเรื่องไม่เร็วเกินไป เด็กสามารถติดตามเรื่องราวและคิดตามเรื่องได้ทัน

รายการสำหรับเด็กเล็ก จะใช้วิธีการเล่าเรื่องง่ายๆ แต่จะเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นในรายการสำหรับเด็กโตมีการทำซ้ำๆ เพื่อตอกย้ำและให้คาดเดาเรื่องได้จากเรื่องราว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและตัวละคร เด็ก สามารถเอาตนเองเข้าไปเปรียบหรือเทียบเคียงได้ภาษาและคำพูดแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาถึงช่วงวัยอายุและวัยเป็นหลัก ลักษณะของการตัดต่อภาพและจังหวะการใช้เสียงของเรื่อง แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก เพื่อเน้นเรื่องการมีส่วนร่วม

(3.5) สาระที่ต้องการสอดแทรกผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการ

การผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกรายการมีการสอดแทรกสาระที่ต้องการผ่านเนื้อหาและรูปแบบรายการได้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งเนื้อหาทั่วไป เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะ

อารมณ์ และเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้วยวิธีการสอนหลายแบบ ทั้งการสอนแบบตรงๆ การใช้ตัวแบบผ่านตัวละคร หรือผ่านการ์ตูนแอนิเมชั่นการนำเสนอเนื้อหาจะสอนทักษะชีวิตและทักษะอารมณ์ การเป็นเด็กดี ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับเพื่อนของเด็กๆ การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับเพื่อนและผู้ใหญ่ ว่าจะต้องมีความรับผิดชอบ รู้จักการปรับตัว ความอ่อนน้อม มีการเรียนรู้ความสามารถความคิดสร้างสรรค์และ คิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่นสอนให้เด็กเป็นผู้ใฝ่รู้ รอบรู้ เด็กเกิดความสนใจและอยากค้นหาข้อมูลต่อไปสอนให้เด็กอดทน รู้จักการรอคอย ใจเย็น

ด้านรายการสำหรับเยาวชน โดดเด่นในด้านการนำเสนอทักษะการเรียนรู้ โดยการให้ผู้ชม รู้จักเรียนรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากความผิดพลาด สอนความอดทน อดกลั้น ในสิ่งที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง หรือความผิดพลาด การสอนให้มีประชาธิปไตย เคารพการตัดสินใจของคนส่วนมาก

(3.6) การมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่า การผลิตรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็ก และเด็กโต เน้นการมีส่วนร่วมของเด็ก ทั้งในลักษณะการร่วมในการผลิตรายการ เช่น ร่วมเป็นพิธีกร ร่วมกิจกรรม และร่วมเป็นผู้ชมรายการ โดยมีการเรียกร้องอย่างสูงจากผู้ดำเนินรายการหรือตัวละครหลักของเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ช่วยตอบคำถาม หรือทำตามสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการบอก โดยเฉพาะซีรีย์ฮอร์โมนนำไปสู่การเปิดประเด็นสนทนากันในโลกออนไลน์เกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละคร

(3.7) จริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

จากการศึกษารายการสำหรับเด็กเล็ก และเด็กโต พบว่า ไม่ปรากฏการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ขัดต่อจริยธรรม ทั้งด้านพฤติกรรมและความรุนแรง จึงไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิคการนำเสนอ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงแต่อย่างใด แต่ในรายการสำหรับเยาวชนอย่าง ซีรีย์ฮอร์โมนที่ยังพบพฤติกรรมความรุนแรง เช่น มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การพูดจากับพ่อแม่โดยใช้ภาษาหยาบคาย ลักษณะของการตะคอก การพูดจาดูถูก การใส่ร้ายผู้อื่น มีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา แต่ผู้ผลิตได้ใช้การแก้ปัญหาเรื่องความรุนแรง ด้วยเทคนิคการนำเสนอภาพเบลอในส่วนที่ไม่เหมาะสม จะไม่แช่ภาพเหล่านั้นไว้นาน มีเพื่อให้เข้าใจเรื่องราว แต่ไม่เน้นใส่รายละเอียดในความรุนแรงนั้น

ทั้งนี้สามารถสรุปจุดร่วมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวของต่างประเทศและประเทศไทยได้ดังตาราง 6.1

ตาราง 6.1 จุดร่วมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของต่างประเทศและประเทศไทย

ลักษณะรายการเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ/ไทย	**เด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี**	**เด็กวัยเรียน อายุ 6-12 ปี**	**เยาวชนที่เป็นวัยรุ่น อายุ 13-18 ปี**
รูปแบบรายการ	รูปแบบหลากหลายทั้ง ละคร เพลง ดนตรี สาธิต ทดลอง ข่าว	ละคร เพลง ดนตรี สาธิต ทดลอง ข่าว รายการเกมส์ตอบปัญหา เกมส์โชว์ การแข่งขัน	รูปแบบละคร เรียลลิตี้
เทคนิคการเล่าเรื่อง	การ์ตูน หุ่นมือ ภาพวาด กราฟฟิก การ์ตูน พิธีกร สถานการณ์จำลอง	เทคนิคการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ใช้พิธีกร / นักแสดงไม่กี่คน	ตัวละครเป็นเด็กมัธยม
วิธีการเสนอเพื่อดึงดูด	ตลกขบขัน ตื่นเต้น เรื่องเหนือจินตนาการ ชวนสงสัย	เหมือนปฐมวัย แต่เพิ่มความขัดแย้ง ของรางวัล การแข่งขัน	ขัดแย้งชัดเจน ตลกจากสถานการณ์ (situation comedy) รักโรแมนติค เศร้า ตื่นเต้น
กฎกติกาเบื้องต้นในการผลิต	- เสนอเสมือนว่าเป็นเด็กใหม่ในการนำเสนอ - เสนอด้วยภาพสีสัน - วัจนภาษาน้อย - จังหวะนำเสนอช้าและทำซ้ำในรูปแบบต่างๆ - บอกตรงไปตรงมาเมื่อสอดแทรกความรู้ - เนื้อหาง่ายไม่ซับซ้อน - เสนอซ้ำๆ เมื่อต้องการให้มีส่วนร่วม - สื่อสารผ่านภาษากล้อง (อวัจนภาษา) - ลำดับภาพตามลำดับเวลา	(รายการสำหรับเด็กอายุ 6-9 ปี มีกติกาการผลิตไม่ต่างจากรายการเด็กเล็ก) รายการเด็ก 10 ปีขึ้นไปจะแตกต่างกัน - ใช้วัจนภาษามากขึ้น สอดคล้องกับชีวิตจริง - เนื้อหาซับซ้อน - เสนอค่อนข้างเร็ว - ไม่ย้ำซ้ำไปมา - การมีส่วนร่วม - เสนอภาพสลับ 2 เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย	- เนื้อหาตรงกับช่วงวัย - เนื้อหาตรงกับสถานการณ์ปัจจุบัน - สอดแทรกสาระ ความรู้ - ภาษาที่พูดในชีวิตจริง - ภาษาภาพในการเล่าเรื่อง - ลำดับเรื่องราวสอดคล้องกับสถานการณ์จริง มีความซับซ้อน ชวนติดตาม

ตาราง 6.1 (ต่อ) จุดร่วมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของต่างประเทศและประเทศไทย

ลักษณะรายการเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ/ไทย	เด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี	เด็กวัยเรียน อายุ 6-12 ปี	เยาวชนที่เป็นวัยรุ่น อายุ 13-18 ปี
ความรู้ทางด้านจิตวิทยา	- การช่วยเหลือตัวเอง - การทำกิจกรรมกลางแจ้ง - การเรียนรู้เข้าสังคม - ความอยากรู้อยากเห็น - การสร้างเหตุผล ที่ส่งผลต่อการคิดทางคุณธรรม	- สามารถแยกความแตกต่างทางเพศ - สร้างความเชื่อมั่น - ตื่นเต้น น่าแสวงหาทดลองในเด็กชาย - อ่อนหวานในเด็กหญิง - แสวงหาความจริงด้วยหลักทางวิทยาศาสตร์ - การเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน - สร้างอัตลักษณ์	- ภาวะทางเพศที่เปลี่ยนแปลง - อารมณ์แปรปรวน - การตัดสินใจที่ยึดตนเอง - การควบคุมอารมณ์และความคิดทางเพศ - การพูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์
เทคนิคนำเสนอรายการ	สนุก เสนอเน้นย้ำ ตัวละคร เรื่องราวที่สร้างความจดจำ ระลึกได้ง่าย เพราะคล้ายคลึงกับเด็ก	ความสนุกสนาน หลักด้านการจดจำและระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกตัวละคร	ความสนุกสนาน หลักด้านการจดจำและสามารถระลึกได้ของเนื้อเรื่องและบุคลิกตัวละคร
เทคนิคด้านเนื้อหา	- เป็นรูปธรรมสูง เด็กสามารถเข้าใจทันที - ตรงไปตรงมา - ดำเนินเรื่องไม่เร็วนึกตามทัน - ทำซ้ำเพื่อตอกย้ำ - เรื่องราวที่เทียบเคียงกับเด็ก - ภาษา คำพูดตามวัย - ตัดต่อ จังหวะเสียงช้าชัดเจน - เน้นการมีส่วนร่วม	- รูปธรรม เด็กตีความได้ - ดำเนินเรื่องไม่เร็ว - เรื่องง่ายในเด็กเล็กและซับซ้อนขึ้นในเด็กโต - ทำซ้ำ หรือคาดเดาได้ - เรื่องราวที่เทียบเคียงกับเด็กตามช่วงวัย - ภาษา คำพูดตามช่วงวัย - การตัดต่อ จังหวะการใช้เสียง คำนึงถึงพัฒนาการตามช่วงวัย - เน้นการมีส่วนร่วม	- เป็นรูปธรรม เด็กสามารถตีความได้ - โครงเรื่องซับซ้อนขึ้น - เรื่องราวที่เทียบเคียงกับเด็กตามช่วงวัย - ภาษา คำพูดตามวัย - การตัดต่อ จังหวะการใช้เสียง คำนึงถึงพัฒนาการตามช่วงวัย - เน้นการมีส่วนร่วม

ตาราง 6.1 (ต่อ) จุดร่วมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของต่างประเทศและประเทศไทย

ลักษณะรายการเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ/ไทย	**เด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี**	**เด็กวัยเรียน อายุ 6-12 ปี**	**เยาวชนที่เป็นวัยรุ่น อายุ 13-18 ปี**
<u>สาระที่สอดแทรก</u> 1. เนื้อหาทั่วไป 2. เนื้อหาด้านทักษะชีวิต/ทักษะอารมณ์ 3. เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม 4. การมีส่วนร่วม	1) ศิลปะ สังคม ความเป็นมนุษย์ ภาษา 2) global awareness (ทักษะการเรียนรู้เรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ตนเองและความเป็นพลเมือง) และ life skills (ทักษะด้านสังคมและการข้ามวัฒนธรรม ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความเป็นผู้นำและมีความรับผิดชอบ) 3) คุณธรรมความกตัญญู 4) ร่วมในการชมรายการและผลิตรายการ	1) เพิ่มเติมเรื่องภาษา วัฒนธรรม STEM เรื่องโลก ภูมิภาค อาเซียน 2) global awareness, life skills, learning and innovative skills (ทักษะด้านเท่าทันข่าวสารและเทคโนโลยี การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน) 3) คุณธรรม ด้านความกตัญญู ความใฝ่รู้ รอบรู้ ความอดทน เข้มแข็งทั้งกายและใจ มีวินัย 4) ร่วมในการชมรายการและผลิตรายการ	1) เพิ่มเติมเรื่องทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร ด้านการงานและชีวิต 2) global awareness, life skills, learning and innovative skills 3) สอนเรื่องความมีวินัย ความเป็นประชาธิปไตย และจิตสาธารณะ 4) ร่วมในการชมรายการและผลิตรายการ
จริยธรรมการผลิต	ไม่พบ	ไม่พบ	พบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการใช้ความรุนแรง แต่มีการใช้เทคนิคความเร็วภาพและการลดความชัดเจน (กรณีซีรีย์ฮอร์โมน)

<u>ส่วนรายการสำหรับครอบครัวในประเทศไทย</u> จากการศึกษา รายการซิทคอมบ้านนี้มีรัก พบคุณลักษณะของการสร้างสรรค์ เป็นละครซิทคอม หรือ ตลกขบขันจากสถานการณ์ ที่เป็นเหตุการณ์ในครอบครัว โดยมีตัวละครต่างวัยกัน ทำให้เกิดจุดขัดแย้งและความตลกขบขันไปพร้อมกัน เป็นเหตุการณ์ที่จบในตอน แต่ตัวละครยังดำเนินต่อไป มีวิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นครอบครัว ด้วยความตลกขบขันเป็นหลัก เสนอความขัดแย้งของตัวละครด้วย ความแตกต่างของวัย วุฒิภาวะ บุคลิก การเลี้ยงดูของครอบครัว การเติบโตของตัวละครตามช่วงวัย และความผิดพลาดของตัวละคร รวมถึงการข้ามผ่านปัญหาด้วยความรักความอบอุ่นในบ้าน

ซิทคอมบ้านนี้มีรัก มีกฎกติกาเบื้องต้นในการผลิตรายการ คือการนำเสนอเนื้อหาที่สดใหม่ เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปในทุกตอน แม้จะเป็นการนำเสนอโดยใช้ละครซิทคอม แต่ก็มีความพยายามใช้การแต่งกายของตัวละครให้เหมาะกับช่วงวัย สะดุดตา ช่วยในเรื่องการดึงดูดความสนใจ และมีการใช้เทคนิคในการลำดับเรื่องราว ด้วยการนำเสนอเหตุการณ์สอดคล้องกับสถานการณ์จริง และใช้ภาษาทั่วไปในชีวิต เนื้อหาที่เข้าใจง่าย จบในตอน เน้นการสร้างอารมณ์ของตัวละคร เพื่อให้คนดูรู้สึกร่วมไปกับตัวละครจริง เทคนิคการตัดต่อ ลำดับภาพ อย่างง่ายทำให้รู้ที่มาที่ไป และเข้าใจได้ในทันที

ความรู้ด้านจิตวิทยาในการนำเสนอให้สอดคล้องกับช่วงวัย ไม่พบเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตได้นำความรู้ด้านจิตวิทยามาใช้ในการนำเสนอรายการสำหรับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะอาจเพราะเนื้อหามุ่งนำเสนอกลุ่มเป้าหมายที่กว้าง ดูได้ทั้งครอบครัว โดยสอดแทรกเนื้อหาด้านความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ความซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้กับคนที่ด้อยกว่า การเป็นคนอยู่ในวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความอดทน มีวินัย เคารพการตัดสินใจร่วมกัน มีสติพอเพียงมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต และมีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น ซิทคอมเรื่องนี้เป็นรายการสำหรับครอบครัว ไม่มีการนำเสนอในเกิดการมีส่วนร่วมในแง่ของกิจกรรม แต่ในแง่ลักษณะบทและตัวละคร เปิดให้ผู้ชมได้มีความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครด้วย รายการนี้พบการพูดที่ใช้ภาษาไม่เหมาะสมหยาบคาย รายการสำหรับครอบครัวก็พบพฤติกรรมและความรุนแรง เช่นการพูดคาย ไม่สุภาพการการแสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิงของผู้ชมเท่านั้นการใช้ภาษาที่ล่อแหลมในเรื่องเพศ ดูหมิ่นผู้อื่น ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจแต่ไม่พบความรุนแรงในด้านเทคนิคการนำเสนอ

6.4 สรุปผลแนวทางการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว มีแนวทางการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบ ได้แก่

(1) รูปแบบ และวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว พบประเด็นสำคัญคือ

(1.1) การคำนึงถึงกลุ่มเด็กที่รับชมรายการเป้าหมาย โดยนำเสนอรูปแบบรายการและเนื้อหารายการให้เหมาะสมกับพัฒนาการของช่วงวัย รายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ควรเป็นรายการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ใน 6 ด้านคือระบบคิด วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม การใช้ชีวิตในสังคม การยอมรับความแตกต่างอย่างเข้าใจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว และควรระวังเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมคือเรื่องเพศ ความรุนแรง และภาษาที่หยาบคายหรือไม่เหมาะสม พฤติกรรมที่ไม่ควรส่งเสริมในสังคม หรือการแสดงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการลอกเลียนแบบ ดังนั้นแนวทางการทำงานกับเด็ก ผู้ผลิตรายการควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก และหมั่นหาความรู้ในเรื่องดังกล่าวสม่ำเสมอเพื่อเท่าทันการเปลี่ยนแปลง

(1.2) เนื้อหารายการควรแสดงความเชื่อมโยงกับสังคม หรือแสดงผลกระทบที่เกิดต่อสังคมในวงกว้าง ควรสะท้อนความหลากหลายของสังคมในหลายรูปแบบทั้ง เพศ การศึกษา เชื้อชาติ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

(1.3) เกิดประโยชน์ทั้งต่อจิตสำนึกและการกระทำที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน

(1.4) ระมัดระวังการนำเสนอทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ดังนั้นในการผลิตรายการสำหรับเด็กจึงต้องใช้ความเข้าใจ และความละเอียดอ่อน จึงควรมีผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเด็ก เช่น นักจิตวิทยาเด็ก เป็นที่ปรึกษาในการสร้างสรรค์รายการ

(1.5) รายการครอบครัว ควรเป็นรายการที่สมาชิกในครอบครัวสามารถรับชมร่วมกันได้ เพื่อช่วยสร้างการเรียนรู้ คุณค่า และพลังให้กับสมาชิกในครอบครัว มีเป้าหมายคือมุ่งเสริมสร้างการยอมรับและความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ในยุคแห่งความแตกต่างหลายหลาย และความเป็นสังคมประชาธิปไตย

(1.6) เทคนิคและวิธีการนำเสนอรายการเด็กและเยาวชน ควรมีทั้งการให้ความรู้ควบคู่กับความสนุก (Edutainment) พิธีกรควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก การใช้องค์ประกอบด้านศิลปะต่างๆในการสร้างสรรค์รายการเพื่อส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ รสนิยม ค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีให้แก่เด็ก ในการให้ความรู้สอดแทรกควรทำอย่างแยบยลเพื่อให้ชวนสนุกและติดตาม ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในรูปแบบที่หลากหลายกับรายการ

(2) เนื้อหาที่เหมาะสมในรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ประกอบด้วย

(2.1) เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิต ของเด็กและเยาวชน คือ เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การสร้างความคิด จินตนาการและความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม สามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ความรู้สหวิทยาการด้านต่างๆทั้งศาสตร์และศิลป์ ส่งเสริมความเข้าใจหลักธรรมของศาสนาและการใช้ชีวิตกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ด้วยสันติวิธีบนความแตกต่าง มีพื้นที่ให้เด็กแสดงทัศนะ ความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ที่หลากหลาย ส่งเสริมการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันและสร้างสรรค์ รายการที่ช่วยให้เด็กเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัล สิ่งแวดล้อม สังคม และอื่นๆ เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจชีวิตตนเอง ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ในทิศทางที่สร้างสรรค์

(2.2) เนื้อหาที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม หมายถึงคุณธรรมพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนควรพัฒนาไปตามช่วงวัย ทั้งเรื่องความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความมีวินัย ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทนเข้มแข็ง เสียสละ แบ่งปัน มีคุณธรรม เคารพการตัดสินใจของผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตนเอง

(2.3) เนื้อหาที่เสริมสร้างทักษะ หมายถึง การเสริมสร้างทักษะด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านปัญหาการเรียนรู้ ด้านสังคมและการใช้ชีวิต ด้านการใช้สื่อ ข้อมูลสารสนเทศ และสื่อดิจิทัลต่างๆ ด้านความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

(2.4) การสร้างสรรค์รายการโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการผลิตรายการ ทั้งนี้ผู้ผลิตควรตระหนักในเรื่องนี้ในทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่การวางแผนการผลิต การเตรียมการผลิต ในดำเนินการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต โดยเรียนรู้และเข้าใจเรื่อง สิทธิเด็กและเยาวชน สิทธิ

มนุษยชน หลักจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์ เรื่องการใช้เด็กเป็นเครื่องมือทางการค้าใดๆ การโฆษณาชวนเชื่อ การนำเสนอเรื่องและภาพของเด็กและเยาวชน การได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง โดยแจ้งให้ทราบรายละเอียดรายการอย่างชัดเจน การคำนึงถึงความปลอดภัยด้านต่างๆ การให้ค่าตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจ เป็นต้น ในการถ่ายทำผู้ผลิตควรใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบในการเสนอภาพ ข้อความ สัญลักษณ์ การให้ข้อมูลที่เที่ยงตรง เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงความแตกต่างด้านต่างๆ การเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทั้งด้านเพศ ภาษา ความรุนแรง และภาพตัวแทนต่างๆ ผู้ผลิตควรใช้วิจารณญาณในการนำเสนอเนื้อหาที่อาจทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ ส่งผลเสียต่อพัฒนาการ การเรียนรู้ หรือกระทบต่อบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพของครอบครัว

6.5 สรุปความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง

(1) แบบสอบถามพฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 400 คน ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถสรุปเป็น 5 ส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 **ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง** ด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.0 และเพศชายจำนวน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีอายุอยู่ในช่วง 13-15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคือ อายุ 9 -12 ปี อายุ 16 - 18 ปี และ 6-8 ปี ระดับชั้นที่กำลังศึกษา พบว่ามากที่สุดเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 รองลงมาคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การอาศัยอยู่กับครอบครัว พบว่า อาศัยอยู่กับทั้งบิดาและมารดา มากที่สุดร้อยละ 75.1 รองลงมาคือ อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง อาศัยอยู่กับมารดาคนเดียว และอาศัยอยู่กับบิดาคนเดียว ตามลำดับ อาชีพของบิดา พบว่า ประกอบอาชีพรับจ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.8 รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัว ทำงานบริษัทเอกชน รับราชการ ไม่ได้ระบุ ประกอบอาชีพอื่นๆ ทำการเกษตรและพ่อบ้านที่มีจำนวนเท่ากัน ตามลำดับ อาชีพของมารดา พบว่า ประกอบธุรกิจส่วนตัวและรับจ้าง มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาคือ แม่บ้าน ทำงานบริษัทเอกชน รับราชการ ไม่ได้ระบุ ประกอบอาชีพอื่นๆ และทำการเกษตร ตามลำดับ อาชีพของผู้ปกครอง (กรณีไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา) ไม่ได้ระบุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง ทำงานบริษัทเอกชน เป็นแม่บ้าน รับราชการ ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน และทำการเกษตร ตามลำดับ จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนในแต่ละวัน พบมากสุด คือ 51-100 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ 1-50 บาท 101-150 บาท 151-200 บาท ไม่ได้ระบุ 251-300 บาท 201-250 บาท และ 301-350 บาท ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 **พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของตัวอย่าง** มีลักษณะดังนี้ การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในวันศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาคือ รับชมโทรทัศน์ในวันพุธ วันจันทร์ ไม่ได้ระบุวัน วันอังคารและวันพฤหัสบดี จำนวนเท่ากัน ตามลำดับ ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในช่วงเวลาหลังข่าว (20.31-22.30 น.) คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ ช่วงเวลาหัวค่ำ (18.31-20.30 น.) ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.) ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.) ไม่ได้ระบุ ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.) และช่วงบ่าย (13.00-16.00 น.) จำนวนเท่ากัน ตามลำดับ การรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ในวันเสาร์ คิดเป็นร้อยละ 55.9 วันอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 23.7 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 20.3 ช่วงเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ในวันเสาร์ อาทิตย์ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ช่วงเวลาบ่าย (13.00-16.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาคือ ช่วงหลังข่าว (20.31-22.30 น.) ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.) ช่วงเช้า (5.00-8.00 น.) ช่วงเย็น (16.01-18.30 น.) ช่วงหัวค่ำ (18.31-20.30 น.) และไม่ได้ระบุ ตามลำดับ ระยะเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์วันละ 1 - 3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคือ 3 - 6 ชั่วโมง น้อยกว่า 1 ชั่วโมง มากกว่า 6 ชั่วโมง และไม่ได้ระบุ ตามลำดับ การรับชมโทรทัศน์ร่วมกับบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ รับชมโทรทัศน์คนเดียว พี่ น้อง ญาติผู้ใหญ่ ไม่ได้ระบุ และรับชมโทรทัศน์กับพี่เลี้ยง ตามลำดับ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีการแนะนำ หรือออกกฎในการชมโทรทัศน์ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์โดยไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แนะนำ หรือออกกฎ คิดเป็นร้อยละ 57.4 รับชมโทรทัศน์โดยมีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แนะนำ หรือออกกฎ คิดเป็นร้อยละ 41.6 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 **การมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของตัวอย่าง** มีลักษณะดังนี้ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในรายการโทรทัศน์ พบว่า ไม่เคยแสดงความคิดเห็นมากที่สุด ร้อยละ 74.3 เคยแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 24.9 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 0.7 การติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการโทรทัศน์ พบว่า ไม่เคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการมากที่สุด ร้อยละ 87.7 เคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการ ร้อยละ 11.6 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 0.7 การเข้าร่วมรายการโทรทัศน์ พบว่า ไม่เคยเข้าร่วมรายการมากที่สุด ร้อยละ 83.3 เคยเข้าร่วมรายการ ร้อยละ 16.0 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 0.7 รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือ เป็นความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่รู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้นหรือเป็นความคิดเห็น ร้อยละ 48.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 40.4 ไม่รู้ ร้อยละ 9.7 และไม่ได้ระบุ คิด

เป็นร้อยละ 1.2 การแชร์ หรือแนะนำรายการโทรทัศน์ที่ได้รับชมให้ผู้อื่นได้ชมต่อไป พบว่า ส่วนใหญ่มีการแชร์ให้ผู้อื่นได้รับชมต่อไป ร้อยละ 45.5 ไม่มีการแชร์ร้อยละ 34.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.4 และ ไม่ได้ระบุ ร้อยละ 1.2 หลังแชร์แล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ และไม่เกิดโทษกับผู้อื่น พบว่า ส่วนใหญ่มีการแชร์ให้ผู้อื่นได้รับชมต่อไปแล้วมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ ร้อยละ 44.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 34.6 ไม่มีการแชร์ ร้อยละ 19.9 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 1.0

ส่วนที่ 4 **ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์** ของตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้ รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเพียงพอกับเด็กและเยาวชน พบว่า มีเพียงพอ กับเด็กและเยาวชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.1 ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 33.4 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 24.0 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.5 รายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่ามีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 40.0 ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 15.3 และไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 1.7

ส่วนที่ 5 **เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความคิดเห็น และความต้องการรายการโทรทัศน์** ประกอบด้วยสถานีโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือเน็ตไอดอล ที่ชื่นชอบ และความต้องการประเภทรายการ และเนื้อหารายการโทรทัศน์ จำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษาของตัวอย่าง จากผลการวิจัยเชิงสำรวจสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 6.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความคิดเห็น และความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามช่วงอายุ และระดับชั้นการศึกษา

การรับชม ความคิดเห็น ความต้องการ	**อายุ 6-9 ปี (ประถมศึกษาปีที่1-3)**	**อายุ 10-12 ปี (ประถมศึกษาปีที่4-6)**	**อายุ 13-15 ปี (มัธยมศึกษาปีที่1-3)**	**อายุ 16-18 ปี (มัธยมศึกษาปีที่4-6)**
1. สถานีโทรทัศน์ที่ชื่นชอบ 5 ลำดับแรก	1) ช่องยูทูป 2) ช่องบูมเมอแรง 3) ช่อง one 4) ช่อง 3 5) ช่องดาวเทียมทั่วไป	1) ช่องยูทูป 2) ช่อง 3 3) ช่องดาวเทียม/เคเบิ้ล 4) ช่อง 7 5) ช่องบูมเบอร์แรง	1) ช่อง 3 2) ช่องยูทูป 3) ช่องGTH (ดาวเทียม) 4) ช่อง one 5) ช่องworkpoint	1) ช่องยูทูป 2) ช่อง 3 3) ช่อง One 4) ช่องเคเบิ้ล 5) ช่อง 7

ตาราง 6.2 (ต่อ) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความคิดเห็น และความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามช่วงอายุ และระดับชั้นการศึกษา

การรับชม ความคิดเห็น ความต้องการ	**อายุ 6-9 ปี (ประถมศึกษาปีที่1-3)**	**อายุ 10-12 ปี (ประถมศึกษาปีที่4-6)**	**อายุ 13-15 ปี (มัธยมศึกษาปีที่1-3)**	**อายุ 16-18 ปี (มัธยมศึกษาปีที่4-6)**
2. รายการโทรทัศน์ที่ชื่อชอบ 5 อันดับแรก	1) ละครสองหัวใจนี้เพื่อเธอ (ช่อง 3) และละครสาวน้อยอ้อยควั่น (ช่อง 7) 2) ละครคนละโลก (ช่อง 7) 3) ละครพระพุทธเจ้า (ช่องworkpoint) 4) ละครรักล้นดอย (ช่อง 7) 5) เกมส์โชว์ปริศนาฟ้าแล่บ (ช่องworkpoint)	1) ซีรีย์ฮอร์โมน(ช่อง one) 2) รายการตลก 6 ฉาก (ช่องworkpoint) และรายการดาราเฮโย (ช่อง 7) 3) เกมโชว์ปริศนาฟ้าแล่บ (ช่องworkpoint) 4) ละครรักล้นดอย (ช่อง 7) 5) สคิสทีวี (ช่องการ์ตูนออนไลน์)	1) เดอะเฟส (ช่อง3) 2) ซีรีย์ฮอร์โมน(ช่อง one) 3) เดอะว๊อยส์(ช่อง3) 4) เรื่องเล่าเช้านี้ (ช่อง 3) 5) เกมส์โชว์ปริศนาฟ้าแล่บ/ คนอวดผี (ช่องworkpoint)	1) เดอะเฟส (ช่อง 3) 2) เดอะว๊อยส์(ช่อง3) 3) ซีรีย์ฮอร์โมน(ช่อง one) 4) เรื่องเล่าเช้านี้ (ช่อง 3) 5) ซีรีย์คลับฟรายเดย์ (ช่องGMM)
3. สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ 5 อันดับแรก	1) ความตลก 2) ความตื่นเต้นผจญภัย 3) เรื่องย้อนยุค 4) ความสวยงาม 5) ความเศร้าสงสาร	1) ความตลก 2) ความตื่นเต้นผจญภัย 3) เงื่อนงำสงสัย 4) ความรักโรแมนติก 5) ความเศร้าสงสาร/ ย้อนยุค /สวยงาม / ขัดแย้ง (เลือกเท่ากัน)	1) ความตลก 2) เงื่อนงำสงสัย 3) ตื่นเต้นผจญภัย 4) ความรักโรแมนติก 5) ดารา ผู้มีชื่อเสียง	1) ความตลก 2) ความตื่นเต้นผจญภัย 3) เรื่องเงื่อนงำสงสัย 4) ดารา ผู้มีชื่อเสียง 5) ความรักโรแมนติก

ตาราง 6.2 (ต่อ) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความคิดเห็น และความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามช่วงอายุ และระดับชั้นการศึกษา

การรับชม ความคิดเห็น ความต้องการ	**อายุ 6-9 ปี (ประถมศึกษาปีที่1-3)**	**อายุ 10-12 ปี (ประถมศึกษาปีที่4-6)**	**อายุ 13-15 ปี (มัธยมศึกษาปีที่1-3)**	**อายุ 16-18 ปี (มัธยมศึกษาปีที่4-6)**
4. ดารา นักแสดง ตัวละครหรือเน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ 3-5 อันดับแรก	1) ณเดชน์ 2) ญาญ่า 3) มาริโอ้ 4) เจมส์ จิรายุ 5) อั้ม พัชราภา	1) มาริโอ้/แบงค์ ฮอร์โมน 2) เนยมาร์ (นักกีฬา) 3) ต้าหนิงและแพรวา ฮอร์โมน	1) มาริโอ้ 2) ลูกเกด เมธินี 3) พิมฐา (เน็ตไอดอล)	1) ชมพู่ อารยา 2) ฌอร์ณ จินดาโชติ 3) มาริโอ้/ ณเดชน์/ กัน นภัทร /ป๋อ ณัฐวุฒิ/ ดีเจ พุฒ
5. ประเภทรายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น 5 อันดับแรก	1) รายการการ์ตูน 2) รายการตลก 3) รายการละคร 4) รายการเล่านิทาน 5) รายการสารคดี	1) รายการตลก 2) รายการการ์ตูน 3) รายการละคร 4) รายการเกมส์โชว์ 5) รายการสารคดี	1) รายการการ์ตูน/ สารคดี 2) รายการเพลง 3) รายการตลก 4) รายการเกมส์โชว์ 5) รายการเรียลลิตี้	1) รายการการ์ตูน 2) รายการสารคดี 3) รายการเรียลลิตี้ 4) รายการตลก 5) รายการเกมส์โชว์
6. เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่คิดว่าควรมีมากขึ้น 5 อันดับแรก	1) บทเรียน 2) อาชีพและการศึกษาต่อ 3) ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น 4) ชีวิตคนดัง 5) แฟชั่นและบุคลิกภาพ	1) อาชีพและการศึกษาต่อ 2) บทเรียน 3) แฟชั่นและบุคลิกภาพ 4) ข่าวสารเทคโนโลยี 5) ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น	1) ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น 2) อาชีพและการศึกษาต่อ 3) แฟชั่นและบุคลิกภาพ 4) ข่าวสารเทคโนโลยี 5) บทเรียน	1) อาชีพและการศึกษาต่อ 2) ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น/ แฟชั่นและบุคลิกภาพ 3) ข่าวสารเทคโนโลยี 4) บทเรียน 5) วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจอย่างง่าย

(2) การสนทนากลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง ถึงพฤติกรรมการรับชม ความชื่นชอบและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำแนกตามช่วงอายุและระดับชั้นที่กำลังศึกษา ของผู้ให้ข้อมูล สามารถสรุปผลเปรียบเทียบตามช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษา เป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 6.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความชื่นชอบและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำแนกตามช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษา

	อายุ 3-5 ปี	**อายุ 6-9 ปี**	**อายุ 10-12 ปี**	**อายุ 13-15 ปี**	**อายุ 16-18 ปี**
พฤติกรรมการดูทีวี	- ผู้ปกครองเลือกรายการและกำหนดเวลา - ดูรายการผู้ใหญ่กับผู้ปกครองพร้อมกับเล่นอย่างอื่นไปด้วย	- ดูรายการผู้ใหญ่กับผู้ปกครองอย่างสนใจ - เลือกรายการเองถ้ามีโอกาส	- ดูรายการพร้อมผู้ปกครอง - เลือกรายการเองทางทีวี - เล่นเกมส์ - ดูรายการช่องยูทูป	- ดูรายการพร้อมผู้ปกครองไปเรื่อยๆ - ดูรายการที่ชอบทางทีวี/ยูทูป - เล่นเกมส์ หรือกิจกรรมอื่น	- ดูรายการพร้อมผู้ปกครองและเล่นโทรศัพท์ - ดูรายการที่ชอบทางทีวี/ยูทูป - เล่นเกมส์และมือถือ
เวลา	เช้า/เย็น/หัวค่ำ เช้า/เย็น (ส-อ)	เช้า/ หัวค่ำ/ ดึก เช้า/บ่าย (ส-อ)	หัวค่ำ/ดึก เช้า/บ่าย (ส-อ)	หัวค่ำ/ดึก	หัวค่ำ/ดึก
ระยะเวลา	10-15 นาที	1-3 ชั่วโมง	2-3 ชั่วโมง	1-3 ชั่วโมง	ไม่แน่นอน
ทัศนะต่อการดู/รายการทีวี	- จะหยุดฟัง ดูช่วงสั้น จะตั้งใจดูถ้าชอบ แต่ไม่นาน - จดจำในสิ่งที่ชอบ ทำตาม	- สนใจดูรายการที่ชอบและรายการที่ดูกับผู้ใหญ่ - แสวงหารายการจากทีวีเป็นหลัก	- เลือกดูรายการที่ชอบ /แสวงหารายการที่ชอบจากช่องทางออนไลน์ - ยังคงดูทีวีกับผู้ใหญ่บ้าง หรือไม่ดูทีวีเลย	- เลือกดูรายการที่ชอบทางช่องทางอื่นๆที่สะดวกนอกจากทีวี - เปิดทีวีเป็นเพื่อนแต่ไม่สนใจจริงจังทำกิจกรรมอื่น	- เลือกดูรายการที่ชอบ/ตามกระแสทางทีวี/มือถือ - ไม่มีเวลาแน่นอนดูทีวี /ดูพร้อมเล่นมือถือไปด้วย

ตาราง 6.3 (ต่อ) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความชื่นชอบและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำแนกตามช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษา

	อายุ 3-5 ปี	**อายุ 6-9 ปี**	**อายุ 10-12 ปี**	**อายุ 13-15 ปี**	**อายุ 16-18 ปี**
สถานีที่ดู	ตามที่ผู้ใหญ่กำหนดและอุปกรณ์ดูวีดิโอ	ช่องยูทูป ช่องการ์ตูน ช่อง 3 7 ONE,(Workpoint) ช่องหนัง เกมส์ออนไลน์	ช่องยูทูป ช่อง 3 7 WP ช่องการ์ตูน ช่องออนไลน์เรื่องเกมส์ หนัง กีฬา การ์ตูน	ช่อง 3 ช่องยูทูป ช่อง GTH ,ONE WP, GMM, TRUE, ช่องการ์ตูน เกมส์ และหนัง	ช่องยูทูป ช่อง3 ONE, GMM, GTH,ช่องหนัง
ประเภทรายการที่ชอบ	การ์ตูน/รายการเด็ก/โฆษณา/วีดิโอสื่อการสอน	ช- การ์ตูน เกมส์ โชว์ที่สนุก หนัง ญ.-ละคร เกมส์โชว์	ช-สืบสวน การ์ตูน เกมส์โชว์ ตลก ญ-ละคร รายการตลก *ดูซีรีย์ฮอร์โมนเรื่องราวตื่นเต้นลุ้นระทึก หรือรักโรแมนติกแนวเกาหลี	ช-การเล่าข่าว ซีรีย์วัยรุ่น เรียลลิตี้โชว์ ตลก และหนัง ญ-รายการเรียลลิตี้และซีรีย์ *ชอบดูเดอะเฟสเดอะว๊อยซ์ และซีรีย์ฮอร์โมน	ช-รายการเรียลลิตี้แข่งขัน เล่าข่าว เกมส์ออนไลน์ ญ-เรียลลิตี้และซีรีย์ *ชอบดูรายการเดียวกับวัย13-15
สิ่งดึงดูดแบ่งตามเพศ	เสียง ภาพสดใส ความสนุก กราฟฟิคสวยๆ	ช- ตลก ตื่นเต้น ย้อนยุค ญ- ตลก ตื่นเต้น สวยงาม *ชอบเรื่องตื่นเต้นมีอิทธิฤทธิ์	ช-ตลก ตื่นเต้น เงื่อนงำ เช่นเดียวกับญ. แต่เพิ่มเติมเรื่องรักโรแมนติก	ช-เงื่อนงำ ตลก ตื่นเต้น เช่นเดียวกับญ แต่เพิ่มรักโรแมนติก และดาราดังในรายการ/ละคร	ช- ตลก ตื่นเต้น ดาราที่ดัง ญ-ตลก ตื่นเต้น มีเงื่อนงำ
นักแสดงตัวละคร	ตัวการ์ตูน และหุ่น (mascot)	ดาราละคร นักฟุตบอล และตัวละครการ์ตูน ละครจักรๆวงศ์ๆ	ดาราละครที่ติดตาม นักกีฬา และตัวละครที่ชื่นชอบ	ดาราในรายการ/ละครทั้งไทยและเทศ/ เน็ตไอดอล	ดาราในละครทั้งไทยและเทศ/ เน็ตไอดอล

ตาราง 6.3 (ต่อ) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรับชม ความชื่นชอบและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จำแนกตามช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษา

	อายุ 3-5 ปี	**อายุ 6-9 ปี**	**อายุ 10-12 ปี**	**อายุ 13-15 ปี**	**อายุ 16-18 ปี**
รายการที่อยากให้มีแบ่งตามเพศ	- สอนทักษะด้านศาสตร์และศิลป์ วินัย คุณธรรม	ช- การ์ตูน เกมส์โชว์ ตลก ญ- เกมส์โชว์ ตลก และละคร สนใจสารคดีนิทาน	ช- ตลก การ์ตูน สารคดี เกมส์โชว์ ญ-ตลก ละคร เพลง/คอนเสิร์ต	ช-สารคดี การ์ตูน ตลก ญ-เพลง การ์ตูน สารคดี	ช-การ์ตูน สารคดี ตลก ญ-การ์ตูน สารคดี เรียลลิตี้
เนื้อหาที่อยากให้มี	ความรู้ ทักษะที่เหมาะสมกับช่วงวัย และดูสนุก	เนื้อหาบทเรียน ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น อาชีพ การศึกษา และชีวิตดาราวัยรุ่น	อาชีพ การศึกษา เนื้อหาบทเรียน ข่าวสาร เทคโนโลยี แฟชั่น บุคลิกภาพ	ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น ข่าวสาร เทคโนโลยี อาชีพ การศึกษา แฟชั่น บุคลิกภาพ	อาชีพ การศึกษา ข่าวสาร แฟชั่น เทคโนโลยี ชีวิต ปัญหาวัยรุ่น บุคลิกภาพ
ความต้องการรายการ	- เรื่องเล่าเช้านี้ - เพลง - สารคดีสัตว์ - สอนหนังสือที่บ้าน ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก - ครอบครัว	- เรื่องเวทย์มนต์แม่มด - นิทานอิสป ไม่ชอบผี ชอบสัตว์สีสันต่างๆ เช่น หมาร็อตไวเลอร์ด้วงสีดำ กระต่าย แมว เป็นต้น	- แข่งขัน/ประกวด - นำเสนอเพื่อเด็ก - สารคดีสัตว์ - ให้แง่คิดใกล้ตัว มีสาระและตลก - ทดลองสิ่งแปลกใหม่ไม่ธรรมดา - พิธีกรมีบุคลิกน่าสนใจจดจำ ไม่เป็นผู้ใหญ่เกิน - ชอบการถ่ายทำนอกสถานที่ แต่เป็นแบบ 3 มิติ - ผู้ชมมีส่วนร่วม	- บันเทิงสอดแทรกความรู้ดูไม่วิชาการ ไม่สอนให้น่าเบื่อ - แข่งขัน/สอนเรื่องอาหาร วิทยาศาสตร์ - สารคดีเรื่องจริงที่ไม่เคยพบเห็น - เพลงที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม - ชอบการนำดารานักแสดง หรือผู้มีชื่อเสียงมาร่วม/เป็นพิธีกร	- เกี่ยวกับงานอาชีพ ไม่อิงบท - เกี่ยวกับสถานศึกษามหาวิทยาลัย - ท่องเที่ยวตลกและเกรียน - แข่งขันชิงรางวัลใหญ่ที่สร้างสรรค์ไม่ซ้ำ - พิธีกรไม่ต้องเป็นคนดัง แต่งตัวตามปกติ และเข้าใจวัยรุ่น

6.6 สรุปผลส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากผลการวิจัยรูปแบบรายการ และแนวทางเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงวิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผู้ผลิตจะเห็นถึงความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ที่ส่งเสริมสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม และพัฒนาการตามช่วงวัย ผู้วิจัยได้รวบรวมรูปแบบวิธีการนำเสนอ สิ่งดึงดูดสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงเนื้อหาที่ควรส่งเสริมสร้างสรรค์ในหลากหลายมิติสู่การออกแบบส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ดังตาราง 6.3

ตาราง 6.4 ภาพรวมส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)								
กลุ่มเป้าหมาย	**จิตวิทยาพัฒนาการ**	**การพัฒนาความสามารถ**	**ทักษะในศตวรรษที่ 21**		**หมวดหมู่การเรียนรู้**	**คุณธรรม จริยธรรม**	**รูปแบบรายการ**	**สิ่งดึงดูด**
3 – 5 ปี	- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน - อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม - สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม	พลานามัย (PQ)	สุขภาพ	**Global Awareness**	ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม	รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม	ละคร นิทาน	ตลกขบขัน
			สิ่งแวดล้อม			ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน	การสาธิต	ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ
6 – 9 ปี	- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ - เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน - ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)	ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)	การรู้หนังสือ		สเต็มศึกษา	เคารพและยอมรับในความแตกต่าง	ความหลากหลาย	รักโรแมนติก
			สังคม วัฒนธรรม ทักษะ	**Life Skill**	ภาษาและวัฒนธรรม			ขัดแย้ง
10 – 12 ปี	- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน - ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง - แสวงหาความจริง - กังวลการ เปลี่ยนแปลงทางเพศ	อารมณ์ (EQ)	ความยืดหยุ่น และการปรับตัว		อาเซียน และโลก	มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย	นิตยสาร	มีเงื่อนงำชวนสงสัย
			ผู้นำ และรับผิดชอบ				ความจริง	
13 – 15 ปี	- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง - ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ - พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - อารมณ์แปรปรวน - ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก	สติปัญญา (IQ)	ข้อมูลและเทคโนโลยี	**Learning & Innovative Skill**	ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร	มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต	การแข่งขัน	โศกเศร้าน่าสงสาร
			คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม			ขยัน อดทน พากเพียร	แสดงความสามารถ	แฟนตาซีเหนือจินตนาการ
16 – 18 ปี	- พัฒนาศักยภาพในอนาคต - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์	ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)	มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา		ชีวิตการทำงาน	จิตสำนึกสาธารณะ	สารคดี	มีชื่อเสียง
ครอบครัว	- ความรักความอบอุ่น - ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	การแก้ไขปัญหา (AQ)	การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน		ครอบครัว	รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารสื่อและเทคโนโลยี	ข่าว และการพูดคุย	โชคลาภ รางวัล
							เพลง	ย้อนยุค ย้อนอดีต

จากภาพ 6.3 จะเห็นได้ว่ามีการแบ่งส่วนประกอบ หรือส่วนผสมในการสร้างสรรค์รายการให้มีความน่าสนใจ และหมวดหมู่การเรียนรู้ซึ่งเป็นเนื้อหาที่จะสร้างเสริมให้กับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย โดยส่วนประกอบ หรือส่วนผสมในการสร้างสรรค์รายการให้มีความน่าสนใจ ได้แก่ รูปแบบรายการ สิ่งดึงดูดในรายการ การพัฒนาความสามารถทั้ง 6 ด้าน และทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ได้ตามอิสระขึ้นอยู่กับกลวิธีหรือเทคนิค และยังสามารถเลือกได้มากกว่าหนึ่ง เพื่อบูรณาการความหลากหลายของการนำเสนอหรือเนื้อหา

ด้านเกณฑ์ในการวัด หรือจำแนก หมวดหมู่ของรายการได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย หมวดหมู่การเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการตามช่วงวัย และรวมไปถึงการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม โดยในภาพจะแสดงให้เห็นถึงระดับของอายุที่มีผลต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการทางด้านจิตวิทยาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ และสอดคล้องไปถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังในแต่ละช่วงวัยด้วยเช่นกัน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชม ความสนใจ และความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว คณะผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และนำมาสู่การออกแบบส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ เพื่อเป็นรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่คำนึงหลักจริยธรรม โดยแบ่งตามแต่ละช่วงอายุ ดังนี้

ตาราง 6.5 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี

<table>
<tr><th colspan="9">ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)</th></tr>
<tr><th>กลุ่มเป้าหมาย</th><th>จิตวิทยาพัฒนาการ</th><th>การพัฒนาความสามารถ</th><th colspan="2">ทักษะในศตวรรษที่ 21</th><th>หมวดหมู่การเรียนรู้</th><th>คุณธรรม จริยธรรม</th><th>รูปแบบรายการ</th><th>สิ่งดึงดูด</th></tr>
<tr><td rowspan="2">3 – 5 ปี</td><td rowspan="2">- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน
- อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม
- สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม</td><td rowspan="2">พลานามัย (PQ)</td><td>สุขภาพ</td><td rowspan="3">Global Awareness</td><td rowspan="2">ศิลปะ
มนุษยชาติ
สังคม</td><td>รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม</td><td>ละคร
นิทาน</td><td>ตลกขบขัน</td></tr>
<tr><td>สิ่งแวดล้อม</td><td>ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน</td><td>การสาธิต</td><td>ตื่นเต้น ตื่นตา
ตื่นใจ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">6 – 9 ปี</td><td rowspan="2">- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้
- เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน
- ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)</td><td rowspan="2">ศีลธรรม
จริยธรรม (MQ)</td><td>การรู้หนังสือ</td><td>สเต็มศึกษา</td><td rowspan="2">เคารพและยอมรับในความแตกต่าง</td><td rowspan="2">ความหลากหลาย</td><td>รักโรแมนติก</td></tr>
<tr><td>สังคม วัฒนธรรม
ทักษะ</td><td rowspan="3">Life Skill</td><td>ภาษาและ
วัฒนธรรม</td><td>ขัดแย้ง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">10 – 12 ปี</td><td rowspan="2">- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง
- แสวงหาความจริง - กังวลการ เปลี่ยนแปลงทางเพศ</td><td rowspan="2">อารมณ์ (EQ)</td><td>ความยืดหยุ่น และ
การปรับตัว</td><td rowspan="2">อาเซียน และ
โลก</td><td rowspan="2">มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทาง
ประชาธิปไตย</td><td>นิตยสาร</td><td rowspan="2">มีเงื่อนงำชวนสงสัย</td></tr>
<tr><td>ผู้นำ และรับผิดชอบ</td><td>ความจริง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">13 – 15 ปี</td><td rowspan="3">- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง
- ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ
- พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว
- อารมณ์แปรปรวน
- ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก</td><td rowspan="2">สติปัญญา (IQ)</td><td>ข้อมูลและ
เทคโนโลยี</td><td rowspan="4">Learning & Innovative Skill</td><td rowspan="2">ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร</td><td>มีสติ
มีภูมิคุ้มกัน
ในการใช้ชีวิต</td><td>การแข่งขัน</td><td>โศกเศร้า
น่าสงสาร</td></tr>
<tr><td>คิดสร้างสรรค์ และ
นวัตกรรม</td><td>ขยัน อดทน พากเพียร</td><td>แสดง
ความสามารถ</td><td>แฟนตาซีเหนือจินตนาการ</td></tr>
<tr><td>16 – 18 ปี</td><td>- พัฒนาศักยภาพในอนาคต
- การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์</td><td>ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)</td><td>มีวิจารณญาณ และ
การแก้ปัญหา</td><td>ชีวิตการทำงาน</td><td>จิตสำนึกสาธารณะ</td><td>สารคดี</td><td>มีชื่อเสียง</td></tr>
<tr><td>ครอบครัว</td><td>- ความรักความอบอุ่น
- ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย
- การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</td><td>การแก้ไขปัญหา (AQ)</td><td>การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน</td><td>ครอบครัว</td><td>รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี</td><td>ข่าว และการพูดคุย
เพลง</td><td>โชคลาภ รางวัล
ย้อนยุค ย้อนอดีต</td></tr>
</table>

ตาราง 6.6 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี

<table>
<tr><th colspan="9">ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)</th></tr>
<tr><th>กลุ่มเป้าหมาย</th><th>จิตวิทยาพัฒนาการ</th><th>การพัฒนาความสามารถ</th><th colspan="2">ทักษะในศตวรรษที่ 21</th><th>หมวดหมู่การเรียนรู้</th><th>คุณธรรม จริยธรรม</th><th>รูปแบบรายการ</th><th>สิ่งดึงดูด</th></tr>
<tr><td rowspan="2">3 – 5 ปี</td><td rowspan="2">- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน
- อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม
- สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม</td><td rowspan="2">พลานามัย (PQ)</td><td>สุขภาพ</td><td rowspan="3">Global Awareness</td><td>ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม</td><td>รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม</td><td>ละคร นิทาน</td><td>ตลกขบขัน</td></tr>
<tr><td>สิ่งแวดล้อม</td><td>ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน</td><td>สาธิต</td><td>ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">6 – 9 ปี</td><td rowspan="2">- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้
- เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน
- ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)</td><td rowspan="2">ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)</td><td>การรู้หนังสือ</td><td>สเต็มศึกษา</td><td rowspan="2">เคารพและยอมรับในความแตกต่าง</td><td rowspan="2">ความหลากหลาย</td><td>รักโรแมนติก</td></tr>
<tr><td>สังคม วัฒนธรรม ทักษะ</td><td>Life Skill</td><td>ภาษาและวัฒนธรรม</td><td>ขัดแย้ง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">10 – 12 ปี</td><td rowspan="2">- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง
- แสวงหาความจริง - กังวลการ เปลี่ยนแปลงทางเพศ</td><td rowspan="2">อารมณ์ (EQ)</td><td>ความยืดหยุ่น และการปรับตัว</td><td rowspan="2">อาเซียน และโลก</td><td rowspan="2">มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย</td><td>นิตยสาร</td><td rowspan="2">มีเงื่อนงำชวนสงสัย</td></tr>
<tr><td>ผู้นำ และรับผิดชอบ</td><td>ความจริง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">13 – 15 ปี</td><td rowspan="3">- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง
- ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ
- พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว
- อารมณ์แปรปรวน
- ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก</td><td rowspan="2">สติปัญญา (IQ)</td><td>ข้อมูลและเทคโนโลยี</td><td rowspan="3">Learning & Innovative Skill</td><td rowspan="2">ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร</td><td>มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต</td><td>การแข่งขัน</td><td>โศกเศร้าน่าสงสาร</td></tr>
<tr><td>คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม</td><td>ขยัน อดทน พากเพียร</td><td>แสดงความสามารถ</td><td>แฟนตาซีเหนือจินตนาการ</td></tr>
<tr><td>16 – 18 ปี</td><td>- พัฒนาศักยภาพในอนาคต
- การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์</td><td>ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)</td><td>มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา</td><td>ชีวิตการทำงาน</td><td>จิตสำนึกสาธารณะ</td><td>สารคดี</td><td>มีชื่อเสียง</td></tr>
<tr><td>ครอบครัว</td><td>- ความรักความอบอุ่น
- ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย
- การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</td><td>การแก้ไขปัญหา (AQ)</td><td>การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน</td><td>ครอบครัว</td><td>รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี</td><td>ข่าว และการพูดคุย</td><td>โชคลาภ รางวัล</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>เพลง</td><td>ย้อนยุค ย้อนอดีต</td></tr>
</table>

ตาราง 6.7 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี

<table>
<tr><th colspan="9">ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)</th></tr>
<tr><th>กลุ่มเป้าหมาย</th><th>จิตวิทยาพัฒนาการ</th><th>การพัฒนาความสามารถ</th><th colspan="2">ทักษะในศตวรรษที่ 21</th><th>หมวดหมู่การเรียนรู้</th><th>คุณธรรม จริยธรรม</th><th>รูปแบบรายการ</th><th>สิ่งดึงดูด</th></tr>
<tr><td rowspan="2">3 – 5 ปี</td><td rowspan="2">- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน
- อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม
- สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม</td><td rowspan="2">พลานามัย (PQ)</td><td>สุขภาพ</td><td rowspan="3">Global Awareness</td><td>ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม</td><td>รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม</td><td>ละคร นิทาน</td><td>ตลกขบขัน</td></tr>
<tr><td>สิ่งแวดล้อม</td><td>ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน</td><td>การสาธิต</td><td>ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">6 – 9 ปี</td><td rowspan="2">- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้
- เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน
- ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)</td><td rowspan="2">ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)</td><td>การรู้หนังสือ</td><td>สเต็มศึกษา</td><td rowspan="2">เคารพและยอมรับในความแตกต่าง</td><td rowspan="2">ความหลากหลาย</td><td>รักโรแมนติก</td></tr>
<tr><td>สังคม วัฒนธรรม ทักษะ</td><td>Life Skill</td><td>ภาษาและวัฒนธรรม</td><td>ขัดแย้ง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">10 – 12 ปี</td><td rowspan="2">- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง - แสวงหาความจริง
- กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ</td><td rowspan="2">อารมณ์ (EQ)</td><td>ความยืดหยุ่น และการปรับตัว</td><td rowspan="2">Life Skill</td><td rowspan="2">อาเซียน และโลก</td><td rowspan="2">มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย</td><td>นิตยสาร</td><td rowspan="2">มีเงื่อนงำชวนสงสัย</td></tr>
<tr><td>ผู้นำ และรับผิดชอบ</td><td>ความจริง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">13 – 15 ปี</td><td rowspan="3">- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง
- ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ
- พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว
- อารมณ์แปรปรวน
- ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก</td><td rowspan="2">สติปัญญา (IQ)</td><td>ข้อมูลและเทคโนโลยี</td><td rowspan="3">Learning & Innovative Skill</td><td rowspan="2">ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร</td><td>มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต</td><td>การแข่งขัน</td><td>โศกเศร้า น่าสงสาร</td></tr>
<tr><td>คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม</td><td>ขยัน อดทน พากเพียร</td><td>แสดงความสามารถ</td><td>แฟนตาซีเหนือจินตนาการ</td></tr>
<tr><td>16 – 18 ปี</td><td>- พัฒนาศักยภาพในอนาคต
- การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์</td><td>ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)</td><td>มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา</td><td>ชีวิตการทำงาน</td><td>จิตสำนึกสาธารณะ</td><td>สารคดี</td><td>มีชื่อเสียง</td></tr>
<tr><td>ครอบครัว</td><td>- ความรักความอบอุ่น
- ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย
- การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</td><td>การแก้ไขปัญหา (AQ)</td><td>การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน</td><td>ครอบครัว</td><td>รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี</td><td>ข่าว และการพูดคุย</td><td>โชคลาภ รางวัล</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>เพลง</td><td>ย้อนยุค ย้อนอดีต</td></tr>
</table>

ตาราง 6.8 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี

ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)								
กลุ่มเป้าหมาย	**จิตวิทยาพัฒนาการ**	**การพัฒนาความสามารถ**	**ทักษะในศตวรรษที่ 21**		**หมวดหมู่การเรียนรู้**	**คุณธรรม จริยธรรม**	**รูปแบบรายการ**	**สิ่งดึงดูด**
3 – 5 ปี	- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน - อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม - สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม	พลานามัย (PQ)	สุขภาพ	**Global Awareness**	ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม	รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม	ละคร นิทาน	ตลกขบขัน
			สิ่งแวดล้อม			ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน	การสาธิต	ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ
6 – 9 ปี	- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ - เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน - ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)	ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)	การรู้หนังสือ		สเต็มศึกษา	เคารพและยอมรับในความแตกต่าง	ความหลากหลาย	รักโรแมนติก
			สังคม วัฒนธรรม ทักษะ	**Life Skill**	ภาษาและวัฒนธรรม			ขัดแย้ง
10 – 12 ปี	- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน - ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง - แสวงหาความจริง - กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ	อารมณ์ (EQ)	ความยืดหยุ่น และการปรับตัว		อาเซียน และโลก	มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย	นิตยสาร	มีเงื่อนงำชวนสงสัย
			ผู้นำ และรับผิดชอบ				ความจริง	
13 – 15 ปี	- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง - ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ - พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - อารมณ์แปรปรวน - ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก	สติปัญญา (IQ)	ข้อมูลและเทคโนโลยี	**Learning & Innovative Skill**	ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร	มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต	การแข่งขัน	โศกเศร้าน่าสงสาร
			คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม			ขยัน อดทน พากเพียร	แสดงความสามารถ	แฟนตาซีเหนือจินตนาการ
16 – 18 ปี	- พัฒนาศักยภาพในอนาคต - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์	ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)	มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา		ชีวิตการทำงาน	จิตสำนึกสาธารณะ	สารคดี	มีชื่อเสียง
ครอบครัว	- ความรักความอบอุ่น - ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	การแก้ไขปัญหา (AQ)	การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน		ครอบครัว	รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารสื่อและเทคโนโลยี	ข่าว และการพูดคุย	โชคลาภ รางวัล
							เพลง	ย้อนยุค ย้อนอดีต

ตาราง 6.9 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี

ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)								
กลุ่มเป้าหมาย	**จิตวิทยาพัฒนาการ**	**การพัฒนาความสามารถ**	**ทักษะในศตวรรษที่ 21**		**หมวดหมู่การเรียนรู้**	**คุณธรรม จริยธรรม**	**รูปแบบรายการ**	**สิ่งดึงดูด**
3 – 5 ปี	- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน - อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม - สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม	พลานามัย (PQ)	สุขภาพ	**Global Awareness**	ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม	รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม	ละคร นิทาน	ตลกขบขัน
			สิ่งแวดล้อม			ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน	การสาธิต	ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ
6 – 9 ปี	- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ - เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน - ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)	ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)	การรู้หนังสือ		สเต็มศึกษา	เคารพและยอมรับในความแตกต่าง	ความหลากหลาย	รักโรแมนติก
			สังคม วัฒนธรรม ทักษะ	**Life Skill**	ภาษาและวัฒนธรรม			ขัดแย้ง
10 – 12 ปี	- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน - ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง - แสวงหาความจริง - กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ	อารมณ์ (EQ)	ความยืดหยุ่น และการปรับตัว		อาเซียน และโลก	มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย	นิตยสาร	มีเงื่อนงำชวนสงสัย
			ผู้นำ และรับผิดชอบ				ความจริง	
13 – 15 ปี	- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง - ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ - พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - อารมณ์แปรปรวน - ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก	สติปัญญา (IQ)	ข้อมูลและเทคโนโลยี	**Learning & Innovative Skill**	ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร	มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต	การแข่งขัน	โศกเศร้าน่าสงสาร
			คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม			ขยัน อดทน พากเพียร	แสดงความสามารถ	แฟนตาซีเหนือจินตนาการ
16 – 18 ปี	- พัฒนาศักยภาพในอนาคต - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์	ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)	มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา		ชีวิตการทำงาน	จิตสำนึกสาธารณะ	สารคดี	มีชื่อเสียง
ครอบครัว	- ความรักความอบอุ่น - ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	การแก้ไขปัญหา (AQ)	การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน		ครอบครัว	รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี	ข่าว และการพูดคุย	โชคลาภ รางวัล
							เพลง	ย้อนยุค ย้อนอดีต

ตาราง 6.10 ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับครอบครัว

ส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Module)								
กลุ่มเป้าหมาย	**จิตวิทยาพัฒนาการ**	**การพัฒนาความสามารถ**	**ทักษะในศตวรรษที่ 21**		**หมวดหมู่การเรียนรู้**	**คุณธรรม จริยธรรม**	**รูปแบบรายการ**	**สิ่งดึงดูด**
3 – 5 ปี	- ช่วยเหลือตนเอง - วิ่งกระโดดสนุกสนาน - อยากรู้อยากเห็น - เรียนรู้การเข้าสังคม - สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดทางคุณธรรม	พลานามัย (PQ)	สุขภาพ	**Global Awareness**	ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม	รู้จักสิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อตนเองและสังคม	ละคร นิทาน	ตลกขบขัน
			สิ่งแวดล้อม			ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน	การสาธิต	ตื่นเต้น ตื่นตา ตื่นใจ
6 – 9 ปี	- สามารถแยกความแตกต่างของเพศได้ - เชื่อมั่นในตนเอง - แยกกลุ่ม ก๊วน - ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง) / หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)	ศีลธรรม จริยธรรม (MQ)	การรู้หนังสือ		สเต็มศึกษา	เคารพและยอมรับในความแตกต่าง	ความหลากหลาย	รักโรแมนติก
			สังคม วัฒนธรรม ทักษะ	**Life Skill**	ภาษาและวัฒนธรรม			ขัดแย้ง
10 – 12 ปี	- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน - ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง - แสวงหาความจริง - กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ	อารมณ์ (EQ)	ความยืดหยุ่น และการปรับตัว		อาเซียน และโลก	มีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย	นิตยสาร	มีเงื่อนงำชวนสงสัย
			ผู้นำ และรับผิดชอบ				ความจริง	
13 – 15 ปี	- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง - ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ - พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว - อารมณ์แปรปรวน - ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก	สติปัญญา (IQ)	ข้อมูลและเทคโนโลยี	**Learning & Innovative Skill**	ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร	มีสติ มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต	การแข่งขัน	โศกเศร้าน่าสงสาร
			คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม			ขยัน อดทน พากเพียร	แสดงความสามารถ	แฟนตาซีเหนือจินตนาการ
16 – 18 ปี	- พัฒนาศักยภาพในอนาคต - การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์	ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)	มีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา		ชีวิตการทำงาน	จิตสำนึกสาธารณะ	สารคดี	มีชื่อเสียง
ครอบครัว	- ความรักความอบอุ่น - ความเข้าใจในความแตกต่างของช่วงวัย - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	การแก้ไขปัญหา (AQ)	การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน		ครอบครัว	รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี	ข่าว และการพูดคุย	โชคลาภ รางวัล
							เพลง	ย้อนยุค ย้อนอดีต

จากตาราง 6.4 – 6.9 เป็นการแสดงส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ แบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น อายุ 3 – 5 ปี, อายุ 6 – 9 ปี, อายุ 10 – 12 ปี, อายุ 13 – 15 ปี, อายุ 16 – 18 ปี และครอบครัว โดยผสมผสานระหว่างส่วนประกอบในการสร้างสรรค์ เพื่อให้รายการน่าสนใจและการนำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้และสอดแทรกคุณธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย

6.7 อภิปรายผลแนวทางการสร้างสรรค์ ความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง และส่วนประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

จากผลการวิจัยการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบ และความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง ในการสร้างสรรค์รายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีประเด็นที่นักวิชาการ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ผลิตรายการและสถานีโทรทัศน์ ตระหนัก และสอดคล้องกับการวิเคราะห์และถอดรหัสรายการเด็กที่มีคุณภาพทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ สามารถ*อภิปรายผล*แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของเนื้อหา และส่วนของวิธีการผลิตและการนำเสนอ ดังนี้

<u>การสร้างสรรค์เนื้อหารายการเด็กและเยาวชน</u> พบว่าต้องสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการที่แบ่งเป็น วัยเด็กตอนต้น วัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่น สิ่งที่ต้องส่งเสริมประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในด้านต่างๆ คุณธรรมจริยธรรม และเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านต่างๆ และพบว่าเป็นสาระที่สอดแทรกในรายการเด็กที่เลือกมาศึกษาทุกรายการ แบ่งเป็น 3 ด้านคือ เนื้อหาการเรียนรู้ทั่วไป เนื้อหาด้านทักษะการใช้ชีวิตและทางอารมณ์ และเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม รายการเด็กจะเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม ทั้งลักษณะการร่วมผลิตรายการเช่นเป็นพิธีกร ร่วมกิจกรรม และร่วมในฐานะเป็นผู้ชมรายการที่มีความกระตือรือร้น เช่นทำตามที่ผู้ดำเนินรายการบอก ตอบคำถามของรายการ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารายการโทรทัศน์เชิงประเด็น (อิทธิพล ปรีติประสงค์ 2555:21) ต้องคำนึงถึงคือเนื้อหาและระดับคุณค่าของเนื้อหา ที่มีคำสำคัญคือ ประเด็นที่เด็กต้องรู้ คือทักษะพื้นฐานสำคัญที่เด็กจำเป็นต้องมี ประเด็นที่เด็กควรรู้ คือเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ตามช่วงวัย และประเด็นที่เด็กอยากรู้ คือเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็กกลุ่มเป้าหมาย โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหารายการกับประสบการณ์จริง และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมกับรายการในลักษณะต่างๆ และสอดคล้องกับการศึกษาคุณลักษณะของรายการเด็กที่ดี (วรัชญ์ ครุจิตและคณะ (2555) ระบุว่าหนึ่งในคุณลักษณะที่สำคัญคือ นอกจากความสนุกที่ดึงดูดให้

ติดตามแล้ว รายการเด็กควรมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกับช่วงวัย เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และการปรับตัวของช่วงวัย ก่อให้เกิดความคิดเชิงบวก และความภูมิใจในตัวเอง เกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดปฏิสัมพันธ์กับทางรายการและผู้ที่ชมร่วมกัน และกระตุ้นให้เกิดการต่อยอดการเรียนรู้หลังชมรายการ นอกจากนี้ในการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเน้นให้คนมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อและพฤติกรรมก้าวร้าวของ Walker et al (2015) พบว่า เนื้อหาของรายการและพฤติกรรมในการรับชมรายการอย่างยาวนานต่อเนื่องทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของเยาวชน หากเยาวชนได้ดูเนื้อหาทางโทรทัศน์ที่ส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อเฟื้อมาก ก็อาจทำให้มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อที่เพิ่มขึ้นต่อคนแปลกหน้า ในทางตรงกันข้ามถ้าเยาวชนเสพสื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาความรุนแรงและก้าวร้าวต่อเนื่อง โอกาสที่เยาวชนจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวก็สูงขึ้นเช่นกัน

<u>รูปแบบและเทคนิคในการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน</u> ก็มีความสำคัญไม่ด้อยไปกว่าการนำเสนอเนื้อหา เพราะจะเป็นสิ่งดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายสนใจรับชมและติดตามรายการ ในการสร้างสรรค์รายการจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยที่แตกต่างกันด้วย งานวิจัยนี้พบว่าการผลิตรายการเด็กเล็กและเด็กวัยเรียนใช้รูปแบบรายการที่หลากหลายประกอบกัน ขณะที่เด็กวัยเรียนตอนปลายและเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น (อายุ 9 ปีขึ้นไป) จะมีรูปแบบที่ชัดเจนอย่างหนึ่งอย่างใด ใช้พิธีกรดำเนินเรื่องได้ เพราะเด็กเริ่มมีสมาธิกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานานขึ้น ส่วนการสร้างความสนใจจากวิธีการนำเสนอ มักใช้ความตลกขบขัน ความตื่นเต้น เป็นหลัก สอดคล้องกับผลการวิจัยเพื่อพฤติกรรมการเปิดรับและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กและเยาวชนของสถานีไทยพีบีเอส (ลักษมี คงลาภและคณะ 2555) ที่พบว่ารายการโทรทัศน์สำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้ควรเป็นรายการที่สนุกสนาน แต่แฝงสาระ และดูง่าย เนื้อหารายการที่ต้องการคือเน้นความตลก สนุกสนาน

ในการผลิตรายการโทรทัศน์ให้เด็กและเยาวชน มีกฎกติกาเบื้องต้นที่พบคือ การนำเสนอเสมือนว่าเป็นเด็ก มีความใหม่ เสนอด้วยภาพและสิ่งต่างๆที่มีสีสันสะดุดตา ใช้การบอกตรงไปตรงมาเมื่อต้องการแทรกความรู้ เสนอซ้ำทวนเมื่อต้องการย้ำเน้นสำหรับเด็กเล็ก ใช้ภาษาภาพ การตัดต่อ การลำดับเทคนิคพิเศษ เพื่อการสื่อสารเรื่องราว ใช้ภาษาพูดที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทั้งนี้งานวิจัยของ Wright and Huston (1986) พบว่าจังหวะการเคลื่อนไหวด้วยเทคนิคภาพและองค์ประกอบทางเสียงในรายการจะกระตุ้นความสนใจของเด็ก ในการผลิตรายการถ้าใช้ไวยากรณ์รายการแสดงข้อมูลหรือเนื้อหาที่

ต้องการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมและระมัดระวัง เด็กจะใช้รูปแบบรายการในการในการเรียนรู้เนื้อหารายการไปด้วย

อย่างไรก็ตามการนำเสนอองค์ประกอบด้านภาพและเสียงในรายการสำหรับเด็กเล็กจะพบว่า จะใช้วัจนภาษาหรือภาษาพูดน้อย และจังหวะเวลาในการนำเสนอให้ช้า มีการย้ำและซ้ำในเนื้อหาที่ต้องการตอกย้ำ แต่ทำในรูปแบบต่างๆ และทำซ้ำเมื่อต้องการให้เด็กมีส่วนร่วม การลำดับภาพทำตามลำดับเวลาลำดับเรื่องราวอย่างง่าย ตรงไปตรงมา เพื่อความเข้าใจง่าย ซึ่งเป็นการนำเสนอที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กเล็ก ตามผลวิจัยของ Lillard and Peterson (2011) ที่พบว่า รายการการ์ตูนเพื่อการศึกษา และรายการที่ใช้ภาพวาด ที่มีจังหวะการนำเสนอและภาพเคลื่อนไหวที่ช้า จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเล็ก ด้านการควบคุมตัวเองและการทำงานของระบบความจำ น้อยกว่ารายการการ์ตูนทั่วไป ที่นำเสนอภาพเคลื่อนไหวด้วยความรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้พัฒนาการด้านดังกล่าวของเด็กเล็กไม่สอดคล้องตามช่วงวัย

เทคนิคของการนำเสนอรายการเด็กทั้งในประเทศและต่างประเทศ คำนึงถึงหลักการด้านความสนุกสนานและบันเทิง หลักการด้านความซ้ำ และการสร้างความจดจำได้ และความสามารถระลึกถึงเนื้อเรื่องและลักษณะบุคลิกตัวละครได้ ในการสร้างเรื่องราวหรือเนื้อหารายการสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จึงควรมีรูปธรรมสูง สามารถตีความได้ทันที เพื่อให้เด็กตามเรื่องราวได้ทัน สำหรับเด็กโตก็จะมีเนื้อหาเป็นนามธรรมได้เพราะจะเทียบเคียงกับประสบการณ์ของตนเองหรือคนรอบตัว การใช้ภาษาให้เหมาะกับช่วงวัย และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในรายการและนอกรายการรูปแบบต่างๆ และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมทั้งในและนอกรายการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งการใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโต เป็นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน นำไปสู่การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในการทำงาน ก่อให้เกิดการไหลเวียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเยาวชนและผู้ผลิตรายการ และเกิดการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับเยาวชน (อัศรินทร์ นนทิหทัย, 2551) ที่สำคัญรายการเด็กควรมีคุณค่าด้านการเรียนรู้ตามช่วงวัย คือสอดแทรกเนื้อหาทั่วไปที่ควรเรียนรู้ ทักษะด้านต่างๆทั้งด้านชีวิต อารมณ์ สังคม สื่อ เทคโนโลยี สังคม สภาพแวดล้อม และการจัดการกับปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมถึงเนื้อหาเชิงคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย เหล่านี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ นิษฐา หรุ่นเกษม (2555) เรื่องลักษณะรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอรายการโทรทัศน์เพื่อเด็กที่ประสบความสำเร็จของสื่อสาธารณะ การศึกษาของ Nikken and Voort (1999:11-12) เรื่องมาตรฐานคุณภาพรายการสำหรับเด็ก นอกจากนี้การศึกษาเรื่องบทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ของ อุษา บิ๊กกิ้นส์ (2551) ยังพบว่ารายการเด็กจะ

สร้างจิตสำนึกสาธารณะใน 2 ประเด็นคือสนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์กับสาธารณะ และการช่วยเหลือผู้อ่อนแอกว่า โดยไม่หวังผลตอบแทน ผ่านเนื้อหาที่สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิตเป็นหลัก

สำหรับการสร้างสรรค์รายการครอบครัวทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ เทคนิควิธีการนำเสนอ พบว่า จะเป็นเรื่องราวความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่มีสมาชิกในช่วงวัยที่แตกต่างกัน นำเสนอในรูปแบบของละครซิทคอม ที่ใช้ความตลกขบขัน และความขัดแย้ง เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้ชม คุณค่าของรายการนี้คือการสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ ทักษะด้านการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างของคนช่วงวัยต่างๆ เช่น ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ความซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้กับคนที่ด้อยกว่า การเป็นคนอยู่ในวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความอดทน มีวินัย เคารพการตัดสินใจร่วมกัน มีสติพอเพียงมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต และมีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น คุณลักษณะรายการนี้สอดคล้องกับ คุณลักษณะรายการที่เกี่ยวกับเด็ก (วรัชญ ครุจิต 2555) ว่าอาจเป็นรายการสำหรับทุกคนในครอบครัว ที่ให้สมาชิกในครอบครัวมาดู และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้อีกลักษณะหนึ่งให้กับเด็ก ไปพร้อมกับส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว

การมีรายการครอบครัวที่ส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว สอดคล้องกับพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ของครอบครัว (อุษา บิ้กกิ้นส์, 2551:32-36) ที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้กำหนดและควบคุมการรับชมรายการโทรทัศน์ของลูก การมีปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวโดยใช้รายการโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อโยงไปสู่ประเด็นบุคคลหรือสังคม สามารถนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องศีลธรรมหรือพฤติกรรมที่ควรกระทำได้

อย่างไรก็ตามรายการละครซิทคอม บ้านนี้มีรัก ยังมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาไม่เหมาะสม หยาบคาย ครอบครัวก็พบพฤติกรรมการใช้ภาษาที่ล่อแหลมในเรื่องเพศ ดูหมิ่นผู้อื่น ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งยังเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้ผลิตรายการสำหรับครอบครัวยังขาดความระมัดระวังในการสร้างสรรค์รายการประเภทนี้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา (2558) พบว่า รายการประเภทละครมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับเพศ ภาษา และความรุนแรงมากกว่ารายการประเภทอื่น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเด็กใน 5 ด้านคือ กระบวนการคิด ทัศนคติความเชื่อ พฤติกรรม การแสดงออกทางอารมณ์ และการแสดงออกทางกายภาพ

<u>ด้านความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้รับสารที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง</u> พบว่า พฤติกรรมในการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนจะแตกต่างไปตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัยอย่างเห็นได้ชัด การรับชมรายการโทรทัศน์ของวัยเด็กเล็ก ยังอยู่ในความดูแลของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่เป็นผู้กำหนดช่วงเวลา ลักษณะรายการ และระยะเวลาในการรับชม เด็กจะตั้งใจดูรายการที่ชอบอย่างจด

จ่อ และสามารถจดจำสิ่งที่ชอบได้ดี ซึ่งมักเป็นรายการที่สนุก มีภาพและสีสันสดใส มีเสียงเพลงหรือดนตรีที่ไพเราะดึงดูด แม้นเด็กมีการจดจำในช่วงสั้น แต่ก็พร้อมจะทำตามในสิ่งง่ายๆที่สนใจ รายการที่เด็กชื่นชอบมักเป็นรายการขนาดสั้น ทั้งการ์ตูน รายการเด็ก โฆษณา และสื่อการเรียนการสอน และเป็นวัยที่ผู้ปกครองต้องการใช้สื่อเพื่อสอนทั้งด้านทักษะ ความรู้ ศิลปะ และคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับพัฒนาการของวัยเด็กตอนต้น (3-6ปี) เริ่มมีทักษะการเคลื่อนไหวและช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ชัดเจน เป็นวัยที่ช่างซักถามอยากรู้อยากเห็นใส่ใจสิ่งต่างๆรอบตัว พยายามค้นหาคำตอบ เข้าใจด้านภาษามากขึ้น ในวัยนี้พัฒนาด้านบุคลิกภาพจะเด่นชัดที่สุด เริ่มเรียนรู้การมีเหตุผล สามารถคิดด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ (ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต, 2541: 79-80, สุชา จันทร์เอม 2540: 129-130) ทั้งนี้การรับรู้ผ่านสื่อจะซึมซับข้อมูลว่าเป็นจริง เลียนแบบพฤติกรรมที่เห็น และเริ่มแยกแยะได้ การชมภาพที่น่าหวาดกลัวจะสร้างความตระหนักและมองว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกน่ากลัว สื่อจึงมีโอกาสสร้างรูปแบบพฤติกรรมทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม (พรรณพิมล วิปุลาการ, 2555:45-47)

อย่างไรก็ตามผู้ปกครองของเด็กช่วงวัยนี้ มองว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการติดตามรายการด้วยเช่นกัน ควรอยู่ช่วงเช้ามากกว่าช่วงเย็น เพราะเด็กจะตื่นตอนเช้าและมีเวลาดูวันธรรมดา เวลาประมาณ 7.00 – 8.00 น. และตอนเย็นเวลา 17.00-19.00 น. เพราะพ่อแม่กลับบ้านมาทันดูโทรทัศน์กับลูก ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ ควรมีรายการเด็กตอนเช้าตั้งแต่ 6.00 น. เป็นต้นไป เพราะเด็กจะตื่นเช้ามาดูโทรทัศน์ และมีรายการเด็กหรือรายการครอบครัวในช่วงเวลาบ่ายถึงเย็นบ้าง เพราะปรากฏว่ามีรายการเด็กน้อยมากในปัจจุบัน ถ้าเทียบกับรายกายพูดคุยดารา รายการผู้ใหญ่บันเทิง ที่มีจำนวนมาก

สถานีสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในเวลานี้ยังไม่เสนอรายการเด็กและครอบครัว ที่ตอบโจทย์ของผู้ปกครองที่จะให้เด็กดูรายการเพื่อเด็ก ขณะที่มีช่องดิจิทัลจำนวนมากขึ้น แต่กลับมีรายการเด็กได้น้อยลงเมื่อเทียบกับอดีต ที่มีช่องจำนวนไม่มากแต่พบรายการเด็กที่ดีมีมากกว่าเช่น รายการเจ้าขุนทอง รายการผึ้งน้อย เป็นต้น ดังนั้นควรมีรายการเด็กให้มากขึ้นในช่องฟรีทีวีเดิม (6 ช่องเดิม) เพื่อง่ายในการรับรู้และเข้าถึงของผู้ปกครอง จากนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ในช่องให้ถี่ขึ้นเกี่ยวกับรายการ หรือการใช้ช่องฟรีทีวีประชาสัมพันธ์รายการเด็กให้กับช่องเด็กได้ด้วย สอดคล้องกับปัญหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในประเทศไทย (ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์, 2557: 47-54) ที่พบว่าเนื้อหาและรูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก รวมถึงช่วงเวลาการออกอากาศยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็ก รายการยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และเวลาการออกอากาศยังไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาว่างที่แท้จริงของเด็กและเยาวชน

พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์และความต้องการรายการของวัยเด็กตอนปลาย (7-12 ปี) จะดูรายการพร้อมกับผู้ใหญ่ที่บ้าน แต่ถ้ามีโอกาสจะเลือกรับชมรายการที่ชื่นชอบเองทั้งจากสื่อโทรทัศน์หรือจากช่องทางอื่นๆ เช่น ยูทูป หรือเลือกทำกิจกรรมอื่นเช่นเล่นเกมส์ เล่นกีฬา เป็นต้น รายการที่ชื่นชอบส่วนใหญ่เป็นการ์ตูน ชอบความตลกและตื่นเต้น การเลือกรับชมรายการจะแตกต่างตามลักษณะเพศ โดยเพศชายจะถูกดึงดูดด้วยความตื่นเต้น ลึกลับ ผจญภัย เพศหญิง สนใจเรื่องราวความรัก โรแมนติก ดาราดังจากละครและนักกีฬาเป็นบุคคลที่ชื่นชอบ ส่วนความต้องการรายการจะเริ่มแตกต่างตามช่วงวัยและระดับชั้น นักเรียนชั้นมัธยมต้นต้องการเนื้อหาด้านการเรียนชีวิตและปัญหาวัยรุ่น ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมปลายต้องการทราบเรื่องการงานอาชีพ การศึกษาต่อ และบุคลิกภาพ ความสวยงาม มีความต้องการรายการเกี่ยวกับการแข่งขัน การประกวด รายการสารคดีที่หาดูได้ยาก หรือรายการทดลองสิ่งแปลกใหม่ สอดคล้องกับพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย (ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต,2541: 79-80, สุชา จันทร์เอม, 2540: 129-130) ที่พบว่าพัฒนาการทางกายของเด็กวัยนี้จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเด็กหญิงจะเติบโตด้านร่างกายและวุฒิภาวะเร็วกว่า เมื่อถึงวัยเจริญพันธ์จะสนใจกับการเปลี่ยนแปลงและวิตกเรื่องภาพลักษณ์ เด็กจะกลัวการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นความกังวลเรื่องรูปร่างของตนเองแทน ในช่วงนี้จะเป็นการพัฒนาตัวตน และพัฒนาสติปัญญา การรู้จักใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์สิ่งใหม่จึงสนใจเรื่องธรรมชาติรอบตัว เด็กชายจะสนใจเรื่องการทดลอง เด็กหญิงจะสนใจเรื่องการอ่านหนังสือ งานครัว เป็นต้น และพรรณพิมล วิปุลาการ (2555:45-47) มองว่าเด็กวัยนี้ใช้สื่อเพื่อการรับรู้เชิงกระตุ้น นำข้อมูลที่ถูกตอกย้ำมาเป็นแบบแผนวิธีคิด มีแนวโน้มสูงที่จะทดลองเลียนแบบพฤติกรรมโดยไม่เข้าใจความหมายพฤติกรรม และสร้างค่านิยมว่าพฤติกรรมที่รับรู้ผ่านสื่อเป็นที่ยอมรับทางสังคม

พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์และความต้องการรายการของเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น (13-18 ปี) พบว่าจะเลือกรับชมรายการที่ชื่นชอบด้วยตนเอง แม้นจะดูโทรทัศน์ร่วมกับผู้ปกครองแต่ก็ไม่ใส่ใจเท่ากับรายการที่เลือกชมเอง เยาวชนจะใช้อุปกรณ์มือถือ ในการแสวงหารายการที่ต้องการหรือกิจกรรมอื่นๆบนมือถือ เวลาในการดูโทรทัศน์จึงไม่แน่นอน มีพฤติกรรมเสพสื่อหลายหน้าจอ ชอบรายการเรียลลิตี้ และซีรีย์เรื่องราวของวัยรุ่น สนใจรายการที่ตลก ตื่นเต้น มีเงื่อนงำ ส่วนผู้หญิงยังสนใจเรื่องรัก โรแมนติก ดาราดังและเน็ตไอดอลเป็นกลุ่มคนที่เยาวชนให้ความสนใจ ต้องการเนื้อหาเรื่องการงานอาชีพชัดเจน รองลงมาคือเทคโนโลยี และปัญหาชีวิตวัยรุ่น สอดคล้องกับพัฒนาการของช่วงวัยที่วุฒิภาวะทางเพศเป็นแรงขับของความพึงพอใจและความสุขต่างๆ ต้องการอิสระจะพ่อแม่ อารมณ์แปรปรวนเปลี่ยนแปลงง่าย เริ่มพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเอง สังคมคือกลุ่มเพื่อน และต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมรอบตัว มีความเจริญเติบโตของสมองเต็มที่ ทีจินตนาการมากและแสวง

ความรู้ใหม่ๆขณะที่จะให้ความใส่ใจต่อคำวิพากษ์ของผู้อื่น และพยายามค้นหาตัวตนในสังคม ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพได้ เด็กวัยนี้จึงแสวงหาต้นแบบทางอุดมคติจากดารา นักร้อง ไอดอลด้านต่างๆ และเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ (พรรณพิมล วิปุลาการ, 2555: 45-47) การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ของเยาวชนมากกว่าหนึ่งช่องทางและพฤติกรรมการรับสื่อหลายหน้าจอ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในยุคดิจิทัลที่มีความเฉพาะและหลายหลายเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม ทำให้ยากต่อการคาดเดาพฤติกรรม เยาวชนเสพรายการสำหรับผู้ใหญ่ในชีวิตประจำวัน เพราะสัดส่วนรายการโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อผู้ใหญ่ที่เป็นผู้บริโภคเป็นหลัก กอปรกับการที่เด็กและเยาวชนขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทำให้ได้รับอิทธิพลทางลบมากกว่า (ลักษมี คงลาภ และอัปสร เสถียรทิพย์, 2557:47-54)

จากพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนในงานวิจัยนี้ยังพบว่าแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเด็กรุ่นใหม่ที่ถูกเลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมความเป็นดิจิทัล หรือที่เรียกว่า ดิจิทัลเนทีฟ (Jones, 2011:5) มีความสนใจสิ่งต่างๆชั่วครั้งชั่วคราว สิ่งที่เรียนรู้จะเกี่ยวกับตนเองและมีประโยชน์เฉพาะเวลาที่ต้องการ สิ่งที่เรียนรู้ต้องสนุกสนานและบันเทิงใจ ขณะที่สามารถแฝงข้อมูลข่าวสารที่ให้ความรู้ไปพร้อมกันได้ ขณะเดียวกันผลวิจัยยังพบว่าระดับของการมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนยังอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง สะท้อนว่าเด็กและเยาวชนยังอยู่ในภาวะเสี่ยงอันเกิดจากการเสพเนื้อหาทางสื่อโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเด็กจัดอยู่ในกลุ่มผู้ชมกลุ่มพิเศษ (Potter, 2015:74-81) เนื่องจากการขาดวุฒิภาวะในประเด็นด้านพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาการทางอารมณ์และพัฒนาการทางศีลธรรม และการขาดประสบการณ์ทางโลก ทำให้ผู้วางนโยบายและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ต่างให้ความสนใจผลักดัน และขับเคลื่อนการปกป้องเด็กจากรายการโทรทัศน์ที่เสนอเนื้อหาในเชิงลบที่อาจสร้างผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนได้ ด้วยการปลูกฝังความรู้เท่าทันสื่อ

เป็นที่น่าสังเกตว่าครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ หรือญาติผู้ใหญ่ในบ้าน ผู้ปกครองมีบทบาทสัมพันธ์กับการรับชมรายการโทรทัศน์ของเด็กทุกช่วงวัยตามผลการศึกษา สอดคล้องกับบทบาทของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับครอบครัว (อุษา บิ้กกิ้นส์, 2551: 32-36) ที่พ่อ แม่ จะดูโทรทัศน์ และทำกิจกรรมต่างๆขณะรับชมรายการ มีบทบาทในการตั้งกฎในการรับชมและควบคุมเวลาในการใช้โทรทัศน์ของลูก บางครั้งในการรับชมรายการเกิดจากความตั้งใจของพ่อแม่ในการเลือกกิจกรรม หรือการพูดคุย ดังนั้นความเข้าใจและการเรียนรู้จากโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ในระหว่างที่ดูโทรทัศน์ด้วย และ การศึกษาของจันทร์เพ็ญ ชุประภาวรรณและคณะ (2555) ที่พบว่าครอบครัวไทยยังใช้โทรทัศน์เป็นอีกสื่อในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก มีการเลือกสื่อสำหรับลูก แต่ในบางครอบครัวจะใช้สื่อโทรทัศน์ตามความเคยชินมากกว่าความตั้งใจเปิดให้เด็กรับชม สอดคล้องกับผล

วิจัยนี้ที่พบว่าผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่สนใจเรื่องพัฒนาการเด็กจะเลือกรายการโทรทัศน์ให้ลูก ถ้าไม่มีก็จะแสวงหาคลิปวีดิโอ จากสื่อออนไลน์หรือสื่อการเรียนรู้อื่นๆให้ลูกดู ขณะที่ครอบครัวที่มีญาติผู้ใหญ่และเป็นผู้ใช้โทรทัศน์เป็นหลัก ก็จะเปิดรายการที่ตนชื่นชอบในขณะที่เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมอื่นๆไป และจะหันมาดูรายการโทรทัศน์ที่มีเสียงเพลง หรือดนตรีที่ดึงดูด ในระยะเวลาสั้นๆ

เด็กในวัยเรียนเป็นผู้ใช้โทรทัศน์ได้เอง และเลือกเปิดดูช่องรายการที่ชื่นชอบด้วยตัวเอง โดยเฉพาะในช่วงเช้าวันหยุด เสาร์และอาทิตย์ และวันธรรมดาในช่วงเย็นกลับบ้านหลังเลิกเรียน รายการที่ชื่นชอบคือการ์ตูน สอดคล้องกับงานวิจัยของเก็จมณี วรรธนะสิน (2550) และ ลักษมี คงลาภ และคณะ (2555) สำหรับเด็กโตและวัยรุ่น ที่เข้าถึงสื่อออนไลน์ผ่านเครื่องมืออิเลคโทรนิคส์ประเภทต่างๆ จะแสวงหารายการที่ตนชื่นชอบด้วยตัวเอง การดูรายการโทรทัศน์กับครอบครัวซึ่งมักเป็นช่วงหัวค่ำ มักเป็นเพียงวิถีปฏิบัติของครอบครัว แต่ไม่ได้ให้ความสนใจดูอย่างจริงจังถ้ารายการที่ครอบครัวเลือกเปิดรับชมไม่ตรงกับความชื่นชอบหรือทัศนะของตนเอง และมักใช้เวลาว่างหรือเวลาที่สะดวกเลือกดูรายการที่ชื่นชอบเอง พฤติกรรมนี้เป็นลักษณะพัฒนาการของช่วงวัย ที่ Lull (อ้างถึงใน ประภาวดี ธานีรนานนท์ 2540:42) ได้ศึกษาสื่อของวัยรุ่นและพบว่าเด็กวัยนี้จะต้องการการเรียนรู้และแสวงหาจุดยืนของตนเอง จะสื่อสารกับครอบครัวน้อยลง ขณะที่เพิ่มความสัมพันธ์กับเพื่อน สังคม และสื่ออื่นๆมากขึ้น โดยจะเลือกเสพสื่อโทรทัศน์คนเดียวหรือกับพี่น้องมากกว่า อีกทั้งสถานการณ์การบริโภคสื่อที่เปลี่ยนไปของเด็กในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็ก ของกานต์ เชาว์นิรัติศัย (2557)

ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับกลุ่มเด็ก เยาวชน และครอบครัว ดังตาราง 6.11

ตาราง 6.11 สรุปเค้าโครงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ช่วงวัย	ชื่อรายการ	ผู้ผลิต	ความยาว	จำนวน	แนวคิดรายการ	รูปแบบ	วิธีการนำเสนอ	การส่งเสริมพัฒนา
3 – 5 ปี	ยิ้มแฉ่ง	บริษัท มิราเคิล มัชรูม	15 นาที	1 เทป	กิจกรรมยามเช้า	วาไรตี้	เพลง ดนตรี กราฟฟิก	ความรับผิดชอบตนเอง การเรียนรู้และเข้าสังคม การสร้างเหตุผล
3 – 5 ปี	ฝันหวาน บ้านชมดาว	บริษัท ผองผล จำกัด	15 นาที		ส่งเด็กเข้านอน	วาไรตี้	เล่านิทาน หุ่นมือ	ความรับผิดชอบตนเอง การเรียนรู้และเข้าสังคม การสร้างเหตุผล
6 – 9 ปี	เด็กกล้าทะลุมิติ	บริษัท บี อเมซซิ่ง เอ็ดดูเทนเม้นท์ จำกัด	30 นาที	1 เทป	เรียนรู้วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม ด้วย ภารกิจข้ามมิติ	สาธิต ทดลอง	ตื่นเต้น จินตนาการ	ความเชื่อมั่นในตนเอง การทำงานเป็นทีม มีเหตุผล
6 – 9 ปี	ตัวนิดจิตอาสา	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต	30 นาที	1 เทป	ภารกิจจิตอาสา ของลูกเสือ บำเพ็ญประโยชน์ ชุมชน	เรียลลิตี้	ตื่นเต้น ท้าทาย	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตระหนักหน้าที่พลเมือง เรียนรู้สภาพแวดล้อม การปรับตัว
10 – 12 ปี	ปิดเทอม เดอะซีรีย์	บริษัท ทโมนไทย จำกัด	30 นาที	1 เทป	การเรียนรู้คน สังคม วิถีวัฒนธรรมที่ แตกต่าง	เรียลลิตี้	ตื่นเต้น อุปสรรค ปัญหา	ปรับทัศนคติให้เข้าใจผู้อื่น ลดทอนตัวตน การใช้เทคโนโลยี
10 – 12 ปี	ทุ่งหญ้าตำราเรียน	บริษัท จันทร์จ้า ทีวี	30 นาที	1 เทป	การเรียนรู้นอก ห้องเรียนของครู นักเรียน และชุมชน	สารคดี	สนุกสนาน ชวนติดตาม	ปรับทัศนคติให้เข้าใจผู้อื่น ลดทอนตัวตน การใช้เทคโนโลยี

ตาราง 6.11 (ต่อ) สรุปเค้าโครงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ช่วงวัย	ชื่อรายการ	ผู้ผลิต	ความยาว	จำนวน	แนวคิดรายการ	รูปแบบ	วิธีการนำเสนอ	การส่งเสริมพัฒนา
13 – 15 ปี	รักกำเริบ Love Contest	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต	30 นาที	1 เทป	สร้างความเข้าใจ เรื่องรักและทัศนคติ ที่พึงประสงค์	เกมส์ โชว์	สนุกสนาน รักโรแมนติก รางวัล ผู้มีชื่อเสียง	เข้าใจสภาวะอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ เคารพ ให้เกียรติเพศตรงข้าม
13 – 15 ปี	แข่งคิดผลิตสื่อ Child Social Responsibility	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต	30 นาที	1 เทป	การสร้างสื่อ เพื่อรณรงค์สังคมให้ เด็กคิด ผลิต และ เด็กตัดสินงาน	เรียลลิตี้	สนุกสนาน อุปสรรคปัญหา รางวัล ผู้มีชื่อเสียง	รู้จักตนเอง ลดตัวตน เข้าใจคนรอบข้าง มีมุมมองในการสร้างสังคมที่ดี
16 – 18 ปี	Lesson one	นายณัฐพัชร์ สุขวงษ์ศิลป์ นายพสธร ธีรฤทธิ์เฉลิม นายณัฐพร อยู่สุวรรณ นายนคริน แซ่ตัน	30 นาที	1 เทป	ประสบการณ์จริง ของชีวิตวัยรุ่น ใน โลกของความจริง	ละคร	ความเศร้า ความขัดแย้ง	รู้จักตนเอง ลดตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง เข้าใจความต่างของมนุษย์ มีสติยับยั้งอารมณ์และความคิด มีวุฒิภาวะทางเหตุผล
16 – 18 ปี	สักวันฉันจะเป็น Wanna be Someday	RSU Media	30 นาที	1 เทป	เรียนรู้ประสบการณ์ จากอาชีพในฝัน ก่อนตัดสินใจ	เรียลลิตี้	สนุกสนาน ตื่นเต้น	มีเป้าหมายต่อชีวิต พัฒนาศักยภาพต่อการทำงานใน อนาคต
ครอบครัว	ต่าง...เข้าใจ	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต	30 นาที	1 เทป	ครอบครัวที่แตกต่าง	เรียลลิตี้	สนุกสนาน ความรัก อบอุ่น	เปิดใจพูดคุยกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านการ พูดคุยและกิจกรรมต่างๆ

ทั้งนี้ จากการผลิตรายการโทรทัศน์ ตามเค้าโครงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ข้างต้นนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีรายละเอียด ต่อไปนี้

6.8 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว แสดงผลดังตาราง 6.12

ตาราง 6.12 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี

รายการ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	การนำไปต่อยอดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
ยิ้มแฉ่ง	- สอดแทรกความรู้เชื่อมโยงกับกิจกรรมที่เด็กชอบ	- การมีเด็กในรายการ แสดงถึงการมีส่วนร่วม ดึงดูดให้เด็กดู	- ออกแบบรายการให้คิดต่อถึงการเสนอเรื่องราวในครั้งต่อไป - ออกแบบรายการควรคิดถึงความเชื่อมโยงไปกับผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะเป็นผู้สนับสนุนรายการได้ - การใช้ตัวสัญลักษณ์ หรือหุ่น สามารถต่อยอดการส่งเสริมรายการไปสู่สื่ออื่นได้
ฝันหวานบ้านชมดาว	- แบ่งเนื้อหาเป็นช่วงสั้นๆ เน้นย้ำเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแต่ละช่วง - เนื้อหาด้านศิลปะทั้งดนตรี บทกลอน ภาพวาด เนื้อร้องและทำนองเพลง เสริมสร้างรสนิยมที่ดีให้เด็ก - เนื้อหาด้านการวาดรูปแบ่งเป็น 2 แบบคือ เพื่อให้เด็กวาดตาม และเพื่อให้เด็กได้ซึมซับความงามของภาพวาด - การเล่าเรื่องอย่างช้าๆ ตอกย้ำ ซ้ำทวนให้สามารถจดจำ ทำตามได้	- วิธีการนำเสนอที่หลากหลาย ทั้งนิทาน เพลง ตัวสัญลักษณ์ (mascot) หุ่น - โทนสีพาสเทลที่สดใส - เพลง และกราฟฟิก ช่วยสร้างจินตนาการ ส่งเสริมการเล่าเรื่อง ชวนติดตาม	

ตาราง 6.13 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี

รายการ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	การนำไปต่อยอดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
เด็กกล้าทะลุมิติ	- ออกแบบการเรียนรู้ผสมผสานเรื่องวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเข้าด้วยกันโดยใช้แก่นเรื่องเดียวกัน - การมีเนื้อหาที่ให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมในอดีตในรูปแบบของการภารกิจเป็นการให้ความรู้โดยไม่ยัดเยียด - การทำภารกิจไม่สำเร็จ สามารถยอมรับได้ โดยเสนอจุดผิดพลาดให้เรียนรู้ เพื่อนำไปปรับใช้ต่อไป	- นำเสนอในรูปแบบเกมส์การแข่งขัน ทั้งในสตูดิโอและนอกสตูดิโอ เพราะเป็นช่วงวัยที่เริ่มเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต และชอบการแข่งขัน - เด็กที่ร่วมรายการไม่จำเป็น ต้องอายุเท่ากลุ่มเป้าหมาย สามารถโตกว่าได้ แต่ดูแล้วไม่แตกต่างกับเด็กช่วงวัยนี้มาก - การเลือกเด็กควรให้มีบุคลิก ลักษณะนิสัย รูปลักษณ์ภาย นอก และเพศที่แตกต่างกัน - ควรเสนอเรื่องราวด้วยภาพขนาดต่างๆ เสียงของเด็กในสถานการณ์ ให้ทราบวิธีคิด การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน ในภารกิจที่มอบหมาย	- การให้ของรางวัลในการแข่งขันที่ไม่ใช้เงิน แต่เป็นการให้เหรียญ การประกาศเกียรติคุณ เครื่องเรียน อุปกรณ์การ ศึกษากับโรงเรียน เป็นแนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อส่วนรวม ลดปัญหาผลกระทบจากการแข่งขัน และต่อยอดไปสู่ผู้สนับสนุนรายการได้
ตัวนิดจิตอาสา	- ภารกิจสะท้อนแนวคิดจิตอาสา ผ่านรูปแบบของค่ายลูกเสือ เนตรนารี เป็นเรื่องใหม่ น่าสนใจ - การออกแบบภารกิจให้เด็กทำ ไม่ควรซับซ้อนและมากเกินไป ควรเน้นที่การแก้ไขสถานการณ์ การเรียนรู้จากการทำภารกิจ	- เด็กที่ร่วมในรายการไม่ควรมีมากเกินไป อาจทำให้เสนอคุณลักษณะเด็กไม่ครบถ้วน จำนวน 3-4 คน กำลังพอดีในการจัดการเรื่องการผลิต และสามารถสร้างความจดจำคนดู - การตัดต่อไม่ควรเร็วเกินไป ไม่ต้องใช้เทคนิคพิเศษมาก เล่าตามลำดับ เห็นช่วงหยุดคิดบ้าง เพื่อให้คนดูเข้าใจขั้นตอนกระบวนการคิด การตัดสินใจ	

ตาราง 6.14 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10 – 12 ปี

รายการ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	การนำไปต่อยอดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
ปิดเทอมเดอะซีรีย์	- การออกแบบรายการเน้นเนื้อหาไปที่การเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตและความหลากหลายในสังคม ของเด็กในเมือง - ลักษณะภารกิจในรายการเรียลลิตี้ เหมาะสมกับช่วงวัย ทั้งสถานที่ ลักษณะการเดินทาง ภารกิจที่เรียนรู้เรื่องสัตว์ ขนมและอาหารไทย ไปพร้อมกับการจัดการตัวเองและค่าใช้จ่าย	- รายการเรียลลิตี้นำเสนอการปฏิบัติภารกิจในวันหยุดเพื่อสอดคล้องกับความอยากรู้อยากเห็นโลกตามความจริงของช่วงวัยนี้ - การคัดเลือกเด็กที่ปฏิบัติภารกิจให้มีบุคลิก ความคิด ความสามารถ และเพศที่แตกต่างกัน ทำให้เข้าใจการอยู่ร่วมกัน การปรับตัวเข้าหากัน ไปพร้อมกับความสนุก - รายการเรียลลิตี้ไม่สามารถกำหนดทุกอย่างตายตัวได้ ควรให้เนื้อหา ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง	- แนวคิดของทั้งสองรายการสามารถนำไปต่อยอดเป็นรายการปฏิบัติภารกิจแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ระหว่างเด็กในเมืองกับเด็กต่างจังหวัดได้
ทุ่งหญ้าตำราเรียน	- การออกแบบรายการเน้นเนื้อหาไปที่การเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตและความหลากหลายในสังคม ของเด็กต่างจังหวัด - การเสนอเรื่องราวของเด็กในต่างจังหวัด ที่มีการเรียนรู้ร่วมกันของบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในพื้นที่ธรรมชาติ สร้างความภูมิใจให้กับเด็กต่างจังหวัด - การออกแบบรายการเด็ก ควรชูเด็กเป็นคนเดินเรื่องหลัก ให้ครูและชุมชนเป็นองค์ประกอบรอง เน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้เรื่องวิทย์ ตามวิถีชาวบ้านเพียงเรื่องเดียว	เพื่อความใหม่ สด และสนุกของการเล่าเรื่อง - นำเสนอภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของสถานที่ถ่ายทำ วิถีชีวิต และผู้คน ในงานสารคดีสามารถกระตุ้นความสนใจให้ติดตาม - เด็กที่ไม่เคยออกรายการโทรทัศน์ ทีมงานควรแจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำงาน และสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อน - การขอความร่วมมือการถ่ายทำเรื่องราวของครูและเด็ก ควรทำเรื่องผ่านผู้อำนวยการโรงเรียน ขออนุมัติอย่างเป็นทางการ เพื่อความสะดวก ราบรื่นในการทำงานและการรับรองสวัสดิภาพความปลอดภัยแก่เด็ก	

ตาราง 6.15 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13 – 15 ปี

รายการ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	การนำไปต่อยอดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
รักกำเริบ Love Contest	- การนำเนื้อหาเรื่องเพศและความสัมพันธ์ในวัยเรียนเสนอในรูปแบบกึ่งเกมส์โชว์ เปิดพื้นที่ให้วัยรุ่นได้คิดและพูดคุยเรื่องเพศ ภายใต้การแนะนำจากนักจิตวิทยา เป็นความคิดที่ดี และควรมีรายการแบบนี้เกิดขึ้น - เนื้อหาที่นำเสนอในรายการมีที่มาจาก หลักสูตรสุขศึกษาในโรงเรียน นำมาเสนอเป็นสถานการณ์จำลองให้นักเรียนเลือก สอดคล้องกับประสบการณ์ตามวัย - ควรนำคำถามที่ใช้ในการสำรวจความเห็นของเด็กในโรงเรียน มาเสนอให้ทราบผลการเลือกของเด็กด้วย - เนื้อหาภาคบันเทิงที่เป็นการแสดงตอนท้าย ควรเป็นส่วนประกอบปิดรายการที่สร้างความประทับใจตอนจบเพียงสั้นๆ	- รายการเรื่องเพศศึกษาและความสัมพันธ์ของวัยรุ่นควรนำเสนอเป็นรายการเกมโชว์ ในพื้นที่ปิดมากกว่าในโรงเรียน เพื่อให้เด็กมีอิสระในการแสดงความคิดได้มากขึ้น - การนำดารา และผู้มีชื่อเสียงมาเป็นพิธีกร หรือแขกรับเชิญ ในรายการ สามารถดึงดูดความสนใจวัยรุ่นที่ร่วมรายการและคนดูได้	- การพูดเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน ในพื้นที่เปิด อาจเป็นข้อจำกัดเรื่องการพูดคุย ตอบคำถามเรื่องนี้ของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน - รายการแข่งขันเพื่อการผลิตสื่อ สามารถขยายเป็นความยาวกว่า 30 นาทีได้ เพราะรายการนำเสนอกระบวนการเรียนรู้และการทำงานของเด็กหลายขั้นตอน และควรขยายส่วนของการถ่ายทำรายการแต่ละทีมให้เข้าใจถึงวิธีคิด การวางแผน กระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรค ในการผลิตสื่อ
แข่งคิดผลิตสื่อ Child Social Responsibility	- การออกแบบรายการที่ให้เด็กได้แสดงความสามารถในการผลิตสื่อ ตามโจทย์ และเสนอให้กับเด็กวัยเดียวกันดู สามารถสร้างแรงบันดาลใจและความรู้เท่าทันสื่อให้กับวัยรุ่นได้	- รายการกึ่งเรียลลิตี้ ให้เด็กทำภารกิจ เป็นขั้นและเสนอให้ดู จนถึงขั้นตอนสุดท้าย เหมาะกับเด็กวัยรุ่นที่กำลังแสวงหาตัวตน ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ สนใจสื่อและเทคโนโลยี การตัดต่อภาพและเสียง เทคนิคพิเศษต่างๆ สามารถย่นระยะเวลาเหตุการณ์ให้เร็วขึ้น เพื่อความกระชับ น่าติดตาม สอดคล้องกับความสนใจตามวัย	

ตาราง 6.16 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 – 18 ปี

รายการ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	การนำไปต่อยอดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
Lesson one	- เนื้อหารายการละครสั้นส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสอดคล้องกับสถานการณ์การใช้โซเชียลมีเดียของเยาวชน	- การนำเสนอชีวิตเยาวชนในรูปแบบ ภาพยนตร์สั้น โดยตัวละครในช่วงวัยเดียวกัน ด้วยบทและการแสดงที่สมจริง การกำกับ การถ่ายและลำดับภาพ เหมาะกับความสนใจของช่วงวัย	- รายการที่เน้นให้เยาวชนค้นหาตัวตนจากงานอาชีพที่ชื่นชอบ ไม่ค่อยปรากฏในรายการโทรทัศน์ สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นรายการจริงได้ ถ้าใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหารายการที่สร้างแรงบันดาลใจ ไปพร้อมกับความสนุก รายการยังต่อยอดไปสู่ผู้สนับสนุนรายการที่เป็นสถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชนได้อีกมาก - รายการภาพยนตร์สั้นสามารถต่อยอดเป็นซีรีย์ เสนอเรื่องราวภาคต่อไปของตัวละครทั้งสามคน ที่อาจวางให้มีความสัมพันธ์กันในตอนต่อๆไป โดยคงโครงเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตเยาวชนในยุคสื่อโซเชียลมีเดียและการรู้เท่าทันสื่อ
สักวันฉันจะเป็น Wanna be someday	- การออกแบบรายการให้เยาวชนได้เรียนรู้ความต้องการด้านอาชีพของตนเองก่อนการตัดสินใจจริงในระดับอุดมศึกษาสามารถสร้างความเข้าใจการงานอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายได้	- รายการควรเสนอภาพและเสียง แสดงกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนที่ร่วมรายการเป็นหลัก เสนอการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ ความยากลำบาก การแก้ไขปัญหาที่เผชิญ และบทเรียนที่ได้จากการร่วมรายการ	

ตาราง 6.17 การถอดบทเรียนรายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับครอบครัว

รายการ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	การนำไปต่อยอดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว
ต่าง...เข้าใจ	- นำวิถีชีวิต การเลี้ยงดู ของภาพตัวแทนแต่ละครอบครัวที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นความหลากหลายของสภาพครอบครัวในยุคปัจจุบัน ของคนธรรมดาที่ไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อเสียง - สภาพความจริงที่เกิดขึ้นกับหลายครอบครัวทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือสร้างแรงบันดาลใจ ในการดูแลครอบครัว	- เล่าในรูปแบบสารคดีที่เรียบง่าย เหมาะสมกับการสะท้อนชีวิตของคนธรรมดา ที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกัน	- อาจปรับเปลี่ยนเป็นการเสนอเพียงครอบครัวเดียว แต่ฟังจากหลายมุมมองของสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นรายการที่สะท้อนหลายทัศนะจากหลายบทบาทของคนในครอบครัว - เป็นรายการที่เอื้อกับการต่อยอดเนื้อหา ให้คนดูมีส่วนร่วมส่งเรื่องให้รายการนำเสนอ รวมถึงการหาผู้สนับสนุนรายการ ได้หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

6.9 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม การกำกับดูแล และการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

6.9.1 ข้อเสนอแนะด้านการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1) การกำหนดหลักการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว การศึกษาพบว่าหลักการที่เป็นสากลและใช้ปฏิบัติด้านการกำกับดูแลเกี่ยวกับเรื่องเด็กและเยาวชนในประเทศ ล้วนแล้วเป็นหลักการที่สอดคล้องกัน จึงเสนอหลักการที่ควรใช้ในการกำกับดูแลรายการเด็ก เยาวชน รวมทั้งรายการครอบครัวตามหลักการ ดังนี้

(1.1) มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการส่งเสริมเด็ก เยาวชน และครอบครัว

- ส่งเสริมพัฒนาการของผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนตามช่วงวัย ซึ่งครอบคลุมถึงพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม ปัญญา
- ส่งเสริมการสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตโดยพัฒนาให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์
- ส่งเสริมสิทธิของเด็กและเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารโดยถูกต้องชัดเจนและการมีส่วนร่วมทางสังคมในฐานะพลเมือง
- ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่แบ่งแยกความแตกต่าง หลากหลายในประเด็นต่างๆ
- ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงาม
- ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว

(1.2) มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว

- คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาและภาพที่มีความเสี่ยงในเรื่องทางเพศ ความรุนแรงหรือเนื้อหาและภาพที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

- คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการใช้ภาษาไม่สุภาพหยาบคายส่อเสียด และทำลายวัฒนธรรมไทย

- คุ้มครองสิทธิมนุษยชนและความเป็นส่วนตัวของเด็ก เยาวชนและครอบครัว

- คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่ผลิตรายการที่กระทบต่อชื่อเสียง ร่างกาย และจิตใจของเด็กและเยาวชน

- คุ้มครองความเป็นครอบครัว โดยสร้างสรรค์เนื้อหารายการที่ไม่ทำลายความสัมพันธ์ครอบครัว

(2) การส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว การศึกษาพบว่าในต่างประเทศจะใช้รูปแบบการกำกับดูแลกันเองในการผลิตรายการเพื่อไม่ให้เกิดการปิดกั้นด้านเสรีภาพ โดยใช้หลักปฏิบัติกว้างๆ มาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ที่ผ่านมาในประเทศไทย การกำกับดูแลกันเองยังไม่มีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาด้านการผลิตและนำเสนอรายการที่ขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณ การจัดการเรื่องร้องเรียนของ กสทช. ทำได้เพียงปลายเหตุ คือลงโทษภายหลัง เมื่อพบผลเสียหายแล้ว และข้อบังคับเรื่องเวลาการออกอากาศ ของรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ยังไม่ถูกบังคับใช้อย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมให้การกำกับดูแลร่วมกัน พัฒนาไปสู่การกำกับดูแลกันเองในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอดังนี้

(2.1) <u>กสทช. ควรเร่งส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพด้านสื่อโทรทัศน์และวิทยุ</u> เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการกำกับดูแลกันเอง อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านเครื่องมือที่กสทช. สนับสนุน เช่น คู่มือมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว หรือคู่มือปฏิบัติการต่างๆที่องค์กรวิชาชีพฯได้สร้างขึ้น

(2.2) <u>กสทช. ควรใช้อำนาจที่มีในการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว</u> ที่ถูกร้องเรียนว่าไม่เหมาะสมและขัดต่อระเบียบข้อปฏิบัติในการออกอากาศ ว่าด้วยรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ตามลำดับขั้นตอน อย่างเท่าทันสถานการณ์

(2.3) กสทช. ควรให้เวลาผู้ประกอบกิจการ สถานีโทรทัศน์ในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ในกรณีที่ประกาศใช้ข้อบังคับใหม่เกี่ยวกับผังรายการ การผลิตและการนำเสนอรายการ

(2.4) กสทช. ควรสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรมของภาคประชาชน ในการมีส่วนร่วมตรวจสอบ กำกับดูแลการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งนี้พบปัญหาว่าภาคประชาชน ผู้ชมรายการโทรทัศน์ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเท่าทันสื่อ และขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนปัญหา การสร้างพื้นที่ร่วมกันของภาคประชาชนนี้ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและเกิดผลในเชิงรูปธรรม

6.9.2 ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ เพื่อวางทิศทางการส่งเสริมการดำเนินงานสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว การศึกษาพบว่าทิศทางการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวของสถานีโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ยังไม่มีความชัดเจน และไม่ได้นำเสนอรายการเพื่อกลุ่มเป้าหมายนี้อย่างแท้จริง ขณะที่ผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ก็ประสบปัญหาความยากลำบากในการดำเนินการเนื่องจากไม่สามารถหาโฆษณาและผู้สนับสนุนรายการได้ จนประสบปัญหาขาดทุนต่อเนื่อง ผลการสำรวจกลุ่มเป้าหมายรายการพบว่าไม่ได้ดูรายการของสถานีดังกล่าวเลย จึงนับว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าในทุกด้าน จึงมีข้อเสนอดังนี้

(1.1) องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ภาคประชาสังคม และ กสทช. ควรร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ เพื่อวางทิศทางการใช้สื่อโทรทัศน์ และสื่ออื่นๆ ในการสร้างเด็ก และเยาวชน ไปสู่การเป้าหมายเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีทิศทางที่ชัดเจน

(1.2) บูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการและการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร่วมกับ กสทช. เปิดเวทีพูดคุยเพื่อวางแนวทางการประกอบกิจการของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลประเภทรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ พัฒนารายการของสถานีให้เกิดประโยชน์ สร้างคุณค่าแก่กลุ่มเป้าหมายและสังคม พร้อมทั้งร่วมแสวงหาวิธีการที่สามารถอยู่รอดได้ในทางธุรกิจ และสิ่งที่ต้องการรับการสนับสนุนภายใต้กลไกของ กสทช. หรือหน่วยงานภาคส่วนอื่นๆ

(2) การส่งเสริมความเข้าใจเรื่องคุณลักษณะของรายการเด็ก และเยาวชน การศึกษาพบว่า การให้นิยามรายการเด็ก รวมถึงการกำหนดอายุของเด็กและเยาวชนในการสร้างสรรค์รายการยังไม่ตรงกัน จึงเสนอให้ส่งเสริมความเข้าใจเรื่องคุณลักษณะรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ ดังนี้

(2.1) <u>ควรมีการแบ่งรายการเด็กและเยาวชนตามช่วงวัยเป็น 3 ช่วงวัย</u> คือ เด็กปฐมวัย (3-5 ปี) เด็กวัยเรียน (6-12 ปี) แบ่งเป็น ชั้นประถมศึกษาตอนต้น (6-9 ปี) และประถมศึกษาตอนปลาย (10-12 ปี) และเยาวชน (13-18 ปี) แบ่งเป็น ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (13-15 ปี) และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (16-18 ปี) เพื่อให้การสร้างสรรค์รายการสำหรับเด็กและเยาวชนของผู้ผลิตรายการ สอดคล้องตามพัฒนาการช่วงวัยของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริมให้ชัดเจน และสอดคล้องกับการกำหนดสัญลักษณ์ระบุความเหมาะสมของรายการที่มีทั้งระดับ “ป3+” “ด6+”

(2.2) <u>ควรส่งเสริมให้กำหนดสัญลักษณ์ความเหมาะสมของรายการสำหรับเยาวชนด้วย</u> เช่น “ย13+” เนื่องจากพบว่ายังขาดสัญลักษณ์ของรายการที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน (13-18) มีเพียงแต่กำหนด สัญลักษณ์รายการที่แนะนำสำหรับช่วงวัยนี้คือ “น13+” และ “น18+” งานวิจัยนี้จึงพบว่ามีรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กในช่วงวัยนี้น้อยมาก และเด็กในวัยนี้ได้รับชมรายการผู้ใหญ่ทดแทน

(2.3) <u>ควรส่งเสริมความเข้าใจเรื่องคุณลักษณะของรายการครอบครัวให้ชัดเจน</u> มีความแตกต่างจากรายการทั่วไป ที่กำหนดสัญลักษณ์ “ท” โดยกำหนดกรอบนิยามรายการและอาจกำหนดสัญลักษณ์ระบุใหม่ เช่น “ค” ว่าเป็นรายการสำหรับครอบครัว สามารถรับชมได้ทุกวัย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในสถาบันครอบครัว

(3) การส่งเสริมความรู้และทักษะให้ผู้ผลิตรายการและผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ เพื่อสร้างมาตรฐานวิชาชีพการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว งานวิจัยนี้พบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ทำให้มีรายการสำหรับกลุ่มนี้น้อยมาก ทั้งที่หลายฝ่ายเห็นคุณค่าและคุณประโยชน์ของการมีรายการเด็ก เยาวชนและครอบครัว เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ การขาดผู้สนับสนุนรายการ และปัจจัยด้านบุคคลากร ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสามารถเสริมสร้างได้หลายแนวทาง ได้แก่

(3.1) <u>การจัดระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน</u> ทั้งองค์กรกำกับดูแล สถานีโทรทัศน์ กลุ่มผู้ผลิตรายการ สมาคมวิชาชีพโฆษณา องค์กรผู้บริโภค องค์กร

ที่ไม่แสวงหากำไร ตัวแทนภาคประชาสังคม ที่ขับเคลื่อนเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และด้านการตลาด เพื่อแสวงหาแนวทางการสนับสนุนการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวในด้านการตลาดและการแสวงหารายได้ ภายใต้กรอบมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(3.2) <u>พัฒนาบุคลากรนักสร้างสรรค์รายการเด็ก และเยาวชน</u> ผ่านการอบรมการทำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม ให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ในประเด็นต่างๆ อาทิ แนวทางการสร้างสรรค์รายการตามหลักจริยธรรม แนวทางการออกแบบรายการที่สามารถหารายได้จากการโฆษณาภายใต้กรอบจริยธรรม แหล่งเงินทุนและผู้สนับสนุนรายการจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร หลักการบริหารจัดการงบประมาณการผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(3.3) <u>การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างโอกาสทางการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในประเทศไทย</u> การวิจัยพบว่ามีกลุ่มผู้ผลิตรายการเด็ก และสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส สนใจศึกษาดูงานแสดงรายการเด็กในต่างประเทศบ่อยครั้ง และเชิญผู้ผลิตจากต่างประเทศมาอบรมให้กับผู้ผลิตคนไทย ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยน จนพัฒนาเป็นผู้ผลิตรายการเด็กและเยาวชนมืออาชีพ รวมถึงพัฒนาช่องรายการเด็กออนไลน์เผยแพร่ในปัจจุบัน จึงควรสนับสนุนให้มีการจัดเวทีลักษณะดังกล่าวขึ้นในประเทศไทย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายใหม่ หรือผู้ที่สนใจ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้มีประสบการณ์ และขยายโอกาสด้านการสร้างสรรค์ การหาผู้สนับสนุนรายการ รวมถึงด้านอื่นๆ ต่อยอดออกไปด้วย

(3.4) <u>การสร้างผู้ผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านวิทยุและโทรทัศน์</u> จากการวิจัยพบว่าบางสถาบันการศึกษาได้มีการสอนเรื่องการผลิตรายการเด็กบ้างแล้ว แต่ยังไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจนนัก จึงควรสนับสนุนให้นำองค์ความรู้การผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว เข้าไปสู่หลักสูตรการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ เป็นรายวิชาเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความสนใจด้านนี้โดยเฉพาะ ผ่านการสอนหลักการสร้างสรรค์รายการ การปลูกฝังจิตสำนึกด้านจริยธรรมการผลิตรายการ การเรียนรู้เรื่องต้นทุน และโฆษณา การสร้างสรรค์และส่งเสริมรายการเด็กและเยาวชน ในสื่อหลักและสื่อสังคมออนไลน์ประเภทอื่น

(4) ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม ประชาชน ประชาคมเด็ก และเยาวชน มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์รายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผลการศึกษาพบว่ามีระบบการสำรวจและประเมินรายการจากประชาชน เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนน้อยมาก พบเพียบบทบาทผู้ชมมีส่วนร่วมในรายการตามที่ผู้ผลิตต้องการ หรือเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนทางการตลาดเป็นส่วนใหญ่ จึงเสนอแนะ ดังนี้

(4.1) สร้างโอกาส พื้นที่ และเงินทุน ให้ภาคประชาชนหรือประชาสังคม รวมถึงประชาคมเด็ก สามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการพัฒนารายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งร่วมคิดออกแบบ ร่วมวางแผน ร่วมผลิต ร่วมประเมิน และร่วมรับประโยชน์ เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของและเชื่อมั่นว่ารายการเด็กเป็นของประชาชน

6.9.3 ข้อเสนอแนะด้านการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(1) การสร้างกลไกการร้องเรียนรายการที่ละเมิดข้อบังคับ กสทช. หรือไม่สอดคล้องกับมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผลการวิจัยพบว่ายังมีรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงรายการโทรทัศน์โดยทั่วไปที่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนี้ โดยปราศจากการเฝ้าระวังจากครอบครัว กลไกทางกฎหมาย และกลไกทางสังคม ทำให้เด็กเสพสื่อที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยและส่งผลต่อความคิด ความเข้าใจ และการกระทำลอกเลียนแบบ จึงมีข้อเสนอเพื่อสร้างกลไกการร้องเรียนรายการที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ดังนี้

(1.1) กสทช. ควรสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรกลางในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อการเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยเฉพาะ โดยคัดเลือกผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ ความชำนาญด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องรอบด้านเกี่ยวกับรายการเด็ก รวมถึงภาคประชาชนมาร่วมเป็นกรรมการจัดระบบการเฝ้าระวังอย่างโปร่งใส และเป็นธรรม สร้างคณะทำงานเฝ้าระวังรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่มีเนื้อหา การนำเสนอ หรืออยู่ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมตามระเบียบข้อบังคับ พร้อมรับข้อร้องเรียนจากผู้บริโภคที่เป็นผู้ปกครอง เด็ก และเยาวชน โดยองค์กรนี้จะทำหน้าที่ทั้งประเมินรายการ ปกป้องเด็กและเยาวชนจากสื่อที่ไม่เหมาะสม ไปพร้อมกับการร่วมสร้างกลไกการเรียนรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ด้วย

(1.2) องค์กรภาคส่วนต่างๆร่วมสร้างกลไกการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อดิจิทัล ไปพร้อมกับทักษะความเป็นพลเมืองในระบอบ

ประชาธิปไตย ให้กับเด็ก เยาวชน และสมาชิกในครอบครัว เพื่อการเติบโตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่แตกต่างหลากหลายอย่างมีคุณภาพ

(2) สร้างกลไกการสนับสนุนรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่ได้มาตรฐานจริยธรรม มีคุณค่าส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามช่วงวัย ผลการศึกษาพบว่าการส่งเสริมให้มีรายการประเภทนี้ควรทำไปพร้อมกับการสนับสนุน สร้างคุณค่า ให้กับทั้งรายการ ผู้ผลิตและสถานีโทรทัศน์ เพื่อเป็นกำลังใจ และเป็นแบบอย่างในการดำเนินงาน ดังนี้

(2.1) <u>องค์กรวิชาชีพ องค์กรผู้บริโภค หรือองค์กรภาคประชาชน จัดประเมินคุณค่าของรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว</u> โดยนำหลักเกณฑ์จากคู่มือมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว จัดประเมินกันเอง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาคประชาชน หรือ โดยเด็ก เยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง แล้วจัดมอบรางวัล ประกาศเกียรติคุณ ให้กับรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่ได้มาตรฐานด้านจริยธรรม มีคุณค่าสูงตามเกณฑ์ประเมิน และได้รับความนิยม การแบ่งประเภทรายการเด็กตามช่วงวัยที่ชัดเจน จะทำให้ทราบด้วยว่า รายการเด็กประเภทใด เนื้อหาอย่างไร ที่ขาดหายไปในสังคม และทราบทิศทางในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

(2.2) นำคู่มือมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และคู่มือตรวจสอบการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม มาใช้คู่กับการพิจารณาทุนของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ต่อไป

6.10 ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ต้นแบบสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

6.10.1 ข้อเสนอแนะในการนำเสนอเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการนำเสนอ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว นั้น ผู้ผลิตรายการควรมีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบต่างๆ เพื่อการออกแบบเนื้อหารายการให้เกิดความสนุกสนานและการเรียนรู้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่า ไปพร้อมกัน ดังนี้

(1) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจคุณลักษณะเด็ก และจิตวิทยาพัฒนาการเด็กที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย แบ่งเป็นเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี เด็กวัยเรียน อายุ 6 – 12 ปี ซึ่งแบ่งย่อยเป็นวัยเรียนตอนต้น (6 – 9 ปี) และวัยเรียนตอนปลาย (10 – 12 ปี) และเยาวชนอายุ 13 – 15 ปี แบ่งย่อยเป็นเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น (13 – 15 ปี) และเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย (16 – 18 ปี)

(2) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจสิ่งที่เด็กต้องการการพัฒนา เพื่อการเรียนรู้และทักษะชีวิตในอนาคต ได้แก่ ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน คือ ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางการริเริ่มสร้างสรรค์ ทางศีลธรรมจริยธรรม ทางพลานามัย และทางการแก้ไขปัญหา ต่อมาคือทักษะของความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 คือ ความรู้เกี่ยวกับโลก ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ กลุ่มอาเซียนและโลกศึกษา กลุ่มสื่อสารสารสนเทศและทักษะการสื่อสาร และกลุ่มการงานและอาชีพ

(3) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจและสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ศีลธรรมที่ควรปลูกฝัง ประกอบด้วย ความรู้เรื่องสิทธิและบทบาทหน้าที่ตนเองและต่อสังคม ความซื่อสัตย์ เสียสละและแบ่งปัน ความขยัน อดทนและพากเพียร ความเคารพและยอมรับในความแตกต่าง การมีส่วนร่วมและแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย การมีสติและมีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต การมีจิตสำนึก การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี

(4) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจเนื้อหาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่แบ่งเป็น 6 หมวดใหญ่คือ กลุ่มศิลปะ สังคม และความเป็นมนุษย์ กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มภาษาและวัฒนธรรม

(5) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจรูปแบบต่างๆ ของรายการโทรทัศน์ ที่สามารถนำมาใช้ในการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทั้ง ละคร การเล่านิทาน วาไรตี้ นิตยสาร เรียลลิตี้ การแข่งขันตอบคำถาม การแสดงความสามารถ สารคดี ข่าวและพูดคุยข่าว และรายการเพลง เป็นต้น

(6) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจวิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีหลายวิธีการประกอบด้วย ความตลกขบขัน ความตื่นเต้น ความเหนือจินตนาการ เรื่องย้อนยุค ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ความมีชื่อเสียง การให้รางวัล ความรักโรแมนติก ความขัดแย้ง ความโศกเศร้าน่าสงสาร

(7) ผู้ผลิตควรมีความเข้าใจสถานการณ์ของครอบครัวที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในสังคมโลก ลักษณะของครอบครัวยุคใหม่จะมีความแตกต่างหลากหลายรูปแบบ ทั้งลักษณะทางเพศ อายุ และการอยู่ร่วมกัน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวยุคใหม่ จึงต้องเริ่มที่การเปิดใจ เรียนรู้ ยอมรับ พูดคุยสื่อสาร และพร้อมปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว และคนอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

6.10.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ในกระบวนการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว จะเหมือนกับลักษณะการผลิตรายการโทรทัศน์โดยทั่วไปที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ กระบวนการก่อนการผลิต กระบวนการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต รวมถึงการประเมินผลรายการ หากสำหรับการผลิตรายการเพื่อกลุ่มเป้าหมายนี้ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ผู้ผลิตรายการควรคำนึงถึง ในด้านจริยธรรมการทำงานกับเด็กและเยาวชน และการผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว ดังนี้

(1) ผู้ผลิตควรเตรียมการผลิตรายการเป็นอย่างดี โดยการเตรียมการทำงานนั้นจะเกี่ยวข้องกับ การสื่อสารกับเด็ก การสื่อสารกับทีมงาน และ การสร้างสรรค์เนื้อหารายการ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1.1) การสื่อสารกับเด็ก

- <u>ผู้ผลิตควรสื่อสารกับเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กถึงกระบวนการทำงานและได้รับการยินยอมจากพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง</u> การทำงานกับเด็กต้องสื่อสารให้เด็ก และเยาวชน พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง หรือครูผู้รับผิดชอบได้ทราบวัตถุประสงค์ และรายละเอียดในการทำงาน พร้อมได้รับความยินยอมตามเงื่อนไขของวันและเวลาทำงานที่ไม่กระทบการเรียนและกิจกรรมสำคัญของเด็ก

- <u>ผู้ผลิตควรให้ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองสามารถร่วมสังเกตการณ์ถ่ายทำรายการ</u> ในลักษณะและพื้นที่ ที่ผู้ผลิตจัดการให้ตามความเหมาะสมกับประเภทของการถ่ายทำรายการ และอนุญาตให้ผู้ปกครองสามารถงดการถ่ายทำและไม่ให้เทปนั้นออกอากาศได้ในกรณีที่เห็นว่าจะเกิดผลกระทบกับเด็กและเยาวชน

- <u>ผู้ผลิตควรคัดเลือกเด็กที่มาร่วมรายการจากธรรมชาติของเด็กและเยาวชน</u> ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแนวคิดของรายการ โดยให้ทีมงานแนะนำตนเองกับเด็ก แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ตามสมควร ให้เด็กได้ทำกิจกรรมสนุกสนานไปพร้อมกับการบันทึกภาพและเสียง

(1.2) การสื่อสารระหว่างทีมงาน

- ทีมผู้ผลิตรายการควรเตรียมการผลิตรายการของทีมงานให้พร้อมมากที่สุดก่อนการถ่ายทำจริง เริ่มตั้งแต่การประชุมแบ่งงานตามความรับผิดชอบ การสำรวจพื้นที่การถ่ายทำรายการ และการซักซ้อมเสมือนจริงก่อนเริ่มถ่ายรายการ ทั้งนี้การเตรียมการผลิตที่ดีและความพร้อมของทีมงาน มีความสำคัญมากในการผลิตรายการกับเด็กและเยาวชน เพื่อใช้เวลาการถ่ายทำจริงให้น้อยที่สุด แต่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่กระทบต่อภาวะทางร่างกายและอารมณ์ของเด็กในระหว่างการถ่ายทำ

(1.3) การเตรียมเนื้อหาในการผลิตรายการ

- ผู้ผลิตควรออกแบบรายการด้วยความละเอียดอ่อน เป็นขั้นตอน เพื่อให้รายการที่ออกแบบเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัยให้มากที่สุด รายการเด็กและเยาวชนที่ดีจึงควรผ่านการศึกษาหาข้อมูล ค้นคว้าวิจัย หาตัวอย่างอ้างอิง เพื่อนำมาออกแบบแนวคิดรายการ และเขียนบทรายการ ซึ่งจะพัฒนาจากบทร่าง เป็นบทสมบูรณ์ในวันผลิตจริง ทั้งนี้ถ้าติดขัดหรือมีปัญหาไม่แน่ใจถึงความเหมาะสมก็ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเรื่องเด็กหรือการผลิตรายการเด็ก นักจิตวิทยาพัฒนาการ หรือแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องพัฒนาการเด็ก

- ผู้ผลิตควรออกแบบรายการด้วยความระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจมาเป็นอันดับต้น ควรปรึกษาพูดคุยกับทีมงานในการออกแบบรายการถึงภารกิจที่ให้เด็กทำ ว่าได้ตอบโจทย์สิ่งที่ต้องการเสริมสร้างให้เด็กหรือไม่อย่างไร ไม่หวังผลความสนุกหรืออารมณ์ของคนดูเป็นที่ตั้ง ไม่ออกแบบภารกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการสร้างภาวะบาดเจ็บทางกายใดๆ หรือสร้างภาวะบีบคั้นทางอารมณ์ที่ทำให้เด็กและเยาวชน ไม่สบายใจ

(2) ผู้ผลิตรายการควรสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางกายและอารมณ์ให้เด็กและเยาวชน ในการระหว่างการผลิตรายการโทนทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

(2.1) พื้นที่ปลอดภัยทางกายและอารมณ์

- ผู้ผลิตควรสร้างบรรยากาศการถ่ายทำรายการที่ก่อให้เกิดความเป็นมิตรและปลอดภัย เริ่มต้นจากการสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ถ่ายทำรายการทั้งภายในและภายนอกสถานที่ถ่ายทำ สร้างความคุ้นเคยกับรายการ อุปกรณ์การถ่ายทำ แนะนำพื้นที่ตามลำดับขั้นตอนการถ่ายทำรายการ ข้อตกลงหรือกติกาในการทำงาน แนะนำทีมงาน พิธีกร และผู้ร่วมรายการ ไม่ควรให้พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองเข้ามาอยู่กับทีมงานผลิตรายการ เนื่องจากเด็กอาจเกิดความกังวลในการถ่ายทำรายการ ทั้งหมดนี้เพื่อสร้างความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของรายการ ให้กับเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการ

- ผู้ผลิตควรมีความละเอียดอ่อน และระมัดระวังอย่างสูง เกี่ยวกับเรื่องของความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ทั้งทางกายและอารมณ์ โดยให้พี่เลี้ยงเด็ก หรือทีมงานถ่ายทำรายการเฝ้าระวัง สังเกต พูดคุย หรือ ตักเตือนอย่างใกล้ชิด ด้วยความเป็นมิตร การสื่อสารกับเด็กควรทำด้วยท่าทีที่ผ่อนคลาย ใช้คำพูด สั้น ง่าย ชัดเจน ให้เด็กเข้าใจและสนใจฟัง

- ผู้ผลิตควรคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการถ่ายทำรายการ ให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ และความพร้อม ของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย ควรถ่ายทำให้เสร็จในช่วงเวลาที่กำหนด ขณะเดียวกันก็ควรหยุดพักการถ่ายทำเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลายทั้งร่างกายและอารมณ์

(2.2) พื้นที่แห่งความสนุกและการสร้างสรรค์

- ผู้ผลิตควรมีเกมส์หรือกิจกรรมให้เด็กที่ร่วมรายการ การมีเกมส์หรือกิจกรรมละลายพฤติกรรม นอกจากจะช่วยทำให้เด็กไม่เบื่อระหว่างรอถ่ายทำรายการ ยังช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็กที่มาร่วมรายการ ทำให้เด็กรู้สึกสนุก มีความตื่นตัว พร้อมปฏิบัติภารกิจถ่ายทำในรายการกับเพื่อนใหม่ในทีม นอกจากนี้เด็กยังรู้สึกใกล้ชิดกับทีมงานพี่เลี้ยง และเริ่มรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมผลิตรายการ ยังช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ความสามารถในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดี เกิดความสนุก และนำไปปรับใช้กับภารกิจระหว่างการถ่ายทำรายการได้

- ผู้ผลิตควรสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กไปพร้อมกับความสนุกในระหว่างการถ่ายทำรายการ ผู้ผลิตรายการเด็กควรเข้าใจธรรมชาติของเด็ก ไม่ควรตัดสินถูกหรือผิด โดยใช้ตัวตนของความเป็นผู้ใหญ่ ควรใช้การตั้งคำถามให้เด็กได้แสดงความคิด และเหตุผลของตนเอง ซึ่งผู้ผลิตควรให้ความเคารพความคิดและการตัดสินใจของเด็ก การนำเสนอทักษะการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจลงมือทำ ทดลอง และเห็นผลที่เกิดขึ้นเองของเด็ก เป็นการนำเสนอกระบวนการคิด และกระบวนการทำมากกว่าผลลัพธ์ คือการแพ้หรือชนะหรือการแสดงออกทางโทรทัศน์ เหล่านี้สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กรู้จักคิด ไปพร้อมกับธรรมชาติความสนุกสนานที่มีอยู่ในตัวเด็ก

(2.3) แรงหนุนจากทีมงาน

- ผู้ผลิตควรอธิบายทำความเข้าใจด้วยเหตุและผล ถึงการปฏิบัติภารกิจในรายการ ให้เวลาเด็กและเยาวชน ในการคิด การสัมผัส ลงมือปฏิบัติจริง สร้างความท้าทาย ด้วยการตั้งคำถาม และข้อสังเกต หากทำได้ก็ควรกล่าวคำชื่นชม กรณีที่ทำไม่ได้ ก็ช่วยแนะนำกระบวนการ ให้

กำลังใจ และให้เวลาในการทำใหม่อีกครั้ง ทีมงานไม่ควรทำหรือสาธิตให้เด็กทำตาม เพราะทำให้เด็กไม่เกิดความสนุกและภาคภูมิใจที่ได้ทำด้วยตัวเอง

- ควรจัดทีมงานสำหรับการดูแลเด็ก และเยาวชน โดยเฉพาะ ตลอดเวลา เพื่อเป็นพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษา ให้ความเข้าใจกระบวนการถ่ายทำ และผ่อนคลายความตื่นเต้น หรืออารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ระหว่างการถ่ายทำ ให้กำลังใจหรือคำชมเชยในความพยายามอย่างจริงใจ

- ผู้ดำเนินรายการควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่านอกจากกลุ่มเพื่อนในวัยใกล้เคียงกัน และทีมงานแล้ว ยังมีผู้ดำเนินรายการที่จะเป็นเจ้าของรายการ และสื่อสารกับเด็กในการทำภารกิจต่างๆในรายการ รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆ คือการวางตัว การพูด การใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม การมีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน

- นักแสดงที่สวมใส่ตัวสัญลักษณ์ของรายการ (mascot) ไม่ควรถอดชุดตัวสัญลักษณ์รายการและเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงต่อสาธารณชน เพราะจะเป็นการทำลายจินตนาการของเด็กและเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี ไม่เชื่อมั่นในความเป็นตัวตนของสัญลักษณ์รายการอีกต่อไป

- ผู้ผลิตควรดูแลเรื่องอาหาร ให้เด็กและเยาวชน ได้ทานตามเวลา จัดเครื่องดื่มของว่างให้เด็ก ให้รับประทานเป็นระยะๆ เพื่อบรรเทาความเหนื่อยล้า และความเครียด ทั้งนี้ควรเป็นเครื่องดื่มและของว่างที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์ทางโภชนาการกับเด็กและเยาวชนด้วย

- ผู้ผลิตและทีมงานควรเป็นแบบอย่างที่ดีและเปิดโลกทัศน์ใหม่ๆให้กับเด็กและเยาวชน ธรรมชาติของเด็กที่มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากเล่น อยากทดลอง ช่างสังเกต มีความกระตือรือร้น เมื่อได้รู้จักคุ้นเคยกับทีมงานผลิตรายการ มีความรู้สึกที่ดี ชื่นชอบและจะมองเป็นแบบอย่างได้ง่าย ทีมงานผลิตรายการทุกคนจึงควรแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางการแต่งกาย การแสดงกริยาท่าทางและอารมณ์ที่เหมาะสม ใช้ภาษาพูดคุยกับเด็กและคนอื่นๆอย่างสุภาพ ระมัดระวังการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและอาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีต่อเด็กและเยาวชน

(3) การส่งเสริมและปกป้องเนื้อหาจากการเล่าเรื่อง ในกระบวนการหลังการผลิต เป็นขั้นตอนสำคัญในการตัดต่อ ตกแต่ง เพิ่มเติม เพื่อเสริมย้ำ หรือในทางตรงข้ามคือลดทอน เนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวได้ ดังนี้

(3.1) การส่งเสริมการเล่าเรื่อง

- ผู้ผลิตควรสื่อสารวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการผลิตรายการ ให้กับผู้ตัดต่อรายการได้ทราบอย่างชัดแจ้งหรืออาจร่วมในกระบวนการตัดต่อด้วย เพื่อให้การเลือกภาพ ตัดต่อ ลำดับภาพและเสียง รวมถึงการใช้เทคนิคภาพและเสียง งานกราฟฟิกต่างๆ สนับสนุนการเล่าเรื่องให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มผู้ชมรายการเด็ก และเยาวชน ตามช่วงวัยด้วย

- ผู้ผลิตควรใช้เทคนิคและจังหวะการตัดต่อ ลำดับภาพ ความต่อเนื่อง ภาพกราฟฟิก และองค์ประกอบด้านเสียงต่างๆ ดึงดูดให้ผู้รับชมรายการต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับรายการในรูปแบบ และลักษณะต่างๆได้

(3.2) การปกป้องเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

- ผู้ผลิตควรคำนึงถึงหลักการสร้างความสมดุลระหว่าง ศิลปะ จริยธรรม และการสร้างความนิยมของรายการ การตัดต่อ ลำดับภาพและเสียงในรายการ ทั้งนี้ต้องใช้วิจารณญาณโดยเอาหลักจริยธรรมการผลิตรายการสำหรับเด็ก เยาวชน และ ครอบครัวเป็นที่ตั้ง

- ผู้ผลิตควรใช้หลักการตัดต่อ เพิ่มเติมภาพและเสียง และอื่นๆ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และตัวตนของเด็ก เยาวชน และ ครอบครัว

- การประเมินผลรายการ เป็นขั้นตอนสำคัญ สุดท้ายที่ผู้ผลิตรายการเด็ก เยาวชน และครอบครัวควรให้ทำเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรายการต่อไป ได้ดังนี้

● *การประเมินผลรายการจากการประชุมทีมงาน* เพื่อระดมข้อความคิดเห็นต่อการทำงาน และผลงานที่ปรากฏหน้าจอโทรทัศน์

● *การประเมินผลรายการจากผู้ชมรายการ* โดยนำรายการไปเปิดให้กับผู้ชมกลุ่มเป้าหมายได้รับชม และสังเกตปฏิกิริยาที่มีต่อรายการ สามารถทำได้กับกลุ่มขนาดเล็ก เหมาะสมกับกรณีรายการที่เป็นกลุ่มเด็กเล็ก และเด็กวัยเรียน ถ้าเป็นกลุ่มเยาวชนและครอบครัวสามารถใช้การวัดเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม หรือเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่ม

● *การประเมินผลรายการจากการวัดความนิยมรายการ (Rating)* ซึ่งสามารถวัดได้ในภาพกว้าง เพื่อนำผลมาประกอบการตัดสินใจ กับการประเมินผลในลักษณะอื่น

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในรูปแบบ Info graphic เพื่อเป็นแนวทางทำความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตรายการให้กับผู้ผลิตรายการอย่างง่าย และสามารถเผยแพร่ทางออนไลน์ได้

องค์ประกอบ
การสร้างสรรค์รายการ
เด็ก เยาวชน และ ครอบครัว

1 ช่วงอายุ

- 3-5 ปี
- 6-9 ปี
- 10-12 ปี
- 13-15 ปี
- 16-18 ปี

2 การพัฒนา 6Q

- อารมณ์ (EQ)
- สติปัญญา (IQ)
- ริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ)
- การแก้ไข (AQ)
- ศีลธรรม (MQ)
- พลานามัย (PQ)

3 การเรียนรู้

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

- สุขภาพ
- สิ่งแวดล้อม
- การรู้หนังสือ
- สังคม วัฒนธรรม
- การปรับตัว
- ผู้นำ และรับผิดชอบ
- เทคโนโลยี
- คิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
- วิจารณญาณ การแก้ปัญหา
- การทำงานร่วมกัน

หมวดหมู่การเรียนรู้

- ศิลปะ มนุษยชาติ สังคม
- สเต็มศึกษา
- ภาษาและวัฒนธรรม
- อาเซียน และ โลก
- ทักษะด้านสื่อและการสื่อสาร
- ชีวิตการทำงาน
- ครอบครัว

4 คุณธรรม

- สิทธิ บทบาท หน้าที่ต่อสังคม
- ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน
- เคารพและยอมรับในความแตกต่าง
- แสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย
- มีสติ
- มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต
- ขยัน อดทน พากเพียร
- จิตสำนึกสาธารณะ
- รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี

5 รูปแบบรายการ

- ละคร นิทาน
- การสาธิต
- ความหลากหลาย
- นิตยสาร
- ความจริง
- การแข่งขัน
- แสดงความสามารถ
- สารคดี
- ข่าวและการพูดคุย
- เพลง

6 สิ่งที่ดึงดูดในรายการโทรทัศน์

- ความตลก
- ความตื่นเต้นผจญภัย
- ความรักโรแมนติก
- ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย
- ความเศร้า สงสาร
- โชคลาภ รางวัล
- ดารา ผู้มีชื่อเสียง
- ความสวยงาม
- เรื่องย้อนยุค

จิตวิทยาพัฒนาการ

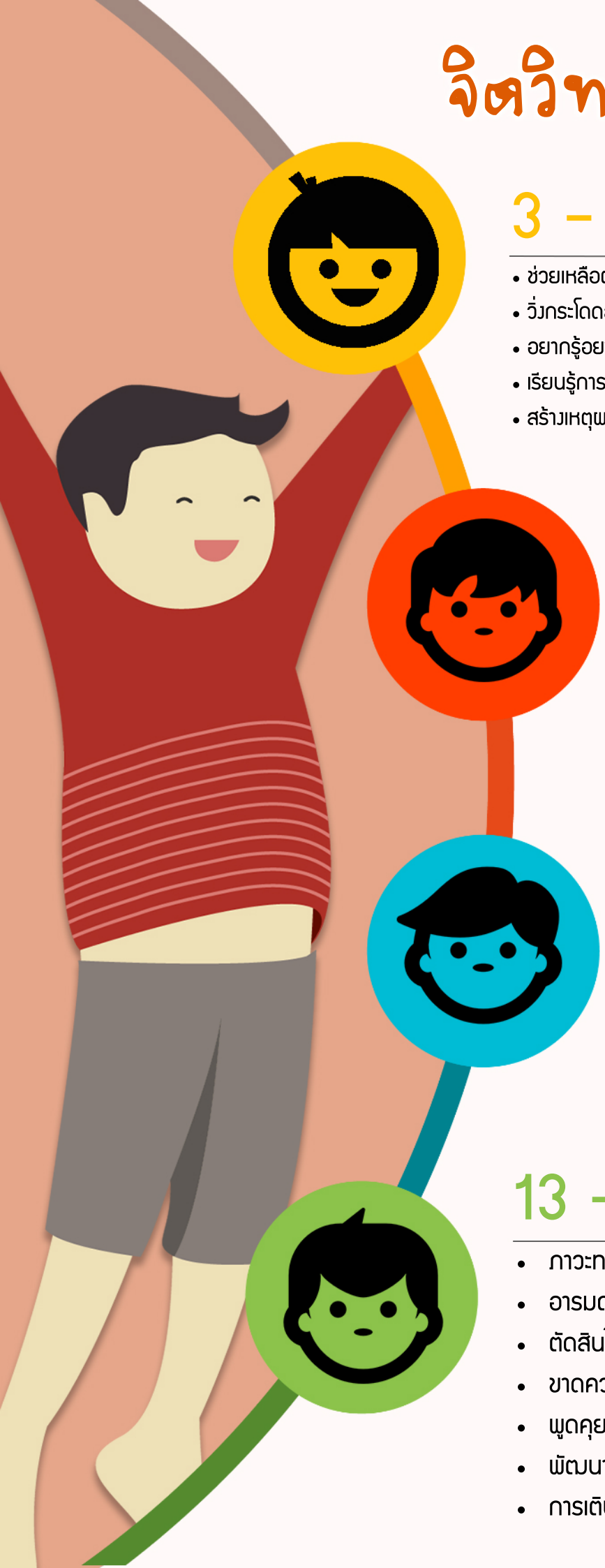

3 - 5 ปี

- ช่วยเหลือตนเอง
- วิ่งกระโดดสนุกสนาน
- อยากรู้อยากเห็น
- เรียนรู้การเข้าสังคม
- สร้างเหตุผลส่งผลต่อความสามารถในการคิดเชิงคุณธรรม

6 - 9 ปี

- แยกความแตกต่างของเพศได้
- เชื่อมั่นในตนเอง
- แยกกลุ่ม ก๊วน
- ชาย (ตื่นเต้น ทดลอง)
- หญิง (อ่อนหวาน, ละมุน)

10 - 12 ปี

- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง
- แสวงหาความจริง
- กังวลการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

13 - 18 ปี

- ภาวะทางเพศเปลี่ยนแปลง
- อารมณ์แปรปรวน
- ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นหลัก
- ขาดความรู้การควบคุมความคิดและอารมณ์ทางเพศ
- พูดคุยเรื่องเพศกับครอบครัว
- พัฒนาศักยภาพในอนาคต
- การเติบโตในสังคมที่ไม่สมบูรณ์

กระบวนการก่อนการผลิต
Pre Production

Casting (การคัดเลือก)

- พิธีกรดำเนินรายการและบุคลิกตรงกับรายการ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง แสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี
- เด็กที่เข้าร่วมรายการมีความสามารถ ไหวพริบ กล้าแสดงออก สื่อสารได้ชัดเจน ใช้ภาษาไทยได้ดี
- การคัดเลือกเด็กดูความเหมาะสม พร้อมเรียนรู้ เลือกเด็กให้มีความแตกต่างกัน
- การแต่งกายของพิธีกรและเด็กควรสมวัย

Coaching (การฝึกสอน)

- แนะนำให้รู้จักกัน ทำกิจกรรมเล่นเกมส์ เพื่อละลายพฤติกรรม
- เลือกกิจกรรมที่สนับสนุนการถ่ายทำรายการ
- ผู้ฝึกสอนมีทักษะการสื่อสารกับเด็กในแต่ละช่วงวัย

Communication (การสื่อสารกับเด็กและผู้ปกครอง)

- ทำความเข้าใจกับเด็ก และ ผู้ปกครองต้องได้รับความยินยอมให้ร่วมถ่ายทำรายการได้
- การถ่ายทำรายการเด็กและเยาวชนควรเป็นวันและเวลาที่ไม่กระทบการเรียน
- กรณีที่จำเป็นต้องมีการถ่ายเยาวชนในฉากที่สุ่มเสี่ยงต่ออันตรายทางกาย หรือเสียภาพลักษณ์ต้องชี้แจงให้เยาวชนและผู้ปกครองยอมรับก่อน

Crew (เตรียมงานของทีม)

- ประชุมทีมงาน ระดมสมอง ทิศทางการทำงานร่วมกัน แบ่งหน้าที่การทำงาน
- การตรวจสอบอุปกรณ์การถ่ายทำทั้งระบบภาพ และเสียง
- ทีมงานควรซักซ้อมการผลิตรายการแบบเสมือนจริงก่อนเริ่มถ่ายทำ
- เตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบให้สอดคล้องกับบท จะสื่อความหมายรายการได้
- การจัดแสงสามารถสร้างอารมณ์ให้กับภาพ

ขั้นการเขียนบทโทรทัศน์รายการเด็ก

1. กำหนดช่วงวัย และแนวคิดรายการให้ชัดเจน เพื่อให้ความรู้ ทักษะ และ/หรือปลูกฝังอะไร

2. เลือกรูปแบบการนำเสนอที่สนุกและเหมาะสม เช่น หุ่น เพลง นิทาน สำหรับเด็กเล็ก เกมส์ การแข่งขัน สำหรับเด็กโต

3. วางโครงรายการตามแนวคิด มีแก่นเรื่องในแต่ละตอน มีความเชื่อมโยงตลอดทั้งรายการ

4. เขียนบทโทรทัศน์ควบคู่ไปกับภาพการใช้ภาษา ถ้อยคำสื่อความหมายตรงไปตรงมาไม่ซับซ้อน สื่ออารมณ์ กระตุ้นความสนใจเด็ก

5. หลีกเลี่ยงภาษาหยาบคาย เนื้อหาที่นำเสนอความรุนแรง และเพศอย่างชัดเจน

6. ออกแบบองค์ประกอบด้านภาพ สีสัน รูปทรง เสียงเพลง ดนตรี เสียงประกอบตามความสนใจของช่วงวัยเด็กและวัตถุประสงค์รายการ

7. ควรมีที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเรื่องเด็ก หรือ การผลิตรายการเด็ก หรือนักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก

การทำงานกับผู้ปกครองในวันถ่ายทำรายการ

ทีมงานชี้แจงรายละเอียด
ให้ผู้ปกครองฟังอีกครั้ง

อาจมีจอถ่ายทอดการบันทึกภาพ
จากสตูดิโอให้ผู้ปกครองรับชม

การถ่ายทำรายการมักไม่ให้
เด็กอยู่กับผู้ปกครอง

การผลิตรายการ Production

โปรดิวเซอร์
เป็นผู้สื่อสารกับเด็กเป็นหลัก

หลังการถ่ายทำทุกครั้งให้ตรวจสอบ
คุณภาพของภาพและเสียง

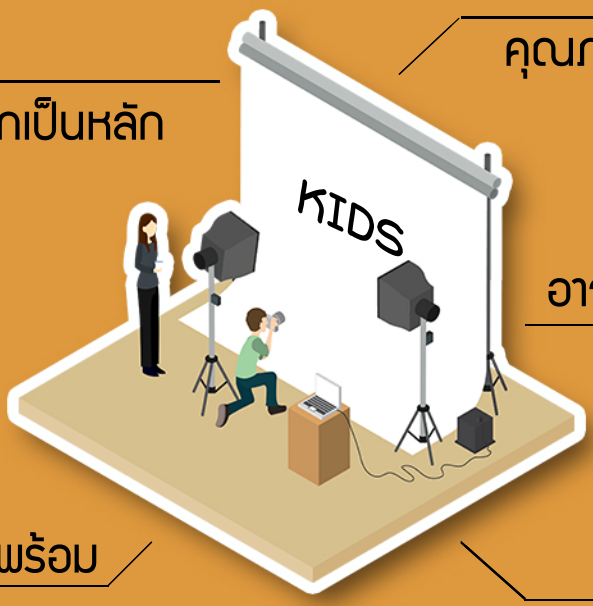

อาจมีผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก
เพื่อให้คำปรึกษา

พิธีกรควรมีความพร้อม
ในการดำเนินรายการ

การประสานงานที่ดี
และความร่วมมือของทีมงาน

การทำงานของทีมงานในวันถ่ายทำ

8 เคล็ดลับ การทำงานกับเด็ก

1

สื่อสารกับเด็กด้วยคำพูด
สั้น ง่าย ชัดเจน
บอกสิ่งที่ต้องการจะให้ทำ

2

ให้เด็กที่ร่วมในรายการ
ได้พูดคุย
ปรึกษากันระหว่าง
ถ่ายทำรายการ

3

ผู้ผลิตควรเรียกชื่อเด็กซ้ำๆ
สบตาสื่อสารกับเด็ก
ในระดับเดียวกัน

4

หลีกเลี่ยงการพูดคำว่า
“อย่า” “ไม่” “ห้าม”
และคำพูดเชิงตำหนิติเตียน
ทำให้อับอาย

5

ใช้คำพูดในเชิงบวก
ทำให้เด็กมั่นใจ
เมื่อเด็กเชื่อฟัง
ควรให้คำชมในทันที

6

ให้เด็กได้คิดและทำ
เรียนรู้ ตั้งคำถาม
เชื่อมั่นในตัวเด็ก

7

ดูแลเรื่อง
อาหาร น้ำดื่ม และของว่าง

8

ถ่ายทำรายการให้เสร็จตาม
เวลา

กระบวนการหลังการผลิต
Post Production

ข้อคำนึงด้านเนื้อหา

กราฟิคควรสอดคล้องกับแก่นรายการ เสริมวัตถุประสงค์รายการ สอดคล้องกับความสนใจและความเข้าใจของเด็กแต่ละช่วงวัย เสริมความหมายให้ภาพเร่งเร้าการตอบสนองหรือการมีส่วนร่วม

การเลือกภาพที่เด็กสนใจ อยากรู้ เหมาะสมช่วงวัย เชื่อมโยง สมเหตุสมผล

การตัดต่อรายการต้องคำนึงเรื่องสิทธิเด็กและมาตรฐานจริยธรรมคุ้มครองเด็กเยาวชนและครอบครัว

ความพอดีของการนำเสนองานสร้างสรรค์หลักการเชิงจริยธรรม

ความยาวของภาพที่ตัดต่อพอเหมาะพอดีกับอารมณ์เด็ก

การใช้เทคนิคนำเสนอรายการ

เสียง และเพลง เสริมความเข้าใจของเด็ก เกิดความคิดสร้างสรรค์ และกล่อมเกลาจิตใจเด็ก

การนำเสนอภาพและสีสันของกราฟฟิกสำหรับรายการเด็กแต่ไม่ควรมากเกินไป มีความสมดุล เหมาะสมกับช่วงวัย

การคำนึงถึงความต่อเนื่องของรายการทั้งภาพการแสดงให้เด็กและเยาวชนเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจน

การลำดับความต่อเนื่อง คำนึงถึงความเป็นจริง ความถูกต้องของเนื้อหา ไม่บิดเบือน

ภาพและเสียงควรเสริมไปด้วยกัน

บรรณานุกรม

เอกสารและงานวิจัยภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *"สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา"*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ ลิฟ.

กานต์ เชาวน์นิรัติศัย (2557). *"ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็ก"*. การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ครั้งที่ 4 คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2550). *"จิตวิทยาทั่วไป"*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ฐานบัณฑิต.

เก็จมณี วรรธนะสิน. (2550). *"ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก: กรณีศึกษากลุ่มบูรพา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร"*. วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร-มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2556). กรรมการกิจการ *โทรทัศน์ "อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทีวีดิจิตอลไทย - NBTC Policy Watch"*. วันที่สืบค้นข้อมูล 1 สิงหาคม 2558, จาก http://nbtcpolicywatch.org/download/Past_Present_Future _Thai_TV_Digital_1.pdf

โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม. (2553). "*ข้อเสนอแนะการผลิตละครโทรทัศน์ไทย การศึกษาประเด็น SLVR ในละครโทรทัศน์ต่างประเทศ"*.

โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม. (ม.ป.ป.*). "คู่มือ การเฝ้าระวังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก คิดส์ดูดดี TV for kids"* สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.).

มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา โครงการมีเดียมอนิเตอร์. (2558). "*จริยธรรมสื่อโทรทัศน์กับผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก: ศึกษาเปรียบเทียบโทรทัศน์ดิจิตอลช่องที่ได้รับความนิยมช่วงตุลาคม 2557 และ มกราคม 2558"*. เสนอต่อ สำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลกันเอง (สส.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

งามพิศ สัตย์สงวน. (2532). "*หลักมานุษยวิทยา"*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา โครงการมีเดีย มอนิเตอร์ (2558). *"จริยธรรมสื่อโทรทัศน์กับผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก: ศึกษาเปรียบเทียบโทรทัศน์ ดิจิตอลช่อง ที่ได้รับความนิยมช่วง ตุลาคม 2557 และมกราคม 2558"*.

ชนัญสรา อรนพ ณ อยุธยา. (2549). *"การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการแสวงหาและการเรียนรู้จริยธรรมของเยาวชน"*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถวิล ธาราโภชน์ และศรันย์ ดำริสุข. (2541). *"จิตวิทยาทั่วไป"*. กรุงเพทฯ: โรงพิมพ์ทิพวิสุทธิ์.

โตมร อภิวันทนากร. (2552). *"คู่มือจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ"* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ปิ่นโต พับลิชชิ่ง.

ทิตยาสุวรรณชฎ. (2527). *"สังคมวิทยา"*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต. (2541). *"จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับพยาบาล"*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์

นฤมล ปิ่นดอนทอง. (2544). *"การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมสร้างมโนทัศน์ด้านจำนวน"*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประกาศ กสทช. (2556). *"เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์"*.

ประกาศ กสทช. (2556). *"เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประมูลคลื่นความถี่เพื่อให้ บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิตอล ประเภทบริการทางธุรกิจระดับชาติ"*.

พรทิพย์ เย็นจะบก (2556). *"ถอดรหัส ลับความคิด เพื่อการรู้เท่าทันสื่อ คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ"*. สำนักพิมพ์ปิ่นโต พับลิชชิ่ง. บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด. กรุงเทพ.

พรรณพิมล วิปุลากรอ (2554). *"ทำไมเด็กจึงต้องรู้เท่าทันสื่อ. ใน ธามเชื้อสถาปนศิริ. รู้ทันสื่อ"*. หน้า 43-54. กรุงเทพฯ: บริษัทออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ปี 2553 มาตรา 41 วรรค 5

พลกฤษณ์ ไพรสานต์วณิชกุล. *"การวิเคราะห์ Social Economic Status (SES) เพื่อการจำแนกลักษณะของผู้บริโภค"*. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. วันที่สืบค้นข้อมูล 4 สิงหาคม 2558, จาก http://www.east.spu.ac.th/business/depart_new/waaa.php?type=1&typem=4

ภัทรธิรา ผลงาม. (2544). *"ความพึงพอใจและความต้องการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อกระบวนการการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันราชภัฏเลย"*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

มนัสวินี จันทะเลิศ (2548). *"อิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชนต่อเด็กและเยาวชน"*. ในรายงานการศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ 2. กรุงเทพฯ: โครงการยุทธศาสตร์สื่อเด็ก

มรรยาท อัครจันทโชติ (2556). *"โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว"*. สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) โดยการสนับสนุนเงินทุน

จากสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. (2556). *"รายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง และกลไกการกำกับดูแลที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย"*. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.).

มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา (2558). *"จริยธรรมสื่อโทรทัศน์กับผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก: ศึกษาเปรียบเทียบโทรทัศน์ดิจิตอลช่องที่ได้รับความนิยม ช่วงตุลาคม 2557 และ มกราคม 2558"* เสนอต่อสำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลกันเอง (สส.) และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา (2549). *"โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อฯ รอบที่ 3 เรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก"*.

รายงานผลการศึกษา *"การใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย"*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ลักษมี คงลาภและคณะ. (2555). *"พฤติกรรมการเปิดรับและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีต่อรายการสำหรับเด็กและเยาวชนทางสถานีโทรทัศน์เพื่อบริการ สาธารณะไทยพีบีเอส"*. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม ประจำปี 2555*

ลักษมี คงลาภและอัปสร เสถียรทิพย์. (2556) *"การศึกษาการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชน"*. เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

วรัชญ์ ครุจิต. (2555). *"เอกสารการสอนวิชา CMM 513 Theories of Communication Week 7"*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

วรัชญ ครุจิต. (2555). *"โครงการศึกษากลุ่มความคิดใหม่และข้อเสนอแนะเชิงบูรณาการ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อรูปแบบเนื้อหารายการโทรทัศน์ สื่อสำหรับเด็กและเยาวชนในอนาคตของสถานีโทรทัศน์) เพื่อให้บริการสาธารณะไทยพีบีเอส"* เสนอต่อสถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ (สวส.) และองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *"จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย"*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศศิธร อภิสิทธิ์นิรันดร์. (2541). *"การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประเภทรายการปกิณกะบันเทิง"*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วันที่สืบค้นข้อมูล 2 สิงหาคม 2558, จาก http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/12442

สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). *"จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา"*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศึกษาพรจำกัด.

สถาบันรามจิตติ. (2554). *"ข้อมูลโครงการchild watch"*. วันที่ค้นข้อมูล 1 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก http://www. childwatchthai.org/project_search_result.php

สมาคมวิทยุเด็ก เยาวชน และครอบครัว. (ม.ป.ป.). *"ผลิงามตามวัย"* สนับสนุนโดยแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะ เยาวชน (สสย.) และสำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2556). *"รูปแบบ เนื้อหาและการนำเสนอรายการโทรทัศน์เด็กจากสื่อสาธารณะ ที่ประสบความสำเร็จเพื่อพัฒนารายการโทรทัศน์ เด็กและเยาวชนของไทยพีบีเอส"*. วันที่สืบค้นข้อมูล 1 สิงหาคม 2558, จาก http://www2.thaipbs.or.th/aipm/?page_id=551

สุชา จันทน์เอม. (2540). *"จิตวิทยาพัฒนาการ"*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (2551). *"บทความประกอบการบรรยายถวายพระนิสิตปริญญาโทมหาวิทยาลัย"* เชียงใหม่: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

สุริยเดว ทรีปาตรี. (2556*). "รู้จักเด็กทั้งตัวและหัวใจ พัฒนาการของเด็กและวัยรุ่น"* พิมพ์ครั้งที่ 2 สนับสนุนโดยโครงการบูรณาการกระบวนการสร้างเสริมต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

โสภา ชูพิกุลชัย. (2522). *"จิตวิทยาสังคมประยุกต์"*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

หฤทัย อนุสสรราชกิจ. (2539). *"การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก"*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือคู่มือ *"จริยธรรมการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์"*. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) (2556).

อรนุช เลิศจรรยารักษ์. (2558). *"หลักการเขียนบทโทรทัศน์"*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัศรินทร์ นนทิหทัย. (2551). *"การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อการพัฒนารายการโทรทัศน์ TK Teen"*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัปสรสิริ เอี่ยมประชา. (2557). *"เอกสารประกอบการสอนรายวิชา EC111 จิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย"*. คณะศึกษาศาสตร์. ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

อิทธิพล ปรีติประสงค์. (2558). *"ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ระบบออนไลน์)"*. วันที่สืบค้นข้อมูล 1 สิงหาคม 2558, จาก http://www.gotoknow.org/blogs/posts/288469

อุษา บิ้กกิ้นส์. (2551). *"บทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ"*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อุษา บิ้กกิ้นส์. (2555). *"การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ". บทความวิชาการ. สุทธิปริทัศน์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 80 กันยายน - ธันวาคม 2555 หน้า 147-162.*

_____(2556). หนังสือคู่มือ *"จริยธรรมการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์"*. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้กำหนดนโยบาย / ผู้บริหารระดับสูง ระดับชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

1. คุณสุภิญญา กลางณรงค์ กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) / ประธานคณะอนุกรรมการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง (กสทช.) / ประธานคณะอนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสทช.) วันที่สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2558

2. คุณวิไลภรณ์ จงกลวัฒนา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักรายการ ด้านผลิตและจัดหารายการ ThaiPBS [องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)] วันที่สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558

3. คุณธนิดา กิจบำรุง รักษาการผู้จัดการช่อง 3 Family ช่อง 13 วันที่สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2558

4. คุณปัณณพงศ์ วงศ์ภูมิดิษฐ์ รักษาการผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ MCOT family วันที่สัมภาษณ์ 23 ธันวาคม 2558

เครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง / ศึกษา เกี่ยวกับสื่อและสิทธิเด็ก เยาวชน

1. คุณฐาณิชชา ลิ้มพานิช ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว วันที่สัมภาษณ์ 20 สิงหาคม 2558

2. ดร. นนทสรวง กลีบผึ้งอาจารย์ / ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กรสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล วันที่สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2558

3. ผศ. ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ผู้อำนวยการมีเดียมอนิเตอร์วันที่สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2558

4. ดร. ธีรารัตน์ พันทวี วงศ์ธนะอเนก นายกสมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) วันที่สัมภาษณ์ 31 ตุลาคม 2558

5. คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์ ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) วันที่สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2558

6. คุณณัฐฐา กีนะพันธ์ ผู้ช่วยฝ่ายสารนิเทศ งานสื่อมวลชน องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย วันที่สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2558

ผู้ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ / ผู้ผลิตรายการ สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

1. คุณวรินทร์เนตร ศิริโชติชำนาญ กรรมการผู้จัดการ บริษัท บีอเมซซิ่ง เอ็ดดูเทนเม้นท์ จำกัด / ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ รายการคิดวิทย์, ขบวนการนักอ่าน ช่อง ThaiPBS ผู้ผลิตรายการ Quiz Click , Food Fun ช่อง YouTube (Choc Chip Channel) วันที่สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558

2. คุณอิษฎา อัยศิริ ผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ รายการขบวนการ Fun น้ำนม ช่อง ThaiPBS / ผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการอ๊ะ อ๊ะ อะไรเอ่ย, Kids Comment เด็กปากโป้ง ช่อง YouTube (Choc Chip Channel) วันที่สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2558

3. คุณภัทราพร สังข์พวงทอง ผู้สร้างสรรค์และผู้ดำเนินรายการ กบนอกกะลา บริษัท ทีวีบูรพา จำกัด วันที่สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2558

4. คุณเกียรติสุดา ภิรมย์ ผู้จัดการทั่วไป บริษัท ผองผล จำกัด / ผู้ผลิตรายการ เจ้าขุนทอง วันที่สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2558

5. คุณนิรมล เมธีสุวกุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท ป่าใหญ่ครีเอชั่น จำกัด / ผู้ผลิตรายการทุ่งแสงตะวัน วันที่สัมภาษณ์8 กันยายน 2558

6. คุณวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ กรรมการบริหาร บริษัท ซูเปอร์จิ๋ว จำกัด และบริษัท ซูเปอร์จิ๋ว อีเวนต์ จำกัด / ผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการซูเปอร์จิ๋ว, วิตามินข่าว, ท้าให้อ่าน วันที่สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2558

7. คุณอรุโณชา ภาณุพันธุ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด / ผู้ผลิตรายการน้องใหม่ร้ายบริสุทธิ์วันที่สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2558

8. คุณเนตรชนก วิภาตะศิลปิน ผู้อำนวยการ หัวหน้าสายงานทรูปลูกปัญญา มีเดีย / ผู้อำนวยการผลิตโครงการสามเณร ปลูกปัญญาธรรม / ผู้สร้างสรรค์รายการโทรทัศน์สามเณร ปลูกปัญญาธรรม วันที่สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2558

9. คุณพิชย จรัสบุญประชา ผู้กำกับร่วมซีรี่ย์ฮอร์โมน วัยว้าวุ่น ฤดูกาลที่ 1 – 3 วันที่สัมภาษณ์ 18 ธันวาคม 2558

นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์

1. ผศ. มรรยาท อัครจันทโชติ อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่สัมภาษณ์ 19 สิงหาคม 2558

นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

1. คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ นักวิชาการ สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ (สวส.) วันที่สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม 2558

2. คุณชลิดา เอื้อบำรุงจิต ผู้อำนวยการมูลนิธิหนังไทย วันที่สัมภาษณ์ 10 ธันวาคม 2558

นักจิตวิทยาเด็ก

1. รศ. ดร. สายฤดี วรกิจโภคาทร นักวิชาการอิสระ ด้านพัฒนาการเด็ก / ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและครอบครัว / ผู้อำนวยการผลิตรายการ ป.ปลา ตากลม วันที่สัมภาษณ์ 13 สิงหาคม 2558

2. ดร.นิปัทม์ พิชญโยธิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่สัมภาษณ์ 24 กันยายน 2558

การสนทนากลุ่ม

ผู้ปกครอง เด็กอายุ 3-6 ปี

1. คุณจันทนา วงวิไลเกษม
2. คุณพัชราพร อรุณพัฒนชัย
3. คุณอรอุมา พูนสวน
4. คุณอภิชยา จักรแก้ว
5. คุณณัฐนพินท์ วงศ์จิรัชยา

นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางบอน อายุ 6-9 ปี

2. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน อายุ 10-12 ปี

3. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม อายุ 10-12 ปี

4. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม อายุ 10-12 ปี โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี อายุ 13-15 ปี

5. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว อายุ 16-18 ปี

การประเมินคู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว และแนวคิดรายการโทรทัศน์ต้นแบบเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

1. คุณสุวิทย์ สาสนพิจิตร์ รองผู้อำนวยการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

2. คุณภัทรจารีย์ อัยศิริ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณาณัฏฐ์ธัญ วงศ์บ้านดู่ นักวิชาการด้านสื่อมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

5. ดร.นนทสรวง กลีบผึ้ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านสื่อสารองค์กร สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

6. คุณอัญญาอร พานิชพึ่งรัถ ประธานเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อและครอบครัว

7. คุณนรากร อมรฉัตร ตัวแทนจากกลุ่มผู้ปกครองเด็ก

8. คุณชวิน ลิขิตเจริญพงษ์ ตัวแทนจากกลุ่มเยาวชน

เอกสารและงานวิจัยภาษาอังกฤษ

Bem, S. (1981). *"Gender schema theory: A cognitive account of sex typing".* Psychological Review, 88, 354-364.

Christopher Jones & Binshui Shao. (2011). *"The Nets Generation and Digital natives. Institute of Education Technology"*. Milton Keynes, UK.

Craig C. Battles. (2008). "*Capturing the Imagination of Capturing of the Digital Native. The Massachusetts Cultural Coast Forum"*, Institute for Alternative Future.

Denham, S. A., Bassette, H. H., & Wyatt, T. (2007). *"The socialization of emotional competence. In J. Grusec& P. Hastings (Eds.)",* TheHandbook of Socialization (pp. 614-637). New York: Guilford Press.

Erikson, Erik H. (1959). *"Identity and the Life Cycle"*. New York: International Universities Press.

Erikson, Erik H. (1968*). "Identity Youth and Crisis"*. W.W.Norton & Company, Inc.Printed in the United States of America : Published simultaneously in Canada by George J.McLeod Limited, Toronto.

Fleming, N., and Baume, D. (2006). *"Learning Styles Again: VARKing up the right tree!, Educational Developments*, SEDA Ltd, Issue 7.4, Nov. 2006, p4-7.

George Gerbner (1966). *"On Defining Communication Everyday Encounters"*. Journal of Communication, 102.

Hockenberry, M. J. (2009). *"Wong's Essentials of Pediatric Nursing".* (8th ed.).St. Louis,MO: Mosby/Elsevier

John S. Brown. (2002). *"Growing up digital".* USDLA journal. vol. 16. USA

Jones, C., & Shao, B. (2011). *"The net generation and digital natives: implications for higher education".*

Lillard AS & Peterson J. (2011). *"The immediate impact of different types of television on young children's executive function"*. Pediatrics.2011;128(4):644–649. Available online: http://pediatrics.aappublications.org/content/128/4/644.full

Marcia J. May. (1979). *"A Study of Factors Influencing Attitudes toward Science of Junior High School Students*". Journal of Research in Science Teaching. 16, 218-220.

Marcia, J. E. (1966). *"Development and validation of ego identity status".* Journal of Personality and Social Psychology, 3, 551-558.

Munakata, Y., Casey, B.J., & Diamond, A. (2004). *"Developmental cognitive neuroscience: progress and potential"l.* TRENDS in Cognitive Sciences, 8(3), 122-128.

Padilla-Walker, L. M., Coyne, S. M., Collier, K. M., Nielson, M. G. (2015). *"Longitudinal Relations Between Prosocial Television Content and Adolescents' Prosocial and Aggressive Behavior: The Mediating Role of Empathic Concern and Self-Regulation. Developmental Psychology",* 6,http://dx.doi.org/10.1037/a0039488.

Papalia, D. E., Felgman, R., &Martorell, G. (2014). *"Experience Human Development (13thed.)".* New York: McGraw-Hill.

Piaget, J. (1972). *"The Psychology of Intelligence".* Totoowa, NJ: Littlefield.

Robertson, L., Smellie, T., Wilson, P., & Cox, L. (2011). *"Learning styles and fieldwork education: Students' perspectives".* New Zealand Journal of Occupational Therapy.

Santrock, J. (2013). *Life-Span Development (13th ed.).* New York: McGraw-Hill.

Schramm, W., Lyle, J., & Parker E. B. (1961). *"Television in the Lives of Our Children".* Stanford California Stanford University Press.

Severin, W.J. and Tankard, J.W. (1988). *"Communication theories : Origins, methods, Uses*. (2nd edition)". London : Longman.

W. James Potter. (2014). *"Media Literacy. 7th edition"*. London: SAGE Publications.

Wright et al.(1983). *"A matter of form: Potentials of television for young viewers. American Psychologist".* Vol 38(7), Jul 1983, 835-843. Available online: http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.38.7.835

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติ
ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์
โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

มาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์ สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว

เนื่องด้วยประเทศไทยมีพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 โดยมุ่งเน้นการดำเนินการจัดสรร คลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการฯบนหลักพื้นฐานการใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะประกอบกับการมีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ด้านสิทธิเด็กยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชนโดยหนึ่งในเป้าประสงค์หลักของ พ.ร.บ. และนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาตินี้คือการให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกายใจสติปัญญาอารมณ์สังคมและมีพฤติกรรมเหมาะสมตามวัย (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ออนไลน์) สื่อมวลชนในกิจการโทรทัศน์จึงมีหน้าที่หลักในการให้บริการโทรทัศน์ที่นำเสนอรายการส่งเสริมการเรียนรู้ การศึกษา ในวิทยาการสาขาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ของสมาชิกในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่แท้จริงสำหรับประชาชน

มาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์ สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัวนี้ มีหน้าที่เป็นขอบเขตให้สื่อมวลชนใช้เป็นเครื่องมือกำกับดูแลกันเอง โดยได้กำหนดขึ้นจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว และส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพ สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัวดังนี้

ส่วนที่ 1 (ร่าง) มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวนี้เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งนี้หลักการสำคัญเพื่อการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวนั้น สื่อมวลชนควรมุ่งนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง สาระความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว และ มุ่งสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์และเคารพในความแตกต่าง คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

และสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนตามหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก[1] นอกจากนั้นสื่อมวลชนยังควรคำนึงถึงความเปราะบางของเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยปกป้องเด็ก และเยาวชน จากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงทั้งความรุนแรง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแสดงออกและทัศนคติที่มีต่อเรื่องเพศ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่อต้านกฎหมายภัยสังคม

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาในข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยเป็นมาตรฐานจริยธรรมอย่างกว้าง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตได้นำไปปรับใช้กับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวในรูปแบบและปริบทที่แตกต่างกัน โดย**มาตรฐานนี้มีกลไกสำคัญคือ การส่งเสริม และ คุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว** ดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการส่งเสริมเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ข้อที่ 1.1 ผู้ปฏิบัติควรคำนึงถึงพัฒนาการของผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยผลิตรายการโทรทัศน์ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัยซึ่งควรครอบคลุมถึงพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม ปัญญาของผู้ชม

ข้อที่ 1.2 ผู้ปฏิบัติควรคำนึงถึงการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตโดยพัฒนาให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์

---

[1] **อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก**มีหลักการสำคัญว่า เด็กทุกคนมีสิทธิต่างๆ ติดตัวมาตั้งแต่เกิดเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้ใหญ่ซึ่งในอนุสัญญาฯ ได้กำหนดพันธกรณีให้ประเทศภาคีสมาชิกคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยแยกออกเป็นสิทธิ 4 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ (ยูนิเซฟ ประเทศไทย, ออนไลน์)

(1) สิทธิในชีวิตและการอยู่รอด (Survival Rights) เด็กที่เกิดมาแล้วต้องได้รับการดูแลให้รอดชีวิตเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานมีสันติภาพและความปลอดภัย

(2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights) เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาทางกายจิตใจและสติปัญญามีครอบครัวที่อบอุ่นมีมาตรฐานเพียงพอที่จะพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

(3) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง (Protection Rights) เด็กย่อมได้รับสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจการถูกล่วงละเมิดในทุกๆด้าน (อันหมายรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศ) การถูกทอดทิ้งและการแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบเช่นการใช้แรงงานเด็กเป็นต้น

(4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบกับตนเองมีช่องทางในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารตลอดจนสามารถส่งต่อความคิดและข้อมูลข่าวสารได้เอง

ข้อที่ 1.3 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนในการรับรู้ข่าวสารโดยถูกต้องชัดเจนและการมีส่วนร่วมทางสังคมในฐานะพลเมือง

ข้อที่ 1.4 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่แบ่งแยกความแตกต่าง หลากหลายในประเด็นต่างๆ

ข้อที่ 1.5 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน

ข้อที่ 1.6 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการปลูกฝัง และอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้แก่เด็กและเยาวชน

ข้อที่ 1.7 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว

หลักการที่ 2 มาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ข้อที่ 2.1 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์ที่คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาและภาพที่มีความเสี่ยงในเรื่องทางเพศความรุนแรงหรือเนื้อหาและภาพที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

ข้อที่ 2.2 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์ที่คุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการใช้ภาษาไม่สุภาพหยาบคายส่อเสียด และทำลายวัฒนธรรมไทย

ข้อที่ 2.3 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์ที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนและความเป็นส่วนตัวของเด็ก เยาวชนและครอบครัว

ข้อที่ 2.4 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์ที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่ผลิตรายการที่กระทบต่อชื่อเสียงร่างกาย และจิตใจของเด็กและเยาวชน

ข้อที่ 2.5 ผู้ปฏิบัติควรผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อคุ้มครองความเป็นครอบครัว โดยสร้างสรรค์เนื้อหารายการที่ไม่ทำลายความสัมพันธ์ครอบครัว

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพ สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว

แนวปฏิบัตินี้เป็นข้อแนะนำในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวที่ได้กำหนดไว้ในข้างต้น โดยจำแนกตามแนวทางในการปฏิบัติตามกระบวนการการผลิตรายการ โทรทัศน์ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre – Production) ขั้นผลิตรายการ (Production) และ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)

ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำแนว ปฏิบัตินี้ ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการโทรทัศน์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวปฏิบัติดังนี้

1. แนวปฏิบัติในขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre – Production)

ผู้ปฏิบัติงานควรยึดหลักการในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับ เด็ก เยาวชนและครอบครัว เพื่อการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนของการเตรียมการผลิตรายการโทรทัศน์ ดังนี้

1.1 ขั้นการพัฒนาแนวคิด

ผู้ปฏิบัติงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และเยาวชน และความสัมพันธ์ของครอบครัว โดยพิจารณาถึงประเด็นต่อไปนี้

1.1.1) นโยบายต่างๆ ของชาติที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปกป้องเด็กและเยาวชน และ การสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

1.1.2) สิทธิเด็ก / จริยธรรมคุ้มครองการเด็ก

1.1.3) การสร้างทักษะ และสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์[2]ของชาติ

1.1.4) การไม่แบ่งแยกความแตกต่างหลากหลาย

---

[2] **พลเมืองทีสมบูรณ์** หมายถึง ผู้ที่มีทักษะ และภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะต้องมีความรู้ ทักษะ และ เจตคติ เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อสังคม และต้องรู้จักที่จะเรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมที่แตกต่างโดยไม่แบ่งแยก รู้จักกฎหมาย และบทบาทของความเป็นพลเมืองที่ดี เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นจะต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อสามารถรับมือกับปัญหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้พลเมืองที่สมบูรณ์นั้นควรได้รับการปลูกฝังทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (ครอบคลุมถึงความรู้รอบตัวอื่นๆ) การมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ การมีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ (ครอบคลุมถึงทักษะแห่งความร่วมมือ 4 ประการคือ ทักษะทางการสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือกัน (Collaboration) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และ การคิดวิเคราะห์(Critical Thinking)) และการมีทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี (Media and Information and Digital Literacy)

1.2 การกำหนดประโยชน์จากการสร้างสรรค์เนื้อหา

การกำหนดประโยชน์จากการสร้างสรรค์เนื้อหาที่เด็ก เยาวชน และครอบครัวจะได้รับนั้น ควรเป็นไปตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ควรเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และปัญญา ของเด็กและเยาวชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว โดยคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

เด็ก และเยาวชน มีทักษะ พัฒนาการและความสนใจที่แตกต่างกันตามช่วงวัย ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเข้าถึงเนื้อหาที่ตรงกลุ่มผู้ชมเป้าเหมาย อันจะนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดของเด็ก และเยาวชน ผู้ปฏิบัติควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายของรายการโทรทัศน์โดยแบ่งตามช่วงอายุได้ดังนี้

ผู้ชมที่เป็นเด็กเล็ก	อายุ 3 – 5 ปี
ผู้ชมที่เป็นเด็กวัยเรียนตอนต้น	อายุ 6 – 9 ปี
ผู้ชมที่เป็นเด็กวัยเรียนตอนปลาย	อายุ 10 – 12 ปี
ผู้ชมเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น	อายุ 13 – 15 ปี
ผู้ชมเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย	อายุ 16 – 18 ปี

นอกจากนั้นในการสร้างสรรค์รายการเพื่อให้เกิดการเข้าถึงเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ชมที่เป็นครอบครัว ผู้ผลิตควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยการพิจารณาจากการสร้างสรรค์เนื้อหาที่นำเสนอความสัมพันธ์อันดี หรือเนื้อหาที่สร้างความสัมพันธ์อันดีขณะรับชมพร้อมกันในครอบครัว

1.2.2 การกำหนดประเภทรายการ

การกำหนดประเภทของรายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่เป็นเด็ก เยาวชน และครอบครัว ทั้งที่เป็นรายการที่ผลิตเอง หรือรายการที่ซื้อลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ ควรจะเป็นรายการประเภทต่างๆ ที่ให้สาระความบันเทิง ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้และทักษะชีวิต และสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

1.2.3 การกำหนดผู้สนับสนุนรายการ (การตลาด)

ในการกำหนดผู้สนับสนุนรายการ ทั้งในรูปแบบการเป็นผู้สนับสนุนหลักหรือการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ ผู้ปฏิบัติควรกำหนดผู้สนับสนุนรายการที่เป็นผู้ผลิตหรือให้

บริการสินค้าที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยคำนึงถึงสิทธิของเด็ก เยาวชนและสมาชิกในครอบครัวในฐานะผู้บริโภคเป็นสำคัญ

1.3 การสร้างสรรค์รายการ

การสร้างสรรค์รายการที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจะได้รับนั้น ผู้ปฏิบัติ ควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.3.1 การหาข้อมูลเพื่อผลิตรายการ

การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อผลิตรายการทั้งรายการข่าวและรายการประเภทอื่นๆ ผู้ปฏิบัติควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆดังนี้

ก. ความเป็นส่วนตัวของเด็ก และเยาวชน

ข. ความสมัครใจของเด็ก และเยาวชนในการให้ข้อมูล

ค. ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

จ. การสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กในการสร้างสรรค์เนื้อหารายการ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม

ง. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน และครอบครัวหลังร่วมรายการ

1.3.2 การพัฒนาโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์

การพัฒนาโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ทั้งรายการข่าวและรายการประเภทอื่นๆผู้ปฏิบัติควรคำนึงประโยชน์สูงสุดและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กเยาวชนและครอบครัวโดยจะปฏิบัติดังนี้

ก. สร้างสรรค์รายการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยมีพื้นฐานจากการพัฒนาแนวคิดในข้อ 1

ข. สร้างสรรค์บทโทรทัศน์ที่ปกป้องเด็กจากเนื้อหาและภาษาที่เป็นภัยต่อพัฒนาการ และการดำเนินชีวิต

ค. สร้างสรรค์บทโทรทัศน์ที่มีความเป็นธรรมชาติ มีความพอดี และไม่เร้าอารมณ์จนเกินไป

ง. สร้างสรรค์บทโทรทัศน์โดยมีนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชนและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์รายการให้เหมาะสม ทั้งนี้ถ้าไม่มีนักจิตวิทยาเข้าร่วม ผู้ผลิตควรกำหนดวิธีการทางเลือกอื่นๆ ที่มีการประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เยาวชน และจิตวิทยาเกี่ยวกับครอบครัว (เช่น การใช้ข้อมูลที่เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก เยาวชนและจิตวิทยาเกี่ยวกับครอบครัวจาก

แหล่งที่มาต่างๆ ประกอบ การใช้ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก เยาวชนและจิตวิทยาเกี่ยวกับครอบครัวต่างๆ หรือการอ้างอิง (Reference) ตัวอย่างรายการที่มีนักจิตวิทยาเด็ก เยาวชนและครอบครัว เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น)

จ. สร้างสรรค์บทโทรทัศน์ในส่วนของการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ ควรคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และความสัมพันธ์ในครอบครัว และ ควรคำนึงถึงการไม่ชี้นำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบโดยไม่เน้นย้ำสรรพคุณผลิตภัณฑ์ของเพื่อการโฆษณา

1.4 การประสานงาน และการคัดเลือกนักแสดงหรือผู้ร่วมรายการ

การประสานงาน และการคัดเลือกผู้ดำเนินรายการและนักแสดง หรือผู้ร่วมรายการเพื่อการสร้างสรรค์รายการที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผู้ปฏิบัติควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1.4.1 ความสมัครใจของเด็ก และเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ในที่นี้หมายรวมถึงเด็ก และเยาวชน)[3] ในการร่วมรายการ

1.4.2 ผู้ดำเนินรายการและนักแสดง หรือผู้ร่วมรายการอายุต่ำกว่า 18 ปีและต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองในการร่วมรายการ

1.4.3 ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร หรือนักแสดง ควรเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน

1.4.4 กรณีที่เด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นแหล่งข้อมูล ไม่ควรเสนอเงินเพื่อหลอกล่อให้เข้าร่วมรายการ หรือให้ข้อมูล ควรให้แหล่งข้อมูลคำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะในการร่วมมือกับรายการเป็นสำคัญ

---

[3] **เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Special Needs)** หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาที่แตกต่างไปจากปกติทั่วไป ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการเรียนการสอน การประเมินผล และเครื่องมืออุปกรณ์การสอน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นช่วยเหลือ การบำบัดฟื้นฟูและให้การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการของเด็ก กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกเป็น 10 ประเภท โดยเป็นเด็กพิการที่ต้องการการจัดการศึกษาพิเศษ 9 ประเภท และเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษ 1 ประเภท ได้แก่ 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ 5) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 6) เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม 7) เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 8)เด็กออทีสติก 9) เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนหรือพิการซ้อน และ 10) เด็กปัญญาเลิศ

2. แนวปฏิบัติในขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)

ผู้ปฏิบัติงานควรยึดหลักการในการนำเสนอรายการโทรทัศน์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพสำหรับ เด็ก เยาวชนและครอบครัว เพื่อการปฏิบัติงานในขั้นตอนของการผลิตรายการโทรทัศน์ โดยแบ่งกระบวนการทำงานกับกลุ่มที่ผู้เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 กระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชน และ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

จากหลักการการคำนึงถึงสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์นั้น การสร้างความมั่นใจให้แก่เด็กในการร่วมรายการและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยควรปฏิบัติตามแนวทางดังต่อไปนี้

2.1.1 การสร้างความมั่นใจให้แก่เด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการร่วมรายการ

ในกระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

ก. ควรอธิบายขั้นตอนการทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เกิดการทำงานได้อย่างราบรื่น

ข. ควรสื่อสารผลที่เด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับในทั้งขั้นก่อนและหลังจากร่วมรายการ ทั้งนี้หลังจากที่ระบุผลที่อาจได้รับหลังจากร่วมรายการจำเป็นต้องมีกระบวนการสะท้อนความคิดของเด็ก และเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Debriefing) และตรวจสอบสภาวะจิตใจของเด็กและเยาวชน แต่ละคนเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้โดยไม่มีผลเสียจากการเข้าร่วมรายการมาคุกคามหรือส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก และเยาวชน รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หากประเมินแล้วว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นยังไม่สามารถจัดการกับความตึงเครียดและปัญหาที่เกิดจากผลกระทบต่างๆ จากการร่วมรายการได้ มีความจำเป็นต้องส่งเด็กเข้าพบนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ทันที

ค. หลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งหรือคาดหวังให้ทำในสิ่งที่เกินความสามารถของ เด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษ

ง. ควรเปิดโอกาสให้พูดคุยกันได้ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการทำงาน

จ. ควรแสดงการชื่นชมเมื่อเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษทำได้ดี และหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์เมื่อไม่สามารถทำได้ตามต้องการ

ฉ. ควรให้โอกาสเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษได้เลือกสิ่งที่ต้องการทำอย่างเหมาะสม

2.1.2 การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับเด็กและเยาวชนในการทำงาน

ในกระบวนการทำงานกับเด็ก ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

ก. ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สั้น และชัดเจน เมื่อสื่อสารกับเด็ก และเยาวชน

ข. ควรหลีกเลี่ยงคำว่า “อย่า” “ไม่” “ห้าม” เพราะอาจทำให้เด็กกลัว ควรพูดแต่ในสิ่งที่ต้องการให้เด็กทำ

2.1.3 สวัสดิภาพ และความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน

ผู้ปฏิบัติควรคำนึงช่วงเวลา และชั่วโมงในการทำงานกับเด็ก และเยาวชนอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ในกรณีทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ควรหลีกเลี่ยงการทำงานระหว่างเวลา 22.00 น. ถึงเวลา 06.00 น. ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ตามมาตรา 47 วรรคหนึ่ง[4] ทั้งนี้ควรจัดเวลาให้เด็กพักผ่อนตามสมควร นอกจากนั้น ควรคำนึงถึงสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ในทุกขั้นตอนการถ่ายทำ โดยมีการทดสอบและ

---

[4] **พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานพ.ศ. 2541 มาตรา 47** ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร

ซักซ้อมกระบวนการและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการถ่ายทำ และมีแผนป้องกันอันตรายต่างๆ เพื่อมั่นใจว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับความปลอดภัยในการร่วมรายการ

2.1.4 ข้อปฏิบัติในการทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษ

ผู้ปฏิบัติควรรับทราบและเข้าใจถึงประเภทและลักษณะของเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษที่ได้ร่วมทำงานด้วยเป็นอย่างดี นอกจากนั้นควรรู้วิธีการสื่อสารและวิธีปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนลักษณะนี้ที่ถูกต้อง และควรมีนักจิตวิทยา หรือผู้ปกครองอยู่ในระหว่างการทำงาน เพื่อช่วยดูแล สื่อสาร และสร้างความมั่นใจให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าร่วมรายการ ทั้งนี้ในการเปิดเผยชื่อและใบหน้าของเด็กและเยาวชนนั้น ควรจะได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองอย่างถูกต้อง ซึ่งการเปิดเผยนี้ควรเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็กและเยาวชนเอง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนั้น ผู้ปกครองควรได้รับการแจ้งขั้นตอนการทำงานอย่างละเอียด รวมไปถึงผลกระทบที่อาจได้รับหลังจากที่นำเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาร่วมรายการ และแจ้งผลกระทบจากการเปิดเผยชื่อ-นามสกุล และใบหน้าของเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการด้วย

2.2 กระบวนการทำงานกับผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ หรือบุคคลที่เด็กไว้วางใจซึ่งได้รับมอบหมายจากพ่อแม่ และสามารถพูดคุยกับเด็กได้ มีความเข้าใจเด็ก และเด็กเชื่อฟัง เช่น ญาติ หรือ ครู ในกระบวนการการทำงานกับผู้ปกครอง สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังต่อไปนี้

2.2.1 ชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการถ่ายทำให้ผู้ปกครองรับทราบและยินยอมให้เด็กเข้าร่วมการถ่ายทำ

2.2.2 ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถอยู่ในสถานที่ถ่ายทำได้เนื่องจากอาจมีผลต่อการแสดง หรือการร่วมรายการของเด็ก ผู้ปฏิบัติควรเป็นผู้ดูแลเด็ก และมีการจัดสถานที่ให้กับผู้ปกครองร่วมสังเกตการณ์การถ่ายทำ

2.2.3 ผู้ปกครองสามารถแจ้งยกเลิกหรือพักการถ่ายทำได้ทันที ในกรณีที่ว่าเห็นว่าไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการ

2.2.4 ชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กเยาวชน และครอบครัวหลังจากร่วมรายการ

2.3 กระบวนการทำงานร่วมกันของทีมงาน

ทีมงานควรรับรู้ร่วมกัน และเข้าใจตรงกันถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์รายการ และดำรงไว้ ซึ่งมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อการให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กเยาวชน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในระหว่างการถ่ายทีมงานทำควรปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการ

3. แนวปฏิบัติในขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)

ผู้ปฏิบัติงานควรยึดหลักการในการนำเสนอรายการโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานจริยธรรมการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ได้ภาพและเสียง และเนื้อหารายการที่มีคุณภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว โดยในขั้นตอนหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ควรปฏิบัติดังนี้

3.1 การตัดต่อ

ในการตัดต่อนั้น นอกเหนือจากความสามารถทางเทคนิคต่างๆ แล้ว ผู้ตัดต่อควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กและเยาวชนและปฏิบัติดังนี้

3.1.1 การตัดต่อ / ลำดับภาพ

ในการตัดต่อและลำดับภาพควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

ก. การเลือกใช้ภาพที่เด็กสนใจเหมาะสมกับช่วงวัย

ข. สิทธิของเด็ก และจริยธรรมคุ้มครองเด็ก

ค. ความรุนแรงของภาพที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจเด็ก

ง. ภาพที่ไม่เหมาะสมที่นำไปสู่พฤติกรรมการเลียนแบบ

3.1.2 การตัดต่อเสียง

เสียง หมายถึงเสียงที่ปรากฏในรายการทั้งหมด เช่น เสียงบรรยาย เสียงพากย์ เสียงประกอบต่างๆ เสียงดนตรี ซึ่งอาจจะเป็นการทำดนตรีขึ้นมาใหม่โดยนักแต่งเพลงลักษณะรายการที่ต้องการดนตรีเฉพาะ เรียบเรียงเสียงประกอบ หรืออาจจะใช้ดนตรีประกอบที่ได้ทำไว้แล้ว ในการตัดต่อเสียงควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

ก. เลือกรูปแบบของเสียงที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

ข. ไม่ควรใช้ระดับเสียงที่มีอาจกระทบกระเทือนจิตใจเด็ก

3.2 การประเมินการตอบรับจากผู้ชมและการควบคุมคุณภาพ

แนวปฏิบัติในการประเมินการตอบรับจากผู้ชมและการควบคุมคุณภาพมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 การประเมินความนิยม

ในการประเมินความนิยมด้วยการชักชวนให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในรายการ เช่น การส่งข้อความสั้น หรือการร่วมรายการเพื่อประเมินความนิยมผ่านสื่อต่างๆ จะด้วยการมีค่าใช้จ่ายหรือไม่ก็ตาม ผู้ปฏิบัติควรเปิดเผยรายละเอียดและขั้นตอนต่างๆ ให้ครบถ้วน อาทิ ค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์ และควรแนะนำให้เด็กและเยาวชนขออนุญาตจากพ่อแม่ผู้ปกครองก่อน

3.2.2 การควบคุมคุณภาพ

ในการควบคุมคุณภาพรายการ ควรประเมินรายการและตรวจสอบความเหมาะสมเสมอเพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการ โดยเฉพาะเนื้อหาไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ ภาษาที่หยาบคาย เนื้อหาที่เสนอความรุนแรง เนื้อหาที่แสดงถึงอคติหรือการปฏิบัติต่อกลุ่มคนในสังคมอย่างไม่เหมาะสม ไม่เป็นธรรม การกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรม ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติควรคำนึงถึงการตัดต่อเพื่อการควบคุมคุณภาพรายการให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว เมื่อมีการนำรายการไปเผยแพร่ในสื่ออื่นๆ เช่น สื่อออนไลน์ นอกจากนั้นควรมีการให้ผู้ปกครองร่วมประเมินรายการที่ได้ตัดต่อสมบูรณ์แล้วก่อนออกอากาศจริงด้วย

3.2.3 การขึ้นคำเตือน

ในกรณีที่ไม่สามารถ หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงต่างๆ ได้ ทั้งเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม หรือการเสี่ยงอันตราย ผู้ปฏิบัติสามารถนำเสนอเนื้อหาเหล่านั้นหากเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชน และการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ทั้งนี้ควรมีการขึ้นคำเตือน หรือนำเสนอถึงความไม่เหมาะสม หรือ อันตรายต่างๆ จาก การเลียนแบบเนื้อหาเหล่านั้นด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การแนะนำหรือสอดแทรกเนื้อหาที่ทำให้เห็นโทษจากการเลียนแบบ การแนะนำไม่ให้เด็กและเยาวชนทำตามโดยลำพัง หรือสามารถทำตามได้แต่ต้องมีผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด

ภาคผนวก ข

เค้าโครงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

<u>รายการสำหรับเด็กเล็กอายุ 3 – 5 ปี</u>

รายการ	**ยิ้มแฉ่ง**
ตอน	**ตื่นแล้วพับผ้า**
ความยาวรายการ	**15 นาที**
ออกอากาศ	**วันจันทร์ ถึง ศุกร์ เวลา 05:30 นาที**

แนวคิด

ตัวแทนแห่งความสดใสในเช้าวันใหม่รับหน้าที่ในการปลุกให้เด็กๆตื่นนอนตอนเช้าเพื่อทำกิจกรรมที่ความสนุกสดใสตั้งแต่เช้าตรู่

รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการวาไรตี้ดำเนินรายการด้วยเพลงและดนตรี มีกิจกรรมสนุกสนานสอดแทรกการเรียนรู้ด้านสุขภาพพลานามัย และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวในยามเช้า รวมไปถึงกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กๆทำกิจวัตรประจำวันส่วนตัวอย่างสนุกสนาน

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

การใช้ดนตรีและเสียงเพลงดึงดูดสร้างความสนใจของเด็กๆ รวมถึงกราฟฟิกสีสันสดใสน่ารักสะดุดตา ส่งผลให้เด็กๆมีความเบิกบานร่าเริงพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่างๆของรายการ

เนื้อหารายการ

<u>ช่วง “ตื่นได้แล้ว”</u>

ปลุกให้ตื่นนอนด้วยเสียงเพลง เนื้อเพลงไม่ยาว ไม่ซับซ้อน ปลูกฝังวินัยและการทำหน้าที่ของตนเองในเวลาเช้า

<u>ช่วง “สองมือเรา”</u>

การใช้สถานการณ์เป็นจุดขัดแย้งเล็กๆ นำไปสู่การเรียนรู้หรือแก้ไขปัญหา เช่น การปลูกต้นไม้ เพื่อนไม่ตื่นนอนเพราะไม่สบาย

ช่วง “ขับขาน อ่านเขียน”

เรียนรู้ตัวอักษรไทยจากแอนิเมชั่นสีสันสดใส วันละ 3-4 ตัวอักษร เน้นการยกตัวอย่างให้เห็นการใช้งานของตัวอักษรอย่างเป็นรูปธรรม มีเพลงและทำนองน่ารักชวนให้ร้องตาม

ช่วงสุดท้าย ส่งเด็กๆ เตรียมตัวไปโรงเรียน สื่อให้เห็นว่าการไปโรงเรียนเป็นเรื่องสนุกสนาน

เทคนิคในการสื่อสารกับเด็ก

การใช้ภาษาจะเน้นเข้าใจง่ายและทวนซ้ำเพื่อสร้างการจดจำมีกราฟิคตัวอักษรขนาดใหญ่เหมาะสมประกอบรายการเพื่อสร้างความเข้าใจดำเนินรายการด้วยพิธีกร และแมสคอทสีสันสดใสน่ารัก เป็นฮีโร่ของเด็กๆมีตัวแทนเด็กๆวัย 3-6 ปี เป็นพิธีกรร่วม

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Variety and Music
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy and Excited
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความฉลาดทางพลานามัย (PQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	สุขภาพและสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Health and Environment Literacy)
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	การช่วยเหลือและความรับผิดชอบตนเอง การเรียนรู้และเข้าสังคม การสร้างเหตุผล
สาระการเรียนรู้	ศิลปะ สังคม และความเป็นมนุษย์
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	สร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง

<u>รายการสำหรับเด็กเล็กอายุ 3 – 5 ปี</u>

รายการ	**ฝันหวาน...บ้านชมดาว**
ตอน	**ความดี**
ความยาวรายการ	**15 นาที**
ออกอากาศ	**วันจันทร์ ถึงศุกร์ เวลา 20:15 นาที**

แนวคิด

สร้างสรรค์จินตนาการ และปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรมที่ดีให้กับเด็กในช่วงค่ำ ก่อนส่งเข้านอน เน้นการสร้างบรรยากาศเพื่อให้เด็กคล้อยตาม สร้างบรรยากาศที่ดีก่อนเข้านอนทำให้เด็กนอนหลับได้สนิท ซึ่งมีผลต่อการสร้างฮอร์โมนการเจริญเติบโต (Growth Hormone) และมีผลดีต่อการสร้างเซลล์สมองนำไปสู่พัฒนาการทางสติปัญญาด้วย

รูปแบบรายการ

รูปแบบ Art & Literature Variety คือ การนำเสนอรายการผ่านงานศิลปะและบทประพันธ์ด้วยวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย สร้างสรรค์จินตนาการ สอดแทรกการปลูกฝังทัศนคติเชิงบวก คุณธรรม และวินัยต่อสังคมเบื้องต้น

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

ตุ๊กตาหุ่นมือและเทคนิคการเล่านิทาน สร้างบรรยากาศอารมณ์ให้เกิดความคล้อยตาม นำไปสู่การปลูกฝังและบ่มเพาะ เน้นการสร้างบรรยากาศเพื่อเสริมจินตนาการทำให้เด็กๆมีความรู้สึกคล้อยตามไปกับบรรยากาศและเนื้อหาที่เรียนรู้ผ่านรายการ

เนื้อหารายการ

<u>ช่วง “วาดฝัน”</u>

พิธีกรเด็กอายุประมาณ 10-12 ปี (พี่คนรอง) และพิธีกรร่วม อายุประมาณ 5-8 ปี (น้องคนเล็ก) ชวนน้องๆหยิบกระดาษดินสอมาวาดรูประบายสี ด้วยรูปทรงเรขาคณิตพื้นฐานอย่างง่ายๆ แต่สามารถประกอบเป็นตัวการ์ตูนตามจินตนาการได้ พิธีกรจะพาน้องค่อยๆวาดที่ละชิ้นอย่างช้าๆ เพื่อให้น้องๆสามารถวาดได้ทัน แล้วระบายสี ฝึกให้น้องเรียนรู้เฉดสีต่างๆ และอธิบายว่าสีต่างๆให้ความรู้สึกอย่างไร

ช่วง “คล้องจอง คล้องใจ”

ตุ๊กตาหุ่นมือตัวแทนพี่คนโตในบ้านชวนน้องๆร้องเพลงคำไทยที่เป็นคำคล้องจอง ลักษณะอาขยาน โดยมีฉากหลังเป็นกราฟิกน่ารักมีคำให้น้องอ่านตาม ท่องตาม เนื้อหาของเพลงเป็นวินัยในบ้าน คุณธรรม มีเพลงบรรเลงประกอบเพื่อให้เกิดความคล้อยตามไปกับดนตรี

คุณดวงดาว เล่านิทานสอนใจให้น้องๆฟังก่อนเข้านอน ทอดเสียงตามอารมณ์ของตัวละคร มีภาพนิทานในลักษณะ 2D Motion เคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อยคล้ายกับภาพในหนังสือนิทานแต่สามารถขยับเคลื่อนไหวได้ มีเพลงบรรเลงประกอบเพื่อให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม ตอนท้ายเรื่องสรุปคำสอนจากนิทาน ใช้การลดแสงและเพลงบรรเลงจะช้าลง เพื่อทำให้เด็กรู้สึกเคลิ้มก่อนจะส่งเข้านอนอย่างช้าๆ และกล่าวคำว่า “ราตรีสวัสดิ์”

เทคนิคการสื่อสารกับเด็ก

พิธีกรมีลักษณะเป็นครอบครัว น้องเล็ก พี่คนกลาง พี่คนโต ให้เด็กรู้สึกเป็นครอบครัวกับรายการ ใช้คำคล้องจองเหมาะกับการออกเสียง พูดตามและสร้างการจดจำ ส่งเสริมการใช้ภาษาไทย การอ่านออกเสียงอย่างถูกต้องสอดแทรกคุณธรรมและวินัยอย่างเหมาะสมสอนเรื่องคุณธรรมอย่างง่ายๆ ผ่านนิทานที่มีตัวละครไม่มาก ไม่ซับซ้อน แต่น่าสนใจด้วยเทคนิคการเล่า และการใช้ภาพประกอบที่ดูเหมือนสมุดนิทาน

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Variety and Literature
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy and Fantasy
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์(EQ) ความฉลาดทางคุณธรรม(MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	สุขภาพและสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Health and Environment Literacy)
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	การช่วยเหลือและความรับผิดชอบตนเอง การเรียนรู้และเข้าสังคม การสร้างเหตุผล
สาระการเรียนรู้	ศิลปะ สังคม และความเป็นมนุษย์
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	สร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง

รายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี

รายการ	**เด็กกล้าทะลุมิติ**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันจันทร์ ถึง ศุกร์ เวลา 18:30 - 19:00 น.**

แนวคิด

ตัวแทนเด็กกล้าฝ่าด่านเกมการแข่งขันบนกฎเกณฑ์เหนือจินตนาการข้ามมิติแห่งเวลา เรียนรู้วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมด้วยภารกิจสุดท้าทายตามล่าหาผลึกดาว ที่จะเปลี่ยนเป็นของขวัญ แด่ทุกๆคนในโรงเรียน

รูปแบบรายการ

รายการสาธิต ทดลองที่เปิดโอกาสให้เด็กๆจากโรงเรียนต่างๆสมัครเข้ามาร่วมสนุกในรายการ โดยเด็กๆจะต้องจับคู่กันเพื่อข้าม 2 มิติเวลา ทีมละ 3 คน 2 ทีม (รวมทั้งสิ้น 6 คน) ไปปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ เพื่อนำผลึกดาวมาแลกกับของขวัญให้โรงเรียนของตนเอง โดยแต่ละมิติเวลาจะมีภารกิจท้าทาย และมีเวลาเป็นตัวกำหนด น้องๆจะต้องทำภารกิจให้เสร็จสมบูรณ์ตามเวลา

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

การใช้เกมการทดลองและแข่งขันกับเวลา เพื่อสร้างความน่าตื่นเต้น นอกจากนี้ ยังนำเสนอความแฟนตาซีตามจินตนาการของเด็กด้วยการข้ามมิติเวลาไปยังมิติต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เปลี่ยนบรรยากาศเรียนรู้สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ที่แปลกแตกต่างจากปกติ โดยมีรางวัลเป็นแรงบันดาลใจ

เนื้อหารายการ

ช่วงที่ 1 เปิดรายการ แนะนำน้องๆ แนะนำกติกา แบ่งทีม พร้อมรับภารกิจ

ช่วงที่ 2 ตะลุยมิติ : มนตราวิทยาศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญในมนตราแห่งเคมีและการทดลองสุดตื่นเต้น แนะนำให้เด็กๆทำการทดลองวิทยาศาสตร์ใกล้ตัวแต่น่าตื่นตาตื่นใจ โดยศาสตราจารย์จะทำให้ดูและอธิบายเพียงรอบเดียวเท่านั้น และหลังจากนั้นเด็กๆจะต้องร่วมกันทดลองให้สำเร็จ โดยมีกำหนดเวลากลับคืนสู่มิติ และทุกอย่างจะต้องเรียบร้อย พร้อมกับได้ผลึกดาวกลับมาจึงจะถือว่าภารกิจสมบูรณ์

ช่วงที่ 3 ตะลุยมิติ : ความลับตำรับไทย

นำเด็กๆย้อนอดีตสู่ห้องเครื่องในราชสำนักสมัยกรุงศรีอยุธยา “คุณท้าวทองกีบม้า” ผู้เป็นเลิศในศิลปะการอาหารที่ไม่มีใครเทียบได้ จะแนะนำสูตรอาหารตำรับโบราณ ความลับแห่งราชสำนัก ดังนั้น เด็กๆจะต้องช่วยกันประกอบอาหารให้สำเร็จตามที่คุณท้าวต้องการ หากรสชาติเป็นไปอย่างที่คุณท้าวต้องการ คุณท้าวจะมอบผลึกดาวให้

ช่วงที่ 4 สรุปภารกิจ ส่งมอบผลึกดาว และ มอบรางวัล

เทคนิคการสื่อสารกับเด็กตามช่วงวัย

เป็นการฝึกฝนให้เด็กเรียนรู้จากการทำตามตัวอย่าง ฝึกฝนการสังเกต คาดคะเน ทดลอง และคิดอย่างมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Thinking) ฝึกการกำหนดปริมาณ ตวง วัด ตามหลักคณิตศาสตร์

เรียนรู้และมีประสบการณ์จากการลงมือทำด้วยตนเอง และในขณะเดียวกันก็ยังมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตาม เมื่อถึงสถานการณ์ที่เหมาะสม เรียนรู้สภาพแวดล้อมและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ การได้รางวัลอาจไม่ใช่สิ่งที่สำคัญเท่ากับประสบการณ์ที่ได้ลงมือทำ

ผลึกดาวทั้ง 6 คือ ตัวแทนแห่งทักษะที่น้องๆจะได้รับการฝึกฝน

- ผลึกดาวแห่งการคิดเชิงวิทย์ -
- ผลึกดาวแห่งการแม่นยำ เที่ยงตรง -
- ผลึกดาวแห่งการความจำ -
- ผลึกดาวแห่งการตั้งคำถาม
- ผลึกดาวแห่งการประณีต บรรจง
- ผลึกดาวแห่งการแก้ปัญหา

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Demonstration
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy/ Excited /Fantasy/Reward/Nostalgia
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	การเข้าใจวัฒนธรรมและความแตกต่างวัฒนธรรม รู้จักยืดหยุ่นและปรับใช้
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การทำงานเป็นทีม มีเหตุผล
สาระการเรียนรู้	STEM (Science+Technology+Engineering+Mathematic) ภาษาและวัฒนธรรม
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	ซื่อสัตย์ มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ใฝ่รอบรู้ รักษาศิลปวัฒนธรรม

รายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนต้น อายุ 6 – 9 ปี

รายการ	**ตัวนิด จิตอาสา The Scout Volunteer**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันเสาร์ เวลา 09:00-09:30น.**

แนวคิด

วิชา “ลูกเสือ” เป็นวิชากิจกรรมสัมพันธ์ที่อยู่คู่กับเด็กไทยมานาน ภายใต้การเรียนรู้ในวิชาลูกเสือ มีการบูรณาการทักษะชีวิตที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในอนาคต เป็นสื่อกลางถ่ายทอดการเรียนรู้ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน สร้างความตระหนักถึงการมีจิตอาสาต่อชุมชนและสังคม

รูปแบบรายการ

รายการตัวนิดจิตอาสาเป็นสารคดีการปฏิบัติภารกิจจิตอาสา บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน หลักการดำรงชีพ อันเป็นวินัยเบื้องต้นของการเป็นพลเมืองในอนาคต อ้างอิงรูปแบบกิจกรรมจากวิชาลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด ซึ่งเป็นกิจกรรมในระดับประถมศึกษา นำเสนอด้วยรูปแบบเรียลิตี้เกม

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

คัดเลือกตัวแทนลูกเสือเนตรนารีจากสองโรงเรียนมาร่วมรายการ และปฏิบัติภารกิจบำเพ็ญประโยชน์ เด็กๆจะได้ใช้ทักษะการเป็นนักสืบ การแกะรอย การใช้แผนที่ ถือเป็นสิ่งท้าทายสำหรับเด็กวัยนี้ ในขณะเดียวกัน เด็กๆอีกกลุ่มจะได้สนุกสนานกับหลักการดำรงชีพด้วยตนเองในรูปแบบของเกมส์การแข่งขันในสตูดิโอที่มีสีสันน่าตื่นเต้น และยังเปิดเวทีให้ตัวแทนโรงเรียนได้แสดงความสามารถ

เนื้อหารายการ

ช่วง “ทั้งหมดแถว...ตรง”

เปิดรายการด้วยการโชว์ความมีระเบียบวินัยอย่างสดใสน่ารักของเหล่าลูกเสือน้อยในโรงเรียน พิธีกรทักทายพูดคุยแนะนำโรงเรียน ตัวแทนลูกเสือรุ่นพี่ของโรงเรียนนำน้องๆปฏิญาณด้วยความมุ่งมั่น

ช่วง “ตัวนิด จิตอาสา”

มอบโจทย์ภารกิจให้กับอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนโดยเปิดภาพสถานที่ หรือร่องรอย จากนั้นอาสาสมัครออกเดินทางไปรอบๆชุมชน ซึ่งน้องๆจะต้องใช้แผนที่ค้นหาเส้นทาง เพื่อไปเจอกับภารกิจบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชน เก็บคะแนนจากการปฏิบัติภารกิจของเด็กๆ

ช่วง “ท้าประลอง ลูกเสือเนตรนารีสำรอง พร้อมลุย”

เกมส์การแข่งขันท้าประลองด้วยกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี เช่น แข่งขันผูกเงื่อนเชือก จุดเตาไฟ ปริศนาเข็มทิศ สร้างเครื่องกรองน้ำ เป็นต้น

ช่วง “เล่นรอบกองไฟ”

กิจกรรมสันทนาการสร้างความสามัคคีของหมู่คณะด้วยการแสดงโชว์ของตัวแทนลูกเสือเนตรนารีประจำโรงเรียน จากนั้นครูใหญ่จะสรุปภารกิจว่าสำเร็จหรือไม่ เมื่อภารกิจสำเร็จอาสาสมัครและกองหนุนจะได้รับเหรียญกล้าหาญ และเพื่อนๆทั้งโรงเรียนจะได้ประดับดาว พร้อมเสบียง

เทคนิคการสื่อสารกับเด็กตามช่วงวัย

ความสนุกตื่นเต้น ท้าทาย และการเผชิญกับสถานการณ์จริง ฝึกฝนการสังเกต สะกดรอยเชื่อมโยงสิ่งต่างๆรอบตัว เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขสถานการณ์

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Reality and Talent show
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy/ Excited /Conflict/Reward
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์(CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา (AQ) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	การเข้าใจวัฒนธรรมและความแตกต่างวัฒนธรรม รู้จักยืดหยุ่นและปรับใช้
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	ความภาคภูมิใจในการเป็นตัวแทนของโรงเรียนเพื่อปฏิบัติภารกิจ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการตระหนักถึงหน้าที่พลเมืองในอนาคต เรียนรู้สภาพแวดล้อมและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ
สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้สร้างประสบการณ์ ลงมือทำด้วยตนเอง เรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตาม เมื่อถึงสถานการณ์ที่เหมาะสม
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน อดทน รอบรู้ มีวินัย มีประชาธิปไตย

รายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10-12 ปี

รายการ	**ปิดเทอม เดอะซีรีย์**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันเสาร์ เวลา 10:00-10:30 น.**

แนวคิด

การทัศนศึกษารูปแบบใหม่เพื่อเปิดประสบการณ์ โลกทัศน์ การเรียนรู้ ความแตกต่างหลากหลายของโลก ปรับทัศนคติให้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ลดทอนตัวตน ลดทอนการใช้สื่อเทคโนโลยี เพิ่มการเรียนรู้สิ่งรอบตัว เรียนรู้สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่าง เพื่อเป็นบทเรียนในช่วงปิดเทอม

รูปแบบรายการ

รายการเรียลลิตี้นำเสนอตัวแทนเด็กประถมศึกษาตอนปลายที่ไปท่องเที่ยวกับทีมงาน เพื่อเปิดประสบการณ์ใหม่ๆให้กับชีวิต ดำเนินเรื่องโดยตัวแทนกลุ่มเด็กประถมศึกษาตอนปลาย 3 คน ต่างครอบครัว ต่างโรงเรียน

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ

คัดเลือกเด็กประถมศึกษาตอนปลายที่ต้องการความท้าทายในชีวิต เดินทางท่องเที่ยวและใช้ชีวิตโดยปราศจากผู้ปกครองดูแล แต่ได้รับการดูแลจากทีมงานอย่างใกล้ชิด แรงดึงดูดสำคัญของรายการนี้ คือ การเรียนรู้ความแตกต่างของผู้คน วิถีชีวิตและบริบท รวมถึงการฝึกฝนการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารเท่าที่จำเป็น

เนื้อหารายการ

<u>วันแห่งการตัดสินใจ</u>

นำเสนอการตัดสินใจในการออกเดินทางของเด็กและผู้ปกครอง รวมถึงนำเสนอการเตรียมความพร้อมในการออกเดินทาง และความคาดหวังของเด็กในการไปเปิดประสบการณ์ใหม่

<u>วันออกเดินทาง</u>

การทำความรู้จักของเด็กๆที่เพิ่งจะเริ่มต้นรู้จักกัน รวมไปถึงการออกเดินทางโดยปราศจากผู้ปกครองเป็นครั้งแรกในชีวิตด้วยรถไฟ เด็กๆจะได้ทำความรู้จักกันและทำความเข้าใจกติกาในการออกเดินทางในครั้งนี้ร่วมกัน คือ สถานที่ที่จะไปจะไม่มีสัญญาณ Wi-Fi และตลอดการเดินทางมี Power Bank ให้คนละ 1 อัน แต่จะขอแลกกับที่ชาร์ทแบตเตอรี่ นั่นแปลว่าเด็กๆจะใช้อุปกรณ์การสื่อสารได้แค่ 1 รอบของ Power Bank เท่านั้น และใช้จ่ายได้เพียงแค่ 1,000 บาท

ปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ

เด็กๆจะต้องเรียนรู้ที่จะทำอะไรด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ปกครองคอยกำหนด ไม่สามารถกินอย่างที่เคยกิน ไม่สามารถทำอะไรตามใจตัวเองอย่างที่เคยทำได้ และต้องเริ่มปรับตัวกับการใช้อุปกรณ์การสื่อสารเท่าที่จำเป็น

เรียนรู้วิถีผู้คน สังเกต ตั้งคำถาม หาคำตอบ

เมื่อเริ่มปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้แล้ว เด็กๆต้องศึกษาสิ่งต่างๆรอบตัวโดยที่ไม่มีคุณครูมาคอยกำกับว่าต้องมองอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ต้องสังเกตเองแล้วตั้งคำถาม พร้อมกับหาคำตอบจากผู้คน หรือสิ่งรอบตัว ฝึกการจดบันทึกด้วยตัวหนังสือ แทนการถ่ายรูปเพียงอย่างเดียว และเริ่มสนุกกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้า

ถอดบทเรียนจากสายตา สมองและการจดบันทึก ฝึกแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

บทเรียนที่คุณครูไม่ได้ยัดเยียดให้ การเรียนรู้ที่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กลายเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่เด็กๆต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จากการตั้งวงสนทนา เมื่อบริบทเปลี่ยน พฤติกรรมเปลี่ยน สิ่งที่ได้รับย่อมแตกต่างไปจากเดิม

มองเห็นตัวเอง เข้าใจคนอื่น โลกใบใหญ่ขึ้น

วันสุดท้ายของการเดินทางทำให้เด็กๆ มีมุมมองเปลี่ยนไปเช่นไร มองเห็นสิ่งรอบตัวอย่างไร และสะท้อนตัวเองได้อย่างไร ตกตะกอนความคิดในโลกทัศน์ว่าอย่างไร

เทคนิคการสื่อสารกับเด็กตามช่วงวัย

เด็กวัย 10-12 ปี ที่ใช้ชีวิตในสังคมเมือง เริ่มสนใจในโลกแห่งความเป็นจริง และชื่นชอบความท้าทาย ผจญภัย หรือสถานการณ์ที่ต้องใช้การแก้ปัญหา รายการปิดเทอมเดอะซีรีย์จึงเน้นการนำเสนอการเผชิญกับโลกความเป็นจริง เพื่อก้าวข้ามขีดจำกัดเดิมๆของเด็กในวัยนี้ และหลักการเอาตัวรอดในการออกเดินทางไปยังสถานที่ที่เด็กไม่คุ้นเคย ด้วยกติกาบางอย่างที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม ในขณะเดียวกัน เด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเสริมสร้างอัตลักษณ์ตัวตน การได้เรียนรู้อัตลักษณ์ที่หลากหลายกับผู้คนทำให้การหล่อหลอมอัตลักษณ์ของเด็กเป็นไปอย่างสมบูรณ์และถูกต้อง

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Reality and Documentary
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy/ Excited /Conflict/Suspense
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	การเข้าใจวัฒนธรรมและความแตกต่างวัฒนธรรม รู้จักยืดหยุ่นและปรับใช้วิถีชีวิตที่แตกต่างเปิดโลกทัศน์ เปิดหัวใจเรียนรู้ ความแตกต่าง หลากหลายของโลกกว้าง
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	ปรับทัศนคติให้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ลดทอนตัวตน การใช้สื่อเทคโนโลยี
สาระการเรียนรู้	เพิ่มการเรียนรู้สิ่งรอบตัว สังคมที่แตกต่าง วัฒนธรรมที่แตกต่าง
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน อดทนเข้มแข็งทั้งกายใจ มีสติพอเพียง มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต

รายการสำหรับเด็กวัยเรียนตอนปลาย อายุ 10-12 ปี

รายการ	**ทุ่งหญ้า ตำราเรียน**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันเสาร์ เวลา 08:00-8:30 น.**

แนวคิด

มิติการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยมีชุมชนเป็นพื้นที่ลงสนามแห่งการเรียนรู้ของเด็กๆ และคุณครูบูรณาการกิจกรรมการเรียนสู่แบบฝึกหัดจากสิ่งแวดล้อมจริงในชุมชน นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียน โรงเรียนและชุมชน

รูปแบบรายการ

รูปแบบสารคดีนำเสนอมิติการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยมีคุณครูและเด็กๆในโรงเรียนเป็นกลไกขับเคลื่อนองค์ความรู้ของชุมชนผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

วิธีการนำเสนอ

ดำเนินรายการโดยพิธีกรที่พาไปสัมผัสกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน คุณครู และชุมชน เล่าเรื่องจากกิจกรรมที่ได้ทำผ่านมุมมองของเด็กๆ คุณครูและชาวบ้าน

เนื้อหารายการ

ณ ทุ่งหน้าผืนกว้าง ไร่สวนผสม หรือพื้นที่ทางธรรมชาติของชุมชน คือห้องเรียนธรรมชาติที่บูรณาการความรู้สู่เรื่องจริง คุณครูผู้ทราบอาชีพผู้ปกครอง และความเป็นอยู่ของเด็กๆเป็นอย่างดี สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้เป็นภารกิจที่ทำร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ลงสนามธรรมชาติจริง เด็กๆได้เห็นและใช้ความรู้ที่ครูได้สอนในห้องเรียนมาใช้ฝึกฝนการสังเกต จดบันทึก ติดตามผลอย่างนักวิทยาศาสตร์ เป็นแลปทดลองที่เปิดโล่งไม่มีเพดานและผนังมาจำกัดการเรียนรู้

คุณครูมอบหมายการบ้าน โดยมีเป้าหมายสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว และการมีส่วนร่วมของชุมชน การบ้านที่ไม่ได้มุ่งเป้าตอบคำถามเอาความรู้ แต่เป็นการบ้านที่เปิดโอกาสให้เด็กๆเรียนรู้ชุมชน วิถีครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมรอบตัว

การวัดผลที่ไม่ได้ใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือ แต่เป็นการวัดผลจากความเข้าใจของเด็กๆ ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาชุมชน สามารถใช้ความรู้ที่มีเพื่อการเข้าใจเรื่องราวรอบตัว และนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนต่อไป เป็นการเรียน และสอบที่ไม่มีลำดับชั้น และไม่มีวันสิ้นสุด

เทคนิคการสื่อสารกับเด็กตามช่วงวัย

เด็กวัย 10-12 ปี ที่อาศัยนอกเขตเมืองต้องการเสริมสร้างความมั่นใจ และความภาคภูมิใจต่อวิถีชีวิต เด็กบางส่วนอาจไม่สนใจกับการเรียนในห้องเรียนจึงนำมาสู่การสร้างภาพใหม่ให้กับเด็กๆว่าการเรียนรู้สามารถทำได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การเล่นสนุกตามทุ่งนาก็อาจกลายเป็นความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ในขณะเดียวกัน เด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเสริมสร้างอัตลักษณ์ตัวตน การได้เรียนรู้อัตลักษณ์ที่หลากหลายกับผู้คน ทำให้การหล่อหลอมอัตลักษณ์ของเด็กเป็นไปอย่างสมบูรณ์และถูกต้อง

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Documentary /Magazine/Talk
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy/ Excited /Conflict/Suspense
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	การเข้าใจวัฒนธรรมและความแตกต่างวัฒนธรรม รู้จักยืดหยุ่นและปรับใช้วิถีชีวิตที่แตกต่างเปิดโลกทัศน์ เปิดหัวใจเรียนรู้ความต่าง
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	ปรับทัศนคติให้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ลดทอนตัวตน การใช้เทคโนโลยี
สาระการเรียนรู้	เพิ่มการเรียนรู้สิ่งรอบตัว สังคมที่แตกต่าง วัฒนธรรมที่แตกต่าง
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	ซื่อสัตย์ เสียสละ แบ่งปัน อดทนเข้มแข็งทั้งกายใจ มีสติ พอเพียง มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต

รายการสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13-15 ปี

รายการ	**รักกำเริบ Love Contest**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันอาทิตย์ เวลา 13:00 นาที**

แนวคิด

วัยรุ่นอายุ 13-15 ปี เป็นวัยที่มักให้ความสนใจเรื่องความรักเป็นสำคัญ ดังนั้น การสร้างความเข้าใจในการมีความรักที่ถูกต้องจึงเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการสร้างทัศนคติเรื่องเพศที่พึงประสงค์

รูปแบบรายการ

เกมโชว์เรื่องความรักและเรื่องเพศ ลงพื้นที่ไปยังโรงเรียนเพื่อค้นหาทูตแห่งความรักประจำโรงเรียน และเป็นการสร้างความสนุกสนานผ่านการเรียนรู้เรื่องเพศและความรักอย่างถูกต้อง

วิธีการนำเสนอเพื่อความดึงดูดใจ

การลงพื้นที่ไปยังโรงเรียนมัธยมต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้มีส่วนร่วมกับรายการเพื่อเฟ้นหานักรัก หรือทูตแห่งความรักประจำโรงเรียน โดยให้น้องๆได้ร่วมทำแบบทดสอบความรักที่ไม่จำเป็นต้องเรียนเก่ง แต่ต้องรักให้เป็น และสนทนาเรื่องความรักอย่างเข้าใจ ทำให้การเรียนรู้ความรัก และเพศเป็นเรื่องสนุก ตลก แต่นำไปสู่การได้รับทักษะการตัดสินใจอย่างมีภูมิคุ้มกัน

เนื้อหารายการ

<u>Love Audition ค้นหานักรัก</u> บททดสอบความรักจาก 10 สถานการณ์ความรักที่นักรักต้องเรียนรู้ใช้ทักษะเหตุผลและความเข้าใจ โดยแยกแบบทดสอบของชายและหญิง แต่ละตัวเลือกจะได้ค่าระดับคะแนนไม่เท่ากัน นักรักที่ได้คะแนนสูงสุด 3 คนจะได้เข้าสู่รอบสุดท้าย เพื่อเฟ้นหาทูตแห่งความรักประจำโรงเรียน

<u>Love Poll</u> ผลจากการทำแบบทดสอบแห่งรัก จะนำมาสรุปเป็นผลวิเคราะห์วิธีคิดของวัยรุ่นนักรักในโรงเรียน ที่คุณครูต้องเปิดใจยอมรับ เข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีนักจิตวิทยาวัยรุ่นอาจารย์ในโรงเรียน และพิธีกรร่วมสนทนากันอย่างสนุกสนานและเป็นกันเอง มีช่วง Phone in แทรกเข้ามาเพื่อให้นักจิตวิทยาตอบคำถาม เน้นความสนุกสนานและเสียงหัวเราะ

<u>Love Scene</u> สถานการณ์ความรักที่ต้องใช้วิจารณญาณอย่างสุดขีด นักรัก 3 คน จะต้องวิเคราะห์ สถานการณ์ และหาทางแก้ไขที่สร้างสรรค์และไม่ทำร้ายใคร คณะกรรมการจะโหวตคำตอบที่โดนใจ โดยไม่เปิดเผยว่าคำตอบใดเป็นของใคร โดยทีมคณะกรรมการจะมาจาก อาจารย์ใน

โรงเรียน ไอดอลของเด็กๆ คณะกรรมการนักเรียน นักจิตวิทยา และทีมงานในรายการ รวม 10 คน 10 โหวต

Love is all around

ความรักล้อมรอบตัวเรา ศิลปิน หรือไอดอลของน้องๆจะมาแสดงแง่มุมดีๆของความรัก การรักอย่างสร้างสรรค์ และความรักที่ทำให้เรามีแรงบันดาลใจ พร้อมมินิคอนเสิร์ตเพลงรัก โดยให้น้องๆได้ร่วมเล่นดนตรีไปพร้อมกัน และประกาศผลทูตแห่งความรักประจำโรงเรียน

เทคนิคการสื่อสารตามช่วงวัย

พูดจาภาษาวัยรุ่น ทำให้เด็กวัยรุ่นรู้สึกเหมือนกำลังคุยกับเพื่อนหรือรุ่นพี่ มากกว่าจะเป็นครูหรือนักจิตวิทยามาบรรยายให้ฟัง และมีเพลงหรือมินิคอนเสิร์ตให้เด็กๆร่วมสนุก และนำไปสู่การติดตามรายการเมื่อรายการออกอากาศ หรือชมรายการย้อนหลัง และเป็นแฟนรายการในอนาคต

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Drama /Variety/Quiz show/Music
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy/ Romantic /Conflict/Famous
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความฉลาดทางพลานามัย (PQ) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์(CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	มีความรับผิดชอบเชื่อถือได้ รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี คิดสร้างสรรค์อย่างมีนวัตกรรม และวิเคราะห์ผลเสียพร้อมแก้ปัญหา
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	เข้าใจสภาวะทางอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงของตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของตนเอง เคารพและให้เกียรติเพศตรงข้าม
สาระการเรียนรู้	ความเข้าใจในเพศ สภาวะอารมณ์ มีความรักอย่างสร้างสรรค์ การตัดสินใจโดยใช้เหตุผล รู้จักตน เข้าใจผู้อื่น
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	มีภูมิคุ้มกันในการใช้ชีวิต เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

รายการสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุ 13-15 ปี

รายการ	**แข่งคิดผลิตสื่อ Child Social Responsibility**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันอาทิตย์ 13:30-14:00 น.**

แนวคิด

Child-to-Child Process กระบวนการสร้างสรรค์สื่อเพื่อการรณรงค์สร้างสรรค์สังคม โดยเยาวชน เพื่อเยาวชน บทเรียนก้าวแรกก่อนเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตที่จะต้องทำงานแข่งกับแวลา ความต้องการคนอื่น และสื่อสารเพื่อคนอื่น โดยต้องรู้จักตนเอง เข้าใจเพื่อน จับมือสร้างสรรค์ เพื่อมวลชนวัยรุ่น โดยมีพี่เลี้ยง (Mentor) และคณะกรรมการให้คำแนะนำ (Commentator) เพื่อสร้างความสนุกสนานและตื่นเต้น

รูปแบบรายการ

เรียลลิตี้การผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสังคมและมวลชนวัยรุ่น ตามติดกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ค้นคว้า ค้นหาคำตอบ การผลิตผลงานเพื่อตอบโจทย์ที่ได้รับ ตัดสินผลงานด้วยการโหวตไม่ใช้การตัดสินจากผู้ใหญ่เพียงอย่างเดียว

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดใจ

การแข่งขันเรียลลิตี้ที่ไม่เน้นการสะเทือนอารมณ์แต่สะเทือนความคิด กระบวนการผลิตสื่อที่ทำให้โดนใจวัยรุ่น ถึงจุดที่คิดเท่าไรก็ไม่ใช่สักที และยังต้องควบคุมอารมณ์ในการทำงานกับเพื่อนๆที่ต้องจับมือกันเดินให้ถึงเส้นชัยที่หวังไว้ ในขณะเดียวกัน เปิดโอกาสให้น้องๆได้พบกับพี่เลี้ยงที่เป็นไอดอล และพบกูรูที่จะให้คำแนะนำ

แนวทางเนื้อหาการรณรงค์

- ต่อต้านการคอรัปชั่น
- รณรงค์สิทธิเด็ก
- การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารบนโลกออนไลน์
- การสื่อสารเพื่อผู้ด้อยโอกาส

เทคนิคการสื่อสารตามช่วงวัย

การเผชิญปัญหาจริง มีพื้นที่แสดงความในใจ ความรู้สึกนึกคิด เรียนรู้ความผิดพลาด สร้างมุมมองว่าความผิดพลาดคือ การเรียนรู้ที่สำคัญในชีวิต แต่ประสบการณ์จะทำให้ไม่ก้าวพลาด

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Reality /Documentary
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy/Excited/Conflict/Famous
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความฉลาดทางพลานามัย (PQ) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์(CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	เข้าใจการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความรับผิดชอบเชื่อถือได้ รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี คิดสร้างสรรค์อย่างมีนวัตกรรม และวิเคราะห์ผลเสียพร้อมแก้ปัญหา
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	รู้จักตนเอง ลดตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง เข้าใจคนรอบข้าง มีมุมมองในการสร้างสังคมที่ดี
สาระการเรียนรู้	ทักษะการใช้สื่อ และการสื่อสาร การทำงานจริง
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	มีจิตสาธารณะ ฝึกฝนการทำงานเป็นทีม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

รายการสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16-18 ปี

รายการ	**Lesson one**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันอาทิตย์** เวลา **22:00-22:30 น.**

แนวคิด

วัยรุ่นคือวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง เพราะความผิดพลาด คือ บทเรียนที่มีค่าที่สุดในชีวิต

รูปแบบรายการ

ละครซีรีย์วัยรุ่นจบในตอน นำเสนอตัวละครที่มีความน่าสนใจ สะท้อนปัญหา สิ่งที่ได้พบเจอ หรือการเติบโตจากสังคม ครอบครัว และนำไปสู่สถานการณ์บางอย่างที่สร้างบทเรียนสำคัญให้กับชีวิต และพบกับไอดอลของวัยรุ่นที่ถอดบทเรียนประเด็นจากในละครมาพูดคุยสู่แง่มุมความคิด เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตในอนาคต

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดใจ

ละครซีรีย์ที่นำเสนอแบบวัยรุ่น บทสนทนา เรื่องราว หรือสถานการณ์ที่หลายคนอาจเคยได้พบเจอ และไม่นำเสนอในลักษณะให้เห็นผลของการกระทำเพียงอย่างเดียว แต่สะท้อนแง่มุมความคิดของตัวละครที่ไม่อาจตัดสินถูกผิด แต่ได้เรียนรู้เหตุผลในความเป็นมนุษย์บนสังคมที่มีความหลากหลายเพื่อเข้าใจความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง และเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้มีโอกาสส่งเรื่องราวชีวิตตนเองเพื่อนำมาเป็นบทละคร โดยจะไม่มีการเปิดเผยตัวตนผู้นำเสนอ

แนวทางเนื้อหา

- การเติบโตจากความรุนแรงในครอบครัว
- เยาวชนที่สร้างอัตลักษณ์ตนเองจากความไร้ตัวตนในสังคม
- จุดเปลี่ยนของความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น
- ภาพลักษณ์บนสื่อเทคโนโลยีที่ทำให้ใครบางคนไม่กล้ายืนบนโลกแห่งความเป็นจริง

เทคนิคการสื่อสารตามช่วงวัย

ดำเนินเรื่องและเนื้อหาตามความสนใจของวัยรุ่น อิงความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ไม่แยกตัวละคร ดี-ร้าย และไม่ตัดสินถูกผิด แต่เสนอเหตุผลและที่มาเพื่อให้เกิดความเข้าใจความแตกต่างของผู้อื่น

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Drama and Talk
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Sadly and Conflict
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์(CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	เรียนรู้ความหลากหลายของผู้คน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	รู้จักตนเอง ลดตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง เข้าใจความต่างของมนุษย์ มีสติยับยั้งอารมณ์และความคิด และ มีวุฒิภาวะทางเหตุผลเพียงพอ
สาระการเรียนรู้	ทักษะการใช้ชีวิต
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	มีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต

รายการสำหรับเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16-18 ปี

รายการ	**สักวันฉันจะเป็น Wanna be someday**
ความยาวรายการ	**30 นาที**
ออกอากาศ	**วันเสาร์** เวลา **22:00-22:30 น.**

แนวคิด

อาชีพในฝันในวัยเด็กจะเป็นความจริง กับหนึ่งวันในการทดลองทำอาชีพที่ใฝ่ฝัน อาชีพที่ใช่กับการค้นหาความใช่ในตัวเอง เพื่อเป็นการตัดสินใจก่อนเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย

รูปแบบรายการ

เรียลลิตี้ เรียนรู้อาชีพในฝันกับภารกิจการฝึกฝน ทดลองทำงานอาชีพที่วัยรุ่นฝันจะเป็นในอนาคต

แนวทางเนื้อหา

- ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นในการทำงาน
- การทำงานด้วยการแข่งกับเวลา
- ความละเอียดอ่อนของการทำงานที่เป็นสิ่งสำคัญของการทำงาน
- การประเมินตัวเองจากการทดลองการทำงาน 1 วัน

เทคนิคการสื่อสารตามช่วงวัย

วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมองอนาคตของตนเอง ทั้งด้านการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และการทำงานในอนาคต นอกจากนั้นแล้วครอบครัวยังคาดหวังต่อการเรียนและการทำอาชีพในอนาคตด้วย จึงกลายเป็นความกดดันต่อเป้าหมายในอนาคต รายการนี้จึงนำเสนอการได้สัมผัสการทำงานจริง 1 วัน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเรียนต่อและเลือกเป้าหมายในอนาคต แต่เปลี่ยนจากความเครียดกดดัน ให้กลายเป็นเรื่องสนุกสนาน แต่ได้มุมมองการทำงานจริง

การสร้างเสริมทักษะ พัฒนาการ และการเรียนรู้

รูปแบบรายการ	Variety and Reality
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy and Excited
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์(CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ)
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	มีเป้าหมายต่อชีวิต พัฒนาศักยภาพต่อการทำงานในอนาคต
สาระการเรียนรู้	ทักษะการใช้ชีวิต การทำงานในอนาคต
คุณธรรมที่ปลูกฝัง	ใฝ่รู้ รอบรู้ มีสติ ควบคุมอารมณ์ บนความกดดันของการทำงานจริง

รายการสำหรับครอบครัว

รายการ **ต่าง...เข้าใจ**

ความยาวรายการ **30 นาที**

ออกอากาศ **วันอาทิตย์ 18:30-19:00 น.**

จากการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง ความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมกับรายการครอบครัวคือช่วงเวลาหลัง 18.00 น. โดยผู้วิจัยเลือกเวลาดังกล่าวเพราะจะเป็นเวลาที่คนในบ้านจะอยู่พร้อมหน้ากันเพื่อรับประทานอาหารร่วมกัน

แนวคิด

ครอบครัวคือพื้นที่ที่รวมความแตกต่างของผู้คน ช่วงวัย อารมณ์ สังคม บทบาท และความสนใจ ดังนั้นการเรียนรู้ความแตกต่างจึงนำมาสู่การปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันภายใต้หลังคาเดียวกัน

รูปแบบรายการ

3 เรื่องราวจาก 3 ครอบครัว ที่เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ปรับตัว ด้วยการสัมภาษณ์พูดคุยและเฝ้าสังเกตการณ์การอยู่ร่วมกันอย่างแตกต่างแต่สร้างความเข้าใจ

วิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดใจ

3 ครอบครัวที่บทบาทและการทำหน้าที่ในบ้านแตกต่างกันออกไป เต็มไปด้วยความรัก และความอบอุ่นของแขกรับเชิญที่มีวิธีการเรียนรู้ดูแลกันได้น่าสนใจ

เนื้อหารายการ

ครอบครัวที่ 1 คุณแม่มือใหม่

คุณแม่วัยรุ่นที่เพิ่งจะจบปริญญาตรี แต่มีลูกโดยยังไม่ทันได้วางแผน หนุ่มสาวคุณพ่อคุณแม่มือใหม่ จึงต้องเรียนรู้การมีลูก การเลี้ยงดู เปิดตำราหาข้อมูลอย่างจริงจังตั้งใจ จากลูกคนแรก สู่ลูกคนที่สอง ปรับวิธีการใช้ชีวิต ทัศนคติการมองโลก มองลูกเริ่มเข้าที่ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ ท้ายที่สุดการมีลูกคือของขวัญที่มีค่าที่สุดในชีวิต คือสิ่งที่ทำให้ชีวิตเต็มไปด้วยเรื่องราวสนุกสนาน มีรอยยิ้ม

ครอบครัวที่ 2 คุณย่าคนเก่ง

ไม่ใช่เรื่องง่ายที่คุณยายวัยเกษียณจะเรียนรู้ใช้ชีวิตกับหลานได้อย่างเข้าใจ ความมีระเบียบเรียบร้อย แบบแผนการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์แบบของวัยเกษียณ กับการเอาใจใส่ในทุกย่างก้าวของ

การเติบโตของหลานชายทั้งสองคน โลกใบก่อนของคนรุ่นเก่ากับโลกใบใหม่ของวัยดิจิตอลจะประสานกันกลายเป็นโลกใบเดียวกันที่สร้างสรรค์มาจากความรักความอบอุ่นของคนในบ้าน

ครอบครัวที่ 3 คุณพ่อลุยเดี่ยว

คุณพ่อเลี้ยงเดี่ยว กับลูกสาว อายุ 9 ปี ที่กำลังจะเรียนรู้ความเป็นวัยรุ่น และลูกชายอายุ 13 ปี ที่เริ่มมีโลกส่วนตัว เมื่อต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ในคนเดียวกัน จึงไม่ใช่เรื่องง่ายในการทำหน้าที่ผู้ปกครอง และความต่างของช่วงวัยบวกกับการเปลี่ยนแปลงความสนใจของลูกตามช่วงวัย ทำให้การทำหน้าที่ “พ่อ” มีความยากขึ้น แต่กลับกลายเป็นเรื่องสนุกที่คุณพ่อเลี้ยงเดี่ยวจะได้เรียนรู้ความแตกต่าง เฝ้าดูการเติบโตของลูกอย่างมีความสุขและเป็นธรรมชาติ

การสร้างเสริมและพัฒนา

รูปแบบรายการ	Reality Talk
วิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ	Comedy / Romantic / Conflict
ความฉลาดทั้ง 6 ด้าน	ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์(CQ) ความฉลาดในการแก้ปัญหา(AQ)
ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิทยา	เปิดใจ และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

ภาคผนวก ค

บทสคริปต์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

รายการ ยิ้มแฉ่ง
ความยาว 15 นาที
กลุ่มเป้าหมาย อายุ 3-5 ปี

ภาพ	เสียง
Title รายการ	เพลงเปิดรายการ
พระอาทิตย์ ปรากฏตามจังหวะเนื้อร้องและดนตรี	เสียงไก่ขัน เสียงพระอาทิตย์หาว ตื๊น ตื้น ตื๊น ตื่น ตื๊น ตื้น ตื๊น ตื่น
พระอาทิตย์มาปลุกเด็กๆ ที่หน้าต่าง แล้วพาพับผ้าห่ม แปรงฟัน	เช้าเช้าอากาศสดชื่น มามะรีบตื่นมาเจอกัน ยืด บิดซ้าย บิดขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา โปรยประกายความสุขทั่วตัว ปึ๋ง แล้วก็มาพับ พับ พับ พับ เก็บจัดที่นอน ปึ๋ง เก่งจัง แล้วก็ล้างหน้าแปรงฟัน แปรงฟันบน แปรงฟันล่าง ให้ฟัน ขาวสะอาด สดชื่น สดชื่น ปึ๋ง ยิ้มแฉ่ง
ช่วงจ๊ะเอ๋ พระอาทิตย์skipอยู่ในสวนอย่างร่าเริง มองโน่นมองนี่ตามทาง	**พระอาทิตย์** ลาลาลา.....(ฮัมเพลง) จ๊ะเอ๋ ผมคือพระอาทิตย์กล้ม กลม เรียกผมสั้นๆว่ากลมก็ได้ครับ จ๊ะเอ๋ คุณต้นไม้ จ๊ะเอ๋ คุณดอกไม้ จ๊ะเอ๋ คุณก้อนอึ

ภาพ	เสียง
หอยทากที่คล้ายๆกับก้อนอึขยับๆแล้วโผล่หัวออกมา	**หอยทาก** เอ๊ะมีก้อนอึอยู่แถวนี้หรือ **พระอาทิตย์** ก็คุณนี่ไง ก้อนอึ **หอยทาก** ไม่ใช่ไม่ใช่เราไม่ใช่ก้อนอึนะ **พระอาทิตย์** อ้าว แล้วคุณคือตัวอะไรหรอครับ
งอนหดเข้าเปลือก **โผล่มา** **ภาพเลื่อนเป็นความคิดของหอยทาก** **แอนิเมชั่นล้วน** **กว้างมาเห็นว่าทางจริงๆมันไม่ได้ไกล คืออยู่ใกล้ๆนั่นเอง** **เข้าคลิปเด็กช่วยคิดวิธีทำให้คุณหอยทากมีกำลังใจ** **กลับมาที่หอยทากหน้าตาปลื้มปริ่ม**	**หอยทาก** เราคือ หอยทาก ไง โธ่ นี่เธอไม่รู้จักหอยทากเหรอเนี่ยเศร้าใจ **พระอาทิตย์** อย่าเสียใจไปเลย ตอนนี้ทุกคนก็รู้จักคุณหอยทากแล้ว จ๊ะเอ๋คุณหอยทาก จ๊ะเอ๋คุณหอยทาก **หอยทาก** จ๊ะเอ๋ **พระอาทิตย์** เย้ **หอยทาก** ถอนหายใจ **พระอาทิตย์** ยังไม่หายเศร้าเหรอครับ **หอยทาก** คือเช้านี้เราเจอเรื่องมาเยอะ **พระอาทิตย์** เรื่องอะไรเหรอครับ **หอยทาก** วันนี้เรามีนัดกับหอยทากสุดสวย เราอุตส่าห์ตื่นแต่เช้า ออกเดินทาง แต่จนป่านนี้เรายังไปไม่ถึงไหน เฮ้อ **พระอาทิตย์** แล้วหอยทากสุดสวยอยู่ที่ไหน **หอยทาก** อยู่ไกลแสนไกลสุดขอบเนิน **พระอาทิตย์** อืม.....อีกไม่ไกล คุณหอยทากอย่าเพิ่งท้อ พวกเรามาช่วยกันคิด ทำอย่างไรให้คุณหอยทากร่าเริงดี **หอยทาก** ขอบคุณเด็กๆทุกคน **พระอาทิตย์** คุณหอยทากพร้อมเดินทางต่อหรือยังครับ **หอยทาก** พร้อมที่สุดเลย **พระอาทิตย์** ผมจะคอยให้กำลังใจ **พร้อมกัน** ลุย
เป็นภาพslow motion แบบทำให้ดูว่าเป็นการเดินทางที่ยากลำบาก	**พร้อมกัน** เย้ **หอยทาก** ขอบคุณที่เป็นกำลังใจให้เรานะคุณกลม **พระอาทิตย์** ยินดีจ้า

ภาพ	เสียง
เข้าstop motion /ถ่าย/+graphicสิ่งของที่คล้ายหอยทาก **ต่อเติมหน้าตา** **ทำแซนวิช แล้วหั่นต่อเติมเป็นหอยทากแล้วคลานออก**	
ช่วงวาดรูป **หอยทากคลานมาข้างๆ** **กว้างเห็น2 แล้วแคบเห็นหอยทาก**

ภาพ	เสียง
	หอยทากตัวน้อยจะได้ ยิ้มแฉ่ง ระบายสีคุณหอยทากตามใจชอบเลย แล้วส่งมาให้กลมดูหน่อยนะครับ
เข้าgraphic/ การเดินทางของหอยทาก **graphic crop หอยทากคลานตามหา เพื่อนคลานมาเจอ อมยิ้ม** **เดินหนี กว้างเห็นเด็กยืนร้องไห้ทำอมยิ้มตก คลานมาเรื่อยๆ เจอกะลา คิดว่าเป็นหอยทากกบเปิดกะลามา**	**หอยทาก** เมื่อกี้คลานเล่นอยู่ดีดี พลัดหลงกับสุดสวยซะแล้ว เด็กๆ ช่วยหอยทากตามหาหน่อยสิครับ โอ้ อยู่นั่นไง สุดสวยตามหาตั้งนาน อ้าว ไม่ใช่ หน้าแตกเลยเรา อยู่นี่เอง .....ก๊อกๆ จ๊ะเอ๋ เรามาแล้วน้า เสียงกบ โอ้ว ขอโทษครับ ไม่รบกวนแล้วครับ เฮ้อ จะเจอกันไหมเนี่ย นั่นไง ก็ให้ใช้นะคราวนี้ เย้ เจอซักที
ช่วงเต้น	**กลม** คนเก่งทั้งหลายตอนนี้กลมอยากเต้นจังเต้นกับใครดี เต้นกับเพื่อนๆได้ไหมครับ ขอบคุณครับ พวกเรามาเต้นด้วยกัน มา มะ มา เรามาเต้นด้วยกัน เธอกับฉัน เต้นด้วยกัน มา มะ มา มาตบมือด้วยกัน เธอกับฉัน ตบมือกัน มา มะ มา มากระโดดด้วยกัน เธอกันฉัน กระโดดด้วยกัน มา มะ มา มาเป็นหอยทากด้วยกัน เธอกับฉัน เป็นหอยทากกัน แอบในเปลือก ยืดตัวออก มาข้างนอก ยิ้มให้กัน จ๊ะเอ๋ **กลม** สนุกจังเลย ที่ได้เจอกับเพื่อนๆ ไว้พวกเรามาเจอกันใหม่ ทุกๆเช้า มองหาพระอาทิตย์กล้มกลมนะครับ ขอให้วันนี้เพื่อนๆยิ้มแฉ่งทั้งวันนะครับ สวัสดีครับ บ้ายบาย
end credit เป็นคลิปหอยทากจริงๆอยู่ด้านข้าง	

รายการ ฝันหวาน บ้านชมดาว
ความยาว 15 นาที
กลุ่มเป้าหมาย อายุ 3-5 ปี

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
	เปิดรายการ		
0/1	จากฟ้าที่ค่อยๆ มืดลงๆ ดาวเริ่มปรากฏ* กล้องเหมือนเลื่อนต่ำลงๆจนมาเจอหน้าต่าง ของห้องใต้หลังคาที่มีแสงไฟสลัวลอดออกมาเคลื่อน ... เสียงบรรยายเริ่ม) ...ล้เข้าๆ จนวุบบบบบ เข้าไปในห้องใก ห้องใต้หลังคา (ภาพเป็นไปตามบรรยาย ...ตรงนี้เป็นที่เก็บของน่ารักเช่น ตุ๊กตา หีบ โป๊ะไฟ กล่อง (ที่มีในเรื่องด้วย) โน่นนี่ ของแต่งบ้านกระจุ๋มกระจิ๋ม หนังสือเก่าเป็นหิ้ง กระเปาเสื้อผ้าแบบเก่าๆ เก้าอี้ armchair แสนสบายแต่เก่าแล้วฯลฯ)	เพลงกรุ๋งกริ๋งๆ ในตอนเปิดฉากฟ้ามืด และดวงดาวปรากฏ เฟดไปเมื่อเริ่มบรรยาย บรรยาย :ห้องใต้หลังคาเป็นห้องเล็กๆ อยู่สูงที่สุดในบ้าน ห้องนี้ไว้เก็บของหรือเปล่านะ ... หรือเป็นที่ที่เด็กๆ ชอบมาเล่นกัน งคาหน้าต่างบานใหญ่ของห้องใต้หลั.. มักจะเปิดกว้างเห็นท้องฟ้าและแน่ล่ะ ในคืนที่ฟ้ามืด ... สีเข้มจะเห็นดาวพร่างพราว วิบวับ วับวาว เวลาแสนสบายอย่างนี้ ...(เสียงกรุ๋งกริ๋ง) ...ยังไม่มีใครง่วงนะ....มักมีเรื่องราวสนุกๆ เกิดขึ้น	0.30 นาที
0/2	จากหน้าต่างที่เห็นดาว /ตัดมาที่ม้าหมุน carousel ที่วางอยู่หน้าหน้าต่าง (หลังเบลอ) มีสัตว์ดังที่ร้องในเพลง แมว แกะ กวาง กบ ช้าง เม่น /พอถึงกระต่าย เห็นลายดาวนั่งตาแป๋วอยู่ขยับตัวนิดๆ /ตัดมาเป็นลายดาวบนเตียงขยับตัวไปมาแบบยังไม่อยากนอน/ เอ้าท์ออกมาเห็นหุ่นอื่นๆ ยืนพร้อม/ กล้องค่อยๆ **CG** ดึงออกจนหลุดออกไปนอกหน้าต่าง มองกลับมาเห็นแสงไฟสลัวจากหน้าต่างและ ดาวบนฟ้า **ขึ้นชื่อ “ฝันหวาน บ้านชมดาว”**	เพลงไตเติ้ลรายการ (ฮัม)... ค่ำคืนนี้มีแสงดาว ส่องแวววาว วับวามเบื้องบน แมว แกะ กวาง กบ ช้าง เม่น บ่น ว่า กระต่ายจอมซนไม่ยอมนอน กล่อมด้วยเพลงไพเราะละมุน และให้หนุน หมอนแพรนิ่มดี นอนเถิดนอน... อ๊ะ... ไม่อยากนอนหรือนี่... มาสนุกกันซี... เริ่ยวแรงเหลือเฟือ... ฮา... ฮา... (เสียงเปียโนดุ๊งดิ๊ง)	0.30 นาที
	Break 1 วาดฝัน		

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
1/1	Jingle : แต้มสี ระบายฝัน กระดาษวาดรูปสีขาว ดินสอ พู่กัน อุปกรณ์วาดอยู่รอบๆ... มือกระต่าย (ลายดาว) ยื่นเข้ามา ฟรีส) **CG โลโก้ ช่วง "วาดฝัน"**	BKT เพลง มือน้อยๆ	0.15 นาที
1/2	แสงดาววาบเล็กๆ* ไม่จ้ามาก กว้างออกมาเป็น หน้าต่างกระจกบานนั้น ที่เห็นดาวภายนอกท่ามกลาง ฟ้าหม่นมืด เห็นหูตุ๊กตาสองตัวคือกระต่านลายทาง และกระต่ายลายดาวเอนเข้าหากันเหมือนก้มดูอะไร อยู่	ตุ๊งติ้งต่อเนื่อง...เพลงมือน้อย.. (เข้าออกเบาค่อยตามเหมาะสม) บรรยาย : ค่ำแล้ว กระต่ายลายทางและกระต่ายลายดาวยังไม่นอน เขาดูอะไรอยู่นะ ลายดาว น่ารักอะ ลายทาง ใคร ลายดาว สัตว์ประหลาดพวกนี้ไง ลายทาง รู้มั้ยวาดยังไง ลายดาว (มองวิเคราะห์) อืม.... (เพลงมือน้อย) ....ต้องมีกระดาษ ลายทาง กระดาษ ใช่ๆ ลายดาว สี... ลายทาง รู้แล้วล่ะ แต่ทำยังไง วาดยังไงล่ะ? ลายดาว ก่อนอื่น....จะวาดรูปต้องใจเย็นๆ สบายๆ... หายใจเข้า หายใจออกช้าๆ ..ยิ้มด้วย...อย่างที่พี่ดวงดาวบอกไว้..แต่วาดยังไง...ไม่รู้เหมือนกันอะ.....	1 นาที
1/3	**CG แสงวาบ เรืองๆ ดาวปรากฏ** ภาพ : TOP DOWN กระดาษ โต๊ะวาดเขียน และมือ วาดรูปตามคำบรรยาย	ดาวกระแอม ยิ้ม... จากนั้นตามบรรยาย ดาว :เวลาจะวาดรูป เราต้องใจเย็นๆ หายใจเข้าและออกช้าๆ ..ยิ้ม.. พร้อมแล้ว เริ่มตัดภาพไปที่กระดาษ เราก็หยิบกระดาษหนึ่งแผ่น ... ฟองน้ำชิ้นสี่เหลี่ยมเล็กๆ 1 ชิ้น แล้วทำอย่างนี้ไงคะ... (ที่มือจุ่มฟองน้ำในน้ำแล้วบีบน้ำออก)	5 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
	ภาพ ลายดาว ลายทางตัดสลับ	ดาว : ฟองน้ำชุบน้ำจนชุ่ม แล้วบีบน้ำออก ป้ายๆๆ บนกระดาษจนกระดาษชื้นทั่วกัน (ที่หน้าดาว ชูพู่กันอันใหญ่) ดาว : แล้วใช้พู่กันอ้วนๆ จุ่มสีที่ชอบ... (สีน้ำสีเหลือง และสีส้มอิฐ เอาพู่กันจุ่มสีเหลืองก่อนและป้ายบนกระดาษชื้น สีเหลืองแล้วจึงสีส้มอิฐ) ...เป็นท้องฟ้า.. กับพื้นบนดาวแห่งนึง.... (ที่ดาวชูพู่กันขึ้น) ดาว : ทีนี้ก็ใช้พู่กันสะอาดๆ จุ่มสีตัวสัตว์ประหลาดระบายลงไป (ที่กระดาษ วาดรูปร่างสัตว์สีเหลืองเข้ม ตัวรีๆ แล้วเติมจุด) ดาว : นี่คือตัว... มีลายเป็นจุด จุด จุด และนี่อีกตัวระบายสีลงไป เติมลาย เป็นเส้น เส้น เส้น (ที่ภาพ ตุ๊กตากระต่ายชะโงกดู) ลายทาง ก้อนสองก้อน ลายดาว ก็น่ารักดีดี แต่เป็นตัวอะไรล่ะครับ มัน... มันดูเหมือนไข่เลย ดาว ยังไม่เสร็จค่ะ มาวาดต่อนะ (ปากกาวาดลายเส้น) ดาว ขั้นต่อไปสนุกและง่ายมากเลยค่ะ ...ใช้ปากกาหมึกดำ วาดหน้าตาลงไป สนุกกันใหญ่วาดสัตว์ประหลาด บ้างมีฟันแหลมนัยน์ตาโตโต บ้างหางแหลมและตัวเขียว กลมบ้าง เหลี่ยมบ้าง หรือว่ารีเป็นไข่ ทั้งหมดวาดตามใจอย่างที่ใจนึก! (ที่กระต่ายลายดาวและลายทาง กับภาพที่เสร็จแล้วซ้อนให้เห็นชัด) ดาว ลองอีกครั้งนึงค่ะ สัตว์ประหลาดเพื่อนของเรา (เพลงมือน้อย) (ภาพทวนการวาด ตัดที่เป็นดาวออก เสร็จแล้วทิ้งภาพสัตว์สองตัวที่จะป๊อบออกมาเป็นหุ่น)	

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
	ภาพดาวสนทนากับกระต่ายทั้งสอง ภาพกระดาษวารูปตัดเส้นด้วยหมึกดำ Montage ภาพ ย้อนทวนทั้งหมดอีกครั้ง ตามความยาวของเพลงมือน้อยฯ		
	Break 2 คล้องจอง คล้องใจ		
2/1	หูกระต่ายสองตัวหันหลังให้กล้อง โยกซ้ายขวาตามจังหวะเพลง ฉากหลังเป็นหน้าต่างมีดาว **CG โลโก้ ช่วง “คล้องจอง คล้องใจ”**	เพลง twinkle twinkle little star	0.15 นาที
2/2	ที่กระดาษที่วาดไว้ สัตว์ประหลาดขยับเป็น stop motion ตุ๊กดิ๊กๆ แล้วกระโดดออกจากกระดาษเหมือนพลุบหายไปหลังหนังสือหรืออะไรสักสิ่ง แล้ว...สงี้บ สเงิ้บปรากฏตัว... ตัดภาพสลับ สงี้บ สเงิ้บ โดยไปโผล่ในจุดต่างๆของห้อง	สงี้บ - โผล่โผล่โผล่.... สเงิ้บ - ออกจากกระดาษ สงี้บ -โผล่โผล่โผล่.... สเงิ้บ -ออกจากกระดาษ สงี้บ -เราสามารถขยับแขนขา สเงิ้บ -ออกกำลังให้หายเฉื่อยชา สงี้บ -ก็เพราะว่า เราแข็งแรงจัง สเงิ้บ -เขาเรียกพวกเรา สัตว์ประหลาดพิลึก สงี้บ -เพราะว่าเขานึกชื่อเราไม่ได้ สเงิ้บ -เราไม่เหมือนลิง แพะ แมว กระต่าย สงี้บ -และไม่เหมือนควาย หรือเสือ สิงโต สเงิ้บ -แต่เราก็หล่อ สงี้บ -หล่อแบบประหลาดประหลาด สเงิ้บ -เราไม่เคยขาด เรื่องสนุกชวนฝัน สงี้บ -กลอนคล้องจอง มาอ่านเล่นกัน สงี้บ -ไหน ไหน นั่น นั่น.. สเงิ้บ -เล่มนั้นนั่นไง (เห็นหนังสือยักษ์วางอยู่)	0.30 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
2/3	หนังสือยักษ์ -ที่หนังสือยักษ์ เปิดมา หัวตุ๊กตากระต่าย หมู่ดาวในหน้าหนังสือตอนอ่าน) ...เป็นกราฟิก น่ารักๆ * กลอน ซ้อนตัวหนังสือเป็นสีสันสวยและชัดเจน เหมือน (ดิสนี่ย์ ซิงอะลอง ซอง)	-ในหนังสือนั้นมีอะไรนะ (หนังสือค่อยๆ เปิดช้าๆ เจอหน้าที่เป็นดาวเต็มไปหมด) วิบวับ พราว แสงของดาว วับวาว นัยน์ตา สงสัยจริง เจ้าคืออะไร สวยพริ้งพราย ดังเพชรนภา สว่าง วิบวับ วิบวับ พราว แสงของดาว วับวาว นัยน์ตา... Twinkle twinkle little star, How I wonder what you are. Up above the world so high, Like a diamond in the sky. Twinkle twinkle little star, How I wonder what you are.	1 นาที
2/4	(ที่หนังสือพลิกหน้าต่อไป) หมู่ดาวจระเข้ และหมู่ดาวสุนัข หมู่ดาวม้าบิน หมู่ดาวแมงป่อง (ภาพประกอบ) ภาพเป็นดาวเคลื่อนไปมา กลายเป็นรูปสัตว์ด้วยการโยงเส้น (ตัว 3 – 2	บรรยาย :แล้วมาดูซิดาวหลายๆ ดวงบนท้องฟ้า ดูไปดู... มาเหมือนอะไรบ้าง กระต่ายทั้ง จระเข้ (ร้องลั่น) : 2! ดาว ตัดไปที่ดาวยิ้มและ--หัวเราะเบาๆ แบบเอ็นดู) : (พูดเสียงกลั้วหัวเราะ เสียงดาว ไม่ต้องตกใจกลัว เขาเปรียบจระเข้เป็นดาวเท่านั้นแหละ?????? ดาว นั่นคือ หมู่ดาวจระเข้ และหมู่ดาวสุนัข หมู่ดาวม้าบิน หมู่ดาวแมงป่อง (ภาพประกอบ) ลองมองบนท้องฟ้าสิเมื่อเห็นดาวกะพริบวิบวับ เรานึก ... ...ถึงอะไรบ้าง – เพลงทั้งไทยและอังกฤษ)เพลงเนื้ออังกฤษ ..ไทย -	2 นาที
2/5	ดาวและกระต่าย พร้อมหุ่นตุ๊กตาหลายตัว กองๆ อยู่ข้างๆ ดาวที่เป็นคนแสงเรืองนิดๆ ในห้องไม่สว่างมาก เฉพาะจุดที่ดาวอยู่เท่านั้น โป๊ะไฟหน้าเป็นสัตว์เปิดอยู่ข้าง armchair(เสียงดาว	บรรยาย วาดรูประบายสีแล้ว : ร้องเล่นเป็นคำกลอนเพลินๆ ก็เพิ่งจบไปข้ามุมสบายๆเดี๋ยวเราก็มา.. ขดตัวตรงที่ที่นุ่มนิ่มๆ และสะอาดพร้อมเพื่อนๆ...และรอ ... รอแป๊บนึงนะ(เสียงนุ่มๆ เบาๆ) ...	0.15 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
	Break 3 **นิทาน นิทรา**		
3/1	**Jingle :** นิทาน นิทรา -มุมหนึ่งเห็นเก้าอี้อาร์มแชร์ โป๊ะไฟ ส่องลงบน โต๊ะเล็กที่มีหนังสือวางเปิดอยู่ ข้างๆ มีหนังสือสองสามเล่ม หยอดไฟลงตรงเก้าอี้ นอกนั้นสลัว เห็นหน้าต่างห้องใต้หลังคาด้วยภาพด้านนอก ดาวดวงหนึ่งกะพริบวิบๆ วับ ... **CG** โลโก้ นิทาน“นิทรา ”	เพลงกล่อมเด็กเบาๆ มาจากที่ไกลๆ เช่นของบรามส์ SFX วิ้งงงง	0.15 นาที
3/2	ภาพวาดเล่าตามเรื่อง 1Scene กระท่อมกลางป่า แม่และลูกสาว Scene 2 อากาศร้อน การเดินทางของลูกสาวเพื่อไปลำธาร

ลำดับ	ภาพ	เสียง	เวลา
		และพาไปพักในถ้ำใกล้ๆ หญิงชราเป็นนางฟ้าแปลงมา เธอปรากฏกายให้เห็น และบอกว่า เธอมาเพื่อทดสอบด้วยการแปลงเป็น กระต่าย หมาจิ้งจอก เด็กหญิงเล็กๆ ได้พิสูจน์ตนเองแล้วว่า เป็นเด็กกตัญญูต่อคุณแม่ มีจิตใจเอื้อเฟื้อ เมตตากรุณาต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เล็ก สัตว์ร้ายเธอก็ช่วยเหลือ และดีต่อหญิงชราด้วยทั้งๆ ที่ตนเองเมื่อยและเหนื่อยที่ต้องไปตักน้ำถึงสามครั้ง	
	Scene 4 เด็กหญิงพบหมาจิ้งจอก และยื่นน้ำให้		
	Scene 5 เด็กหญิงพบหญิงชรา ยื่นน้ำให้ หญิงชราแปลงกายเป็นนางฟ้า และกล่าวชื่นชม	นางฟ้าจึงช่วยรักษาแม่ของเธอให้หายเป็น ปรกติและเนรมิตสิ่งของกับอาหารที่จำเป็นแก่สองแม่ลูก และเสกให้กระบวยตักน้ำนั้นเป็นหมู่ดาวเพื่อทุกคนได้รู้ถึงความดีของเด็กหญิงผู้นั้น	
	Scene 6 นางฟ้าเนรมิตให้แม่ของเด็กหญิงหายป่วยและเนรมิตสิ่งของให้สองแม่ลูก เสกกระบวยตักน้ำให้กลายเป็นหมู่ดาว	ดาว: เวลาเราทำความดี เรามักได้รับคำชม ได้คะแนน ได้ดอกไม้ ได้ของขวัญ แต่นี่ได้รับการประกาศความดีเป็นหมู่ดาว เชียวนะคะ นั่นคือนิทานจากดวงดาว เล่าสอนให้ทุกคนเป็นคนดี...	
	ตัดภาพดาว ดาวหันไปมองตุ๊กตาตัวอื่นๆที่หาว	(เสียงหาว) บรรยาย : ใครหาวนะ? (ที่ตุ๊กตากระต่ายหาว ตัวอื่นๆ หาวๆๆๆ แล้วเข้าที่ดาวบนอาร์มแชร์)	
3/3	ภาพห้องใต้หลังคา บรรยากาศ ไฟสลัว **CG ท้องฟ้าท่ามกลางดวงดาว ดาวกระพริบ**	บรรยาย : ใต้หลังคาแห่งนี้ มีดาวใจดี ยามราตรีเป็นเวลาพักผ่อน... ดาวมาส่งให้เด็กๆ เข้านอน หนุนนะหนุนหมอน นิ่มนุ่มหลับตา... นอนหลับเสียอ่อนเพลียทั้งวัน นอนหลับฝันเห็นดวงดารา มาร่ายมารำคมขำโสภา พอตื่นขึ้นมาเป็นเวลาของวันใหม่..... บรรยาย : สำหรับคืนนี้เพื่อนเพื่อนขอลา.... และ กระซิบบอกว่า ฝันดีๆๆๆๆๆๆ (จากที่ไกลๆ) ราตรีสวัสดิ์ พบกันใหม่พรุ่งนี้นะคะเด็กๆ	0.30 นาที
End Credit			

บทโทรทัศน์ฉบับสมบูรณ์

รายการ เด็กกล้าทะลุมิติ

ตอน ไข่ไก่ AAP

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 6-9 ปี

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
Jingle เปิดรายการ ภาพ Animation ลายเส้นง่ายๆ เห็นวิวัฒนาการของมนุษย์ จากยุคหิน ใช้ก้อนหินให้ติดไฟ จนกลายเป็นมนุษย์ ยุคปัจจุบันใช้มือถือ และกลายเป็นมนุษย์ ที่นั่งยานอวกาศในอนาคต บอกเล่าถึงวิวัฒนาการของวิทยาศาสตร์ ผ่านกาลเวลา		(ดนตรีสนุก น่าสนใจ)
Logo รายการเป็น Transition		
ซ้อนภาพมาเป็นฉาก ทางเข้าชานชลาทะลุมิติ ประตูสถานีเปิดออก นายสถานี(พิธีกร) เดินเข้ามาพูดทักทายกับกล้อง **Cut เปลี่ยนมุม นายสถานีเดินเข้ามาที่รางรถไฟทะลุมิติ มียานจอดรออยู่** **นายสถานีชี้มือไปด้านข้าง** **ประตูสถานีเปิดออก น้องทั้งสามวิ่งเข้ามา** **เก๊กท่าประจำตัว มุมเท่ห์ๆ** **CG Dire-cut หน้าน้องเด้งขึ้นมา** **ขึ้นชื่อแนะนำ ที่ละคน** **Cut เข้าน้องๆ บอกชื่อทีม ชื่อโรงเรียน** **พูดสโลแกนประจำทีม มุมสนุกๆ** **Cut กว้าง นายสถานีเข้ามาพูดคุยกับน้อง**	**นายสถานี** **น้องๆ** **นายสถานี**	**(ดนตรีสนุกๆ ประจำรายการ)** **(SFX วืบ)** **สวัสดีครับ....ขอต้อนรับเด็กกล้า คนเก่ง เข้าสู่ สถานีมิติเวลา ที่จะผ่านน้องๆเดินทางทะลุมิติ ผจญภัยไปเรียนรู้เรื่องราวน่าทึ่ง และทดลองทำสิ่งที่** **สร้างสรรค์น่าสนใจ!!โดยมีพี่..... เป็นนายสถานี รอต้อนรับน้องๆครับ** **วันนี้เรามีเด็กกล้าสามคน ที่พร้อมจะออกเดิน ไปตะลุยโลกอนาคต และย้อนกลับไปในยุคอดีต มารอพวกเราอยู่แล้ว ไปพบกับพวกเขากันเลย!!** **(SFX วืบเปิดประตู)** **(ดนตรีสนุกตื่นเต้น)** **(ดนตรีประจำช่วงแนะนำตัวผู้เข้าแข่งขัน)** **พวกเราทีม..... จากโรเรียน.....** **(น้องพูดสโลแกน หรือคำขวัญของทีมสั้นๆ)** **โอ้โห!!....เสียงดังฟังชัดมากๆ เตรียมตัวมากพร้อมกันแค่ไหน**

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
Pan มาที่น้องๆตอบอย่างมั่นใจ	น้องๆ นายสถานี	ครับ? (ปล่อยเสียงน้อง ตอบแสดงความมั่นใจ ตามจริง) ยอดเยี่ยมมาก!!....ก่อนจะไปขึ้นยานทะลุมิติ ไปฟังกติกากันก่อนครับ
Text CG “กติกาทะลุมิติ” วิ่งเข้ามาในเฟรม CG ทำภาพ Animation สไตล์ Pop-art อธิบายกติกาของรายการ มีลายเส้นสอดคล้องกับ Animation เปิดรายการ Cut CG ผลึกดาววิ่งเข้ามาจัดเรียงในเฟรม Di-cut ของรางวัลเลื่อนเข้ามาในเฟรม CG	Vo. นายสถานี	กติกาทะลุมิติ!! เกมส์การแข่งขันของเรา จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง โดยเด็กกล้าทั้งสามคน จะต้องเดินทางทะลุมิติเวลาไปในโลกอนาคต เพื่อพิชิตโจทย์การทดลองวิทยาศาสตร์ที่ท้าทาย จากนั้นพวกเขาทั้งสามจะต้องย้อนเวลากลับไปในอดีต เพื่อทำโจทย์สำคัญในวันประวัติศาสตร์ โดยในการแข่งขันแต่ละรอบ หากน้องๆพิชิตโจทย์ได้สำเร็จ ก็จะได้ผลึกดาวแห่งปัญญา เพื่อนำมาแลกของรางวัลทางการศึกษาให้กับโรงเรียนของน้องๆเอง ซึ่งในวันนี้ของรางวัลสำหรับ 1 ดาว เป็นหนังสือการ์ตูนความรู้จำนวน 60 เล่ม และของรางวัลสำหรับ 2 ดาว คือ ชุดสไลเดอร์สนามเด็กเล่นสำหรับน้องๆ อนุบาล 1 ชุดครับ (SFX วิ้งๆตื่นเต้นน่าลุ้น)
Cut เปลี่ยนมุม มาที่นายสถานีพูด รับน้องๆตอบกระฉับกระเฉง ตัดกลับมาที่นายสถานีผายมือเชิญน้องๆขึ้นยาน Cut ภาพกว้าง น้องๆวิ่งขึ้นไปนั่งบนยาน ทำท่าพร้อม ประตูยานปิดลง แล้วยานทะลุมิติ ก็พุ่งออกไปจากเฟรม	นายสถานี Vo.ยาน (เสียงโรบอท)	และนั่นก็คือกติกาของการแข่งขันในวันนี้ เอาล่ะเด็กกล้าทั้ง 3 ของเราพร้อมจะออกเดินทางกันรึยัง พร้อมแล้วค่ะ/ครับ เอาล่ะ... ได้เวลาขึ้นยานทะลุมิติ !! (SFX เสียงประตูยานเปิด) (ดนตรีตื่นเต้นเร้าใจ) ยานทะลุมิติ พร้อมไปสู่โลกอนาคต !! (SFX วืบ ยานวิ่งออกไป)
ยานทะลุมิติ Transition เข้าช่วงใหม่		
Transition ประตูมิติเปิดขึ้น ที่โลกอนาคต		

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
ซ้อนเข้ามาที่ห้องทดลองของด็อกเตอร์ในโลกอนาคต ที่โต๊ะทดลอง มีหลอดทดลองสีๆ และควันน้ำแข็งแห้ง		(ดนตรีตื่นเต้น)
ด็อกเตอร์ว๊าบตัวเข้ามาด้านหลังโต๊ะ แล้วทำการทดลอง	ด็อกเตอร์	ขอต้อนรับเด็กกล้าทุกคน เข้าสู่ห้องทดลอง แห่งอนาคต!ของ ด็อกเตอร์.....
Insert อุปกรณ์ที่มีอยู่บนโต๊ะ Cut ภาพใกล้ มือด็อกเตอร์ ทำการทดลองตามเสียงบรรยาย ถ่ายมุมใกล้ๆดูตื่นเต้น		ด๊อกเตอร์กำลังจะ ปลี่ยนไข่ไก่ธรรมดาๆใบนี้ ให้กลายเป็นไข่ที่น่าทึ่ง!!.....
		(ดนตรีตื่นเต้นเร้าใจ)
		เพียงแค่เอาไข่ไก่ธรรมดาๆ ไปลนไฟ ให้เปลือกไข่โดนเขม่าสีดำเคลือบไว้จนทั่ว แล้วเอาไข่ที่เคลือบด้วยเขม่าควันนี้ไปใส่ในน้ำเปล่า มันก็จะกลายเป็น....
Insert ใกล้ ไข่ถูกจุ่มลงไปในแก้วเป็นสีเงิน		(SFX วิ้งๆ ชวนตื่นเต้น)
Cut มาที่น้องๆยืนอยู่ด้านข้างริมฉากเหมือนเพิ่งมาเห็น พูดพร้อมกัน อย่างตื่นเต้น แล้วค่อยๆเดินเข้ามาดูใกล้ๆ	น้องๆ	ไข่ไก่สีเงิน!!.....
ตัดกลับมาที่ด๊อกเตอร์ Insert ใกล้ ด้านหน้าแก้ว เห็นเขม่าบนไข่จุ่มลงน้ำแล้วเปลี่ยนไปเป็นสีเงิน ตัดสลับ กับหน้าน้องๆ ดูการทดลองสนุกๆ	ด็อกเตอร์	น่าทึ่งใช่มั้ยล่ะ!! เขม่าควันที่เคลือบอยู่บนเปลือกไข่ มีคุณสมบัติกันน้ำได้ จึงทำให้เปลือกไข่ไม่เปียกน้ำ และสีดำจากเขม่าควัน ก็จะสะท้อนกับผิวน้ำ ทำให้เรามองเห็นเหมือนกับว่าไข่ใบนี้ กลายเป็นไข่สีเงิน!!
	น้องๆ	ว้าววว/โอ้โห!!!
Cut เปลี่ยนมุม หน้าโต๊ะทดลองตรง ด็อกเตอร์ พูดคุยถามความรู้สึกน้องๆ	ด๊อกเตอร์	เป็นยังไงเด็กกล้าทั้งหลาย รู้สึกยังไงกับการทดลองนี้
Pan มารับน้องๆตอบคำถาม	น้องๆ	(ปล่อยเสียงน้องๆ ตอบความรู้สึก เกี่ยวกับ การทดลองตามจริง)
Cut กลับมาที่ด๊อกเตอร์พูดต่อ	ด๊อกเตอร์	ยอดเยี่ยมมากทุกคน และแน่นอนโจทย์การทดลองในวันนี้ต้องเกี่ยวข้อง กับไข่ไก่ วัตถุธรรมดา ที่ไม่ธรรมดานี้แน่นอน
		(ดนตรีตื่นเต้นเร้าใจ)
Zoom-in เร็วๆไปที่หน้าด็อกเตอร์ ด็อกเตอร์พูดชี้มือมาที่กล้อง		โจทย์การทดลองในวันนี้คือ!!

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
ซ้อนเข้า CG โจทย์การทดลอง เป็นภาพ Animation pop-art ตามสไตล์ของรายการ CG ก้อนอิฐลอยขึ้นไปตั้งบนเปลือกไข่	Vo.ด๊อกเตอร์	ให้ออกแบบสร้างฐานรับน้ำหนักก้อนอิฐขนาดใหญ่ โดยวัสดุที่สำคัญก็คือเปลือกไข่!! เด็กกล้าทั้งหลาย จะออกแบบเป็นรูปทรงลักษณะใดก็ได้ แต่ฐานรับน้ำหนักที่สร้างขึ้นต้องรองรับน้ำหนักของก้อนอิฐ ให้ได้ทั้งหมด 5 ก้อน และมีไข่ไก่ให้เพียง 1 โหลเท่านั้น !!!
Cut รับปฏิกิริยาหน้าน้องๆ ที่ได้ฟังโจทย์ Pan มาที่ด๊อกเตอร์พูดเรื่องกำหนดเวลา CG ทำผลึกดาวลอยเข้ามาอยู่ข้างๆ 2 ดวง Out เร็วออกจากด๊อกเตอร์ พูดเริ่มกิจกรรม น้องๆ วิ่งไปที่โต๊ะทดลองด้านข้าง Cut มาที่โต๊ะทดลองของน้องๆ เอาไข่ไก่กับก้อนอิฐทั้งห้าก้อนมาวางที่โต๊ะ จากนั้น น้องปรึกษากัน ออกแบบวาดฐานรับน้ำหนักก้อนอิฐลงในกระดาษ กล้อง Insert เก็บภาพสิ่งที่น้องพูดถึง ตัดสลับกับสีหน้าน้อง พูดคุยปรึกษากัน Cut เปลี่ยนมุมกลับมาที่น้องๆ ปรึกษากันเสร็จ ช่วยกันสรุปวิธีที่จะใช้พิชิตโจทย์นี้ Out กว้าง เสียงนกหวีดหมดเวลาดังขึ้น กล้องถือถ่าย ตามด๊อกเตอร์มาพูดกับน้องๆ CG ขึ้นนาฬิกาเริ่มจับเวลา 5 นาที Cut เปลี่ยนมุม มาที่โต๊ะทดลองของน้องๆ มีโต๊ะอุปกรณ์รวมตั้งอยู่ข้าง กล้องถือถ่ายเข้าไปคลุกวงในกับน้อง ระหว่างที่น้องทำ Cut เปลี่ยนมุม ภาพใกล้ตรงเปลือกไข่	 ด๊อกเตอร์ เด็กๆ ด๊อกเตอร์ น้องๆ น้องๆ ด๊อกเตอร์ น้องๆ	(ปล่อยเสียงน้องๆ ปฏิกิริยาของน้องๆ ตามจริง) ด๊อกเตอร์มีเวลาให้น้องๆ คิดวางแผน 2 นาที และมีเวลาลงมือทำ โจทย์การทดลองข้อนี้ 5 นาที ถ้าทำสำเร็จ รับผลึกดาวไปเลย 2 ดวง!! (SFX วิ้งๆ ตื่นเต้น) พร้อมมั้ยครับ พร้อมค่ะ/ครับ ถ้าพร้อมแล้วก็ ถึงเวลาพิชิตโจทย์เด็กกล้า !!! (ดนตรีสนุกๆ) (ปล่อยเสียงน้องๆ พูดคุยปรึกษากัน ตามจริง) - สังเกตดูเปลือกไข่ กับก้อนอิฐ - ออกแบบฐานรับน้ำหนัก โดยวาดเป็นโครงร่างออกมาให้เห็นภาพ - เลือกหยิบอุปกรณ์ ที่จะใช้ทำการทดลอง (ดนตรีสนุกๆ) (น้องๆช่วยกันสรุป วิธีการสร้างฐานรับน้ำหนัก) (SFX เสียงนกหวีด หมดเวลา) หมดเวลาระดมสมอง เริ่มลงมือทำ!! จับเวลา 5 นาที!! (ปล่อยเสียงน้องๆ สร้างฐานเปลือกไข่ตามจริง) - เอาเปลือกไข่มาตัด เป็นรูปทรงตามที่วางแผนเอาไว้แล้ววางเป็นฐาน - ทดลองเอาก้อนอิฐขึ้นไปวางดู

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
กับก้อนอิฐ น้องทดลองเอาก้อนอิฐไปวาง ปรากกฏว่าเปลือกไข่แตก ก้อนอิฐเอียง		(ดนตรีตื่นเต้นรัวกลอง)
Cut มาที่ด๊อกเตอร์ แอบดูน้องๆอยู่ด้านข้างด๊อก		(SFX แป้วล้มเหลว)
เตอร์บรรยาย สถานการณ์ที่เกิดขึ้น	ด๊อกเตอร์	(ด๊อกเตอร์ พูดบรรยายสถานการณ์ ตามจริง)
Cut กลับมาที่น้องๆ ปรึกษากันแก้ไขงานทำฐาน เปลือกไขใหม่ กล้องถ่ายคลุกวงใน		
ตามน้องๆไป จนน้องทำเสร็จ	น้องๆ	(ปล่อยเสียงน้องๆ แก้ไขผลงาน ตามจริง)
Insert ผลงานของน้องที่ทำเสร็จ		
Outรับด๊อกเตอร์ เดินเข้ามาพูดคุยกับน้องๆ		(ดนตรีสนุกตื่นเต้น)
		(SFX เสียงนกหวีดหมดเวลา)
	ด๊อกเตอร์	หมดเวลา!!.... ก่อนที่เราจะมาทดสอบความแข็งแรงของฐาน
Pan มาที่น้องๆ ช่วยกันอธิบายผลงาน		เปลือกไข่ ด๊อกเตอร์อยากจะให้เด็กกล้าทั้ง 3 ช่วยอธิบาย
Cut มาที่ด๊อกเตอร์พูด ทดสอบผลงานน้อง		ผลงานที่ทำออกมาก่อนครับ!
		(ปล่อยเสียงน้องๆ อธิบายผลงาน ตามจริง)
	น้องๆ	เป็นผลงานที่สร้างสรรค์มากๆ คราวนี้ก็ได้เวลาวางก้อนอิฐทั้ง 5
Insert ภาพใกล้ ที่ฐานเปลือกไข่กับก้อนอิฐ	ด๊อกเตอร์	ก้อนที่ด๊อกเตอร์เตรียมไว้ ลงไปบนฐานเปลือก
ตัดสลับกับสีหน้าน้องๆ ตื่นเต้นลุ้นๆ		ไข่!!!
Cut ปานกลาง ด๊อกเตอร์ วางอิฐก้อนสุดท้ายลง		(ดนตรีตื่นเต้นรัวกลอง)
ไปสำเร็จ Tilt รับด๊อกเตอร์พูด		(ปล่อยเสียงน้องๆ ตื่นเต้นลุ้นๆ ตามจริง)
CG ผลึกดาวลอยเข้ามาประทับลง ไปในภาพ		(SFX วิ้งๆ ประสบความสำเร็จ)
	น้องๆ	ทีม..... ทำได้สำเร็จ รับผลึกดาวไป 2 ดวง!!
		สามารถเดินทางไปสู่ด่านต่อไป ได้เลย!!
	ด๊อกเตอร์	เย้ๆ..... ขอบคุณค่ะ/ครับด๊อกเตอร์
	น้องๆ	(ในกรณีที่ทำไม่สำเร็จ ด๊อกเตอร์อาจจะมอบผลึกดาวให้ 1 ดวง
กล้อง Pan ตามน้องๆเดินขึ้นยานทะลุมิติ ประตู		เป็นดาวสำหรับความสามัคคี หรือลักษณะที่โดดเด่นของทีม
ยานปิดลง		เป็นรางวัลปลอบใจ)
ยานพุ่งบินออกไปจากฉากห้องทดลอง		(SFX วิ้งๆประสบความสำเร็จ)
		(ดนตรีสนุกๆ)
		(SFX เสียงยานบินวืบออกไป)
ซ้อนเข้า CG อธิบายการทดลอง		(ดนตรีสนุกๆ)
เป็นภาพ Foot ย้อนการทดลอง		เปลือกไข่ธรรมดาๆ รับน้ำหนักของก้อนอิฐทั้งห้าก้อนได้
ประกอบCG Info-graphics ตามเสียงVo.		อย่างไร? ความลับซ่อนอยู่ที่ตรงนี้!!
		ที่ส่วนโค้งของเปลือกไข่!! ความโค้ง ช่วยกระจายน้ำหนักของ

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
ภาพแม่ไข่นั่งกกไข่ Slide-show ภาพการออกแบบหลังคาทรงโค้งสวยๆ เลื่อนเข้ามาประกอบเสียงVo. ประตูมิติวาบขึ้นมา ยานทะลุมิติพุ่งออกมา	Vo.ด๊อกเตอร์	วัตถุ ที่ทับอยู่บนเปลือกไข่ลงสู่พื้น ทำให้น้ำหนักไม่กดลงที่จุดจุดเดียว เปลือกไข่จึงไม่แตก และสามารถรองรับน้ำหนักมากๆได้ เช่นเดียวกับที่ต้องรับน้ำหนักของแม่ไก่ เวลาที่นั่งกกไข่ วิศวกรใช้หลักความโค้งเพื่อกระจายน้ำหนักนี้ มาสร้างเป็นหลังคาโดม ซึ่งถือว่า เป็นโครงสร้างของหลังคาที่แข็งแรงที่สุด!!
Transition ยานทะลุประตูมิติ มาที่ยุคอดีต		
ซ้อนเข้ามาที่ฉากบ้านเรือนไทย ยุคอดีต Pan อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสร้างบรรยากาศ แล้วค่อย Pan มาเห็นหน้าของคุณท้าวนั่งทำขนม ตัดสลับอุปกรณ์ และมือที่ทำขนม กับครึ่งตัวคุณท้าว CGขึ้นชื่อ “ท้าวทองกีบม้า(มารี กีมาร์)” Cutใกล้มากๆ มือคุณท้าวตอกไข่ แยกเอาไข่แดงมาตีผสมกันลงในชาม กรองด้วยผ้าขาวบาง Present สิ่งที่คุณท้าวทำ จากนั้นเด็กๆวิ่งมาเข้ามานั่งดูอย่างสนใจ ตัดสลับหน้าคุณท้าว มุมสวยๆ ดูน่าสนใจ Pan มาจบที่จานขนมทองหยิบ ทอดหยอด ฝอยทอง ที่จัดไว้อย่างสวยงาม สุดท้าย Pan มาจบที่ไข่ในชามและมีไข่ที่ยังไม่ได้ตอก วางไว้ใกล้ๆ	Vo.คุณท้าว	(ดนตรีไทย) ที่แห่งนี้คือ.....ห้องครัวของฉัน ฉันมีชื่อจริงว่า มารี กีมาร์ หรือที่เรียกกันว่า คุณท้าวทองกีบม้า ฉันเป็นลูกครึ่ง ญี่ปุ่น-โปรตุเกส อาศัยอยู่ในยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เมื่อประมาณ 400 ปีก่อน ฉันได้นำสูตรขนมจากประเทศโปรตุเกส มาดัดแปลงโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ทำให้เกิดขนมไทยตระกูลทองต่างๆขึ้น ไม่ว่า จะเป็นทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ซึ่งขนมเหล่านี้ ก็มีส่วนประกอบหลักที่ทำให้ขนมคงรูปไว้ก็คือ ไข่นั่นเอง !! (SFX วิ้งๆดูน่าทึ่งสวยงาม)
Tilt จากจานขนม ขึ้นรับหน้าคุณท้าวพูด ตัดสลับหน้าเด็ก คุณท้าวยก ชามไข่ที่ผสมเอาไว้มาให้น้องดู Insert เนื้อไข่ในชามขนม Pan ต่อเนื่องมาที่กะทะน้ำตาลที่กำลังเดือด Cut กว้าง คุณท้าวชวนน้องๆหยอดขนมดู	คุณท้าว	(SFX วิ้งๆดูน่าทึ่งสวยงาม) สวัสดีจ๊ะเด็กกล้าทั้งหลาย ยินดีต้อนรับทุกคนนะจ๊ะ นานๆจะมีเด็กๆกล้ามาที่นี่ซักที เรามาทำอะไรสนุกๆกันหน่อยดีกว่า !! (ดนตรีสนุกๆชวนสงสัย) ขนมที่ฉันผสมไว้ในชามนี้ ประกอบด้วย ไข่แดงของไข่ไก่ และไข่เป็ด ที่เอามาตีผสมกันแล้วกรองให้เนื้อละเอียด เมื่อหยอดเนื้อไข่ ลงไปในกระทะต้มน้ำตาลที่เดือดอยู่ เราก็จะได้ขนมทองหยอดแสนอร่อย มาลองทำกันดูสิจ๊ะ (ดนตรีไทยสนุกๆ)

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
กล้องเคลื่อนเข้าไปถ่ายคลุกวงใน ขณะที่ คุณท้าวสอนน้องๆ หยอดขนมทองหยอด Insert ขนมที่น้องๆทำออกมาตามจริง Out กว้าง น้องๆชิมขนมที่ตัวเองทำ Pan ต่อเนื่องมาที่คุณท้าว พูดเข้าโจทย์	น้องๆ คุณท้าว	(ปล่อยเสียงน้อง ลองทำขนมทองหยอด ตามจริง) (ดนตรีไทยสนุกๆ) (SFX สนุกๆตามสถานการณ์) เก่งมาจ๊ะเด็กๆ.....คราวนี้ก็ถึงเวลาของโจทย์ภารกิจสุดท้าทาย ที่พวกเธอจะต้องพิชิตให้ได้!! (ดนตรีสนุกตื่นเต้นขึ้น)
ซ้อนเข้า CGโจทย์ภารกิจทำขนม เป็นภาพ Animation ลายเส้นไทย ตามสไตล์รายการ Insert ภาพเครื่องครัว ในครัวของคุณท้าว CG ทำภาพฝอยทอง 5 จับ ตกลงไปในจาน ขึ้นText เวลา “ 5 นาที ”	Vo.คุณท้าว	ถ้าอยากทำให้ส่วนผสมของเนื้อไข่ ในชามนี้ กลายเป็นเส้นขนม ที่เรียกว่า “ขนมฝอยทอง” จะต้องทำอย่างไร? เด็กๆสามารถสำรวจครัวของฉัน และนำเอาเครื่องครัว มาใช้สร้างเส้นฝอยทองได้ อย่างไม่จำกัดวิธีการ แต่ต้องทำขนมฝอยทองให้ได้จำนวน 5 จับ ใส่ในจานนี้ให้เต็ม ฉันมีเวลาให้พวกเธอคิด และทำภารกิจนี้ให้สำเร็จเป็นเวลา 5 นาที!
Cutหน้าน้อง จับปฏิกิริยาหลังจากฟังโจทย์ Pan มาที่คุณท้าว ถามความพร้อม เด็กๆตอบอย่างมั่นใจ คุณท้าวให้สัญญาณเริ่มทำภารกิจ Cut ภาพกว้าง เปลี่ยนมุม น้องๆวิ่งเข้าไปสำรวจ เลือกเอาอุปกรณ์ใน ครัว มาทำภารกิจ กล้องถือ ถ่ายคลุกวงในตามน้อง Insert ภาพใกล้อุปกรณ์ที่น้องเลือกใช้ และวิธีการทำที่น้องเลือกทำ ให้เห็นชัดๆ Cut เปลี่ยนมุม มาที่กระทะน้ำตาล น้องๆลองเอา อุปกรณ์ที่เลือกใช้ มาทำเส้นฝอยทอง หยดลงไปในกระทะ Insert ภาพใกล้ เส้นขนมที่น้องทำขึ้นมา Cut ใกล้ น้องๆปรึกษากัน วิเคราะห์ดูผลงานของตัวเอง คิดว่าเป็นอย่างไร เสียงสัญญาณช่วงเวลาพิเศษดังขึ้น	 คุณท้าว น้องๆ คุณท้าว น้องๆ	(ปล่อยเสียงเด็กๆ ตื่นเต้นกับโจทย์ ตามจริง) พร้อมกันมั้ย เด็กกล้าทั้งหลาย พร้อมค่ะ/ครับ เริ่มทำขนมฝอยทอง พิชิตโจทย์เด็กกล้าใน เวลา 5 นาที!! (ดนตรีสนุกตื่นเต้น) (ปล่อยเสียงน้องๆ เริ่มสำรวจอุปกรณ์ ในครัว) - เลือกอุปกรณ์ที่จะใช้ - เอาอุปกรณ์มาทดลอง ตักน้ำขนมดู - เลือกอุปกรณ์ที่ดีที่สุด ไปทดลองทำเส้นขนมในกระทะน้ำตาล ดูจริงๆ (ดนตรีสนุกๆ) (SFX สนุกๆ ตามสถานการณ์) (ปล่อยเสียงน้องๆ วิเคราะห์ดูเส้นขนม ตามจริง) (SFX วิ้งๆช่วงเวลาพิเศษ)

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
คุณท้าวเดินถือตำราคำใบ้ เข้ามาหาน้องๆ Zoom-in ไปที่ตำราในมือคุณท้าว ซ้อนเข้าCG อธิบายวิธี การแลกผลึกดาวกับคำใบ้ Animation ลายเส้นไทย ตามสไตล์รายการ	Vo.พิธีกร	ช่วงเวลาพิเศษ ผลึกดาว แลกคำใบ้!! เด็กๆสามารถเอาผลึกดาว ที่สะสมไว้ 1 ดวง มาแลกกับตำราคำใบ้ ที่จะช่วยบอกเคล็ดลับ ในการทำภารกิจนี้ให้สำเร็จ จะแลกก็ได้ หรือไม่แลกก็ได้ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเด็กๆเอง
Cut กลับมาที่น้องๆ ปรึกษากันตัดสินใจว่าจะแลกคำใบ้หรือไม่ Cut กล้องถ่ายตามสถานการณ์ ถ้าน้องแลก CG ทำภาพผลึกดาวที่น้องสะสมมากลายเป็นคำใบ้ซ้อนมาอยู่ในมือน้อง	น้องๆ	(ปล่อยเสียงน้องๆ ปรึกษากัน ตัดสินใจในการใช้ตัวช่วย ตามสถานการณ์จริง) (ดนตรีสนุกๆ) (SFX วิ้งๆ ตามสถานการณ์)
Cut เปลี่ยนมุม น้องทำภารกิจต่อ Insert ใกล้มือน้องทำ ตัดสลับกับหน้าน้อง Insert เส้นฝอยทองที่น้องๆทำ Panต่อเนื่องมาที่น้อง ทำภารกิจต่อจนเสร็จ Insertใกล้มาก ฝอยทองที่น้องทำ มุมสวยๆ		(ปล่อยเสียงน้อง ทำภารกิจ ตามสถานการณ์จริง) - คำนวณปริมาณเนื้อไข่ในชาม ให้พอดีทำฝอยทองได้ 5 จับ - หาวิธีทำให้เส้นฝอยทองกลายเป็นจับ (ปล่อยเสียงน้อง ช่วยกันทำฝอยทอง ต่อจนเสร็จ) (SFX วิ้งๆทำสำเร็จ)
Cut กว้างเปลี่ยนมุม มาที่โต๊ะกลางครัว Pan เข้าคุณท้าวพูดถามน้องๆ Pan มาที่น้องๆ ช่วยกันอธิบายวิธีทำขนม Out คุณท้าวพูด เริ่มตรวจคุณภาพฝอยทอง Cut ภาพใกล้ มือคุณท้าวตรวจดูฝอยทองของน้องๆ ตัดสลับกับหน้าน้องๆ ตื่นเต้น Cut ภาพใกล้ คุณท้าวพูดอธิบายคุณภาพของฝอยทองที่น้องทำ และบอกจำนวนผลึกดาวที่น้องๆทำได้ Cut ปานกลาง น้องๆดีใจ ผลึกดาวลอยเข้ามาประทับลงไปในภาพ กล้อง Pan ตามน้องๆเดินขึ้นยานทะลุมิติ ประตู	คุณท้าว น้องๆ คุณท้าว คุณท้าว น้องๆ	(ดนตรีสนุกตื่นเต้น) ได้เวลาตรวจสอบ คุณภาพของขนมฝอยทอง!! ขนมจะผ่านมาตรฐานของฉันหรือไม่ พวกเธอช่วยอธิบายวิธีการ ทำฝอยทองของเธอทั้งสาม ให้ฉันฟังหน่อยได้ไหมจ๊ะ? (ปล่อยเสียงน้อง อธิบายวิธีการทำขนม ตามจริง) เก่งมากจ๊ะ....มาดูขนมฝอยทองกันเลย!! (ดนตรีตื่นเต้นรัวกลอง) ขนมเรียงตัวเป็นเส้น มีจำนวน 5 จับ วางเต็มจาน ตามโจทย์ภารกิจ ทีม.....ทำสำเร็จ รับผลึกดาวไป 2 ดวง!! เย้ๆ..... ขอบคุณค่ะ/ครับคุณท้าว

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
ยานปิดลง ยานพุ่งบินออกไป จากฉากบ้านเรือนไทย		(ในกรณีที่ทำไม่สำเร็จ คุณท้าวอาจจะมอบผลึกดาวให้ 1 ดวง เป็นดาวสำหรับความสามัคคี หรือลักษณะที่โดดเด่นของทีม เป็นรางวัลปลอบใจ) (SFX วิ้งๆประสบความสำเร็จ) (ดนตรีสนุกๆ) (SFX เสียงยานบินวีบออกไป)
Slide-show ภาพขนมไทยสวยๆ ซ้อนเข้าภาพ CG Animation ลายเส้นไทย เล่าเรื่องประวัติขนมไทย ขนมโปรตุเกส ตามเสียงVo.บรรยาย Slide-show ภาพขนมไทย เปรียบเทียบกับขนมโปรตุเกส ตามเสียงVo. ประตูมิติวาบขึ้นมา ยานทะลุมิติพุ่งออกมา	Vo.พิธีกร	(ดนตรีไทยสนุกๆ ประจำช่วง) ประเทศโปรตุเกส เป็นชาติตะวันตก ชาติแรกๆที่เดินทางด้วยเรือสำเภา เข้ามาทำการค้ากับกรุงศรีอยุธยา จนมีการตั้งหมู่บ้านของชาวโปรตุเกสขึ้นในตัวเมือง วัฒนธรรมโปรตุเกส โดยเฉพาะเรื่องอาหาร จึงหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว กับวิธีการทำขนมของไทย และนี่คือรูปร่างหน้าตา ของขนมโปรตุเกส ที่ถูกดัดแปลง กลายมาเป็นขนมไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยา Broinhas : ขนมผิง Tigelada : ขนมหม้อแกง Bolo de toco : สังขยา Quenijada de troimbra : ขนมบ้าบิ่น น่าประหลาดใจใช่มั้ยล่ะ?? (ดนตรีสนุกๆ)
Transition ยานทะลุประตูมิติ กลับไปที่สถานี		
ซ้อนเข้ามาที่สถานี ยานร่อนลงมาจอด ประตูยานเปิดออก น้องๆวิ่งออกมา นายสถานี เดินเข้ามาต้อนรับคุยกับน้องๆ Cut เข้านายสถานีพูดสรุป จำนวนผลึกดาวที่น้องสะสมมาได้ ซ้อนเข้า CG ผลึกดาวของน้องๆวิ่งเข้ามาเรียงในเฟรม กลายเป็นชุดของรางวัล	 นายสถานี นายสถานี	(SFX เสียงยานลงจอด ประตูยานเปิด) (ดนตรีสนุกๆ) ขอต้อนรับเด็กกล้าทั้งสาม กลับสู่สถานีทะลุมิติ จากการทำภารกิจทั้งสอง น้องๆทีม.....สะสมผลึกดาวได้ทั้งหมด.....ดวง!! และของรางวัล ที่พวกเขาสามารถแลก กับไปให้โรงเรียนได้ ก็คือ!! (ดนตรีตื่นเต้นรัวกลอง) (ชื่อของรางวัล)..... ยอดเยี่ยมมากครับ!!

ภาพ	ตัวละคร	เสียง
Cut ใกล้ น้องๆดีใจ ตามสถานการณ์จริง	น้องๆ	(ปล่อยเสียงน้องๆ ดีใจ ตามสถานการณ์จริง) (SFX วิ้งๆประสบความสำเร็จ)
Cut เปลี่ยนมุม นายสถานีพูดถามน้องๆ	นายสถานี	เป็นยังไงบ้างครับน้องๆ เดินทางทะลุมิติไปในโลกอนาคต ทำการทดลองกับดอกเตอร์..... แล้วยังได้ย้อนอดีต ไปทำขนมกับท้าวทองกีบม้าประทับใจอะไรกันบ้างครับ??
	น้องๆ	(ปล่อยเสียงน้องตอบ ตามความรู้สึกของตัวเอง)
Cut มาที่น้องช่วยกันตอบ สั้นๆได้ใจความ Cut ร่วมเฟรม นายสถานีกับน้อง	นายสถานี	การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในอดีตและวิทยาศาสตร์ที่จะนำพาเราไปสู่ความก้าวหน้าในอนาคต เป็นสิ่งที่เรื่องที่สนุกและมีประโยชน์อย่างคาดไม่ถึงเลยนะครับ และนี่คือหน้าที่ของพวกเรา!!
	น้องๆ	เด็กกล้าทะลุมิติ!!
Pan มารับน้องๆ พูดพร้อมกันอย่างร่าเริง Cut เปลี่ยนมุม มาที่นายสถานี พูดลาจบ	นายสถานี	วันนี้นายสถานี..... และเด็กกล้าทั้งสามต้องขอตัวลาไปก่อน พบกันใหม่คราวหน้า
Cut กว้าง น้องๆและนายสถานีสวัสดี Transition ประตูมิติวาบขึ้นเป็นแสงจ้าจบ	ทั้งหมด	สวัสดีครับ/สวัสดีค่ะ บ๊าย.....บาย (ดนตรีสนุกๆประจำรายการ)
End Tillie จบรายการ		

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ ตัวนิด จิตอาสา The Scout Volunteer

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 6-9 ปี

ลำดับ	ภาพ	เสียง
1	เปิดรายการด้วย Establishing บรรยากาศในค่ายตัวนิด	เพลงประจำรายการ
1	เปิดตัวพิธีกร	Voice over เกริ่นนำเข้าสู่รายการ **Voice over:** กลับมาพบกันอีกแล้วนะครับกับความสนุกสนานและความรักของลูกเสือตัวนิด ที่จะมาพิชิตภารกิจกับรายการ “ตัวนิดจิตอาสา” กับ พี่แม็กซ์ ลูกเสือรุ่นพี่ และในวันนี้ เหล่าผู้กล้าตัวนิดของเรานั้นจะมีใครกันบ้าง ไปพบกับพวกเขากันเลย
2	เปิดตัวน้องๆหมู่กระต่าย แนะนำน้องทีละคนด้วยกราฟฟิก ● น้องจิ๊กซอว์ ● น้องชมพู่ ● น้องเจนนี่ ● น้องเปรม	เปิดตัวลูกเสือตัวนิดหมู่ที่ 1 เดินออกมาจากปากเสือ **Voice over:** - ลูกเสือตัวนิดคนแรกนั่นก็คือ “น้องจิ๊กซอว์” ที่มาพร้อมกับความสุขุมนุ่มลึกและปฏิภาณไหวพริบที่ดีเยี่ยม - “น้องชมพู่” มาพร้อมกับความรอบรู้ และความมั่นใจที่เต็มเปี่ยม - “น้องเจนนี่” มาพร้อมกับรอยยิ้มที่สดใส และบุคลิกแห่งความเป็นผู้นำ - และคนสุดท้ายของฝ่ายหญิงนั่นก็คือ “น้องเปรม” มาพร้อมกับความใสซื่อบริสุทธิ์ และจิตใจที่โอบอ้อมอารี และนี่ก็คือ “ทีมกระต่ายน้อย”
3	เปิดตัวน้องๆหมู่กวาง แนะนำน้องทีละคนด้วยกราฟฟิค ● น้องพีท ● น้องลูกหมู ● น้องกร ● น้องบาส	เปิดตัวลูกเสือตัวนิดหมู่ที่ 2 เดินออกมาจากปากเสือ **Voice over:** เมื่อเรามีฝ่ายหญิงแล้ว เรามาพบกับฝ่ายชายกันบ้างดีกว่าครับ - คนแรกนั่นก็คือ “น้องพีท” น้องเล็กของค่าย ที่มาพร้อมกับความน่ารักน่าเอ็นดู

ลำดับ	ภาพ	เสียง
		- “น้องลูกหมู” ที่มาพร้อมกับความกระชับกระเฉง และความมั่นใจที่เต็มเปี่ยม - “น้องกร” มาพร้อมกับบุคลิกผู้นำมาดกวน - และลูกเสือตัวนิดคนสุดท้ายของเรานั่นก็คือ “น้องบาส” ผู้มีความสุขุมนุ่มลึก และจิตใจที่ดีงาม และพวกเขาคือ “ทีมสิงโต” เอาล่ะครับ เมื่อเหล่าลูกเสือมากันพร้อมหน้าพร้อมตากันแล้ว เราไปพบกับท่านนายพลกันเลย
4	นายพลเดินออกมาจากปากเสือ กล่าวอุดมการณ์ของค่าย	เปิดตัวนายพลประจำค่ายตัวนิด **นายพล:** เราชื่อ “เอวิน” เราเป็นนายพลประจำค่ายตัวนิดแห่งนี้ ขอให้ลูกเสือทุกคนจงจำอุดมการณ์ของค่ายตัวนิดจิตอาสาเอาไว้ 1. เหล่าลูกเสือทุกคนจะต้องมีความสามัคคี อีกทั้งยังต้องมีความเอื้ออารี และจำเป็นจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบ 2. เหล่าลูกเสือเนตรนารีทุกคนที่ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการทำภารกิจต่างๆ ถือว่าเป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียน 3. เหล่าลูกเสือเนตรนารีทุกคนจะได้รับเหรียญกล้าหาญ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการทำความดี
5	พิธีกรนำเข้าสู่ช่วง ท้าประลองฯ รับหน้าน้องๆ ท่าทางครื้นเครง	พิธีกรนำเข้าสู่ช่วง “ท้าประลอง ลูกเสือเนตรนารีสำรอง พร้อมลุย” **พิธีกร**: ในช่วงนี้คือช่วงท้าประลอง เราจะมีบททดสอบที่มีชื่อว่า “เครื่องกรองประลองยุทธ์” โดยที่น้องๆจะต้องใช้ความสามารถและความสามัคคีกันในหมู่ของน้องๆนะครับ น้องๆทั้งสองหมู่พร้อมกันหรือยังครับ (น้องๆตอบรับ) ถ้าพร้อมแล้ว เราไปฟังกติกากันเลย
6	กราฟฟิคอธิบายการเล่นเกมเครื่องกรองประลองยุทธ์	**Voice over:** กติกาเกม “เครื่องกรองประลองยุทธ์” น้องๆทั้งสองหมู่จะต้องแข่งขันกันทำภารกิจกรองน้ำให้ได้ปริมาณน้ำมากที่สุดในเวลาที่กำหนด โดยน้องคนแรกจะต้องตักน้ำจากบ่อเพื่อไปให้กับเพื่อนคนที่2 หลังจากนั้นน้องที่2จะต้องเดินหาบน้ำจากสะพานไม้ขนาดเล็ก เพื่อไปส่งต่อให้กับเพื่อนคนที่3ที่รออยู่ปลายทาง เพื่อที่จะนำน้ำไปใส่เครื่องกรองน้ำของแต่ละหมู่ หมู่ไหนกรองน้ำได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนดจะเป็นฝ่ายชนะ ถ้าพร้อมแล้ว ลุย!!!

ลำดับ	ภาพ	เสียง
7	น้องๆแข่งขัน ตัดสลับน้องๆทั้ง 2 ทีม	ลูกเสือทั้งสองหมู่ แข่งขันพร้อมกัน และ สรุปการแข่งขัน **Voice over:** - ทั้ง 2 ทีมก็ได้แยกย้ายกันไปทำงานอย่างรวดเร็ว มาดูที่ทีมกระต่ายน้อยกันก่อนนะครับ ดูเหมือนจะมีการตกลงหน้าที่กันไว้เป็นอย่างดี - ทีมกระต่ายน้อยได้เริ่มผูกเงื่อนแล้วล่ะครับ - ทีมสิงโตเองก็รีบผูกเงื่อนแล้วเหมือนกัน - ทีมกระต่ายน้อยผูกเชือกใกล้เสร็จแล้วนะครับ - ทางทีมสิงโตเองก็ไล่ตามกันมาติดๆแล้ว - เริ่มหาบน้ำไปขึ้นท่อนไม้แล้ว ระวังด้วยนะครับเด็กๆ อย่าให้ตกล่ะ - ทีมสิงโตกำลังเจอปัญหาแล้วล่ะครับ เพราะตอนนี้ ทีมกระต่ายน้อยกำลังนำไปไกลแล้วล่ะ - ทีมสิงโตได้เริ่มตักน้ำแล้วล่ะครับ แต่เอ๊!! นี่ทีมกระต่ายน้อยกำลังจะเริ่มทำไม้หาบอันที่ 2 แล้วหรอเนี่ย รวดเร็วกันจริงๆนะครับ - ทีมสิงโตเริ่มหาบน้ำกันแล้วล่ะครับ - เดินระวังๆกันด้วยนะครับเด็กๆ - ทีมกระต่ายน้อยเริ่มเทน้ำลงในขวดเป็นรอบที่2 กันแล้วล่ะครับ - ทีมสิงโตเองก็ได้เริ่มเทน้ำแล้วเช่นกัน ไม่มีใครยอมใครกันเลยจริงๆ - น้ำของทีมกระต่ายน้อยก็เริ่มใกล้จะเต็มเหยือกแล้ว - ทีมสิงโตพึ่งจะมาทำไม้หาบที่2เอง จะไล่ตามไหมล่ะครับเนี่ย เร่งมือกันหน่อยครับทีมสิงโต - แล้วเวลาก็ได้หมดลงแล้วครับ
8	**Key Scene ช่วง “ภารกิจ จิตอาสา”**	Voice over นำเข้าสู่ช่วงต่อไปของรายการ **Voice over:** ไม่รอช้าเราไปพบกับภารกิจต่อไปกันเลยครับ ในช่วง “ภารกิจจิตอาสา”
9	**VTR ภารกิจจิตอาสา นอกสถานที่** ตัดสลับน้องๆทั้ง2ทีม พร้อมกราฟฟิกและภาพประกอบอธิบายภารกิจ	Voice over อธิบายกติกาและบรรยากาศภารกิจ

ลำดับ	ภาพ	เสียง
		Voice over: ช่วงภารกิจจิตอาสา เรามาบุกโรงเรียนวิภารัตน์ เพื่อมาดูกันว่าน้องๆลูกเสือเนตรนารีจะสามารถผ่านบททดสอบสะกดรอย และบททดสอบจิตอาสาหรือไม่ โดยน้องๆจะต้องสะกดรอยตามคำใบ้เพื่อไปยังด่านที่1
	(น้องๆทั้งสองทีมอ่านคำใบ้และปรึกษากัน ก่อนจะเดินสะกดรอยตามคำใบ้นั้นไป)	
	กราฟฟิคภาพถังขยะด้านที่1	**Voice over:** ด้านที่1 เต็มไปด้วยขยะที่ทิ้งไม่ลงถัง แต่น้องๆจะต้องค้นหาคำใบ้ปริศนาให้เจอ มาดูซิว่าน้องๆจะช่วยกันเก็บขยะลงถังได้หรือไม่
	(น้องๆทั้งสองทีมเข้าไปสำรวจพื้นที่และตามหาคำใบ้)	**Voice over:** เจอคำใบ้แล้วครับ แต่จะเก็บขยะไหมนะ
	(น้องๆทีมเนตรนารีช่วยกันเก็บขยะ ส่วนน้องลูกเสือไม่ได้เก็บ)	**Voice over:** โอ้โห น้องๆเนตรนารีก็ไม่นิ่งดูดาย ช่วยกันเก็บขยะด้วย เยี่ยมมากครับ แต่หนุ่มน้อยคงมุ่งมั่นกับภารกิจมากไปหน่อยเลยลืมเก็บขยะ แต่ไม่เป็นไรครับ ไปภารกิจต่อไป ไปฟังคำใบ้กันเลย
	กราฟฟิคบอกคำใบ้ที่2	**Voice over:** ห้องแห่งความรู้ มีตู้หนังสือ มีคนคอยดู ครูบรรณารักษ์ไง ห้องอะไรนะ น้องๆลองทายดูสิครับ
	(น้องๆทั้ง 2 ทีมวิ่งตามหาสถานที่ในภารกิจที่2)	**Voice over:** ใช่แล้วครับ ห้องแห่งความรู้ก็คือ “ห้องสมุด” นั่นเอง ซึ่งห้องสมุดเป็นห้องที่น้องๆจะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ เพราะมีหนังสืออยู่มากมาย แต่เมื่อเข้าไปใช้น้องๆไม่ควรส่งเสียงดัง และเก็บหนังสือให้เข้าที่ด้วยนะครับ
	ภาพห้องสมุด	
	(น้องๆทั้ง 2 ทีมเข้าไปในห้องสมุด พูดคุยและรับภารกิจจากบรรณารักษ์)	**Voice over:** เก่งมากๆเลยครับ การเก็บหนังสือให้เข้าที่เป็นการทำความดีอย่างง่ายๆ ที่น้องๆทุกคนทำได้ครับ
	(น้องๆทั้ง 2 ทีม ช่วยกันเก็บหนังสือให้เข้าที่บนชั้นหนังสือ)	**Voice over:** อีกหนึ่งบททดสอบจากห้องสมุด น้องๆทั้ง 2 หมู่จะต้องจัดเรียงธงให้ตรงกับแผนที่ของประเทศต่างๆในอาเซียน ซึ่งจะต้องใช้ไหวพริบและการจดจำ ลองดูครับ
	(ภาพภารกิจจัดเรียงธงให้ตรงกับแผนที่ของประเทศต่างๆในอาเซียน น้องๆทั้ง 2 ทีมช่วยกันจัดเรียงธงกันอย่างจริงจัง และเมื่อทำสำเร็จก็ได้รับคำใบ้ในภารกิจต่อไป)	**Voice over:** เอาล่ะครับ ก็ถึงสถานการณ์สำคัญที่จะทดสอบจิตอาสาของน้องๆ มาดูกันสิว่าพวกเขาจะทำอย่างไร

ลำดับ	ภาพ	เสียง
	แบบทดสอบจิตอาสา (ทีมกระต่ายน้อย) น้องๆเนตรนารีทีมกระต่ายน้อยออกมาจากห้องสมุดก็พบกับคนกำลังจะเป็นลมและร้องขอความช่วยเหลือ น้องๆก็ไม่รอช้ารีบเข้าไปช่วยพัดและนำน้ำมาให้กิน จนเธอเริ่มมีอาการดีขึ้นจึงให้คำใบ้ในภารกิจสุดท้ายแก่น้องๆเป็นการตอบแทน **แบบทดสอบจิตอาสา (ทีมสิงโต)** ขณะที่น้องๆลูกเสือทีมสิงโตกำลังเร่งรีบวิ่งไปหาภารกิจสุดท้าย ก็พบกับคนต่างด้าวพูดไม่ชัดหาทางไปห้องน้ำ จึงมาขอความช่วยเหลือกับเด็กๆ แต่น้องๆที่เหลือวิ่งตรงไปยังสนามเด็กเล่นเพื่อตามหาคำใบ้สุดท้าย มีเพียงน้องบาสที่หยุดช่วยเหลือและพาคนต่างด้าวไปเข้าห้องน้ำ ด้วยการทำความดีของน้องบาสคนต่างด้าวจึงให้คำใบ้ด่านสุดท้ายแก่น้องบาสเพื่อเป็นการตอบแทน	
		Voice over: และในที่สุดฮีโร่ของเราก็ไม่นิ่งดูดาย อาสาช่วยเหลือคนที่อยู่ในสถานการณ์ลำบาก เป็นตัวอย่างที่น่าชื่นชม ไปดูน้องๆที่ด่านสุดท้ายกันเลยครับ
	(น้องๆวิ่งตามคำใบ้ไปยังสนามเด็กเล่น)	**Voice over:** และด่านสุดท้ายก็มีคำใบ้ดังนี้ “สุขหรรษา ชิงช้าพาเพลิน พวกเรารีบเดินไปสนาม...” สนามอะไรนะ ถูกต้องแล้วครับสนามเด็กเล่น
	กราฟฟิคบอกคำใบ้ที่3	
	(ในสนามเด็กเล่นมีทั้งเข็มมุด ของแหลมคม และขยะมากมาย น้องๆทั้ง 2 ทีมจึงช่วยกันเก็บกวาดทุกอย่างให้เรียบร้อยเพื่อความปลอดภัย)	**Voice over:** แต่เอ๊ะ ดูเหมือนว่าจะมีสิ่งที่ดูเป็นอันตรายกับเด็กๆอยู่นะ มาดูกันว่าน้องๆจะทำอย่างไร น้องๆเก็บสิ่งอันตรายลงถังขยะเรียบร้อยแล้ว แต่ต้องมาลุ้นกันนะว่าน้องๆจะหาธงประจำหมู่ทันไหม
	(น้องๆทีมกระต่ายน้อยพบกับคำใบ้และหลงเข้าไปในตึกซึ่งไม่ใช่ที่ที่ธงถูกซ่อนไว้อยู่ น้องๆต่างก็พยายามลองเปิดห้องแต่ก็พบว่าห้องถูกล็อคทั้งหมดจึงต้องออกมาที่สนามเด็กเล่นอีกครั้งเพื่อหาคำใบ้ที่ยังขาดไป)	

ลำดับ	ภาพ	เสียง
	(น้องๆทีมสิงโตก็พบคำใบ้และในตอนแรกก็หลงไปหาธงผิดที่เช่นกัน) (น้องๆทั้ง 2 ทีมต่างก็พบธงประจำหมู่ของตนและทำการเสียบธงที่ปลายไม้ง่าม หลังจากนั้นก็รีบวิ่งไปที่หน้าเสาธงเพื่อเป็นการบอกว่าน้องๆได้ทำภารกิจสำเร็จลุล่วงแล้ว) (ประมวลภาพบรรยากาศในภารกิจ) (ทีมงานเข้าไปคุยกับน้องๆทีมสิงโตหลังจากทำภารกิจเสร็จเรื่องที่น้องๆลืมเก็บขยะในภารกิจแรก) (น้องๆทีมสิงโตช่วยกันเก็บขยะให้ลงถังกันอย่างสามัคคี)	**Voice over:** เจอแล้วครับ ก็ถือว่าน้องๆได้ทำภารกิจเสร็จสมบูรณ์ **Voice over:** เก่งมากครับ น้องๆทั้ง 2 หมู่จะต้องใช้ความสามัคคีและไหวพริบในการสะกดรอยเพื่อไปยังจุดหมาย ในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งน่าชื่นชมมากๆเลยนะครับ ดังนั้นเด็กๆทุกคนควรจะช่วยเหลือผู้อื่นตามอุดมการณ์แห่งตัวนิดจิตอาสา *ทีมงานเข้าไปคุยกับน้องๆทีมสิงโตหลังจากทำภารกิจเสร็จ* **ทีมงาน:** ถ้าเกิดว่าคราวหน้าเราเจอขยะอยู่นอกถังเราจะเก็บไหมครับ **น้องๆทีมสิงโต:** เก็บครับ **Voice over:** และแม้ว่าทีมลูกเสือจะลืมเก็บขยะ แต่หลังจากจบเกมลงเด็กๆก็ขอโอกาสไปเก็บขยะอีกครั้ง ซึ่งน่าชื่นชมมากๆเลยนะครับ
End Tillie จบรายการ		

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ ปิดเทอมเดอะซีรีย์

ตอน ขึ้นรถไฟ...ไปอยุธยา

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 10-12 ปี

ลำดับที่ / สถานที่	รายละเอียด
	Title / ดนตรีเปิดรายการ
- CG เปิดรายการ - สถานีรถไฟ หัวลำโพง	Vo. หลังจากที่เด็กๆ ต้องทุ่มเทกับการเรียนกันอย่างขมักเขม่นเป็นเวลาหลายเดือนนะครับ ก็ถึงเวลาปิดเทอมที่เด็กๆหลายคนตั้งตารอกันแล้วล่ะครับ บางคนก็ไปเที่ยวกับครอบครัว ทำกิจกรรมสนุกสนานต่างกันไป และนี่ก็เป็นอีกหนึ่งความสนุกในแบบ ปิดเทอมเดอะซีรีย์ครับ - เปิดตัวเด็ก 3 คน น้องต่วยเม้ง / น้องแกรนดี้ / น้องชีชี ปิดเทอมเดอะซีรีย์ในวันนี้ ก็จะพาเด็กๆ ใช้เวลาปิดเทอมอันมีค่าของพวกเขาทั้ง 3 คน มาร่วมทำกิจกรรมที่จะเปิดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เด็กๆหลายคนอาจจะยังไม่เคยสัมผัสมาก่อน และนี่ล่ะครับคือความรู้คู่ความสนุกในช่วงปิดเทอม ที่รับรองว่าเด็กๆต้องชอบกันอย่างแน่นอนครับ <u>ภารกิจที่ 1 (เดินทางไปอยุธยาด้วยรถไฟ ขบวน 111 รถออกเวลา 7.00 น.)</u>
- มอบหมายภารกิจที่ 1 - สถานีรถไฟ หัวลำโพง	เด็กๆ 3 คน : สวัสดีครับ ทีมงาน : วันนี้เราพร้อมที่จะไปทำภารกิจกันหรือยัง เด็กๆ 3 คน : พร้อมแล้วครับ ทีมงาน : รู้หรือยังว่าเราจะไปกันที่ไหน เด็กๆ 3 คน : ไม่รู้ครับ / ไม่รู้ค่ะ ทีมงาน : เราจะไปกันที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่วยเม้ง : เมืองเก่าของเรา ทีมงาน : ถูกต้อง ใครมีเครื่องมือสื่อสารอะไรติดตัวมาหรือเปล่า เด็กๆ 3 คน : ไม่มีครับ / ไม่มีค่ะ ก็ให้ไปหมดแล้ว (หัวเราะ) ทีมงาน : พร้อมที่จะรับภารกิจที่ 1 หรือยัง เด็กๆ 3 คน : พร้อมแล้วครับ ทีมงาน : รับไปเลย * เด็กๆรับซองภารกิจ ต้องเดินทางไปอยุธยาด้วยรถไฟ โดยมีค่าใช้จ่ายรวมกัน 3 คน 1000 บาท และไม่สามารถพกเครื่องมือสื่อสารใดๆไปด้วย และจะมีภารกิจย่อยดังนี้ - จดจำชื่อสถานที่รถไฟที่เดินทางผ่านก่อนถึงที่หมายให้ได้ทุกสถานี - ต้องซื้อน้ำเปล่าคนละ 1 ขวด พร้อมกับข้าวเหนียวหมูปิ้งคนละ 1 ชุด

ลำดับที่ / สถานที่	รายละเอียด
	- ห้ามทำตั๋วรถไฟหายโดยเด็ดขาดก่อนถึงที่หมาย ทีมงาน : เด็กๆแบ่งหน้าที่กันเสร็จหรือยัง เด็กๆ 3 คน : เสร็จแล้วครับ / ค่ะ ทีมงาน : พร้อมที่จะไปกันหรือยัง
- สถานีรถไฟ หัวลำโพง	เด็ก ๆ 3 คน : พร้อมแล้วครับ / ค่ะ ทีมงาน : ถ้าพร้อมแล้วก็ไปกันเลย Vo. และแล้วเราเด็กๆก็ต้องเริ่มภารกิจกับการเดินทางไปอยุธยากันครับ ระหว่างทางก็มีภารกิจย่อยให้ทำกันด้วย เรื่องราวจะเป็นอย่างไร เด็กๆจะเจออะไรกันบ้าง เราเดินทางไปกับพวกเขากันเลยครับ *ทีมงานดูแลความปลอดภัยตลอดการทำภารกิจ - เด็ก ๆ 3 คน ทำภารกิจย่อยบนรถไฟ - สัมภาษณ์ความรู้สึกกับการได้เดินทางด้วยรถไฟ โดยไม่มีผู้ปกครองมาด้วย - เด็กๆ เดินทางมาถึงสถานีรถไฟพระนครศรีอยุธยา
- CG การเดินทาง	ต่วยเม้ง :เรามาถึงแล้วอยุธยา แล้วเราจะต้องทำอะไรกันต่อ ชีชี : ต้องไปรับซองภารกิจที่ 2 นะ
- บนรถไฟ สาย หัวลำโพง – เด่นชัย	ต่วยเม้ง : งั้นเราไปกันเลยดีกว่า - เดินไปรับภารกิจที่ 2 ทีมงาน : เป็นอย่างไรบ้างเด็กๆ เด็กๆ 3 คน : สนุกมากครับ / ค่ะ นั่งจนปวดก้นเลย (หัวเราะ)
- สถานีรถไฟอยุธยา	ทีมงาน : ตอนนี้เด็กๆจะได้รับซองภารกิจที่ 2 เราจะเดินทางไปที่เพนียดคล้องช้าง เด็กๆ 3 คน : ว้าว ทีมงาน : และพวกเราจะได้ทำอะไรบ้างนั้น มีอยู่ในซองภารกิจที่ 2 พร้อมหรือยัง เด็กๆ 3 คน : พร้อมแล้วครับ / ค่ะ - เด็กๆรับภารกิจที่ 2 <u>ภารกิจที่ 2 (ช่วยงานเจ้าหน้าที่ดูแลช้าง)</u> * เด็กๆรับซองภารกิจ ทั้ง 3 คนต้องช่วยเจ้าหน้าที่ที่ดูแลช้างตามแต่ที่จะได้รับมอบหมายโดยต้องทำภารกิจย่อยดังนี้ - ช่วยขนอาหารช้าง (เปลือกข้าวโพด ต้นสับปะรด ต้นกล้วย) ไปวางให้ช้าง - สมทบทุนอาหารช้างคนละ 50 บาท พร้อมกับถ่ายรูปคู่ช้างน้อย 1 ตัว คนละ 1 รูป ภารกิจนี้จะทำสำเร็จก็ต่อเมื่อเด็กๆ เข้าไปขอบคุณที่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่
- CG การเดินทาง	แล้วเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งบอกว่า **“ปิดเทอมนี้เด็กๆทุกคนทำความดีกันเก่งมาก”** จากนั้นต้องจดจำชื่อเจ้าหน้าที่คนนั้นไว้ให้ได้ ทีมงาน : พร้อมกันหรือยัง เด็กๆ 3 คน : พร้อมแล้วครับ / ค่ะ

ลำดับที่ / สถานที่	รายละเอียด
- CG การเดินทาง - เพนียดคล้องช้าง - เพนียดคล้องช้าง	ทีมงาน : พร้อมแล้วก็ไปกันเลย - เดินทางไปยัง “เพนียดคล้องช้าง” เพื่อทำภารกิจที่ 2 <u>*เดินทางด้วยรถตู้ทีมงานเพื่อความปลอดภัย*</u> Vo. ในที่สุดก็เดินทางมาถึงอยุธยาและรับภารกิจที่สองเป็นที่เรียบร้อยครับ และภารกิจที่สองนี้ก็ดูเหมือนจะต้องออกแรงกันซะหน่อย แล้วพวกเขาจะไหวกันรึเปล่า ตามไปดูกันครับ *ทีมงานดูแลความปลอดภัยตลอดการทำภารกิจ - เด็กๆ 3 คนเดินทางถึงเพนียดคล้องช้าง - เด็กๆ 3 คนเริ่มทำภารกิจ * ซื้ออาหารให้ช้างคนละ 50 บาท - ทั้ง 3 คนให้อาหารช้าง - สัมภาษณ์ความรู้สึกเด็กๆ ทั้ง 3 คน * ช่วยกันเอาอาหารไปให้ช้าง ทีมงาน : เด็กๆเห็นกองสับปะรดหรือเปล่า เด็กๆ 3 คน : เห็นครับ / ค่ะ ทีมงาน : นั่นคือสิ่งที่เราต้องทำ เราต้องช่วยกันเอาไปให้ช้าง พร้อมไหม เด็กๆ 3 คน : พร้อมครับ / ค่ะ ทีมงาน : พร้อมแล้วก็ ลุย - เด็กๆ 3 คนช่วยกันขนอาหารไปให้ช้าง * เด็กๆ 3 คนสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ดูแลช้าง * เจ้าหน้าที่ดูแลช้าง : ปิดเทอมนี้เด็กๆทำความดีกันเก่งมากค่ะ.. เด็กๆ 3 คน : ขอบคุณครับ / ค่ะ - เด็กๆ ถ่ายรูปกับช้างน้อยคนละ 1 รูป ด่วยแม้ง : ตอนนี้เรามีเรื่องหนักใจเกิดขึ้นครับ ผมทำตังค์หาย - เด็กๆ 3 คนช่วยกันหาซองเงิน - เจ้าหน้าที่ดูแลช้างเจอซองเงินแล้วเก็บไว้ให้ - เด็กๆไปขอรับซองเงินที่ทำหาย แล้วโดนทำโทษ ทีมงาน : เมื่อกี้เกิดอะไรขึ้น ด่วยแม้ง : เจอตังค์แล้วครับ จากผู้มีพระคุณของเรา (หัวเราะ) ทีมงาน : ทีนี้พี่จะมีบทลงโทษ คือทำภารกิจนี้ไม่สำเร็จ เพราะว่าเราทำตังค์หาย ชีชี : หนูไม่ได้ทำ พี่ด่วยแม้งแหละทำตังค์หาย หนูเห็นอยู่ว่ามันวางอยู่ตรงนั้น ทีมงาน : พี่ให้โอกาสแก้ตัว จะกู้คืนภารกิจนี้ได้ ทั้ง 3 คนต้องเต้นเพลงช้าง เด็กๆ 3 คน : โอเค / ชีชี ทำไมอ่ะ ทีมงาน : พร้อมไหม จะทำหรือไม่ทำ เด็กๆ 3 คน : ทำ

ลำดับที่ / สถานที่	รายละเอียด
	ทีมงาน :พร้อมนะ ร้องเพลงช้างด้วย เริ่ม...
	- เด็กๆ 3 คนเต้นและร้องเพลงช้าง
	ทีมงาน : ต่อไปจะเป็นภารกิจที่ 3 อยากรู้ไหมว่าต้องทำอะไร
	เด็กๆ 3 คน : อยากรู้ครับ / ค่ะ
	ทีมงาน : ถ้าพร้อมแล้วก็รับซองภารกิจไปเลย
	- เด็กๆ รับซองภารกิจที่ 3
	<u>ภารกิจที่ 3 (เรียนรู้การทำโรตีสายไหม)</u>
- เพนียดคล้องช้าง	* เด็กๆรับซองภารกิจ ทั้ง 3 คนต้องช่วยกันจดจำวิธีการทำโรตีสายไหมและวัตถุดิบต่างๆในการทำ พร้อมกับซื้อโรตีสายไหมร้านนั้น 1 ชุด ราคาใดก็ได้ โดยต้องทำภารกิจย่อย 1 อย่าง ดังนี้
	- ทั้ง 3 คนต้องคลึงแป้งโรตีด้วยมือให้ได้
	ภารกิจนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อแม่ค้าบอกว่า **“ปิดเทอมนี้เด็กๆทุกคนทำความดีกันเก่งมาก”** จากนั้นต้องจดจำชื่อแม่ค้าคนนั้นไว้ให้ได้
	ทีมงาน : เอาล่ะ พร้อมกันหรือยัง ขอเสียงหน่อย
	เด็กๆ 3 คน : พร้อมแล้ว เย้...
	ทีมงาน : พร้อมแล้วก็ไปกันเลย...
	- เดินทางไปยัง “ร้านโรตีสายไหมแม่ชูศรี” เพื่อทำภารกิจที่ 3
	<u>*เดินทางด้วยรถตู้ทีมงานเพื่อความปลอดภัย*</u>
	Vo. มาถึงภารกิจที่สามกันแล้วล่ะครับ และดูเหมือนจะถูกใจเด็กๆกันมากเลยครับ เพราะเป็นเรื่องกินครับ แหม ว่าแต่จะผ่านภารกิจนี้รึเปล่า ไปลุ้นกันครับ
	*ทีมงานดูแลความปลอดภัยตลอดการทำภารกิจ
	ต่วยเม้ง : มาถึงภารกิจที่ 3 ครับ เรามาที่ร้านโรตีแม่ชูศรีกันนะครับ เราไปหาแม่ค้ากันดีกว่าครับ
	เด็กๆ 3 คน : สวัสดีครับ / ค่ะ
	แม่ค้า : สวัสดีค่ะ
	ต่วยเม้ง : กำลังทำอะไรกันอยู่หรือครับ
	แม่ค้า : กำลังทำแป้งโรตีค่ะ
	แกรนดี้ : วันนี้เราจะมาทำภารกิจคือต้องคลึงแป้งโรตีครับ
	ชีชี : พอเราคลึงแป้งเสร็จแล้วเราก็จะซื้อโรตีด้วย 1 ชุดค่ะ
- CG การเดินทาง	แม่ค้า : ได้ค่ะ เดี๋ยวเราไปใส่ถุงมือก่อนนะ
	- เด็กๆ ใส่ถุงมือกันเปื้อน
	- เริ่มทำภารกิจคลึงแป้งโรตี
- หน้าโรงพยาบาล	ทีมงาน : เด็กๆครับ ได้ลองทำการคลึงแป้งโรตีแล้วคิดว่าทำได้ไหม
- ร้านโรตีสายไหมแม่ชูศรี	เด็กๆ 3 คน : ไม่ได้เลยครับ / ค่ะ (หัวเราะ)
	ทีมงาน : พี่ให้เวลาอีก 5 นาที ให้ทำภารกิจนี้ให้ผ่าน และมีภารกิจพิเศษให้อีก ถ้าวันนี้

ลำดับที่ / สถานที่	รายละเอียด
- ร้านโรตีสายไหมแม่ชูศรี - CG การเดินทาง	ทำทั้ง 4 ภารกิจของเราผ่าน เงินที่เหลือทั้งหมดให้แบ่งกัน เด็กๆ 3 คน : เย้... ถ้าทำไม่ผ่านล่ะครับ แม่ค้า : ถ้าทำได้ให้กินฟรี 1 ชุด ทีมงาน : ถ้าไม่ผ่านก็ไม่ได้แบ่งเงินกันครับ พร้อมไหม ถ้าพร้อมแล้วจับเวลา 5 นาที เริ่ม... - เด็กๆ เริ่มทำภารกิจคลึงแป้งโรตีให้ได้ในเวลา 5 นาที * จับเวลาเด็กๆคลึงแป้งให้ได้ในเวลา 5 นาที * ทีมงาน : หมดเวลา เด็กๆทำภารกิจสำเร็จไหม เด็กๆ 3 คน : สำเร็จครับ / ค่ะ ทีมงาน : สำเร็จตรงไหน (หัวเราะ) เดี๋ยวเราจะให้แม่ค้าเป็นคนตัดสินว่าผ่านหรือไม่ เด็กๆ 3 คน : ให้ผ่านเถอะครับ ขอร้อง... แม่ค้า : โอเค ผ่าน.... ทีมงาน : โอเค งั้นก็ถือว่าภารกิจนี้ สำเร็จ... เด็กๆ 3 คน : เย้... Vo. แหม...ภารกิจนี้อาจจะดูทุลักทุเลกันไปหน่อย แต่เด็กๆก็อ้อนจนผ่านภารกิจนี้ไปได้แถมได้ของฟรีมาอีกต่างหาก เก่งกันไม่เบาเลยนะครับเด็กๆ แม่ค้า : ปิดเทอมนี้เด็กๆทำความดีกันเก่งมากค่ะ.. เด็กๆ 3 คน : ขอบคุณครับ / ค่ะ Vo.และแล้วก็ผ่านไปอีกหนึ่งภารกิจครับ มาถึงภารกิจที่สี่ ต้องบอกก่อนว่าอาจจะดูเหมือนง่าย แต่จะเอาตัวรอดกันได้รึเปล่า ตามไปดูพวกเขากันครับ - เดินทางไปยัง “**รอยมณีเฮาท์**” เพื่อทำภารกิจที่ 4 *เดินทางด้วยรถตู้ทีมงานเพื่อความปลอดภัย* - เด็กๆ3 คนรับซองภารกิจที่ 4 ภารกิจที่ 4 (เข้าครัวทำกับข้าว / สรุปภารกิจ) * เด็กๆรับซองภารกิจ ทั้ง 3 คนต้องเข้าพักที่**รอยมณีเฮาท์**เป็นเวลา 1 คืน โดยต้องต่อรองราคาที่พักให้ได้ถูกที่สุดจากค่าใช้จ่ายที่เหลืออยู่ จากนั้นต้องทำอาหารเย็นช่วยกัน ตามเมนูที่กำหนด โดยภารกิจย่อยดังนี้ - ช่วยกันทำอาหารเย็นตามเมนู (แกงจืดเต้าหู้หมูสับ / ไข่เจียว / บัวลอย) ภารกิจนี้จะสำเร็จก็ต่อเมื่อเจ้าของที่พักบอกว่า **“ปิดเทอมนี้เด็กๆทุกคนทำความดีกันเก่งมาก”** จากนั้นต้องจดจำชื่อเจ้าของที่พักให้ได้ *ทีมงานดูแลความปลอดภัยตลอดการทำภารกิจ ทีมงาน : พร้อมที่จะทำภารกิจกันหรือยัง เด็กๆ 3 คน : พร้อมแล้วครับ / ค่ะ

- รอยมณีเฮาท์	ทีมงาน : ถ้าพร้อมแล้วก็ไปกันเลย - เด็กๆ 3คน เริ่มทำภารกิจที่ 4 เด็กๆ 3 คน : สวัสดีครับ / ค่ะ ที่นี่ใช่รอยมณีเฮาส์หรือเปล่าครับ พี่ลูกหว้า : ใช่ค่ะ ต่วยแม่ง : แล้สที่นี่ราคาที่พักมีเท่าไหร่บ้างครับ พี่ลูกหว้า : ก็มี 1500 กับ 1000 บาทค่ะ เด็กๆ 3 คน : โอ้ว.... ลดให้หน่อยได้ไหมคะ พอดีว่าตังค์ไม่พอ พี่ลูกหว้า : ได้ค่ะ เดี๋ยวพี่ลดให้ 70 % เลย แต่ว่ามีข้อแม้ ต้องช่วยกันทำกับข้าว เย็นวันนี้ เด็กๆ 3 คน : ได้เลยครับ / ค่ะ ว่าแต่เราจะทำอะไรกันดี เอาเป็นไข่เจียว แกงจืด แล้วก็บัวลอยเป็นของหวานก็แล้วกัน งั้นเราไปทำกันเลยดีไหมครับ พี่ลูกหว้า : โอเค งั้นไปกันเลยค่ะ - เด็กๆ 3 คนเริ่มทำภารกิจย่อย ทำอาหารเย็น 3 อย่าง พี่ลูกหว้า : เด็กๆ ปิดเทอมนี้ทำความดีกันเก่งมากเลย เด็กๆ 3 คน : ขอบคุณครับ / ค่ะ <u>ล้อมวงกินข้าวมื้อเย็น / สรุปภารกิจ</u> * เด็กๆทั้ง 3 คนต้องมาสรุปภารกิจทั้ง 4 ภารกิจ รายงานผล โดยจะต้องผ่านอย่างน้อย 2 ภารกิจ จึงจะถือว่าทั้ง 3 คนทำภารกิจในครั้งนี้สำเร็จ Vo. ถือว่าวันนี้เด็กๆทั้งสามคนเก่งกันจริงๆครับ ทำภารกิจทั้งสี่ภารกิจกันจนสำเร็จ บางภารกิจก็เกือบจะไม่ผ่าน บางภารกิจก็เจอเรื่องที่ไม่คาดคิดแต่ก็ยังโชคดี และสุดท้ายพวกเขาก็ผ่านกันมาได้ ทำให้ได้รู้อะไรหลายอย่างที่กลายเป็นประสบการณ์ที่น่าประทับใจของพวกเขา ต้องขอปรบมือให้ดังๆเลยนะครับ - ร่วมรับประทานอาหารเย็น * Interview ความรู้สึกของเด็กๆทั้ง 3 คนในการทำภารกิจทั้ง 4 ภารกิจ * - อาบน้ำ พักผ่อน นอนค้างที่รอยมณีเฮาส์ 1 คืน Vo. หนึ่งวันผ่านไป เด็กๆทั้งสามคนของเราก็หมดแรงกันซะแล้วครับ แต่ก็ใช่ว่าจะหมดสนุก ตอนหลับยังเก็บมาฝันซะงั้นครับ แหม แบบนี้เจออีกสักสองสามภารกิจก็คงจะไม่ถอยกันล่ะครับ -รุ่งเช้าเดินทางกลับ ชีชี : ขอบคุณมากเลยนะคะ ถ้าพวกหนูมีโอกาสก็จะกลับมาเยี่ยมที่นี่ใหม่นะคะ พี่ลูกหว้า : ยินดีเลยค่ะ โชคดีนะคะ เด็กๆ 3 คน : ขอบคุณครับ / ค่ะ Vo. ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ แต่เชื่อแน่ว่าประสบการณ์ ความประทับใจ การได้เรียนรู้อะไรหลายๆอย่างของเด็กๆ จะเกิดประโยชน์กับการต่อยอดทักษะชีวิตของพวกเขา และเรื่องราวดีๆแบบนี้ยังรอเด็กๆมาสนุกด้วยกันนะครับ ปิดเทอมเดอะซีรีย์ Ending ท้ายรายการ / ดนตรีปิดรายการ

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ ทุ่งหญ้าตำราเรียน

สถานที่ จตุคามวิทยาคม

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 10-12 ปี

ภาพ	ประเด็นสัมภาษณ์
Interlude รายการ ทุ่งหญ้าตำราเรียน (เก็บภาพ stock shot มาตัดเป็น Title รากาย)	
Intro ภาพรวมของบรรยากาศโรงเรียนจตุคาม ป้ายโรงเรียน,นักเรียนเข้าแถวหน้าเสาธงชาติ	Music + เสียงบรรยากาศสดภายในโรงเรียน
Intro สัมภาษณ์อาจารย์ และนักเรียนในแต่ละประเด็น	เสียงบรรยากาศสดภายในโรงเรียน+สัมภาษณ์ - สัมภาษณ์อาจารย์และนักเรียน ในประเด็น (ตัดรวมเป็นคำพูด ที่มาที่ไปของ รร.จตุคาม) - ผอ.คมสัน ประเด็นพูดถึง รร.จตุคามพิทยาคมตัวแทนคณะครูพูดถึงหน้าที่ของตัวเอง รวมถึงนักเรียนแต่ละชั้นที่ดูแลในแต่ละรายวิชา - อ.จินตนาพูดถึงกลุ่มนักเรียนที่สอนวิชาความรู้แล้วนำไปเรียนรู้จากชีวิตจริง - กลุ่มนักเรียน (นุ่น,ออย รวมถึงกลุ่มเพื่อนๆ)
Ins ภาพเปิดห้องเรียน ทุ่งหน้าผืนกว้าง ภาพวิถีชุมชนธรรมชาติ ภาพห้องเรียนธรรมชาติ ภาพห้องเรียนที่บูรณาการความรู้สู่เรื่องจริง ภาพคุณครูผู้ทราบอาชีพผู้ปกครองและเด็กสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้เป็นภารกิจที่ทำร่วมกัน **ขอภาพนิ่งผลงานใช้ในการ ins ตอนสัมภาษณ์	ประเด็นสัมภาษณ์ อ.จินตนา - พูดถึงความสามารถของเด็กทั้งหมดของโรงเรียนว่ามีความสามารถในด้านไหนบ้าง,การเรียน,กิจกรรม - ความสามารถเกี่ยวโยงอะไรกับครอบครัวของเด็ก - ครูและโรงเรียนมีหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กด้วยวิธีการแบบไหน (มุมมองการสอน และเด็กของ อ.จินตนา) ประเด็นสัมภาษณ์ เด็กนักเรียน - ความสามารถของครูบวกแรงขยันที่จะสนใจในเรื่องการเรียน เปลี่ยนมุมมองให้เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยมี อ.จินตนาเป็นต้นแบบ (ถามในมุมมองของเด็ก) - เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่ไหนก็ได้ จะนำความรู้รอบตัวเกี่ยวธรรมชาติมาทำการศึกษา คิดง่ายๆแตกโครงการเร็ว..ทำอะไรได้บ้างกับงานวิจัยรอบตัว บวกเหตุผลง่ายๆตรงไปตรงมา

ภาพ	ประเด็นสัมภาษณ์
<u>แลปทดลอง(เน้นภาพคิด)</u> กิจกรรมการเรียนรู้ที่ลงสนามธรรมชาติจริง เด็กๆได้เห็นและใช้ความรู้ที่ครูได้สอนในห้องเรียนมาใช้ฝึกฝนการสังเกต จดบันทึก ติดตามผล อย่างนักวิทยาศาสตร์เป็นแลปทดลองที่เปิดโล่งไม่มีเพดานและผนัง มาจำกัดการเรียนรู้	- ทำไมน้ำปลาร้าถึงสร้างการเจริญเติบโตให้กับพืชผักสวนครัว - ทำไมต้องเอาต้นกะหาดมาเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุดิบที่นำมาย้อมผ้า - ทำไมเราถึงไม่คิดสูตรย่าไล่แมลงตามท้องไร่ท้องนาแทนย่าฆ่าแมลงยิ่งนับวันจะส่งผลร้ายต่อสุขภาพชาวนา - ทำไมกลางวันถึง..มีเวลายาวนาน กว่ากลางคืน
<u>การบ้านชุมชน (เน้นภาพลงมือทำ)</u> คุณครูมอบหมายการบ้านโดยมีเป้าหมายสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและการมีส่วนร่วมของชุมชนการบ้านที่ไม่ได้มุ่งเป้าตอบคำถามเอาความรู้แต่เป็นการบ้านที่เปิดโอกาส ให้เด็กๆเรียนรู้ชุมชน เรียนรู้วิถีครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมรอบตัว	ติดตามลงพื้นที่..เด็กนักเรียน **โครงงาน ต้นกะหาดย้อมผ้า** - ภาพผลงานวิจัยเด็กที่กำลังทำกัน เริ่มมีผลงานออกมาที่ละน้อย - ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อเด็ก (เน้นสัมภาษณ์ พ่อ, แม่ หรือ คนใกล้ตัว เช่น เพื่อน,พี่,น้อง) - ภาพครูจินตนา นั่งคุยกับเด็ก **โครงงาน ไข่เจียวน้ำปลาร้า เพิ่มผลผลิต** - ภาพเหตุการณ์จำลองที่ทำให้เกิดโครงงาน - เด็กๆสนทนากัน ลองทดลอง
<u>สอบปลายภาค (เน้นสัมภาษณ์บวก ins ภาพ)</u> การวัดผลที่ไม่ได้ใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือ แต่เป็นการวัดผลจากความเข้าใจของเด็กๆ ตระหนัก ถึงคุณค่าของภูมิปัญญาชุมชน สามารถใช้ความรู้ที่มีเพื่อการเข้าใจเรื่องราวรอบตัว และนำไปสู่การพัฒนา องค์ความรู้ให้กับชุมชนต่อไป เป็นการเรียน และสอบ ที่ไม่มีลำดับชั้น และไม่มีวันสิ้นสุด	ภาพผลงานของเด็ก..พร้อมประเด็นสัมภาษณ์แนวคิดของงานที่ออกมาเพื่อต่อยอดในอนาคตของเด็ก **<u>มุมมองครู</u>** - การเรียนรู้ ทดลอง ลงมือทำ ภายใต้บรรยากาศนอกห้องเรียน **<u>มุมนักเรียน</u>** - ความรู้สึกที่ได้เรียนรู้นอกห้องเรียน การต่อยอดในอนาคต และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
Interlude ขอบคุณสถานที่ท้ายรายการ (BG เป็นบรรยากาศภาพเบื้องหลังความน่ารักๆ)	

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ แข่งคิดผลิตสื่อ

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 13-15 ปี

ลำดับ	ภาพ	เสียง
1.	Present logo	**เพลง:** สนุกๆ
2.	VTR รวมรายการ INS ภาพรวมรายการ VTR บีมายเจน VTR ปลาทูนึ่ง	**เพลง** **Voice :** (ตอนท้ายๆ) แข่งคิดผลิตสื่อในวันนี้เปิดตัวมาพร้อมกับน้องๆนักสร้างสรรค์ผู้มีใจรักในการผลิตสื่อ ทั้งสองทีมจะเป็นใครกันบ้าง ไปทำความรู้จักกับพวกเค้ากันคะ
3.	(ช่วงเช้าคุณดนัย) INS คุณดนัยกับน้องในห้อง	**Voice :** ในวันแรกเป็นวันแห่งการเรียนรู้ที่น้องๆจะได้ฝึกกระบวนการคิด จากพี่ดนัย จันเจ้าฉายที่จะมาสร้างไอเดียและมอบโจทย์สุดท้าทายให้กับน้องๆนั่นก็คือ เก่งและดีความสุข
4.	INS หน้าคุณดนัยพูดกับน้องในห้อง	เสียงบรรยากาศ: คุณดนัยพูดบรรยายเรื่องความดี
5.	INS สัมภาษณ์ของน้อง INS บรรยากาศในห้องของน้อง	เสียงสัมภาษณ์น้อง.....: เสียงสัมภาษณ์น้อง.....:
6.	INS น้องๆในห้อง INS หน้าอ.เอ้พูดกับน้องในห้อง	**Voice :**ในวันนี้ทั้ง2 ทีมก็ได้แลกเปลี่ยนความคิด เห็น ผลัดกันถามตอบกันอย่างสนุกสนาน เพื่อนำไปต่อยอดผลงานของพวกเค้ากันละคะ แต่ยังไม่ได้หมดเพียงเท่านี้ เพราะพวกเค้าจะต้องลงมือปฏิบัติจริงในช่วงเทรนนิ่งคลาสกับครูเอ้ (เพียงแค่ทราบโจทย์เท่านั้นน้องๆก็ถึงกับร้องโอ้โฮกันเลยทีเดียว) งานนี้ พวกเค้าจะสามารถทำเทรนนิ่งคลาสสำเร็จได้หรือไม่ ไปตามเอาใจช่วยพวกเขากัน
7.	**กราฟิก(เชื่อมเข้าสตูดิโอ)**	เสียง: เพลงสนุกๆ
8.	**(ช่วงอาจารย์เอ้ในสตู)** INS น้องๆเข้าสตู,บรรยากาศในสตู/บอกโจทย์	เสียงบรรยากาศ: อาจารย์เอ้บรรยาย
9.	INS พร้อบทั้ง 5 ชิ้น	**Voice** สิ่งของปริศนาที่เราได้จัดเตรียมไว้นั่น มีทั้งหมด 5ชิ้น นั่นก็คือ ..... ซึ่งน้องๆจะเลือกได้เพียง 2 ชิ้นเท่านั้น และฝ่ายที่เปายิงชุบชนะจะได้มีสิทธ์เลือกก่อนคะ
10.	INS ตอนเป่ายิงชุบ	**เสียงบรรยากาศ :** น้องๆหัวเราะตื่นเต้น
11.	Ins. การทำงานน้องทีมบีมายเจน	เสียงบรรยากาศ
12.	INS. สัมภาษณ์น้องทีมบีมายเจน (การทำงาน)	เสียง ..... เสียง.....

ลำดับ	ภาพ	เสียง
13.	**INS การทำงานน้องๆ ปลาทูนึ่ง**	**Voice :** มาในฝั่งของทีมชายล้วนกันบ้าง ถึงแม้ว่าจะได้เลือกพร๊อบทีหลัง แต่ก็สามารถสร้างเรื่องราวและแบ่งงานได้อย่างรวดเร็วทีเดียว
14.	**INS การทำงานน้องๆ ปลาทูนึ่ง**	เสียงบรรยากาศ
15.	INS. สัมภาษณ์น้องทีมปลาทูนึ่ง (การทำงาน)	เสียง ..... เสียง.....
16.	Ins.ภาพรวมในสตูดิโอ	**เสียงบรรยากาศ** (อ.บอกหมดเวลา) มานั่งดูงาน
17.	งานที่น้องถ่ายทั้ง 2 ทีม	**เสียงบรรยากาศ: เสียงระหว่างนั่งดู**
18.	Ins.ภาพรวมในสตู	**เสียงบรรยากาศ** อ.เอ้บอกลาน้องๆ
19.	**(วันพบเมนเทอร์)** INS ทีมบีมายเจนท์นั่งรอ นั่งคุย	**Voice :** และวันที่แสนจะตื่นเต้นก็มาถึง เพราะในวันนี้น้องๆจะได้พบกับสุดยอดเมนเทอร์นักนิเทศศาสตร์ ที่จะมาให้ความรู้และสานต่อไอเดีย จะสร้างความเซอร์ไพรขนาดไหนไปลุ้นพร้อมพวกเค้ากันเลยคะ
20.	INS ณเดชเดินมา INS น้องๆในทีม INS ผลงานณเดช	**เสียงบรรยากาศ:** ตอนน้องๆเจอณเดช
21.	INS หน้าน้องดีใจ+เหวอ	**เสียงสัมภาษณ์** (น้องพูดถึงณเดช) .....
22.	INS น้องๆในทีม INS ณเดชพูดคุยกับน้องๆ INS ถ่ายรูปร่วม	**เสียงบรรยากาศ .....พูดคุยงาน** **Voice :(ใกล้ๆจะจบ)** งานนี้ได้รับความรู้แถมยังได้ใกล้ชิดซุปตาร์ขนาดนี้ บอกเลยว่า ฟินสุดๆคะ
23.	**กราฟฟิก (คั่น)**	
24.	INS พี่ส้มร้องเพลงดีดกีตาร์ Ins น้องๆเดินเข้า	**เสียงบรรยากาศ :** ตอนน้องๆเจอพี่ส้ม

ลำดับ	ภาพ	เสียง
25.	**Ins** น้องเดินเข้ามาเจอพี่ส้ม(ยิ้มดีใจ)	**เสียงสัมภาษณ์ .....**
26.	INS น้องๆในทีม INS พี่ส้มพูดคุยกับน้องๆ INS ถ่ายรูปร่วม	**เสียงบรรยากาศ** .....พูดคุยงาน **Voice :**(ใกล้ๆจะจบ) ได้ปรึกษาเมนเทอร์แบบใกล้ชิดเป็นกันเองขนาดนี้ ได้ทั้งร้องทั้งเล่น ก็ไม่รู้ว่างานนี้จะได้ความรู้หรือหลงความน่ารักของเมนเทอร์กันแน่คะ
27.	กราฟิกรายการ	**เสียง** เอฟเฟค
28.	**(วันแห่งการสร้างสรรค์)** Ins.ภาพของน้องๆ 2 ทีม	**Voice :**เมื่อน้องๆทั้ง 2 ทีม ได้ผ่านการเรียนรู้และฝึกกระบวนการต่างๆมาแล้ว ก็เป็นเวลาที่พวกเค้าจะต้องสร้างสรรค์ผลงานจริงกันแล้วคร้าบ ว่าแล้วเราไปติดตามดูการทำงานของทั้ง 2 ทีมกันเลย
29.	Ins.ภาพทำงานทั้ง 2 ทีม -บีมายเจน -ปลาทูนึ่ง	**เสียง** บรรยากาศ+เสียงเพลง
30.	Ins.ภาพรวมการทำงานทั้ง 2 ทีม (เบื้องหลัง)	**Voice :** อื้อหื้อ ทั้ง 2 ทีมนี่มุ่งมั่นตั้งใจสร้างสรรค์งานกันอย่างเต็มที่ ซึ่งผลงานของพวกเค้านั้น จะถูกอกถูกใจกลุ่มเป้าหมายหรือไม่นั้น ต้องตามไปลุ้นวันแห่งการนำเสนอละคร้าบ
31.	**วันแห่งการนำเสนอ**	
32.	ไตเติ้ลเปิดตัว 2 ทีม -บรรยากาศบนห้องตอนแนะนำตัว	**เสียง:** เพลง **Voice :** วันที่รอคอยและแสนตื่นเต้นก็มาถึง นั่นก็คือพวกเค้าทั้ง 2 ทีมจะมานำเสนอสุดยอดผลงานสื่อกันที่รร.สวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรีนั่นเอง
33.	Ins.คณะกรรมการ/นักเรียน3/9	**Voice :** ในวันนี้เราก็ได้รับเกียรติจากคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน อ.เอ่ย อ.เชอร์รี่และ พี่แน่ และบรรดาเพื่อนๆที่มาร่วมชมให้กำลังใจกันด้วยคับ ว่าแล้วเราไปชมผลงานของทีมแรกกันเลย
34.	ทีมที่ 1ปลาทูนึ่ง แนะนำตัว -เปิดผลงาน -ฟังคอมเม้น	**เสียง** บรรยากาศ **Voice :** ทีมปลาทูนึ่ง มาในผลงานเอาใจวัยรุ่นที่นำเสนอให้เห็นความเจ๋งและเด็ด ทั้งกิจกรรม ศัพท์ยอดฮิตภายในโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการและเพื่อนที่รับชมนั้นจะมีความเห็นอย่างไรไปฟังกันครับ คณะกรรมการ: …… น้อง3/9: ..... **Voice :** ทีมแรกก็ได้รับคำชื่นชมและเรียกเสียงหัวเราะได้มากทีเดียว

ลำดับ	ภาพ	เสียง
		สำหรับทีมที่ 2 จะเป็นอย่างไร ไปชมกันคร้าบ
35.	ทีมที่ 2 บีมายเจน แนะนำตัว -เปิดผลงาน -ฟังคอมเม้น	**เสียง** บรรยากาศ **Voice :** บีมายเจน มาในรายการที่น่ารักสมวัย ที่หยิบยก1 สถานการณ์ปัญหา โดยมีตัวเลือกให้นำไปใช้แก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างถูกวิธี ซึ่งคณะกรรมการและเพื่อนที่รับชมนั้นจะมีความเห็นอย่างไร ไปฟังกันครับ คณะกรรมการ: …… น้อง3/9: ..... **Voice :** เป็นผลงานที่น่าสนใจและให้แง่คิดกับผู้ชมได้ดีทีเดียว ละคร้าบ
36.	อาจารย์พูดให้เขียนใบไม้ -คณะกรรมการเขียน/นร.เขียน -ตอนเดินไปเล่นหน้ากล้อง/แปะต้นไม้	**เสียง :** บรรยากาศ **Voice :**ทุกคนต่างตั้งใจเขียนความรู้สึกและคำชื่นชมให้กับทั้ง 2 ทีม แถมยังมีท่าทางส่งเป็นกำลังใจให้ด้วยละคร้าบ
37.	ภาพสปีด ไปติดต้นไม้	**Voice :** คำชื่นชมจากใบไม้ใบทีละใบสองใบ รวมกันจนกลายเป็นต้นไม้แห่งความภาคภูมิใจที่ยิ่งใหญ่จริงๆครับ
38.	ภาพสัมภาษณ์ทีมที่ 1 ตัดสลับกับตอนทีม 1 ยืนอ่านใบไม้	**เสียง :** ทีมที่ 1 พูดความรู้สึก.....
39.	ภาพสัมภาษณ์ทีมที่ 2 ตัดสลับกับตอนทีม 2 ยืนอ่านใบไม้	**เสียง :** ทีมที่ 2 พูดความรู้สึก.....
40.	**สรุปภาพรวม / ปิดรายการ** **Ins.**ภาพเหตุการณ์	**Voice** : ตลอดระยะเวลาที่พวกเขาได้ก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในแข่งคิดผลิตสื่อ ได้ผ่านการฝึกฝน รวบรวมการเก่งในด้านต่างๆของพวกเขา จนรังสรรค์ออกมาเป็นผลงานดีๆ เพื่อส่งต่อความสุขและรอยยิ้มให้กับผู้คนที่ได้รับชม จึงตรงกับคอนเซปของเราที่ว่า แก่งและดีมีความสุขจริงๆคร้าบ แม้สุดท้ายไม่ได้วัดกันที่การแข่งขันแต่กลับเป็นการชี้วัดจากคำชื่นชมและกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้พวกเขาได้สร้างสรรค์สื่อดีๆต่อไปครับ
End Credit		

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ Lesson one

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 16-ปี 18

ลำดับ	ภาพ	เสียง
1.	ไตเติ้ลรายการ	**เสียง** เพลงสนุกๆ
2.	Ls + Cu การเดินทาง ป้ายจังหวัดกาญจนบุรี ป้ายโรงเรียนท่ามะกา	**เสียง** เพลงสนุกๆ
3.	**<u>เปิดตัวพิธีกร</u>** -Ins.ภาพบรรยากาศในโรงเรียน -Cu.หน้าพิธีกร (ตั้มโผล่เข้ามาทักทาย) (Lo.บริเวณเสาธง)	**พิธีกร:** สวัสดีครับทุกคน พบกับผมตั้ม เดอะสตาร์ ในรายการ รักกำเริบ เลิฟคอนเทส ที่จะมาเฟ้นหาบรรดาเด็กเกรียน ที่เซียนในเรื่องรัก ที่โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม ซึ่งวันนี้ผมไม่ได้มาคนเดียวนะ จะเป็นใครนั้นตามไปดูกันเลี๊ยยยยย
4.	**<u>เปิดตัว ผู้ช่วย(คิวปิด)</u>** -Ins บรรยากาศในโรงเรียน -Cu. เท้า ขา ลำตัว หน้าคิวปิด -Ins.ภาพคิวปิดแจกใบรับสมัครทั่วโรงเรียน (Lo.ทั่วโรงเรียน)	**-คิวปิด:** สวัสดี ความรัก!!!! (ขยิบตา) เราคือคิวปิด ตามคิวปิดไปแจกใบสมัครหาสุดยอดนักรักกันดีกว่า ป่ะป่ะๆ -**เสียง** เพลงสนุกๆ
5.	**<u>ช่วง love audition</u>** Cu.รับหน้าคิวปิด	**คิวปิด:** และแล้วก็ถึงเวลาที่เหล่าบรรดานักรักทั้ง 40 คน จะได้พบกับ 10 สถานการณ์ความรัก ที่พวกเขาทุกคนจะต้องตัดสินใจเลือกกันแล๊ว ถ้าพร้อมกันแล้ว เริ่มเลยคะ
6.	-Ins.น้องๆเดินเข้ามาผ่านคิวปิด (ทำfast speed) -Ins. คิวปิดแจกบททดสอบน้องๆในห้อง (Lo.ห้องสีม่วง)	**-เสียง** เพลงสนุก Voice: โอ้โห เหล่าบรรดานักรักสนใจเข้าสมัครอย่างล้นหลามเลยทีเดียว ตามไปดูพวกเขาทำแบบทดสอบกันดีกว่าคร้าบ
7.	-(เปิดสถานการณ์ทั้ง 10 เหตุการณ์) -Ins. ภาพน้องๆขณะทำแบบทดสอบ และพูดคุยในห้อง (Lo.ห้องสีม่วง)	-(เปิดสถานการณ์ทั้ง 10 เหตุการณ์) **-voice:** บรรดานักรักทั้ง 40 คนก็ตั้งใจทำแบบทดสอบกันอย่างเต็มที่ มีเพียง 3 คนเท่านั้นที่จะได้ผ่านเข้ารอบสุดท้าย แต่ก่อนที่เราจะทราบผลเรามาสำรวจความคิดเห็นของน้องๆทางบ้านด้วย 10 สถานการณ์ความรัก เราไปทำพร้อมๆกันเลยนะครับดูสิ้ว่า น้องๆจะคิดตรงกับเราหรือไม่

ลำดับ	ภาพ	เสียง
8.	**เปิด 10 สถานการณ์**	Voice: 1.สถานการณ์แอบพ่อมีแฟน ก: ลุกออกจากโต๊ะทานข้าวโดยไม่อธิบาย ข:บอกความจริงว่าเป็นแฟนและขอคำแนะนำ ค: โกหกว่าเป็นเพื่อนผู้ชายที่โรงเรียน **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ** 2.สถานการณ์ดึงดูดเพศตรงข้าม ก:แต่งตัวเซ็กซี่ ข:แต่งตัวน่ารักสมวัย ค:ตามแฟชั่น ชุดเว่อวังอลังการ **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ** 3.สถานการณ์เพื่อนยุ ก: โกหกเพื่อนว่าจะลองคุยดูแล้วกัน ข: ฝืนใจตอบตกลงเพราะว่าไม่อยากทะเลาะกับเพื่อน ค: ลุกออกจากโต๊ะทำท่าทีไม่พอใจ **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ก. นั่นเองครับ** 4.สถานการณ์หนีเที่ยว ก: ช่วยโกหกว่าเพื่อนอยู่บ้าน ข:ตัดสินใจไม่รับสาย ค:ตอบกับแม่เพื่อนไปตรง ๆ **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ค.. นั่นเองครับ** 5.สถานการณ์เมื่อเพื่อนท้อง ก: ไปเป็นเพื่อนทำแท้งด้วย ข: พาไปหาคุณครูเพศศึกษา ค: พาไปซื้อยาขับเลือด **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ** 6.สถานการณ์ฉันเสียใจ ก: ปล่อยให้เพื่อนตาย ข: พูดปลอบโยนเป็นกำลังใจ ค: พาไปเคลียกับผู้ชายคนนั้น **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ**

ลำดับ	ภาพ	เสียง
		7.สถานการณ์ไม่ป้องกัน ก: เปลี่ยนนิสัยตามเพื่อน ไม่ป้องกันตามกันไป ข: เตือนให้ป้องกันและระวังโรค ค: ด่าแรงๆ ว่าไม่ใช่ลูกผู้ชาย **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ** **8.**สถานการณ์หมดใจ ก: ร้องไห้ตามเพื่อนไม่มีคำพูดใด ๆ อยู่เป็นเพื่อน ข: บอกให้ยอมรับความจริงว่าผู้ชายหมดใจแล้ว ค: ยุเพื่อนให้ไปตบกับแฟนใหม่ **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ** **9.**สถานการณ์อารมณ์พาไป ก: ปัดมือออกพร้อมตบหน้าและลุกออกไป ข: อยู่เฉย ๆ ปล่อยให้ลูบไปเรื่อย ๆ ค: ค่อยๆเอามือออกแล้วบอกว่าดูหนังกันต่อ **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ก. นั่นเองครับ** 10.สถานการณ์เบี่ยงเบน ก: ทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ข: หาโอกาสคุยกับพ่อถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ค: โกหกว่ากำลังซ้อมละคร **ข้อที่ถูกต้องก็คือ ข. นั่นเองครับ**
9.	**ช่วง Love poll** Ls.ภาพรวม Ms.น้องๆนักเรียน อาจารย์พิธีกร Cu.น้องๆนักเรียน อาจารย์พิธีกร (Lo.สนามบาส)	**เสียง** (ตบมือก่อนเข้ารายการ) **พิธีกร:** วู้ !! กลับมาพบกันในช่วง Love poll ตอนนี้เราก็อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาเลยทีเดียว เดี๋ยวเราจะมาสรุปคะแนนจากแบบทดสอบที่น้องๆได้ทำกันไปนะคับ ซึ่งจะหยิบยก 3 สถานการณ์มาพูดคุยกันครับ **Voice**: มาทำความรู้จักกับคณะกรรมการทั้ง 3 ท่านกันเลย คนแรกประธานนักเรียนสุดแซ่บ บุ๋มบิ๋ม ชวน คมขำ คนที่ 2 นักจิตวิทยาสุดซี๊ด อ.จี๊ด ศุภลักษณ์ และท่านสุดท้าย อาจารย์ปวีณา ปุชะพันธ์

ลำดับ	ภาพ	เสียง
10.	**<u>สรุปคะแนน Love poll</u>** Ls.ภาพรวม Ms.น้องๆนักเรียน อาจารย์พิธีกร Cu.น้องๆนักเรียน อาจารย์พิธีกร Ms. จอสรุปคะแนน 10 สไลด์ (ใช้ตัดต่อเอาได้) (Lo.สนามบาส)	**Voice** :ในวันนี้นักจิตวิทยาจะมีคำแนะนำอะไรมาฝากนั้น เราไปฟังพร้อมกันเลยครับ **พิธีกร + อาจารย์จี๊ด :** (พูดคุยกับอาจารย์จี๊ด ถึง 3 สถานการณ์ จาก 10 สถานการณ์) -สถานการณ์แรกคือ แอบพ่อมีแฟน -สถานการณ์ที่ 2 หนีแม่เที่ยว -สถานการณ์ที่ 3 เมื่ออารมณ์พาไป **พิธีกร :** พูดสรุป และขอบคุณอาจารย์จี๊ด
11.	**<u>ช่วง Love Scene</u>** Ms.พิธีกร Ms.3 คนสุดท้าย Ms.น้องๆนักเรียน Cu.น้องๆนักเรียน อาจารย์พิธีกร (Lo.สนามบาส)	**พิธีกร:** สำหรับช่วง Love Scene ที่เรารอคอยก็มาถึง เพราะเราจะมาประกาศนักรักผู้เข้ารอบทั้ง 3 คนสุดท้ายที่จะได้มาเป็นนักรักประจำโรงเรียนกันนั่นเองครับ **Voice:** ซึ่งทั้ง 3 คนจะเป็นใครนั้น เราไปทำความรู้จักกับพวกเขากันเลย คนแรก น้องมิ้นท์ ฟินสุดๆ คนที่สอง บีมกี้ จอมขยี้ใจ และน้องครีม ยิ้มอ่อนๆ
12.	**<u>น้องทั้ง 3 ตอบคำถาม</u>** Ms.พิธีกร Ms.3 คนสุดท้าย เปิดภาพเหตุการณ์ Cu.น้องๆนักเรียน อาจารย์พิธีกร (Lo.สนามบาส)	**พิธีกร:** เราก็ได้ยลโฉมหน้าของผู้เข้ารอบกันแล้ว ก็ถึงเวลาที่เราจะมาหาสุดยอดนักรักประจำโรงเรียนตัวจริงกันค้าบบบ **Voice:** :ซึ่งทั้ง 3 คนนั้นจะได้ดูสถานการณ์บททดสอบเพื่อแสดงความคิดเห็น ใครที่ตอบได้โดนใจมากที่สุด ก็ได้เป็นสุดยอดนักรักประจำโรงเรียนนั่นเอง (น้องๆชมสถานการณ์) **Voice:** ได้ดูสถานการณ์ทดสอบไปแล้ว เรามาฟังความคิดเห็นของพวกเขากันดีกว่า ว่าใครจะเป็นนักรักตัวจริง **น้องคนที่1 :** ตอบ…….. **น้องคนที่2** : ตอบ…….. **น้องคนที่3 :** ตอบ…….. **Voice :** นั่นก็คือความเห็นจากนักรักทั้ง 3 คน เดี๋ยวเราไปฟังความเห็นจากเพื่อนๆกันบ้างดีกว่าครับ

ลำดับ	ภาพ	เสียง
13.	ความเห็นของเพื่อนๆใน โรงเรียน	**เสียง :** ถ้าเจอถุงยางในกระเป๋าแฟนจะทำอย่างไร? **น้องๆ:** ตอบ..... **Voice**: โอ้โห้ ต้องบอกว่าต้องบอกว่า ความคิดเห็นของแต่ละคนนี่สุดยอดจริงๆ เดี๋ยวเราตามไปลุ้นกันต่อดีกว่าว่า ใครจะเป็นนักรักประจำโรงเรียนกันครับ
14.	**<u>ประกาศผล</u>** Ms.พิธีกร Ms.น้องที่ได้ตำแหน่ง Ls. ภาพรวามทั้งหมด	**พิธีกร:** ตอนนี้ผลคะแนนอยู่ทีผมแล้วครับ เรามาฟังผลประกาศกันครับว่าใครที่ตอบโดนใจจนได้ คว้าตำแหน่งสุยอดนักรักประจำโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคมได้แก่ **น้อง บีมกี้ครับ** (มอบของรางวัล) Voice: โอ้โฆต้องขอแสดงความยินดีกับบีมกี้ จอมขยี้ใจด้วยนะครับ งานนี้ต้องยอมรับเลยครับว่า เขาคือนักเรียนที่เซียนในเรื่องรักจริงๆ เลย ---------- สรุป ---------- **voice:**น้องๆครับ ถึงอย่างไรก็ตาม ความรักก็เป็นเรื่องธรรมชาติ เราแค่เรียนรู้ที่จะรักและทำให้ความรักนั้นเป็นเรื่องที่มีคุณค่า เพราะความรักอยู่รอบๆตัวเรา สำหรับวันนี้ลากันไปก่อน สวัสดีครับ
1ถ.	**<u>ช่วง love all around</u>** Ls. ภาพรวามทั้งหมด Ms.พิธีกร Ms.น้องๆเล่นดนตรี ร้องเพลง	**เสียง :** ร้องเพลง เล่นดนตรี

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ Lesson one

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 16-ปี 18

lesson1

Episode 1 **ร่าง** 1 **วันที่** 31/05/2559

ฉาก 1 **กลางวัน/ภายใน/สตูดิโอ**

ตัวละคร นัท อันปัน หนึ่ง

ขณะที่นัท อันปัน ลูด นั่งสัมภาษณ์อยู่ -

พิธีกร สวัสดีครับ

หนึ่ง สวัสดีครับ

พิธีกร ชื่ออะไรครับ

หนึ่ง ชื่อหนึ่งครับ

อันปัน ชื่ออันปันค่ะ

นัท ชื่อนัทค่ะ

พิธีกร เล่นโซเชี่ยวมะครับ

หนึ่ง เล่นครับ

พิธีกร เล่นอะไรบ้างครับในโซเชี่ยว

หนึ่ง ส่วนใหญ่ผมก็จะเล่นแต่เพสบุ๊คอะครับ

พิธีกร เล่นเฟสบุ๊คนี้ เอาเฟสบุ๊คไว้ทำอะไรบ้างครับ

นัท หนูชอบเขียนนิยายลงในเฟจเฟสบุ๊คค่ะ

นัท หนูชอบเขียนนิยายให้คนทั่วไปได้อ่าน ทุกครั้งที่หนูได้เขียนมันทำให้ฉันมีความสุข

หนึ่ง ผมเอาไว้โพสด่าคน คนที่เราไม่ชอบ หรือไว้ด่าคนที่มีความคิดไม่ตรงกับเรา ง่ายๆ เลย.....มัน คือสนามรบ

พิธีกร ทำไมถึงชอบเล่นโซเชี่ยวละครับ

อันปัน มันทำให้หนูรู้สึกว่าหนูมีตัวตนในสังคมอะค่ะ

นัท ทำไมหนูถึงชอบเขียนนิยายอะหรอ

*-นัทหันหน้ามามองกล้อง กล้อง*dolly in

---ตัดไป---

ฉาก 2 **หน้าบ้านนัทกลางวัน/ภายนอก/**

ตัวละคร นัท

นัทเดินไปโรงเรียน-ตอนเช้า และเดินกลับบ้านในตอนเย็นด้วยอารมณ์ที่ไม่อยากกลับบ้านมาเจอเรื่องราวเดิม ที่ต้องเห็นพ่อแม่ทะเลาะกัน

vo หนูชื่อนัท หนูเรียนอยู่ ม. 3 ที่วัดหนองปลวก ทุกๆเช้าที่หนูจะไปโรงเรียน ภาพที่หนูเห็นอยู่เสมอและเสียงที่คุ้นเคย คือเสียงพ่อแม่ทะเลาะกันจนเป็นเรื่องปกติ แต่ความรู้สึกของหนู.....

ฉาก 3 **เย็น/ภายใน/ในห้องนัท**

ตัวละคร นัท

นัทเดินเข้ามาในห้อง และวางกระเป๋า และเดินไปนั่งหน้าคอม

vo มันไม่มีอะไรที่ดีพร้อมไปซะทุกอย่าง และนี่แหละคือสิ่งที่ทำให้หนูพอจะมีความสุขเหมือนกันคนทั่วไปได้ (ไอคอนเฟสบุ๊ค)ทุกครั้งที่หนูมีปัญญาหรือมีเรื่องทุกข์ใจ หนูก็จะมานั่งระบายลงในนิยายที่หนูชอบเขียนให้คนอ่าน มันทำให้หนูมีความสุข แต่จริงๆแล้ว หนูพยายามเขียนเพื่อให้หนูและครอบครัวของหนูมีความสุขเหมือนกันนิยายที่หนูเขียนขึ้นตังหาก

vo เมื่อไรนะ

ทันใดนั้นนัทได้ยินพ่อไล่แม่ออกจากบ้าน-

พ่อ มึงออกไปจากบ้านกูเลย กูไม่อยากเห็นหน้ามึงอีก

แม่ เออ กูไปได้ก็ได้ กูไม่ทนอยู่กับมึงแล้ว มึงเชิญเอาเมียใหม่มึงมาอยู่เถอะ

พ่อ ได้ๆ มึงท้ายทายกูใช่มะ เดี๋ยวกูจะเอามาให้มึงดู

นัทได้ยินน้ำตาไหล ด้วยความเป็นเด็ก นัททำอะไรไม่ได้ นอกจากนั่งร้องไห้อยู่หน้าคอม

Vo หนูเป็นเด็กอายุแค่ **15** ทำได้แค่ร้องไห้อยู่ในห้องเงียบๆ คนเดียว ทำไมชีวิตครอบครัวของหนูมันไม่มีความสุขเหมือนกับนิยายที่หนูเขียนเลยนะ

ฉาก 4 **เย็น / ภายใน / ในห้องนัท**

ตัวละคร นัท

-นัทนอนร้องไห้คนเดียวในห้องที่ตกแต่งด้วยรูปของ Rudy rose ทันใดนั้นเหล่าบรรดาคนในแฟนเพจก็ส่งข้อความมา

หนึ่ง พี่แอดมินคะ เป็นอะไรหรือป่าว เห็นดิสในแฟนเพจเป็นสีดำ

สอง ไม่สบายใจเรื่องอะไรหรือป่าวครับ

สาม ทำไมดิสเป็นสีดำละครับ อิอิ

สี สู้ๆ นะคะ

กัน เป็นอะไรป่าว เล่าเราฟังก็ได้นะ

-นัทลุกมานั่งที่หน้าคอม เธอยิ้มที่มีคนเป็นห่วงและให้กำลังใจ เธอจึงตอบกันเพื่อนชาย

นัท เรามีปัญญานิดหน่อยอะ

กัน เล่าให้ฟังก็ได้นะ จะได้ไม่เครียด

- นัทพิมพ์ไปว่า

นัท เป็นเรื่องเล็กน้อยนะ ขอบใจมากๆๆ กัน

- กดส่ง

VO อย่างน้องก็ยังมีคนในแฟนเพจที่ให้กำลังใจหนู

ฉาก 5 **เย็น / ภายนอก / ถนนนอกบ้าน**

ตัวละคร นัท กัน

vo กันก็อีกหนึ่งคนที่เข้ามาทำให้หนูยิ้มได้ (หน้าเฟสบุ๊ค) กันเป็นเพื่อนที่ดีของหนูอีกคน ทุกครั้งที่หนูมีปัญญากันก็จะค่อยช่วยเหลือตลอด (ถนนหน้าบ้าน)

ฉาก 6 **เย็น / ภายใน / ห้องนัท**

ตัวละคร นัท

นัทเดินเข้ามาในห้อง วางกระเป๋าลง เสียงข้อความเฟสบุ๊คดังขึ้น นัทเปิดอ่าน และตกใจ

ดิว น้องนัทอย่าแรดให้มากนะ

ดิว เป็นรุ่นน้องอย่ามาแย่งแฟนรุ่นพี่คนอื่น

ดิว ระวังจะโดนตบ

ดิว ระวังตัวไว้

ดิว อย่าให้มันเกินหน้าเกินตา

ดิว นมาทำผัวอย่าเอาเพื่อ

ดิว ด้วยความหวังดีจากรุ่นพี่

นัทตกใจที่โดนรุ่นพี่ที่เป็นแฟนกับกันส่งข้อความมาด่า (หน้าเฟสดิวเห็นดิวถ่ายรูปคู่กับกัน และข้อความบอกรักกัน)

vo เรื่องเลวร้ายทำไมชอบเกิดขึ้นกันหนู ทั้งๆที่หนูหวังมาโดยตลอดว่าขอให้เจอเรื่องดีๆ กับหนูบ้าง หนูกลัวไปหมด ไม่กล้าออกไปไหน เพราะกลัวจะเกิดเรื่องร้ายๆ ขึ้นอีก โรงเรียนก็ไม่กล้าไป เพราะความเข้าใจผิด หนูเริ่มรู้ตัวว่าเป็นโรคซึมเศร้า (google พิมพ์ว่าโรคซึมเศร้า (จิตตก คิดมาก จนคิดจะฆ่าตัวตาย แต่ก็ไม่กล้า ไม่รู้จะหาวิธีไหนที่จะไม่ให้เป็นแบบนี้ นิยายที่เขียนเพื่อปลอบประโลมในหนูมีความหวัง มันไม่ได้ช่วยอะไรหนูเลย มันก็แค่เรื่องสมมุติ แต่ชีวิตจริงมันไม่ใช่ ทำไมเราต้องร้องไห้ด้วย เป็นเพราะเราอ่อนแอหรอ หรือเพราะอะไร จะทำยังไง จะทำยังไง ฉันไม่อยากเป็นคนที่มีตัวตนที่อ่อนแอ

lesson1

Episode 2 **ร่าง** 1 **วันที่** 31/05/2559

ฉาก 1 **กลางวัน/ภายใน/สตูดิโอ**

ตัวละคร อันปัน

อันปัน นั่งสัมภาษณ์มองกล้อง

พิธีกร ทำไมหนูถึงคิดว่าหนูไม่มีตัวตนในโลกแห่งความเป็นจริงละครับ

-อันปันมองกล้อง กล้อง dolly in

---ตัดไป---

ฉาก 2 **หน้าตึกเรียนกลางวัน/ภายนอก/**

ตัวละคร อันปัน

อันปันนั่ง-ถ่ายรูปตัวเองที่โต๊ะม้าหินอย่างมีความสุข

vo ฉันเรียนอยู่ที่คอนแวนต์แห่งหนึ่ง ที่โรงเรียนมีแต่คนสวยๆๆ แล้วดูหน้าฉันซิ หึหึ

ฉาก 2.1 กลางคืน/ภายใน/ห้องอัดดีเจ

อันปันนั่ง-จัดรายการวิทยุอย่างสนุกสนาน

vo ฉันชื่ออันปัน ฉันเป็นดีเจที่คลื่น97.5 ฉันอายุเพียงแค่ 16ปี ฉันก็ไม่รู้ว่าฉันทำได้ไง ที่แต่ละวันจะต้องพูดคุยกับผู้คน ที่โทรมาขอเพลงวันละหลายสิบสาย โดยที่ผู้ฟังไม่รู้เลยว่า ดีเจคนที่เขาชื่นชอบจะเด็กขนาดนี้ หรือเป็นเพราะว่าฉันเสียงแก่ล่ะมั่ง

ดีเจ1 สำหรับวันนี้รายการของเราก็หมดเลาเพียงเท่านี้ เราสองตัว

อันปัน สองคนซิ

ดีเจ1 เออสองคน ต้องลาไปก่อนแล้วสวัสดีครับ

อันปัน สวัสดีค่ะ

อันปัน-รีบเก็บของเตรียมกลับบ้าน

อันปัน พี่เจมส์เดี๋ยวหนูต้องรีบกลับไปทำการบ้านก่อนนะพี่ สวัสดีค่ะ

อันปัน- รีบลุกเดินออกจากห้องจัดรายการวิทยุ

ฉาก 3 **กลางคืน/ภายนอน/หน้าบ้านอันปัน**

ตัวละคร อันปัน

-อันปันเดินมาหยุดที่หน้าบ้านของตัวเองแบบเซ็งๆ ที่ต้องกลับมาบ้านที่ไม่มีใครอยู่เลย

อันปัน-ไขประตูเหล็กหน้าบ้านแล้วเดินเข้ามาในบ้านพร้อมเปิดไฟ

อันปัน-เดินมาที่ตู้เย็นเพื่อจะหยิบน้ำในตู้เย็นและมาม่าหลังตู้เย็น แต่เห็นกระดาษข้อความที่พ่อเขียนติดไว้เป็นประจำ (อไม่อยู่บ้านอาทิตย์หนึ่งนะพ่)

อันปัน-เดินมานั่งที่โต๊ะกินข้าวพร้อมถ้วยมาม่าและน้ำ

อันปัน-หยิบโทรศัพท์โทรหาพ่อ แต่พ่อไม่รับสาย อันปันเซ็งจึงเปิดวิทยุจากโทรศัพท์ฟัง
เสียงวิทยุคลื่นเดียวกับที่อันปันเป็นดีเจดังขึ้นเข้าช่วงเล่นเกมส์-
ดีเจvo ดีเจคนหนึ่งออกเดจกับคุณบนเรือสุดหรู่หากให้คุณผู้ฟังเลือกคุณจะเลือกใครเพราะอะไร ส่งข้อความมาที่เฟสบุ๊คเราได้เลยตอนนี้ เราจะคัดคนที่ส่งข้อความโดนใจมีคนเลือ...ท่าน มาเลยตอนนี้ 3กอันปันเยอะมาก
-อันปันได้ยินยิ้มไม่หุบ
vo อยากไปกับฉันหรอ เห็นหน้าฉันแล้วจะกินไม่ลงนะ

ฉาก 4 **ห้องอันปันกลางคืน/ภายใน/**

ตัวละคร อันปัน

อันปันกลับเข้ามาในห้องหยิบไอโฟนขึ้นมาเช็คเฟสบุ๊คของตัวเองที่ลงรูปไว้เมื่อตอนเช้า- ยอดไลค์เธอพุ่งสองพันกว่าเธอยิ้มและเข้าไปดูเฟสของดาวโรงเรียนคอนแวน....? ที่มียอดไลค์ใกล้เคียงเธอเธอมีความสุข
vo ให้ตายเถอะ ฉันมียอดไลค์พอๆกับดาวโรงเรียนเลยหรือเนี่ย
5.ในณะนั้นจอห์นพี่ ม-โรงเรียนเดียวกับเธอทักมาหาเธอโดยที่ไม่รู้ว่าเป็นที่คุ้นตา
จอห์น ทำไรอยู่คับ
อันปัน พึ่งเข้าบ้านมาค่ะ
จอห์น พรุ่งนี้ไปกินข้าวกันมั้ย
อันปันทำหน้าคิด คิดว่าจะทำไงดี
จอห์น คุยกันมาตั้งนานแล้ว
จอห์น ยังไม่เคยเจอกันเลย
อันปันไม่รู้ว่าจะทำไงดี เพราะตนกำลังหลอกจอห์นอยู่ และกลัวว่าจอห์นจะรับตัวตนที่แท้จริงของอันปันไม่ได้

ฉาก 5 **ห้องอันปันกลางคืน/ภายใน/**

ตัวละคร อันปัน

อันปันลองชุดหลายชุด ทั้งกระโปรง กางเกง-
vo ฉันจะทำไงดีนะ ชุดนี้ก็ไม่สวยอ่ะ
บชุดใหม่มาลองอีกครั้งอันปันหยิ
vo ชุดนี้ก็ไม่ได้

ฉาก 6 **กลางวัน / ภายนอก / สยาม**

ตัวละคร อันปัน

วันนี้ถือว่าเป็นการออกเดทครั้งแรกหรือเปล่านะ (อันปันโพสเฟสบุ๊ค ขณะนั่งแท็กซี่)

อันปันเดินตามทางเดิน มุ่งหน้าไปยังร้านอาหารที่นัดไว้ สีหน้าไม่สู้ดีนัก

Vo ฉันกำลังทำอะไรอยู่ แล้วมันจะดีมั้ย มันต้องดีสิ

เสียงแชทเฟสดังขึ้น

จอห์น ถึงไหนแล้ว

จอห์น ผมถึงแล้วนะ

Vo อันปัน เป็นไงก็เป็นวะ

เธอเดินเข้ามาด้วยอาการไม่สู่ดีนัก เธอตัดสินใจเดินเข้ามาหยุดอยู่ตรงหน้าจอห์น

จอห์น เงยหน้ามอง

จอห์น มากับใครอ่า ชอบมาร้านนี้หรอ แล้วที่โรงเรียนเป็นไงบ้าง อ้าว อร มากินข้าวที่นี่เหมือนกันหรือ

จากรอยยิ้มที่มีอยู่ อันปันพอได้ยินเสียงจอห์นถาม เธอหน้าชา หูอื่อ เธอไม่ได้ยินอะไรต่อจากนั้นเลย รอยยิ้มบนใบหน้ากลับหายไป ราวกับว่าโลกใบนี้มันช่างโหดร้ายเหลือเกิน เธอเดินออกจากร้านไปด้วยความเสียใจ เดินปะปนกับคนที่หน้าตาธรรมดาทั่วไป

Vo นี่ฉันทำอะไรลงไป ทำไมฉันรู้สึกแย่ขนาดนี้

อันปัน เดินออกมาจากร้านอย่างเสียใจที่จอห์นจำเขาไม่ได้

เหล่าบรรดาเพื่อชายในเฟสต่างมาเม้นที่อันปันโพสไว้ก่อนหน้านี้

เพื่อน1 โห มีแผนแล้วหรอ

เพื่อน2 อกหักเลย

เพื่อน3 เศร้าเลย T T

เพื่อน4 T T

lesson1

Episode 3 **ร่าง** 1 **วันที่** 31/05/2559

ฉาก 0 **กลางวัน/ภายใน/สตูดิโอ**

ตัวละคร หนึ่ง

หนึ่ง-นั่งสัมภาษณ์มองกล้อง

หนึ่ง เคยเห็นคนในเฟสบุ๊คปะ พวกที่ทำแต่เรื่องที่ไม่มีประโยชน์ วันๆ โพสรูปไร้สาระ

-หนึ่งมองกล้อง กล้อง dolly in

ฉาก 1 **กลางวัน / ภายนอก / สนามกีฬาลู่วิ่ง**

ตัวละคร หนึ่ง

หนึ่ง-อยู่ในลู่วิ่งจุดสตาร์หมายเลขหนึ่ง สายตามุ่งมั่นมองไปยังเส้นชัยเพื่อหวังคว้าเอาชัยชนะ

vo หนึ่ง หนึ่งคือชื่อผม และผมจะต้องเป็นที่หนึ่ง ที่หนึ่งเท่านั้น ไม่มีแพ้ ไม่มีเสมอ เส้นทางที่ผมจะวิ่งไปข้างหน้า มันคือเส้นทางของชีวิ มันไม่มีอะไรอยากเกินกว่าที่ผมจะทำได้ เพราะผมไม่ใช่คนอ่อนแอ

ฉาก 2 **กลางวัน/ภายใน/ระเบียงทางเดิน**

ตัวละคร หนึ่ง

-หนึ่งกำลังนั่งเลื่อนดูเฟคบุ๊คอยู่ตรงระเบียงทางเดินของตึก

vo ผมสมเพสพวกที่วันๆ นั่งแต่โพสเฟสบุ๊คปัญญาอ่อนไร้สาระ ดูอย่างอีนี่สิ โพสด่าแต่แท็คซี่ เรื่องมากวันหลังมึงเดินเองสิ แท็กซี่เขาก็ต้องทำหน้าที่ของเขาปะวะ อีนี่อีกคน ลงรูปแต่ศัลยกรรม มึงทำจมูกมาแล้วใช่ว่ามึงจะสวยขึ้นนะ กูเห็นมึงก็ก็เหมือนเดิม ผมอยากจะถามมึงจริงๆ ว่ามึงหลอกเงินแม่มึงมาว่าไง

ทันใดนั้นกลุ่มของกรที่ไม่ถูกกับหนึ่งเดินผ่านมา หนึ่งกับกลุ่มของกรจ้องหน้ากับจนเกือบจะมีเรื่อง แล้วกลุ่มของกรก็เดินจากไป

vo รอบที่แล้วมึงยังไม่เข็ดใช่มะ ไอ้กร เดี๋ยวมึงเจอ ไอ้อ่อน

มีสายเข้าโทรศัพท์หนึ่ง- เห็นเป็นแม่โทรมา หนึ่งมองดูทำหน้าหงุดหงิด หนึ่งกดทิ้ง

ฉาก 3 **ร้านผัดไทยกลางคืน/ภายนอก/**

ตัวละคร หนึ่ง

หลังจากหนึ่งอาบน้ำเสร็จ หนึ่งเดินมากินผัดไทย ขณะที่รอผัดไทยเขาหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาเลื่อนดูเฟสบุ๊ค และเห็นเฟคบุ๊คกรที่โพสว่า กีฬาแห่งชาติปีกูได้ลงแข่งแล้ว หนึ่งอ่านสเตตัส แล้วอารมณ์ขึ้น เขาโมโหมาก

หนึ่ง-โมโหจึงโพสเฟสบุ๊คตอบโต้ กร

หนึ่ง มึงไม่มีทางเป็นที่หนึ่งได้ ที่สองมึงยังไม่ได้เลย

vo ผมจะทำทุกอย่าง ให้ได้ที่หนึ่งมาอีกครั้ง ผมจะไม่ยอมแพ้ ผมไม่ใช่คนอ่อนแอ

ทันใดนั้นมีเสียงโทรศัพท์เข้ามา หนึ่งหยิบขึ้นมา เป็นกรโทรมา หนึ่งตกใจกลัวจึงกดทิ้ง กรโทรมาอีก หนึ่งกดทิ้งประมาณ 3 ครั้ง หนึ่งกลัวที่จะเผชิญหน้าโดยการพูดคุย สีหน้ารนราน

ทันใดนั้น แม่ก็โ?นมาหาอีกครั้ง หนึ่งกดรับ

หนึ่ง เดี๋ยวโอนให้ ตอนนี้ไม่สะดวก บอกพ่อรอก่อน เดี๋ยวโอนค่ายาให้

หนึ่ง-กดว่าง หน้าตาฉุนเฉียว

ในขณะนั้น กรทักเฟสมาว่า-

กร ครั้งก่อนที่มึงทำให้กูไม่ได้ไปแข่ง กูอุส่าไม่อะไรแล้วนะ

หนึ่ง ก็มึงมันอ่อนแอเองนี่หว่าช่วยไม่ได้ ครั้งนี้กุก็จะทำให้มึงไม่ได้ไปแข่ง

กร มึงจะทำไรกูได้ ครั้งนี้กูได้เข้าคัดตัว มึงจะทำไรกูได้

หนึ่ง นั่งวิ่งเขาใช้ขาวิ่งใช่ไหม!!

กร ทำไมมึงจะทำอะไรกับขากู

หนึ่ง เดี๋ยวมึงก็รู้

ฉาก 4 ระเบียงกลางวัน/ภายนอก/

ตัวละคร หนึ่ง

-หนึ่งเดินอยู่หน้าตึกเรียน ตำรวจโทรมาเรียกหนึ่งไปพูดคุยที่โรงพัก

ตำรวจ สวัสดีครับผมเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สน. เชิญคุณหนึ่งมาที่โรงพักด้วยครับ

-หนึ่งสีหน้าตกใจ

ฉาก 5 สนามกีฬา/ภายนอก/กลางวัน

ตัวละคร หนึ่ง

-หนึ่ง วิ่งสะดุดขาตัวเอง หน้ากระแทกพื้น ภาพตัดดำ

vo สิ่งที่ทำไปเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ ในที่สุด สิ่งที่เราทำลงไป มันก็ย้อนกลับมาทำร้ายตัวเราเอง

-อันปันนั่งอยู่หน้ากระจก มีผ้าพันแผลพันทั่วหน้า

vo ไม่มีอะไรที่จะมาทำร้ายฉันได้ นอกจากฉันจะทำร้ายตัวเอง ฉันจะไม่ให้เรื่องแบบนั้นมันเกิดขึ้นกับฉันอีกต่อไป ฉันจะต้องเป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่เป็นตัวของตัวเองในร่างของคนอื่น ฉันจะเป็นคนที่สวยที่สุด ฉันจะเปลี่ยนตัวเอง

นัทในลุคใหม่ตามแบบดารา- Rudy rose เดินอยู่กลางตลาดที่มีคนมากมายมองมาที่เธอ

vo เปลี่ยนเป็นยังงี้ แบบที่เป็นตัวตนของฉัน แบบที่ฉันคิดว่าไม่มีใครกล้าเข้ามาทำอะไรฉันได้ ถึงจะมี ฉันก็จะสู้ สู้ในแบบตัวตนที่ความรู้สึกบีบบังคับให้ฉันเป็น

หนึ่ง นัท อันปัน ฉันไม่ยอม.....

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ Wanna be someday

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย อายุ 16-18 ปี

ลำดับ	เหตุการณ์ และ รายละเอียด
1	Title รายการ
ช่วงที่ 1	
2	ภาพบรรยากาศวันคัดเลือก - การแนะนำน้องๆในกติกาการรับสมัคร การคัดเลือก - น้องๆวาดรูปตามโจทย์ที่ได้รับ - ปฏิกิริยาน้องๆระหว่างการวาดรูป - สัมภาษณ์ความรู้สึกเด็กที่เข้ามาคัดเลือก
3	วันคัดเลือกผลงาน - คัดเลือกโดยอาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต - บรรยากาศการสนทนาเพื่อคัดเลือกน้องๆ - การวิจารณ์งานที่น้องส่งผลงานเข้ามา
4	วันประกาศผลผู้เข้ารอบ - บอกผลที่บ้านผู้เด็กที่เข้ารอบ ทั้ง 2 คน - ปฏิกิริยาของน้องๆเมื่อเห็นทีมงานเข้าไปเคาะประตู - ความรู้สึกของพ่อและแม่ของน้องๆทั้งสองคน - ความคาดหวังและการให้กำลังใจน้องๆในการเข้าร่วมรายการของพ่อกับแม่
5	วันแรกของการก้าวเข้าสู่การเรียนรู้ - ปฏิกิริยาของน้องๆตั้งแต่รถของมหาวิทยาลัยไปรับที่บ้าน - สัมภาษณ์ความรู้สึกของเด็กทั้ง 2 คน
6	พูดคุยกันเบื้องต้นก่อนที่จะเข้าไปเจอกับอาจารย์ และพี่ๆคณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ - การสร้างความคุ้นเคยกับพี่ๆในคณะ - การปรับตัวของน้องทั้งสองคน - ปฏิริยาของน้องๆเมื่อได้เห็นการเรียนรู้ของพี่ๆในคณะ และการสอนของคณาจารย์
7	สัมภาษณ์พี่ๆเมื่อได้พบกับน้องและท่าทีของน้อง หน่วยก้านของน้องทั้งสองคนเป็นอย่างไร
ช่วงที่ 2	
8	Title รายการ

ลำดับ	เหตุการณ์ และ รายละเอียด
9	น้องๆลองออกไป present แบบเบื้องต้น - ปฏิกิริยาของพี่ๆเมื่อได้เห็นน้องลองนำเสนอความคิด - คำแนะนำของอาจารย์
10	บรรยากาศพูดคุยในห้องกับน้องๆ - ความรู้สึกที่ได้ออกไป present
11	สั่งโจทย์ให้น้องๆไปทำ - โจทย์ คือ ออกแบบบ้านพักตากอากาศของตัวเอง
12	สัมภาษณ์น้องก่อนกลับไปทำที่บ้าน - ความรู้สึกน้องๆ หลังจากที่ได้รับโจทย์
13	น้องๆกลับไปคิดแบบที่บ้าน - ความรู้สึกของน้องๆหลังจากเริ่มออกแบบ
14	วันที่ 2 ให้พี่ตรวจแบบให้ - พี่ๆตรวจแบบ และให้คำแนะนำน้องๆ
15	สอนน้องๆตัดโมเดล และให้โจทย์กลับไปทำที่บ้าน
16	กลับไปตัดโมเดลที่บ้าน - สัมภาษณ์ความรู้สึกน้องๆที่ได้โมเดล
17	วันที่ 3 ลอง present - ให้เด็กๆลองออกไป present โมเดลบ้านที่ได้ไปทำมา - ให้อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คอมเม้นงานของน้องๆ
18	ภาพบรรยากาศการพูดคุยของพี่ กับน้องๆ - พี่ๆให้คำแนะนำกับน้องเพิ่มเติมเพื่อที่จะกลับไปปรับปรุงงานของตนเอง
ช่วงที่ 3	
19	Title รายการ
20	วันสอบ Final - ภาพบรรยากาศการเตรียมตัวของน้องๆก่อนขึ้น present
21	บรรยากาศการ present ของน้องๆ - อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์คอมเม้นผลงาน
22	- สัมภาษณ์พี่ๆถึงความรู้สึกที่มีต่อน้องๆ
23	ให้น้องๆดูรายการ - สัมภาษณ์ความรู้สึกของน้องๆที่ได้เข้าเริ่มรายการทั้งหมด
24	- สัมภาษณ์อาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

บทรายการฉบับสมบูรณ์

รายการ ต่าง...เข้าใจ

ความยาว 30 นาที

กลุ่มเป้าหมาย ครอบครัว

ภาพ	ประเด็นสัมภาษณ์ / ความรู้สึก
Title รายการ	
คุณแม่แอน **คุณฐิติมา มุ่งเขื่องกลาง** ตัดบรรยากาศสัมภาษณ์ สลับกับภาพ Insert ที่สื่ออารมณ์ และวิธีการเลี้ยงลูก เบรกอารมณ์ และข้อความนำไปสู่ประเด็นต่อไป และใช้คลิปวีดีโอเพื่อสร้างอารมณ์	**ประเด็นสัมภาษณ์** ● ความรู้สึกแรกเมื่อรู้ว่าตั้งครรภ์ ● แนะนำตัว ● อาชีพและความใฝ่ฝันหลังเรียนจบ ● สิ่งที่ทำสิ่งแรกเมื่อเริ่มท้อง / การเตรียมความพร้อมในการมีลูก ● การเสียสละ จัดการชีวิตเพื่อเตรียมเลี้ยงลูก ● การเป็นคุณแม่มือใหม่ ท่ามกลางคนรอบข้าง จนกลายเป็นความกลัว นำไปสู่ความเครียดในการเลี้ยงลูกที่ใช้ทฤษฎีในการเลี้ยงลูกจนมากเกินไป ● จุดเปลี่ยนที่ทำให้เริ่มสังเกต จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงดูลูก ● การปรับจูนความคิด และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเลี้ยงลูกใหม่ กับลูกคนที่สอง ● กล่าวถึงเพื่อนรุ่นเดียวกันที่ไม่กล้ามีลูก ● ความคาดหวังต่อการเติบโตของลูกในอนาคต ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม ● แรงขับเคลื่อนและความสุขในการเลี้ยงลูก
คุณย่าคนเก่ง **คุณสุวรรณา จ้างประเสริฐ** ตัดสลับภาพ Insert สิ่งของในบ้านที่สื่อถึงบรรยากาศการเลี้ยงดูของคุณย่า	**ประเด็นสัมภาษณ์** ● แนะนำตัว ● แนะนำหลานทั้งสอง ● เล่าถึงการเรียนของหลานทั้งสอง ● ความจำเป็นที่ทำให้คุณย่าต้องลาออกจากการเป็นอาจารย์มาดูแลหลานทั้งคู่ ● บทบาทการเป็นแม่ลูกอ่อน(อีกครั้ง) ● การดูแลหลาน เรื่องอาหาร ตั้งแต่เล็กจนโต

ภาพ	ประเด็นสัมภาษณ์ / ความรู้สึก
	• การส่งเสริมให้เรียนเสริมและการรับส่ง • การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หลานๆ เมื่อเปรียบเทียบกับรุ่นลูก • การฝึกให้หลานรับผิดชอบงานบ้านในบ้าน • ความใฝ่ฝันของหลานทั้งสอง โดยคุณย่าปล่อยตามความสนใจของเด็ก • การเปลี่ยนแปลงเมื่อหลานเข้าสู่วัยรุ่น • เคล็ดลับในการสร้างความอบอุ่นในบ้านและการสร้างพื้นที่ส่วนตัวในบ้าน • มุมมองของคุณย่าที่มีต่อการใช้อุปกรณ์สื่อสารโซเชียลมีเดีย ของหลานๆ • คุณย่าฝากถึงหลานทั้งสองคน
คุณพ่อลุยเดี่ยว **คุณคมศร สนองคุณ** ตัดสลับภาพบรรยากาศในบ้าน การดูแลลูก และการออกไปเที่ยวนอกบ้าน การเฝ้ามองลูกอย่างเข้าใจ	ประเด็นสัมภาษณ์ • เล่าถึงลูกชายคนโต : ติดเกมส์ การปรึกษาแพทย์ หาข้อมูลของคุณพ่อที่คอยดูแลอยู่ห่างๆ • ภาวะสมาธิสั้น และ การเปลี่ยนแปลงเรื่องอารมณ์ในช่วงวัยรุ่นของลูก • การมีความรัก และการปล่อยให้มีแฟนตามวัยของเด็กวัยรุ่น • การแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมกันในรถด้วย ลำโพงบลูธูท และการสังเกตการณ์สิ่งสื่อที่ลูกรับ • เล่าถึงลูกสาว : การบริโภคสื่อของลูกสาว การติดตามดารา เพลง ซีรีย์ โดยมีพ่อคอยตามติดชีวิตลูกแต่ไม่ปิดกั้น • ความกังวลในการก้าวเข้าสู่วัยสาวของลูก • นิยามการเลี้ยงลูก : เข้าใจในสิ่งที่ลูกเป็น ปล่อยให้เรียนรู้ อย่าเอาความคิดพ่อแม่เป็นที่ตั้ง เพื่อให้มีความสุขให้มากที่สุด

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามพฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน

แบบสอบถาม

เรื่อง: พฤติกรรมการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน และ ตอบคำถามลงในช่องว่าง

1. ลักษณะประชากร

1.1 ชื่อ-สกุล_____email _____

1.2 เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

1.3 อายุ_____ ปี

1.4 กำลังศึกษาอยู่ชั้น _____ โรงเรียน _____ โทรศัพท์ _____

1.5 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร

☐ คุณพ่อและคุณแม่ ☐ คุณพ่อคนเดียว ☐ คุณแม่คนเดียว ☐ ผู้ปกครอง

1.6 ปัจจุบันคุณพ่อ คุณแม่ หรือ ผู้ปกครอง (ถ้าไม่ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่) มีอาชีพอะไร

1.6.1 คุณพ่อ

☐ รับราชการ ☐ ทำงานบริษัทเอกชน ☐ ทำธุรกิจส่วนตัว ☐ รับจ้าง

☐ทำการเกษตร ☐ พ่อบ้าน ☐ อื่นๆ ระบุ _____

1.6.2 คุณแม่

☐ รับราชการ ☐ ทำงานบริษัทเอกชน ☐ ทำธุรกิจส่วนตัว ☐ รับจ้าง

☐ทำการเกษตร ☐ พ่อบ้าน ☐ อื่นๆ ระบุ _____

1.6.3 ผู้ปกครอง (ถ้าไม่ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่)

☐ รับราชการ ☐ ทำงานบริษัทเอกชน ☐ ทำธุรกิจส่วนตัว ☐ รับจ้าง

☐ทำการเกษตร ☐ พ่อบ้าน ☐ อื่นๆ ระบุ _____

1.7 คุณพ่อ คุณแม่ หรือ ผู้ปกครองให้เงินมาโรงเรียนอย่างไร

☐ เป็นรายวัน วันละ _____ บาท ☐ เป็นรายเดือน เดือนละ _____ บาท

2. พฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์

2.1 ช่วงวันธรรมดานักเรียนดูโทรทัศน์ วันใดมากที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ จันทร์ ☐ อังคาร ☐ พุธ ☐ พฤหัสบดี ☐ศุกร์

2.2 ช่วงวันธรรมดานักเรียนดูโทรทัศน์ช่วงเวลาใดมากที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ ช่วงเช้า (05.00 – 08.00 น.) ☐ ช่วงบ่าย (13.00 – 16.00 น.)

☐ ช่วงเย็น (16.01 – 18.00 น.) ☐ หัวค่ำ (18.01 – 20.30 น.)

☐ ช่วงหลังข่าว (20.31 – 22.30 น.) ☐ ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.)

2.3 ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์นักเรียนดูโทรทัศน์ วันใดมากที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ เสาร์ ☐ อาทิตย์

2.4 ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์นักเรียนดูโทรทัศน์ช่วงเวลาใดมากที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ ช่วงเช้า (05.00 – 08.00 น.) ☐ ช่วงบ่าย (13.00 – 16.00 น.)

☐ ช่วงเย็น (16.01 – 18.00 น.) ☐ หัวค่ำ (18.01 – 20.30 น.)

☐ ช่วงหลังข่าว (20.31 – 22.30 น.) ☐ ช่วงดึก (หลัง 22.31 น.)

2.5 นักเรียนใช้เวลาชมโทรทัศน์ประมาณกี่ชั่วโมงต่อวัน

☐ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ☐ 1 – 3 ชั่วโมง

☐ 3 – 6 ชั่วโมง ☐ มากกว่า 6 ชั่วโมง

2.6 ช่องสถานีโทรทัศน์ที่นักเรียนดูบ่อยที่สุด คือ (สามารถตอบช่องทีวีดาวเทียม ช่องเคเบิ้ลหรือช่องยูทูปได้)_____

2.7 รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือ

1) รายการ _____ ช่อง _____ ชมผ่านทาง ☐โทรทัศน์ ☐ออนไลน์

2) รายการ _____ ช่อง _____ ชมผ่านทาง ☐โทรทัศน์ ☐ออนไลน์

3) รายการ _____ ช่อง _____ ชมผ่านทาง ☐โทรทัศน์ ☐ออนไลน์

2.8 สิ่งดึงดูดในรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบ (เลือกตอบได้มากกว่า 1)

☐ ความตลก ☐ ความตื่นเต้นผจญภัย ☐ ความรักโรแมนติก

☐ความมีเงื่อนงำชวนสงสัย ☐ ความขัดแย้ง ☐ โชคลาภ รางวัล

☐ ดารา ผู้มีชื่อเสียง ความมีชื่อเสียง ☐ ความสวยงาม ☐ เรื่องย้อนยุค

☐ ความเศร้า ความสงสาร เห็นอกเห็นใจ

2.9 ดารา นักแสดง ตัวละคร หรือ เน็ตไอดอลที่นักเรียนชื่นชอบ คือ_____

2.10โดยปกตินักเรียนดูโทรทัศน์กับใคร

☐ พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครอง ☐ ญาติผู้ใหญ่ ☐ พี่ น้อง

☐ พี่เลี้ยง ☐ ดูคนเดียว

2.11คุณพ่อ คุณแม่ หรือ ผู้ปกครอง มีการแนะนำ หรือ ออกกฎในการชมโทรทัศน์หรือไม่

☐ มี ☐ ไม่มี

3. การมีส่วนร่วมและการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์

3.1นักเรียนเคยแสดงความคิดเห็นต่างๆไปยังรายการโทรทัศน์ที่ได้รับชมหรือไม่

(เช่น โพสคอมเมนต์ อีเมล์ โทรศัพท์ เขียนจดหมาย หรือ ติดต่อผ่านช่องทางอื่นของรายการ)

☐ เคย ☐ ไม่เคย

3.2 นักเรียนเคยติดต่อเพื่อขอเข้าร่วมรายการโทรทัศน์หรือไม่

(เช่น เข้าชมการบันทึกเทป เข้าประกวดแข่งขัน ร่วมสนุก หรือ ให้สัมภาษณ์)

☐ เคย ☐ ไม่เคย

3.3 นักเรียนเคยเข้าร่วมรายการโทรทัศน์หรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย

3.4 เมื่อชมรายการโทรทัศน์นักเรียนรู้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือ เป็นความคิดเห็น

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ

3.5 นักเรียนมีการแชร์ หรือ แนะนำ รายการโทรทัศน์ที่ได้รับชมให้ผู้อื่นได้ชมต่อไป

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ

3.6 ทุกครั้งที่นักเรียนแชร์เรื่องราวต่างๆ ที่ได้รับชมจากรายการโทรทัศน์ นักเรียนมั่นใจว่าเนื้อหาเหล่านั้นมีประโยชน์ และไม่เกิดโทษกับผู้อื่น

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ

4. ความคิดเห็นที่มีต่อรายการโทรทัศน์และความต้องการในการรับชมโทรทัศน์

4.1 นักเรียนคิดว่ารายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเพียงพอกับเด็กและเยาวชนหรือยัง

☐ พอ ☐ ไม่พอ ☐ ไม่แน่ใจ

4.2 นักเรียนคิดว่ารายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีคุณภาพดี เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนหรือไม่

☐ ดี ☐ ไม่ดี ☐ ไม่แน่ใจ

4.3 ประเภทรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนคิดว่าควรมีมากขึ้นคือ (เลือกตอบได้มากกว่า 1)

☐ รายการการ์ตูน ☐ รายการเพลง/คอนเสิร์ต ☐ รายการสารคดี
☐ รายการเล่านิทาน ☐ รายการนำเที่ยว ☐ รายการเกมโชว์
☐ รายการเรียลลิตี้ ☐ รายการตลก ☐ ละคร
☐ ละครซิทคอม ☐ รายการกีฬา ☐ รายการแสดงความสามารถพิเศษ
☐ รายการข่าวของเด็กและเยาวชน ☐ อื่นๆ ระบุ _____

4.4 เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนคิดว่าควรเพิ่มขึ้นคือ (ถามเฉพาะวัยรุ่น)

☐ เนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียน ☐ แนะนำแฟชั่นและบุคลิกภาพ
☐ ชีวิตดารา คนดัง ☐ วิเคราะห์การเมืองและเศรษฐกิจที่เข้าใจง่าย
☐ ชีวิตและปัญหาวัยรุ่น ☐ ข่าวสารเทคโนโลยี
☐ อาชีพและการศึกษาต่อ ☐ อื่นๆ ระบุ _____

- ขอบคุณค่ะ -

ภาคผนวก จ

คู่มือตรวจสอบการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม

Ethical TV Production Checklist for Children, Youth & Family Program

(ร่างคู่มือตรวจสอบการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับ เด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม)

1. ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Pre – Production)

1.1 ที่มาของการพัฒนาแนวคิดรายการ (โปรดระบุ เช่น นโยบายต่างๆ ของชาติที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปกป้องเด็กและเยาวชนและการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 กลุ่มเป้าหมาย (โปรดเลือก)

○ เด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี ○ เด็ก อายุ 6 – 9 ปี ○ เด็กโต อายุ 10 – 12 ปี

○ วัยรุ่น อายุ 13 – 15 ปี ○ เยาวชน อายุ 16 – 18 ปี ○ ครอบครัว

○ อื่นๆระบุ

1.3 ประเภทรายการ .....

1.4 ประโยชน์ที่เด็ก เยาวชน และครอบครัวจะได้รับ (เช่น การส่งเสริมพัฒนาการ หรือ การสร้างทักษะและสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ หรือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 ผู้สนับสนุนรายการ (โปรดระบุประโยชน์ที่ผู้สนับสนุนรายการและผู้ชมจะได้รับจากการสนับสนุนรายการ)

1.6 การสร้างสรรค์รายการ

1.6.1 แหล่งข้อมูลเพื่อผลิตรายการ (ระบุแหล่งข้อมูล และวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล)

1.6.2 การพัฒนาโครงสร้างรายการและบทโทรทัศน์ (โปรดเลือก: ควรมีนักจิตวิทยาเด็กและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์รายการให้เหมาะสม)

○ มีนักจิตวิทยาเด็กและครอบครัวร่วมสร้างสรรค์รายการ

ชื่อ-สกุล .....

(โปรดแนบประวัติการทำงานที่เกี่ยวข้องกับ เด็ก เยาวชน และครอบครัว)

○ ไม่มีนักจิตวิทยาเด็กและครอบครัวร่วมสร้างสรรค์รายการ (โปรดระบุวิธีการทางเลือก)

1.6.3 การคัดเลือกนักแสดงหรือผู้ร่วมรายการ

ก. ความสมัครใจของเด็ก และเยาวชนในการร่วมรายการ (ระบุวิธีการเชิญให้ร่วมรายการ)

ข. การได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองในการร่วมรายการ (ผู้ร่วมรายการอายุต่ำกว่า 18 ปี)

○ มีเอกสารการได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง

○ ไม่มีเอกสารการได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง (ระบุวิธีการได้รับอนุญาตแบบอื่น)

ค. นักแสดงหรือผู้ร่วมรายการ

ชื่อ-สกุล/อายุ	**ประวัติ (พอสังเขป)**

1.7 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ

2. ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)

กระบวนการการทำงานร่วมกัน	ข้อสังเกต
2.1 กระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชน	
2.1.1 การสร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก และเยาวชนที่ร่วมรายการ	
2.1.2 การใช้ภาษากับเด็กและเยาวชนในการทำงานร่วมกัน	
2.1.3 การคำนึงถึงสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ในการทำงานร่วมกัน	
2.2 กระบวนการทำงานกับผู้ปกครอง (พ่อ แม่ ญาติ หรือ ครู)	
2.2.1 ชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ปกครองรับทราบและยอมรับ	
2.2.2 กรณีผู้ปกครองเป็นผู้พาเด็กมาเข้าร่วมรายการ	
2.2.3 กรณีผู้ปกครอง**ไม่ได้**เป็นผู้พาเด็กมาเข้าร่วมรายการ	
2.2.4 การแจ้งยกเลิกหรือพักการทำงานโดยผู้ปกครอง	
2.3 กระบวนการทำงานร่วมกันของทีมงาน	
✓ความเข้าใจร่วมกันของทีมงานในการปรับใช้มาตรฐานจริยธรรมกับขั้นตอนผลิตรายการ	

2.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในขั้นตอนการผลิตรายการ

3. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)

กระบวนการการทำงานหลังการผลิตรายการ	ข้อสังเกต
3.1 การตัดต่อ	
3.1.1 การตัดต่อภาพ	
✓ การเลือกใช้ภาพที่เด็กสนใจเหมาะสมกับช่วงวัย	
✓ การคำนึงถึงสิทธิเด็ก และจริยธรรมคุ้มครองเด็ก	
✓ การคำนึงถึงความรุนแรงของภาพ	
✓ การคำนึงถึงภาพที่นำไปสู่พฤติกรรมการเลียนแบบ	
3.1.2 การตัดต่อเสียง	
✓ การเลือกรูปแบบของเสียงที่เหมาะสม	
✓ การเลือกรูปแบบของเสียงที่เหมาะสม	

3. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production) (ต่อ)

กระบวนการการทำงานหลังการผลิตรายการ	ข้อสังเกต
3.2 การประเมินการตอบรับจากผู้ชมและการควบคุมคุณภาพ	
3.2.1 การประเมินความนิยม	
✓ รูปแบบการประเมินความนิยม	
✓ การชี้แจงเงื่อนไขการประเมินความนิยมโดยคำนึงถึงการคุ้มครองผู้บริโภค	
3.2.2 การควบคุมคุณภาพ	
✓ การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาไม่เหมาะสมในเรื่อง SLVR	
3.2.3 การขึ้นคำเตือน	
✓ การขึ้นคำเตือนการนำเสนอภาพหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสี่ยงอันตราย	

3.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในขั้นตอนหลังการผลิตรายการ